

PROSPERI ALPINI

DE MEDICINA AEGYPTIORVM,
LIBRI QVATVOR.

IN QVIBVS MVLTA CVM DE VARIO
mittendi sanguinis vsu per venas, arterias, cucurbitulas, ac scarificationes nostris inusitatas, deq; inustionibus, & alijs chyrurgicis operationibus, tum de quamplurimis medicamentis apud Aegyptios frequentioribus, elucescunt.

*QVAE CVM PRISCIS MEDICIS DOCTISSIMIS,
olim notissima, ac peruulgatissima essent, nunc ingenti artis medicae
iactura à nostris desiderantur.*

AD ILLVSTRISSIMVM ET SAPIENTISS.
Senatorem ANTONIVM MAVROCENVM, Supremum VENETAE Reipub. Consiliarium.

Brothaus. Mr.
1731. C. 1. *off. 4. 1/2.*

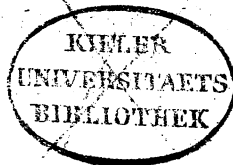

V E N E T I I S, M D X C I.

Apud Franciscum de Franciscis Senensem.

SD 628

XIV C 62

Akc. 14/95 = stourenbich.

ILLVSTRISSIMO

AC SAPIENTISSIMO

SENATORI,

ANTONIO MAVROCENO,

Supremo Reipub. Venetæ Confiliario.

PROSPER ALPINVS. S. D.

*V*M multis ab hinc annis, Vir Illustriſſime, medicina ſtudio, ac ſciendi cupiditate ductus, patrijs & ipſe (exemplo præſantiſſimorum virorum, qui ad hanc, & alias diſciplinâs per diſcendas, varias regiones peragrarunt.) littoribus relictis, in Aegyptum profectus eſſem, quod ipſam medendi artem primas ac veriſſimas radices apud illas gentes olim habuiſſe intellexerim, quando vel à brutis animalibus ibi medicinam exerceri, aliqui prodiderint, ex quibus & vacuandi ſanguinis per ſectas venas, et multorum aliorum præſidiorum uſum prodiſſe Aegyptiorum non paucis perſuaſum eſt, apud illos populos nonnullos annos moratus, ipſorum uſitatam medicinam à me eo tempore obſervatam, & in quinque commentarios digeſtam,

a 2 poſt

post meum in patriam reditum cum perficere summo-
pere optarem, euocatus interea Genuam ad Joannem
Andream Auriam, Principem amplissimum, ut apud
illum medicinam facerem, assiduus aulae curis implica-
tus, id eo tempore efficere non potui: Cum vero illinc re-
uersus, in perfectiorem eos, quoad potui statum resti-
tuisssem, decreui sub tuo nomine nunc tandem ipsos in
lucem proferre. Quos tibi amplissimo Senatori, mihi
iam usque à primis meorum studiorum annis fautori,
adiuctori, ac patrono unico iure merito dicare debeo.
tibi enim soli hi primarij meorum studiorum partus, ac
fructus debentur. Quid? non te solo adiuctore mihi in
Aegyptum proficisci, eiusq; loca perlustrasse olim con-
cessum est? Qui, cū me me iuuentutis annos in his locis
medicinam facientem exigua sanè studiorum meo-
rum expectatione terere aliquando animaduertisses,
neque parum hanc meam doluisses vicem, tantum in
meis rebus studij ac laboris adhibuisti, ut Georgius He-
mus Patricius Clarissimus, Consul pro Cayro Aegypti
designatus, me in ea loca medicinae causa libenter con-
duxerit; scilicet illa peragratiōe varias hominum per-
spectas naturas, morbos, causas, ac usus medendi pe-
nes varias gentes observatos, non parum utilitatis ac
splendoris meis studijs afferre posse, intelligebas. Ta-
ceo innumera alia longe maiora ex te in me collata be-
neficia quanta enim beneuolentia, ac humanitate Fran-
ciscum Alpinum, carissimum Patrem meum, dum
viveret (quem medicinae causa multos annos cognoui-
sti,

sti, ac plurimi fecisti) meq; ac alios mea familia semper fueris complexus, dici quidem à me satis non potest. Merito itaque non hos modo meos studiorum labores, verum meipsum quoque cum his tibi deuouendum, puto. Iam dum enim pluribus de causis mihi fuit in optatis, ut tantorum in me munerum tuorum aliquod tibi grati animi, meaq; praestantis in te obseruantiae signum ostenderem. Ad haec illud etiam accedit, quod hos libros de illiusce gentis medicina à me (qua mea est ingenij tenuitas) conscriptos, cum non omni plane culpa carere cognoscerem, tui clarissimi nominis splendore fultos in lucem prodire volui, quod plurimum illis auctoritatis, & existimationis, te patrono, accessurum intelligerem. Tu enim is es, qui quidem hac nostra aetate multis virtutibus in hac foelicissima Reipub. Maurocenorum familiam antiquitate, nobilitate, ac auctoritate claram magis ac magis illustras, & ornas. De cuius quidem tua familia, atque de tuis ipsius laudibus mihi nunc agere institutum non est, tum quia ad Oratorem magis haec tam magna tractare, quam ad medicum pertineat, tum etiam quod adeo omnibus ea nota sunt, ut nullo, qui eas alijs indicet, indigere videantur. Quis vero hic, aut alibi nunc est, qui istius familiae claritatem, antiquitatem atque auctoritatem ignoret? Quam tot Serenissimi Duces, classisq; maritima praefecti excellentissimi, quam Cardinales amplissimi, & Patriarchae ex ea orti (qui plurimum olim Christianam Reipubl. illustrarunt,) quam

quã Senatores alij ferè innumeri maximis honoribus, ac dignitatibus varijs temporibus in hac Ciuitate decorati, adeo nobilem, amplam, & Illustrem esse declarant, vt hoc ad eius laudes maxime sufficere possit. Nam vt alios omittam, Hieronymus Maurocenus frater tuus nemini superiorum cedens, præclaris virtutibus & rebus gestis, dum viueret, patriam exornauit. Cuius mortem immaturam multis lachrymis non modo patricij, sed planè omnes, quos tanti viri virtutes non latuere, maxime luxerunt. Nec hercle id iniuria. In quo enim viro tantam vnquam in Deum fidem, pietatem, charitatem vlla reperit antiquitas? Quis etiam in Reipub. magistratibus obeundis talem ac tantam sapientiam, iustitiam, prudentiam, atque humanitatem ostendit? Testes sunt Veronenses, qui in eius præfectura ita fuere tractati, vt & illius magistratus, & rerum ab eo præclare gestarum nulla vnquam sit hominibus obliuio ereptura memoriam. Ex quibus in ea ciuitate exantlatis tum vigilijs, tum maximis laboribus, ægritudo, qua ille postea defunctus est, originem habuit. Is etiam præter alios multos magistratum, ac præfecturarum ordines, quibus sua ætate ipse magnifice ornatus est, in amplissimo Clarissimorum patrum cœtu cooptatus, multis annis præclarissimus Senator vixit. Actandem Decemvirum capitalium dignitate summa cum laude perfunctus est. Hac igitur virtutum, & rectè factorum exempla Hieronymus tuus frater moriens reliquit. Hac eadem in te postea hereditario quodam

quodam iure , mirifice translata fuisse , teq₃ eodem splendore claruisse , quis ignorat ? Nolo enim de te etiam nunc dicere , quàm omnibus Catholica religionis verus amator , atque accerrimus defensor videaris , quamq₃ diuini cultus assiduus sis obseruator , quantaq₃ in Deum quoque tua sit fides , in Pauperes pietas , ac charitas . Quod maius pietatis in patriam , charitatis , fortitudinisq₃ exemplum de te proferri posset , quam quod tu quindecim nunc labentibus annis , hic ingenti illa grassante pestilentia , urbemq₃ hanc atrocissime deuastante , tuis ciuibus edidisti ? Cum scilicet sexta partis ciuitatis peste infecta , curam à Clarissimis patribus in tanta calamitate tibi demandatam , non modo (quod plerique , sibiipsis plus quàm patriæ consulentes , tunc faciebant) non recusaueris , sed hilari potius vultu summe arduam ac periculosam illam prouinciam susceperis , non minusq₃ piè , quàm fortiter , sapienter , ac feliciter obieris . Neque enim tota ciuitas hac infecta peste in tanta sui necessitate tunc à te deseripotuit . Omitto præterea quanta in multis Reipub. muneribus , à te variis temporibus dignissime expletis , iustitia , probitate , ac prudentia rem Venetam administraueris . Præsertim ubi te patres conscripti actibus Illustrissimorum Procuratorum , atque legum conseruationi præesse uoluerunt . In quibus quidem , atque in Senatu (Senator iam diu ab ipsis creatus) plurimum laudis ac splendoris es consecutus . Simul & illud omittam , quam in graui ista prouincia , qua hoc anno supremus Reipub.

pub. *Consiliarius à Clarissimis patribus delectus es, vigilantissime, ac sapientissime te geras, quantaq; solertia, ac benignitate cunctos in eo magistratu complectaris, ut ea profecto causa nemo sit, qui te semel noverit, quin statim se tibi addictissimum fateatur. Unum vero illud de te minime tacendum puto, domum etenim tuam sic sapienter, ac prudenter instituisti, ut merito hac etate plurimum sit admiranda. In ea quidem talis ac tanta penes omnes, qui ipsam habitant, recte ac honeste vivendi elucet harmonia, ut sacer religiosorum hominum cœtus iure omnibus videri debeat. In ipsa quidem neminem inuenias, qui præter id, quod summe honestum est, quicquam aut facere, aut loqui audeat. In qua talis est futura filiorum posteritas, ut si ex præsentibus ventura prævideri liceat, maxime sperandum sit, fore, ut tuarum virtutum claritas æternis sæculis in filijs, ac nepotibus tuis resulgeat. Quales Ioannes, Petrus, Laurentius, Franciscus atque Mattheus existunt, morum profecto integritate, ac virtutum præstantia non parum hoc sæculo admirandi. Sic enim à te omnes educati sunt, ut inter ipsos nullus sit, qui vera religione, perfectaq; in Deum fide non effulgeat, qui plurimum tum in te, tum in reliquos fratres observantia, obedientia, ac amore eximio non exardeat. Liberalitate vero, modestia, temperantia, mansuetudine, continentia, alijsq; ferè innumeris virtutibus nemo certe ex ijs, qui vel sunt, vel fuere præferendus ipsis videatur. Sed & hac, & plura quoque*

que huiusmodi omittam, cum hoc meum institutum non sit, atque plurimum etiam tuam his modestiam offendi sciam, qui aliorum laudes, quam tuas libentius audire soleas. Et si tu igitur nunc is Senator sis, cui amplissima ac diuina propè munera debeantur, est tamen tua liberalitatis, qua cunctos perbenigne complecteris, ut hos meos libros, quos tibi nunc ego deuotissime consacro, atque voueo, libenter accipias, tenue quidem, et tenuis hominis manusculum, à summa tamen obseruantia, studio, & amore in te meo profectum. Id si tibi non erit ingratum, mihi animum ad grauiora medicinae studia plurimum inflammabis. Vale, meq̄, ut soles, ama.

Venety, Anno Salutis humanae. M D X C I.

Mense Martio.

PROSPER ALPINVS

ERVDITIS LECTORIBVS.

LX Aegypto, in qua ego nonnullos annos medicinæ causa olim moram feceram, Deo annuente, in patriam reductus, Patavium quamprimum me contuli, vt Melchiorum Guilandinum (virum in omni genere scientiarum clarissimum, ac in plantarum cognitione nulli hoc æuo secundum, mihiq; plurima necessitudine coniunctissimum) salutationis gratia contenerem: A quo humanissime acceptus, aliquot dies apud illum fui, in quibus multa inter nos de Aegypti regione, cœlo, temperie, & de illorum corporum habitu, temperamento, locuti sumus, de medicis, ac morbis, quibus illa regio abundat, & de medicina penes illos populos vsitata, ac denique de plantis, quæ illis in locis nascuntur sermones aliquos habuimus. Is igitur me postea, vt illa, quæ internos commentata fuerant, litteris mandarem, obnixè rogauit, & suavit, fore enim, vt non parum vtilitatis, ac voluptatis ex his ad medicinæ studiosos accedat. Cui cum non parere ac obsequi, turpe putarem, quanta cura, & studio potui, eosdem ipsos à nobis per id temporis habitos sermones in quinque libris diuisos,

uisos, ac digestos, sub nomine Aegyptiorum medicinae (quando de illa tantum agere nostrum praecipuum fuerit institutum, neque de alijs, nisi illius gratia) comprehensos, scriptis tradidi. Quos cum à multis desiderari forte intellexerim, quamplurimis etiam id mihi medicis doctissimis persuadentibus, praesertimq; Hieronymo Mercuriali, ac Alexandro Massaria hac tempestate medicis celeberrimis, ne horum voluntatem aspernari, & multorum utilitati inuidisse videar, ipsos in lucem proferre non sum veritus. Hos itaque eruditi lectores candido animi accipite, legite, ac bene consulite. Quod si ego hos vobis gratos fuisse aliquando intellexero, alia his grauiora, atque vttiliora in arte medendi studia, à me multo labore, ac vigilijs aliàs elucubrata, atque informata, vobis medicinae amatoribus communicare non recusabo. Valete.

INDEX OMNIUM CAPITULORUM

QUAE IN HOC OPERE CONTINENTUR.

*De reditu in patriam felici congratulatio, itinerisq;
longissimi, ingentibus periculis peracti narratio.*

LIBRI PRIMI CAPITA.

- DE statu Aegyptiorum medicorum, cap. j.
Aegyptij qualem nunc medicinam exerceant, cap. ij.
Quamobrem hoc tempore Aegyptij artem medicam ha-
beant vitiosam, cap. iij.
Apud Aegyptios medicos medicam illam propositionem vsurpa-
ri, quæ est contraria contrarijs curari, atque an ipsi eam rectè
obseruent, cap. iiij.
Quæ præsciri debeant, priusquam ad particularem medicinæ Aegy-
ptiorum narrationem accedatur, cap. v.
De Aegypti situ, atque illius aeris temperie, cap. vj.
De anni temporibus apud Aegyptios vsitatis, atque de ipsorum tem-
perie, cap. vij.
De aeris mutatione ex ventorum septentrionalium spiratione, atq;
ex augmento fluminis Nili, cap. viij.
De Aegyptiorum corporum temperaturis, atque habitibus, cap. ix.
Quali victu Aegypti habitatores nunc vtantur. cap. x.
De causis cur longæui sint Aegyptij. cap. xj.
An ad vitæ conseruationem aquæ Nili fluminis vsus vino fit vtilior
necne, cap. xij.
De morbis patrijs, & epidemicis, qui apud Aegyptios obseruantur,
cap. xiiij.
De morbis Aegyptijs familiaribus, deq; ipsorum causis, cap. xiiij.
De peste, quæ sæpe loca Aegypti inuadit, atque atrocissime deuastat,
cap. xv.
Cur pestis contagium ex locis Barbariæ Cayrum importatum diu-
turnius

C A P I T V L O R V M .

turnius fit, & magis exitiosum eo, quod ex alijs locis prouenire obseruatur, cap. xvj.

Quo tempore pestis loca Aegyptia inuadere soleat, & quo tempore ipsa desinat, cap. xvii.

A qua causa Cayri qualiscunque pestilentia fit, mense Iunio omnino tollatur, cap. xviii.

L I B R I S E C V N D I .

DE vsu mittendi sanguinem apud Aegyptios medicos frequentato, & cur apud ipsos sanguinis vacuatio sit familiarissimum remedium, cap. i.

De ratione variorum corporum temperamenti atque habitus, deq; Aegyptiorum vario temperamento, & habitu, cap. ii.

In quibus morbis Aegyptii sanguinis missione vtantur, atque in quibus corporibus, cap. iii.

Aegyptios errare nimium frequenti ac copiosa sanguinis euacuationi indulgentes, & in pueris mittentes sanguinem, cap. iiii.

Aegyptios medicos non errare si in pueris, qui morbis acutis corripiuntur aliquando sanguinem mittant, cap. v.

In pinguioribus corporibus, Eunuchis, mulieribus, pueris, senibusque quo modo Aegyptii sanguinem mittant, cap. vi.

An Aegyptii medici recte se gerant in vsu missionis sanguinis in dysenteria, diarrhaeo biliosa, exanthematibus puncticulis appellatis, pestiferisq; bubonibus, & parotidibus, cap. vii.

Aegyptios medicos a cibo sanguinem mittere, atq; an recte faciant etiam illis, quibus sanguinem mittere debent, potum aliquem propinare, cap. viii.

Quot modis Aegyptii sanguinem mittere soleant, cap. ix.

De venis, quae in vsu sunt apud Aegyptios pro molienda sanguinis missione, cap. x.

Aegyptios arterias pro sanguinis missione non secus quam venas incidere, cap. xi.

De arteriis, quas Aegyptii secare solent, atq; quomodo illas secent, & curent, & in quibus etiam morbis ipsarum sectione vtantur, cap. xii.

De cucurbitulis, quibus in Aegypto medici vtuntur, cap. xiii.

Qua-

- Qualis cucurbitularum apud Aegyptios fit vsus, in quibusque mor-
bis iis ipsi vtantur, cap.xiiii.
An folis cucurbitulis corpora rectè ac tutò vacuari possint, & num in
principiis morborum pro vacuatione sint adhibendæ. cap.xv.
An errent Aegyptii nunquam vtentes cucurbitulis pro adiuuanda
exhantematum eruptione. cap.xvi.

L I B R I T E R T I I .

- D**E V A R I A R V M scarificationum frequenti apud medicos
Aegyptios vsu. cap.j.
De aurium, narium, labiorum, gingiuarum scarificati-
onibus, quas medici Aegyptij pro euacuatione frequentant. cap.ij.
Malleolorum siue crurum scarificationem ad moliédam euacuati-
onem auxilium esse antiquissimum, à Græcisq; clarissimis medicis
valde vsitatum. cap.iiij.
Quibus in Italiae locis hominibus sanguis crurum scarificatione fue-
rit detractus. cap.iiij.
Crurum scarificationem non eam esse, quam nostri applicitis cucur-
bitulis frequentant. cap.v.
Inter crurum scarificationem, atque venæ sectionem maximam esse
conuenientiam, ac similitudinem. cap.vj.
An crurum scarificatio vicaria sit venæ sectionis. cap.vij.
Quomodo Aegyptij crurum scarificationem exercent, atque admi-
nistrent. cap.viiij.
In quibus morbis vsus crurum scarificationis apud Aegyptios fre-
quentetur, atque in quibus corporibus. cap.ix.
An crurum scarificatio in sura, vt Aegyptii faciūt, vel potius in mal-
leolo, ut Gal. docuit, sit facienda. cap.x.
De usu scarificationis partium inflammatione, tumore, pustula, co-
lore non naturali, insigni dolore, uexatarum, apud Aegyptios fre-
quentato. cap.xj.
De variis partium inustionibus, quæ selectissima secreta ad varios
curandos morbos apud Aegyptios habentur. cap.xij. — fol. 97.
De sectione, qua in hydropicis & suppuratis Aegyptij utuntur.
cap.xiiij.
De lapidis è vesica extractione absque vlla incisione apud Aegyptios
frequentata, & de dysenteriae curatione empirica. cap.xiiii.

- De usu balneorum dulcium pro ornatu corporum, atque quid mulieres ad pinguefacienda corpora in ipsis moliantur. cap. xv.
- Quæ Aegyptiæ mulieres in balneis factitent, ut ipsarum corpora impinguefcant. cap. xvij.
- De dulcium balneorum pro sanitate corporum apud Aegyptios usu. cap. xvij.
- De frictionibus, quibus Aegyptij in balneis utuntur. cap. xvij.
- De balneorum apud Aegyptios usu ad varios morbos perfanandos. cap. xix.

LIBRI QVARTI.

- D**E medicamentis alterantibus, quæ in usu apud medicos Aegyptios existunt. cap. j.
- De medicamentis ab Aegyptijs animi gratia usitatis, sperantibus ab his deuoratis uaria exoptata in insomnijs uidere. cap. ij.
- De decoctis, quibus Aegyptij, tum in sanis, tum ægrotis corporibus utuntur. cap. iij.
- De syrups apud Aegyptios usitatis. cap. iiij.
- De purgantibus medicamentis a medicis Aegyptijs usitatis. cap. v.
- Vter nobilium, uel plebeorum Aegyptiorum purgandi usus sit laudatior, siue an purgando medicamenta lenitet purgantia præualidis magis præstent. cap. vj.
- Apud nonnullos Aegyptios in usum esse statim ab assumpto purgante medicamento frigidam aquam multam propinari. cap. vij.
- De theriaca, atque alijs compositis medicamentis, quæ in usu sunt apud Aegyptios. cap. viij.
- Theriacæ compositio, quam singulis annis pro Turcarum Rege componunt, quam tharac faruc appellant. cap. ix.
- In quo Aegyptiorum theriacæ descriptio differat ab ea, quæ ab Andromacho Seniore olim fuit memoriæ prodita. cap. x.
- De aliquibus simplicibus medicamentis theriacæ compositionem ingredientibus consideratio. cap. xj.
- Errores, quos committunt Aegyptij in componenda theriaca, atque de ipsorum theriacæ præstantia. cap. xij.
- De quibusdam alijs compositis medicamentis, quibus Aegyptij etiã
utun-

C A P I T V L O R V M.

utuntur. cap.xiiij.

De clysteribus apud Aegyptios usitatis. cap.xiiij.

De secretis auxilijs, quorum usum ad febres Aegyptij frequentant.
cap.xv.

F I N I S.

Errata sic Corrigito .

Fol. 2. b. lin. 6. lege multarum. fol. 4. a. lin. 29. adijffem. fol. 5. a. lin. 14. negant. fol. 7. a. lin. 3. corportibus. fol. 6. a. lin. 5. Barbaris. fol. 6. b. lin. 6. conabantur. fol. 8. a. lin. 17. frigida. fol. 8. b. lin. 15. proponis. fol. 9. a. lin. 27. obseruatus. fol. 9. a. lin. 31. Temperati. fol. 9. b. lin. 2. incalescant. fol. 10. a. lin. 11. orientibus. fol. 10. b. lin. 26. calore. fol. 11. a. lin. 2. perflantibus. fol. 11. a. lin. 23. Campsi. fol. 11. b. lin. 13. accidit. fol. 12. a. lin. 5. Aethiopiae. fol. 12. a. lin. 34. Aegypti. fol. 14. a. lin. 14. Marianus. fol. 14. a. lin. 28. cauas. fol. 14. b. lin. 10. Hincq;. fol. 15. a. lin. 29. ipsi. fol. 15. b. lin. 7. ferè. fol. 17. a. lin. 35. perge tu. fol. 19. b. lin. 12. temperatiorem reddit. fol. 21. a. lin. 19. non minus. fol. 22. a. lin. 34. aquam. fol. 22. b. lin. 32. morbos. fol. 22. a. lin. 35. sporades. fol. 26. a. lin. 24. obuiam. fol. 29. b. lin. 27. effectiua. fol. 31. a. lin. 3. huiores. fol. 31. b. lin. 3. profectum. fol. 33. a. lin. 14. in æqualem. fol. 33. a. lin. 36. dignoscantur. fol. 34. b. lin. 18. extingui. fol. 35. a. lin. 1. uentis. fol. 36. a. lin. 5. exiccantur. fol. 38. a. lin. 13. sic. fol. 38. b. lin. 37. frigidum. fol. 39. b. lin. 1. obseruationem. fol. 40. b. lin. 23. sanguine. fol. 41. a. lin. 1. poros. fol. 41. b. lin. 8. non minus. fol. 41. b. lin. 21. obseruatur. fol. 42. a. lin. 4. commigrarunt. fol. 42. a. lin. 25. uenere. fol. 42. b. lin. 16. uiuendi. fol. 43. a. lin. 27. in maximis. fol. 45. b. lin. 11. si. fol. 45. b. lin. 13. didici. fol. 47. a. lin. 2. excretiones. fol. 47. a. lin. 21. Cleonaetide. fol. 47. a. lin. 23. uirgineq;. fol. 47. b. lin. 23. trimo. fol. 49. a. lin. 19. iuuenis. fol. 49. a. lin. 35. copiosum. fol. 51. a. lin. 3. malleolos. fol. 52. a. lin. 7. diarrhaa. fol. 54. b. lin. 16. pertimescendū. fol. 55. b. lin. 18. intellexisti. fol. 57. b. lin. 1. scarificatione. fol. 57. b. lin. 6. hirudines. fol. 59. b. lin. 13. usum. fol. 59. b. lin. 2. Cedmara. fol. 59. b. lin. 19. phlegmonum. fol. 60. b. lin. 29. tantum. fol. 61. a. lin. 4. cartilaginem. fol. 61. b. lin. 32. secant. lin. 33. secant. fol. 62. b. lin. 19. arterias. fol. 63. a. lin. 2. sinunt. fol. 63. b. lin. 13. ligaturaq;. fol. 63. b. lin. 6. conuenit. fol. 63. b. lin. 13. cornua parua. fol. 64. a. lin. 8. chyrurgus. & ibidem. lin. 9. uolens. ibidem lin. 10. excipit. fol. 66. b. lin. 19. auribus. fol. 68. a. lin. 8. humorem. fol. 69. a. lin. 32. epidermidis. fol. 70. a. lin. 30. per. fol. 70. a. lin. 37. multa. fol. 71. a. lin. 16. augetis. fol. 71. a. lin. 14. adprime. ibidem, lin. 35. aliquis. fol. 71. b. lin. 22. quæ su perficiarijs. ibid. lin. 37. calidi. fol. 74. a. lin. 6. accensa. fol. 76. a. lin. 33. sanem. fol. 78. a. lin. 11. scarificatio. fol. 78. b. lin. 25. dictum est. fol. 79. b. lin. 25. celeberrimam ibid. lin. 77. uicaria. fol. 80. a. lin. 15. effet. fol. 82. a. lin. 18. in sanguinis. fol. 85. a. lin. 8. funduntur. fol. 86. b. lin. 26. morbus. fol. 88. a. lin. 5. quoque. ibid. lin. 8. Diuineq;. ibidem; lin. 15. prodidit. fol. 90. a. lin. 23. fructo. fol. 91. a. lin. 16. ligaturam. lin. 24. iudico. lin. 27. uel ad summam cutem. fol. 92. b. lin. 27. pestiferisq;. obseruantur. fol. 94. b. lin. 21. ~~explicet~~. fol. 95. b. lin. 19. nuncupatum. fol. 96. b. lin. 19. frequentari. fol. 97. b. lin. 14. usus huius remedij. fol. 98. b. lin. 1. utilitate. fol. 101. a. lin. 7. carnosas. fol. 102. b. lin. 31. duxit. fol. 103. a. lin. 7. obseruatione. fol. 105. b. lin. 6. fricant. ibidem lin. 18. cum. ibidem. lin. 22. falsedine. fol. 106. a. lin. 25. ex. fol. 106. b. lin. 10. aliquis. fol. 107. a. lin. 20. serico. ibid. b. lin. 23. obrineant. fol. 108. a. lin. 27. pingue. ibid. b. lin. 10. audiuisse. ibid. lin. 11. sum me. fol. 109. a. lin. 6. euacuatur. ibid. a. lin. 38. drisamagarb untia. fol. 110. a. lin. 12. eas. ibid. lin. 18. ex. ibid. b. lin. 7. faltem. ibidem b. lin. 12. mundetur. fol. 111. a. lin. 25. & qui in Deulcis. fol. 112. b. lin. 6. quam ibidem. operantur. ibid. lin. 33. roburq;. fol. 115. a. lin. 34. temperata. ibid. b. lin. 5. merguntur. ibid. b. lin. 37. historiam. ibid. cætera. lin. 38. tradita. ibid. iudico. fol. 117. b. lin. 3. mala. ibidem, lin. 25. fructo. fol. 118. a. lin. 16. admiratus. ibid. lin. 37. ban. fol. 119. a. lin. 6. paucum. ibid. b. lin. 4. usum. fol. 121. a. lin. 2. imaginatrici. ibid. lin. 7. somno. ibid. lin. 13. hinc nos sensus mouent, ac exercent. ibid. lin. 21. capti. fol. 22. a. lin. 8. hæc. fol. 123. a. lin. 6. forbellare, ibid. b. lin. 31. lauz. fol. 125. a. lin. 30. asportatum erit. fol. 128. a. lin. 35. abdelmeluch. ibid. b. lin. 8. robusta. ibid. lin. 14. unito. fol. 131. a. lin. 18. uacuationem ibid. b. lin. 12. uiscerum. fol. 132. a. lin. 7. hic. fol. 133. a. lin. 20. pro usu. ibidem, lin. 28. ratione. fol. 134. a. lin. 12. negotij. ibid. lin. 7. seligentem. ibid. lin. 14. feligere. ibid. lin. 19. die illa. fol. 135. a. lin. 13. Ab balassan. ibid. b. lin. 20. uno. fol. 137. a. lin. 24. his. fol. 139. b. lin. 24. Ab balassan. fol. 140. a. lin. 38. odorem. fol. 141. a. lin. 1. non deficit. ibid. lin. 10. Balsa. ibid. lin. 34. Rhob. fol. 142. a. lin. 3. thlaspi. ibid. lin. 13. alindaracorum. ibid. lin. 34. præditum. fol. 143. b. lin. 15. appetentem. fol. 144. a. Cuius gratia dictum est, medicamentorum phenonia, bers, atque diamusch usum eos maxime exercere. ibid. b. lin. 25. daocci. ibid. lin. 32. uentres. fol. 145. a. lin. 10. putrida cum diarrhaa biliosa. fol. 146. a. lin. 1. propinata. fol. 146. b. lin. 7. funci. fol. 147. a. lin. 18. aranea ipsos. fol. 148. a. lin. 2. nabca. ibid. lin. 3. untias. ibid. lin. 5. untias, & eodem modo, lin. 6. uat. fol. 150. a. lin. 9. dixti.

MELCHIORIS
GVILANDINI,

DE PROSPERO EX AEGYPTO
AVTORIS IN PATRIAM REDITV
CONGRATVLATIO.

In qua obiter multa qua in itinere acciderunt præsationis loco habentur.

GVILANDINVS.

RATVLOR summopere Alpine te ex Aegypto tandem incolumen Patauium rediisse, quandoquidem maximum esse existimen, hominem multas, quas longissima itinera ferunt, molestias, crebrioraque & grandiora simul pericula à varia illiusce gentis barbarie sibi sæpe oblata, superasse, in patriamq; saluum omnino reuersum esse.

Quem tuum reditum difficilem reddebant variæ Aegypti locorum naturæ, coeliq; calores, quibus nostra corpora diuerso affueta cœlo, multum alterantur, atque læduntur. Quamobrem gaudeo maximopere, atque iterum gaudeo, quod nunc te saluum ad nos denuo contuleris, mihiq; ita hilarem te nunc obtuleris.

ALPIN. Atque ego etiam ingenti gaudio perfundor, quod te virum doctissimum, vniuersis literarum professoribus, & principibus multis excellentis tuæ doctrinæ causa acceptissimum, inuenirim in hac præclarissima studiorum urbe, optima valetudine tuis studijs viuere, præ gaudioq; tanti tui boni, & præ voluptate vix quid loquar scio. Gratias etiam maiores, quas possum tibi nunc ago, quod ex meo reditu tantum gaudij, ac voluptatis acceperis, mihiq; tantum tribueris, quem in tua potestate esse, quicumque sim, tibi persuadeas volo. GVILAND.

gratias agere debeo pro tua ista humanitate. Iter uero arduum, & periculis plenum te olim suscepisse existimo. Sed cur in Aegyptum te conferre uolueris tantisque illis te exponere periculis, libenter audirem. **ALPIN.** Ego ferè usque à pueris huius semper fui sententiæ, neminem posse perfectum esse medicum, qui varias regiones, & loca non peragrauerit, diuersosque hominum mores non obserauerit, atque hoc pace illorum dixerim, qui instar urbium nunquam nidus suos deserunt, neque ab his latum unquam recedere audent. Variæ etenim regiones varios tum morbos patiuntur, tum medicinas ferunt ad eos persanandos accommodatas, atque etiam varij medendi usus in varijs obseruantur locis, quorum obseruatione medicus fit prudētior, & doctior, qua sententia adductus sum, ut si in arte medica cuperem aliquid proficere, orbis partem aliquam peragrarem, aliosque morbos in alijs familiares locis, & varias medicinas ac plantas, quæ ibi nascerentur, & diuersos usus medendi, penes diuersas nationes uisitos obseruarem, atque cognoscerem. Cum itaque publice medicinam facerem in proximo Oppido C. S. Petri, aliquo remotius abeundum existimaui, atque in hac sententiâ multum perstiti, sed quorsum uersus proficisci præstaret, id uero ignorabam. Quo quidem tempore mihi Deus Opt. Max. optatissimam occasionem præbuit, ut in Aegyptum proficiscerem medicus cum Clarissimo Georgio Hemo, qui illo tempore à Serenissima foelicissimaque Veneta Republica Consul in ea prouincia fuerat electus. Ad hoc iter etiam me multum hortatus est, Franciscus Alpinus Medicus paterque meus carissimus. Tandemque in eam ueni sententiam, ut mihi facile foret ex animi mei sententiâ illuc proficisci. Itaque accepi conditionem, meque tunc ad iter hilari animo parauit.

GVIEND. Quoniam uirtus laudata crescit, non pudebit me hoc uel te præse dice, auctum iri uehementer tuorum studiorum peritiam ac laudem, ob hanc tui animi non uulgarem nobilitatem, qua hanc peregrinationem sciendi gratia suscipere, ita probè in animum induxeris. Sed his omiffis, cuperem tuum nunc iter audire, & quo tempore ipsum inceperis, quaque forte etiam eo fueris usus; omnes siquidem longa itinera conficientes, multos labores patiuntur, & multa subeunt pericula, quæ postea alijs narrent. **ALPIN.** ANNO à Virginis beatissime partu M D LXXX. Septembri mense die xxj. eam, quæ Peccatora appellatur, nauim

con-

conscendi unà cum Georgio Hemo Consule designato pro Cayro Aegypti, viro sanè pro sua ipsius humanitate, animiq; integritate Clarissimo: quique in Consulatu ita se gessit, ut cuique carissimus fuerit, & illius discessum ab Aegypto non modo Veneti mercatores, sed vel ipsi Aegyptij ægre tulisse, atque adeo luxisse visi sint. Itaque datis uelis Zacynthus secundis uentis paucis diebus peruenimus, portumque ingressi sumus. Vnde digressis non ita ex voto reliqua nauigatio successit, quandoquidem paulo post ita ualidis procellis tempestatibusque agitari, turbarique cæpimus, ut facile dixisses nobis euenisse, quod Ouidius cecinit:

Nauita sollicitus quoque ventos horret iniquos
Et propè tam lethum, quam propè cernit aquam:
Quod si concussas Triton exasperat undas,
Qui tibi nunc toto est, nullus in ore color.
Tum fœcunda uoces generosa sydera Ledæ
Et fœlix dicas, quem sua terra tenet.

Cœpit enim ea nocte, quæ est ante diem decimum septimum mensis Octobris, quem diem omnes nauarum stellarem, ut ita dicam appellant, uentus Hellestius ita aduerso impetu tempestuose perflare, ut coacti fuerint nauarum proram obuoluere: Qui timentes ab Africis uentis, qui eo temporis flare solent, creberrimis, grandioribusque procellis mare uerrentes, ne nauis in solum ab his abduceretur, naufragiumque fieret, per eosdem Africanos uentos iter suum direxerunt: quo sanè ita directo itinere, nauis in uastissimum mare ab Hellestio uento, quem nauarum uulgus Græcum Orientalem appellat, raptim, & ingenti impetu ferebatur, ita, ut a terra magis magisque ipsa elongaretur. Nostrum uero nos iudicium fefellit, quod sperabamus eum obortum uentum citò casurum, ab eoque rursum nostrum iter, quod per circium uentum fuerat, breui tempore nos esse recepturos, siquidem prior ille uentus non adeo citò cessauit, quin potius tanta tempestate ac furore perauertus est, & nobis ita sæue minari cepit, ut coacti fuerimus nauim uelis nudatam mari committere, & temere ab illorum infano impetu interitum nostris oculis millies in hora minantium expectare, atque ab his absque ullo regimine in uastissimo pelago alternis undis ad libitum agitari. Atque hæc horrida tempesta ad diem usque uigessimum secundum protendebatur, tanto omnium timore, ut nemo esset, qui de salute sua sperauerit quicquam. nostram

stram aliquantulum demulcebāt miseriam illa Lucretij Carmina:

Certa quidem finis vitæ mortalibus adstat,

Nec vitari lethum pote quin obeamus.

Placuit tamen misericordî Deo , ne ab ea tempestate interiremus; vt fortassè ad aliquam rem etiam viueremus: Cui quas possum maiores nunc gratias ago, ac perpetuo referam; qui me sua clementia ac pietate ex tanto periculo incolumen seruauerit. Die vero vigesimo secundo mensis Octobris aurora lucescente, ad Corcyre locum eum peruenimus, quem Fanò appellant, ventis omnino sedatis. Et paulo post Zephris placide spirantibus insulæ fretum ingressi sumus summa omnium cum voluptate ac gaudio, atque Merleras appellatum portum tenuimus: ab eoque altera die summo mane alium in portû peruenimus, a primo parum distantem, atque ab eo Corcyram. In qua per diem moram traximus. Postridieq; Septentrionali exorto vento, ab eius portu digressi sumus, quo cessante non multo post ad portum, qui est apud Gomezzas accessimus. aduersis vero nostræ nauigationi ventis diu perscuerantibus, & largissimis adhuc pluuijs, magnisq; imbribus, detenti, quibus quidem Corcyre insulæ situs sex quotannis mensibus obruitur, atque alijs sex siccitate exhauritur, coacti sumus in Corcyræ portum confugere, & salutem nostræ consulere. Vbi usque ad natiuitatem Domini permansimus, cuius diei festiuitate deuote seruata, altera die orto Sole, triremis auxilio nostra nauis è portu deducta, vela ventis dedimus, eodemq; die Paxò vidimus. Altera q; die Aparctia vento impetuose spirante, sub aurore Zacynthum rursum vidimus, portumq; illum cum magna omnium eam urbem accolentium admiratione, quod accolæ cæteri q; omnes ex proxima tempestate nos interijisse sibi firmiter persuaserint. Zacynthi vero toto Ianuario mense commorati sumus. Dieq; sequentis mensis tertia ab eo portu discessimus; meliori q; fortuna iter nostrum recepimus, ac per diem ante cinerem in portum Sudæ fortissimum Cretæ insulæ propugnaculum peruenimus, vbi peractis quinque diebus, portum Frasciam uocatum, qui ab urbe Creta decem millia passuum distat, inuasimus. Multi ex Cretensibus, qui pro certo habuerant nostram nauim Octobri proximo mense mari absorptam fuisse, simulq; cum ipsa aliquot Cretenses Caloyeros nobiscum nauigantes, nostro aduentu, tanto sunt affecti gaudio, ut ipsorû lætitiâ publicis campanarum

panarum sonis in templis per multos dies publice manifestarent. ubi vero Cretæ multis diebus moram traximus, inter initia mensis Martij, vt nostro longissimo itinere finem tandem imponeremus, vela rursus ventis dedimus, in altumque nauim Circio vento, qui leniter spirabat, aduehi permisimus, cæterum tertia die Austrinis ventis rursus vehementer exortis, retrogressi in portum Standiam applicuimus, ab eaque noua procella salui fuimus, distat & hic portus ab vrbe decem millia passuum. Ibiq; tribus peractis diebus, orto Sole, ab eo portu nauim soluimus, Argestique vento, & Fauonio impetuosisime spirantibus, mare mediterraneum ingredimur, in ipsoque procellosa nauigatione vtentes duorum dierum spatio Alexandriam procul inspeximus, ingentiq; omnium gaudio iter nostrum tunc finem habiturum sperauimus, neque nos nostra decepisset sententia, ni ventus ille non modo omnem subito furorem dimisisset, verum penè omnino siluisset. Mare etenim quam citò ventis omnibus caruit, adeoque siluit, vt nauis ulterius progredi non potuerit, ob maximam eius tranquillitatem, à qua ualde pertinuimus, ne ab ipsa alia noua tempestas oriretur, nostrique itineris finem, quem oculis prospiciebamus, prohiberet, & in alia grauiora maris pericula nos inijceret. At Dei optimi maximi voluntate factum est, vt ope triremis Præfetti Alexandriæ, quem Sangiac appellant, in portum nauis duceretur, & die xvij. mensis Martij finem longissimæ nostræ nauigationi imponeremus. Alexandriæ uerò Cayri ingenti grassante pestilentia usque ad Iulium mensem mansimus; cuius mensis initio per Nilum flumen nauigantes, Cayrum uenimus. In qua vrbe tribus annis, & adhuc amplius moram traximus. Tandemque hoc anno MDLXXXIIII. Aegyptijs littoribus relictis, nauim Balbiana uocata, mensibus Octobri, atque Nouembri tantum nauigantes, Deo summa pietate patriæ redditi sumus. GVILAND. Omnia certe maris itinera in summo periculo versantur, quando nauigantium uita, quia proxima est mari, proxima semper exitio sit dicenda, atque etiam quod spes prosperi itineris in aeris inconstantissimam naturam referatur. Verum ne te pigeat hæc atque illa passum fuisse, quoniam fortasè hæc olim te meminisse iuuabit. Apprime iucundum semper existimaui, hominem posse dicere, hæc atque illa sum passus, siquidem eorum euentuum memoria hominem alacriorem ad ferendos fortunæ casus, prudentior-

rem

remq; efficit. Sed his omisſis age quaſo, quid tu tandiu in Aegypto feciſti, quibusvè ſtudijs animum toto illo tempore oblectaſti? Neque enim eum te eſſe arbitror, qui non egregium aliquod nobileque ſtudium ſis ibi proſecutus, quando credendum eſt, plurimas eaſdemque pulcherrimas tibi non deſuiſſe occaſiones; quibus aliquid te ipſo dignum in re medica meditari potuiſſes.

ALPIN. Quid facerem ocioſus toto illo tempore in Aegypto? niſi apud eam gentem qualis exerceretur medicina, atque quales plantæ in eo ſolo naſcerentur dignoſcere operam darem, ne ſaltem diceretur noctu me Aegyptum adiſſe, per id temporis, quo ibi moram traxi, publice medicinam exercēdo; apud illos medendi uſitatum modum diſcere ſtudij. Et quod temporis etiam ab eo ſtudio atque ægrotorum curis mihi ſupererat id ponebam, ut tu ex me quoque audiſti, in opere de præſagio medicorum multis iam ab hinc annis a me incepto. GVILAND. Gaudeo te operam Aegyptiorum medicinæ cognoſcendæ ſic dediſſe, ut apud illos frequentatum medendi modum, atque ipſorum uſitata medicamenta planè, animaduertes, & didiceris. Quæ omnia cum adprime ſint digna, quæ à noſtris medicis cognoſcantur, te nunc obnixè rogo, hiſce diebus, quibus Patauij commoraberis, ne graue ſit tibi, mecum de hiſ, in hoc viridario loqui, præſertim uero de morbis illi populo familiaribus, deque ipſorum medendi uſu, atq; demum de plantis ibi naſcentibus, ſic enim in hiſ æſtius caloriſus ſub gratiſſimis huiusce viridarij umbris tempus cum virtute conſumere nobis iucundiſſimum fore exiſtimo. ALPIN. Dabo equidem operam libentiſſime, ut non in hac re ſolum, verum in omnibus alijs tuæ obſequar voluntati, quamquam nullam unquã tuorum meritorum partem ego aſſequi valeam. Idq; libentius faciam, quod plurimum emolumentum me ſperem ex hac noſtra colloquutione pro tua doctrina, & humanitate conſecuturũ. Solem uero cum nunc videam penè in Occaſum deſcendiſſe, fortasſe præſtiterit loquendi principium in proximam diem remittere. GVIL. Rectè fanè, ego uero vix aurora expeſtata me in viridarium cõferam, teq; ut quamprimum venias etiam atq; etiam oro. ALPIN. Perplacet, ſed tempus eſt, ut abs te nũc abeam, meq; à multis meis negotijs nunc expediã, ut mane quàm diluculo ad te redire poſſim. interea vale. GVILAN. Quando apud me eſſe nolis, ut lubet, ut ante noctem tuis functus negotijs, mane redire poſſis abi felix.

PRO-

PROSPERI ALPINI
DE MEDICINA AEGYPTIORVM
LIBER PRIMVS.

De statu Aegyptiorum medicorum. Cap. I.

GVILANDINVS, ALPINVS.

Vm hæc dies serenissima iam illuxerit, & oportune nos in hoc viridario simul concesserimus, locū secretioris huius recessus quietissimū, opportunissimamq; occasione nacti, de medicina Aegyptiorum iam aliquid cōmentemur, de qua quidem prius quā agamus, à medicorum, quibus ea regio abundat, narratione principium faciemus. ALPIN. Iam iā è via huc ueniendo, eminus te in viridario ambulantem, profundeq; cogitantem prospexi, & haud parum miratus sum, quod tam diluculo è lectulo furrexeris. Neque tamen ab re credo, in uiridariū descendisti, ut frigidiuscula scilicet istac aura matutina, ac nō minus istius elegantissimi tui uiridarij amœnitate aliquantulū te recreares. Sed ne tuum loquendi desiderium amplius oratione mea retardē, ad principium propositi tui sermonis iam iam descēdo. Sed quid obsecro me de medicis Aegyptijs dicturum arbitraris? an quia multis persuasum est ibi medicinam primas habuisse radices, plurimosq; illustres uiros tū in medicina, tū in alijs sciētijs olim in Aegypto floruisse, iisdē etiā hac tēpestate ornari regionē illā ac florere? GVILAND. Quid ni oēs istud ipsum sentiāt? quādo vsq; adeo etiā ibi bruta multa animalia repe-
A riantur,

riantur, quibus ars insita curandi morbos aliquos existimetur? quemadmodum de Hippopotamo equo marino in Nilo flumine degente apud quosdam legitur. Hunc enim equum in quadam medendi parte etiam magistrum esse aliqui affirmant. Assidua namq; ipse, ut aiunt, ingluvie & facietate obesus, exit in litus, recentes indagaturus harundinum cæsuras, atque ubi acutissimum earum stipitem cernit, id in corpus adigens, uenam quandã sibi in crure uulnerat, atq; ita profluuio sanguinis excitato morbidum aliàs corpus exonerat, mox plagam rursus limo obducit. Quamobrem sunt, qui arbitrantur, missionem sanguinis ab huiusmodi animali homines didicisse, ueluti etiam à uoluce quadã Ibi uocata apud Nilum quoque nascente clysteriorum usum accepisse. Quod ipsam sæpius sibi aluum exonerasse rostri aduncitate aqua per anum intròmissa sæpe fit obseruatum. Si itaque bestias ipsas in ea orbis parte natura medicinam docuisse creditur, quid de hominibus erit ratione ac discursu præditus existimandum? Atque eo magis cū priscis ijs sæculis Aegyptus plurimis doctissimis medicis semper floruerit? A L P I N. Hippopotamũ & alia bruta animalia, de quibus ea medendi miracula prædicantur, ibi reperiri certum est, at quod ego de hominibus medicinam profitentibus hisce annis obseruari in, in medium nunc tibi proferam, paucisque narrabo, quæ ex his scitu digna mihi fuere uisa, ac primum dico, Cayri alijsq; in locis Aegypti plurimos tum uiros tum mulieres reperiri, qui publice per urbem medicinam faciunt, non tamen uel los existere, qui hanc artem aliqua ratione atque Hippocratice faciant. quando ibi nunc non literis, sed armis opera ab his populis detur: neque id quidem mirum, cum Turcarum imperio ea gens subiecta sit, qui nullis scientiarum studijs delectantur: armis tantum, auro argentoque & ueneri indulgentes. de quibus uere uideatur Seneca dixisse:

Turpis libido dominatur (scilicet nunc) potens uenere

Luxuria uictrix orbis immensas opes.

Iam pridem auaris manibus, ut perdat, rapit.

Deest illis studiorum exercitatio, quamquam publicas scholas, siue studia ipsi habeant, in quibus uaria scientiarum genera docentur; Cayri studij locum Gemelhazar appellant, pro quo tercenta millia aureorum anno quolibet dissipari aiunt. Siquidem ibi totius Academiæ sumptus ad libros, ad victum & ad reliqua docto-

doctoribus & scholaribus necessaria quotannis aere publico sup-
 peditantur. Ex omnibus vero scientijs, atq; artibus, quæ ibi do-
 centur, ea sola pars theologica apud ipsos colitur, quæ Pseudo-
 prophetæ Mahometis leges, institutionesque pertractat. Multi
 siquidem, propemodumq; infiniti sunt, qui honoris atq; vtilita-
 tis gratia in eiusmodi scientiam incumbunt, quam qui adepti sunt
 in summo pretio atq; honore apud Turcas, aliosq; omnes habentur.
 Hos Cadi appellant, quasi dixerint, sacre legis doctores, quos
 Turca illius regionis præfectus suos quoq; iudices creat, quibus
 autoritas concessa est, vt possint quacunq; de re in iure ciuili, ac
 pontificio iudicare. ob quam rem ipsi tum in summa veneratione
 habentur, tum maximas parant opes. In alijs vero artibus atque
 scientijs perpauci sunt, qui perfecti fieri studeant, omniumq; mi-
 nime in arte medica, quæ cum alijs omnibus ferè in locis summo
 dignitatis gradu sit, infimum nunc atq; vilissimum tum ob gentis
 barbariem, tum ob eorum, qui per urbem medentur ignorantiam
 locum tenet. quam nisi hinc ex Europa per Venetos Consules
 conducti medici, curandis ibi Turcarum, Arabum, & aliarum gen-
 tium optimatibus, & quamplurimis, quos alij medici desperata
 salute reliquerant, ad valecudinem reductis extulissent, atque il-
 lustrassent, omnium mechanicarum artium ignobilissima apud
 Aegyptum iacuisset, id autem diligentia vt dixi nostrorum repa-
 ratur. Illi vero cum ab omnibus contemnantur, tum etiam lu-
 crum ipsorum exiguum est. GVILAND. Cum medici illi ita ne-
 gligantur, neque multum lucri faciant, quæ occasio erit, qua ad
 medicinam valenter perdiscendam illi moueantur. Non est igitur
 mirum inter illos paucos perfectos medicos reperiri. Quod
 cum explicatum à te sit, nunc reliquum est præterea nihil, nisi
 vt susceptum de medicina Aegyptiorum sermonem claudas, ac
 de alijs rebus loquaris. ALPIN. Quamobrem? GVILAND. Quo-
 niam ex indoctis medicis, quid boni, ac scitu digni ex te obserua-
 tum audire possum? ALPIN. Intellego vnde tu in eam deuenieris
 sententiam. Sed hoc fortasse non est ita existimandum, quando
 scientia atque doctrina ignaros homines Empirice tamè multa in
 arte secreta posse dignoscere, quis negabit? qualia sunt multa me-
 dendi secreta auxilia summam ob vtilitatem nobilissima, apud
 Aegyptios priscos medicos olim inuenta, hæreditariæ potius ab
 alijs præclarissimis medicis his relicta, quam aliqua doctrina ab

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ipsis acquisita. Quid etenim, ut tibi de multis aliqua proferam, non ne mirum in modum laudandus esset ille mittendi sanguinis Aegyptiorum usus ex sectione multarum venarum, quæ nostris medicis minime sunt usitatae? quales sunt iugulares, narium, angularum oculorum, frontis, post aures, poplitis atque aliarum multarum corporis partium. Quis etenim medicus is erit, qui nesciat, illarum venarum sectionem ad quamplurimos tollendos morbos esse utilissimam? Quid dicam de sectione arteriarum, quam admittendum in multis morbis sanguinem non minus tuto, quam in venis ipsi familiarissime usurpant. Cum Galenus interim ijs sectis quasi miraculo multos saeuos morbos curatos nobis scriptum pluribus in locis reliquerit. Quid de aurium, colli, occipitis, labiorum, narium, atq; malleolorum scarificatione dicemus? Cum ipsi mirabili dexteritate hoc genus auxilij praestent. Et quid de suarum cucurbitularum usu ab hoc nostro planè diuerso? Quidq; de usionum ratione, atq; de multis alijs ferme infinitis, quibus ipsi medendo utuntur, medicis praesidijs, deq; etiam quam plurimis medicamentis simplicibus; ac compositis ab his multa cum utilitate frequentatis, erit iudicandum? **GVILAND.** Dignas istæ mihi videntur, ut ab omnibus doctis medicis desiderentur, mirumq; omnibus videri debet, quo pacto hi indocti homines tot, tantisque nobilibus auxilijs recte uti sciant, nullo ea discursu ac medicæ artis ratione cognoscentes. Sed quo ordine his medicis per eam regionem exercere medicinam permittitur, quando ita artis medicæ dogmatum ignari existant? **ALPIN.** Extat Cayri inter cæteros medicos omnes quidam Aegyptius, quem Achimbassî illi appellant: qui medicorum princeps nostra lingua interpretatur. Huius officium est, illos, qui ibi medicinam exercere velint, de illiusce artis peritia sedulo percunctari, & examinare, atq; eis, qui in medendi examine recte responderint ac recte se gesserint, publica fide concedere, ut per eam regionem mederi impune possint. Istud autem in doctorum numero asciscendi munus non datur multis, ut in multis Europæ locis fieri solet, sed vni soli tantum, illiq; praesertim, qui plus auri argenteive Praefecto Cayri, quem Bessa appellant, hae de causa soluerit. Parum etenim id curat hoc tempore Bessa an ille, qui Achimbassî procreandus est, sit ad illud munus rectè obeundum probè idoneus, adeo nunc apud illos omnia corrumpit auaritia; non hoc inquam ille curat, sed

sed an potius aureos multos ipsi offerat. Eodem exemplo & ipse Achimbasi etiam à Præfecto perdoctus eodem auaritiæ vitio sublatus, pretium à cooprandis accipiens, omnes indistincte cum indoctos, tum doctos mederi per urbem finit. Qua facilitate numerus tum virorum, tum mulierum medentium in ea maxima urbe Cayri est ferè infinitus, cum quisq; exhibito auro possit ab Achimbasi medendi auctoritatem obtinere. Horum vero, qui per eam urbem medentur alij promiscue morbos omnes curare profitentur, alij partis alicuius tantum mala. veluti sunt ocularij, qui omnes morbos ac symptomata oculos lædentia, sanant. & dentarij, atq; auricularij, tantum malis dentium auriumq; medentes. atq; alij qui tantum intestinorum ægri tudines, alij pudendorum, alij vesicæ & alij vteri curant; in quibus morbis mulieres medicæ viris præferuntur, existimant enim ægrotæ mulieres haudquaquam posse viros sic recte vteri affectus cognoscere, vt mulieres ipsæ. Quare fit vt ægrotæ medicas potius, ut à suis morbis curentur, quã medicos adhibeant, sunt etiam alij qui tantum febres sanant, quorum alij omnium, & alij aliquarum tantum curationem profitentur, atq; hæc obiter dicta sint de medicis Aegyptijs.

Aegyptij qualem nunc medicinam exercent.

Cap. II.

G V I L A N D I N V S.

NTELLEXI probè omnia, verum id à te scire cupio, quid est, quod omnes medici Aegyptij Empirici existant, sectamq; Empiricam sequantur. ALPIN. Vt per eos annos, quibus Cayri moram traxi, obseruare potui, potius methodicæ simulq; empiricæ ipsos addictos iudicauit, quando ad indicandam morborum curationem partium læsarum, causarum, naturæ, ætatis, virium, habitus cœliq; obseruationem esse necessariam negent, quibusdamq; medendo vtantur communissimis propositionibus, quæ methedicatorum sectam referre videntur. Ipsi etenim affirmant omnia morborum genera, vel à caliditate, vel à frigiditate oriri, uel morborum omnium præcipuã causam in calorem præter naturam, vel frigiditatem referunt: Quoniam vero

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ipſi arbitrantur eorum omnium, qui Aegyptum incolunt, corpora ratione cœli, ſub quo viuunt, valde calidi, ad ſummam vergeret caloris intemperiem, ob id perfrigerantium medicamentorum uſum in omnibus ſerè morbis ſine diſcrimine habent frequentiffimum, illiſque temerè & inconſultò medendo vtuntur. Obſeruare ſedulo ſe putantes famoſiſſimam, vulgatiſſimamq; in ſchola medicorum illam propoſitionem, quæ eſt, contraria contrarijs curari; Hincq; credentes ob illiuſce cœli ſumme calidam temperiem, ibi omnes ſerè morbos, vel primo ab ea, quæ præternaturam eſt, caliditate procreari, vel ſaltem ſemper cum alijs cauſis præternaturalem caliditatem concurrere, ob quam cauſam uſum refrigerantium medicamentorum maxime affectant, idq; præſertim in febribus: in quibus abſq; ullo delectu, valde frigidis medicamentis ſemper vtuntur, maximeque in ijs, quæ ex humorum putredine oboriuntur. Quod ſanè contra medicine dogmata ab ipſis fieri exiſtimo. Nihil enim frigidorum remediorum uſus, quantum ad februm cauſas, quæ ſunt obſtructiones meatuum, venarum, vel aliarum partium, ſpectat, aliquid prodeſſe, & multum obeſſe poteſt, cum a frigiditate humorum cruditas, atq; obſtructio augeantur, maxime vero quando pituitoſi ſucci ſunt obſtructionis auctores. Tales enim humores ab uſu frigidorum in-
 crudeſcunt magis, & craſſe ſunt magis, & ipſorum copia, ventriculo frigidiore atque ad concoquendum ineptiore ab eiſdem effecto, peraugetur. quam vero ſint illa refrigerantia medicamenta ab ijs frequentata poſterius ſuis locis dicemus. *GVILAND.* Malus mihi quoque ille in medendis putridis febribus valde refrigerantium uſus eſſe videtur, quando nemo rationalium medicorum, quorum ſectam omnibus præferendam iudico, ignorat, obſtructiones venarum, aliarumque partium in febrientibus à multis ſuccis, vel craſſis, vel viſcidis, fieri, & à multa frigiditate ipſas adaugeri. Galen. in ſynochis putridis febribus, vt apud ipſum in libro nono, meth. medendi legitur. ea laudauit medicamenta, quæ obſtructa liberandi vim haberent, abſq; multo tamen calore, ne calor febrilis augeatur. ob idque eligenda illa eſſe, quæ exiguo calore prædita, id tamen præſtare poſſint. Hincq; in tollendis obſtructionibus uſum oxymellitidis ſummopere commendauit. Aegyptij vero fortasè ita frigidis in ijs febribus vtuntur medicamentis, quod hæc ex bilioſis tenuiſſimisque humoribus

ortum maxime ducunt, qui non attenuandi sed incrassandi sint, vt Auicennæ affectæ affirmant, hancq; fortassè ob causam illi medici frigida medicamenta adhibent, vt ex quibus genita febris fuit, biliosi, tenuissimiq; humores crassiores euadant, ad facilioremq; excretionem eo modo parentur. Hæc erit igitur ratio quamobrem frigidis adeo medicamentis vtantur. ALPIN. Si tu corpora illorum hominum quali temperamento sint, rectè nouisses, in hâc proculdubio sententiam non venisses, nam, vt suis locis dicam, omnium ferè illa loca habitantium corpora diuerso constant temperamento, quòd aliquis cœli illiuscè ratione, credere possèt, quando pleraque illorum corporum licet ex sui natura sanguinea existant, multa tamen pituita, etiam ex victus ratione apud ipsos vsitata, abundare dignoscantur. Quamquam enim Aegyptij in ipso ortu interna viscera valde calida sub calidissimo cœlo susceperint, ex potu tamen aquarū, vsuq; continuo ciborum tum frigidorum tum refrigerandi qualitate magna ex parte præditorum, quibus ferè semper vtuntur, ab immoderataq; venere, atque ab vsu dulcium balneorum, quæ assidue frequentant, temperamentum illud calidum paulatim permutant in minus calidum, & tandem in frigidum, itaq; fit, vt qui bilioso nascuntur temperamento, in sanguineum mutantur, & qui sanguineo in pituitosum. Hincq; quamplurima foeminarum, mariumq; corpora ibi reperiuntur pinguisima, cum tamen cœli calidissimi ratione corpora omnia gracillima esse potius deberent. ex his igitur omnibus illorum corpora refrigerantur. Quo fit, vt omnes eius regionis accolæ stomachum valde frigidum contraxerint, licet ipsi corporis habitu carnosum, boniq; succi, constare etiam obseruentur. Huius autem facito ex me coniecturam, qui prius quàm Aegyptum adijscem, cum gracillimo corpore summeq; calido essem, ibi ex assiduo aquæ potu, cui ob illos vehementes calores continuè indulgendum erat, carnosum effeci corpus & pingue. quo tempore stomachus adeo erat ad frigiditatem conuersus, ut eius concoctrix facultas ad conquendum imbecillior effecta sæpe videretur, quam ob causam sæpe acidis cruditatibus vexabar. Quod si mihi id acciderat, homini medico, & in temperata regione genito, quid de Aegyptijs ipsis existimandum, qui non solum aquam pro potu affectant, sed omnes frigidos cibos, quiq; immodice veneri dant operam vsuq; dulcium balneorum frequentant? quæ omnia refrigerandi

facultatem habent; nisi illos crudis multis humoribus abundare? Quod confirmare videntur assiduæ ventriculi cruditates in quas ipsorum quamplurimi incidunt, frequentissimiq; articularum dolores, qui continue sparsim per urbem vagantur, ac mulieres, Eunucos, & omnes absq; discrimine inuadunt ac affligunt. Ex his igitur colligo Cayri rarissimas febres ab exquito humore bilioso gigni, plerasq; verò à crudo ac pituitoso excrementorum genere. ideo arbitror vsum refrigerantium medicamentorum ijs febribus non rectè conuenire, ob illorum humorum, à quibus generantur tenuiorem substantiam, vt Arabes medici volũt, crassificandam, quando eos potius crassiori substantia constare quàm tenui ex nuper allatis optime pateat. Non erit itaq; frigidorum medicamentorũ vsus in febribus putridis ibi vagantibus omnino tutus, sed sæpe ijs noxius. Illi igitur medici quod ad febres compescendas attinet, probandi quidem essent, scilicet, vt illum febris socium calorem extinguant, pessime vero faciunt quòd febrium causas minime auferant. Ac potius ipsos dixerim medicinæ adulatores, quando solum ægrotantium, caloribus, doloribus, siti, occurrere, symptomataq; solum demulcere studeant. perfectam vero curationem, quæ Galeno docente in lib. 9. meth. med. à causis exorditur, negligant. Accidit tamen aliquando, vbi febres vehementiores affligunt, in caloribusq; hecticis, vt rectè frigidorum medicamentorum vsus administratus videatur.

CVILAND. Mendosam fatis illos possidere in medendo artem methodicam ex his à te narratis intellexi, quam etiam empiricam esse facile perspicitur, quod ea quæ in hac arte nouerunt, potius hereditarie à maioribus tradita, acceperint, atque in ipsorum memoria remanserint, quàm vllò discursu, uel ratione fuerint ab ipsis cognita.

Quamobrem hoc tempore Aegyptij artem medicam habeant vitiosam. Cap. III.

A L P I N V S.

IXIMVS Aegyptios medicos nostro hoc æuo non exercere rationalem, uel dogmaticam medendi viam, sed vitiatam, ac multis mendis plenam. **CVILAND.** Quoniam

nām modo est ibi vitium istud in medicina contractum? ALPIN. Scito hoc tempore medicos illos finem habere non sanitatem ægrotantium, quem veri medici semper intuentur scopum, sed ut gratiam atque obsequium hominum comparent; ita vt nunc ibi locum habeat illa sententia:

Obsequium amicos, veritas odium parit.

Hos medicos Gal. adultores appellat, cum haudquaquam id ipsis sit cordi, quemadmodum ægrotis recte, ac tuto medeatur, sed potius quomodo eorundem delitijs inferuiant. Respicit itaque ipsorum medendi methodus ægrotorum gratiam, atq; obsequium. & ob hanc causam victum ægrotis gratum instituunt, omnibusq; febricitantibus, ac sitientibus permittunt, vt quantum volunt, aquæ potu se expleant, fructusq; in victu quoslibet ab ægrotis expetitos non negent, affirmantes, nihil à natura appetitum posse ægros offendere, quando naturam ipsam tutius, ac prudentius ad corporis tutelam moueri, quàm medicos, affirmandum sit. proinde multi ægrotis febricitantibus non verentur in victu concedere angurias, cucumeres, cucurbitas, melones, ficus, atque alios quoscumque ibi habere possunt fructus, & vt vno verbo dicam, omnia concedunt ægrotis, quæ grata illis esse cognoscunt. De medicamentis itidem hoc idem obseruant, vt tantum illa medicamenta ad sanitatem parandam adhibeant, quæ ab ægris non abhorrentur, eaq; tum qualitate, tum copia seligunt, quæ nullo pacto corpora ægrotantium agitare possint. ob idq; maxime in communi sunt vsu, ad quoscumq; propulsandos morbos, huiusmodi medicamenta, manna scilicet, cassia, tamarindi, syrupus de granatis solutiuus, atq; rosatus. non exceduntq; manne, cassiæ, tamarindorum vnciam, sæpissimeque ægrotis hæc offerunt, alij singulis, alij alternis, & alij pluribus diebus offerentes. pluribus etenim vicibus eam purgationem præstant, quod nos vnica vice facere consuescimus. Ex purgantibus vtuntur, myrabolanis, Rhabbaro, agarico, fena, atq; alijs huiusce generis multis, quorum dragmam in singulos haustus non excedunt. hicque modus purgandi inter plerosq; ciuium ac nobilium exercetur, atque in hoc se rectè gerere videntur, dum cauent à validioribus, scamoneatisq; phar-macis, in ijs purgandis corporis. Sunt tamen alij qui rusticis medentur, cum ijs vero prævalidioribus purgationibus agunt, sed, vt dixi, non nisi in rusticis. Mirumque non erit hosce medicos his
medi-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

medicamentis potius lenientibus, quàm purgantibus vtentes, tardiffime ægros sanare, id autem ea causa faciunt, ne purganda corpora nimium ab ijs agitentur, atque perturbentur: ob quam causam pleriq; clysteribus medentur, potius quàm medicamentis per os assumptis, vt quàm minime corpora agitent. In materia quoque chyrurgica eodem modo egrotorum obsequia sequuntur, hincq; multum sanguinis omnibus detrahunt, quod omnes missione sanguinis lætentur. id uero sæpe in multis, etiam à cibo, vt multis obsequantur, qui aiunt ieiuno stomacho egrotis non conducere id auxilium, quod nimium vires absumat. Et in omnibus denique medicamentis eodem semper spectant, vt quàm maxime egris obsequantur. GVILAND. Adulatores medicos non solum Aegyptus habet, sed non minus multa Italię loca, in quibus multi ignari homines eos optimis quibusq; medicis ea causa præferunt, quod obsequantur sibi, idque tantam vim ad capiendos ægrotorum animos habet, ut plurimi sæpe ab ignaris atque adulatoribus medicis vsq; ferè ad exitium perducti, neque tam grandes illorum in medendo errores agnoscant, neque si etiam agnoscant, ab his discedere velint. Sed quamobrem medici illi olim præstantissimi ad medendi modum hunc vitiatum accesserunt? ALPIN. Hic corruptus medendi modus non à priscorum illorum medicorū ignorantia principium duxit, sed vt ex Aegyptijs historiarum peritis audiui, à barbara priscorum Aegypto imperantium tyrannide; tempore enim quo Mamaluchi illiusce regionis obtinebant imperium, omnia ea loca medicis doctissimis florebant, qui dogmatice summaque cum ratione medicinam faciebant, sed tanta erat ea in dominis barbaries, vt optimi illi doctissimiq; medici, vel rebus bene gestis sæpe lucri loco ab ijs contumelijs afficerentur. Barbara etenim ea progenies, quę moribus bestijs erat similima, quod originem duxerit à Tartaris rusticisq; rectam ac rationalem medendi methodum non admittebat. Illorum aliquis dolore aliquo correptus non secus quam furiens bestia subito ut sanaretur imperabat, quod cum non semper ita citò eueniret, pessime miseros eos medicos tractabat. Idem obseruabatur in illos qui sitientibus ipsis plurimam crudam aquam in potu negabant, uel à calore febrili valde detentis frigida balnea prohibebant, in quibus immergi uolebant, & ijs multum refrigerari. si tormina ab assumpto aliquo pharmaco sentiebant, vel multum eo purgarentur,

tur, vel fastidioſe vomerent, in medicos iurgia, & contumelię. miſeros Aegyptios, qui fato quodam ſemper Tirannis ſubiekti fuerunt. Illi itaque optimi medici rectè medicinam exercentes indigne has contumelias ferentes, modum ſanè per quam facilem in medendo inuenerunt, quo barbaris ijs hominibus ſatisfacerent, atque perpeſſas iniuſtè obiurgationes ac contumelias vindicarēt, ac de illorum tyrānide in ipſos exercita hoc modo pēnas ſumerent. **GUILAND.** Piget me tantorum medicorum iniuriarum, ſed mirum non erat, eos ita à barbara ac ferina ea gente contumelioſe pati, quando virtuti vitium, & ſapientiæ ignorantia opponatur. Ab illorum enim barbaro dominio illis ſæculis non ſolum medicinam, ſed etiam omnes aliàs ſcientias ab Aegypto in alias orbis partes commiſiſſe exiſtimo, atq; ideo nunc Turcarum loca ſtudijs ſcientiarum omnino vacare. Sed perge modum enarrare, quo ad fugiendas & vlcifcendas illorum contumelias uſi fuerunt. Si quidem haud parum eſſe iudico, homines illos in tanta calamitate poſitos, viam inueniſſe, qua id periculi effugere potuerint.

ALPIN. Tunc hac ratione mederi eis cæperunt, hæc q; fuit ab his indagata methodus; Namq; eis ægroto curando propoſito, primo quo ille morbo, vel miti vel magno vexaretur, atque quibus ſymptomatis corripereſſetur, ea q; mitia ne an magna eſſent, ſcire operam dabant: quibus rectè perſpectis ac cognitis, omnes curationis indicationes præcipue conſiderabant, hinc morbos tantum atque ſymptomata reſpiciebant, cauſis omnino neglectis, uel leuiſſime cognitis. morbo enim, ſi ſymptomatibus ijs vehementibus careret, contrarijs mederi omni ratione ſtudebant, veluti exempli gratia, febre vexato, abſque multis grauioribus ſymptomatis, victum primo frigidorum atque humidorum inſtituebant, quem penitus morbum extirpare, ijs ignaris beſtijs facile ſuadebant, proinde omnes fruſtus, qui humidi eſſent ac frigidi eis collaudabant, ut ſunt angurię, cucurbitæ, cucumeres, poma, & ex oleribus beta malua, bammia, colocaffia, lactuca, endiua, ſuncus atq; alia huiuſcemodi temperamenti ac facultatis multa. Pro potu frigidiffimam quamcunq; aquam, largiffime q; ad egrotantium libitum, concedebant. In materia uero chyrgica in quacumque febre, quod omnes illos barbaros ad largam ſanguinis euacuationem inclinatos admodum cognoſcerent, multum ſanguinis detrahebant. Et ex medicamentis alterantibus ea laudabant,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bant, quæ refrigerarent, atque humectarent, atque de purgantibus, euacuationem per epicrasim, lenientibus medicamentis, à quibus nihil Barbarorum corpora turbarentur; moliebantur. Febris vero omnia symptomata demulcere vel omnino abigere studebant, calori enim ætuofo interne frigidis aquis, vel syrupis, vel decoctis, vel fructibus, & frigidis epithematibus occurrere, conabantur, sitientibus quantum uellent ægrotis a quæ permittentes, inappetentijs, quoscumque cibos ab ægrotis expetitos concedentes, vigilijs, valide somnum prouocantibus, qualia sunt opiata omnia, oblitescant, dolores vehementes tollebant, ijs medicamentis quæ insigni frigiditate partium sensum adimunt, qualia sunt stupefaciencia a nostris appellata, atque sic in singulis alijs februm symptomatibus facere cæperunt. hicq; fuit modus curandi quo ægrotos blandè curare se aiebant, eosque medici illi suo gladio iugulabant, verique inde facti sunt medicinæ adultores, vt illorum tam importunam effugerent tyrannidem, atq; miseriam, quando ægroti obsequij vi arbitrarentur rectè à medicis illis tractari. Ortusq; est malus is medendi modus ab Aegypto imperantium tyrannide, quem postea omnes alij qui consequuti sunt medici rectè obseruarunt, mortuisq; doctissimis ijs medicis, simulque cum ijs huius artis doctrina, postea paucissimi reperti fuerunt literarum studijs dediti; siquidem dominorum ob barbariem literarum professoribus inimicam, academiæ, ac studendi commoditates defecerunt, eaq; causa studentium etiam numerus defecit, omnino præfertimque in philosophia & medicina, indeque Aegyptus experta scientiarum, literarumq; professorumq; tunc facta est. Deindeq; ille medendi modus, iam multis ætatibus ibi frequentatus, ac per illas vrbes receptus, alijs omnibus medicis, qui postea fuere, communicatus fuit, neque difficulter ab ijs perdiscebatur, cum pauca quadam tenenda essent. Hic igitur modus medendi, quem illi homines affecti ibi optimi medici existimantur, tale principium habuisse, à multis dicitur. In eo vero sicuti multa corrupta, atque arte Hippocratica indigna obseruantur, sic multa etiam ueram præclarissimorum medicorum antiquitatem redolentia reperiuntur, quæ digna sunt ob egregiam quam præstant in medicina utilitatem, ut ab omnibus doctissimis medicis audiantur, atque perdiscantur. In qua vero parte medicinæ istæc eluceant, nuper dictum est, & inferius qualia particulatim existât, suis locis dicemus.

Sed

Sed priusquam ad ea accedamus, multa prius erunt cognoscenda quæ ad maiorem clarioremque dicendorum cognitionem facere videntur. atque in primis, ne tempus frustra conteramus, confiderandam tibi viro doctissimo eam propositionem propono, quam illi medici mordicus obseruare medendo creduntur, quæ est, contraria contrarijs curari. Quam propositionem vel mulieres ipsæ medicinæ & rerum omnium ignaræ perbelle ibi se putant obseruare.

Apud Aegyptios medicos medicam illam propositionem usurpant, quæ est contraria contrarijs curari, atque ipsi eam rectè obseruent.

Cap. IIII.

G V I L A N D I N V S .

V M Aegyptij in medendo vtantur ea propositione, quæ est, contraria contrarijs curari, videntur hac in re non omnino carere rationali medicina, quando ea quoque omnes rationales medici ægrotis medeantur, morbos curantes ijs medicamentis, quæ ei sunt contraria. vt Gal. in lib. I I. meth. cap. I 2. testatum reliquit. Quamobrem & illos, qui posito hoc principio medicinam ibi faciunt, ob id inter rationales medicos esse recensendos, aliquis assereret. ALPIN. Huic medicæ propositioni non modo eius loci medicos inniti, sed ipsas etiam mulieres, certum est. quinimo Cayri si volueris tertianam notham febrem, agrimonio, apio, vel petroselino, vel chamedrio, vel alijs curare, vt obstructiones, à quibus oritur, atque fouetur ea febris, auferantur, non modo. medici, sed mulieres in clamabunt non esse id faciendum, quando febris, quæ calidissima est in temperies solis refrigerantibus remedijs curari debeat, quibus medicamentis calida intemperie præditis potius febris augeretur, nedum tolli posset. hanc igitur ob causam ea vituperant, atque suspecta habent, quæ superius aperientia narraui: quæ licet morbo similia videantur, tamen eius causis contraria existunt, quibus sublatis febris tollitur, iisdemque perseverantibus nunquam febres illæ finiuntur, idcirco dicenda sunt illa eadem medicamenta per hunc modum mor-

bo

bo contraria. Neque tamen eò quod medendo vtantur ea quam dixi communitate, rationales appellandi sunt medici. Tibi enim doctissimo viro notissimum est, methodicos tantum appellatos medicos vsos fuisse ijs communitatibus, qui neque locum patientem ad curationis indicationem aliquid prodesse autumarunt, neque causam, neq; etatem, neq; tempus, neq; coelum, neq; virium robur, neque egrotantis habitum, neque temperamentum, sed à solius affectus indicatione remedij indicatione sumpta, ea communitate febrem exempli gratia nuper in medium propositam curant. Sed errant in cognoscendis morbo contrarijs remedijs, Namque putridę febres quę ab obstructionibus genitę sunt & fouentur, vt rectę curentur, debemus vt ijs quę tum morbo, tum causis fiat contraria, qualia sunt quę refrigerant, humectant, aperiunt, atq; abstergunt, quibus sanè si obstructiones cedant, febris proculdubio tollitur, iisdem vero ob humorum lentorem & crassitiam curationi obstantibus, atq; non cedentibus, contraria valentiora prioribus requiruntur, scilicet quę maiorem vim habeant obstructa aperiendi, vt propterea, quod omnia valenter aperiencia calida sint, ad calida sit deueniendum: vbi vero causę febriliū putridarum haud admodum curatu sunt difficiles, sufficient ea quę tantum sunt morbo contraria, quę simul aperiendi vim habeant, & vbi causę non facile cedunt, morbo similibus, quo ad caliditatem, & causis contrarijs, quod ad aperiendi facultatem vti debemus. At in febribus quę causis coniunctis vacant, vt sunt hęcica ab ephemeris, vel putridis febribus genitę, medici solis morbo contrarijs vti debent: ambobus vero tum causa tum morbo curationem indicantibus, nos remedia sequimur, quę ambobus sunt opposita. hincq; cichoreacea omnibus putridis febribus conuenientia auxilia iudicantur, quia tum febrili, ea qua prædita sunt frigiditate, resistunt, tum causę, ob eam quam adepta sunt obstructa aperiendi, facultatem. Si vero morbus mitis, ac non vehemens ingruat, ijs quę causę contraria sunt magis quàm morbo vti oportet, quemadmodum in morbo, tum vehemente, tum magno, medicamenta debent magis morbo esse contraria. Hincq; Galenus prudentissime docuit in lib. meth. med. si multa simul curationem indicent, ei medicos attendere oportere, quod magis vrget, alijs tamen non neglectis. Aegyptij vero secus in curandis morbis agunt, semper à morbo sumpta curationis indicatione, vtuntur

ijs, quæ morbo contraria esse arbitrantur, morbi causis omnino neglectis, proindeque in omnibus febribus nullo discrimine frequentissimum habent medicamentorum ualde refrigerantium usum, quod ipsa morbo validissime obsistere arbitrentur. In putridisq. decipiuntur, pessimeq. ut arbitror se gerunt, ualde frigidis vtentes, quia frigiditate intensa obstructa augentur, & cruditas humorum crudorum fouetur. GVILAND. Mirari nos non decet, si ij medici etiam ea communitate, quæ est contrariorum contraria esse remedia, pessime, ac vitiose nunc medendo vtantur, cum ferè omnia alia, quæ à priscis doctissimis illis medicis in ipso memoria relicta fuere, corruptè ac pessime nunc etiam sequantur. Neq; etiam mirum ipsos ad frigidiorum usum ita præcipites ferri quoniam omnes ob celi caliditatem sibi ipsis in animum induxerunt, à calidis esse cauendum, ne calida corpora calidorum usu obledantur, quod & apud Genuenses quoq; obseruari licet, ij enim biliosa corpora nacti, ita calidorum usum effugiunt, ut ad cõtraria potius ad frigida scilicet non secus quàm Aegyptij desectant. fecus verò apud Germanos, Boemos, Polonos, Anglos, Flandros, Gallos, atque alios sub frigido celo uiuentes, fieri consuevit; Namque illi tantum à frigidis metuentes, in calidorum usum nimium labuntur, aromatum etenim usu, atq; generosissimorum vinorum, calidorumque non minus medicamentorum sibijpsis hepar, sanguinemq; comburunt. ALPIN. Verum profectò dicis, sed de his fatis, nunc ad alia transeundum.

*Quæ præsciri debeant, priusquam ad particularem
de medicina Aegyptiorum narrationem
accedatur. Cap. V.*

GVILANDINVS:

VÆ nam isthæc erunt, quæ nunc explicanda statuisti, aliqua ne præcipua & propria illorū præsidia, quibus ad curandos morbos utuntur? ALPIN. Nondum eo peruenimus, ut possimus de ijs nunc agere; Etenim multa supersunt audienda, priusquam ad illorum narrationem deueniatur. GVIL. Quæ nam igitur isthæc inquam existunt? ALPIN. Multa, quippè Aegypti

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Aegypti situs, illius temperies coeli, anni tempora, ipsorumque naturæ, & aeris mutationes ex Nili fluminis incremento. Aegyptiorumque corporum habitus, temperamentaque, victus, morbi ibi nascentes, ipsorumque causæ, atque alia, quæ ad medicinam illorum rectè noscendam facere videntur. **G V I L A N D.** Quamobrem hæc. **A L P I N.** Quoniam cum eorum, quibus ad curandos humani corporis affectus illiusce regionis homines vtuntur non simplicem historiam tibi sim proditurus, sed vna cum ea rerum illarum laudem atque uitium, ut ex horum lectione medicinæ studiosi ijs quæ illi in medicina facienda maxime sequuntur, tuto, & ex artis præceptis uti sciant, & ad morborum instituendam curationem, ab illis quæ uitiose, minimeque ex artis ratione sunt apud ipsos usitata præsidia cauere queant. **G V I L A N D.** Laudo hunc tuum loquendi ordinem, quando præter eorum, quibus Aegyptij utuntur in medendo, vtilè notitiam, ista, quæ prius exponenda proponis non minorem cognita, nobis afferent, & uoluptatem, & utilitatem. Perge itaque quod vis enarrare, nulla interposita mora, ne hæc dies sine longa linea nobis abeat. quando multa supersunt dicenda, quibus huius diei reliquum posse sufficere, uix credo.

De Aegypti situ atque illius aeris temperie. Cap. V I.

A L P I N V S.

AE G Y P T I regio posita est inter Aethiopiam, Arabiam, & Marmaricam, quæ nunc Barbaria dicitur, atque mare mediterraneum, habet enim à meridie Aethiopiam, à Septentrione mare mediterraneum, veluti ab ortu Arabiam, rubrumque mare spectat atque ab occasu Marmaricam. Cayrus, olim Babylon, uel Babulis, nunc primariâ Aegypti ciuitas ab æquatore triginta gradibus distat, & longitudo eius est, graduum circiter sexaginta. sex tantum gradibus cum dimidio hanc ciuitatem ad tropicum Cancræ accedere Ptolemæus testatur. maximaque dies ibi est quatuordecim horarum, & minima decem. Ciuitas hæc ad radices montium Arabiae Petrae ab Oriente posita est, Septentrionalibus omnibus vêtis exposita nullo monte ab ea maris parte contacta, tota meridionalis pars sabulosa est. à quibus omnibus
eius

eius aer ad frigidum & calidum alteratur . Ab Orientalibus uero atque Occidentalibus paruam suscipit ille aer alterationem . Cum itaque hæc regio prope tropicum sit , mirum non est si Sole multum calefiat, præsertimq; æstate, quo tempore Sol radijs ibi terram rectius ferit, copiamque radiorum uel luminis, maiorem eius terræ accolis demittit . Quem calorem ibi multum esse, ac uehementem eos populos quandoque perpeti, ostendunt multa ab ipsis refrigerationis, causa inuenta, atque usitata . Eos enim in primis terrena habitare ædium loca apud omnes ob calorem noxiū manifestum est, non minusq; in quaq; domo frigidarum aquarum in medio ædium positi fontes, eos frigiditate oblectari, significant . His etenim aquarum fontibus per totam æstatem ipsum domorū aerem refrigerant, prope etiam illos omnes ferè dormiunt . Amplius ciuitas hæc altissimis est fabricata ædibus, quæ supra uias usq; adeo latissimis expanduntur tegumentis , ut uiarum totum penè cœlum ex superiori parte occupent, obstruantq;, ne Sol (quando omnibus horis umbræ uias detinent, atque obtegant) noxam inferat uiatoribus . Vastissimis etiam fistulis, quæ maximis tubis sunt similes, intra omnes domos positæ ad frigidum excipiendum aerem utuntur . Hæ ex medijs domibus meatu decem cubitorum latitudinis ferè exurgunt, per mediumq; rectissime sursum feruntur in aerem, perueq; multo latiori ore instar campanæ expanso, ad summa uestigia desinunt atq; pertingunt, quo ore Septentrionem uersus aperto, frigidam auram spirantem excipiunt, infernisq; ipsum ædium terrenis locis demittunt . & hoc pacto cuiusque ædis inferna, terrenaq; loca refrigerantur . Victus frigidorum ciborum, potuumq; apud omnes nimium obseruatu, eam regionem immodico aeris calori expositam proculdubio confirmat . **GVILAND.** Isthec certè omnia summe calidam aeris illius temperiem coarguunt, nihilominus calorem æstatis tempore ibi talem esse audiui, quem facile quisque perferre possit . Temperari enim caloris illius æ temporis à Nili fluminis incremento per id temporis celebrato, atque ab assidua Septentrionalium uentorum spiratione à multis proditum est . **ALPIN.** Ni Deus his duabus causis ambientis illius aeris æstiuos calores minuisset, haudquam fieri posset , ut animalia ibi uiuerent . Tanta est Dei Optimi Maximi prouidentia, ut in locis sub cœlo calidissimo uiridiorum, solis inflammatis, sit aliquid quo refrigerentur, sicut in

frigidissimis regionibus omni ferè calore destitutis, ut aliquid habeatur, quo ea loca incalescans. Eaq; causa in locis Septentrionalibus, sub frigidissimo cœlo preciosissimæ ac copiosissimæ pelles reperiuntur, & lignorum comburendorum copia, quibus se à vehementissimis illis frigoribus homines defendant. Aer itaque estate proximis radijs solaribus rectius terram ferientibus valde accensus, ab aucta Nili fluminis aqua, Septentrionaliumq; uentorum spiratione assidua obtunditur, ac multum moderatur, ex prædominio uero ipse est calidus & siccus, inæqualis, valdeq; inconstans, substantia tenuissimus, maximeq; in locis à mare remotis, ut Cayrum, aliq; ciuitates & loca supra ripas Nili posita. Hic aer hyeme aliquando insigniter frigidus apparet, & aliquando calidissimus, ob siccitatem immodicam aeris (ibi etenim rarissime pluit.) quæ ut rerum naturæ non ignari sciunt, utramq; actiuarum qualitatuum acuit, ueluti hæc ab humiditate hebetantur. Quam ob causam ob tenuitatem substantiæ hyemalis aer frigidior, quàm reuera sit, ab his populis experitur, quoniam is ob partium etiam tenuitatem corpora penitissime penetrat; frigidamq; qualitatem introducit, lædensq; sensibiles partes, maioris est causa sensus, quàm sit ipsa uis frigoris, maximeque ex omnibus corporis partibus caput ab aeris eius loci frigiditate obleditur, multoque magis, quod antea calido aere calfactum, meatus ualde apertos habuerit, per quos facilius frigidum aerem suscipit, a quo postea facile offènditur. Hincq; nullum est genus morbi ex capitis distillatione obortum, quod illi populi non patiantur. Dominatur autem aer summe calidus, ipsius cœli, ut dictum est, ratione: quod hæc ciuitas à tropico cancri tantum sex gradibus distet. Qua breui intercapedine, dum Sol ad illum accedit tropicū, & illorū Zenith fit propinquior, aer ille ualde incalescit, & nisi Etesæ uenti tunc à Septentrione spirarent, uehementissimus & qui vix à nostris perferri posset, caloris effectus sentiretur. Hyeme etiam nocturnus aer admodum frigidus obseruatur, qui ab orto Sole paulo post parum incalescit, in meridiq; plurimum; adueniente uero nocte rursus in frigidum permutatur, ita, ut aer ille ualde inæqualis sit dicendus, ab ipsiusq; illa inæqualitate plurimi morbi originem ducunt, atque generantur, qui eo temporis per urbem uagantur. GVILAND. Cupio etiam eiusdem aeris temperiem pro anni temporum ratione à te explicari. Quam ob causam

fam te in primis de anni temporibus, quæ in usu apud eam nationem existunt, atque de ipsorum temperie, loqui optimum fore arbitror. ALPIN. Libenter de his nunc sermonem instituem.

De anni temporibus apud Aegyptios vsitatis, at que de ipsorum temperie. Cap. VII.

ALPINVS.

DIVIDAM annum apud Aegyptios vsitatum ac obseruatum in quatuor, ut nostri etiam faciunt, partes, sed secus quam illi; ac primum à vere incipiam. Quod anni tempus ibi duobus mensibus temperatum, obseruatur, Ianuario quippè & Februario. Incipitq; Orione & Canicula Orientibus, & desinit ad occasum Arcturi, quo tempore æstas incipit, & desinit vsque ad nocturnum Trianguli ortum: Quæ quidem estas duplex singulis annis obseruatur, quarum prima est inæqualissima ac summe inconstans vehementissimo cum caloris æstu, quæ maxime corpora offendit, præsertimq; aduenarum eiusce coeli qualitati minime assueta: id igitur anni tempus, vt nuperrime etiam dictum est, principium facit, Arcturo Occidente, scilicet in initio mensis Martij, protenditurq; ferè vsque ad tropicum cancri, tribus, scilicet comprehensum mensibus, quippe Martio, Aprile, Maio. Altera æstas, quam secundam partem æstatis appellamus, priori statim succedit, nam ipsa incipit Sole signum cancri ingrediente, terminumq; habet propè finem mensis Augusti. Hæcque estas prioris æqualior, constantior, minusque estuosa, atq; minus sentitur noxia corporibus. Autumnus habet alios duos menses, scilicet Septembrem atq; Octobrem. Hyems vero orientibus Pleiadibus, scilicet incipiente mense Nouembri, incipit, atque ad Ianuarium mensẽ vsque protenditur. Hoc itaq; modo annum Aegyptiorum diuidi oportere iudico, ut quatuor diuersis aeris naturis quatuor anni tempora rectè respondeant. Ver Ianuario, atque Februario ibi obseruari, non est mirum, cum eiusce temporis temperamentum mediocre ac temperatum in aere percipiatur. Id ipsumq; etiam tempus veris inquam, indicant arbores, quæ per eos menses ibi germinant, & frondescere incipiunt, terraq; illa viren-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tibus herbis, stirpibus, floribusq; amenissima redditur. His autem exactis mensibus primam æstatem, uel primam æstatis partem animantibus valde pro eius inconstantia, multumq; inæquali caloris, & frigoris statu, noxiã sentiunt. Atq; hæc prima æstatis pars inconstanter mensibus Martio, Aprili, Maio, obseruatur. **GVILAND.** A quibus nam causis hæc prima æstatis pars inconstantissima, æstuosissima, atq; inæqualissima fit. Memini etenim ego dum Cayri olim moram facerem, ijs vtique tribus mensibus me ventos calidissimos, molestissimosq; sentijse, cum arenarum inflammatarũ magna copia, qua aer ita obscurabatur, ut Sol neutiquam videri posset. Illoq; etiam tempore quamplurimos vagasse epidemicos, atque lethales morbos, maximèq; oculorum lippitudines, quas Græci Ophthalmias appellant, Quam ob causam arbitror huius prioris æstatis partis causam esse ventos illos summe calidos, atq; ardentès à Meridie, locisq; arenosis inflammatis perflantes; Hosq; ventos Campsim appellabant, quasi dicerent ventos diebus quinquaginta perflantes; id vero tuis proximis verbis aduersatur, qui dixeris istam æstatis partem non tantum diebus ijs, sed tribus perpetuis mensibus durare. **ALPIN.** Euri Austriq. venti, ut tu rectè dixisti, à meridie loca arenosa, summoq. calore inflammata transeuntes atque in Aegyptum spirantes, tantum caloris æstus, puluerumq. & inflammatarum arenarum euehunt, vt ignitas formacis flammis, nec non pulueribus obscurissimas, nubes eò asportasse videantur. Puluis illa vel arena copiosa ventis tum asportata, tum ex solo Argypiti ventis arrepta, atque per aerem agitata, non minus quàm aer suo calor, corpora lædit, atque offendit, oculosq; maxime, quos mordet & inflammat. Hincq; epidemias plurimas & ophthalmias, quæ tunc temporis per illam urbem vagantur, originem habere dicerem. Hi uenti interrupte ac inconstanter, quandoque tribus, & quandoque quinque, & aliquando etiã septem atque nouem diebus (quamquam rarissime contingat) spirant. Ipsosq. Charonios vocare possumus, quod quasi à Charonte procedant, semper plurimos lethales morbos ijs populis asportantes. Quo tempore multas pestiferas febres, atque phrenitides homines non diebus, sed horis paucis perdentes, seuisimasq. quamplurimas ophthalmias ibi vagari obseruauì. Corpora omnia ita ab his læguida redduntur, vt ferè cibos abhorrere videantur, inextinguibiliq; siti continue ardeant. Pro qua siti arcenda

flumen

flumen Nilum eis Deus largitus est, cuius aqua præiucundissima omnia refrigerantur, atque humectantur. Aduenæ nostri ijs proflantibus ventis ad subterranea loca confugiunt, in quibus morantur quousque ille ventorum ardor resederit, atque cessauerit. Coniunxit hæc incommoda Deus Optimus, cum alijs quibusdam bonis, nam vbi calidissimi ij venti conticuere, statim à Septentrione flare alij incipiunt, qui subitaneum inflammatis, atque laxatis corporibus solatium præstant. Si enim illi diu perseverarent, nemo in ea regione viuere posset. Quod autem ad primam æstatis partem attinet, quam trium mensium esse affirmarim, & ad ventos, quos Aegypti vocent Campsim, quod nomen numerum explicat quinquagenarium, scito circa illius quinquagenarij numeri explanationem multos multa locutos fuisse. Aliqui etenim illos ventos Campsim appellant, quoniam ipsi interruptè diebus quinquaginta spirare soleant. Atq; aliqui eo nomine quinquaginta eos nuncupant, quod illorum ventorum furor ac æstuosa molestia spacio dierum quinquaginta finiatur. Et alij Campsim ob id eos dicendos affirmant, quod vt plurimum à Paschate Resurrectionis usq; ad Pascha Ascensionis ipsi flare obseruentur, quod tempus est dierum quinquaginta. Quod tamen falsum dignoscitur, quando ego obseruaui sæpius ante Pascha etiam Resurrectionis illorum ventorum furorem. Alij, & uerius mea quidem sententia, dicunt, hos ventos Campsim vocatos fuisse ex morte Campsis multarum copiarum ducis, quem immodica arenarum, copia, quæ ventis illuc asportata fuerat cum toto exercitu in Africæ deserto suffocauerat, vt in vita Alexandri Magni legitur. Hæc æstatis pars est corporibus ualde noxia, quoniam per id temporis calor interim continuo, & interim frigus in aere percipitur. In hoc etiam anni tempore per urbem vagatur ille læthalissimus morbus, quem Demelmuia, appellant, qui paucis horis homines perdit. Altera æstatis pars hanc sequitur æqualis & minus calida, esset tamen & ipsa calidissima, nisi Septentrionales venti continue tunc spirarent, atque nisi Nili fluminis fieret incrementum, quibus aeris æstuosa caliditas paululum contemperatur. Hac æstatis parte, quæ a nobis secunda æstas uocatur, aer est multum & ipse calidus, sed æqualis constansq; à principio ad finem vsque, non subito, sed paulatim sensimq; caloris adferens mutationes; qui quo Septembri mensi vicinior, eo temperatior redditur. Ideo hoc anni tempus mor-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bis caret, & salubre est. Omnes agricolæ tunc vitam ociosam ducunt, quoniam terra vsque ad peraucti fluminis diminutionem cultui est inepta, inundatione aquæ supra ipsam non finiente. Atque tunc spectacula, ludique augescente flumine ab his celebrantur. Autumnus Septembri, Octobriq̃ue mensibus celebratur, in cuius fine cessante fluminis inundatione, triticum serunt, quod Martio mense maturum ab ipsis euellitur, atque colligitur. Huius temporis aer est temperatissimus, æqualis, morbis carens. Alijs frequentibus duobus mensibus frigidior fit, atque hyemalis. Raro decidunt pluuie, quod si contingat, tanquam ros est: Cayri inquam, quandoquidem Alexandriæ Pelusijq̃; & in omnibus locis mari adiacentibus pluit largissime, & sæpe. Nouembriq̃ue facilius, quam Decembri, id accedit, quod eo mense aer sit frigidior: rarissime glacies, nunq̃; nix, neque grando ibi visitur, cum aer careat tanta frigiditate qua hæc gigni queant. Hæcque est temperies aeris locorum, qui à mare longe distant, per omnia anni tempora obseruata. loca mari proxima aere utuntur minus calido, & minus sicco, ibique largissime, ut dictum est, pluere solet. GVILAND. Tuo de anni in ea regione partibus diligenti habito sermone mirum in modum sum delectatus, sed quoniam dixisti, Sole tropicum cancri ingrediente aerem ibi ex immoderate calido atque æstuoso, ad minus calidum ob uentos à Septentrione spirantes, atque ob incrementum Nili fluminis mutari, id illius coeli naturæ uideretur maxime contrarium, quando quis crederet, in calida regione Sole terram ad angulos rectos ferientem, aerem à magis calido ad minus calidum mutari posse. Ideo cupio te de hac eademq̃; aeris mutatione rursus clarius loqui. ALPIN. Tibi ut soleo semper etiam hac eadem in re satisfaciam.

*De aeris mutatione ex ventorum Septentrionalium
spiratione, atq; ex augmento fluminis
Nili. Cap. VIII.*

A L P I N V S.

VENTI, quibus ad calorem & frigus aer Aegypti, præsertimque Cayri permutatur, sunt Meridionales atque Septentrionales. Ab his etenim, ut nuper etiam dictum est,

est, ea loca maxime incalescunt, veluti à Septentrionalibus refrigerantur. His omnibus tota illa regio est exposita, sed magis Septentrionalibus, quibus Aegyptus libere euentatur, à Meridionalibus vero, cum inter ipsum & meridiem montes quam plurimi sint, præfertimq; Lybiæ atque Ethiopiæ, non ita libere perflatur. rarò etenim ipsi perflant, atque non nisi, ut superius dictum est, in prima æstatis parte. Perflant vero à Septentrione sæpissime in anno, sed præcipue tota æstate. Summa enim Dei sapientia Aegyptum cœli causa valde calidum Septentrionalibus magis, quam alijs expositum esse voluit, vt ipsorum refrigeratione aer illiusce regionis summe calidus multum refrigeraretur. Ab Orientalibus autem parum uel nihil illorum locorũ aer alteratur, quoniam & rarissimi, & paucissimi existunt, quod tota ea regio montibus ab Oriente supposita sit, atque ab his contacta. Et ex his, qui ab occasu spirant, non multum aer alteratur, cum hi temperati sint. Septentrionales itaque venti, qui mense Iunio flare incipiunt, mirum in modum aerem refrigerant, quoniam longissimos maris tractus, priusquam illuc accedant, per transeunt, in tam longoq; itinere ipsi ab aqua maris refrigerantur. Mirari itaque non debemus, si hi venti in secunda æstate continue frigus per iter susceptum spirantes, aerem illorum refrigerant. Quam aeris ad frigus alterationem fouet etiam fluminis Nili incrementum, à perauçta fluminis aqua refrigerato siue moderato caloris æstu. GVILAN. Quæso fluminis huius ortum, incrementum, eiusq; causas, ibi ab ijs populis auditas, mihi etiam narrare, non pigeat. His etenim probè cognitis, quo pacto Aegyptijs refrigerationem conciliet, facile dignoscemus. ALPIN. Quamquam ego certò sciam tibi viro doctissimo huiusce fluminis incrementum, & eius causam ex multorum scriptis esse planè cognitam, nihilominus, cum istud etiam ex me narrari volueris, operam dabo, vt tibi morem geram. Hoc flumen, omnium vt audio, longitudine maximum à diuina sapientia in arena squalidiori; Africa factum esse creditur, ut illa mundi pars foret habitabilis. Quando summum admirandumq; omnibus videatur miraculum, terram Aegyptij, Sayeth, aliarumq; multarum Africæ regionum loca esse foecundissima ob solam huiusce fluminis inundationem, nihil enim terræ, arena excepta ea loca habent. Deus flumen illud ijs populis largitus est, ut ea arena loca pingui limo fluminis aqua asportato, foecunda-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

rentur, atq; irrigarentur. Qui accuratius eius ortum indagati sunt, atque nouerunt, affirmant nasci proxime brumali tropico ad radices quorundam altissimorum montium, lacum uastissimum sexcentum mille passuum circuitus, facientes, à quo flumen Gion ab his appellatum directè Septentrionem versus procedit, tandemque in mare mediteraneum descendit, ipsumque ingreditur, & ab ipso propè æquinoctium magnus riuus procedit, per mediumque totius Africæ transit ab Ortu ad occasum procedens. Quo flumine Nigro à nostris vocato, hi populi perinde ac Aegyptij vtuntur. Nilus uero, vt ad ipsum nunc redeam, terram Aegypti arenosam, ac omnino sterilem limo pinguiissimo aquæ larga inundatione obtegit, fecundissimamque ac cultui aptissimam reddit. Deusque etiam, quod eorum locorum corpora summe calida, & fqualida, præmultoque cœli calore admodum sitientia essent, illis hoc flumen largitus est: cuius aqua omnium pro usu humano optima epota, corpora ipsorum ab his aeris ardoribus defenderentur. Cayri uero, vt huiusce fluminis augmentum nunc dicam, singulis annis cōstantissime (cuius ueram causam me ignorare fateor.) mense Iunio, die decima septima, Oriente Sole flumen illud augeri incipit, & nunquam obseruatum est, eiusdem augmenti principium ab ea die, & hora consueta deflexisse; quod certè magnum naturæ arcantum omnibus uidetur. Mox magis & magis perauctum, singulis aliquando diebus ad octo, uel decem, uel ad pauciorum digitorum altitudinem crescit: ad summum quatuor & uiginti cubitis. Aliquando etiam, quod tamen rarissime obseruatum est, usque sex & uiginti cubitorum altitudine perauctum fuisse, illorum memoria constat. Ipsumque decem tantum & octo cubitis auctum sat est pro agrorum inundatione faciendâ. Terminatur uero totum augmentum mense Augusto, & plerumque usque ad medium Septembrem, uel ipsum augmentum usque ad istud tempus vigere obseruatur, loquor de aqua extra fluminis ripas aucta, quando intra ripas flumen semper decrescat usque ad Maium mensum, & ex hoc tempore inundatio decrescere incipit, continuat hoc aquæ decrementum usque ad medium Octobrem, quo tempore omnis aquæ tumor inundatioque absorpta est, terræque ob id agricolæ semina committere solent. Decrescit autem intra ripas Nilus paulatim ac paulatim ad Maium usque mensum, in quo mense eius aqua paucissima, & ferè stagnans cernitur. De huius aquæ

utilitate

utilitate, atq; de magna voluptate pro his mittigandis caloribus, postea loquemur. Verum à quibus causis arbitreris tu huiusce fluminis augmentum istud pendere? *GVILAND.* Ab Etesijs eo tempore flantibus ventis, vt dicebat Thales philosophus, non arbitrator, quando nihil in eo flumine cernatur, quod prohibeat, quin ipsum omnem aquam euomet in mare. Neque minus puto, vt Ephorus affirmabat, solum Aegyptium, quod instar spongię estate expressum aquam hyeme susceptam exudando, possit flumen istud augere: Minusque etiam, vt Euripides, atque Anaxagoras dixerunt, à liquatis Aethiopię niuib; id fieri posse, quod Euripides his verbis expressit, dicens:

Aqua pulchra deferens
Fluminis Nili, quę ex terra defluit,
Nigrorum hominum, & tunc tumefacit vndas,
Quum Aethiopię niues liquantur.

Niues intra tropicos fieri nequaquam existimo, cum nusquam in Aegypto cœli longè minus calidi Aethiopico niues, aut pruinae præ aeris caliditate visę sint. Equidem multo ueriores iudico sententiam Democriti Abderitę, Agatarchidis, Diodori Siculi, Plinij atque Hieronymi Fracastorij, qui dixerunt huiusce fluminis augmentum pluuijs in Aethiopia cadentibus acceptum referri, quę ibi Sole cancri signum ingrediente fiunt largissimę, ac copiosissimę quadraginta vsq; diebus perseuerantes. Quam sententiam Fracastorius, his versibus memorię prodidit in libro de vita Ioseph, dicens.

Nam septem annos qui deinde sequentur
Infoelix steriles, duosq; Aegyptus habebit;
Ipse intra ripas demisso flumine Nilus
Curret iners supraq; caput, limumq; feracem
Non tollet: Sicca arebunt arua omnia, sicca
Solstitia, & nulli descendunt è montibus amnes
Consueti pluuiarum amnes sub sydere cancri
Aethiopum populis, nec hyems æstiuæ redibit.

Quod verissimum esse illius regionis incolę affirmant, cum sæpe audiant ex multis ab Aethiopię varijs locis Cayrum profectis diebus quadraginta singulis annis perpetuoq; tempore ibi largissimos imbres, atque continuos è cœlo decidere, Cayri in toto ferè augmenti fluminis tempore Etesię, vt iam dictum est, persistentes
singu-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

singulis ferè diebus ab orto Sole, vsque ad meridiem multas nubes nigras, crassas, pluuiosas in altissimos vsque Lybiæ, Aethiopiæq; montes propellunt, atque asportant, in quibus montibus hæ concrecentes in pluuias vertuntur, quæ ab his in Nilum cadentes, sunt causæ ipsius augmenti. Obseruatur quotidie Cayridum flumen hoc augetur, qua die multæ nubes supra Aegyptum versus Meridiem à Septentrionalibus ijs ventis asportatæ transierint, multum flumen augeri, atque ex contrario clara apparente die, nullisq; nubibus in eo coelo apparentibus, parum crescere. Et hæc eos nunquam fallit, obseruatio. ego igitur fluminis huius augmentum ab Aethiopicis largis pluuijs fieri cum illis doctissimis viris vnà existimo. ALPIN. Neque immeritò, ab ipsorum sententia te esse, opinor, quando ex ea nubium ex te nunc narrata experientia, multis obseruationibus facta, ego etiam animaduertim verissimum esse assiduas, largissimasq; ibi decidere pluuias, atque imbres, à quibus flumen crescit. Imbres nuper dictos in montibus Aethiopiæ fieri à quamplurimis mercatoribus, qui loca Africæ propè Nilum posita peragrarunt, sæpissime audiui. Adde maiorem pluuiarum copiam in montibus illis, à quorum radicibus id flumen nasci ex multorum mente, dictum est, fieri oportere, quoniam ea loca per id temporis frigidiora existunt, Sole ab ipsis quamplurimum elongato, atque excelsos montes habent, quorum iuga aerem seruare admodum frigidum credendū est, quia etiam flumen, quod Nigrum appellant, non falsò à multis creditum esse Nili riuum, æque vt Nilus crescere obseruetur. Pluuiæ itaque augmenti fluminis huius causæ creduntur. Quod etsi verissimum esse arbitror, tamen duo de flumine isto tibi nunc dicenda esse iudico, quorum causas naturalibus principijs posse cognosci, nullo modo fieri posse arbitror. Primumq; est, flumen istud in Aegypto constantissime perpetuo tempore singulis annis mense Iunio dieque decima septima, incipere augeri. Secundum est, obseruatio futuri huius incrementi: qua ad quotos cubitus flumen sit peruenturum, prænoscent, nunquamque à suo iudicio aberrant, neque falluntur. GVILAND. Quomodo hoc verum esse potest, & quo pacto ipsi augmenti huius magnitudinem præscire queunt. ALPIN. Nilum incipere augeri perpetuo tempore mense Iunio, dieq; septima decima, omnibus ibi habitantibus notissimum est, sed qua causa id fiat, ego prorfus ignoro.

Mense

Mense itaque Iunio ante solis ad tropicū accessum, multis diebus Aegyptij terram illiusce fluminis toto integro anno adseruatam, & siccata, arefactamque accipiunt, quam lance expendunt, faciunt; vt ponderum numerus, addentes ac subtrahentes dragmis sedulo respondeat, vt exempli gratia, terra sit trium dragmarum pondere, quam in loco sicco, vndique concluso reponunt, & conseruant, quotidieque librantēs, ipsam obseruant nihil auctā, nihilque imminutam pondere esse vsque ad diem decimam septimā mensis Iunij, in qua die auctam ipso pondere inueniunt, ex cuius pondere multum vel parum aucto, multum vel parum flumen illud auctum iri p̄noscent, à diligentique p̄raucti illiusce ponderis notitia, quotis etiam cubitibus ipsum sit augendum certò p̄ficiunt. Huius obseruationis, atque veritatis testes erunt Paulus Marcinus Venetus illo tempore pro Gallorum Rege Consul clarissimus; & ex societate Iesù Reuer. Baptista Elianus, & Franciscus Saxus, & Franciscus, Bonus, Ioannesque Varotus Anglus nobilissimus, qui in multis obseruationibus interfuerunt. Ex qua vero causa hæc terra pondere augeatur, non est nunc dicendi locus. GUILAND. Hæc certè duo sunt multa admiratione digna, de quibus nisi à sermone de medicina Aegyptiorum prosequendo, atque absoluendo nunc aberraremus, quando hoc p̄cipuum sit nobis institutum, ac propositum, cuperem multo copiosiora, ac altiora loqui. quæ quidem in commodiorem occasionem consideranda remitteremus. Sed tempus est, vt ad alia transeamus, proinde optimum fore existimo, vt tu nunc de Aegyptiorum corporum temperamentis, atque habitu loquaris, postquā ambientis illiusce aeris temperamentum probè narraſti; atque omnes quibus solet mutari, causis rectè es contemplatus. Expecto itaque vt de his sermonem instituas.

De Aegyptiorum corporum temperaturis, atque habitu. Cap. IX.

ALPINS.

ARE operam, vt Aegyptiorum corporum temperiem indagemus finitam, siue terminatam, nihil sanè aliud erit, quàm tempus frustra consumere, quod si tu mihi indi-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

indicaueris Cayri tantum accolarum temperiem dicendam , non secus quàm Xanthus ab Esopo perdoctus, illis, quibus totum mare se potaturum promiserat, dixerat, ipsum prius à fluminibus segregari oportere, responderem itidem, vt Aegyptij à cunctis alijs populis segregarentur, quod sanè difficillimum est, quando Cayri habitatores sint Aegyptij, Arabes, Aethiopes, Abissini, Indi, Persæ, Assirij, Damasceni, Græci, Armeni, Turcæ, Tartari, Prussi, Vngari, Sclau, Mauritanii, omniumque aliarum ferè nationum . Semper hæc ciuitas fuit publicum ac famosissimum emporium totius orbis terrarum . Hinç; apparet difficultas constituendi , atque designandi vnum aliquod temperamentum, huiusce urbis accolis omnibus commune . **GVILAND** Videtur tamen necessarium, omnes, qui eam urbem per multos annos habitauerunt, ad aliquod reduci temperamentum , eodem tum cœlo , tum victu vsi , quæ proculdubio natiuum temperamentum mutare solent . Nam cœlum, cibus, potus, & aliæ conseruatrices causæ , corpora necessariò , ut dicebat Gal. in lib. artis med. alterant , atque permutant . Audio vero ibi triplex genus hominum reperiri, Urbanos scilicet, urbem habitantes, Arabes, qui degunt sub tentorijs, atque demum Agricolas Rusticosve villarum habitatores . Non videtur igitur tam difficile eis temperamentum unum constitui, atque assignari posse . **ALPIN.** Illorum corpora, quod pòsterius etiam, atque ex me accuratius audies, vbi rursus ipsorum, tum temperamenta , tum habitus sumpta ex missione sanguinis occasione, cum id apud ipsos valde frequens sit, considerabo, pleraque sanguinea existunt . Certò enim affirmare possumus ipsa cœli ratione esse valde calida & sicca statuenda, cum sub calidissimo & sicco cœlo habitent. omniumque maxime rusticorum, & secundo loco, Arabum demumque Urbanorum : Quorum caliditatem & siccitatem minuunt, & permutant vsus frequens, & assiduus potus aquæ, ciborumque refrigerandi facultatem habentium, atque immodice veneris . Quæ omnia ita possunt pro refrigerandis corporibus, vt calidissima corpora summe frigida reddere queant . Idque in me ipsum facto periculo verum esse cognoui . Nusquam gentium memini me vidisse in tanto numero ita perpingues homines , quales Cayri obseruantur ex viris . Plurimos vsque adeo pingues inspexi, vt mamas haberent longè mulierum maximis mammis maiores, crassiores, ac pinguiores . Balneis etiam ibi ex dulci aqua paratis, quibus

quibus assiduo vtūtur, corpora illorum maxime refrigerantur, ex his itaque colligo, pleraq; illorum corpora sanguineo, vel pituoso temperamento constare. præsertimq; mulierum atq; Eunuchorum. Ex corporis partibus præcipuis hepar calidum & humidū plerique obtinent, atque temperatū, qua re multo sanguine abundant. Stomachum vero frigidum, multaq; pituita refertum. atq; hoc tum ex cœlo, tum ex victu, nam ab ambiente summe calido quemadmodu hepar admodum incalescit, ita stomachus frigidit. dicebat etenim non immerito Diuinus Hippoc. hyeme ventres esse calidissimos, & æstate frigidissimos. Quare ex aeris multitudine, naturali corporis calore, tum extra ad extimas corporis partes euocato, tum exoluto stomachus frigidior redditur. ex vsu vero victus refrigerantis quis dubitat corpora ad frigidum mutari. Habitus illorum est, vel moderate carnosus & pinguis, vel valde pinguis. loquor de urbanis, quando Arabes habeant corpora graciliora, atque minus pinguis; Omniumq; maxime rusticorum, quorum corpora tum gracillima, hirsuta, squalida, & ferè combusta à Sole conspiciuntur. GVILAND. Ex cœlo, cuius nunc qualitatem perfectè ex te percipi, possum illorum corporum temperamenta, qualia tu constituisti confirmare, sed ex victu, quem hæctenus non intellexi, nequaquã. proinde cupio cæteris in aliam occasionem reiectis, ut tu victum illorum mihi enarres, quo non solum ea, quæ de ipsorum corporum temperamentis tu in mediū attulisti laudare possim, sed multo plus etiam quibus morbis ob hanc rationem ipsa sint obnoxia dignoscam. ALPIN. Verum dicis, At non minus ex cognito ipsorum victu, longæuæ illiusce gentis rationem speculari poteris, quando præcipuam illorum longæuitatis causam in ipsorum viuendi modo consistere, ego existimem. Victum itaq; quem ipsis affectant, tibi detegere operam nunc dabo.

Quali victu Aegypti habitatores nunc vtantur.

Cap. X.

ALPINVS.

EGYPTII tenui, admodumq; sobrio victu vtantur: sæpius tamen quàm nostri, in die comedunt, ter siquidem quaterve singulo die cibum sumētes quantitate & qualitate

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

litate paucum, vnicoque ac simplici cibo sunt contenti, ciborum
 varietatem abhorrentes. neque multum carniū vsu delectantur.
 atq; plerique illorum aquam epotant, lege illis interdicto vino.
 Sunt tamen etiam multi Christianorum, Turcarum, atq; Hebreo-
 rum, qui vinorum potationibus non secus quàm Ultramontani
 indulgent. Vfus carniū apud Aegyptios est temperatissimus,
 atque non minus simplicissimus, omnes ferò arietum castratorum
 carnibus vescuntur. Aliqui ipsorum pullis gallinaceis frui nunc
 cæperunt, à nostris mercatoribus perdocti, tamen in carniū esu
 sunt parcissimi. **GVILAND.** Qualis igitur est cibus illis familiaris,
 quo perpetuo aluuntur, cum ipsos carnibus parcissime vesci dixe-
 ris? Forsitam leguminum, lacticinorum, piscium, fructuumque
 vsus illos pro cibo frequentare, atque ijs cibus ali dices. **ALPIN.**
 Omnes hmido cibo oblectantur, ipsumque affectant, hincque
 orizam in iure carnis castratorum paratam, lentesque pisa, & al-
 bos ciceres, melochiam, maluam, atriplicem, betam, caules, bam-
 miam, cucumeres nostrates, & quos Chatè appellant, colocassiam,
 scilicet eius radices, melones, angurias, dactilos, musas, ficus no-
 strates, & sycomori, armenica, persica, vuas, mala aurantia limo-
 nia, citria, granata. Ex carnibus, vt nuper etiam dictum est, arie-
 tum castratorum, quæ cæteris omnibus ibi in pretio habentur,
 pullos gallinaceos. multi pauperum carnes bubulorum, ali-
 quandoque etiam camelorum esitare consueuerunt. Et ex pi-
 scibus, quorum vsus ibi est aliquanto familiarior, comedunt lu-
 pum, cephalum & multos alios ex Nilo flumine expiscatos, cro-
 codili etiam carnes non secus quàm aliorum piscium multi man-
 dunt. In locis prope mare positis omnia piscium genera, in mul-
 ta copia optima reperiuntur, quibus omnibus ipsi vescuntur, fa-
 litis quàm maxime ac interim semiputridis. Ex lacte quam plu-
 rimos cibos parant, omniaque genera lacticinorum apud ipsos
 sunt in vsu frequentissimo. atque hæc de cibus particularibus, qui
 in vsu apud eos sunt, dicta sufficiant, hoc uno tantum cognito, ip-
 sos ciborum varietate non delectari, sed cibo simplicissimo. Multi
 etenim sunt, qui prandium vel cœnam perficiunt, sola anguria
 vel pane tritico, quo omnes vescuntur. ibi etenim nulla alia panis
 genera cognoscuntur, quàm ex tritico parata. vel solo iusculo ex
 radicibus colocassæ, vel bammia fructibus, vel melochia, vel ori-
 za, vel lentibus, vel cum alio legumine parato, vel sacchari cannis

viridibus commansis, vel folis visis, vel ficibus, vel cucumeribus, alijsq; similibus. **GVILAND.** Sunt ne apud illos optima olera atque fructus piscesque & carnes, quibus illi vescuntur? **ALPIN.** Omnia olerum genera, illorumque fructus omnes nostris sunt longè multò humidiores, atque hinc etiam inspidiores, quando omnia hæc terram non modice irrigatam, at multis diebus inundatam producere, te vidisse certò sciam. Tanta est eius terræ siccitas & ariditas, ut si ea à terra abigenda sit, terraque ipsa fecundior reddenda, non sat est ipsam tantum modice aqua irrigari, sed quamplurimis diebus largissima copiosissimaq; aqua undantem, atque tectam manere. Hincq; hortorum viridiorumque diebus singulis terram sæpius aqua inundare vel demergere solent, ut fecunditati aptiorem reddant. ea item causa omnia illorum olera, atque herbas esse valde humidas, atque nostris inspidiores arbitror, quibus animalia quæ pascuntur carne fieri valde humida, excrementosa, atq; gustui minus suaui non est mirum. Pisces etiam in Nilo nascentes tametsi pingues atque gustui suaues sint, nihilominus ad sanitatem tuendam pessimi putantur. nam flumen illud saxosum fundum non habet, sed limosum, neque admodum celeri ac vehementi motu agitatur, ipsius aqua limosa & canosa existit. Quæ omnia non obscura esse inditia insalubrium piscium in eo flumine nascentium Gal. in lib. de succorum bonit. cap. 19. memoriæ prodidit. Pro potu omnes Aegyptij Mahometis a seclæ suauißima illiuscæ fluminis aqua utuntur, quæ alijs omnibus bonitate videtur præferenda. Christiani verò atque Hebræi etiam vinis utuntur. **GVILAND.** Hippocrates in lib. de aere loc. & aq. docuit optimam aquam esse quam purissimam, cuiusvis coloris, atque mali, tum saporis, tum odoris expertem. **Qualis** uero sit purissima Gal. in lib. 1. de simp. med. facult. cap. 5. his verbis docuit, inquit: Aqua quæ est purissima tribus sensibus iudicatur, gustu videlicet, visu, olfactu, gustu si nullam planè qualitatem præferat, sed videatur ab omni qualitate immunis: Visu, si pura, sincera, & exquisite clara: olfactu, si eorum nihil est, quæ in aquis vitiosis esse olfactus testatur, ut aciditas, putredo, acredo, falsedo, aliquodve aliud vitium, quod nomine caret. Docet etiam cognoscere, omnium optima atque pessima aqua quo pacto dignoscatur, in primo de sanit. tuenda. cap. 2. dicens: Quod si quis est, qui ex notis potius vim eius prænosce malit, cuius fons è pe-

tra:

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tra scaturiens contra Septentriones fluit, Solemque auersum habet, hanc ægre concoctum iri, tardiq; transitus esse; putandum est: eadem nimirum calefiet, frigeſcietq; tardè: Contra, cuius ad Orientem Solem fons erumpit, quæq; per meatum aliquem mundum, aut puram colatur terram, eademq; caleſcit ac refrigeratur ocysſime. hanc omni ætati vtiliſſimam eſſe exiſtimandum eſt. Hiſq; notis peſſima ab optima aqua dignoſcitur, quibus certi ſumus aquam Nili fluminis probè clarefactam optimam iudicari, quando ipſa ſit omnium puriſſima limpidiſſimaq;, ſubdulci ſapore, nulloque malo odore. **ALPIN.** Quis non credet illiuſce celeberrimi fluminis aquam omnium ad vſum humanum optimam ac præſtantiſſimam eſſe, ipſa tum longo itinere (Nilus etenim in locis propè ſub tropicum capricorni poſitis naſcitur, vltraque alterum tropicum ſcilicet cancri in mare vſque mediteraneum labitur) tum quoniam vniuerſam terræ plagam à Sole exuſtam, quam inhabitabilem antiqui eſſe arbitrari ſunt ob caloris nimium æſtum, pertransit, in longiſſimoque itineris tractu fere à Sole percoquitur, & à motu vel agitatione, quæ in tam longi itineris proceſſu ſit, & à colapſu ſiue deſcèſu a ſummis montibus factò, fluminè ab excelliſ locis ad ima præcipitato probè attenuetur & purgetur. Quod uero non ſaxoſum alueum id flumen habeat, ſed pinguiſſimæ terræ, atque optimæ, ipſam aquarum omnium minime frigiditate poſſe nocere, erit iudicandum. Quibus notis Auicenna aquam illam multis laudibus commendandam literis tradidit. **GVILAND.** Reſtè loqueris, ſed hoc tempore quo pacto illam quæ turbidiſſima eſt, claram efficiunt, ad vſumq; idoneam reddunt. Galenus etenim in libro primo, de ſimp. med. facult. dixit, Aegyptios olim ipſa per fiſtilia vaſa percolata vſos fuiſſe. **ALPIN.** Alium quoq; nunc modum apud ipſos adhiberi, ac frequentari vidi, quo aquam illam puram, ac claram efficiunt. Ipſi etenim ſtatim camelis in vtribus è flumine domum aſportatam aquam in magno fiſtili vaſe oblongo, aluum latiore ac rotundam obtinente, binasq; aquæ amphoras continente, reponunt, eaque ibi repoſita, & proiecta conferunt, quinq; dulcibus amygdaliſ modice contuſis labra vaſis inungunt, & ſubito manum cum amygdaliſ in pugnum obſeratum concluſis, ſimul cum toto cubito in aquam demergunt, valideque hinc inde per aquam cubitum pugnumque impetuoſe mouent, atque agitant, donec ipſa longe multo turbidiorem reddiderint, indeq;

indeque è vase detracto brachio, amygdalis intra aquam relictis, ipsam clarescere sinunt. quæ spacio trium horarum probè clarescit. quam è magno illo vase in paruulis fistilibus rursus reponunt, in quibus & clarescit magis, & refrigeratur. Plerique incolarum hac aqua ita clarescens pro potu, atque cibo vtuntur. Alij multam pluribus diebus residere ac purgari, permittunt, vt purissimam, atque quam tenuissimam reddant, quæ proculdubio omnium est aquarum præstantissima. Rectè quidem ipsi, quo ad conseruandam sanitatem, se gerunt, illa vtentes aqua, quæ ita est tenuis, vt epota subito omnes partes corporis penetret, quam plurimi ab epota illa aqua, statim largissime sudant, Aliqui mingunt copiosius, atque alij per aluum deijciunt. est enim partium tenuissimarum, leuissima, atque à Sole concocta, ita vt ob id mirum non sit illam immodice die noctuq; epotam corpora non lædere. Quinimo calida corpora ipsa multum iuuantur, nam internorum illorum viscerum calorem, atque incendium contemperat. Hinc quum Cayri Io. Iacobus Manne medicus doctissimus, & ego de curanda cuiusdam Turcæ domini Sangiach renum calida intemperie confuleremus, cum ego pro illo affectu serum lactis caprini commendarem, ridens ait, ecquid sero lactis indigemus, si Nili aquam habemus? Hoc ego tunc risu dignum esse iudicauim, sed multis post annis facta de eius aquæ facultate experientia, non irridendam sententiam doctissimi medici, quinimo sumopere laudandam ac commendandam esse, cognoui. CIVILAND. Gaudeo tantas laudes aquæ Nili fluminis audiuisse, minusque ob hanc causam miror, si eius regionis accolæ sibi ipsi persuaserint, aquam illam intra ipsorum corpora susceptam in sanguinem mutari. Siquidem omnes vno ore clamant, ipsam in nostris corporibus non aliū humorem, quam sanguinem generare, & hoc illi à Deo datum fuisse, vbi Moyse præceperit, vt aquæ in sanguinem mutarentur. Ex quo tempore creditur hanc aquam vim sanguinis obtinuisse. Hanc diuites omnes epotant, tum simplicem, tum saccharo & succo limonis mistam. Sed hæc sint fati de illorum cibo. & potu. perge quam tu reliqua mihi enarrare. ALPIN. Omnes eius regionis homines vigiles existunt, paucissimique somni; Venerem copiosam exercent. licet enim per legem illis plures, tum vxores, tum seruas mancipias habere pro ueneris vsu. Hilares existunt, ociosam quam plurimi vitam agentes, exceptis Arabibus & rusticis, qui

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

asperiores vitam degunt, dulcium balneorum vsum omnes cuiusvis sexus & ætatis ibi frequentant, corporis ornatus gratia, atq; refrigerandorum corporum ab itineribus inflammatorum, non minusq; pro demenda corporum illorum humorum plenitudine.

De causis cur longæui sint Aegyptij. Cap. XI.

G V I L A N D I N V S.

A V D I O in Aegypti locis homines viuere longiorem vitam, quàm alibi, quando ipsorum permulti annos plus centum viuant. Communis ferè omnibus ijs habitatoribus vita annorum nonaginta solet esse. Causam igitur vitæ apud ipsos longioris te mihi nunc referre cupio, quando hominis vitam conseruare, & corrumpere ea, quæ vulgus medicorum res non naturales, & Gal. causas conseruatricès, appellat, quisq; nostrum non ignorat. Quæ sunt aer, cibus, potus, motus, quies, somnus, vigilia, excretio, atq; retentio, animiq; passiones. Ab aliqua igitur harum causarum, vel à multis simul coniunctis longiorem illorum hominum vitam pendere arbitror, sed à quibus præferim id fiat ex te audire desidero. AEPIN. Aegyptios longæuos esse, uirissimum est, atq; ex causis nuper dictis nõ minus: de his etenim Galenus cap. 35 lib. art. med. hæc scripsit: Alteratur igitur corpus à nonnullis quidem necessario, à quibusdam uero non necessario. Dico autem necessario, quæ nulla est euitandi ratio, non necessario autem reliqua. Nam aerem quidem nos ambientem semper attingere, comedereq;, ac bibere, & vigilare, & dormire est necessarium. Ex his itaq; ea corpora alterantur, ac mutantur, atq; conseruantur. Quamobrem aerem, cibum, potum, ijs populis longiorem vitã concedere proculdubio existimo. Effectus namque communes à communibus causis pendere omnes sciunt, ob id ab aere, cibus, potuq; longam illorum hominum vitam fieri arbitror, quod aere, cibus, potuq; nihil ipsi habeant inter se communius, sed obseruato ac cognito ipsorum aere calido & sicco inæquali, simulque cum cibus, quibus vescuntur, & etiam potu, anceps sum an vitæ apud eos obseruata longitudo ab his pendeat, vel non ab alijs. Teq; idcirco rogo, qui tum aerem illorum locorum, tum

victum

victum incolarum nuper narratum audisti, ac nouisti, cuius hac de re sis sententię mihi manifestare uelis. **G V I L A N D.** Causam, ob quam hi populi nostris longiorem vitam degant, in primis esse, iudico, sobrium ipsorum victum, abstinentiamq; tum a copia, tum varietate carniū, atque vsum optimę aquę Nili fluminis in potu, atque in cibis. Siquidem omnes Europei, qui crapulas, atque vina frequentant, breuius viuunt, Germaniãq; ob id & Poloniã aecolas cœlo Aegyptiõ contrario vtentes, quia multis carnibus vescuntur, vinorumq; ebrietatibus assidue operam dant, breuiorem agere vitam non est mirum: Pleriq; etenim (vt audio) non excedunt annum suę ætatis sexagesimum. Contra Lyguri longęui sunt, quam plures enim Genuensium nonagesimum vsque uel centesimum etiam annum attingunt, temperatissime enim viuunt, uinisq; pauciferis vtuntur, atque ebrietates abhorrent. Ob has igitur causas homines Aegyptios longæuos fieri arbitror. **A L P I N.** Non videntur mihi hæc vsque quaque ueritatem continere, neque ita facile te posse medicis persuadere, arbitror vsum carnis & uini esse causam, vt nostra corpora (quæ illo victu assidue vtuntur) sint breuioris uitę, quàm Aegyptiorum obseruentur, quæ paucissima carne vescuntur, & minime uinis indulgent, aquamq; in potu frequentant. Hoc sane paradoxum ab omnibus iudicatum iri sentio: Namq; quis credet cibos melius nutrientes, probioremque & copiosorem sanguinem gignentes corporibus breuioris uitę esse causam, atque alia minus, peiusq; nutrientia, & paucioris sanguinis ad durabilitatem conducere? Hęc certe tibi quoque à ueritate aliena esse uidebuntur. Quis enim medicorum dubitat, vel ignorat vsum optimarum carniū, optimiq; uini naturalem calorem augeri, atq; roborari, mutatumq; à suo naturali statu, imminutumq; carne & uino citò reuocari, pristinęque sanitati restitui. In omnibus etiam morbis præcipuam uictus rationem, in qua carnes primum locum sibi uendicant, omnes medici laudant, maximeque ubi uires collabuntur, quibus quam citò probior multusque sanguis gignitur, quo calor naturalis augetur, atque fouetur. Vinum uero quam citò nutriat, resolutumque calorem restituat, peraugeat & foueat, neminem medicorum ignorare certò scio. Quid igitur dicemus, optimarum carniū, uinique vsum causam esse quin minus corpora uiuant, quando eo victu naturę uires augeantur, atq; conseruentur? Hoc profectò qui affirmabunt im-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

possibile dicere possibile videbuntur. **GUILAND.** Litem mecum nunc cæpisti pergrauem, eum me proculdubio multum aberrasse hac in re existimes. At nunc etiam edico tibi, dubij causa à me propositum, paradoxum non esse, scilicet homines vsui carniū, viniq; indulgentes minus viuere, quàm illos, qui ab his abstinent, aliaq; in victum assumunt, neutiq; vini potationibus operam dantes. Porrò vt de hoc nunc mihi certior apud te sit fides, conabor rationibus tibi illud persuadere. Nam secus eius regionis hominibus accidit, ac coeli ratione esse deberet: Siquidem calidiorē regionem accolentes citius mori deberent, ijs, qui frigidiora loca inhabitant, ratio vtiq; suaderet, ut hinc non immeritò Nicolaus Leonicensis in lib. Aristotelis de long. & breuit. vitæ hæc scripta reliquerit: Asclepiades inter medicos rari nominis memoriæ prodidisse videtur, Aethiopes quidem trigésimo ætatis anno senescere, apud Britanos uero multos ad centesimum usq; & uigésimū peruenire ætatis annum: quoniam Solis calore apud Aethiopes resoluuntur, arecantq; corpora, apud Britanos uero compacta, densaq; fiant coeli algentioris causa, & exhalationi caloris nullū relinquunt locum. Si viuunt igitur Aegyptij multis annis in calidiori illo coelo, non ab aere, qui multo calore corpora illa resolveret, arefceretque, sed à uictu longæuos euadere dicendum erit, præsertimq; à multarum carniū usi parcissimo, atq; ab assiduo & continuo vsu aquæ illiusce fluminis omnium aquarum optimæ. Quod qui dem ex hoc fieri facile sciri poterit. Namq; ueluti vsus moderatissimus, quem ipsi sequuntur optimæ carnis, modicum sanguinem generans, natiuum calorem fouet, consumptumq; humidum substantificum reparat; ita immoderatus frequens, uel assiduus, atque continuus non modo humidū nō reparat, caloremq; auget, sed eum sæpe suffocat, corrumpit, atque dissoluit. **ALPIN.** Quonam modo id fieri poterit, cum multus sanguis genitus humidum substantificum deperditum restauret, caloremque natiuum non minus peraugeat? **GUILAND.** Duobus sanè modis hoc fieri ex me audies, & primo, quoniam multus carniū usus multam sanguinis copiam generat, quæ si reparandæ humiditati substantificæ, caloriq; restaurando, & augendo apponatur, tantum abest, ut humidum caloremque ea alimenti copia augeat, ut magis sæpe suffocet, atque dissipet. Quo sane modo Gal. dixit in lib. de caus. morb. paruam flammam multo oleo suffocari & extingui.

qui. Secundo quia multa carnis copia in stomacho suscepta à calore ipsam alterante, atque in alimentum permutante, vt fiat pro nutriendis partibus alimentum opportunum, omnino vincit, atque mutari non potest. ideo illud alimentum non modo calefacit, sed refrigerat. Hincque doctissime Galenus in libro tertio, de temp. docuit, omne nutrimentum, quatenus est nutrimentum, calorem animalis augere. & ex hoc fieri, quod ab ipso calore vincitur, probeque concoquitur, & mutatur in substantiam partium nutriendarum, vt ipsis omnino similis fiat, quod ibi ita scriptum reliquit: Si namque ex nutrientium sunt genere, siquidem vincantur, calfaciunt, si non vincantur refrigerant. Et quomodo fiat, in libro de caus. morb. cap. tertio, ita subiunxit. Immodicum alimentum refrigerare, si enim ligna vniuersim & multa supra paruam flammam coaceruaueris, ob immodicę quantitatis excessum, ipsam extingues. Quibus hæc etiam addidit: sic optimi cibi, quique plurimum animali afferunt nutrimentum, supramodum assumpti morbos frigidos generant. Modica vero sumpta caro probè vincitur a calore naturali, & ob id natiuo humido similis facta ipsum nutrit, fouet, & auget. eoque aucto vitam quoque foueri, ac conseruari, certum est. Hinc illiusce regionis populi, quo ad carniū usum temperatissimi, longæui fiunt. Adde etiam plurimos illorum vino non vti pro potu, lege illis interdicto, quod quantum valeat eius vsus assiduus & copiosus, ad hominis sanitatem peruertendam, Galenus ibidem ijs verbis docuit, dicens: Quamquam vinum modice haustum, vt quod maxime proprium alimentum sit, natiuum calorem adaugeat, tamen morbum attonitum, Epilepsiam, lēiones motus, sensusve immodice sumptum ipsum facere. Et in secundo libro de sympt. causis dixit: tremore corripuntur, qui se vino meraco amplius impleuerunt, vel multis cruditatibus laborarunt, vel longo tempore cibis repleti. Et in tertio etiam de temper. ait: Proinde nec vinum ipsum semper animal calfacit, eque, vt nec oleum flammam accendit, tametsi aptissimum est ignis nutrimentum, immo, si imbecille & exigue flammę confertim multum oleum infundas, suffocabis eam, prorsusque extingues potius, quam augebis, sic igitur & vinum vbi plus bibitur, quàm vt vinci possit, tantum abest, vt animal

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

calfaciat, vt etiam frigidiora vitia gignat. Ideo cum illorum locorum accolę sobrie viuant, lacte, oleribus, fructibusque vescentes, minimeque in esu carniū, neque in vinorum potationibus delinquant, mirum non est, si ipsorum corpora multum sanguinem gignentia (quod in plerisque illorum obseruatur) longam agant vitam. Vinorum generosissimorum vsū temperate etiam adhibitum ijs posse prodesse non satis mihi constat, quando non calore pleraque ipsorum corpora indigeant, sed frigore, ne amplius natiuus calor in biliosis corporibus exoluatur, sed retineatur. atque ne sanguis biliosior magis etiam fiat. Vfus enim illiusce aquę prestantissimę multorum illorum corporum sanguinem, cœli occasione calidissimum, tenuissimumque reddit, atque ipsum cohibet, minusque aptum morbis efficit. Hinc Germaniæ, Polonię, Gallię, Anglię, Flandriæ & aliorum frigidorum locorum quamplurimi, vt etiam dictum est, ob assiduas ebrietates, quibus assidue operam dant, paucis annis viuunt. Multi etiam in Italia quotidie à medicis obseruantur, qui ob crapulas, & ebrietates, tum pauco tempore viuunt, tum vitam miserimam quamplurimis morbis continue afflicti, transigunt. Ipsorum alij podagricis doloribus, alij conuulsionibus, vel tremoribus, vel vertiginibus, vel aliquo illorum morborum à caloris naturalis iminutione, atque imbecillitate nascente, fere per totam vitam vexati.

*Ad vitæ conseruationem aquę Nili fluminis vsus,
num vino sit utilior necne.*

Cap. XII.

A L P I N V S.

VAMQVAM omnia de longæ Aegyptiorum vitę cause rectissime locutum fuisse, atque planè de his veritatem attigisse certo sciam, nihilominus liceat adhuc mihi, de eiusdem aquę utilitate dubium aliquod tibi resoluendum proponere, quando ex ijs, quę nuper in medium proposuisti

fuisti, aquę vsus ad corporum illorum calidorum vitam producendam, vsu uini accommodatior, atque vtilior esse uideatur. Quod ijs contrarium omnino uidetur, quę de usu aquę Hippoc. & Galenus literis mandarunt. namque apud eos constat ab aquę potu corpora parum iuuari. ex Galenoque hæc in libro tertio de rat. uict. in morb. acutis, de usu aquę leguntur: Tarde igitur iure optimo meat aqua, difficulter concoquitur, atque egre descendit, quamquam alioqui & optima sit, & culpa omni uacet. Hic etiam ex Hippoc. mente docet aquam, quamquam omnium purissima sit, multo tempore manere in uentriculo, fluctuationesque ut plurimum parere, atque in bilioso uentriculo etiam corrumpi, difficulterque in hepar, thoracem, pulmones, renesque distribui: ob idque ipsam, neque sputum educere, neque urinam, neque sudorem, neque aluum ciere, neque sitim tollere, (quod ipsa moretur in amplis uentriculi intestinorumque cavitatibus, nec penitus imas partes permeet, neque eas humectet.) neque alere, neque uires roborare. sed hypochondrijs ualde esse noxiam, præsertim, hepatis lienisque obstructis, uel in tumorem elatis. Quamobrem cum hæc de aquę facultate uera utique sint, quis ille erit, qui non uiderit, aut nouerit, Aegyptios falsò ab aquæ etiam illiusce usu fieri longæuus dici posse, quando, ut iam audiuius, paucissime ijs corporibus conducere ac prodesse possit, sed potius sit multum incommoda, ac noxia. Quis igitur audebit affirmare, usum aquæ in ijs corporibus in potu frequentatum vsui uinorum præferri utilitate debere? nemo, ut arbitrator, in medicina initiatus, id affirmabit, quia hoc ex Galeno definitum est in libro sexto epidem. comment. 4. text. secundo, hisce utique uerbis: Siquidem uinum aquę præstat, non solum ad concoctionem, quę in uentriculo sit adiuuandam, sed etiam ad concocta distribuenda, ad sanguinem creandum, ad nutriendum, ad lotium citandum, & ad corpora distanda in rectè ualentibus: Valde itaque hinc dubium uidetur, quod aqua ad potum assidue usitata possit corporum cõseruationi conferre, quinimò magis contrarium facere eius usum, ut apud Galenum nostrum nunc legimus, aqua uinum præstare. neque immeritò dictum esse, quando aqua neque concoctionem adiuuare possit, quod frigida ipsa existat, atque à calidis omnis coctio fiat; neque concoctorum

distributionem, cum minime tenuissimarum sit partium, difficulterque ac tarde uiscera permeet: neque sanguinis procreationem cum ipsa fiat à calido, sanguis enim & ipse facultate calidus dicitur: neque nutritionem, cum ipsa non alat: neque urinarum, sudorumque excretionem, neque corporum distensionem, quia ut nuperime etiam dixi, tenuissima substantia non constat, qua citò facileque corporis partes penetret, atque transeat: Atque si optimam hæc facere aquam uerum sit, quid de mala dicendum erit? non nisi pessime conferre ipsam nobis posse. Quam multos enim morbos, seuissimosque ex earum aquarum usu oriri, in libro de præuidendis morbis a me dictum est. Sed cum hæc uera existant, quæsto quomodo poterit usus illiusce aquæ Aegyptiorum longæuitati conducere? Cupio itaque hac in re me ualde ancipitem tuæ sententiæ acquiescere, quam nunc audire exspecto. G V I L L A N D. Neque omnibus corporibus aquam improbandam, neque laudandam iudico, quinimò magis credendum, atque affirmandum existimo aquæ usum multis proficuum esse, & multis etiam noxium: Hinc in quibusdam corporibus aquam uino utilitate esse præferendam, & in quibusdam uinum aquæ. Calidioribus siquidem corporibus, cui dubium erit magis fore proficuum aquæ, quam uini usum. quoniam a uini potius caliditate læderentur, quam iuuarentur. Quam rem non ego, sed Galenus tuus docet cognosci, ac obseruari pro corporum temperaturarum, habituumque uarietate oportere: quam ob causam, uinum damnat, tum in pueris, tum in ijs, qui sunt calidi humidique temperamenti. quibus aquam multum conferre affirmat, ipsamque pro ijs summe laudat, ut apud ipsum in primo libro de sanituenda cap. vndecimo, legitur: apud diuinumque Hippocratem non minus in libro sexto epidem. comment. 4. text. 15. his profectò uerbis: Per calido natura refrigeratio, potus aqua, quiescere. Et Galen. in eius commentario, dixit Hippocr. eam sententiam fore intelligendam de summe calidis corporibus. quod clarius explicauit in libro quinto, de sanituenda cap. 12. cum dixit: Vinum autem frigidis siccisque naturis utilissimum esse prius dictum est. An uero calidis, omnibus idoneum non sit, sed utilior his aquæ potio sit, sicuti in libro de popularibus morbis, siue Epidemion legimus, nunc existimandum. Fortassis enim
absur-

absurdum omnino cuiusdam videbitur iuuenem, qui athleticus uel militaris sit, aut etiam fossor, messorve, aut arator vel denique, qui robustum aliquod opus exercet, aquę tantum potione uti: atque in hoc falli Hippocratem, cum calida temperamenta aquę potionem poscere, absolute pronunciet. Mihi uero Hippocrates non absolutè id, sed de naturis summe calidis, quę utique propter intemperiem tales sint, dixisse uidetur. Et si quis iam contradixerit nobis, quod ei non uideatur aquę potu corpora iuuari posse, quia ipsa quamquam omnium aquarum sit optima, multum in uentriculo moretur, fluctuetque, & tarde meet per corpus, iecurque atque lienem obstructos uel tumefactos adaugeat, inutilisque obseruetur ad omnem corporis euacuationem, scilicet ad sputorum educationem, alui, uirinarum, sudorumque excretionem adiuuandam, atque non minus ad concoctionem & distributionem concocti alimenti, demum quod etiam ipsa minime corpora alat: Respondebitur, hoc planè verum non esse, quoniam aquę reperiuntur, quę concoctionem adiuuant, non minusque alimenti distributionem citò viscera permeantes, sanguinisque generationi fauent, atque nutritioni, minus, quę adiuuant omnem corporis euacuationem. ALPIN. Quo pacto id esse poterit, quando aquę facultas frigida sit, quę semper concoctionem, sanguinis pro creatione, nutritionem, quę omnia à calore fiunt, impedit, & substantia præterea eius crassa sit, difficulterque corpus permeet, qua utiq; euacuationes promouere posse non uidetur, quando si hæc præstare debeat, necessarium sit, ipsam tenuium esse partium, ut angustos meatus membrorum peruadere queat. GVILAND. Aquę optimæ reperiuntur, quę neq; insigniter frigidæ sunt, quęq; dulces existunt, quales esse cœlestes Hippo. in lib. de aere locis & aquis cap. 4. memorię prodidit, qui de his ita scripsit: Aquę igitur leuissimę, & dulcissimę, & tenuissimæ, ac splendidissimæ sunt. Non minusq; aquę nuper dictę Nili fluminis clarifacæ, dulces, tenuissimæq; splendidissimæ, atque leuissimæ existunt. Quę sanè omnes præterquam quòd ex dulci sapore non valde frigidę esse creduntur, sunt etiam tenuissimæ, ita, ut celerissime corporis viscera permeent. Audio etenim (quod olim cum Cayri moram facerem etiam obseruauit) in singulis ferè corporibus ab ipsis epotis aquis statim uel copiosas urinas, uel sudores, uel

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

per aluum deiectiones obseruari, atq; in hypochondrijs nullam fluctuationem ab ipsis ostendi, loquor de ijs, quæ Cayri habentur, & potantur, quando Alexandriæ aque constant substantia crassiori, quæ pessimè exiitunt, tardissimeque viscera permeant. ALPIN. Confirmo tuam sententiã, atq; me in omnibus corporibus obseruasse, citissime illas aquas Cayri clarescitas, vel per aluũ, vel p; vrinam, vel sudorem exiisse, non secus quam serum lactis ac aque thermales facere obseruantur. Omnes aduenę cum Cayrum statim venerint in primis diebus semper, ob illiusce aque potum, diarrhęã pati soliti sunt. Mihi vero aquam illam per vrinam, atq; sepissime per sudorem exire cõtinebat. In estiuus caloribus nocte qualibet sepissime ob sitim incensissimam, qua omnes tunc temporis ex calore ambientis cruciãtur, largissime sepissimeq; ex ea aque bibebã, à qua semper in copiosissimum sudorem statim erumpebam, ita, ut quoties eius aquæ ebiberem toties semper exudarem. Hyeme vero, atq; alijs annis temporibus non ita calidis non per sudorem, sed per aluum, atq; vesicam aquam illam epotam ferè totam excernebam. Non omittam tibi narrare, me huiusce aque largissimo potu vsu, a dolore renum uehementissimo atq; acutissimo ex calculis orto sanatum fuisse. Porrò cum interim illo iam dicto renũ dolore afflictus valde sitirem, multa vasa fictilia frigidæ ac purissimè illiusce aque plena in ferratis meis fenestris aeri exposita prospiciens, vno ipsorum auidissime arrepto, item altero, atq; mox tertio, totam aquam deuorauĩ. quæ ad minus sex librarum pondere fuerat. à qua assumpta somno, labore doloris defessus, capior, quo paulo post expergefactus minxi, cum multa copia assumptę illiusce aque quinq; lapillos phaseolorum magnitudine, quibus excretis statim a dolore liber euasi. GVILAND. Perplacet exempla, successusq; hos audiuisse, quos vtique veros esse iudico, cum ea aqua sit tenuissimarum partium, neq; multum frigida, sed potius concoctam esse omnes pro certò habere deberent, cum Nilus totam illam mundi partem permeet, quę omnium orbis terrarum, vt nuper etiam dictum est, calidissima est, atq; terrã habeat pinguis- simam cuiusuis frigoris expertem. Itaq; cum hæc vera sint, quisq; nostrum poterit affirmare, epotam eam aquam posse optimi sanguinis procreationem adiuuare, quę summum biliosorum illorum corporum hepatis calorem obtemperando, causa est, ut non bilis

multa

multa, sed multus temperatus sanguis gignatur. Iuuabit non minus cōcocti alimenti distributionem, ob eius partium tenuitatem, qua quascumq; partes corporis penetrat, qua etiam substantiæ tenuitate minime in uentriculo, aut hypochondrijs moratur, neque fluctuationem parit, neq. hypochondria lædit, quinimo iecori lienique inflammato auxilio est. Experientia didici, potum eius aquæ valde conferre melancholicis ab hypochondrijs effectis. Hac eademque ratione ad omnes excrementorum excretiones utilis est. An vero nutriat, quando latissima sit apud omnes medicos sententia, aquam non nutrire, videtur & ipsa ad nutritionem inutilis censenda. Sed Aegyptij affirmant contrarium verum esse, quia hi omnes aquam illam totam in sanguinem in nostris corporibus mutari arbitrantur, ac pro certo habent. Vimque gignendi sanguinem aiunt obtinuisse, postquam Dei concessione, à Mosè aquæ in sanguinem olim fuere mutatae. Confirmantque hanc sententiam, quod cernant corpora pleraque illorum incolarum habitu bene carnoso, copiosi temperatiq; sanguinis obseruari. Non minusque etiam quod ipsa dulcis existat. quem saporem, rem haud plane à nutritione alienam significare dicunt. Sed utcunque sit, hoc unum scimus, eius aquæ usu corpora illa optime, ac salubriter viuere. & ob id falsam iudico Galeni sententiam, qua omnem aquam noxiam potius, quam utilem affirmat. si enim hoc verum esset, quomodo tot infinitarum regionum populi viuere utique possent, continue aquam potantes. Infiniti propemodum sunt populi tum in Africa, tum in Asia aquam solam potantes, qui rectissime ualent; Corporaque habent boni tum succi, tum habitus. praesertimque in locis calidis, atque in summe calidis corporibus aquæ vsus est saluberrimus. Sed non modo in sanis, at in ægrotis non minus aquæ usus adprime opportunus ac utilis obseruatur. Cum omnibus ferè ægrotis aqua in potu pro vino substituatur. Plures existunt, qui uini vsu omnino omissa, aquam frequētantes in potu, à podagra, aliisque multis morbis praeseruati sunt. Quamobrem, ut ex dictis conclusionem colligam; dico aqua optimam dari, quæ neque admodum frigida est, & quæ tenuissima substantia constat, quæque utilissima erit corporibus calido temperamento refertis, ueluti frigidis naturis eadem ratione incommoda, atque inutilis erit iudicanda, in quibus ipsum vinum praeserendum absque dubio erit.

At

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

At de his fatis . Ad alia enim à te transeundum puto , fortasseque his hactenus auditis non foret inutile , neque nostro ordini auersum , te nunc eorum corporum morbos recensere , quando nunc aeris , ipsorumque temperamenta , & victus rationem omnem audierimus . ALPIN. Rectè suades , atque nunc tibi morem geram . Quoniam hæc , priusquam præsidia apud eam gentem vñitata tibi narrare incipiam , nos nouisse vtile erit .

De morbis patrjjs, & epidemicis, qui apud Aegyptios obseruantur. Cap. XIII.

G V I L A N D I N V S .

AE G Y P T I O R V M corpora haud multis malis esse obnoxia cogito , quod ipsa aere fruuntur sicciore , qui pauciorum morborm solet esse causa . atque etiam quia eos populos sobrie viuere nuper dictum est , quem victum corpora ab ægritudinibus præseruare quisque nostrum non ignorat . ALPIN. Aliter euenire audies , quando ad gignendos morbos plures alię etiam concurrant causę , neque omnes eius regiones habitatores æque viuere possunt . Multi enim inopia coacti , quorum numerus ibi ferè est infinitus , pessimis , tum cibus , tum turbida ac putrida aqua ali coguntur . Multi etiam ibi reperiuntur qui vino vtuntur , non modo ex Christianis & Hebreis , qui omnes vinum vt nostri affectant , sed ex Turcis etiam aliqui , præsertimque milites , etsi lege interdictus apud omnes Mahometi asseclas vini vsus sit , non tamen a vino temperare possunt , sed longe Germanis , Pollonisque magis vino & ebrietatibus operam dant . Cayri quotidie Turcæ vino ebrios ab asinis domos suas portari conspiciuntur . Vinis vero plerique vtuntur è Creta insula , Rhodo , Cypro , asportatis , quę omnium sunt generosissima , omnia enim alia ex Italia , Corcyra , Zacyntho , aduecta , præ nimio cœli calore , acida fiunt . Quamobrem cum ibi multi malo uictu utantur , aerisque inæqualitate , & uenere immoderata , non erit mirum , eos quoque in multos morbs incidere . Proinde non expers morborum Aegyptus erit , sed quamplurimis , diuersisque

æ periculosis morbis semper scatebit. GVILAND. Sunt ne apud ipsos multi morbi proprii, vel patrii, quos endimicos Græci appellant? ALPIN. Multi fanè, quales sunt oculorum lippitudines, *Endemii morbi* quas Græci ophthalmias appellant, lepræ, Elephantiasis, phrenitides exitiosissimæ homines paucis horis perdentes, variolæ pestilentes in pueris, articulorum dolores, omniaque genera morborum, quæ a capitis defluxu ad inferas partes excitantur, herniæ, renum & vesicæ calculi, phyfes, obstructiones, hepatis lienisq; & stomachi imbecillitates, febres tertianæ, ardentes, hecticæ & pestilentes.

GVILAND. Non arbitror patrios ijs solum eos morbos dici debere, cum apud alias quoque nationes ipsi obseruentur, namque in multis alijs locis omnes nuper dicti morbi obseruantur. ALPIN. Verum est eosdem morbos alijs non minus populis esse infestos, sed nõ perpetuo tempore, vt apud Aegyptios. Apud multos enim populos ophthalmias vagari aliquibus temporibus reperiemus, non tamen semper. Semper etiã homines herniosi, leprosi, atq; elephantiasi correpti, eaq; præsertim, qua pedes vere pedibus elephantum omnino similes habere cernuntur. Neq; exitiosissimas phrenitides paucis horis ægrotos perdentes vbique reperiri arbitror. quando Gal. in lib. 3. epidem. dixerit, nunquam vidisse phreneticos mortuos ante tertiam diẽ. nihilominus tribus, quatuorq; horis multos perijsse phreneticos vidi, quorũ casus posterus suis locis tibi referam; Neq; singulis annis, ut alibi fit, bis in anno in pueros pestiferæ variolæ uagantur, neque continue arthritici quã plurimi homines quales ibi existunt, reperiuntur, neque renum vesicæq; à calculis læsi, neque singulis annis certo tempore uagantur febres pestilentes exitiosæ plurimæ, neque innumera hominum cæterua a cruditatibus stomachi ubique affligitur, ac vexatur. obquam morborum nuper dictorum familiaritatẽ, ni Aegypti proprios vel patrios eos appellare volueris, dices tamen ijs populis ipsos esse admodum familiares. GVILAND. Vagantur ne peream urbem Cayri isti morbi quandoque epidemici? ALPIN. Ophthalmiæ, febres pestilentes, nuper dictæq; phrenitides, variolæq; pestiferæ epidemice grassantur. Alij vero morbi sparsim per urbem obseruantur, quos spirades Græci nuncupant, quod sparsim, & non gregatim homines peruadant. etsi omnes, quasi endemij etiã sint, siue patrii, quia ceteris alijs morbis nuper dicti ijs populis sint magis familiares. GVILAND. Cupio te nunc illos rursus mihi clarius

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

clarius dicere, atque ipsorum causas. Quibus à te narratis, de peste, quæ sæpe eam gentem infestat sequissimeque deuastare solet, te sermonem habiturum cupio, quod illud morbi genus, quo tempore in ea regione moram traxisti, Cayrum inuasisse, multumque deuastasse, audierim: ob quam rem te de eo morbo admodum scite ac distincte loqui posse iudico. De patrijs itaque vel de ijs populis familiaribus morbis, qui tum epidemice, tum sparsim grassari per eam urbem solent, nunc si videtur, edisserere.

De morbis Aegyptijs familiaribus deq; ipsorum causis. Cap. XIII.

A L P I N V S.

ALXANDRIÆ autumnò grassantur febres pestilentes multæ, lethales, quæ ferè quamplurimos inuadunt, cum vrinis, pulsibusq; & calore febrili vsq; adeo parum à naturali statu mutatis, vt sæpe medicos atque egrotos decipiant. His vero notis pleræq; dignoscuntur, in principio enim vomitus multibiliosus, ac virulenti obseruantur, à quibus cibum assumptum continere nequeunt, assiduisq; corporis agitationibus inquietudinibusq; vexantur, stomachiq; angore anguntur. In plerisque etiam obseruantur multæ symptomaticæ deiectiones, liquidæ, biliosæ, variæ, admodum ægreolentes siue foetentes. Plures cibum abhorrent, neque valde sitiunt, etsi linguæ ipsis sint siccæ, asperæ & nigre. Incolæ quàm aduenæ difficiliter corripuntur, atque ab his intereunt. De harum febriũ causis illiusce urbis medicorũ variè sententiæ obseruantur. Siquidem aliqui ipsorum aiunt, à ventis nasci, qui à proximo urbis lacu spirant. prope ipsam à meridie positus est Mareotis lacus circuitus, ut audio, tercentum mille passuum. Hi etenim venti vim habent putredines insignes gignendi, quod putres veneficosq; è lacu halitus Alexandriæ populis ipsi inducât. Aliqui earum pestiferarum febrium ortum referunt potius in putridos, ueneficosq; halitus, qui a subterraneis urbis locis, cavitatibusve palustri ac pessima aqua plenis aeri tunc permiscuntur. Vrbs etenim hæc tota super columnas marmoreas numero fermè infinitas posita, & fundata est, ita, vt fundamenta hæc solum omnium domorum sint, quæ vniuersam omnium ædium basim sustentant. Ideo loca urbis omnia subterranea, inania, ac peruia existunt, ut

affir-

affirmant aliqui, quod ea causa factum fuit ne vrbs terremotibus forte obnoxia, uel alijs ita putantibus, vt aquã à Nilo flumine per riuum in urbem manãtem populus copiosissimam in subterraneis illis magnis cavitatibus ad vsum per annum conseruaret. Singulis annis perauerti fluminis illius riuus Caleg vocatus in eas urbis cavitates copiosissimam aquam euomit, quę sequenti estate fere tota absumitur, paucissimaq. remanet, quę coenosa, palustrisq. reddita, corrumpitur, veneficaque euadit, ex qua tunc multi uapores sursum eleuati aerem inficiunt, qui pestiferarum illarum febrium causa existit. Quod neq. credendum est, quia eo tempore ad paucam eam palustrem aquam corruptam multa noua ex riuo nuper dicto tunc auerti fluminis accedit, atq. ei permiscetur, quę utiq. antiquę vitium, malamq. qualitatem corrigit. Quamobrem veriorẽ causam illarum febrium esse autumo, vt multi alij quoque confirmant, vsum eiusdem nuper dictę antiquę aquę in potu & cibis. Quę sanẽ quousq. nouę confluxę aquę, qua ipsi ad cibũ & potum tunc vti incipiunt, permista remanet, antiquaq. rectẽ non residet, neq. ab ipsa noua illuc confluxa rectẽ expurgetur, semper vsum suspectum ad eos sæuos morbos reddit. Ideo antiqua aqua palustris ac putrefacta nouę permista, ad potum & cibũ vstitata insignes parit in corporibus putredines, a quibus eę pestilentes febres facile fiunt. Hyeme oculorum lippitudines ibi multę vagantur. Plurimasq. Cayri eadẽq. per omnia anni tempora homines inuadere ob nitrosũ puluerem, qui continue oculos habitantiũ mordicat, & calefacit, obseruatur, longe maximeq. in estatis prima parte, quõ tempore calor ambientis summe calidi oculos inflamat: taliumq. morborũ numerum auget. Sparsim uero per urbem toto anno hęc oculorũ inflammationes vagantur; atque epidemice plurimę in prima estatis parte calidissima, inęqualissimaq. ob uehementissimũ Meridionalium ventorum calorem, atq. inflammationum arenarũ copiam, quę ab ijsdem uentis asportantur. Eo enim anni tempore è centum hominibus quinquaginta saltem lippientes obseruantur. Multi p̄seruantur ab his inflammationibus oculorum sepius in die algida aqua large oculis lauatis, vel rosacea, vel aliqua stillatitia, uel Nili fluminis clarescens. Eodem etiam tempore uagantur ibi epidemice febres pestilentes multę, at quę ille apud eam gentem horrendissimus morbus, Dem el mutia ab ijs appellatus, qui paucissimis horis hominem perdit:

Cuius

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Cuius morbi exemplum, quod apud nos nouus sit morbus, tibi subiungere optimum esse puto. Erat enim Cayri Paris Christianus omnibus Venetis mercatoribus valde familiaris, annos natus quinquaginta, temperamēto bilioso & habitu gracili, qui vna die febre ephimera, cū capitis dolore correptus, sudauit toto corpore multum, excepto capite, quod nihil sudauit. & febre integre est iudicatus. Dolor tamen capitis remansit citra febrem: mane surrexit, solitaque munia obiens illa die, circa finem dolore perseverante, in angulo dextri oculi rubor cum paruo tumore apparuit sine dolore. noctem præ solito dolore inquietam duxit, rubor tumorque oculi euauit, disparuitque, tamen erat immunis omnino à febre, nullisque alijs symptomatis, quàm a nuper dicto dolore ipse consistebatur, absque ullo calore febrili, circa meridiem ab assumpto cibo dolor perauctus est, caput febrile, fereque continuo vomuit cum cibo multa virulenta, uocemque defecit articulata, ualde gemebat, non audiebat, non cognoscebat, manuum phrenetica gesticulatio, siocos carpebat, festucasque colligebat Respirationo magna, inæqualis, rara per interuallum edita. Pulsus inæqualissimi, durissimi: Hypochondria in principio mollia, mox valde tensa. Extrema omnia frigida, minimeque recalescentia, stertebat, conuulsus est. atque subito obiit. Tempus, quo febriit ante exitium, non excessit duarum horarum spacium. Plurimi sunt, qui hilariter cenantes instar apoplecticorum moriuntur, phreneticorum etiam notis. Notæ uero humorum cerebrum ledentium mistæ sunt ex his, quæ tum pituitam, tum sanguinem, vel bilem significant. Omnesque simul significare videntur cerebrum eiusque membranas inuasisse, tum calidos humores, tum frigidos, esseque ex his factum apostema. Quam sanè affectionem mistam ex lethargo & phrenitide iudicare possumus, illamque esse, quam Græci Tiphomaniam appellant. Quod & nomen non minus arabicum, quo hunc morbum nominant, explicare videtur. Nam ipsi hunc morbum appellant Dem el muia. Dem enim arabica lingua sanguinem denotat, & muia, aquam, quasi morbum dixerint ex sanguine & aqua genitum. His humoribus coniungitur insignis puiredo ac venefica qualitas, quæ subitanei atque celerrimi exitij est causa. GVILAND. Neque mirum uidetur mihi in hoc anni tempore, quod est prima æstatis pars, fieri huiusmodi cerebri inflammationes ex illis humoribus pituitosis ac biliosis, uel ex sanguine,

ne, atque ipsas sequi etiam exitium quàm citissime, Nam cui medico erit dubium, primæ illiuscæ ætatis partis constitutionem austrinam, summe calidam potuisse subuehere à toto corpore in cerebrum maximam partem humorum, in illis corporibus exuperantium. Quo sanè modo Gal. in lib. 1. epidem. multos phreneticos factos fuisse narravit ex bile, ab austrina cōstitutione in caput sublata. com. 2. in text. 73. Proprium esse videtur austrinorum ventorum subuehere ad caput humores, atque ipsum lædere. vt Hippoc. in lib. 3. aphorism. docuit cum inquit: Austrini flatus caput grauantes, sensusque heberantes, & reliqua. Cum itaque in illa ætatis parte uigeant huiusmodi venti calidissimi, mirum non erit, si capita illorum habitantium quam maxime lædantur, ab eoq; calore inflammantur, multisq; ab ipso calore in caput sublatis vaporibus, humoribusque à toto corpore in caput à calore, veluti à cucurbitula attractis, atq; insigniter putrefactis ab inmodica ambientis aeris caliditate. Exitium etiam tam cito illos sequi, non à copia illorum humorum, sed à uenefica qualitate, ab intentissima putredine genita, vt Gal. in phrenitico ab Hippoc. in lib. 3. epidem. descripto tribus diebus mortuo accidisse, memoriæ prodidit. Illiuscæ uero urbis habitatorum corpora succis pituitosis, & multo sanguine, atque amara bile abundare à te superius dictam est. Sed hæc obiter dicta à me sint, tu uero ne vacuum tempus demus, perge reliqua mihi enarrare. ALPIN. Rectè sanè dixisti, ex illa primæ ætatis constitutione austrina summe calida, inæquali, atque ab eorum humorum exuperantia fieri eas cerebri lethaliſſimas inflammationes, in quibus fit paucis horis exitium, ob intensissimam putredinem illorum humorum cerebrum eiusq; membranas pessime obludentem, ita, ut subitò virtus animalis extingatur, atque cum ea vitalis, continuò communicata cordi à cerebro læsione. singulis annis semel Aegyptij hoc malo conflictantur. aliquibus annis plus, ubi plus à Campsinis ventis molestantur, atque ubi minus ij perflant, minus etiam id morbi genus ipsi patiuntur, quo innumeri semper intereunt. Eodem etiam tempore grassantur in pueris plurimè variolæ pestiferæ, contagiosæ, quæ oriuntur à ueneficis uaporibus in aerem tunc à putrida aqua riui fluminis, Caley vocati, sublatis. Singulis etenim annis aucto eo flumine ad altitudinem decem & octo cubitorum, aqua ab ipso in riuum Caley vocatum ingressa, perque ipsum transiens, totam urbem permeat.

meat, fluitque semper per ipsam à tempore, quo Nilum nuper dicta altitudine auctum esse dixi, quousque flumen ipsum crescere desijt, quæ, finito augmento fluminis, in alueo Caleg remanet, pauloq; post stagnans facta, putrescit, viridisq; primo cernitur & mox nigra, admodumq; foetida apparet. Cuius putredo contracta in ipsa (quando fluminis augmentum terminetur mense Octobri, vel ad summũ Nouembri, & Iunio rursus mense augeri incipiat) adueniente prima æstatis parte, adhuc magis augetur, intenseque putri reddita, halitus in aerem exhalat corruptos valdeq; ueneficos, à quibus aer infectus, pueros omnes partem riuo proximam habitantes in pestilentes eos morbos incidere est causa. Quam ob causam omnes ciuitatis habitatores illam riuu partem habitare timentes, ne ipsorum filij ab illo uenefico aere moriantur, alio cõfugiũt. Hæcque sunt mala, quæ Cayri epidemice grassari solent. Multa alia existunt, quæ sparsim multos offendunt, quales sunt lepre, elephantiasis, herniæ, arthritidis, catarrihi maligni ad pulmones, phytyses, viscerum obstructions, inflammationes, & scirrhusi tumores, stomachi cruditates, flatus hypochondriaci, melancholiæ, renum vesicæq; calculi. Lepra atq; Græcorum elephantiasis in multis pauperibus semper cernitur. qui inopia aquam cœnosam, semi putridamq; epotant, atque pro victu carnem bubulam, camelorumque & pisces salitos semiputres, in stagnisq; lacubus, captos. caseumque quendam immodice salitum ac semiputrem (est enim is omnium ciborum pauperibus familiarissimus, tum quia ob insignem falsedinem illorum appetitui sit acceptissimus, tum etiam, quia ibi vilissimo pretio venditur. hunc Gibnehalon appellant. Ex quo victu ipsorum corpora multum sanguinis fœculenti, perustæq; flauæ bilis, & pituitæ crassæ, viscidæ, saluginosæ generare ac coaceruare, necessarium est. à quibus humoribus, ad cutim protrusis eos excitari morbos cuilibet nostrum manifestum est. Vagatur & altera elephantiasis, vt nuper etiam dictum est, qua correpti, pedes multis magnis duris tumoribus tumidos magnos atque deformes habent, pedibus elephantium maxime similes, cruribus tumefactis etiam coniunctos, quibus tamen æger nihil doloris sentit, sed ad ambulandum ineptus redditur. Multos uidi ipsorum, qui ipsis pedibus calceorum loco ligneis capsulis indutis, incedebant passu lentissimo ac difficillimo. Hoc morbo correpti multi Cayri cernuntur, ex malo victu, quem affectant, scilicet

licet ex piscium Nili, ac multorum lacuum stagnantium, semiputridarumque aquarum, & colocassæ radicum, bammia, melochiæ olerum usu, quo multam pituitam crassam, lentamque gignunt, quæ ad pedes deflaxa illos scirrhosos ædamatososque tumores pedibus creat. Non minusque multas carnosas hernias parit. Atque ab hac eademque causa inumeris fieri viscerum obstructions, tumoresque scirrhosos arbitror. Herniarum omnes species ibi semper uagantur, plurimæque magnæ anguriæ magnitudine cernuntur. Autumant aquosas oriri ab usu assiduo illarum anguriarum, quas appellant Batechel muia. Hæc anguriarum species intra corticem non pulpam, ut in alijs uisitur, sed solam aquam dulcissimam cum seminibus obtinet: quarum aquam, (cui in illis caloribus omnes libentissime indulgent,) assidue ebibitam ad testes descendere ob partium ipsius tenuitatem, atque scrotum implere aiunt. Ex flatibus non minus multæ herniæ obseruantur ab imbecillo calore stomachi, ab usuque leguminum, radicum, fructuumque; à quibus multi crassiores flatu ortu habent, qui multis hypochondria quoque tendunt, atque alias etiam partes. Ab usu assiduo aquæ in potu, & crudorum frigidorumque fructuum, olerumque, & ab immodica uenere, usuque frequenti dulcium balneorum, & ab intensis cœli caloribus plerisque stomachus frigidior redditur. Hincque multi illorum assiduas stomachi cruditates patiuntur, quorum numerus ferè infinitus Cayri conspicitur. Ego enim cum in uia (ut apud ipsos consuetudo est, ut semper cum obdiam alicui medico fiunt, ipsi brachium porrigant, ut pulsus tangat, etsi sani omnino etiam sint, atque ab eo intelligant ipsorum statum uel sanum uel ægrotum,) mihi aliquando necesse fuisset cuiuspiam Turcæ Domini pulsus tangere, ut ei corporis statum detegerem, hac arte sum usus, ut (quando omnes ferè eius loci homines opinentur, pulsus obseruatione medicum posse, usque etiam anularem, ut ita dicam, digitum manus dolentem dignoscere.) semper inspecta facie naturalem suum colorem, habitum, figuram habente, postquam pulsus recte tetigissem, dicerem illum rectè se habere quo ad sanitatè uniuersi corporis, sed tantum omnium ipsius corporis partium stomachum non omnino sanum, sed sæpe à cruditatibus iæsum, qui frigidior imbecilliorque sit, nequeatque cibos omnes probè concoquere. semperque hac arte usus plurimum honorem apud ipsos sum consecutus, qui me optimum medicum inde crederent. Arthritici

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

multi ibi existunt, ex multis humoribus crudis, quibus ob uictum pleraque corpora abundare superius dictum est, & à multis etiam frigidis flatibus in articulos decumbentibus, à capitisque distillationibus creberrime ab inæqualissimo, tenuissimoque aere caput maxime ledente, excitatis, ad articulos delabentibus. A qua uero causa multi habeant articulos imbecillos, atque ad suscipiendos humores faciles, non est scitu difficile, quando illi utuntur immodica uenere, & frequentissime dulcibus balneis, quæ quanto articulos debilitent, atque laxent, tu recte nosti. Accedit etiam multa hyemalis aeris frigiditas, quæ ob tenuissimum siccumque, inæqualemque aerem uehementior quam sit, à corporibus sentitur. Demum consuescunt etiam multi uestibus iisdem tantum uti hyeme, quibus utebantur per æstatem, & multi nudis pedibus tota hyeme ambulant, quæ omnia articulos ledere scimus. Renes permulti contraxerunt ex immodica uenere ualde calidos, ac debiles, in quibus cum multa confluat, ea qua corpora illa scatent, cruditatum copia, non erit mirum eos sepius calculis conflictari, & ulcera etiam in ijs pati. Calculorum etiam maxima ijs occasio esse solet, aqua non rectè purgata, clarescensque, quæ quia diuretica est, facile ad renes permeat, terramque secum ducit, quæ amplius calore siccata, in calculos mutatur. Hi quoque morbi omnes existunt, qui sparsim per urbem illam semper vagantur. **GVILAND.** Scio etiam ibi multos melancholicos reperiri, quos sanctos multi esse autumant. **ALPIN.** Innumeri ij propemodum existunt, qui uitam agere omnino a peccatis immunem profitentur, sanctitatemque habere existimantur, atque uiuunt in locis asperis Deo seruiens, moreque Heremitarum. Hi quoque in summo honore, apud omnes Mahometis asseclas habentur. Diuitias spernunt, & mundi uoluptates ac comoda fugiunt. abhorrentes uitam inhonestam, coelibemque amplexantes. Humanissime cum omnibus cuiusuis religionis se gerunt, errores omnes acriter accusantes, mundumque homini esse miseriam predicant. Mæsti semper existunt, à Deo multa supplicia ob mortalium flagitia expectantes. Habent corpora nigra, squalida, gracillima mumiarum arefactis corporibus omnino similia. Quæ melancholica existunt, consumpto calore naturali ob immodicum ambientis calorem, & tenuissimum uictum, assiduis uigilijs ac laboribus multis. Sed his nunc finem imponamus, quando opportunum tempus sit, de peste illorum locorum nunc loqui, de qua nihil in

narran

narrandis morbis Aegyptiorum meminimus. Sæpe tamen ipsa
 ea loca, Cayrumq; maxime atrocissime deuastat, ipsorumque gen-
 tem depascitur.

*De peste, qua sæpe loca Aegypti inuadit, atq; atro-
 cissime deuastat. Cap. XV.*

GUILANDINVS.

AEgyptiorum loca sæpissime à peste atrociter deua-
 stari multis notum est, atq; illà ex proximis finitimisq;
 locis sæpe in illa asportari, in ipsisque sponte rarissime
 nasci, neq; multos latet. Sed tu de ipsa verius, qui ipsam rectè ob-
 seruasti loquere. ALPIN. Illiusce gentis pestem alijs omnibus
 sæuiorem, atrociolemq; esse existimo, pro erronea Turcarum Ae-
 gyptiorumque credulitate, qua omnes pro certo habent, singulis
 à Deo præconstitutum esse exitium, exitijq; qualitatem, ita, vt, in
 bello morituros nullo pacto à peste interrimi posse arbitrentur. &
 solum peste eos mori posse, quibus quidem ab ipsa exitium præfi-
 xum sit. Quæ vana credulitate omnem pestiferum morbum ne-
 gligunt, atq; parui faciunt, nihilq; ab eo timent, pro certo creden-
 tes, si illis vitam eo morbo finiendam destinatum sit, quia ab eo
 moriantur nullo pacto ipsos posse effugere, neq; in bello, neque in
 mare, neq; alio modo mortem sibi pertimescendam. Atque hinc
 peste Aegyptum depopulante, urbem Cayrum sæuissime depascē-
 te, nemo ipsorum in ipsa fugam arripit, neque una cum peste in-
 fectis versari timet, neq; vestibus, alijsq; lancis, lineisq; pannis pe-
 stis contagio infectis uti abhorret. Vestes enim, aliaque peste in-
 terreptorum defunctorumq; suppellectilia, subito in emporijs
 publice venduntur, & quod magis mirum videtur, quisque ea emit
 absq; ullo pestilentis contagij timore. Quæ sanè lues nullo pacto
 ab ijs formidata, cum de ipsius cōtagio nulla habeatur ratio apud
 ipsos, sit vehementissima, sequissimaq; per vniuersam urbem citissi-
 me expanditur, & disseminatur, tantamq; tyrannidem in ipsos ac-
 stragem exercet, eius contagio ob hominum hac in re negligentia,
 in plurimos propagato, mirumq; etiam in modum aucto, vt Cay-
 ri anno à Virginis Beatissimæ partu 1580. sex septemve tantum

D 3 mensium

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

mensum spatio quingenta millia hominum, vt audio, peste perierint. Hoc boni habent ibi peste infecti, atq; ægroti, quod à nullis deferuntur, quinimo medici omnes peste correptis libere non secus, quam alijs in omnibus morbis, medentur, citraq; ullum timorem astantes ipsorum curam habent, non secus quam ægrotis ab alio salutari, minimeq; contagioso morbo facerent. *GVILAND.* Mira loqueris, at suæ ignorantie à peste exitium subsequens illis poena fit, ac supplicium. Quid stultius esse potest, quam oculis cernere pestilenti contagio plurimos interemptos esse, atque non credere, vel dubitare saltem sibi ipsis idem contingere posse, quasi credere nequeant ignem omnia combustilia comburere posse. Certe stultissima ea est opinio, planeq; erronea ac falsa, quam non immeritò apud eam stultissimam gentem multorum hominũ strages, ac ruina sequitur. Quid etenim, non ne nature etiam repugnat, dicere quoslibet homines ab excellenti aliqua putredine affici non posse, quamquam non eque omnes corripì ab ea possint. prædestinatamq; cuiuslibet exitij qualitatem esse, liberaq; non esse animalia, at ad particularem moriendi modum prædestinata. Cæterum hæc omittamus, quando huius disputationis hic non sit locus. Nunc ex te audire cupio, illorum locorum pestilentia à qua causa fiat, atq; vtrum ab aeris putridi inspiratione ex stagnantibus lacubus, vel ab insigni, vehemētissimoq; calore corpora, ob prauũ victum pessimis multis humoribus scatentia insigniter putrescant, vel demum si pestis aliunde contagio illuc potius asportetur.

ALPIN. Plerumq; pestilens contagium in Aegyptum ex multis locis peste infectis asportari solet. Rarissimeq; ab aeris uitio pestis illa nascitur. & hoc non nisi vbi Nilus immodice ea loca inundat. Aqua etenim longiori tempore terram occupante fit, ut vniuersum illud solum lacus euadat palustris ac stagnans, qui accedente primæ æstatis calore austrino, multo insigniorẽ recipit putredinem. Vel aer illorum locorum suapte natura calidus, & sicus fluminis larga Nili inundatione perseverante, immodice humidus redditur, quod aeris temperamentum ad gignendam pestilentiam esse valde opportunum ac facile *Gal. in 1. lib. de temp. memoriæ* prodidit. Ab halitibus uero putridis ac corruptis palustrium locorum Aegypti, lacuumq; aquarum corruptarum singulis annis si multi essent, quales sequi solent immodicas fluminis inundationes aliquando ibi factas, pestis annis singulis ibi ex aere fieret. Ex caliditate

litate aeris immodica pestilentiam obortam fuisse nemo hactenus ibi uidit. Obseruatum vero est, ab insigni aeris calore potius omne pestiferum contagium extinctum esse. nunquam tamen à calore primæ æstatis, quod sua inæqualitate, atque calore suffocante potius putrefactionis generationi non parum faueat. Plerumque igitur id genus morbi ibi contagio ex alijs locis asportari solet, rarissimeq; ab aeris vitio. Neque minus verum est, per septennium ibi pestem nasci, uel reuiuiscere. Ex tribus vero locis præcipuè pestis in Aegyptum accedit, scilicet ex Græcia, Syria, & Barbaria. Quæ autem ex Græciæ, & Syriæ locis illuc uehitur, Cayrumque corripit, satis mitis, & minus fera pauciores homines interimere obseruatur, breuique tempore tollitur: Sed quæ a Barbaricis locis in eam urbem inuehitur, omnium est perniciosissima, seuiissima, longissima, plurimos populos depascens, atque stragem multam ipsis inferens. Qualis fuit, quæ Cayrum, ut superius etiam dictum est, anno 1580. ex Barbaricis locis mense Octobri inuasit, seuijtque per uniuersam eam urbem atrocissime, tantamque stragem intulit, ut ad Iunium usque mensem (quo tempore pestis contagium, qualecumq; sit, desinere consueuit, perijsse dicantur ad minus quingenta millia hominum. GVILAND. Forfitan id contingere maioris minorisque illorum locorum ab vrbe ista distantie ratione dicendum erit. Quando Barbarica ea regio Aegyptum, tum proxima, tum contigua sit. aliaque loca Græciæ & Syriæ, præter quod distant, etiam ipsa ab Aegyptum mare quoque separata sunt. ALPIN. Minime profectò huiusce rei causa est, locorum ab vrbe Cayro distantia, quoniam etsi vrbs Bizantium, à qua sepiissime peste infecta pestilens contagium asportatur, ab ipsa Aegyptum multum distet, tamen ut tu probe nosti, Syria multo propinquior est, quam Bizantium. Cur itaque contagium pestilens Cayrum ex Barbaricis locis asportatum diu afflicter, miserimeq; urbem hanc diruat, & deuastet, eiusq; omnem ferè populum depascatur, atque ex alijs locis nuper dictis asportatum minus seuire sit obseruatum, breuiusq; tollatur, & minorem stragem pariat, ex te nunc audire desidero, qui altioris in abditis naturæ arcanis contemplationis te nouerim. Ideo istuc ex te discere expecto.

Cur pestis contagium ex locis Barbaria Cayrum importatum, diuturnius sit, & magis exitiosum experiatur eo, quod ex alijs omnibus locis prouenire obseruatur. Cap. XVI.

G V I L A N D I N V S.

NE videar nunc propositæ dubitationis laborem velle subterfugere, et li rectius ad te is sermo attineret, qui in ijs locis longiorem quàm ego moram traxeris, nihilominus non desinam tibi satisfacere, de propositi dubij causa meam sententiam in medium proferendo. Causam itaque cur pestis ex Barbaria illuc profecta, sit diuturnior, seuior & exitiosior, existimo esse præstantiam excellentiamve pestilentis illiusce putredinis, cuius contagium uestibus lineis, lanceisq; multis pânis (quas merces plurimi ab ijs locis Cayrum sæpe aduehunt) asportatum, ob eam causam excellentius esse, atq; citius eos inuadere, multamq; in ipsos tyrannidem exercere, diutiusque vigere posse ratio expostulat. Putredine igitur pestis Barbariæ locorum existente præstantiori, venenosum ipsius contagium asportatum validius seuiusque eos populos inuadere, quã ex locis Græciæ Syriæq; illuc profectû, quodq; fiat in his locis pestis, eiusq; uenenum non ita excellens, non est mirum. ALPIN. Veram sanè nuper propositi dubij causam dictam ex te fuisse existimo, sed nondum tamen dubium explicatum ac resolutum esse videtur. Quando non demonstraueris quam ob causam pestis Barbaricæ putredo vehementior sit dicenda ac iudicanda illa, quæ in Græciæ, Syriæque locis obseruatur. Multoq; magis, quod facile aliquis dicere posset, Græciæ & Syriæ, pestis putredinem Barbarica maiorem potius iudicandam, quoniam utraq; hæ regiones aere vtuntur minus calido, multoque humidiore. Quem quidem acrem ad excitandam pestilentiam esse aptissimum & facillimum Gal. in 1. lib. de temp. & in primo de diff. feb. testatum reliquit. Hinc Aristoteles in libro 3. de hist. animal. dixit, corpora sanguinea, quod alijs sint temperantiora facilius computrescere. & Hippo. in 3. lib. aphorif. docuit putredines humidis temporibus & pluuiosis fieri, atq; uideri. Quas quidem
aeris

æris qualitates magis habere Græciam, atque Syriam, quàm Barbariam multi nouerunt. Nam scimus, Barbariæ aerem cœli calidissimi ratione calidissimum, atque siccissimum esse, & Græciæ, Syriæque illo temperatiorem, atque humidum magis. ob id eorum locorum corpora ad putrescendum erunt valde apta, & facilia, atque ipsorum non minus putredo illa erit excellentior, quæ in Barbariæ corporibus excitatur. quia vt etiam nuper dictum est, sicciora illa sunt corpora, minusque ad putrescendum apta, quinimò magis vt putrescant ualde difficilia. **GVILAND.** Hoc tamen non est ita facile credendum, quando calidioris sicciorisq; corporis putredo longe multo difficilior, mea quidem sententia, ea sit iudicanda, quæ in corporibus minus calidis & humidis, ad putrescendum facillimis ac aptissimis excitatur. Quæ res tibi clarior uidebitur, si me altiori magis stilo ipsam contemplari fueris. **ALPIN.** Nihil est, quod ego nunc libentius magis faciam, quàm te de eadem re loquentem, audire. sermo etenim tuus mihi semper nõ minus pro tua doctrina utilis, quam gratus esse debet. **GVILAND.** Neminem nostrum esse arbitror, qui ignoret, pestem siue pestilentiam esse corporum ingentem ac summam putredinem perniciosissimi veneni qualitate præditam, quæ seuißimam stragem in loca ab ipsa infecta inducit. Quam duplicem habere causam, ex qua fit, cognoscitur, scilicet putrefaciens, atque putrescibile, siue causam efficientem, & materiam. Quæ efficiens sit causa non est scitu admodum difficile, quando omnes medici affirmēt, ipsam esse calorem nõ naturalem, siue extraneum, naturali contrarium, planeq; inimicum. Naturalis enim calor corpus conseruat, & quicquid in ipsum agit conseruationis causa agit. Extraneus vero, innaturalisque ad corruptionem omnia operatur, atque hic est, qui putredinem efficit, naturalem calorem corrumpendo ac dissipando, cum ita comparatū sit, Galeno in 4. lib. de simp. med. facult. docente, ut res quælibet in propria seruetur natura ex calore proprio, quo dissipato necessaria sequitur corruptio, cum humores nequeant proprio calore destituti, imputres manere ac seruari, ut in lib. 2. de differ. feb. Gal. scripsit, inquit: Neque enim fieri potest, ut aliquis quispiam ex humoribus talis permaneat, qualis erat ab initio, ne dum qui ita deprauatus, ut naturæ cultum non amplius suscipiat, sed alterum omnino sequitur, ut scilicet coquatur, apponatur, assimiletur solidis partibus animalis, aut corrumpatur, & putre fiat. Qualis vero

cap. 9.

vero fit hic calor in eodem libro, his verbis subiunxit paulo post inquit: Nam recte sentire uidetur Aristoteles, ab aliena caliditate oriri putredinem. vocat autem alienam, externam non inlitam, neque natiuam in quocumque genere rerum, nam hæc concoquere apta est, externa autē corrumpere & putrefacere. Nasciē uero hic calor, uel extrinsece, uel intrinsece; Extrinsece ab aere immodice uel calfacto. ob quā causam aere existēte immodice calido etiā putredines propagantur. Hincq. fortassè Gal. in li. 3. de tēp. dixit: At quę corporis nostri naturam putrefaciunt, calida potestate existunt. Ex quo quidem aeris calore interdum ortū fuisse pestilentiam in hunc modum in primo lib. de diff. feb. testatum reliquit, dicens: Contingit autem quandoq; præcedere ambientis aeris caliditatem immodicam, quemadmodum in ea pestilentia, quę Athenienses inuasit, ut Thucidides inquit: Sed in tugurijs suffocantibus æstatis tempore habitantium corpora corruptione laborant. intrinsecq; uero calor hic extraneus excitari solet, prohibita caloris naturalis respiratione. quod significant omnes putridæ febres, quas à putredine humorū ab obstructis uasorum meatibus orta excitari solent. Omnes enim humores, siue crassitie, siue copia obstruentes, aliquo tempore necessario putrescunt. Fit etiam à quocumque calore immodico naturalem dissipante, atq; corrumpente. Per calorem etiam extraneum nos intelligere debemus, omne illud, quod naturalem calorem dispergit, ac extinguit, ut halitus uenenosi, non tantum caliditas aeris immodica, quę ad putrescendum concurrit solum in corporibus, quę multis pessimisque humoribus scatent, non tamen semper. Hęcque de causa effectiue putredinis à me obiter dicta sint. De eo uero, quod putrescit, dicimus, humores omnes, omnesq; corporis partes putrefieri posse, calore ipsarum naturali ab extraneo corrupto & dissipato, uel eodem ipso etiam calore partis natiuo uincente morbosam causam, quam putrefactionem nostri suppurationem & concoctionem appellant, quarum illa in abscessibus suppuratis, & hæc in febribus putridis obseruatur. Altera uero putrefactio, quę fit natura uel in parte, uel omnino superata, ut in uehementissimis inflammationibus, quę in cancrenas, sphacelosque, dissipato ac extincto proprio partis calore ab extraneo, permutantur, obseruari solet. Omnes itaque tum partes corporis, tum humores computrescere possunt. ALPIN. Crediderim ego humida quę tantum existunt,

cap 4.

existunt, posse putrescere, at sicca nequaquam, cum putredo sicco
 potius tanquam contrario tolli obseruetur, ut Gal. in nuperrime
 abs te recitato libro ita scripsit: Promptissime enim putrescunt,
 quęcunque calida ac humida, & multa sunt in calidis locis, nisi
 diffari, simul ac refrigerari contingat. & in primo lib. de temp. ait: cap. 4.
 Deprehendas ex Borea (qui sicca natura & frigidus uentus est)
 omnia quam diutissime impuria durare. Contra putrescere fa-
 cillime austrino flatu. Est enim is ventus calidus & humidus.
 Idemque affirmavit in primo lib. epidem. his utique uerbis: Au-
 ster dissoluere corpora consuevit, humoresque fundere, adeoque
 putrefacere simul, ubi cum largioribus sit coniunctus imbribus.
 At manifestiorem hanc rem fecit in lib. 3. epidem. dicens: Et pu-
 tredo omnis ex materia quidem gigniū humida, ex causā vero effi-
 ciente, extraneo & præter naturam calore. Sed quid Galeni testi-
 monio egemus, cum omnibus medicis manifestissimum, atq. apud
 ipsos obseruatissimum sit, carentia humiditate non putrescere,
 quamquam corrumpi quęant. Carnes etenim aceto, saleque im-
 putres ob id seruari per multum tempus, quod minus ob hæc hu-
 midæ reddantur, cuiuslibet nostrum notum est. Hinc colligam so-
 lum humida putrescere posse, minimeque sicca. comm. 2.
text. 62.
 GVILAND. Recte sanè dixisses, si actu quę sunt humida & sicca intellexeris, cum
 fieri nequeat, ut aliquod putrescat, quod omnino siccum actu de-
 prehendantur, necesse enim ei esse aliquam humiditatem, in quam
 putredo accendatur. Nihilominus possunt multa putrescere actu
 humida, quę sicca etiam sint potestate, veluti vinum putrescit, fla-
 ua, atraque bilis, potestate omnia sicca. Biliosæ enim febres, in-
 flammationesque erisipelatodes flauam bilem putrescere signifi-
 cant. Humida uero actu, atque potestate facilius putrescunt, ut
 sanguis, lac, & alia multa. Difficiliusque aliquo modo sicca, &
 impossibile est actu potestateq. sicca posse putrescere. Hęcq. suf-
 ficient de præcipuis causis ad putrefactionem concurrentibus.
 Demonstratumq. est putredinis causam effectricem esse calorem
 extraneum, & materialem, & omnia quę actu habent humiditatem
 aliquam, facillimeque putrescere actu & potestate humida, ut san-
 guis, difficulterque sicca potestate, & humida actu, ut bilis, mini-
 me uero omnium putrescere actu, & potestate sicca, ut ossa. **Ab**
hi igitur discam, putredinem pestis Barbaricę regionis habitari-
 tium esse uehementiorem, intensioremque ea, quę è Syrię locis
erum-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

erumpit . Apud me enim constat priorum hominum corpora calidi ficcique esse temperamenti, vt indicare fatis aperte videtur habitus ipsorum omnium fere corporum squalidus, gracillimus, durus, ac nigri, exusti q. coloris: Græcorum vero, atq. Syriorum corpora calida & humida existunt, temperata, multique sanguinis, & habitus carnosî moderateq; pinguis, floridîq; non minus coloris . Ideo hæc ob humiditatem facillima sunt, vt putrescant, & illa ob siccitatem ad putrescendum difficillima . Quæ cum ita intense ac excellenter putrescant, putredinis intensiorem gradum, lapsus à suo naturali statu, certe explicat, qui in ijs maximus est . Nam sicca omnia corpora non ex quauis causa facile, vt humida, putrescunt, sed ex præualidissima causa, quâ necessario præualidam putredinem illam etiam iudicabimus . Hinc hyeme atque in senibus febres exortas maiores ijs, quæ in æstate, atque in iuuenibus fiunt, affirmamus . quod ijs magnus lapsus obseruatur, qui illarum esse præualidas causas explicet . Barbarica itaq. corpora sicca ac squalida, peste correpta, necesse est affirmare, ex magno in ipsis lapsu obseruato, causas putredinis habuisse præualidas : & consequenter putredinem factam intensiorem ac excellentiorem illa, quæ in temperatis corporibus (qualia sunt Græcorum, & Syrorum.) fit. in illis enim ad putredinem ob siccitatem magnus, & in his ob humiditatem paruus lapsus obseruatur . in quibus paruas ad putrefactionem, & in illis præualidas concurrisse causas dicendum erit, ut in febre æstatis, & hyemis. in hac enim ad concitandam febrem præualida causa est necessaria, veluti æstate quam facile ex qualibet causa homines in febres incurrunt. Quam præualidam causam putrefacientem corpora Barbarorû, præ squalore ac siccitate ad putrescendum valde inepta, necessario esse calorem extraneum in ijs corporibus susceptum existimo: si enim prauo victu ipsi vterentur, suspitio esset de intensissimo ambientis calore, ut ab ipso ita excellentem susciperent putredinem, veluti apud Athenienses olim ortam fuisse pestilentiam ex Gal. nuper dictum est . Cæterum vel ab aere, vel ab aliqua alia causa hic externus naturali contrarius calor ea corpora putrefaciens, accedat, obscura non est causa, cur illi ita intensius ab ea putrescant. Quando iam priori causæ, (quam ego omnino ignoro .) alia coniungatur, quæ cur in illis corporibus intensiores illæ generentur putredines, declarat . Namque omnibus manifestum est, humores

omnes,

omnes, partesq; corporis proprio calore destitutas', ab alieno vel extraneo computrescere. vt Gal. docuit in lib. 4. de simp. med. facult. at que, ut nuper quoque dictum est, humores naturali ac proprio suo calore destitutos ac priuatos, putredinis expertes seruari non posse, sed necessario putrescere. quo fit, vt qui humores magis suo calore destituantur, & qui minus, maiorem, atque minorem necessario subeant putrefactionem. Cur igitur ijs probè auditis cur Barbarica corpora sub continuo calidissimo cœlo degentia, tam intensam contrahant putredinem, admirabimur? quando maximus continuusque, quod semper experiuntur, calor absque aliqua refrigeratione, illorum corporum naturalem calorem dissipet, & dissoluat, ipsaq; corpora extraneo ad putrescendū agenti subijciat, atque etiam cum frigore careant, non diffletur, ac refrigeretur. Aer enim summe calidus, continuè marcescit, pessimusq; fit, atq; corporū calorem innatum corrumpit ac dissoluit. quo dissoluto intensissimas fieri putredines non est mirum, atque ab his pestiferos morbos, qui caloris adiumento, & latius expanduntur, & acutiores sæuioresque euadunt, non secus quàm dicunt medici, uenenorum calidiora magis, & minus calida, minus ad nocendum esse efficacia. Hincq; colligunt multi, in locis sub frigidiori cœlo positis homines mitiorem pestilentiam pati, ut in Boemia, Germania, Polonia, & alijs frigidioribus orbis plagis obseruatum est. ibi etenim pestilentiam mitissimam, ac ipsis admodum domesticam patiuntur. Cum igitur Barbari ex continuo immodicoq; cœli calore (summa enim calida regio est Barbaria) naturali calore imbecilli, ac paucos fruuntur, mirum non est si ipsorum corpora excellentissimas suscipiunt putredines, & Græci & Syri temperatori cœlo utentes, si multum innatū habentes calorem non ita intensas excipiunt putrefactiones, quoniam apud ipsos calor extraneus debilis est, & insitus multus, ueluti apud Barbaros insitus paucus, & extraneus multus. mirumque ob id non est, si Barbarorum corporum peste infectorum putredo sit præstantior ea, quam Græci, Syriq; patiuntur. & eius non minus contagium apud hos minus excellens sit, ad hominesque inficiendos præpotentius apud illos, excellentius, acutius, præualidiusque. atque hæc de uehementia pestilentis illorum putredinis, contagij fortitudine, ac imbecillitate, ex efficientis causæ ratione indagata dicere volui. Nunc vero de eadem re ex materiæ putrescentis occasione

differa-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

differamus; Nam multa existunt, à materia, quæ ibi putrescit, cognita, quæ eam pestiferi contagij præstantiam maiorem & minorem confirmant. Siquidem corporum humores ibi putrescentes maiori ex parte, coeli utique ratione biliosi, atque exusti existunt, qui quanto sunt ad putrescendum difficiliore, eo putrefacti intensiorem acutioremque putredinem excipiunt. Quod quidem clarissime significat symptomata, ac morbi ex putrefacta bile, ac atrabile, vel exustis humoribus orta. quæ omnia acutissima, vehementissima, atque horrendissima existunt, vt medicis proxim exercentibus notissimum est. In febribus à putredine biliosorum exustorumque humorum ortis, sæuissima symptomata, ac horrendissima obseruari, quæ ægrotos male habent, citissimeque aliquando interrimant, cuique planè clarum est. Accedit quod putredo in sicca materia suscepta, longe illa, quæ in humida accenditur, acutior, atque diuturnior existit, ut cognoscere possumus in omnibus formis arte factis tum in sicca, tum in humida materia receptis, in hac enim quæ excepta sunt facile corrumpuntur, atque citò delentur, in illa, maxima difficultate, atque longo tempore. Cui enim ignotum est, figuram in ceram facile imprimi, atque facile corrumpi, ac deleri, in ferro & lapide quàm difficillime, & tardissime? Non videtur itaque à veritate alienum affirmare, contagium pestis Barbariæ in corporum humores sicciore accensæ acutius, excellentius, diuturnius, Græco ac Syriaco, quod à putredine promanat in corporum humores humidiores, (quando hæc corpora calida & humida, & illa calida & sicca existant.) esse iudicandum, ideoque in Aegypto ex Barbaria aduectum, vehementius incolas peruadere, atque ipsos atrociter depasci, diutiusque quàm alibi vigere atque perseverare, insignemque ibi hominum stragem inducere. Hasque puto causas, cur pestiferum contagium ex Barbariæ locis peste infectis illuc asportatum, citius plurimos homines inuadat, quàm ex Græciæ Syriæque locis profecto, atque diutius ibi uiuat, atrociusque eam gentem feriat, atque perdat. His auditis, audiendum etiam est tempus, quo ibi pestis manifestatur, & non minus cognoscendum est, quanto tempore duret, quando audierim, Iunio mense Sole æstiuum tropicum permeante, omnem pestilentiam ibi consumi, atque aboleri. Ideo istud mihi nunc narrare non te pigeat. ALPIN. Libentissime à te nunc expetita, dicam. atque nunc, ne tempus frustra conteramus, etiam loqui incipiam.

Quo

*Quotempore pestis loca Aegyptia inuadere soleat,
& quo tempore ipsa desinat. Cap. XVII.*

ALPINVS.

ESTIS Cayri, atque in omnibus locis Aegypti inuadere eos populos solet ineunte Septembri mense, vsque ad Iunium, his enim omnibus mensibus à Septembri ad Iuniũ vsque pestis aliunde per contagium illuc asportata, eam gentem inuadere solet. Quæ primis in his mensibus accedit omnium est sæuissima, maximeque si à Barbariæ locis proficiscatur, uniuersam etenim ipsa illam urbem aspere depascitur, multos, prope modumq; infinitos mortales perdit. Minus sc̄ua est, quo tardior illuc accessit, videriq; incipit, ita ut quo tardius uenerit, eo mitior ac breuior sit iudicanda: quoniam cum angustum habeat temporis spacium, quo serpere per populum possit, nequit omnes suas in homines illos vires ostendere. Iunio vero mense, qualiscumq; & quantacumq; sit ibi pestilentia, Sole primam Cancri partem ingrediente, omnino tollitur, quod multis planè diuinum esse non immerito videtur. Sed quod etiam ualde mirabile creditur, omnia supellectilia pestifero contagio infecta tunc nullum contagij effectum in eam gentem edunt, ita, ut tunc ea vrbs in tutissimo ac tranquillissimo statu reducat, ex summe morbofo. atq; morbi particulares sporadici à Græcis uocati, tunc apparere incipiunt, qui nusquam gentium tempore pestis apparebant. GVILAND. Sed nunquid alijs tribus sequentibus mensibus pestis illuc profecta populum illum corripit, atque quam ob causam omnis pestilentia mense Iunio abigatur, atque omnino desinat, libenter etiam nunc ex te audirem. ALPIN. Iunio, Iulio & Augusto mense nunquam vt Aegyptij affirmant, uisa est pestis illuc ex infectis locis profecta, quæ eos populos inuaserit. Quam uero ob causam ab Aegypto illo mense omnis pestilentia, quantacumque & qualiscumque sit, tollatur, nunc uenari ac indagari conabor. Arduam sanè ac difficillimam hanc cognitionem esse existimo, proinde non ita facile à me excogitata causa proferenda est, sed prius ipsam ueritati comparare, ac rectè contemplari debeo, & mox in lucem proferre. GVILAND. Sapienter istuc illo pacto facies, sed quoniam tandiu ibi cum ea gente uersatus es, non dubito illiusce effectus ueram ac certam

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

certam causam te ab ijs accepisse, atque didicisse, uel teipsum ratione atque euentibus indagasse. Cupio igitur te nunc de his audire.

*Qua causa Cayri qualiscunq; pestilentia sit, mense
Junio omnino tollatur. Cap. XVIII.*

A L P I N V S.

N I H I L est, neque fit aliquid eo in mense, scilicet Iunio, quod urbem à pestifero morbo infectam in salubrem statum mutare dignoscatur, Nili fluminis excepto augmento, quod ipsum constantissime die septimadecima mensis iunij, aeris illiusce temporis mutatione ab immodico caloris æstu inæqualissimo, ab Austrinis, Eurisque uentis, ut nuper dictum est concitato, ad aerem minus calidum, sed æqualem, & continuum, siue ab Austrina morbosa constitutione in Septentrionalem salubrem facta. Namque aer tribus fere mensibus ante æstiuum Solstitium, quo tempore uniuersum pestis contagium absimitur, interruptè calidissimus, fereque suffocans animalia, ex Austrinis, Eurisque uentis interruptè, ut superius sedulo narratum est, calidissimum spirantibus, obseruatur, inæqualissimusq; etiam, quia ij uenti nondiu perseverant, sed paucis quibusdam tantum diebus, plerumq; tribus spirare soleant, & mox desinere, a quibus subito uenti alij perflant, admodum corpora refrigerantes. Atque ab his paucis post diebus rursus summe calidi redeant, aeremq; non parum ab alijs refrigeratum ad immodicum calorem confertim mutant. Quamobrem aer calidissimus, æstuosissimus, inæqualissimus, pessimusq; ijs tribus mensibus ingruit, & qui ipsum itidem sequitur, accedente Solstitio æstiuo, etli ualde & ipse calidus fit, est tamen continue equalis, uniformis, non confertim, sed sensim ac sensim mutationes, quæ cœli ratione fiunt, inferens. Accedit etiam per id tempus Septentrionalium uentorum, quos nostri Etesias appellant, spiratio. Incipiunt etenim Sole signum cancri ingrediente, è Septentrione ij uenti spirare. qui totis Iulio, Augusto mensibus constanter, placidissimeq; perflant, & toto fere Iunio mense Campinis uentis absorptis, ijdem Septentrionales uenti constanter

stanter spirare incipiunt, hique proculdubio existunt, quos Gal. alijq. Prodromos uocant. Hęcq. per id temporis incipiunt obseruari, à quibus fortasè non immeritò causam extinctionis pestis, morbosiq. in salubrem statum mutationis pendere arbitror, quando nulla alia ex conseruatricibus causis, quas vulgus medicorum res non naturales appellat, aere excepto, ibi eo tempore appareat, in quam morbosus status in salubrem mutationem referre possimus. Ideo necessarium erit, huiusce mutationis causam aeris mutationi acceptam referre: & quoniam tunc aer mutatur ab æstuante calore, in æquali, in minus calidum, & æqualem, atq; continuum, mirum non erit, si, quemadmodum prius aere à Campsinis uentis, calore suffocante, atq. inæqualissimo, quippè modo calidissimo, modo frigido effecto, ac vigente, morbosus status obseruabatur, ita eodem in minus calidum, atq; inæqualem, & continuū mutato, etiam morbosum statum in salubrem mutari, non immeritò dicendum erit. Corpora enim in hoc aeris statu valde calido, continuo, ac omnino æquali, semper calfaciente, diffantur, aperiuntur, euacuantur atque exsiccantur. Nam quisq. ue per id temporis sepiissime per diem largissime exudat, quo fit, vt pestiferum etiam contagium ab aeris insigni & assiduo calore exolui, atq. dissipari non iniuria sit credendum. A Nili fluminis facto augmento, aerem in hunc statum mutari posse aliquibus forsitan videbitur, quod eodem tempore, scilicet Sole Solstitium tenente (cùm annis singulis flumen crescere incipiat die decima septima mensis Iunij) constantissime obseruetur, hunc aeris salubrem statum uagari. Quod sanè ita non esse ostendit illo tempore, quo ibi omne pestilens contagium absumitur, Nili incrementum obscurissimum, ac paucissimum esse, ex quo aer non poterit vsq. adeo alterari, ac à priori statu mutari, qui possit morbosum eius statum corrigere, aut omnino tollere. Itaque illiusce fluminis incrementum esse in causa vt pestilentia illa desinat, non erit credendum, quando alio tempore euanescit pestis, & alio flumen suum suscipiat augmentum, quod aerem multum alterare queat. Pestis extinctio nihilominus coincidit cum fluminis augmenti principio, sed quia incrementi initia tenuia satis sunt, atq. ita obscura, ut uix ab omnibus dignoscatur, per id temporis inceptam esse illiusce auctorem ita, ut uel nihil, uel parum aer presentis eius temporis, à priori statu mutatus sit. quomodo itaque aer uel nihil, uel paruissime mutatus

tantam vim habere potuerit, qui possit mutare statum pestilentem in saluberrimum? certè nemo hoc affirmare audebit, nisi dixerit etiam tolli pestilens contagium ab ocula aliqua causa, ueluti principium quoque augmenti fluminis illius per singulos annos, eodè mense, die, & hora cõstantissime ac semper obseruatum, ab eadem ocula causa pendere multi non immeritò affirmant, quando huius perpetuo incipientis augmenti causam posse naturę principijs indagari, ac uere cognosci, nullo modo posse fieri mihi uideatur. Hincq; ancipites nos nõ immeritò fieri, quod Nili aque illud augmentum ex pluuijs Aethiopum principium habeat, quoniam nullibi pluuiæ semper fieri incipiunt eadem tum die, tum hora, ut possint eadem die semper flumen aliquod augere, quod si uerum esset, utique dubitare omnes possent, causam generationis pluuiarum, in aeris temperiem inconstantissimam referri debere. Quare non videtur uerum esse, pestis illam dissolutionem tempore eodem, quo flumen augeri incipit obseruatam, posse a Nili augmento causam habere. An uero ipsa referri possit in Etesiarum spirationem, quando hi venti tunc spirare incipiunt, placidissimeque per totam æstatem continent? Sed non desunt aliqui, qui uentos (quod ipsi incipiunt accedente Solstitio cancri,) esse Etesias denegent. Namq; omnes, qui de his scripsere, eos flare incipere à canis sideris ortu affirmant, ut Gal. in lib. de caus. procatarct. atq; in 1. epidem. memoriæ prodidit. De his uero Plinius in 2. lib. Nat. hist. scripsit, ita dicens: Ardentissimo autem æstatis tempore exoritur Caniculæ sidus, Sole primam partem Leonis ingrediente, qui xv. ante Augusti Calen. est. huius exortum diebus octo ferme Aquilones antecedunt, quos Prodromos appellant. Post biduum autem exortus, iidem aquilones constantius perflant diebus quadraginta, quos Etesias uocant. Cum igitur Cayri hi venti constanter flare incipiunt sub Solstitio æstiuo, non poterimus statuere eos esse Etesias. **GVILAND.** Non ob id tamen ita facile negandum erit, quod Cayri venti illi solitum tempus, quo in Italia Etesias flare multi scripsere, antecedant, ferè per mensem non esse Etesias, quando alia eorum uentorum signa obseruentur. Nam ex Septentrione ipsi spirant, constanterq; flant diebus quadraginta, & multo pluribus etiam, non asperisque, sed summe placide spirant, dieq; ab ortu solis incipientes auram frigidiusculam efficietes, quæ omnia tales uentos denotant. Quam uero ob causam ibi
inci-

incipiant sub Solstitio æstiuo, & Italiæ in locis eo tantum Solstitio peractõ ab ortu caniculæ per aliquot dies, ibiq; longiori quoque tempore, quàm hic obseruetur, spirent, non est nostrum nunc considerare, ac contemplari. Neque planè veram esse Aristotelis sententiam in lib. 2. meteororum literis traditam, hinc dubitari posset, quando is dixerit, à reuersione Solis à Solstitio Cancrì, dum Leonem ingreditur, Septentrioni multo calore communicato, ab eoq; eorum locorum niuib; glacièq; liquatis, flatus inde excitari, à quibus Etesiarum ortum habuerint. Quando in Aegypto Sole ad tropicum accedente, Etesiarum fiant. Quod si ita esset, proculdubio aut eodem tempore, tum in Italia, tum in Aegypto obseruarentur, aut prius in Italia sentirentur, quàm ad Aegyptum peruenissent. Sed cum prius ibi conspiciantur, dicendum erit ab eadem effectrice causa ab Aristotele significata, scilicet calore, eos ventos nasci, sed non à liquatis niuib; glacièq; locorum Septentrionalium, sed Græciæ aliorumq; Asiæ minoris, quæ sunt Aegypto proxima, quæ habent excelsos montes, à quibus niues calore liquatæ halitus Aegyptijs locis mandantes, illos profectò ventos efficiunt. Non puto igitur ab re nunc ex te dictum esse, illos ventos incipientes flare in Aegypto, Sole Cancrum ingrediente, & perdurantes fere toto mense Augusto, esse Etesias. Tu modo perge ad inceptæ reliquum orationis. ALPIN. Ab his igitur ventis aerem alteratum, esse causam cur pestis illa dissoluatur, multi illorum affirmant. Quod etiam non vi detur penitus à ueritate alienum, quando id multis etiam rationibus nobis persuaderi possit, in primisque ex contrariorum naturæ ratione, namque nulli dubium est, austrinos eos ventos, quos diximus ab ijs populis Campsin nuncupari, natura ac qualitate opponi Septentrionalibus Etesijs vocatis: Quod cum verum sit, non erit mirum, diuersum planeq; contrarium statum, cum Etesij ventis dominantur, aerem habere, ab eo, qui Campsinis oppositis spirantibus prius obseruabatur. Ideo si his vigentibus in aere status aeris fuerat morbosus, proculdubio ipsis absorptis, Etesijsq; oppositis flare incipientibus, constantèq; flantibus, in oppositum, qui est salubris, ipsum mutari debere affirmandum erit. Accedit natura Etesiarum, quæ aduersatur pestilentibus constitutionibus, quemadmodum austrina putrefactionibus fauere, obseruatur. quod Gal. in primo lib. de temp. ita scriptum cap. 4.

reliquit. Deprehendas ex Borea, qui siccus natura & frigidus uen-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tus est, omnia, quamdiutissime imputria durare, contra putrescere facillime austrino flatu. Amplius particulatim Gal. hos ventos aeri salubritatem inducere in multis locis nos docuit. in lib. enim 3. epidem. dixit: Si Etesiaë in estate fiant, multa mala prohibere, quæ ijs non flantibus fierent, ideo de pestilenti statu inquit: Quo tempore si Etesiaë spirassent, morbosum humani corporis statum omnem absterfissent. Aestatem Etesiaë carentem admodum morbosam esse pluribus in locis scriptum reliquit. Et proinde Hipp. estate pestilentis naturæ describens, ait: Aestus serena erat & calida, magni erant estus. Etesiaë parvæ dispersim spirarunt. Ex his igitur dicere possumus illiusce pestis abolitionem uel extinctionem ab Etesiaë tunc flare incipientibus, aeremq; in oppositam temperiem mutantibus, non parvam occasionem, vel causam habere posse. Dicunt etiam multi, quod calor estatis immoderatus diu durans, absque quod contrario aliquo frigido vento diffletur, ac ventiletur, non poterit diu seruari quin corrumpatur uel putrescat, veneficamq; acquirat qualitatem. Non posse uero pestem illam extingui atque deleri ab Etesiaë spiratione hinc etiam dubitari potest, quod pestis in multis locis, quamquam Etesiaë valde spirarint, non fuerit extincta. ut in peste anni 1575. Patauij obseruatum est. Itaque cum ex nuperrime dictis de his dubius non parum hac eadem de re sim, obsecro ne te pigeat, de causis, quibus illam apud Aegyptios pestilentiam deleri putas, tuam sententiam proferre. **GUILAND.** Pestilens contagium totum per illud temporis perpetuo annis singulis extingui, scilicet mense Iunio cum Sol primam cancri partem ingreditur, id ex aeris mutatione accidere mihi videtur, quando nulla aliarum sanitatem conseruantium causarum obseruetur ibi esse, quæ id facere queat. Aerem uero ipsum ex morbofo statu in salubrem mutari tunc, temporis ex particulari temperie suscepta, alienum esse à ueritate non iudico. Is etenim, uti ex te audiui, eo tempore fit priori minus calidus, quamquam ualde & ipse calidus fit, sed continuus, æqualis, eodemq; modo perpetuo constans, qui si quas suscipit alterationes ac mutationes, illas non confertim, sed sensim ac sensim recipit: Quo sanè tempore ab ipso corpora (cum remiserit calor ille æstuosus à Campsinis ventis euectus, suffocans, melius se habent, cumq; calorem facilius ac melius perferunt. quoniam is tunc habet calorem à cœlo, cui illa corpora iam assueta sunt, in ipso que

nata,

3. epid.
comm. 3.
text. 71.

nata, non autem à uentris, ueluti antea fuerat, aduenā temperiem ipsorum aeri inducentibus . Hincq; æqualis & constans fit, quod à uentis mutationem nullam suscipiat. Illo itaque aere tunc multum calfaciente, atque perpetuo eodem modo perseverante, corpora ipsorum admodum exudant, aperiuntur, atque siccantur. quibus tum in ipsis corporibus, tum in uestibus, alijsque omnibus suppellectilibus, omnis excrementitia humiditas dissoluitur, atq; consumitur, eaque maxime, in qua pestilens illud contagium fundatur, atque ab ipsa fouetur . A uehementi aeris caliditate omne contagium dissolui posse, uel omnes mulierculæ sciunt, quæ laneos pānos, cæteraq; domorū suppellectilia quouis contagio infecta, per multos dies Soli, ut ab his contagij omnem suspicionem abigent, exponunt, neque longa experientia, ut cognitum est, sua spe unquam frustrantur, reddentes hæc omnia ab omni contagio munda, ac libera . Atque hinc mirum utique non est, si hi populi infecti pestifero contagio, aeri summe calido, equali, corpora multum distanti, aperiunt, tum per insensibilem trāspirationem, tum per copiosum, assiduūque sudorem euacuanti, & exiccanti expositi, ab eo liberi fiant . Certum enim est, ac apud omnes ibi obseruatissimum, omnia corpora per id temporis summe distari, sudoribusque assiduis, copiosisque, ac insensibili transpiratione exiccari . Quæ quantum conducant ad abigendam è corporibus omnem putredinem, neminem medicorum ignorare certò scio, qui tamen in Gal. scriptis sit uersatus. Namque is in 1. lib. de diff. feb. hos duos esse præcipuos scopos ad præseruanda corpora à pestilentia dixerat, his uerbis: Erat autem eorum summa, ut ostendit idem Hippocr. ipsa putrefactio . quod cum nos præuidissemus statim ab initio, quæcunque corpora humida uidebamus, omni uia exficcare conabamur. quæ uero ficciora, in ijs antiquum habitum conseruabamus. at in quibus superfluitates redundabant, hæc purgationibus sanabamus: Obstructiones autem foraminum aperire, atque abstergere studebamus . Pauloq; post dixit: vna siquidem ac prima est in omnibus communis intentio, quod corpus quam maxime superfluitatibus vacet, atque optime spiret. Quamobrem, quod ea aeris temperies admodum, corpora exiccet, atque distet; existimo non immeritò fore putandum, inde absumi eam pestilentiam, eiusque omne contagium, exiccato scilicet uel dissoluto ab eo calore aeris humido in pannis, & omni suppellectili

cap. 4.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ueste , qua putredo, eiusque contagium fouebatur, atque ijs corporibus euacuatis, exiccatisve, atque difflatis. ALPIN. Hæc veritas videtur non parum obscura, ac dubia, cum in prima ætate, vel ætatis parte, in qua sum m̄a vigere pestilentiam diximus, oporteret etiam eandem corporum vigere salubritatem, quando aeris tunc summa caliditas queat & ipsa omnem contagij humiditatem à pannis, cæteris que alijs suppellectilibus consumere ac resoluere, non minusque illorum corpora, tum per sudorem copiosum, tum per insensibilem euacuationem exiccare, atque difflare. GVILAND. Intelligere arbitror ex his, vnde tibi orta sit hæc difficultas, respondeoque, aerem primæ ætatis partis etsi calidissimus sit, ea utique efficere non posse, tum præ immoderata caliditate ferè animalia suffocante, tum præ eius inæqualitate, namque vt dixi, postquam æstuantissimi Campsini flarint, subito oppositi validissime spirare solent, frigidi, quibus neque contagij humiditas consumi potest, cum calor diu non perseueret, neque corpora exiccantur, neque diffentur ob eandem causam. Calor etenim eius prioris status non est aptus, vt putredinem delet, sed potius ipsam concitet, quando ab eo natiuus calor summe labefactetur, ac exoluatur. Nam corpora superfluitatibus scatentia, ad hoc, vt à putredine ipsa vendicari possint, non solum exiccatione, quæ fieri potest ibi præ intenso calore molita euacuatione vel per sudorem, uel per halitus, opus habent, verum non minus difflatione atque naturalis spiritus, calorisve restauratione, aliter calor natiuus dissipabitur: in aere uero immoderate calido corpora euacuationibus exiccari possunt, & difflari, sed non restaurari vitales spiritus, qui sola refrigeratione, quæ fit frigidi aeris inspiratione, nutriuntur, fouentur, atque restaurantur. Hincque secundæ ætatis assiduus calor calidus, continuus, æqualis ac vniformis poterit corpora exiccare, ipsorumque meatus aperire, atque Etesijs simul frigidum temperatum spirantibus toto illo tempore, corporum etiam vitalis spiritus poterunt restaurari, ac foueri. Nili uero augmentum eodem tempore inceptum posse huic aeris salubritati conducere, planè ignoro. quod tunc & obscurissimum sit, atque etiam, quia potius humiditate, quàm siccitate aerem refert, atque alterat, quæ aeris qualitas omnino inutilis ad tollendam putredinem, cognoscitur, quando potius omnem putrefactionem pro causa in qua fit, humiditatem habere omnes nouerint. Hæc idonea iudicaui, quæ
propo-

propositam dubitationem probè soluere potuerint, quippe Iunio mense omnem pestilentiam, eiusque omne contagium aboleri ex aeris temperie calida, æquali, uniformi, atq; continua, Etetiarumque spiratione, quibus corpora, tum per sudorem, tum per insensibilem transpirationem exsicantur, difflantur, atque refrigerantur. & hæc de peste loca Aegypti inuadente sufficiant. tuq; perge alia enarrare. ALPIN. Omnia iam vna die, quæ in ipsa dicenda proposueramus, peracta vides, essetq; ad alia transeundum. Sed quia nos Solem sub horizontem descendere perspiciamus, in aliam diem alijs de rebus sermonem differamus, ad ipsorum autem medicinam mane accedemus. Domum itaque eo, atque huc mane Deo annuente reuertar. Quidq; tunc præcise sit dicendum, simul terminabimus. Vale. GVILAND. Vale & tu dum huc etiam veneris. Diluculoq; in viridario me conferam, atq; te, vsq; dum redeas expectabo.

FINIS PRIMI LIBRI.

PROSPERI ALPINI
DE MEDICINA AEGYPTIORVM
LIBER SECVNDVS.

*De usu mittendi sanguinem, apud Aegyptios Me-
dicos frequentato, Et cur apud ipsos sangui-
nis vacuatio sit familiarissimum
remedium. Cap. I.*

GVILANDINVS, ALPINVS.

Vm te nondum ad me redijſſe Sole iamdu-
dum diem aperiente admirarer, demum
in uia te conſpicio, externis ferè ſopitis ſen-
ſibus grefſus cum profunda quadam animæ
cogitatione mouere, quaſi ſemiſtupidum,
atq; comatoſum, viridarium verſus deamb-
ulantem, à qua tamen non auſus ſum te
reuocare, ne tuam aliquam voluptatem per-
turbarem, ſed quid iſtud eſt, quod tu ambulando ita profundè co-
gitas, atque ita altius contemplaris. ALPIN. Ne fruſtra tem-
pus contererem, eundo, atque more Peripateticorum deambulan-
do, varia præſidia, quibus Aegyptij medendo vtuntur, in memo-
riam reuocaram, materiamq; ita paratam mecū ipſe reputabam ad
futuram de ipſa hodierno die tractationem, ne ego, vbi te in viri-
dario conueniſſem, in mora interim eſſem noſtris iam captis ſer-
monibus. GVILAND. Rectè ſanè feciſti, eam te nunc vbi in hu-
iuſce amæniffimi viridarij ſecretiori ſolito reſeſſu ambo conueni-
mus, referre æquum eſt. ALPIN. Tres eſſe medicinæ curatricis
partes, (quas fontes auxiliorum, vel præſidiorum vulgus medico-
rum appellat.) omnibus manifeſtum eſt, ea ſcilicet, quæ victu, quæ
medicamentis & quæ manu exercetur. has vocant noſtri dieteti-
cam, pharmaceuticā, & chyrgicam. prima omnem victus ratio-
nem continet, quæ ægrotis conducit, ſecunda, medicamentorum
vſum

vsū complectitur. Tertia ea p̄s̄idia pertractat, quæ manus opera adhibentur. Cum itaque omnes hæ medicinæ partes iuxta illorum populorum vsū percurrendę nobis sint, ne quippiam ad medendum vtile omittamus, in primis à postrema parte exordiri, ab historia quippè auxiliorum, quæ manu exercentur, optimum fore iudicavi, p̄æfertimq̄; à mittendi sanguinis ratione, quam illi sequuntur, quòd hæc medicinæ pars apud ipsos in curandis morbis sit cæteris partibus vsitatior, atque familiarior. P̄cipua vero huiusce partis capita, de quibus nunc instituenda est oratio, eundo & cogitando, priusquam huc peruenissem, planè firmaui. Quæ omnia nihil aliud decernunt, quàm mittendi sanguinis rationem, atque vsū apud Aegyptios frequentatum. tum nonnullos etiam vsus partes varijs morbis addictas, innurendi, cauterizandive, atq; quasdam etiam p̄cipuas alias chyrurgicas operationes, tum ad suppuratos, tum ad hydropicos, tum ad illos, qui ex lapidibus in vesica dolent, atque egrotant, ad aliasq; etiam multas affectiones. Sed quid in his amplius moror, melius est, vt de his nunc loqui incipiam, ne inceptum hunc diem sine longa linea abire sinamus.

GVILAND. Iam his p̄missis, tempus est, vt ad vsū mittendi sanguinem apud ipsos frequentatum, te conferas. Ideo, si lubet incipere poteris. **ALPIN.** Communissimum est, admodumq; familiare in tota Aegypto medicum p̄s̄idium, quod sanguinis missione tractatur. Ita, vt omnes cuiusque sexus, ætatis, complexionis, quocumque anni tempore, in quouis morbo libentissime largius, sæpiusq; varijs modis mittere sanguinem consuecant. Omnesq; sanguinis euacuationem libentius, quàm alia medica p̄s̄idia admittunt. quisque etenim huic remedio nimium confidens, ipsum quocumq; morbo correptus magna spe arripit, idq; triplicem ob causam, in primisq; , quòd omnibus plane persuasum sit, vt superius dictum est, quoslibet ferè morbos ibi vel à caliditate omnimoda oriri, vel cum alijs causis caliditatem etiam adesse. Ex quo quælibet sanguinis euacuatio multum refrigerat, sanguinis missione ita facile vtuntur. Secundo, ibi quisq; arbitratur, corpora illa multo sanguine abundare, ob largum aquæ Nili fluminis vsitatum potum, quæ ut illorum est opinio, tota in sanguinem vertitur, vinq; gignendi sanguinem ipsam ex eo tempore putant adeptam, ex quo Moses Dei p̄cepto aquas in sanguinem mutauit. Demum addunt etiam, ea corpora nō esse mali succi, quæ cachochyma Græ-

DE MEDICINA AE GYPTIORVM

ci vocant, sed boni multiq; sanguinis, quæ plethorica plenitudine correpta, dicunt. **GVILAND.** Omnium morborum causam præcipuam habere, caliditatem, quod isti autumant, planè falsum, atq; à veritate alienum est. neque hoc vlla egere demonstratione, existimo, cum nulla ex parte id verum esse possit, nam si ex vno homo constaret elemento, vtique, vt dicebat Hippocr. non doleret. Corpora enim varijs pro varietate præcipuorum membrorum, naturis constant, varijsq; humoribus redundant, adeo, ut interim à caliditate, unoq; humorum exuperante laborent, & interim à frigiditate, ac alio humore, vel aliquando à multis simul iunctis. Et si corpus aliquod calidis præcise morbis, ob eius temperiem, obnoxium erit, non tamen omnino. Redundare vero plurima ipsorum multo sanguine utique verum est. quoniam omnia eorum viscera quo ad calorem, vt dictum est, temperata, boniq; succi existunt, quo temperamento omnes cibos in bonum sanguinem mutant, veluti contra, cachochyma corpora mali temperamenti, causa quoscumque etiam optimos cibos in malum sanguinem vertunt. Atque hinc vsus mittendi sanguinem ita apud eos inualuisse dici potest, quando ex omnibus medicis præsidijs, omnia fere corpora, quia sanguine potius, quàm alijs humoribus plerumq; offendi soleant, sanguinis euacuatione promptius iuuentur. **ALPIN.** Verum dicis, sed de sanguinis euacuatione, idem, quod ex usu alterantium medicamentorum illis aliàs euenisse dictum est, contingit. Etenim quia illorum locorum populi, ob coeli, sub quo degunt, multam caliditatem, putant omnia illorū corpora esse summe calida, atque à calore fere semper affici, minimeque à frigore, quæ corporum credita temperies omnem calidorum medicamentorum usum eos abhorrere coegit; frigidaque complecti, atque frequentare: non secus quam etiam frigidorum locorum accolæ immodice calidis operā dare, à frigidis timere consueverunt, ita Aegyptij in missione sanguinis se gerunt, putantes corpora omnia, tum a calore ob coeli statum, pati, tum à copia sanguinis, quod assidue ipsa multum sanguinem congerere arbitrentur, & quia sanguinis euacuatio utrique incommodo prompte, ac tuto succurrit, quoniā tum refrigerat, tum plenitudinē demit, libentissime eam amplectuntur. sanguinemq; tum largius, tum frequentius quàm deceret, atq; necessitas exposcere videretur, in omnibus pueris, iuuenibus, viris, senibus, mulieribus, eunuchis, atq; in quocumq;

cumq; coeli statu, & tempore anni, atque morborum differentia sapissime uacuant. Demum eo redacta res est, ut tantum euacuationis sanguinis uiribus fisci incumberent, ut alia auxilia spernentes, hoc immoderatè vtantur. ualdeq; in usu huius praesidij errare mihi videntur: quando tum largius, tum crebrius quàm deceret, audacter mittant sanguinem, atque adeo in multis, in quibus pluribus de causis hoc remedij genus non conueniret. Dicitum siquidem est, multa ex illis corporibus ad frigidam temperiem inclinare, hincq; & pinguiſſima ibi multa, & pleraq; mollia, rariq; habitus, & facile dissolubilis esse, his nulla sanguinis euacuatio familiaris esse potest. ut Gal. in lib. de curat. per sang. miss. testatum reliquit. Quamobrem hoc remedium multis opportunum, in omnibus ab ea gente vsurpari non est laudandum. GVILAND. Non rectè hoc intelligo, sed accuratiorem, atq; absolutiorem illorum corporum temperamentorum cognitionem ex te libenter audirem, sine qua fieri non posse videtur, ut mittendi sanguinis ratio apud illos vsitata nobis innotescat. proinde itera mihi rursum Aegyptiorum corporum temperamenta. ALPIN. Sed ut rectè ea cognoscere possimus, primo ineundam esse puto rationem illius, quæ in uarijs corporibus est temperies, atque habitus. Quæ rectè explicata, facilius illorum hominum naturas, atque habitus varios demonstrabunt. GVILAND. Verum dicis, atque ut commodius videtur, sit agito.

*De ratione variorum corporum temperamenti, atq;
habitus, deq; Aegyptiorum vario tempera-
mento, & habitu. Cap. II.*

ALPINS.

Vm corporum, eorum qui Aegyptum habitant, temperies atque habitus rursum accuratius à nobis sit cognoscendus, ut apud ipsos mittendi sanguinis vsus rationem vere consequamur, prius vniuersali quadam via ratio varietatis temperamentorum, atque habitus a nobis est cognoscenda. Siquidem illorum corpora omnia esse sanguinea, sanguineq; multo abundare, neque dici potest, neque utiq; uerum est. Nusquam enim

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

enim corpora omnia vnico prædita temperamento obseruantur. Necessarium etenim est, ubique multa ex varijs conflata temperamentis reperiri, scilicet quæ sanguinis, quæ pituitæ, quæ bilis, quæ melancholiæ naturam sint adepta. quæ temperamenta sequuntur cordis, hepatisque temperaturam: ab his siquidem duobus membris vniuersum corpus propriam nancisci temperiem Gal. in lib. artis medic. testatum reliquit, uel etiam ab alterius illorum dominantis temperamento. Qua quidem ratione quale utriusque membri, vel præualentis temperamentum, atque habitus erit, tale obseruabit in vniuerso corpore. Quo fit, ut si alicuius cor heparque simul calidum humidumque; temperamentum à natiuitate obtinuerint, idem in vniuerso corpore intueri sit necessarium, idemque erit totius corporis temperamentum, quod in hepate cordis temperamento præualente, vel in corde hepatis temperiem vincente, obseruabitur. Ex quibus dici non immeritò potest, Socrates constat calido humidoque; temperamento, igitur vel vtrumque; eius membrum, cor & hepar, erunt calida & humida, vel ipsorum alterum alteri præualens. Corporis itaque totius hoc temperamentum prædictorum duorum membrorum, vel alterius altero præualentis naturam sequi est necessarium, veluti calidum & siccum, biliosum cordis & hepatis simul, vel alterius altero dominantis caliditatem & siccitatem. Et si frigidum siccumque; melancholicum, frigiditatem & siccitatem, frigidumque; & humidum, pituitosum, frigiditatem, atque humiditatem eorundem viscerum, vel vnus tantum, quod altero præualet, naturam sequitur. Hæcque; sunt omnia composita corporum temperamenta, quæ à temperamento cordis atque hepatis simul, vel alterius horum alteri præualentis, proficiscuntur. Cum igitur vniuersum aliquod corpus caliditate & humiditate constat, quod temperamentum sanguineum dicimus, illius corporis vtrumque simul cor, atque hepar calidum & humidum temperate esse, vel alterum illorum non temperate, sed intense, ita, ut si cor sit calidum & humidum distemperate, hepatis temperatam frigiditatem ac siccitatem superare necessarium est, & eodem modo hepar, si hanc ipsum obtinuerit temperiẽ, ac cor ei obstiterit. Si vero cor & hepar æque oppositæ fuerint naturæ, ita, ut cor tantum sit calidum & humidum, quantum hepar est calidum ac siccum, atque è contra, temperiem corporis totius temperatam efficiant; quòd si cor caliditate hepar superauerit, totum corpus tantum

tum in caliditate excedet, quantus erit caloris cordis excessus supra hepatis frigiditatem. quemadmodum si excefferit hepar frigiditate cordis caliditatem, tantum fieret corpus frigidum, quantus erit excessus frigiditatis supra caliditatem cordis. Hæcque sunt corporum temperamenta, modo nuper dicto à temperie cordis & hepatis, prodeuntia, ac genita, quæ omnia non in vno, veluti neque illorū unum tantū temperamentū, in omnibus hominibus reperitur. Quod quamobrē sit, id est cur oīa corpora non uno eodemque temperamento cōstent, sed multis ac inter se uarijs, ex te nūc libenter discerem. **GUILAND.** Miror cur cum tu sis adeo astronomis addictus, huius rei causam ab ipsorum obseruationibus addiscere nonaueris, quando omnes astronomi corporū naturas à cœlestis schematis in hora natiuitatis supputati obseruatione speculentur. Considerant enim quæ cœli facies, in ea hora, qua quis natus est, terris incumbat; cœlum siquidem in duodecim partes diuidūt, & in qualibet illarum (quas ipsi domus appellant.) considerant signum, quod ex duodecim cœlestibus imaginibus ea hora reperitur, atque ex erraticis stellam ibi simul inuentam. ex horumque omnium, scilicet ex domo, signo, & stellis ibi ortus tempore obseruatis iudicium excipiunt, naturasque hominum venantur à prima domo, quæ est orientalis cœli pars, & ex signo ac stellis, quæ in ea domo inuenta fuerunt, vel eam domum respiciunt. Tuam itaque naturam calidam humidamque illi affirmarent, quoniam in tuæ generationis schemate libra ascendens obseruetur, quam naturam ab eo libræ signo manifestari aiunt calidam humidamque temperatam, hincque etiam hilarem ac musicæ non minusque veneri deditum hominem significari, a venere libræ dominæ. literarumque studijs præsertimque astronomiæ, philosophiæ, medicineque operam te maxima delectatione deditum, Mercurius in nona domo in signo Geminarum clare iudicabant. eodemque etiam in nona inuento, nuper dictarum scientiarum causa te longissimas peregrinationes, fastidiosissimaque itinera profecururū. Sed cur ego de te tanta ex astronomorum mente loquor, de quo exempli causa dicendum suscepi, vt ostenderem cum astronomis, hominum temperamenta, ac naturas ex signi natura, atque stellarum, orientis in prima cœli domo inuentarum cognosci. Sed istis causis omissis, aliæ ad hanc rem firmiores ac veriores sunt indagandæ. **ALPIN.** Gratissimum mihi fuit ea ex te audiuisse, quibus meam ad astronomorum obseruationem

text. 26.

seruationes naturā retulisti: quæ cum haud planè verum attingāt, perge modo physice magis me docere, cur varij homines inter se varijs constant temperamentis, vel naturis. GVILAND. Qui de natura scripserunt, in multis hominibus diuersorum temperamentorum, vel naturarum causas, verius, ac manifestius nobis demonstrarunt. Namque Aristoteles omnium philosophorum facile primus in lib. 2. de physico auditu affirmavit, Solem atq; hominem, hominem sanè generare, ut ipse doceret, ad animalis generationē duo agentia esse necessaria, quippe agens proximum, atq; remotū, proximum est homo, qui ut animal ad sui similis generationem, agit. Sol vero est vna ex causis efficientibus remotis; quæ etiam concurrat ad eandem animalis generationem adiuuandam, & efficiendam. Agunt vero utraque in materiam bene dispositam ad agentis formam introducendam. Tria itaq; ad nostrorum corporum generationem prima concurrunt principia, quarum primum est cœlum, vtpotè causa efficiens, sub qua omnia cœlestia corpora comprehenduntur. Secundum est homo, mas scilicet & foemina. Tertium materia ex qua homo generatur, id vero est semen humanum. Qualis igitur temperamenti erunt hæc generationis principia in homine gignendo, talis itidem homo genitus erit, quando perpetuo uerum sit, generatum generanti esse simile. Siquidè omne agens vel animatum, vel inanimatum, agit, vt sibi simile generet, hincq; quodlibet generatum erit simile generanti, & generans generato. ALPIN. Mihi non omnino hæc veritas manifesta videtur, cum multi homines ijs, à quibus geniti sunt, haud planè similes existant. Plures etenim filij patribus ac matribus dissimiles apparent. quod quidem non esset, si generata omnia, ijs, quæ generant essent similia, & generantia generatis. GVILAND. Aliam suscepisti nunc quætionem solutu non ita facilem, quam nunc ut dissoluam, neq; locus, neq; occasio de qua loquimur expostulat. Multa tamen sunt, quibus efficitur, vt generati hominis patris, ac matris frustretur similitudo. Sæpe enim accidit foetus similes produci cuiuspiam vel viro, vel foeminæ in hora coitus imaginatis. Legitur mulierem sæpe coeundo, Ethiopis nigri pictam figuram intuendo, atq; imaginando tandem nigrum filium peperisse. Hincq; affirmant multi, adulteras mulieres præ timore ne à maritis in adulterio comprehendantur, assidua de illis dum coeunt, cogitatione filios maritis similes parere. Aegroti itidem semen vitiatum habentes,

bentes, similes ipsis natos efficiunt. Semina etiã auorum uel aliorum confanguineorum aliquando vim retinuerunt, à quibus ipsorum similitudo in conceptis non raro efformatur, atque exprimitur. Cæterum tametsi aliqua occasione generatorum a generantibus figura deformetur, tamen natura generatorum (quam philosophi intelligunt) nihil ab ijs, quæ generant unquam mutatur. Quales enim erunt causarum ad generationem concurrentium naturæ, tales quoq; erunt eorum constitutiones, quæ ab ijs generabuntur. atque in hunc sensum non errat philosophorum sententia, quæ semper generantis & generati similitudinem docet, ideo generans simile est generato, & generatum generanti natura, atque specie. Præcipuum igitur agens est cœlum, sub quo comprehenduntur omnia corpora cœlestia, quod agit (vt Aristotelici aiunt) in hæc inferiora sublunaria motu & lumine. In qua igitur orbis parte Sol, qui ex omnibus illis causis in hæc inferiora efficacius agit, maiorem inducet calorem, generata omnia natura vel temperamento calido referentur, atque vbi parum calefacit, minus etiam calida animantium corpora obseruabuntur. In qua re in primis occurrunt terrarum regiones considerandæ, locorum situs, anniq; tempora. Quicquid igitur temperatis in regionibus, & locis, ob situs rationem temperatis, atque ex anni temporibus in vere producet, temperato proculdubio temperamento constabit, maximeq; si natura animalis vtriusque generantis, scilicet maris & foeminae temperata & ipsa simul fuerit. Semper enim in temperata regione, & loco, & in vere ex anni temporibus, homo à temperato homine proximo generante, genitus erit temperamenti temperati, iccirco ei ex quo ipse genitus est, temperamento temperato erit similis. Homo enim locum habitans temperatum, si temperati sit vnà temperamēti, & ex anni temporibus in vere hominem generauerit, ei natura, vel temperamento omnino similem efficiet. Si vero isthæc omnia agentia inter se simul vnico non constabunt temperamento, sed potius inuicem discrepabunt, non omnino generati generantibus causis similitudo respondet. Similitudo siquidem naturæ id quod alijs præstabit absque dubio sequetur. vt si exempli gratia, quispiam ex patre nascitur temperato, sed in cœlo minus temperato, natura similis magis patri quàm cœlo, erit. Siquidem in generatione magis potest agens proximum, & particulare, quàm remotum. & vniuersale,

quam

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

quam ob causam quando agens proximum, & agens remotum inter se differunt, proximum ferè semper superabit remotum, vbi præfertim vis agentis remoti non ita sit præpotens, vt possit vim proximi agentis superare, veluti exempli gratia, si daretur aliquis qui temperamento natus temperato, in Ethiopiæ maximis caloribus hominem generaret, absque dubio hominis illiusce generantis natura vinceretur à vehementissimo illius regionis calore, ibiq; natus ob id homo magis causæ efficienti, videlicet cælo, quàm proximo agentî quippè patri, temperamento similis constituetur. Quando igitur omnia generationis principia simul in unâ natura inter se conueniunt, efficiunt partus eis omnino similes: ac illis inter se dissidentibus geniti similitudo illud sequetur, quod aliorum vires superabit. Hinc colligo homines multis varijsq; constare temperamentis, ob variam principiorum uel causarum ad generationem concurrentium vim, atque potentiam: etenim ex patre calidi temperamenti homines orientur, eodem itidem temperamento præditi, nisi cœli præualida frigiditas patris temperamento calido obstiterit. Nam ea immoderata ob regionem, vel locorum situm, vel anni tempus hybernum existente, homines temperamenti potius calidi, quàm frigidi producentur. Atq; si pater & cœlum calidi fuerint temperamenti vel frigidi, soboles calidam vel frigidam itidem naturam præferet. Si uero paterno sanguini calidi existenti temperamenti, cœli obstiterit frigiditas nõ multa, homines geniti potius calidi, quàm frigidi erunt temperamentis. Et è contra, si homo generans frigidi temperamenti sit, in cœloque moderate calido, generabit hominem quo ad temperamentum frigidum. in cœloque immoderato calido, calidum efficiet. Hæcque erit naturarū, temperamentorumve diuersorum in hominibus ratio. ALPIN. Ne tu omnia, quæ ad temperamentorum varietatem explicandam rationem attinent, doctissime atq; accuratissime comprehendisti. Et nisi materia medica Aegyptiorum nos breuiores esse cogeret, cuperem ex te etiam hac eadem de re vberiorum sermonem haberi. De quibus ego in libris de præuidendis morbis Cayri conscriptis multa literis tradidi. Vnum tamen hic non esse præmittendum cogito, quippè corpora in lucem cum prodeunt, vel statim enixa, uterumq; egressa, ex ambientis qualitate vel temperamento multum alterari, atq; mutari, ita, vt corpora infantium habitus rarissimi, ab aere alterata facile accedant

cedant ad aeris temperamētum . cum per poris cutis facile am-
 bientis qualitas ad viscera permeet, ipsaq; ad suum temperamen-
 tum alteret . Hoc utique verum esse, id nobis persuadere potest,
 quòd uaria anni tempora , cuiuslibet ætatis corpora vsque adeo
 alterant, & mutant, vt suscepti ab ipsis temporibus anni tempera-
 menti, varia humorum redundantia clarissimum sit argumentum,
 hyeme corpora , quòd ab aere frigido alterentur , & mutantur,
 frigidos humores gignere, ac coaceruare . Et vere ob aerem tem-
 peratum, sanguinem, Acstateq; bilem, ob caliditatem, & Autum-
 no melancholiam, ob frigiditatem & siccitatem . Itaque si perfe-
 cta adutorum corpora, densissimæ cutis , vsque adeo ab aeris mu-
 tationibus alterentur ac mutantur, quid in tenellis corporibus in-
 fantium continuò ex vtero egressis fieri iudicabimus ? Ipsa vide-
 licet quam plurimum ab ambientis qualitate alterari, & mutari.
 Quod non videtur usq; mulierculis esse ignotum, aliquando dicen-
 tibus, de homine in hyeme nato à frigoreq; facile patiente, mirum
 non est, si hic homo ita a frigore multum ac facile patiat, quan-
 do in lucem proditus hyeme fuerit . Quamobrem existimo, cor-
 pora statim enixa à cœlo maxime alterari ac mutari, præsertimq;
 sub calidissimo cœlo nata . Vehementissimus etenim aeris calor,
 quocumq; modo fiat, remedijs, quibus moderetur atque contem-
 peretur, omnino uacat . Cuius quidem rei ego in æstiuis Aegy-
 pti caloribus certum periculum feci . Frigido vero aeri multa
 vbique sunt, quæ opponuntur, ab ipsoq; corpora defendunt .
 Ob quam rationem in calidissimo aere orti, quin à calore multum
 alterentur, & mutantur, defendi nequeunt . Quod multò facilius
 fiet si ex homine calidi temperamenti etiam geniti sint . Si uero
 à frigido mare, atque foemina gignantur, ambiens calidus aer eos
 reddet ad temperiem minus frigidam . Et qui ex calido semine,
 siue patre matreq; geniti in lucē eduntur sub cœlo frigido, quum
 ex calido proximi agentis hominis, & frigido agentis remoti cœli
 medium quo ad temperiem exurgere sit necessarium, temperatio-
 ri natura obseruabuntur . In calido vero cœlo, ijdem fient calidif-
 simi . In aere vero frigido inopes tantum alterantur ac mutantur,
 cum diuites igne, pellibusq; à frigore liberos defendant . A cali-
 ditate vero omnes patiuntur, contra quam nullum hæctenus vali-
 dum remedium, inuentum est . Cæterum his auditis, de illorum
 corporum, qui Aegyptum habitant, temperaturis, atque habiti-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bus iam loquamur. **GVILAND.** Ex cœli Aegyptij ratione, atque ex incremento Nili fluminis, vna cum Septentrionalium ventorū flatu, qui per æstatis calores percipitur, aerem calidum siccum, inæqualem, tenuissimumq; esse ex te audiui, neque in omnibus locis vniuniformem: quando aer locorum propè mare positorum longe minus calidus sit, valdeq; crassus, qui quo ad humiditatem & siccitatem temperatus est. In locis verò longe à mare positis aer calidior, & siccior, existit, substantiæq; minus tenuioris. Ex quibus, ratione cœli illorum quidem corpora, ob temperatum calorem, atq; humidum, temperata, sanguinea, habitusque moderate carnosus & pinguis, horum verò calidiora, sicciora, biliosa, graciliorisq; habitus esse colligimus. Quod tamen agentis tantum remoti ratione iudicatum, nisi proximum quoq; concurrat, non erit credendum, proinde de illorum hominum proximo agente, de homine scilicet mare, atque scœmina ibi ad generationem proxime coeuntibus, tempestiuum est te nunc loqui: **ALPIN.** Audita locorum Aegypti, quo ad temperamentum, diuersitate, atque probè habitatum illorum loci ratione perspecta, vnaq; illarum naturarum diuersitate, quæ in illos, aeris temperamenti ratione obseruari deberet, quæ tamen à proximo, tum agente, tum à potus, ciborum, dulciumque balnearum & veneris vsu mutata non obseruatur, de Cayrinæ ciuitatis hominibus agam, (idemque de alijs loca longè à mare posita, habitantibus, erit intelligendum, quod de ipsis nunc à nobis dicitur.) de ipsorumq; temperamento, atq; habitu loquar, quando à cognita ipsorum temperie, atque habitu, haud difficile aliorum locorum mari adiacentium hominum, & temperamenta & habitus intelligemus. Sunt vero ij populi triplicis differentiæ, vt etiam aliàs dictum est, scilicet vrbanoꝝ, qui in vrbe degunt, Arabum extra vrbem sub tentorijs habitantium, atque demum rusticorum, terræ cultui incumbentium. Primi corpora in caliditate, atque humiditate temperata obtinent, multi sanguinis, habitusq; bene carnosus & pinguis. Secundi scilicet Arabes, corpora biliosa, gracilia; Demum rustici squalidis corporibus præditi sunt, quæ melancholica existunt, quòd à Solis caloribus exurantur. Quamobrem singulos hos homines inter se seminis differentiam habere diuersitati temperamentorum respondentem, hinc colligi debet. Ciuium enim semen, quo ad caliditatem & humiditatem, temperatum erit: Et Arabum calidius, sicciusq; ac biliosius, atque

Rusti-

Rusticorum frigidius, siccius, & melancholicum. Hæcquæ est illorū sanguinis diuersitas, quæ tamen nunc ob aliorum populorum permissionem haudquaquam perspicitur. **G V I L A N D.** Ab aduenis fortassè, qui illuc ex alijs regionibus commigrarint illorum sanguis permutatus est, apud eos facta multiplici imperij permutatione. Extant aducnæ multi, qui illuc ex quamplurimis locis, tum Ethiopiæ, tum Abissiæ accesserunt; præsertimquæ; mulieres mancipiæ, quarum utriusquæ regionis numerus fermè ibi infinitus existit. maximequæ; ex Abissiæ locis aduectarum. Hæ siquidem eam habent pulchritudinem & gratiam, vt longè cariori pretio venundentur, quàm omnes aliarum omnium regionum. Neque Aegyptij eas ad domorum obeunda opera emunt, sed pro veneris usu. Quam Aegyptij sanguinis mutationis causam minime spernendam existimo, quod ex te an sit verum melius audire expecto. **ALPIN.** Veris Aegyptijs, (Christianis exceptis) nunc tota ea regio ferè penitus caret. Quorum pleriquæ; sanguinis temperamento dignoscuntur. Fuere autem, vt a multis audio, antiquitus temperiei calidioris, atque sicciore, quippè biliosæ, sed tū aquæ fluminis Nili, tum frigidorum ciborum assiduo vsu corporibus ad frigidum mutatis, tale temperamentum illos accepisse a multis pròditum est. In alijs vero sanguis maior varietas videtur, quando & vrbani omnes Aegyptij sanguinem permiscuerint mulieribus, Arabibus, Turcis, Syris, Damascenis, Græcis, Italis, Sclauonicis, Vngaricis, Pruffis, Tartaris, Abissinis, Ethiopibus, & in omnib. Africæ locis Aegypto proximis ortis, in uenere vsi. Sunt præterea ibi, vt aliàs dictum est, homines etiam plurimarum nationum, qui cum omnium locorum mulieribus coeuntes, sanguinem illum euariant. quem necessariò varium quoque sequitur temperamentum. Sanguis etenim Aegyptiorum sanguini Turcarum, Armeniorum, Vngarorum, Tartarorum, Sclauorum, Assyriorum, Græcorum, Italorum, aliarum similium nationum cœlo minus frigido vtentium permistus, temperamentum constituit temperate calidum atque humidum, sanguineum. & cum Aegyptij, Arabibus, Barbaris, Abissinis, Ethiopibus, atquæ; ijs, qui Aegypti partem superiorem habitant, quam Sahit illi appellant, miscentur, calidum, siccumquæ; biliosum, atquæ; adustum sanguinem reddunt. Duo itaque videntur esse illorum corporum temperamenta, quæ omnibus illis dominantur, sanguineum scilicet, vocatum atque biliosum. Quæ illorum tempera-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

menta maxime permutat ipsorum frequentata victus ratio, vt fœ-
 pissime hætenus à nobis traditum est. Vsu etenim potus illiusce
 optimæ aquæ, ciborumq; vim refrigeratorem habentium, dulciū-
 que balneorum, corpora summe biliosa contemperantur, sangui-
 neaque euadunt, & sanguinea ab his, pituitosa fiunt. calore quip-
 pè hepatis refrigerato. Pituitosis uero ea viuendi ratione uten-
 tibus, maiori facta caloris refrigeratione, valde humidum, atq; fri-
 gidum temperamentum succedit; hincque Mulieres, Eunuchi, &
 prouectioris ætatis multi, pinguiissimi ibi hac ratione facti conspi-
 ciuntur. Quamplures ibi reperiuntur naturę temperatæ, ac multi
 sanguinis, præterea intemperatæ ad frigidum, ex multa pituita.
 Non pauciq; ad calidum, ex multa bile, ac ad frigidum, per adu-
 rsionem sanguinis, in melancholiam vergentes, ut in quamplurimis
 Ethiopum, Arabum, Rusticorumq; uisitur. Atq; hæc de uniuersa
 illorum corporum temperie à nobis dicta sint. Addo, stomachū
 ferè omnes imbecillum, frigidum ex nuper dicto viuendo modo
 obtinere, atque ex cælo summe calido, quo utuntur, calore aeris
 calidiore natiuum dissolvente, ad extimasque partes euocante: ut
 æstare in nostris fieri corporibus obseruamus; atque ab immodi-
 co usu ueneris, qui quantum stomachum refrigeret, debilitetque
 non est alicui nostrum immanifestum. Ad has causas illorum ven-
 triculum labefactantes, accessit adhuc larga, ac crebra apud eos fre-
 quentata sanguinis missio. Quę quidem quomodo illis condu-
 cat, & quomodo etiam officiat posteriùs considerabimus.

*In quibus morbis Aegyptij sanguinis missione utan-
 tur, atq; in quibus corporibus. Cap. III.*

G V I L A N D I N V S.

POSTEA QVAM tu illorum corporum temperamenta,
 atque habitus ita accurate complexus es, nunc oppor-
 tunum est, ut ad euacuationem sanguinis apud ipsos
 consuetam redeas, deq; hoc medico p̄sidio nunc loquaris. quan-
 doquidem ita familiarissimum omnibus auxilium esse dixisti. In
 primis uerò sedulo à te narrari cupio, quibus morbis eo auxilij ge-
 nere ipsi occurrant, cum enim magnum sit remedium, atque in
 magnis

magnis tantum morbis, ut Hippoc. atque Gal. docuerunt, expetitur, eos in ijs tantum curandis illo vti debere arbitror. ALPIN. Vsq̄e adeo familiaris apud ipsos facta est sanguinis missio, vt non modo in omnibus acutis magnisq̄; morbis, verum in paruis quoq̄; non minus eam adhibeant. Cuius instituti causa videtur esse, vt nuper etiam dictum est, ea, quę ab illis omnibus corporum omnium fere illorum putatur esse plethora, siue sanguinis redundantia, atq̄; etiam, quoniam ipsi hoc auxiliij genus multum refrigerare experiuntur, iccirco omnibus ferè morbis opportunissimum id remedium arbitrantur, quando certissimum ipsis sit, ibi omnes morbos, ac symptomata, cœli calidioris, corporumq̄; illorum ratione, à calida causa præcipue pendere. Sed vt particulatim rem colligã ac perstringam, dico eos confugere ad missionem sanguinis in omnibus putridis febribus. pestilentibus, & non minus in variolis, puncticulisq̄; pestilentibus, atque in omnibus internis inflammationibus, scilicet, phrenitide, atque in ea phrenitidis specie, quam Del el muia illos vocare diximus. sæpissimeq̄; in lethargo, in Angina, pleuritide, peripneumonia, hepatis, lienis, ventriculi septi tranuersi, intestinorum, renum, vteri; inflammationibus. In externis non minus copiosa vtuntur sanguinis vacuatione, præsertimq̄; in erysipelate quancumq̄; corporis partem occupante, sed præcipue caput. Oculorumq̄; in lippitudinibus, ophtalmijsvè, gingiuarum, colli glandularum, faucium, lingue, in omnibus inflammationibus, parotidibus, bubonibus, carbunculis, cancri, alijsq̄; omnibus tumoribus ortum a calidis humoribus ducentibus, atq̄; non minus in omnibus ab iisdem succis obortis vlceribus. Idemq̄; etiam præstât maximis doloribus capitis, oculorum, gulę, aurium, dentium, pectoris, intestinorum, renum, crurum, articularumq̄; omnium, si modo non à flatulento spiritu, vel à frigido humore illi oriantur. Sæpe etiam in sanguinis profluuijs, aluiq̄; dysentericis fluxionibus. Pariterq̄; in conuulsis, epilepticis, vertiginosis, resolutis apoplecticisq̄; ac in immoderatis vigilijs, & in omnibus amentijs, in obstructis, hydropicisq̄; in principio multis. Cardiacis, hypochondriacis, leprosis, elephantiscisq̄; atque ferè in omnibus alijs morbis, vel symptomatis, quę humana corpora inuadere solent, copiosam, frequentemq̄; exercent sanguinis missionem. In quamplurimis etiam corporibus sanitatis tempore, ad alios morbos præcauendos id audent. Quam sanè euacuationem in omni-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bus corporum temperamentis, habitibus, ætatibus exercent, nullaq; præcautione, quam obseruandam in hac euacuatione omnes docti medici docuerunt. Atque nihil minus ab assumpto cibo sanguinem uacuare moliuntur. **GUILAND.** Nunquid missionem sanguinis etiam frequentant in gracillimis illis squalidissimisque corporibus, quæ semitabida videntur, ac in pinguibus, mollibus, maximeque in mulieribus, atque Eunuchis. & non minus in pueris & senibus, absque debita prouidentia omnium, quæ obseruanda sunt, vt istud præsidium conferat? Sed qua tandem illi prouisione pro missione istac sanguinis vtuntur. **ALPIN.** Cauent multi illorum, cum mittere sanguinem cogitant, ne corpora ieiuna sint, atque hinc ab assumpto cibo mittere sanguinem plerique solent. Minimeque, vt nostri medici in praxi, qui non immeritò animaduertendum censent, sanguinem educturi, ne crudi humores in ventriculo, cibusq; sit inconcoctus, itaque prius lenienti aliquo pharmaco, uel clystere purgatorio, aluum lenire fæcesq; educere nituntur, vel dietam tenuiorem imponunt, ut rectè cruditates concoquantur & expelluntur, ne ab emisso sanguine e stomacho in uenas rapiantur. **GUILAND.** Galen. in lib. 9. meth. med. ait: si præcedat ciborum cruditates, tantopere differre venæ sectionem iubebis, quantum satisfacere, tum ad eorum concoctionem, tum, vt excrementa descendant, videbitur. Atque in multis locis præcepit, ante missionem clysterem purgantem præmitti oportere, ut ne euacuato sanguine cruditates in stomacho, atque in primis uenis contentæ à uenis rapiantur, atque in uniuersum corpus excipiantur. Nunquam enim crudo cibo existente in uentriculo mittendum esse sanguinem uoluit, quod in lib. 6. de sanit. tuend. docuit. Quid? illi ne hæc in molienda sanguinis uacuationi obseruant? **ALPIN.** Paucissimi sunt, qui prius quam mittere sanguinem instituant, uelint differre uenæ sectionem uel scarificationem, quousq; stomachi, primarumque uenarum cruditates uel concoctæ, uel aliquo clystere uel medicamento educæ sint. quinimò (quod postè audies) à cibo multi sanguinem detrahunt, vt etiam nunc dictum est. **GUILAND.** Illos in istac sanguinis euacuatione minime rectè se gerere, sed potius multum in ipsa exercenda errare, cogito. Ea isti spe in omnibus ferè morbis ad missionem sanguinis confugiunt, ut quam primum ad eam ruant, vtentes illa tum copiosius, tum crebrius, tum inordinatius quàm deceret pro morbo-

cap. 5.

cap. 5.

morborum curandorum ratione , atque etiam corporum temperamentorum , habituum , atq; ætatum vlla habita consideratione. ALPIN. Quo pacto existimas ipsos in huiusce præsidij vsu multum errare , quando pro certò habeant , non modo uerum non esse quinimo magis omnes , qui in mittendo sanguine non eo modo se gerunt , errorem cõmittere asserant . Si itaque vir doctissime quomodo hac in re errent demonstraueris , ego illorum partem defendendam , tum disputandi , tum aliquid ex te discendi causa recipiam . Mihi non minus vtile , quàm summe gratum erit ex te illorum errores , quos in vsu missionis sanguinis cõmittunt , nunc audire . GVILAND. Operam dabo , vt tibi hac in re omnino satisfaciam , & illos quantũ potero reprehendendo , ipforum errores tibi manifestos ac planè notos reddam .

Aegyptios errare , nimium frequenti , & copiosa sanguinis euacuationi indulgentes , & in pueris mittentes sanguinem . Cap. IIII.

GVILANDINVS.

MEDICOS Aegyptios multifariam in frequenti sanguinis largioris euacuatione , plurimum errare , atque à veris medicinae fundamentis desciscere facile demonstrabitur . quando sæpe mittere sanguinem , atque copiosius non nisi eos iuuet , qui immoderata sanguinis copia grauati , magnum futurum morbum expectant . Alia vero corpora omnia , quæ neque immodica sanguinis copia redundant , neque ab eius plenitudine magni alicuius futuri morbi occasionem subeunt , non modo ea non iuantur , quinimò valde læduntur , quoniam inde immodice natius calor dissoluitur , quo resoluto quis ignorat , omnes totius corporis functiones lædi . Quod apud Galenum in lib. de Cucurb. & scarif. his profectò verbis legitur : Eodem namq; anno venam frequenter incidere , minime quidem rationi consentaneum arbitramur : quando quidem cum larga sanguinis copia vitalis quoq; spiritus emittitur , quo sanè absumpto , crebrius quidem moles vniuersa frigescit , tum animales functiones omnes deteriores redduntur . Omnia verò illorum populorum corpora non ita multo

cap. 4.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

sanguine abundare (etsi Aegyptij id arbitrantur) vt sæpe in mor-
 bosam plenitudinem incidant, manifestum esse arbitror. Quod
 cum sit, necesse est à crebra copiosaque sanguinis missione illa of-
 fendi. Nec illi accollæ omnes temperamento apto sanguinis eua-
 cuationi cernuntur. etsi multi, in quibus amplæ venæ cernuntur,
 quique sunt modice graciles, neque candidi, neque tenera carne
 præditi, ibi existant, quos copiosæ sanguinis euacuationi cæte-
 ris aptiores esse Gal. in lib. de curan. rat. per sang. miss. memoriæ
 prodidit. Quibus non ita damnanda sanguinis missio videtur, ta-
 men plurima corpora etiam ibi existunt, ut tu nuper enarrasti, ma-
 xime crassa, & pinguia, qualia omnium Eunuchorum, existunt.
 Præter eunuchos plurimos ibi, tum mares, tum foeminas reperiri
 habitu quam crassissimo & pinguisimo aliàs dictum est. Sunt
 etiam nihilominus multa corpora gracillima, nigra, sicca, &
 squalida paucissimi sanguinis, quibus quæcumque sanguinis mis-
 sionem nocuam esse quisque nostrum affirmabit. Præterea illud
 accedit, quod in omnibus fere ijs corporibus, quorum tempera-
 mentum in multo sanguine situm est, caro mollis, est, rarissimæq;
 cutis, ob frequentiam dulcium balnearum, quibus sæpissime eos
 uti diximus. Itaque non possum usum mittendi sanguinis apud
 illos, ita frequentatum planè laudare, si quidem, vt dixi, in coelo
 calido, sub quo degunt, multa ex illis corporibus, præsertim Eunu-
 chorum, aliorumq; plurimorum, qui pinguisimo habitu, molli ac
 raro præditi sunt, minime commode talem euacuationem substi-
 nere posse iudico; Quare non nisi in magnis morbis illi medici ne-
 cessitate coacti, deberent ad sanguinis missionem accedere, atque
 etiam ea in pauciori quantitate uti. Idemq; in gracillimis nigris,
 squalidioribus multis Ethiopum, Arabum, Rusticorumq; corpo-
 ribus faciendum censeo. ALPIN. In plerisq; illorum corporum,
 quæ temperamento sunt, uel pituitoso vel melancholico exusto,
 (quorum numerus Cayri extat non paruus,) aut habitu pingui,
 teneraq; carne, vel etiam arido & gracillimo, errare illos medicos,
 ita copiose sæpius sanguinem mittentes, mihi planè obscurum nō
 est, quando hæc corpora sanguinis missione inepta sint, at non mo-
 do hæc ea sanguinis missione iuuari non posse cogito, sed neque
 alia etiam, quæ multo sanguine redundant. Huncq; mittendi san-
 guinis usum apud illos frequentatum, abusum uoco. Sed quid tu
 censes de usu mittendi sanguinis vel in pueris, atque non minus

in infantibus apud omnes ita frequenti? Hanc etenim euacuati-
nem, quamquam Arabes multi præclarissimi medici non omnino
abhorrerint, tamen à Galeno alijsq; in Græca schola medicis om-
nino prohibitum est, ne in pueris ante annum decimum quartum
vllò pacto sanguis mittatur. GVILAND. Certissima, atque om-
nium non modo antiquorum Græcorum, sed nostrorum etiam
recentium communissima sententia, in pueris ante illud tempus
non esse sanguinem educendum, quocumq; etiam magno, atque
acuto morbo correptis. Maiorem etenim noxam ab emissio in
pueris sanguine esse, quàm sit utilitas, quæ eam euacuationem con-
sequitur: eo quod corpora illorum substantificæ humiditatis, na-
turalisq; caloris resolutioni ualde sunt obnoxia, cum humidissima,
mollissimaq; carne consent. Quod in lib. 9. meth. med. Gal. his cap. 7.
verbis scriptum reliquit, dicens: Puerorum ergo substantia om-
nium facillime digeritur, ac dissipatur, propterea quod est omniũ
humidissima: nulla vero frigidior. Quo minus uacuantis præst-
dij eget, cum habeat ex se ipsa, vnde naturaliter euacuetur. Tanta
itaque ab emissio sanguine in pueris pertinetur futura exolutio
virium, vt quàm facillimo negotio à morbo ipsi vincantur. Quam
ob causam Gal. sanguinis missionem ijs, in lib. de curandi rat.
per sang. miss. interdixit, ita dicens: Hac ratione nec pueris venas cap. 13.
tundes vsque ad decimum quartum ætatis annum, post quem si
multus congestus sanguis appareat, tempusq; anni verum fue-
rit, regioq; natura temperata, & pueri natura bene sanguinea, san-
guinem minues, multoq; magis, si aut peripneumoniæ, aut angini-
æ, aut pleuritis, aut alterius acuti grauisque morbi periculum
incumbat. Idem fere scripsit in li. 4. comm. de uic. rat. in morb. tex. 66. 9.
acut. ita inquit: At certè pueri quamquam uitali facultate va-
leant, tamen neque hi sanguinis sustinent missionem. Promptè
enim eorum substantia, tum propter humiditatem, tum propter
temperamenti caliditatem euaporatur. Atque in lib. 11. meth.
med. præcepit in iuvene annum suæ ætatis decimum quartum nõ cap. 14.
excedente, etiam si synocho inuasus sit, non esse sanguinem mitten-
dum. Quamobrem ex Galeno colligitur, eos medicos in pueris
mittentes sanguinem satis aperte errare, à veraq; medendi ratione
desectere. ALPIN. Neque tamen ita statim eos accusatos hac
de re vellem, quando neque Aegyptij carent rationibus ab experi-
entia, atque ratione desumptis, quibus contraria defenditur il-
lorum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

lorum sententia. **GVILAND.** Forsitam illorum assidua, quam cum ipsis habuisti Cayri, consuetudo, atque familiaritas, ita eos tibi in gratiam reduxit, ut summos ipsorum errores non videris, neque cognoueris. Sed te commoneo, & hortor, ne tantam medicorum turbam ita manifestos illorum errores defendendo, in te concites, vereor enim ne male contra illos hunc errorem possis defendere. Siquidem si nobis ceteræ deessent rationes, non ne fat esset auctoritatem tanti medici Galeni, quæ illis omnino aduersatur, tibi ante oculos ponere, qui expressè missionem sanguinem in pueris damnauerit? **ALPIN.** Profecto magis adduci debeo, ut Galenum sequar, quàm illius regionis medicos, quibus cum si, dum in ea regione morarer, familiarem consuetudinem habui, nihilominus à Galeno artem medicam dedici. tamen non amicos in scientijs sector, sed ueritatem, cui semper adhæreo. At si potes me pauca dicentem audire, ausculta, quæ Terentius in Adelpho comoedia his uerbis nos docuerit, dicens: Nunquam ita quisquam bene subducta ratione ad vitam fuit, quin res, ætas, usus semper aliquid adportet noui, aliquid moneat, ut illa, quæ te scire credas, nescias, & quæ tibi putaris prima, in experiundo repudies. Ita nobis forsàs accidere potuerit, ut multa artis medicæ dogmata vera esse putauerimus, quæ mox falsa, atque ab artis ratione aliena agnita fuerint. Hoc auxilium in pueris totius Arabiæ, Ethiopiæ, Abissinæ, Aegyptiq; est familiarissimum. Quod verum esse constat ex hominum illorum relatione. Qui usus in ijs mittendi sanguinis si error à nostris iudicetur, errare proculdubio sit affirmadum totius Aegypti, Arabiæ, Abissinæ, Ethiopiæ, quibus hoc remedij genus est familiarissimū, omnes medicos. Ni enim ij aliquid utilitatis ex illo præsidio in pueris tanto tempore cognouissent, vel clarius, si ex ea sanguinis in pueris adhibita missione damnum aliquod accidere longa & antiqua illa experientia ipsi didicissent, tot sæculis, atq; lustris in omnibus illarum regionum locis, usque in hanc diem illam non frequentassent. Cayri dum eram, & postea Bassani, postquam ex Aegypto in patriam me contuli, multos vidi, quibus meo iussu sanguis missus fuerat, à quàm plurimis acutis morbis caratos. Tandem colligo, atque confirmo, in uniuersa Aegypto medicos uti in pueris sanguinis missione, idque non parua semper cum utilitate. **GVILAND.** Cuperem nunc te nuper dictorum esse memorem, quando nuperrime utriusque in id conuenimus, ut medicos illos

los valde culpandos censeremus, qui in isto mittendi sanguinis vsu ita facile ac frequenter labantur, non in pueris modo, in quibus omnis sanguinis missio, ob ipsorum humidissimam substantiam, atque habitum facile euaporabilem, magis detestabilis uidetur, sed in adultis etiam. Cur igitur nunc studes mihi suadere illorum antiqua etiam experientia in pueris, in quibus maior erroris, ac manifestior creditur esse occasio, non errare, si mittant sanguinem, cum eosdem in adultis nuperrime errare dixeris. Cessa igitur id amplius asserere, ne ita leui occasione tentes contra te tantam nostrorum medicorum turbam concitare, quam profecto recte nosti non modo non probare hoc auxilium in pueris, sed maxime abhorrere. Quando ad mittendum sanguinem etiam in iuuenibus sint difficillimi. Quamobrem longè melius consulo, vt de sanguinis in pueris missione, iuxta illiusce populi placita opinionem, & consilium, susceptumq; ea de re sermonem dimittas, atque ad alia narranda accedas. Siquidem ego misereor tui, qui tantos medicos facias inimicos tibi. ALPIN. Quinimo susceptum sermonem, ego prosequi cupio, quod non arbitror illos medicos tam grandem errorem, ut tu atque alij putant, comittere, in aliquibus pueris acute ægrotantibus, si sanguinem aliquando demant. Quam in his missionem etsi Gal. non laudauerit, alijs etiam præclarissimis viris in arte medica, vt Rasi, Haly, Auenzoar, Auicennæ, Celso, secus persuasum est. GVILAND. Gaudeo te in hanc esse sententiam, quoniam, vt hoc mihi rectè persuadeas,

spero te omnes in medium rationes laturum, quibus missionem sanguinis in pueris esse faciendam, Aegyptij statuerint, proinde illas ex te audire nunc desidero. Permagnum erit, quamplurimis Erasistrateis medicis illud te posse persuadere, mihi vero, qui cum Aegyptijs clam sentio, quam facile persuadebitur.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

*Aegyptios medicos non errare, si in pueris, qui mor-
bis acutis corripiuntur, aliquando san-
guinem mittant. Cap. V.*

A L P I N V S.

Nemo est, qui neget, medicum esse naturę imitorem, atque ipsam ob id medendo semper quantum fieri potest sequi, atque imitari debere. Quod satis erit presentis re, in nostrorum corporum euacuationibus, atque purgationibus ostendere. Siquidem cum obseruassent medici naturam sepiissime, nullo medico auxilio adhibito, multos homines febre uexatos, excernendo humorem, à quo febris illa orta fuerat, per aluum, uel vomitu, uel per urinam, uel per sudorem, uel sanguinis eruptionem ex naribus, aut ab hæmorrhoidibus, aut ab utero, aut ex aluo factam, sanauisse, ideo & ipsi à naturę expulsionibus exinde perdocti arte vsi sunt, ad educendos humores, à quibus ortę fuerunt febres. Alij uerè, sectis uenis, aut cute scarificata cum obseruassent sepius naturam, ea ratione ægrotos, uacuata multa copia sanguinis, in pristinam sanitatem restituisse, sanguinem & ipsi mittere tentarunt, atque etiam eadem copia, qua sepe obseruauerunt sanguinem critice à natura excretum fuisse. Alijque purgatorijs pharmacis aluum subducentibus humores, à quibus morbi originem duxerant, purgare, studuerunt. Atque alij medicamento, urinam mouente, uel sudorem, student corpora per urinam atque sudorem exiccare. Nonnulli etiam per insensibilem euacuationem, idem præstant. Exemplum habetur apud Hippocratem in lib. 6. aphorif. in quo scripsit: Lippientem alui profluuium corripit bonum. & Gal. in comm. ait: Est autem & hoc apud ipsum exemplum vnum eorum, quæ sponte & utiliter euacuantur, quod medicum imitari oportet, & proculdubio sic etiam omnes faciunt, in lippitudinibus aluum & clysteribus, & purgationibus subducentes, omnes uerò euacuationes, quas natura critice, ut medici appellant, operatur, bonas esse in dubio non est reuocandū, hincque non minus easdem arte medica paratas, idem facere. dicendum est. Nam dicebat Hippoc. in 1. lib. apho. In perturbationibus ventris, & uomitibus spontinis, si talia purgentur qualia purgari

apho. 17.

aphor. 2.

gari oportet: confert, & leuiter ferunt, fin minus contra. Omnes enim excretionē à natura non coacta factas optimas esse, ægrotisq; salutare, verissimū est, eodemq; etiā modo arte factas, modo eas, quas natura recte operatur, hæ rectè, & ex arte imitentur. Quibus positis, quis quæso neget, à natura factas criticas euacuationes & purgationes, eandem vim habere in ægrotis pueris, iuuenibus, adultis, senibus, mulieribus, virginibus, nuptis, viduis, atq; in qualibet regione, loco, anni tempore atque constitutione aeris. neque ob ætatis, temperamentī, sexus, coeliq; diuersitatem ab ipsis euacuationibus, purgationibusq; differentem esse vtilitatem dici poterit, quod si diceretur, à veritate esset alienum. Nam alui profluuium in omnibus cuiusuis ætatis, temperamentī, sexus, coeli, lipipientibus bonum erit, quoniam in illis omnibus oculorum inflammationem ophthalmiam vocatam soluet illa purgatio. ita Hippocrate in 2. lib. prognost. docente, in omnibus acutis, periculosisq; pulmonis correptis, omnes abscessus in cruribus facti boni erunt iudicandi. Atque omnibus etiā acutis febribus afflictis omnes sudores critici vtilis existunt, qui omnes profectò, tum pueros, tum viros, tum senes, tum foeminas vbique rectè iudicant, atque ab his febribus liberant, quales ab Hippocrate (veluti apud ipsum legitur in libris epidemicis) in Cleonistide Methone, Muliere trimestri foetu grauida, Melidia in Dealcisq; horto decumbente, Cherione, Pericle, Virgine Abderæ, Anaxione, Muliere Morosa, Virginesq; Larissæ fuere obseruati. De sanguinis vero euacuatione, vel eruptione in morbis, Hippoc. in 4. de vict. rat. in morb. acu. ait: Etsi ex naribus fluxerit sanguis soluitur ægrotudo. Galenus etiā de Methone loquens dixit: Large de naribus eruptiones sanguinis liberant ferè, sanè enim videtur à sola sanguinis eruptione, & iudicatus, & seruatus, quamquam non omnino tuta signa haberet. & Hippoc. in 1. epidem. scripsit. Febribus autem ardentibus hæc accidebant, quibus rite & largiter sanguis per nares erupit, eadem causa maxime seruabantur. Nec vllum noui, si recte ei erupisset sanguis in hoc statu, quemquam mortuum. & in 6. etiā lib. aphorismorum: In infanientibus si varices, vel hæmorrhoides superuenerint, infanix fit solutio. Eodem quoque modo veteri inflammatio ex sanguinis è naribus eruptione liberatur. Quare omnes sanguinis excretiones critice apparentes in omnibus, tum pueris, tum iuuenibus, tum viris, tum senibus, bonæ erunt iudi-

text. 10.

in 3. lib.
epidem.comm. 2.
text.

iudicandæ, ægrotisquæ salutares. Cur itaque aliquis contendat, has quoque arte confectas sanguinis euacuationes, quæ naturam idem rectè molientem imitantur, bonas non esse, ægrotisquæ tum pueris, tum iuuenibus, tum alijs omnibus alterius ætatis corporibus non conferre? Certè non video quo pacto veritati addictus aliquis negare queat. & si dicet, in pueris sanguinis eductiones nõ esse vitales, quia maxime ipforum vires resoluunt, respondebunt Aegyptij medici, neque igitur natura poterit vnquam pueros febre correptos, larga sanguinis per nares ab ipsa præstita euacuatione sanare. Quod falsum tamen est, cum infinitus prope sit puerorum numerus, quos larga sanguinis sponte facta eruptione sanatos quisque versatus senex medicus certò comperit, atque cognouit. Neque profecto mensis adhuc est, cum Bassani puelullam annum suæ ætatis octauum non excedentem, filiam Bonazontæ calceorum sutoris, maligna febre afflictam, sanguinis sponte facta larga eruptione, planè à febre liberam, atque iudicatam, obseruaui. Nos igitur, vt Aegyptij, sanguinis missione vel etiam in ægrotis pueris vti debemus, cum natura ipsa nostrorum corporum affectus edocta, non timeat emisso in ijs sanguine, a virium resolutione, sed potius eos eo auxilio sanet. Nec putandum huic sententiæ solos illius regionis medicos esse addictos, sed alios quoque multos clarissimos, atque grauissimos, vt de Auenzoare legitur, qui cum suo filio primo venam secuisset, per eam multo educto sanguine, ipsum à morbi periculo vindicauit. Auicenna etiam posse medicos, vel in secundo anno affixis cucurbitalis, sanguinem vacuare, testatur. Et Haly Abas ait: quod si ad flebotomum puer pellitur, & virtus eius surrexit, ac possibile est passionis alicuius sanguineæ causa difficilis, qualis est suffocatio, phrenitis, pleurefis, & simile ijs, non tamen præter parentum minuas voluntatem. Sed quid? nonne alij etiam multi reperti sunt, qui mittere sanguinem in pueris, sumpta à magnitudine morborum occasione non ita abhorruerunt. Ac dum hæc scriberè, pro confirmanda, in pueris sanguinis euacuatione, mihi in memoriam venerunt, quæ aliàs Rasim in lib. de flebotomia, vt ijsdem interpretis verbis vtar, de ventosis & sanguifugis hæc memoriæ tradita legeram; quæ hæc sunt? Dico considerare debere in negotio infantium, quoniam forte uidemus in ijs infantibus esse febrem: deinde erit ex caliditate eius fluuius sanguinis de naribus fortis: quare si minutio esset nociua eius,

In 1. lib.
fen. 5. ca.
22.
lib. 9. c. 2.

eius, & dissolutio de eis fieret competens, iam expelleretur huiusmodi febris & natura. Hac itaque grauissimi medici ratione ductus, hoc idem à me videtur posse decerni, scilicet quia nos sæpe vidimus in pueris naturam sanguinem euacuare, eaq; euacuatione illos recte sanare, non perdere, etsi multum ipsorum substantia dissoluatur, ideo eodem modo in ijs arte facta sanguinis missio non erit abhorrenda. Idem Rasis paulo post ex mente Costantini dixit: Quidam sustinent minutionem, & quidam non sustinent, quidam indigent ea vehementer, quidam pereunt per eandem in ipsa ætate: Vnde non est considerandum in numero annorum, sed in cute corporis & necessitate. GVILAND. Arbitror ex præcipuis maximisq; auxilijs, ad sanandos pueros a febribus putridis esse sanguinis missionem, quod nobis facile suatum est, quia nos sæpissimè vidimus pueros larga sanguis eruptione confertim à natura facta, à putridis febribus continuò iudicatos, ex indeque sanatos. Hinc non immerito Cornelius Celsus in libro 2. de ijs, quæ indicant sanguinis missionem ait: Interest enim non quæ ætas sit, neque quid in corpore intus geratur, sed quæ vires sint. Ergo si iuueuis imbecillus est, aut si mulier, quæ grauida non est, parum ualet, male sanguis mittitur: emoritur enim uis, quæ his supererat, & hoc modo erepta est. At firmus puer, & robustus senex, & grauida mulier valens tuto curatur. At quid miremur, eos populos nunc in pueris ægrotantibus sanguinis missionem frequentare, cum Amatus quoque Lusitanus medicus Hebræus, non spernendus, in quamplurimis puerulis hac sanguinis missione foelici cum successu semper vsus fuerit. In prima enim suarum Curat. 10 centuriarum ait, puellam annos septem natam, à febre liberasse sanguine ex secta dextri cubiti vena interna, ad sex vsque uncias educto. Ibiq; hanc missionem sanguinis ex Arabum medicorum Curat. 96 mente contra Græcos in pueris faciendam consulit. Amplius in Curat. 62. secunda Centuria, itidem à febre continua puerulum octo annorum missio sanguine per uenam sectam sanitati restitutum narrat: & in quarta, alium puerum eodem morbo vexatum, eodem auxilio sanatum meminit, atque in quinta, quinque annorum pleuriticum puerulum; Atque in septima puellam maligna febre correptam Curat. 49. sanitati missione sanguinis restitutam, fuisse, testatur. de qua ipse ita scripsit: Puella pulchra, & filia formosæ à Saqua nata annos octo biduo continuo febriebat, & caput dolebat, huic secta

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

fecta communi in brachio vena, sanguis, ad vncias quatuor, fuit extractus, tunc exanthemata veluti culicum morsus crupere, sed postea perextensa vniuersam ferè cutem occuparunt, & per nares illi multus sanguis fluebat, & fluxus ventris quoque illi superuenit, sed rectè gubernata, & per interualla cochleari ebibito syrupo violaceo recenti, libera & immunis euasit. In scholijs vero hæc quoque auditu digna memoriæ, ab eo prodita leguntur: Aduertant, qui Galeni præceptis adstricti ante quartum decimum annū sanguinem per uenę sectionem extrahere uident, quum ex se natura in hac puella sanguinem copiosum per nares deposuerit, ut sæpe aliàs in alijs pueris obseruatum est. Quam sanè sanguinis euacuationem Hispani omnes in pueris frequentant, præsertimque ut Aegyptij faciunt, cruribus scarificatis. Neque desunt alij multi præclarissimi medici nostrorum temporum in pueris etiam laudantes missionem sanguinis, inter quos est doctissimus Fernelius, qui Galenum, cum pueros ineptos sanguinis missioni dixerit, intellexisse de pleniori, siue copiosiori educatione, qua usque ferè ad deliquium antiqui utebantur, affirmauit. ALPIN. Sed quæ nam illorum sunt rationes, qui negant, in ijs hanc sanguinis missionem esse faciendam, quibus rationibus non decere in pueris euacuari sanguinem affirmant; & quid illis responderi potest. GVILAND. Negant eam pueris conferre posse euacuationem, quoniam ipsi sponte nimis exoluuntur, cum corpora humidissima, mollissima apertissimaque obtineant, admodumque propensa vaporationibus quæ quam citò, detracto sanguine, vel, supra addita alia euacuatione deficiunt, quãdo ipsi corpora habeant, quæ continue euacuantur. quibus euacuatione sanguinis etiam addita vires valde collabuntur, quibus diminutis non poterunt puerorum corpora morbum superare. Quam ob causam Galenū ijs missionem sanguinis prohibuisse affirmant. Quæ res non videtur omnino veritati consentire, quoniam, etsi corpora puerorum habeant substantiam humidissimam, mollissimam, apertissimamque, qua continue multum per insensibilem euaporationem difflantur, ac euacuantur, nihilominus possunt etiam aliam sanguinis moderatam euacuationem perferre, absque detrimento. Puerorum siquidem ætas multo substantifico humido abundat, naturali que calore ferocissimo; atque hinc non minus viribus multis, ac validioribus puerilis ætas est referta. Namque quia plurimum habent, ut Hippoc. in aphorismis

ait

ait; caloris innati, egent plurimo alimento, eaq; causa omnes pueri sunt uoracissimi, plurimumq; comedunt: quo fit, vt semper plurimum sanguinem coaceruent, eoq; abundare puerilem etatem Gal. docuit in breui denotatione dogmatum Hippocratis. atque hinc est, quod in pueris sepiissime sanguis multus per nares profluere obseruatur. etsi copia caloris etiam ad idem concurrat; cuius euacuationem ferunt citra aliquam noxam, tum ob eius copiam, qua ipsi abundant, tum ob vires, quibus sunt preediti. Preterea quis ignorat, inter omnia, que missionem sanguinis indicant, virium robur precipuam habere partem in admittendo illo auxilio, quandoquidem corporibus, que viribus plane careant, nullus, ni ipsa interimere velit, audebit elicere sanguinem, datis etiam duobus corporibus eiusdem etatis, temperamenti, eodem morbo correptis, si alteri tamen languidiores extent, iure nulli dubium quin in robustiori satis audacter sanguinem euacuabimus, in altero uero parum, & non absque aliquo timore. Quamobrem cum pueri habeant corpora validioribus viribus munita, multoq; sanguine referta, cur aliquo acuto morbo illis infestis sanguinem in moderata copia non mittemus? quoniam etsi vacuantur continue per insensibilem euaporationem, tamen moderatam quoque ferre poterunt euacuationem, quod nobis certo suadere debet, pueros obseruari sepiissime ac familiarissime per nares multo sanguine profluxo, absque noxia uacuatos. Pueritiæ profluuium sanguinis per nares est familiarissimum, quod cessat ubi adultiorem attigerunt etatem. Quid? an non in pueris etiam lactentibus acuto aliquo morbo correptis obseruatur, eos aliquando inedia multis diebus sine noxa perferre, & mox quasi mortuos reuiuiscere? quod illis contingit, quia preterquam quod viribus constant robustioribus, etiam plurimum pituitosi humoris inconcocti habent, quo calor in optimum sanguinem mutato, facile nutritur, atque fouetur. & proinde quamquam mittatur in ijs modicus sanguis, non fit tanta virium iactura. Multa sunt preterea que non ita valde dissolui puerorum corpora denotant, in primisque multos illorum febricitantes, eodem tempore posse sanguinis copiosam fluxum, sudores, aluique copiosas deiectiones sepe absque villo ipsorum detrimento etiam perferre, atque potius ab ijs sanari, non admodum extenuati vel graciles facti. quinimò si recte, tum puerorum, tum aliarum etatum cadauera in-

spiciantur, proculdubio puerorum semper, si tum morbi species,
 tum tempora, quibus ægrotarunt inter se comparentur, minus dis-
 soluta, atque attenuata alijs inspicientur, quod utique haud tantæ
 ipsorum corporum resolutionis argumentum etiam esse potest.
 Quamobrem probe satis facere medicos illos, dicendum est, qui
 missione sanguinis vel in pueris vtuntur, neque vt mittant sangui-
 nem, quartus decimus expectandus est peractus annus. Ridicu-
 lum sanè videtur, annorum numero missionem sanguinis præfiniri
 oportere, quando ipse quoque Gal. dixerit: Itaq; non numero so-
 lummodo animum aduertes, quod quidam faciunt, sed corporis
 habitui, nam sunt, qui sexagesimo ætatis anno venæ sectionem nō
 ferant, cum quidam, qui sexaginta nati sunt annos, perferant.
 minusq; ætates certis annorum numeris possint à medicis desiniri.
 Galenus idem in lib. de sectis dixit, non mittendum esse sanguinē
 in puero admodum paruo. Atque hæc obiter de sanguinis mis-
 sione in pueris à me dicta sint. ALPIN. Admodum hoc tuo do-
 ctissimo sermone sum delectatus, præsertim cum ex te multa didi-
 cerim, quæ in pueris faciendam esse euacuationem sanguinis de-
 monstrant. Aegyptij itaque in pueris hanc euacuationem non se-
 cus, quàm in aliarum ætatum hominibus frequentant, tum per ve-
 nę, arterięq; sectionem, tum etiam per scarificationem malleolo-
 rum, crurumve, atque aurium. Magis vero per scarificationem
 quam per venę sectionem in ipsis consueuerunt id agere. Eodem
 quoque modo non minus sanguinis euacuatione in senibus utun-
 tur, in ijs tamen, qui nō ad ultimum senium producti sint, sed opti-
 mi temperamenti & habitus, qui que satis validis viribus consent.
 G V I L A N D. Cum hætenus dixeris missionem, uel euacuationem
 sanguinis illorum locorum, medicos in omnibus ijs corporibus
 exercere, non minusq; in Eunuchis, mulieribus, pueris, senibus, &
 pinguioribus hominibus, quibus satis Aegyptus abundat, Cu-
 pio etiam ex te audire, an per uenę, vel arterię sectionem, uel per
 scarificationem alicuius partis corporis, vel per hyrudines, vel cu-
 curbitulas, talem euacuationem familiarius præstant, quādo his tan-
 tum vijs quælibet sanguinis missio peragatur. Hęcq; nunc ex te
 audire expecto.

cap. 28.

*In pinguioribus corporibus, Eunuchis, Mulieribus,
pueris, senibusq; quomodo Aegyptij sangui-
nem mittant. Cap. VI.*

G V I L A N D I N V S.

VM corpora pinguia, mollia, alba, atque valde humida
ibi in omnibus ferè mulieribus, vel saltem in plerisque
obseruentur, quibus sanguinis missionem non omnino
conuenire his verbis Gal. in lib. de curat. per sang. miss. docuit; cap. 13.
dicens: Deinde considerandum, quæ sit naturalis hominis tempe-
ries. Nam quibus ample sunt venæ, quiq; modice graciles sunt,
nec candidi, neque tenera carne præditi, copiosius euacuabis: con-
trarios autem parcius: quippe qui exiguum habent sanguinis,
carnemq; facile transpirabilem. Sicq; in lib. 11. methodi, loquitur: cap. 14.
Quod si corpus decimum quartum annum excesserit, existi-
mandum est, qualis nam eius natura sit, nū gracilis & spissa, & du-
ra, & copiosi sanguinis, an contra: atque ita in priori missionem
sanguinis adhibebis: in secunda nequaquam. Quinetiam mo-
dus vacuandi sanguinis ex iisdem indicantibus sumetur. Si enim
cui sanguis mittitur triginta annos natus sit, sed laxus, & mollis, &
pinguis, & albus, & gracilibus venis, huic planè sanguinem non
mittes, aut parum detrahes. Hæc cum in multis hominibus, pue-
ris, Eunuchis, senibusq; spectentur, Aegyptios non parum in vfi-
tanda sanguinis euacuatione errare dicemus. Namq; crebra ac
copiosa sanguinis eductio, quæ apud eos omnes est, etiam ex le-
uissima causa familiaris, ijs omnibus valde incommoda ac noxia
erit, quando quælibet nuper dictorum corporum, ex paucissima
etiam euacuatione multum resoluantur, atque ipsorum moles
vniuersa inde non parum perfrigescat. Sed quoniam nostrorum
medicorum quamplurimi existimant, cucurbitulis præstitam san-
guinis euacuationem in his corporibus minorem facere spirituū
resolutionem vel consumptionem, ideò per has potius, quam per
sectam venam ipsis sanguinem mitti suadent, cum per sectam ve-
nam sanguis euacuatus multum caloris naturalis absumat, ut Gal.
in lib. de cucurb. hirudinib. scriptū reliquit, itaq; nunc quonam il-
lorum modorum mittendi sanguinem illi populi vtantur, narres
G 2 velim,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

velim, num per uenarum, arteriarumq; sectionem, an potius per cucurbitulas, vel simplicem scarificationem, vel hirudines appositas uenis. ALPIN. In omnibus ijs nuper dictis corporibus, scilicet pinguioribus, albidioribus, mollissima ac tenerissima carne præditis, habituque raro, qualia plurimorum, tum virorum, tum mulierum, senum, omniumq; Eunuchorum, (quorum ibi adest haud paruus numerus,) ac puerorum multa cernuntur, quamquã etiam sectis uenis sæpe ab his sanguinem euacuent, nihilominus familiarius cruribus antiquorum more scarificatis mittere sanguinem consueuerunt, omnium maxime in valde pueris, scilicet infantibus, quibus ibi detrahunt etiam sanguinem cruribus, vel auribus scarificatis, ne peracto quidem primo anno. Prouisionis quidem causa in prima ætatis parte æstuosa, inæquali, in qua multi pessimi morbi, vel etiam puerulos ac infantes inuadunt, in pluribus eorum scarificatis auribus mittunt sanguinem, itaque vix inter centenos, tercenos aliquando reperies, quibus aures scarificatæ non sint. Quamobrem in infantibus, atque pueris omnibus sanguinem scarificatis auribus, atque cruribus mittunt. In Eunuchis verò, & mulieribus pingui, raroque habitu præditis, atq. demum in cæteris hominibus, eodem ferme habitu, tum molli, tum raro refertis, per scarificationem moliuntur sanguinis euacuationem. GVILAND. Rectè sane illi in istis corporibus per cutis scarificationem sanguinem vacuantes, se gerunt, quando hæc corpora facile transpirabilia, ex sanguinis euacuatione per sectas uenas confecta valde resoluantur. Quod ex Galeno didicimus, qui de scarificatione ita scripsit: Eodem namq; anno venam frequenter incidere, minime quidem rationi consentaneum arbitramur: quandoquidem cum larga sanguinis copia vitalis quoque spiritus emititur: Quo sane absumpto, crebrius quidem moles vniuersa frigescit, tum animales functiones omnes deteriores redduntur. Quamobrem ab ignobilioribus membris, vtpotè cruribus, educendus est, scilicet scarificatione. Sed talem vsum mittendi sanguinem per scarificationem optimum esse, atque artis ratione comprobatum, in lib. de curat. per sang. miss. docuit his verbis: Porro quæ ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem aceruare tenuem solent: quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus maxime iuuantur. At quæ nigriores sunt, secta vena curato: crassiores enim sanguinem, ac magis melancholicum colligunt, magis

cap. 4.

cap. 11.

gis vero etiam si magnas habere venas appareant, quod illis accidit, quæ graciliores sunt, ac nigriores: Carnosis verò & candidis parvæ insunt venæ, quibus malleolus scarificare, quam venam secare præstiterit, quippe cum hæ paruas in cruribus venas habeant: itaque etiam si probè fecentur, quod iustum tamen sit, non profuat. Commodior hæc per scarificatos malleolos sanguinis euacuatio in ijs corporibus est, vtiliorq; non immerito iudicanda, commodior inquam, quoniam corpora pinguia, candida, mollia, exiles parvasq; venas, & sanguinem tenuiorem habent, quarum aliquæ rectè etiam sectæ, iustam sanguinis copiam non dabunt: faciliorq; sanguinis hæc quantitas scarificata cute crurum siue surarum, multis, neq; minimis referta venis. Vtilior, quod ex ea scarificatione celebrata sanguinis missione, non tanta spirituum copia resoluitur. Sed quid? isti hac scarificatione non ne cucurbitulis affixis sanguinem extrahunt? vel non appositis, venis aliquibus, ut nostri faciunt, hirudinibus sanguinem mittunt? ALPIN. Neque vsum cucurbitularum pro sanguinis euacuatione faciendam, neque per hirudines euacuationem nobis cognitam, illi norunt. Missionem sanguinis per cucurbitulas, ad tollendam plenitudinẽ, maxime damnant, neq; ijs vnquam sanguinem euacuationis causa mittunt, sed tantum reuulsionis vel diuersionis gratia, priori loco per sectam venam euacuata copia sanguinis. veluti in ophtalmijs occipiti affixis cucurbitulis vti solent. Neque dorso, neque lumbis, neq; cruribus eas vnquam affigunt. Collo tantum, occipiti, ac eius proximis partibus cucurbitulas apponere consueuerunt. Hirundinum vsum profus ignorant, dicunt enim veneficam eas habere naturam, illarumq; morsum non minus noxium experi-ri.

An Aegyptij Medici rectè se gerant in usu missionis sanguinis in dysenteria, diarrhaa biliosa, exantematibus, puncticulis appellatis, pestiferisq; bubonibus, & paroditibus.

Cap. VII.

ALPINS.

DIXI illos medicos, cruribus scarificatis exercere missionem sanguinis in omnibus pinguioribus, albidioribusq; corporibus, Eunuchis, mulieribus, puerulis, in quibus rectè illos ex Galeni sententia facere dices, sed in dysenteria, biliosa diarrhaa, exantematibusque à nostris peticulis, uel puncticulis vocatis, inq; pestiferis tumoribus eos sanguinem mittentes, nescio an laudabis, quando multi medici etiam doctissimi exclament in ijs ferè omnia morbis summoperè noxiam, ac exitiosam ferè esse illiusce humoris euacuationem. Neque fortasè citra rationem ipsis id persuasum est, quando tum vires admodum ab ea vacuatione collabantur, tum etiam ea plures optimi medici in ijs, nisi non fuerint. GUILAND. Cupio audire ex te rationes, quibus illis persuasum sit, in illis affectibus inutilem esse sanguinis missionem. Quibus auditis, in eam quoque sententiam in medium postea proferam. ALPIN. Sigillatim tamen de quolibet affectu hęc dicendę sunt. In primisq; recensebo, quę in dysenteria à sanguinis missione arceant, & mox de alijs loquar. Sed quę illi ipsorum sententia dicunt, hęc sane sunt. In primis Galeni auctoritate se muniunt, cui omnes medicos addictos esse debere affirmant, atque quod ipse dum de dysenteria loqueretur, missionis sanguinis nusquam meminisse legerint, affirmāt iccirco errare oēs pro illo affectu mittentes sanguinem: Multoq; magis, qui obseruauerint, tantum medicum manifestissime in his sanguinis euacuationem damnasse. ut in lib. 4. de vict. rat. in morb. acut. legitur, his profecto uerbis: Fluente aluo sanguinem non detrahes. Nam si post detractionem perseverat fluor, virtutem proffernit. Cuius sententiam constat repetitam fuisse in libro 1. ad Glaucl. quando scripsit: Sed neq; si fuerit febris cum alui profluuiio, alia est

est opus euacuatione. Quicumque his plus adimere fore necessarium putantes, aut sanguinem mittere, aut ventrem mouere tentarunt, in grauiora pericula duxerunt. An in dysenteria, ac diarrhœa sanguis sit mittendus, utique his uerbis explicauit? Quid dubij igitur est amplius, quin ex eius sententia in eo affectu sanguinis aliqua euacuatio non sit facienda. Quod remedium cum tantus medicus dysentericis, atque diarrhœæ correptis interdixerit, cur quisque nostrum tanto à præceptore perdoctus, idem faciendum nõ suadebit. Quã sententiam multi confirmant dicentes, in dysenteria admodum vires resolui, quando tum sanguinis crebra fiat deiectio, interdumq; etiam copiosa, & dolores uehementes ferè assidui, quos etiam vigiliæ sequi solent immodicq; quæ omnia multum vires labefactare, ac resoluerè omnibus est plane cognitum. Quapropter si in ijs medici sanguinis euacuatione vtantur, proculdubio erunt in causa, vt in maiores virium lapsus, ac resolutiones incidant ægroti, quibus collapsis natura necessariò morbo succumbet. Itaq; hac ratione confirmari posse Galeni sententiam statuunt. Cui libenter ego me etiam subscriberem, cum dysenteria (dico illum affectum, in quo vlcerata intestina apparent) fiat ex cachochymia, siue ex malis humoribus, qui non euacuatione, quo auxilio plethora curatur, sed purgatione, tolluntur. Intestina etenim abraduntur, & exulcerantur vel à biliosis acrioribus succis, vel à falsa pituita. quæ sanè non sanguinis uacuatione tolluntur, sed vt nunc dixi, purgatione. Maximè itaque hic errare medici Aegyptij dicendi sunt, vtentes sanguinis missione vel etiam in dysenteria. GUILAND. Erras (mea quidem sententia, si id credis, quando in ijs affectibus sanguinem euacuare ab artis vera methodo alienum esse, non iudicauerim. quinimo in ea re illi multa sunt laude digni, atque Hippocratice dysentericis mæderi mihi videntur. Namque sanguinis in ijs euacuatio dolorem vehementem, quo dysenterici cruciantur, mitigare potest, vt ex Galeno colligitur, qui nullum maius remedium in maximis doloribus euacuatione, atque purgatione se inuenisse scriptum reliquit. Non minusq; intestinorum partium vlceratarum inflammationem, atque febrem imminuit, fluxumq; humoris ab intestinis reuellit, somnumq; inducit. itaque in dysenteria, viribus, ætate ac alijs consentientibus, circa initia reuulsionis gratia, præsertim ubi magna affuerit humorum copia, aut sanguinis impetus valde

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

vrgeat, vel maxima inflammatio, aut dolor vehemens obseruetur, vel iecur malè affectum sit, à quo acres succi ad intestina cōfluant, adprime vtilem sanguinis euacuationem esse existimo. Atque illi qui exordiuntur à sanguinis missione curationem, eandem rationem sequi videntur, quam medici omnes febres putridas curantes, ab ablatione causarum curationē incipientes, quis enim ignorat, tria in ijs curationem indicare, scilicet morbum, causam, atque symptoma, ut in 9. meth. med. Gal. docuit. veramq; ac optimam curationem illam esse, quæ à causa exorditur. nunquam enim morbus tollitur, non ablata prius eius causa. Dysenteria uero ex Galeno in 4. lib. aphorism. & in 3. de sympt. caus. atque in 6. de loc. affect. alibiq; in sexcentis alijs locis, vlcus est intestinorum ex flauabile, vel atra, Galeno in 4. lib. aphorism. docente, aut à salia pituita, ut in 3. lib. aphorif. apud ipsum legitur, abradentibus, ortum. Quo pacto igitur quis dysenteriam, quæ est vlcus intestinorum, rectè vnquam curabit, nisi causam prius, a qua ortum ducit, adimere studebit. Causa uero, ut dictum est, cum sit biliosus sanguis acris, & mordax ab vniuerso corpore vel à iecore ad intestina demādat, is proculdubio euacuatione tollitur, nam per sanguinis euacuationem non ne huius redundantis, humoris copia diminuitur? quæ diminuta vel nihil, vel minus ad intestina confluit. Amplius cum biliosus ille sanguis ex calore multo iecoris gignatur, eiusq; multa copia subministratur, quis est, qui ex missione sanguinis iecore refrigerato, minus illius humoris gigni posse, ignoret? Medici enim omnes, calidorum humorum redundantiam factā, sanguinis missione prohibere student. Demum cui obscurum, atque ignotum est, eorum humorum acrimoniam, qua intestina mordentur, atque abraduntur, immodico iecoris calore fieri? intensus etenim ac immodicus calor eiusce membri, sanguinem efficit calidiorum, ac acutiorem, quis inquam ille erit ita artis medicæ ignarus, qui nesciat, iecore præ multo calore gignente sanguinem biliosum, acremque, eo euacuatione sanguinis refrigerato, minus acutum atque acrem producturum esse sanguinem? Cum igitur sanguinis missio copiam biliosi sanguinis diminuat, eiusque acrimoniam obtundat, talemque sanguinis cursum ab intestinis auertat, id nihil aliud erit, quam causam, qua ulcera fiunt in intestinis, planè adimere, qua sublata facile facta ulcera sanabuntur. Quæso quis ille est (sanguifugarijs enim vsque est manifestissimum) cui homo aliquis

aph. 24.

aph. 12.

aliquis ob ulcus in quacumque extrinseca corporis parte, ex bilioso humore confluyente ortum, sanandus occurrerit, qui ut illum hominem rectè curet, priusquam medicamentis exsiccantibus utatur, non in id incumbat, ut corpus prius, tum euacuetur per sanguinis missionem, tum aliquo medicamento purgetur? sanguinis enim euacuationes prohibent, quin minus illiusce calidi humoris amplius gignatur, purgationes vero genitam eiusce humoris copiam diminuunt. hæc enim magnorum vlcera, localibus remedijs non cedentium rationalis, ac uera curatio existit, quam cur non eandem fieri oportere in iisdem vlceribus internam quampiam partem occupantibus, præsertimq, intestina, omnes uelint aut nolint fatere cogentur? si dicerent hanc euacuationem, quamquam ipsa opportuna sit, non conducere dysentericis, quia est in causa, ut vires multum resoluantur, atque collabantur, qua postea imbecillitate non possent alui profluuium firmare, respondebitur naturam non ita pati ex modica sanguinis euacuatione, ut ea ualde viribus destituatur, ad morbum peruincendum, quod si æque à missione sanguinis in omnibus læsis vlceratisq; partibus corporis natura debilitari existimanda sit, cur intestinis læsis tantum patietur, si mittetur sanguis? ex alijs vero corporis partibus nequaquam? si dicent, quia vlcerata intestina ex sanguinis euacuatione diminutis viribus, minus poterunt firmari & sisti, & ita profluuium ægrotos perdet, nos dicemus, si non mittatur sanguis, atque eodem modo statim in principio diuertatur fluxus ab intestinis, multo sanè maiorem sanguinis copiam per aluum, perseuerante illo affectu, emanaturam, quæ longè plus, quam arte facta, vires resoluet. Optimum itaque esse remedium dysentericis, modicam sanguinis euacuationem existimo. Cuius sententiæ fuere Alexander Trallianus, Aetius, atque alij multi grauissimi medici. ex recentioribus verò Donatus Antonius ab Altomari paucis his verbis optimum esse auxilium missionem sanguinis in veris dysentericis scriptum reliquit, dicens: At si male admodum affecto iecinore flauè bili admixtus sanguis ab eo ad intestina deferatur, ita, ut strigmenta quoque intestinotum deijciantur, summa intestinorum tunica humoris acrimonia derasa, quisnam verebitur internam in dextro cubito venam secare? ne dum reuulsionis gratia, verum etiam ipsiusmet iecinoris alterationis. Cur plerique medici in hoc casu, qui solam intestinorum exulcerationem, neglecto iecinore curare

confueuerunt, in causa sunt, vt ægri moriantur ex Galeni sententia lib. 4. de articulis com. 4. Rursus ubi uehementissimus infestauerit dolor propter rodentium humorum acrimoniam, ad intestina à toto, seu ab aliqua corporis parte confluentium, & propterea ue-
renda sit phlegmonis generatio, aut virium defectus, cui absonum videbitur venam secari debere? Cum & idem Gal. in maximis doloribus nullum maius inuenerit remedium, quam vsq; ad deliquitū animi sanguinem mittere, aut purgare, vt patet aphor. 23. lib. 1. Quamquam venam secandam dicimus, vbi cuncta ea admiserint, nec vsq; ad animi deliquium, sed paulatim, ac sensim, ne vires imbecilliores reddant, ipsam probamus prout Aetius & Alexander probarunt. Atq; hæc Altimarus medicus sua tempestate clarissimus, qui omnibus dysentericis feliciori semper euentu sanguinem secta vena mittebat. cuius rei excellens Ascanius Caracciolus à dysenteria sola sanguinis missione absq; alijs auxilijs sanatus, atq; alter filiorum Ioan. Ferdinandi Rocchi dysentericus eo auxilio seruatus; testes fuere. Cum eodem etiam tempore eodem morbo alter frater correptus, cui sanguis non fuerat missus, mortem obierit. Amatus Lusitanus medicus non spernendus Chiam mulierem dysentericam misso sanguine, atq; alios multos curauit, ut in eius centurijs memoriæ traditum est. Multi alij medici doctissimi usi sunt hoc auxilio in curandis dysentericis, quos omnes hic recensere nimis molestum foret. ALPIN. Conspicuum hanc veritatem mihi nunc planè ita reddidisti, ut deinceps maxime mihi cōstitutum sit, missionem sanguinis pro curanda dysenteria opportunissimum fore auxilium, atq; absq; eo maxima cum difficultate homines à dysenteria sanari posse. At optimum etiam erit, vt aduersariorum nuper allatis rationibus, quibus hoc auxilium in hoc affectu damnant, nunc etiam satisfacias. GVLAND. Ad ea, quæ apud Galenum scripta leguntur, præsertimq; in lib. 1. ad Glau. quæ illorum opinioni magis fauere creduntur, respondendum est, ibi Gal. locutū fuisse de alui profluuiio, qui febris symptoma existit, febremq; sequitur, vt accidens, quòd eius morem significare videtur. Nos vero cū de dysenteria loquimur, prout morbus est, cui sit febris coniuncta, eius est symptoma. itaq; verba Galeni nihil nobis obsunt, dum loquimur de dysenteria, quæ morbus est a febre distinctus. Quòd si alibi, vt dictum est, in 4. lib. de vict. rat. in morb. acut. dixit, Fluente aluo sanguinem non detrahes. Nā si fluor post detractio-

nem

nem perseueret, vires prostermit, ego, vt recte hanc rem intelligam, ita rursus distinguo, alui profluuium fieri læsis intestinis primario affectu, aut stomacho. vel illis communicata læsione ab uniuerso corpore, aut ab aliqua parte, præsertimq; à iocinore, quo sane modo pleræq; diarrhææ biliofæ, & dysenterix gigni solent. Vbi igitur profluuium fit læsis intestinis, vel uentriculo, primario affectu, tunc sanguinis missio, atq; purgatio videtur damnanda, quâdo quidem ex illa euacuatione partes illæ pauco calore natiuo refertæ plus alijs debilitentur, & idcirco hoc auxiliij genere non iuuantur, sed potius læduntur. Orta uero fluxione biliofa, quæ abraferit intestina, idq; uel uniuersi corporis, vel epatis uitio, quo uiscere læso pleræq; fieri solent, proculdubio sanguinis euacuatio utilis erit, quæ non intestina labefactauit, etenim ab ipsis diuertendo biliosum sanguinem intestina ulcerantem, ipsis potius nõ parum roboris adijciet. Hinc uero fit, ut omnes ulcera tantummodo intestinorum curantes, & non hepar, tanquam causam, ex qua id mali creatur intestinis, pessime curant, ut dicebat Gal. in lib. 4. de artic. his uerbis: com. 40.
Interdum enim quõ propter deiectiones acres, principio quidem pinguedo, processu temporis quædam strigmenta, quæ ab intestinis deradantur, vnà excernantur, pleriq; medici neglecto iocinore, ulcers duntaxat intestinorum medentur, atq; idcirco ægrotantes præcipitant. hoc igitur modo responsum fit ad eorum adductas rationes. Superest ut Aegyptios in biliosis dysenterijs, atque diarrhæis, quæ non intestinorum, sed uel totius corporis, uel hepatis uitio obortæ sunt, sanguinem mittentes laudemus. ALPIN.
Idem faciunt in omnibus pestilentibus morbis, maximeq; in omnibus exanthematibus, non minusq; peticulis uocatis, atq; parotidibus, carbunculis, atq; bubonibus. In ijs enim in principio, uiribus consistentibus, largè sanguinem mittere solent; in omnibusq; corporibus cuiusuis ætatis, uel temperamenti. Multis uero, puerisq; maxime scarificatis cruribus, atque multis secta uena sanguinem euacuant, & hæc de missione sanguinis à me dicta sint. Quibus ita cognitis, antequam mihi è memoria effluat, aliud tibi narrare cupio, id uero est, illorum multos à cibo mittere sanguinem. Quod fortassè tibi doctissimo medico, non parum rationi aduersari uidebitur, hoc unum scio multos usum hunc in mittendo sanguine sectari; sed an optimus sit is usus, & à nobis recipiendus, ex te libenter audirem.

Aegy-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Aegyptios medicos à cibo sanguinem mittere, atque an rectè faciant etiam, illis, quibus sanguinem mittere debent, potum aliquem propinare. Cap. VIII.

A L P I N Y S.

VLGVVS Aegyptiorum medicorum à cibo consuefcere mittere sanguinem nuper dictum est. Nuncque idem confirmo. Sæpissimè etenim, qui ieiuno stomacho fieri missionem sanguinis alicui ægroto præceperim, ab Aegyptijs accusabar, me corpora ægrota alimento vacua tunc euacuare velle, atque ipsorum tum vires, tum functiones labefactare. Sæpius rogabam, ut mihi clarius hanc rem explicarent, vel docerent, qui in ipsorum sententiam ducere conabantur, dicebant, omnibus optimis medicis notum esse, sanguinis euacuatione corpora valde labefactari, facta plurima innati caloris ab emisso sanguine resolutione. Ideo si id fiat ante cibum ieiuno stomacho pertimescendam fore absque dubio a multa virium resolutione. Addunt non minus corporum amaram bilem ab euacuato sanguine fieri acutior, multosque in syncopim stomachi iam vocatam inducere. **G**VILAND. Sed quæso, non tu rationibus illos falsos esse demonstrabas, an potius ab illis gratiam inire cupiebas, ipsos verè aut fictè laudando magis, ut cum ijs lites detrectares? **A**L P I N. Non ego vnquam fui tam viliori animo, vt eos mihi contradicentes pertimuerim, quinimo magis sæpe medicas difficultates coram nonnullis Turcis dominis persequi studebam, vt illi cognosceret quanti plus Aegyptijs nostri saperent medici. Negabamque illis ab omni sanguinis missione ægrotantium corpora debilitari, ac resolui. veluti ijs, qui ex multa plenitudine vel sanguinis, vel aliorum humorum grauati, ab emisso multo sanguine, vel pharmaco quoppiam in humoris copia exhibito exonerati, vires acquirant, sæpe fieri obseruatur. idque exemplo alicuius humeris multum pondus gestantis, qui uel omnino ab onere, vel aliqua in parte subtractus, collapsus, ferè à labore vires recipit, illis persuadere conabar. **Q**uos etiam redarguebam, qui in mittendo sanguine post assumptum

ptum cibum, eum vsum non modo ipsorum multi sectarentur, verum etiam artis medicæ rationi illum consentire affirmarent. Hunc igitur vacuandi sanguinis pessimum esse vsum mordicus affirmabam, veluti neque alterum illum eorum vsum laudabam, qui apud omnes est frequentissimus in missione sanguinis, vt ægrotis priusquam fecent venam, potum aliquem frigidum propinent.

GVILAND. Fortassè cibum assumendi ante sanguinis euacuationem vsum ex Arabum clarissimorum medicorum mente illi defendere poterant, quando Auicenna lib. 1. fen. 4. hæc ad vnguem scripta reliquerit, dicens. Subtilitatem vero sensus habenti, & debilitatem, buccellæ mūdi panis in rob acetoso bonum habente odorem infusæ sunt dandæ. Et si fuerit debilitas complexionis frigidæ, sint intinctæ in aliquo, quod sit sicut aqua cum zuccharo cum Alefniati, aut in syrupo mentæ muscato, aut in myua muscata, postea minuatur sanguis. Optimum igitur esse, priusquam sanguis euacuetur, eos aliquid cibi capere, qui stomachum debile, vel sensus acutioris obtinent, cum Auicenna dici poterit. Cuius sententiæ Rasim non minus grauissimum medicum esse, legitur in libro de phlebotomia, Vent. & Sang. ex mente Constantini, cum dixit: Cholerici debent primo comedere, & postea minui: tamen de cibo tenui admodum gallicelli, aut carnis hædinæ, aut de pane infuso in vino, aut succo granatorum. Sed ipsi, quorum corpora sunt rara, condensentur, & postea minuatur. Cum itaq; hi præclarissimi medici in biliosis stomachis, in ventriculo debiliore oris, vel acutioris sensus laudauerint prius aliquid cibi fore ab ægrotis capiendum, quam sanguis mitteretur, mirum non fuit, si & Aegyptij, cum obseruassent pleraque illorum corpora habere stomachum debilem, ac biliosum, idem fore ab ipsis obseruandum ne animo linquerentur, sibi ipsis persuasum sit. Quod tamen minime aliquæ Græcorum medicorum præcepisse legitur. quin potius contra in missione sanguinis eos memoriæ prodidisse compertum est. Gal. in lib. 9. meth. med. dixit: Nam si præcedat ciborum cruditas, tanto tempore differre venæ sectionem iubebis, quantum satisfacere, tum ad eorum concoctionem, tum vt excrementa descendant, videbitur. hoc idem in pluribus alijs locis docuit, præsertimque in lib. de cur. rat. per sang. miss. atque in tertio epidem. Cui non modo omnes Græci planè assentiunt; verum etiam Arabes præcipui. Quod ex Rase in nuper citato libro his verbis legitur: Quoties

cap. 22.

in

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

in stomacho cibariū fuerit, nulla fiat minutio, dum non fuerit digestum, & egredietur substantia de intestinis, qui nisi emitti poterit, emittatur cum clystere, deinde minutio fiat. & paulo post idem ijs verbis clarius patuit, quæ sunt. Horribilis est minutio ante digestionem cibi, qui est in stomacho, & meseraica, quoniam facta minutione attrahitur aliquid de eo, quod in venis & stomacho est ad hepar, & meatus eius, respectu vacuitatis sunt stricti, & incongruum est, quod attrahat crudum, ne fiat in venis humor crudus nocius, & eis non digeretur, sed putrescit & augebit febrem, aut infert ei aliquid peius, ideo expectanda est minutio si opportuna fuerit, donec integre fiat digestio. Cuius signum habebitur per urinam croceam, & alleuiationem corporis, suscitato pauco appetitu cibi. Quid igitur dicemus, quando ita periculum fit (his grauiissimis medicis doctibus) post cibum mittere sanguinem, vt multos Aegyptiorum facere, dictum est. reprehendemus ne illos hac in re, an potius eos recte facere affirmabimus? Hactenus tu quid sit pro utraque parte sentiendum, respondendumque, rectè intellexit. ALPIN. At ego ex te hoc dubij explicari vclim. GUILAND. Hæc in responsione sunt prænoscentia. In primisq;, in sanguinis missione primam operationem esse, eiusdem euacuationem, quam duo alij effectus sequuntur, scilicet venarum inanitio, & spiritus calorisvè diminutio, quam sequitur vniuersi corporis refrigeratio, veluti inanitionem venarum omnium successiua partium attractio. Atque à modica sanguinis facta in uenis inanitione, pauca, & ab immodica multa fiet sanguinis attractio, quemadmodum etiam immodicam sanguinis uacuationem sequitur immodica caloris naturalis resolutio, vel diminutio, atq; hanc omnium corporis partium refrigeratio, qua omnes functiones in deterius abeunt. Ab hac postrema spirituum immodica resolutione, syncopis vel animi deliquium fit, quæ plerumque fit resolutis viribus a plurima sanguinis euacuatione. Excitatur etiã sæpissime is affectus, stomacho valde imbecillo effecto, cuius vires facile à modica etiam sanguinis uacuatione resoluuntur, vel eius ore valde sensibili existente, vel biliosis humoribus acrioribusque oppleto. In ijs itaque uentriculo aliquo trium, nunc dictorum modorum læso, atque ægroto, non esset mittendus sanguis. Quando Gal. lib. 9. meth. med. os ventriculi nimium sensibile, aut imbecillum, uel amara bile redundans, dixerit, prohibere sanguinis

mis-

missionem, quam dum moliri cogimur, acutorum morborum urgente aliqua occasione, Arabes multi volunt os ventriculi paulo cibi muniendum esse, ac roborandum, ne in syncopim ægroti labantur, malumq; augetur bile amariore facta, à uentriculoque intra uenas rapta. Qua mēbri roboratione ac defensione à syncope, ut iam dixi, multi ægrotis euacuandis pauxillum cibi offerunt, atq; multi vice cibi exhibent aliquem frigidum potum, cum aliquo syrupo robur ventriculi respiciente, atque hic vsus potandi ante missionem sanguinis, vel statim ab emissio, uel dum educitur, est ferè apud omnes satis frequens, qui etiam ut alter cibandi in malum est apud ipsos deductus vsus, sed de potu paulo post dicemus. De cibo uero ante missionem sanguinis, ægrotis concedendo sum huiusce sententiæ, illud institutum inutile esse, neque citra periculum exerceri. In corporibus enim stomachum, neque imbecillum, neque nimium sensibile eius os, neq; cum multa amara bile obtinentibus, cui dubium summum errorem esse, à cibo mitti sanguinem. Nihil enim ipsa ab emissio sanguine patientur, neque vires admodum resoluuntur. Cibus uero multi mali causa fieri poterit, namque incoctus intra uenas attraheretur, quo venæ obstruērentur, quibus obstructis putredo & febris necessario auergeretur. Quare in ijs non erit exercenda sanguinis missio statim à cibo. In alijs uero ægrotis, habentibus, ut supra dictum est, uentriculum vel imbecillum, vel acutioris sensus, vel amara bile redundātem, nunquam si fieri potest ad missionem sanguinis est veniendum, quòd si à magno morbo cogemur id facere, possumus præcepto Aegyptiorum uti, ut detur aliquid cibi vel potus. Mihi tamen magis potus, quàm cibus arridet. proinde illos magis laudo, qui aliquo potu utuntur, quo acutum oris ventriculi sensum, vel bilis calorem, atque acrimoniam obtundant, atque attemperent. ALPIN. Quibus sanguinem mittere uolunt, ne in syncopem incidant, aquam simplicem crudam saccharo commixtam, cum modico, succi limonum, exhibent: quam potionem, ut postea dicemus, ipsi per excellentiam sarbet appellant, atque ipsam vel stillatitiam calaf, vel de nenuphare, vel de sonco, vel endiuia cum aliquo syrupo refrigerante ueluti est violatus, nenupharinus, rosatus, de succo limonum, vel de acetositate citri. Alij eandem cum uino granatorum, atq; saccharo, atque alij exhibent aquam infusionis, florum calaf, vel berberorum, vel tamarindorum cum saccharo. Atque alij aliam offerunt

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ferunt potionem, de quibus postea loquemur. Quæ omnia videntur idonea auxilia ex calida temperie imbecillo ventriculo, vel acutioris sensus, atque bilioso siue picrocolo, ab eo enim potu, exiente sanguine, non facile in deliquium animi ægroti concidūt. Quid mirum enim est, frigidæ aquæ potu à syncope ægrotos defendi posse, cum ea tantum in facie proiecta, iam ortum deliquium animi mitescere compertum sit? GVILAND. Aquæ illiusce potus vsus ijs, quibus sanguis statim mittitur, noxium potius, quàm vtilem apud eos iudico, quando vt ex te audiui, non modice, sed large frigidam aquam illis propinent, qui etsi videantur tunc iuari, qui rectè perferant sanguinem missionem, tamen paulo post nimium refrigerato ventriculo, aliquam noxam sentient, maximeq; etiam quia ab ipsa intra venas rapta ægrotos in hydropem incidere posse Auicennas testatum reliquit. Quod eius uerba ita explicant: An eo, qui phlebotomatur, super potum aquæ plurimæ timetur hydropisis, propter expulsionem aquæ attractæ cum sanguine ad profunda membrorum: Quare oportet, vt sit occupatus in prouocanda vrina, & ea, quæ sequuntur. Neque rectè utilitatem aquæ in facie proiectæ calorem intus protrudentis, qui tunc viuidior in ventriculo, alijsq; internis membris fit, ei utilitati esse cõparandam iudico, quæ per os potu aquæ in stomachum assumitur, quando hæc non modo calorem non uiuificet, sed potius imminuat, atque extinguat, & illa foueat, atque roboret, ab extrinsecus partibus ad interna uiscera eo recursõ. hæc sufficiant, de ijs quæ manduntur, & potantur, in missione sanguinis: vtilius nunc erit, ut ad modos, pro quibus illi sanguinem mittunt exponendos, accedas. Ne tempus in his amplius conteramus.

Quot modis Aegyptij sanguinem mittere soleant. Cap. IX.

GVILANDINVS.

VOT modis medici illi sanguinem mittere nunc confuuerint, ex te audire desidero, ex quo sermone non parum ego uoluptatis accipiam, quando apud illos medicos cogitem, præter eam rationem, qua nostri medici in mittenda

da

do sanguine utuntur, aliquos alios in usu esse mittendi sanguinis modos, quos nostris non minus pro uarietate præsidiorum, quàm utilitate multa, maxime gratos fore existimo. Igitur si placet, de his sermonem instituas. ALPIN. Tribus modis eos mittere sanguinem ibi obseruauit, ac cognouit, quippè per uenarum, & per arteriarum sectionem, atque tertio per scarificationem cutis. Venarum enim sectione non secus quam nostri, naçi ab acutis, atque magnis morbis occasionem, sanguinem mittunt. sed à plurimis uenis, quæ apud nostros medicos non sunt in usu, missionem sanguinis exercent, ueluti sunt uenæ temporum, frontis, aurium, angularum oculorum, nasi, labiorum, gulæ, atque aliarum partium aliæ, quas paulo post recensebimus. Arteriarum pro missione sanguinis etiam sectionem, apud ipsos esse non minus in usu, quàm uenarum ad multos chronicos morbos profigandos, omnes, qui ea loca habitarunt testes existunt. Et ego hisce oculis sæpe uidi frontis, aurium, manusq; arterias sectas, quæ non secus quàm uena breui tempore coaluerunt. Harum usum pro mittendo sanguine, Aegyptiorum, Arabumq; proprium esse existimo, quando alibi nusquam gentium, neque uiderim, neque audierim obseruari talem missionem sanguinis, quæ etsi multis ad multos morbos idonea, ac multum utilis esse uideretur, non tamen arteriarum sectionem tutam, atque sine magno periculo exerceri posse quisquam affirmabit. magna si quidem cum difficultate, & non sine multo uitæ discrimine sectæ arteriæ coalescere possunt, ut & apud Galenū & alios præclarissimos medicos planè constitutum est. Sed de his suis locis loquemur accuratius, atque uberius. Cute etiam scarificata, frequentissime, atque familiarissime mittunt sanguinem, in pueris, mulieribus, atque Eunuchis. Scarificant autem ad mittendum sanguinem, crura, aures, nares, labia, & ab his partibus scarificatis absque ulla cucurbitula sanguinem euacuant. Aduertant medici nostri temporis, illos nunquam ab illis scarificatis partibus pro educatione sanguinis ullo cucurbitularum genere uti, sed earū uice dulcis aquæ calido balneo, nec unquam pro uniuersali corporis euacuatione cucurbitulis sanguinem educunt, sed solum pro partis alicuius euacuatione molienda, præsertimq; capitis, neque præterea partibus corporis cucurbitulas affigere solēt pro mittendo sanguine, occipite atque collo exceptis, à quibus in oculorum morbis, multisque alijs calidis morbis capitis, semper facta uni-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

uersali corporis euacuatione, scarificationi cucurbitulis appositis sanguinem mittūt . Cucurbitule etiā, quibus illi medici vtuntur ab ijs, quę apud nostros in vsu existūt planè diuersę spectantur, illiq; diuerso modo ijs vtuntur . Quando eas non igne, vel aqua, vt nostri faciunt, sed spiritus attractione cuti affigunt . Sanguinis missionem per hirundines prorsus negligunt, quod ibi hæc fortassè non nascantur, neque reperiantur . Hiq; modi existunt, quibus illi medici sanguinem mittunt . Nunc vero de omnibus uenis, quarum sectionem pro sanguinis missione frequentant, loquendum est .

De uenis, quę in vsu sunt, apud Aegyptios pro m- lienda sanguinis missione . Cap. X.

A L P I N V S .

APVD medicos Aegyptios pro missione sanguinis faciendā omnes vtique venę in vsu existunt, sed quę magis familiares apud ipsos habentur, sæpiusq; frequentantur, sunt temporum, frontis, magnorum angulorum oculorum, auriū, nasi, narium, labiorum, præsertimq; inferioris labij, linguę, occipitis, colli, atque iugulares, cubiti, manus, poplitis, furarum, atque tali . Vfus vero uenarum capitis apud illos frequentissimus, atque familiarissimus est, quod sæpe ingens ipsorum caterua oculorum lippitudinibus corripiantur, atque afflicentur . Quibus occurrunt, sanguinis in primis facta euacuatione, ex cephalica, cubiti directę parti affectę uel magis læsę respicientis, & mox secta uena frontis, deincepsq; non desinente morbo, magnorum angulorum oculorum . Multi priusquam ad venā frontis accedant, missionem sanguinis ex occipite, atq; partibus proximis post aures positis, cum scarificatione appositis cucurbitulis procurant, atque mox non sublata oculi inflammatione, ad alias nuper dictas secandas descendunt . **GVILAND.** Rectè in ijs secandis se gerere videntur, quando, ut Gal. in lib. de constit. art. med. docuit, sanguinis euacuationem affectę parti per vicinarum partium uenas fieri oportere, ueluti his uerbis apud ipsum legitur : His ergo docentibus, qui in coxendicem fluxus decubuere, per poplitum, ac malleolorum euacuabimus

tuabimus venas, uti sanè, & quæ in vteris hærescunt: quæ in thora-
 race ac pulmone habentur, per uenam cubiti internam: Quæ in
 capite & in collo ex humeraria. Proximarum enim, omniumq;
 affectæ particulæ venarum euacuatio optima est ac facillima.
 Prouidere itaque oculorum inflammationibus per has sectas ue-
 nas rectè videntur. Sed quo nam modo ipsi paruas, uixq; appa-
 rentes multarum partium uenas secare queunt. ALPIN. Certè
 Chyrurgi Aegyptij, siue operarij in scindendis venis, longe nostris
 accommodatiores, ac peritiores obseruantur, tenuissimas siquidè
 ac multum obscuras venas cõmmode ac tutò secant. Quod etsi
 tutò faciant, nihilominus in multis partibus, ubi hæ minimè uenæ,
 vixq; conspicuæ cernuntur, scarificatione vtuntur, pro euacuando
 sanguine, veluti faciunt ab auribus sanguinem mittere volentes,
 venis intra extraq; ipsas scarificatis (Quamquam Gal. in 6. epi-
 dem. Hippocratem reprehenderit, dicentem: Cedmata curantur
 scarificatis uenis quæ intra aures sunt) Idemq; in labijs, gingiuis,
 naribus, collo, cruribusq; facere obseruantur. à quibus partibus
 scarificatis non æque copiam sanguinis euacuant, namq; ab auri-
 bus, labijs, gingiuis, collo, paucus emanat sanguis, cuius pauca
 quantitate ex auribus infantium detracta (hæc enim aurium sca-
 rificatio propria ferè puerorum ibi existit.) atque etiam à la-
 bijs, gingiuisq; eductum sanguinem etiam in adultis præcedente
 vniuersali euacuatione, mederi posse malis illarum partium arbi-
 trantur. GVILAND. Expecto etiam ut dicas, quibus malis occur-
 rant ex sectis ijs singulis nuperdictis venis, pro sanguinis euacua-
 tione facienda. De cuiusque igitur sectionis, qua hi utuntur pro
 missione sanguinis, vtilitate, nunc te uerba facere cupio. ALPIN.
 Dico igitur a uena frontis facto principio, eam Aegyptios secare,
 atque ab ea sanguinem mittere, in maximis capitis doloribus, ac
 inflammationibus: quibus malis sanguinis euacuationem ex ista
 uena celebratam verè conducere Hippocr. lib. 5. aphorif. & Gal.
 tum in lib. de curandi rat. per sang. miss. tum in 13. meth. nos do-
 cuerunt. Itidemq; uenas temporum, magnorumq; angulorum
 oculorum ipsi in ijsdem affectibus secant, quibus ab ijs sectis uenis
 missionem sanguinis conuenire Gal. in lib. de Anatomia viuorum,
 scriptum reliquit; quippè in capitis doloribus, præsertimq; hemi-
 craneis, atq; in antiquis ophtalmijs, & lachrymis, pano, scabie pal-
 pebrarum, nyctalope. Venas uero post aures, atque intra aures

aph. 68.
 cap. 19.
 cap. 11.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

secant in pueris aliquo acuto morbo vexatis, præsertimq; in calidioribus capitis morbis. Nariumq; & nasi venas incidunt in antiquis doloribus capitis, atque in oculorum etiam passionibus, facieiq; ruboribus, & inflammationibus, proximas naso particulas lædentibus, vt est gutta rosacea. GVILAND. Hunc venarum vsum, atque vtilitatem fortassè eos à Galeno accepisse, dicendum erit, qui in lib. I. de comp. med. secundum loc. hæc eadem à te narrata ad unguem his verbis scripserit, dicens: Quod si affectio (vt potè dolor capitis) perseveret, venæ sectione à naso, aut fronte, aut cucurbitis affixis vtor, sanguinis à locis affectis detractiones in affectibus inueteratis conuenire omnes medici fatentur. ALPIN. Et labiorum, gingiuarumq; venas secant, vel potius scarificant, in faucium, gutturis, oris, gingiuarumq; inflammationibus, atque in dentium maximis doloribus, à dentium gingiuarumq; morbis, atque labiorum fissuris scarificatione gingiuarum, ad dentium radices ter quaterq; in mense facta, se longo tempore præseruant, eas vero scarificant acutissimo stilo argenteo, vel aureo. Mittunt etiã sanguinem sectis sub lingua venis in gutturis, asperæ arteriæ, faucium, & tonsillarum inflammatione, non secus quàm nostri faciãt. Collum vero atque mentum scarificant, in gutturis maximis inflammationibus, ab ijsq; sanguinem mittunt, appositis cucurbitulis. Quod ex Galeno faciendum, in ijs morbis in 6. de compon. med. secundum locos, his uerbis docemur. Si vero nihil tale apparuerit, augefcatur tamen malum, ita, vt ægre transglutire possint ægri, vt suffocationis principium sit nobis suspectum, alius forti clystere, aut glande subducenda est, & uena cubiti secanda cucurbitæq; cum scarificatione collo ac mento affigendæ. GVILAND. Quasi istæc omnia Gal. confirmat de missione sanguinis à venis capitis, quæ tu nunc dixisti, in lib. de curat. per sanguinis miss. ita dicens: Quo circa quæ in gutture & arteria graui torquentur inflammatione, in principio quidem secta in cubito uena, post principium autem in ipsa lingua magnifice prodest, incisus videlicet uenis, quæ in ea sunt, ambabus. Sic indurata phlegmone in oculis reliquæ, secta, quæ ad magnum decurrit angulum uena, mirifice iuuantur: Sicut capitis grauitates, & inueteratos in eo ex plenitudine dolores leuare, manifeste solet tusa in fronte uena: ac incipientes, aut etiam vigentes per cucurbitam in ceruice procurata retractio, interim quidem solam, interim cum scarificatione.

Sed

cap. 3.

cap. 19.

Sed tu perge reliqua enarrare. ALPIN. Iugulares venas non minus secant in maximis, tum gutturis, tum cæterarum partium respirationi subseruientium inflammationibus, atque tumoribus, maximeque in angina suffocante. Multo etenim sanguine ex altera iugularium secta uena, euacuato, multos ferè planè suffocatos ad vitam reddiisse, à multis illorum, atque à me obseruatum est. Neque mirum, quando & Auctor lib. de Anat. uiuorum hæc scripta reliquerit: Et ex istis sunt duæ iugulares, & minuuntur in principio lepræ, & fortis anginæ & angustia anhelitus, & in asthma acuto & in rauedine uocis, & in apostemate pulmonis, & in spirandi difficultate, quæ ex multo sanguine fit calido, & ægritudinibus splenis, & laterum. De aliarum uero uenarum uilitate nihil amplius dicam, quando satis omnia, quo ad illorum risum hæcenus dixerimus. De crurum uero auriumque scarificatione, à quibus partibus per scarificationem absque cucurbitulis mittunt sanguinem, aliàs suis locis loquemur. Atque hic est illarum omnium uenarum apud Aegyptios frequentatus usus, & utilitas. Quæ omnia non dissentire videntur a Galeni doctrina. In lib. enim nuper dicto, si tamen eius est, de uenarum temporum, iugularium, magnorumque; angulorum oculorum, atque omnium aliarum usu atque uilitate eadem planè leguntur, & illarum, quæ in naribus existunt, fronte, lingua, in lib. 2. & 6. de comp. med. secundum loc. non minusque; usus cucurbitularum in collo & mento, atque post aures in lib. de oculis, atque in 6. epidem. GVILAND. Priusquam ulterius progrediaris lubet aliqua aduersus ea, quæ de usu uenarum, quæ sunt in magnis oculorum angulis atque post aures positæ, ex Aegyptiorum instituto dixisti, nunc in medium afferre. Nam author lib. de anat. uiuorum dixit: Et duæ uenæ temporum, quæ flexuose incedunt: & duæ uenæ quæ sunt in angulis oculorum lachrymalibus, nõ apparent multum, nisi propter constrictionem suffocantem, & in ipsis non est profundandus phlebotomus, quoniam fortè fierent fistulæ, & non egreditur sanguis nisi paucus. Ex his igitur apparet usum uenarum, magnorum angulorum oculorum neque tutum, neque multum utilem esse, quando ab ijs sectis uenis, & fistularum impendeat periculum, ex parte subiacente ad suscipiendas fistulas facillima, atque cum parum etiam sanguinis per earum uenarum sectionem euacuetur, parum uilitatis esse possunt. Eas uero quæ intra, extraque; aures cernuntur, quas tu se-

cap. 2.

cap. 3.

comm. 5.

text. 22.

cap. II.

care illos affirmasti, certum est Galenum, Hippocratem in 6. epid. reprehēdisse, qui dixerit, Oedemata curari scarificatis quæ in aures sunt. De uenis autem post aures positis Hippocr. hæc in lib. de aere loc. & aquis memoriæ prodidit: A principio morbi utramque uenam retro aures incidunt, quo facto, sanguine multo promanante somnus eos corripit præ imbecillitate, sicque obdormiscunt, quorum quidem aliqui depulso somno sani exurgunt, aliqui uero minime. Acq; mihi sanè uidentur ea medicatione seipfos perdere: uenæ enim retrò aures sunt, quas si quis fecet, sterilitatem inferet his, quibus secantur: Quamobrem ex ijs apparet, primo magnorum angulorum uenas paruę esse utilitatis, quòd per ipsarum sectionem paucus sanguis educatur, & secundo, aurium nuper dictas sectas uenas sterilitatis, atque exitiosi somni aliquando esse causam, ideo illarum usum haud à nostris medicis arripendum puto. A L P I N. De uenis magnorum angulorum in oculis Galenum dixisse, paucum sanguinem uacuari, atque impendere periculum ex ipsarum sectione futurę fistulę, uerissimum est, si tamen is eius est liber. quando in alio libro de curat. per sang. miss. de ijs uenis, hæc etiã scripserit: Sic induratę phlegmonarū in oculis reliquię secta, quę ad magnum decurrit angulum uena, mirifice iuuatur. Ego uero semper quantam uolui sanguinis copiam, ab his sectis uenis in multis corporibus detraxi. Francisco enim Rigono, Georgij Hemi, eo tempore ibi pro Serenissima, simulq; foelicissima Veneta Republica, Consulis clarissimi, Oeconomò, difficili oculorum lippitudine afflicto, uena, quæ dextri oculi magna perrepat angulum, dissecta, sanguis ad librarū pondus sepe detractus est. Nullisq; etsi in pluribus istius uenę sectionem obseruaerim, exinde fistulam abortam fuisse obseruaui. De uenis uerò, quę tum intra, tum extra aures existunt, quas omnes scarificatione secant, quamquam in illarum sectione Gal. Hippocratem reprehenderit, nos posterius, ubi de scarificatione aurium sermonem habuerimus, quid sentiendum sit dicemus. Quod uerò apud Hippocratem legitur in lib. de aere loc. & aq. de uenarum post aures positarum sectione, atque ab illa uacuato copioso sanguine, cum sterilitatem induci, tum immoderatos somnos, partim uerum, partim falsum est. Etenim ex larga sanguinis per illas uenas dissectas euacuatione homines in profundissimos, longissimosque somnos, prolabere, non est mirum, multa ex inde cerebri facta refrigeratio-

ne, ab imminuto calore natiuo, ob multam cum sanguine simul spirituum factam dissolutionem. Minime tamen obseruatum est, aliquam ab ea sterilem euasisse. Memini iuuenem Christianum natione Cophum, annos natum supra viginti, Aois¹ appellatum, Cayri ab appositis cum scarificatione cucurbitulis post aures, ob oculorum difficilem ophthalmiam, illisq; venis profunda, more illorum, scarificatione facta incisis, ac plurimo vacuato sanguine, in profundissimum somnum incidisse, ex quo multi mortuum ipsum sunt arbitrati, qui tamen post tres dies expergefactus, conualuit, paucosq; post menses puellam pro uxore duxit, cum qua filium habuit. hæc q; à me obiter de his dicta sint. GUILAND. Venas capitis multas quippè temporum, angulorum oculorum, nasi, frontis, & alias non nisi propter constrictionem suffocantem apparere, vt commodè secari possint, Author libri de anatom. viuorum docuit. Propterea nescio an Aegyptij illas ita parent, ut intumescant more nostrorum linteo quam fortiter collo deuincto, vel alio utantur, vt idem præstent, artificio. Amplius duo etiam alia scire ex te cupio, quorum alterum est, quo pacto iugularem venam apparere faciant; quaq; in parte rectè appareat. non minusque quomodo ab ijs secetur. Demum idem de ea, quæ in poplite scinditur à te dicendum puto. ALPIN. Eodem modo, quo nostri facere obseruantur, Aegyptij vtuntur in secandis omnibus capitis venis, ligantes collum linteo, quam fortiter, vel etiam frontem proscindenda vena frontis; In secanda uero altera iugularium, in primis collo eodem modo fortiter linteo deuincto, ægrotum caput flectere, atque inclinare ad oppositam partem iubent, venamque per rectitudinem tundunt: ac vacuato sanguine, caput præter quod ad oppositum inclinantes distendunt, obliquè flectunt, vt venæ sectio obtegatur, faciliusque coalescat. Secant itidem sub poplite venam, facta ligatura sub genu, interimq; etiam supra genu. Sed sæpe non apparet, maximeq; in ijs quorum corpora venis exiguis referta sunt. Sed tempus est, ut ad arteriarum sectionem, qua Aegyptij non secus quam in venis vtuntur, transeamus.

*Aegyptios arterias pro sanguinis missione non secus
quam venas secare. Cap. XI.*

ALPINS.

EGYPTIIS sanguinis vacuatio per sectas arterias non minus quàm per uenas, familiarissima est, & absque ullo timore eas secant ad quamplurimos curandos morbos. Vsumque sanguinis vacuationis per ipsas sectas frequentissimum habent, ac pro tutissimo auxilio, diuinoque secreto, ad diuturnas oculorum ophthalmias, atque inueteratas, nec non ad capitis, viscerumque; multorum antiquos, diuturnosque dolores. In hisque malis audacissime illi non secus quàm venas, arterias secant, atque ab ipsis sanguinem mittunt. GVILAND. Mirabile nunc ex te de arterijs audio, quòd ipsas pro mittendo sanguine illi medici secare audeant, atque ita familiariter & tutò, perinde ac in venis facerent, hoc certè non possum non multum admirari, maximeque cum nemo nostrum hanc prouinciam aggredi haectenus ausus fuerit. Harum siquidem sectarum arteriarum vsum pro missione sanguinis, non modo omnibus medicis recentioribus, verum etiam antiquis maxime suspectum fuisse, multorum testimonijs planè constat. Neque immeritò Gal. in lib. de cur. rat. per sang. miss. hæc loquente: Quin & interijisse quosdam noui ab arteria interiori in cubito, venæ subiecta, nonnullos quidem protinus ob uinculum circumpositum, uolentibus medicis listere sanguinis eruptionem, in gangrenam incidentes: alios postea in aneurismate manu curando defunctos. Quo timore non iniuria in animos, tum antiquorum, tum recentiorum medicorum inijecto, exinde omnes abhorruere sanguinis missionem per arteriarum sectionem faciendam, tanti que remedij usum hinc paruifecerunt, atque neglexerunt. quid itaque ais, tantam illis medicis Aegyptijs nunc inesse audaciæ, ut omni abiecto timore, magnisque neglectis periculis, arterias, usque ad mittendum sanguinem secant? ALPIN. An non tibi videntur medici tutò posse arterias secare, quia fortasse sectæ arteriæ nequeant coalescere, atque hinc aneurismatis periculum impendere, tandemque exitij? Fortasse nunc eorum tibi non uenit in mentem, quæ Gal. hac de re scripserit in libro 5. methodi, quæ sunt huiusmodi.

De

cap. 13.

cap. 6.

De arteria autem vulnerata iam dictum est, nonnullis medicorum videri non posse fieri, ut coeat. Atque asserunt aliqui quidem sola experientia se contentos professi: Alij uero etiam ratione usi eiusmodi, siquidem duram esse ac cartilagineam aiunt alteram arteriæ tunicam, talium uero nihil posse in unum coire, cum sit mollium tantum corporum in unum coeundiabilitas: ut tum in externis, videlicet nullo nec lapide cum lapide, nec testa cum testa unquam coeunte: tum uero in nobis ipsis, quando nec cartilago cum cartilagine, nec os cum osse coalescat. Non enim fracta ossa per unionem coherent, sed per callum eum, quem Græci poron vocant, ceu glutino iunguntur: siquidem arteriæ natura difficultatem quidem durioris tunicæ suæ glutinandæ, prorsus indicat, non tamen eiusmodi, quæ euinci omnino nequeat, neque ita estifica & dura, ut os uel cartilago, immo longe his mollior, ac magis carnosa. Quo utique minus de unienda sectione eius est desperandum, ubi tum ipsa sit parua, tum hominis corpus natura molle. Videtur autem experientia quoque ipsa rationi subscribere: cum & in pueris & in mulieribus propter corporum humiditatem, & mollitiem, eam uiderim glutinari, & in uno iuene, cui (ut dictum est.) exigua erat incisa. Cum uero sanatu difficilior sit arteria, quam uena, non tamen est medicamentorum admodum diuersus in utraq; usus, immo specie planè idem maioris, minorisque ratione euarians. Quippè tanto ficcioribus medicamentis eget arteria, quam uena, quod si carnem circa gigni est opus, eadem ambæ requirunt. atque hæc Gal. Ex quibus cum constet arterias sectas posse coalescere, quamquam non ita facile id fit, cur & nos non fatebimur, tutò posse earum aliquas pro mittendo sanguine secari? nec ab ipsarum sectione, semper aneurismatis pendere periculum? Mihi quidem hoc videtur, uerum ratione in primis, quod arteriæ sectæ possint coalescere, atque mox experientia Aegyptiorum omnium, quos sæpissime uiderim multas in multis egrotis secuisse, absque ullo discrimine uel timore, nullumque à secta aliqua arteria obijisse uidi. quinimo multos exinde sanatos fuisse. Galenus etiam uisus est hoc non modo, non reieisse remedium uerum tutò medicos utique arterias secare posse confirmasse, atque easdem coalescere posse. Etenim ipse in libro de curat. per sanguiniss. circa finem dixit: postquam per insomnia monitus arteriam fecui, quæ est inter pollicem & indicem, & sanguinem ea secta misi, beneq;

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

beneq; successit, atque uidi etiam magistrum quendam Pergami arteria cubiti secta, à lateris dolore liberatum absque ullo aneurismate. atque hæc etiam subiungens, ait: Hæc itaque mihi persuaserunt, ut subinde in summis artubus, immo & in capite arterias secarem in omnibus doloribus, qui à calida, spirituosaq; substantia nasci uidebantur, & maxime in membranis: quorum dolor punctioni similis est, ac sensim expanditur, pungente quidem sensu una in parte, tanquam in affecti loci centro infixo. . GYILAND. Non differt mea hac in re è tua sententia, quinimo eidem addictus sum, existimoq; non esse desperatam arteriarum sectionem unionem, atque coalescentiam. duo tamen existunt, quæ mihi huius rei ueritatem non parum ancipitem reddunt, quorum alterum est, pulsus in arterijs motus, qui uidetur ualde efficax ad uitandam arteriæ unionem, ulcerisque sanationem. Gal. enim pulmonum ulcera sanari non posse ob continuam pulmonum motionem, non immeritò docuit, cum ex motu vulnera, quæ coaluerunt, facile denuo rumpantur, atque aperiantur. Cogito itaque motum continuuum arteriarum ipsis, quo minus coalescant, atque sanentur esse multo impedimento, quæ difficultas augetur à duriori substantia arteriarum, qua sectæ arteriæ multo difficilius uenis sanari possunt. ALPIN. Galenus ait, arterias dura sanè substantia præditas esse, non tamen ea, quæ nullam recipiat coalescentiam, atq; unionem. Illi uero arteriarum, præualido motui facillimo ac tutissimo remedio occurrunt. Sectioni enim arteriæ, probè in primis unitæ digitis frustrum æris planum, rotundum, & crassum superponunt, ipsumque ualide, ei annectunt, & fortiter ligant, ut ualide arteriam comprimat, atque eius pulsui ualide obsistat, ne rursus vulnus aperiat. GYILAND. Hæc sufficere mihi videntur, ad demonstrandum rectum in arteriarum sectione usum, & hac ratione tuto illos medicos operari posse existimo. Nunc te quas illi suant arterias narrare decet, atque quonam modo, tum illas suant, tum sectas sanent, ab aneurismateque defendantur, & in quibus malis earum sectione pro mittendo sanguine, illi utantur.

De arterijs, quas Aegyptij secare solent, atque quomodo illas secent, & curent, & in quibus etiam morbis ipsarum sectione utantur.

Cap. XII.

ALPINS.

IVS regionis medici omnium arteriarum, quæ in capite cernuntur, sectionem pro sanguinis uacuatione aggredi solent. In antiquis enim capitis doloribus, maximeq; cum pulsu affligentibus, in omnibusq; etiam capitis inflammationibus, arteriam frontis, temporum, atque eam quæ post aures est posita, secare solent, idq; foeliciter ipsis accidit, ex his uero omnibus eam, quæ in fronte existit, frequentius ad illius affectus scindere solent, præsertimq; in antiquatis opthalmijs. Multos, qui uel antiquum capitis dolorem pertulerant, uel oculos longo tempore habuerunt lippientes, per sectam frontis arteriam sanguine euacuato subito, quasi præstigio quodam sanatos fuisse Cayri uidi. Harum itidem earundem arteriarum usum Galeno fuisse plane cognitum, uerba ab eo in lib. 14. meth. tradita probè manifestant, quæ hæc existunt: Oportet autem derafo capite curiose tangere, tum quæ retro, tum quæ secundum utramque aurem sunt arterias: præterea, quæ in fronte, & quæ in temporibus sunt. Quarum quæ calidiores alijs apparebunt, ac maiorem exhibentes pulsum, hæc sunt incidendæ. Quæcunque uero & paruæ & propè cutem resident, harum uel si partem aliquam excideris, ueluti facere in crurum uaricibus solemus, aptius erit. Quod & apud illos frequens est, neque immeritò, quando arteriæ, quæ calidiores atque grandiores apparent, multum sanguinem exalflatum, uel aliquo flau permistum contineant, eoq; repletæ distendantur: qui per eas sectas, tum euacuatur, unà cum halitu, tum refrigeratur. *GVILAND.* Quæso ne te narrare pigeat, an apud illos medicos uideris nuper dictarum arteriarum aliquam sectam, ut uenæ à nostris secari solent, simulq; extractam, uel exustam fuisse. Quando in lib. de Anat. uiuorum hæc de his legantur: Ex arterijs uerò, quæ sunt in capite est arteria temporis, quæ quandoq; adu-

ritur,

ritur, & hoc fit, ut rheumatismi subtiles constringantur, qui ad oculos descendunt. & duæ arteriæ, quæ sunt post aures, quæ phlebotomantur propter species ophtalmiæ, & principium aquæ, & nyctalopes, & antiquum dolorem hepatis, in earum tamen phlebotomia semper existit timor, & tardatur consolidatio. ALPIN. Nunquam illos medicos vidi arteriam aliquam totam secuisse, vel extraxisse, sæpissime tamen phlebotomata non secus quam venam fuisse in multis oculatim vidi. Sæpissime ad prohibendos catarrhales fluxus in oculos, temporum arterias exurunt. In omnibus sanè Aegypti locis quamplurimos exustis temporibus, ob eam causam cernes, is uero arterias illas, atque alias exurendi usus ab Aethiopia illuc delatus est. Nam Aethiopum, Abissinorumque plurimi eum modum exurendi affectant. Nunquam vidi aliquem usum fuisse sectione arteriarum, post aures positarum, pro lippientibus, atque ijs, qui hepatis dolore patiuntur, hepate enim affecto illam secare solent arteriam, quæ inter pollicem digitum, & indicem manus pulsat. Quod a Galeno quoque comprobatum fuisse legitur in lib. de curat. per sang. miss. Audiui ab illis medicis etiam iugulares uenas in suffocantibus affectibus secari, quod ego nusquam in illis locis vidi. Secant in manu, ut dictum est, positam inter pollicem & indicem digitum, ab eaque mittere sanguinem solent ad omnes interiorum viscerum dolores, atque inflammationes. Hæcque sunt arteriæ, quas eos ad sanguinem detrahendum, secare per id temporis obseruare potui. GVILAND. Illos mihi in multam gratiam reduxisti, qui non modo omnes Græcos, Arabesque antiquos medicos longè in hoc superarint, cum nunquam ipsorum aliquem fuisse legatur, qui sectione arteriarum ita familiariter, & tutò usus fuerit, sed fortassè multis secretis auxilijs uel medicamentis sectas illas arterias, magis tutò cõglutinant, & ipsarum vulnus sanant, ALPIN. Duo nunc tibi narrò quorum primum est, quomodo illi secant arterias, secundum, sectas quo pacto facile sanent. Operarius itaque in primis partem in qua arteria scindenda existit, fascia linea non secus quam in venarum sectione fieri solet, ligat, arteriamque sanguine impleri, atque tumidam fieri finit, quam tunc acutissimo phlebotomo, siue scalpro oblique secat (phlebotomis Aegyptij ad sectionem arteriarum longè nostris acutiores vtuntur.) in sectioneque etiam illarum semper minimam efficiunt sectionem, quia sanguis tenuissimus est, atque etiam

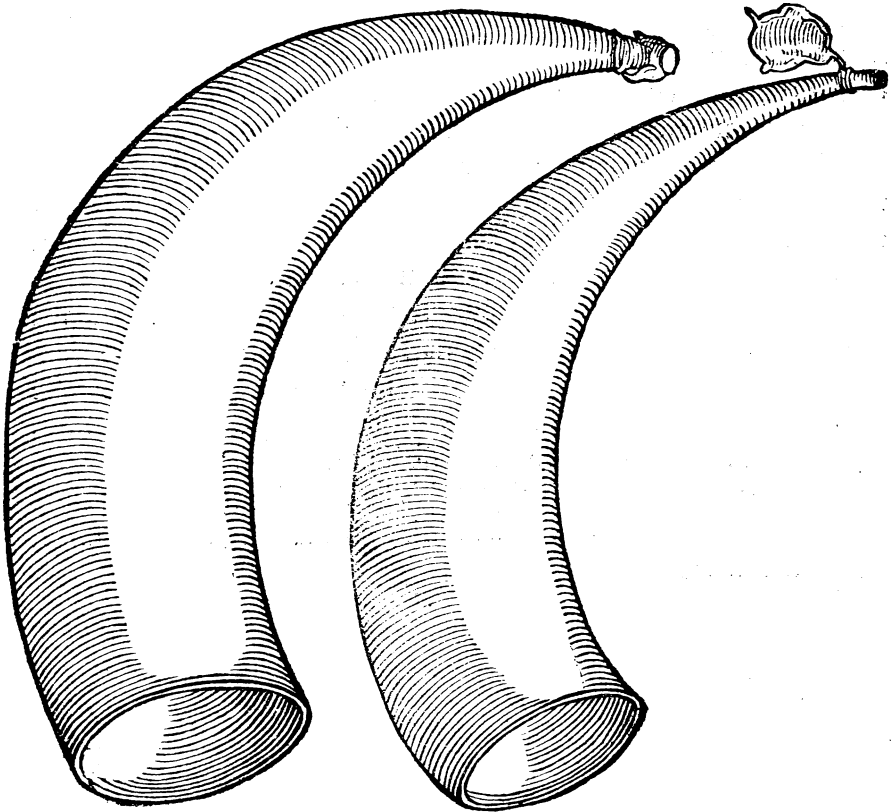

etiam quod magnum vulnus difficilius coalescit. Secta itaque arteria sint sanguinis tantum effluere, quanto opus habet, cuius quantitatis regula à multis obseruatur, quando ex semetipso sanguis definit effluere. Sanguineq; vacuato, non secus quàm nostri in sectis uenis ad vnionem digitis labia deducunt, ita sectam arteriam unit, eiusq; vulneri modicū gossypij superponit, supra quem æneum magnum denarium ibi vsitatum, (quem illi Follera appellant, estq; ipse latitudinis communis veneti aurei, & crassitie argenti aurei) fortiter, alligat permittitq; hoc modo arteriam ligatam, & adstrictam tribus diebus manere, quibus finitis, ligaturam detrahit, nullo alio ad ipsius curam auxilio ab ijs vsitato. nullumque explorimis, uidi, cui sectæ arteriæ fuerunt, qui detracto æneo denario, ligatura post tres exactos dies, aliquo alio auxilio opus habuerit, sed integrè sanatos omnes obseruauit. Sunt uero aliqui qui priusquam ligent arteriam, gossypiumq; ei superponant, parum thuris accensæ candelæ flamma calfacti apponunt, eoq; arteriæ vulnus rectè digitis uniunt, & mox gossypium, & tandem follara superponunt, atque alij lentium nigrarum puluerem arteriæ vulnus aspergunt, & mox gossypium & follaram apponunt. atq; hæc de sectione arteriarum apud illos vsitata sufficiunt, ex quibus colligitur duo in sectione illa obseruari, scilicet in ijs effectum minimum vulnus, per obliqueq; acutissimo phlebotomo adactum, & applicationem ænei denarij supra arteriæ vulnus. Quo & frigiditate, & duritie pulsus arteriæ motus cohibetur, atque ne valide arteria pulsu vulnus percutiat, atque ne uehemens ille motus fiat, quo possit arteriæ vulnus rursus dilatari, atque obstare, quin arteria secta rectè coalescat, prohibetur. G V I L A N D. Hactenus vsus sectionis arteriarum probè narrauit, atque modum, præterea tuto eas, tum secandi, tum sectionem sanandi, quare omnes facile nostri medici audacter ipsum usum aggredi, atq; experiri possunt. Quum posse multis ægotis prodesse, ubi tutò administrari queat, nemo nostrum contendet. Sed de his satis. Nunc opere pretium esse existimo, ut etiam de cucurbitulis, quibus illi medici vtuntur, aliquid disseras.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM
*De cucurbitulis, quibus in Aegypto medici
utuntur. Cap. XIII.*

A L P I N V S.

Duo cucurbitularum genera illorum locorum medici
vsurpant, unum quippè uitreum, corneum alterum.
Vtrumque tamen genus simul conueniat, quòd spiri-
tus siue oris attractione, siue ore attracta, uel retracta respiratione
apponuntur. Omnes ij medici hoc scilicet modo illas pertra-
ctant. Igne enim, uel calenti aqua ipsas cuti affigere nemo illorum
nouit. Sed ore tantum attracta respiratione, moliuntur opus, &
sic cuti affigunt. Qui modus admouendi cucurbitulas planè ei si-
milis uidetur, quem Hero Alexandrinus in lib. spiritualium nobis
prodidit. Corneę, taurorum parua, perpolita & perforata exi-
stunt, quibus utraque extremitas, latissima quippe & angustissi-
ma, siue acutissima, meatu peruiò constat. Earum formam subie-
ctę figurę demonstrant. Cornu

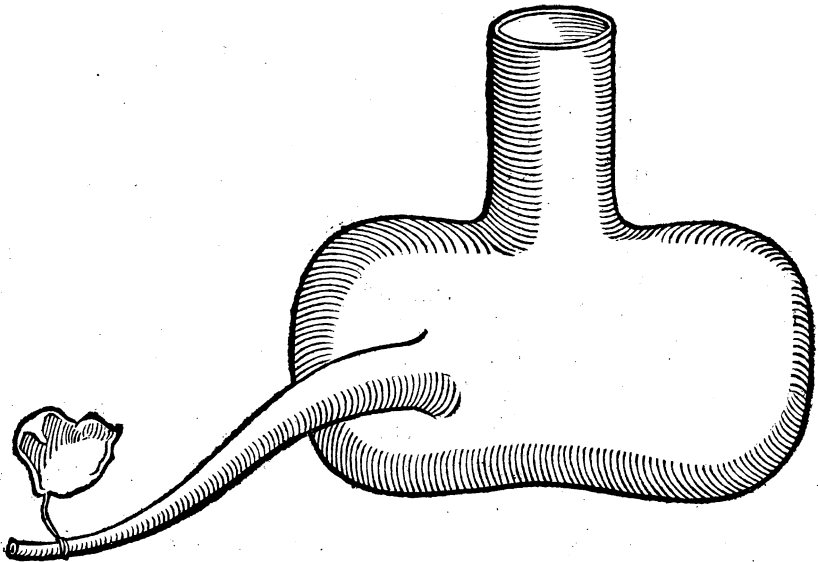

Cornu angustior extremitas est perforata, ut operator ore eam excipiendo, per ipsum spirationem intro attractam, cucurbitulam altero ore expanso latiori, affigere cuti possit. ea vero cuti eo modo affixa, angustioris extremi acuti meatus, uel foramen continuo ex ore detractum frustulo pellis ouilis salina madefacta, & emollita clauditur, cuteque exinde in aliquem tumorem ducta, cucurbitula paruum foramen pelle obductum, & clausum detegitur, atque aperitur, quo aperto continuo cucurbitula à cute excidit, atque Chyrurgo rursus eam cuti apponere volente, rursus os latum magnum cuti applicatum, extremi cornus paruum foramen ore excipi, rursusque spiritum intro trahit, quousque probè affixam illam cuti adherere viderit, quo viso continuo extremum pellicula nuper dicta lingua reuoluta claudit, ne flatus exinde respirare queat. Hoc idem illi faciunt, volentes vnà sanguinem mittere eadem cute scarificata. namque eodem modo cucurbitulam cuti anectunt, vel affigunt. atque extremi cornus paruum foramen ore excipiunt, spiritumque in se trahentes sanguinem foras trahunt. quem etiam ualenter trahit sola cucurbitula cuti, eo modo affixa: quam non trahere, ut uolunt sanguinè, cum viderint, opem ferunt spiritum ore valenter per paruum extremi cornus foramen trahentes. Hincque ijs cucurbitulis eo modo usi, quam nostris copiosior sanguis euacuatur. Talium cucurbitularum igitur apud illos medicos est usus. Cæterum hæc sæpius chyrurgis ore sanguinem, ut dictum est, trahentibus in cucurbitulam affixam, illud incommoditatis afferunt, ut sanguis sæpius in trahentium chyrurgorum ore trahatur, quando ipsè rostrum vel cornu acutum extremum, cuius per foramen fit attractio, nō altius multum emineat à corpore cucurbitule, neque corpus est ita magnum, ut multum sanguinem contineat, quod sanguinem eductum suscipit, atque retinet. Hincque usum instituerunt vitrearum, quæ maiori corpore rotundiore ventre constarent, & in medium ventris ab eminentiori parte rostrum longissimum peruium siue cæcum haberent. cuius munus foret, ut per ipsius foramen siue rostri extremi os in ore chyrurgi exceptum, cucurbitulæ cuti applicarentur, atque sanguinis missionem commodiorem molirentur, qua sanguis eductus per rostrum ad os trahentis non duceretur, sed totus intra corpus cucurbitulæ retineretur, minimeque ad attrahentis os efflueret, cum rostri extremitas à corpore eminentissima, ac remotissima sit, rostrum enim lon-

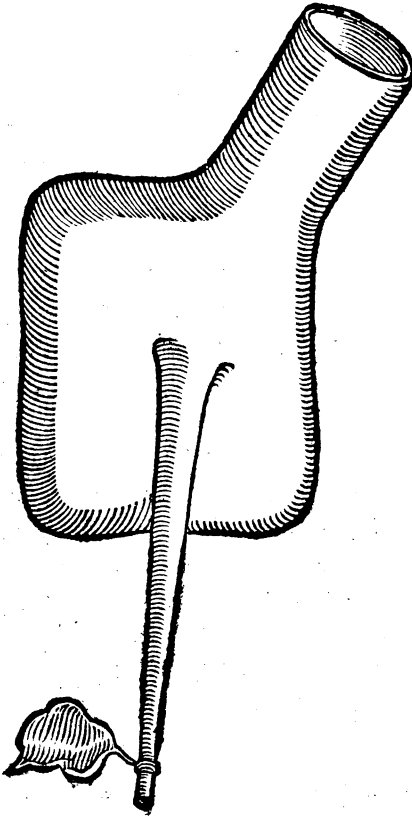
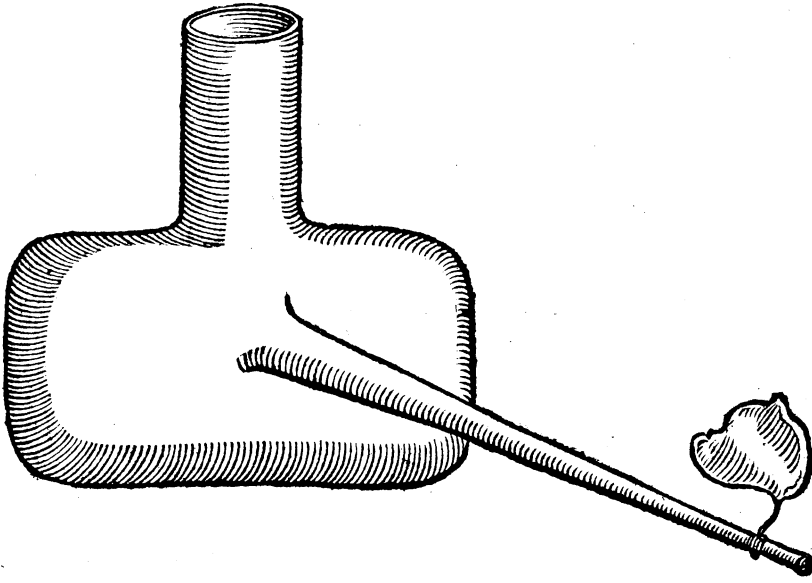
DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 10.

longissimum existit. Vfus uero omnium nuper dictarum cucurbitularum unus, atque isdem est, tum cornearum, tum vitrearum, singuleque eodem modo ab ijs adhibentur. Visus est etiam Cornelius Celsus hæc nouisse, cum lib. 2. hæc scripsit: Cucurbitularum æneam & corneam. Aenea altera patet, altera clausa est. Cornea altera parte æque patens, altera foramen habet exiguum. In Aeneam linamentum ardens conijcitur, ac sic os eius corpori aptatur: imprimiturque donec inhæreat. Cornea per se corpori imponitur, deinde ubi ea parte, qua exiguum foramen est, ore spiritus adductus est, superque cera cauum id clausum est, æque inhærescit. Verum in Aegypto cauum facilius, atque non minus tuto pelle siue membrana salua emollita, linguæ opera claudunt, & non cera, qua foramini ita citò aptare, atque abigere, vt opus est, non possumus. Aeneæ apud illos in usu non sunt. sed illarum loco uitreis utuntur, quæ hac figura, siue effigie efformantur, & cernuntur.

Nullæ

I

Nullæ

Nullæ alię ab his, quas diximus, atque delineauimus, cucurbitulę apud ipsos in usu existunt, sed iam de usu & ope illarũ loquamur.

Qualis cucurbitularum apud Aegyptios sit usus, in quibusq; morbis ijs ipsi utantur.

Cap. XIII.

G V I L A N D I N V S.

VPI O modo illarum cucurbitularum usum audire, quando apud nostros medicos cucurbitularum ad plures morbos sanandos celeberrimum sit remedium, neque id immeritò, cum hoc præsidij genus tantopere à multis præclarissimis medicis ferè, ad omnes morbos laudatum sit: quandoquidem ex antiquioribus medicis, Herodotus celeberrimus ijs sæculis medicus hæc de ijs (Oribasio referente:) scripserit: Cucurbitula materiam, quę in capite est, euacuare potest, itemq; dolorem soluere, inflammationem minuere, inflationes discutere, appetitum reuocare: imbecillum exolutumq; stomachum roborare: animi defectiones amouere: quę in profundo sunt, ad superficiem traducere: fluxiones ficcare, sanguinis eruptiones cohibere, menstruas purgationes prouocare, facultatis corruptionis effectrices attrahere, rigores sedare, circuitus soluere, à propensione in somnum excitare, somnum conciliare, grauitates leuare, atque hæc quidem, quęq; his similia sunt, præstare cucurbitularum usus potest: Quę eadem apud Galenum in lib. de Hirud. reuuls. cucurb. & scarif. scripta leguntur, & Cornelius Celsus usum illarum in febribus quouis tempore utilissimum, atque tutissimum prædicauit. iccirco hunc ipsarum usum apud eam gentem, ex te nunc audire cupio. ALPIN. Dixi illos cucurbitulis absque missione sanguinis rarissime uti, sed in corporum euacuationibus eas frequentare. GVILAND. Pro uniuersali ne siue totius corporis euacuatione, an pro alicuius tantum partis, ipsas adhibere consueuerunt. ALPIN. Neminem illorum vidi, qui cucurbitulis aliquando pro uniuersali facienda uacuatione ex toto corpore usus fuerit. sed alicuius tantum partis gratia, præcedente tamen uniuersali. Hincq; illarum frequentissimus est usus, prius facta uniuersali sanguinis uacuatione

ne

ne ex febris in cubito venis, in capitis doloribus, & inflammationibus: præfertimq; in phrenitide, amentijs, morbo Dem el muia vocato, oculorum, auriumq; doloribus, ac inflammationibus applicant unam occipiti, atque duas partibus circumpositis, uel in collo. Cuti verò pro qualibet cucurbitula tres, uel ad plus quinque scarificationes infligunt, longas tamen atque profundas rostrumq; cucurbitule cauū ore excipientes, ac spiritum fortiter trahentes quantum sanguinis uolunt euacuant. Frequentissimus cucurbitularum est usus, cum scarificatione occipitis, atque partium circum ipsum post aures positarum, atque colli. emissio ex ijs partibus sanguine. qui multis officit, ipsiq; maxime, qui non admodum calido constant capite, quemadmodum in calidissimis capitis morbis sanguinis nulla euacuatio, eo modo ab ijs scarificatis partibus ope cucurbitularū, summopere semper prodest. Nihil est præstantius ad excitandum somnum, quam copiosa ab ijs partibus scarificatis sanguinis euacuatio. Sed hæc admodum cautè est administranda etiam in calidissimis capitis affectionibus, quando multos acutè febrientes ob continuas uigilias istac usus immoderata sanguinis uacuatione, in ueterinosos, lethalesq; somnos incidisse, obseruauerim. Hinc fortassè non immerito ab Hippoc. in lib. de aer. loc. & aq. proditum est, Scythas usus hac immoderata uacuatione, uel in somnos lethales incidisse, uel inde viros impotentes factos, quippè immodice uniuerso corpore exinde refrigerato. In capitis verò doloribus, grauitatibus inflammationibus, oculorumq; lippitudinibus, & alijs calidis omnium capitis partium affectibus ex plenitudine obortis, summo semper adiumento erit ista moderata cucurbitulis procurata uacuatione. quod Gal. lib. de Hirud. reuuls. cucurb. his uerbis planè etiam confirmatum reliquit, dicens: Incipientes, aut & vigentes capitis grauitates dolores à plenitudine per cucurbitulam in occipite positam, uel solam, uel cum scarificationibus iuuat: uerum totum corpus antea uacuatum esse oportet. idemq; in lib. de curat. per sang. miss. cap. 19. apud ipsum, legitur. Aegyptij medici in nuper dictis affectibus primo secta cubiti uena cephalica uel communi, occipiti applicat cucurbitulas, mox cum morbus illis uacuationibus non cesserit, uel ad frontis, uel angulorum magnorum, uel narium, uel temporum uenam secandam confugiunt. easdem etiam pro iisdem malis ad uacuandum sanguinem supra occiput, in auersa capitis parte

applicantes. Certumq; est, ab his partibus, ita scarificatis, quantum sanguinis uolunt copiam vacuare. Cauent tamen hac uti uacuatione in ijs, qui caput frigidum, humidum molle, rariq; habitus obtinent, quod eorum ab hoc auxilio inmodice cerebrum refrigeretur. Quo ita refrigerato, necessarium sit, mox ægerrime suas functiones obire posse. Siquidem hoc membrum suapte natura frigidum, haud facile sanguinis missione refrigeratum, recalescere potest. In occipite etiam & collo cum scarificatione cucurbitulas administrant ad gutturis inflammationes, scilicet cum successu, nam præter quod à parte affecta euacuant, etiam naturam excitant, ut per eam viam noxium humorem expellat. Quasi contentur cucurbitularum ad eam partem facta attractione, naturæ motum ad exterarum illas partes imitari. Siquidem ad eas partes humorum decubitus sæpissime naturam critice facere, ex Hipp. lib. 6. aphorism. colligi potest; Quum ipse dixerit: Ei, qui ab angina corripitur si tumor factus fuerit in collo, bonum est. atque etiam in lib. 7. aphorism. Ei, qui ab angina corripitur, si tumor & rubor in pectore superuenerint bonum, extra enim vertitur ægritudo. A dorso, lumbis, scapulis, pectore, naribus, atque cruribus nusquam in Aegypto aliquem vidi, qui sanguinem per cucurbitulas, eduxerit. GVILAND. Nonne euacuant plenitudinem totius, aliquando cucurbitulis? An non, ut nostri, præter occiput posterioresq; capitis partes, scapulis etiam dorso, lumbis cruribus, atque alijs corporis partibus eas applicant, atque sanguinis per eas uacuationem procurant? nonne etiam utuntur in pestiferis febribus ad iuuandam exanthematum eruptionem, iisdem scarificatis, atq; etiam sine scarificatione, quas nostri appellant leues cucurbitulas, uel siccas. Quales uerò facere illi scarificationes consuecant libenter ex te audirem. ALPIN. Illi rarò vel nunquam utuntur cucurbitulis sine scarificatione, neque præter nuper dictas capitis partes, occiput, scilicet, omnemq; auersam partem, atque post aures inter occiput, & collum, alias ab his pro uacuando sanguine usquam scarificatas, potui obseruare, iccirco neque dorso, lumbis, natibus, coxendicibus, cruribusq; applicant cucurbitulas, pro adiuuandaq; exanthematum apparitione multo minus ijs utuntur. quinimo potius aduersus nostros omnes, qui pro adiuuandis variolis, morbillis, vel puncticulis malignis, usum illarum in nuper dictis partibus conseruantur, multa (me audiente) dixerunt quibus earum usum

aph 37.

aph. 49.

usum

vsus in pestiferis ijs febribus cum exanthematibus ab animis nostris penitus eruerent. Demum nullis cucurbitulis tollere posse plenitudinem vel vniuersalem etiam, vel particularem affirmant, atque hinc nemo ipso vsu cucurbitularum aggreditur, nisi postquam vniuersum corpus probè fuerit vacuatum. Pro qualibet cucurbitula applicanda quattuor, aut ad summum quinque infligit scarificationes ea longitudine, qua est indicis latitudo profundè adacto scalpello, non epidermidem tantum, ut pessime nostrorum medicorum multos paruas, ac tantum in superficie cuti scarificationes infligentes, facere dicunt. sed multo profundius secundam eutem, atque adeo carnem vulnerantes, atque scindentes. *GVILAND.* Mihi haud mirum est, vsus cucurbitularum in occipite, eiusque proximis partibus apud Aegyptios ita esse frequentissimum, & familiarissimum, quando etiam veterum clarissimorum medicorum non pauci eundem morem secuti sint, præsertimq; Hippoc. atque Galenus. ab occipite enim eiusq; proximis partibus ad capitis dolores, grauitates, atque longe magis ad lipitudines oculorum, sanguinis missione cucurbitulis, nuper dictis partibus applicatis vsos fuisse, hæc in libr. aphorism. à Galeno memorię mandata explicant: In doloribus itaque partis capitis posterioris, cum auersione euacuatio ex fronte fiet: sicut anterioris ex occipite. Sic itaque diuturnæ oculorum fluxiones sæpius sanatae sunt, ex partibus secundum occiput sanguine misso unà cum cucurbitulæ vsu, atque in lib. 13. meth. med. hæc habentur: Præterea cucurbita in occipite defixa efficax est remediū ad oculorum fluxiones: & in lib. de curat. per sang. miss. ipse eadem, quæ superius in eiusdem de Hirud. cucurb. libro scripsisse, annotauimus, scripta reliquit, ita dicens: Sicuti capitis grauitates & inueteratos in eo ex plenitudine dolores leuare manifeste solet tusa in fronte vena. At incipientes, aut etiam vigentes per cucurbitam in ceruice procurata retractio, interim quidem solam, interim cum scarificatione. Cæterum præuacuatum esse corpus vniuersum oportet. & Hippoc. in lib. de passionib. vbi agit de faucium inflammationis auxilijs, dixit: Si uero ex his gracilis non fiat, retro raso capiti cucurbitæ duæ adhibentur, & sanguinis plurimum detrahatur, & pituitæ fluxus retrò reuellatur. & Gal. in lib. de medicamentis facile parabilib. de oculorum vitijs sermonem habens, scripsit: Quod si vehemens fuerit capitis grauitas, aufe-

cap. 19.

cap. 19.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

renda erit, ac occipitio cucurbitula affigenda, concisa prius cute scalpello, copiosusque inde sanguis detrahendus. Quare cum apud Hippocratem & Galenum medicos præclarissimos vsus cucurbitularum in occipite, & circum ipsum fuerit frequentissimus, non est mirum eodem modo Aegyptios eandem retinere consuetudinẽ; ita, neq; in his solum, sed in alijs partibus græcos illos imitantur. Hippocrates enim in libro de loc. in homine (si tamen eius est liber.) prope aurem ad alterius auris dolorem apponendam esse cucurbitulam memoriæ prodidit, non minusque etiam in coxendico dolore coxendici, ad foras trahendum humorem. Eiusdemque coxendici applicatæ usum ad procidentiam vuluæ in lib. de natura humana laudauit. & in lib. 5. aphorism. de iisdem ad mammas administrandis, & utendis ait: Mulieri si uelis menstrua cohibere, cucurbitulam quàm maximam ad mammas apponẽ. & Gal. idem in lib. 3. meth. med. scriptum reliquit, atque de earundem ad præcordia etiam usu. Sic namque ad mamillas cucurbitam imponimus, cum sanguis ex utero profluit, defixo maxime in ipsis communibus pectoris, & uteri uasis eius ore. sic si ex naribus sanguis profunditur, præcordijs maximas cucurbitas affigimus. & Gal. in 1. lib. ad Glauc. docuit: ad firmandum sanguinis fluxum ex liene prodeuntẽ, hypochondrio sinistro, & ex hepate dextro cucurbitam esse affigendam. idemque omnino in lib. de curandi rat. per sang. miss. affirmauit. eademque umbilico positam cum multa flamma incantamenti modo dolorem uentris a flatulento spiritu ortum sanare, in lib. 2. meth. med. scriptum reliquit. Meminitque etiam cucurbitæ usum ad lapidem renum, in lib. de ren. aff. dignot. & med. Cordi, thoraci que etiam ad deriuandam humorum ad pulmones fluxionem, adhibendam cucurbitulam esse in lib. 1. meth. med. docuit. Cæterum non solum Hippoc. & Gal. usi fuere cucurbitulis in occipite, eiusque partibus & collo, uerum, ut ex iam in medium allatis patet, quamplurimis etiã in alijs corporis partibus, non sine Aegyptiorum medicorum reprehensione, quos cucurbitulis in illis omnibus partibus, raro uti nuper dixisti. Maxime uero, ipsi videntur etiam damnandi, quod rarissime siccis, siue absque scarificatione illis utantur. neque dorso, scapulis; lumbis, cruribusque affigere, in febribus pestiferis eas consuefcant, in quibus sanè partibus, tum corporum euacuationis gratia, tum in malignis febribus, ad foras trahendam improbitatem

tem ueneni nostri ferè omnes eas apponunt. ALPIN. Nescio an nostri illis de vsu cucurbitularum plus errent. Aegyptij enim planè contendunt, nūquam affigendas fore cucurbitulas, ni prius uniuersalis uacuatio præcesserit. Proindeq; negant solis cucurbitulis plena corpora posse vacuari. Demum summopere aduersus nostros damnāt vsū illarum in febribus, scapulis, dorso, lumbisq; maximeq; in pestiferis, ad extrahendum veneno imbutum humorum, GVILAND. Quibus rationibus corporum plenitudinem posse solis cucurbitulis vacuari, contendunt, in principijsq; morborum haud facta prius vniuersali uacuatione per uenę sectionem, cucurbitularum vsū habere, atque non minus cur easdem in pestiferis febribus ad humorem extrahendum damnent, ex te nunc libenter scire cupio, nam polliceor tibi, me deinceps in medium laturum etiam meam sententiam.

An solis cucurbitulis corpora rectè, ac tutò vacuari possint, & num in principijs morborum pro uacuatione sint adhibenda. Cap. XV.

ALPINVS.

IN primis de vsu cucurbitularum pro sanguinis uacuatione loquemur, atque postea de earundem usu pro attractione humoris uenefici ex alto, siue ex penitioribus partibus corporis ad cutim. Verissimum itaque est, Aegyptios damnare usum scarificatarum cucurbitularum, pro tollenda corporum plenitudine, quam aiunt non cucurbitulis illis rectè ac tuto tolli posse, sed solum vel secta uena, vel scarificatione crurum, malleolorumve præstita. Quam sane scarificationem solam vicariam uenę sectionis affirmant, nequaquam vero cucurbitulas, de qua re posterius nos deliberatius agemus, ubi de ea scarificatione sermonem habebimus. Non debere igitur, neque rectè ac tutò plethorica corpora solis cucurbitulis vacuari posse affirmant, ijsq; rationibus ipsis hoc persuasum est, quoniam arbitrantur, sola sectione magnæ alicuius uenę, communem corporis plenitudinem vacuari posse, vel etiam cruribus (vt iam dictum est) scarificatis, atque ab apposis cum scarificatione cucurbitulis scapulis, dorso,

atq; lumbis, solam fieri particularem euacuationem, quando secta magna uena, à qua plurimæ uenæ ramificatæ, per plures partes corporis expanduntur, absque dubio in vniuerso corpore fiat inanitio, & sectis cutaneis uenis nuper dictarum dorsi partium, non possint, nisi eæ partes vacuari, quæ ijs uenis refertæ sunt. Quare ab ijs scarificatis nõ posse à toto corpore fieri uacuationem asserunt. **GVILAND.** Cur magis à scarificata cute crurium uolunt uniuersum corpus posse vacuari, minimeq; scapularum dorsiq; cute eodem modo scarificata? quod tamen aduersari ueritatì iudico, quoniam dorsi cutis uenæ sunt sanguinis fonti propinquiores, quam crurum, qua uicinitate cui dubium, quod à caua magna uena illis proxima citius attrahent, atque in maiori etiam quantitate sanguinem. **ALPIN.** Respondent, quod et si uenæ dorsi, ac lumborum uenæ cauæ propiores, quam crurum uenæ sint, nihilominus, quia ad dorsi partes non ita rectè à uena caua uenæ illæ accedunt, uel admodum etiam exiles existant, ineptiores esse ad euacuandum sanguinem, quam crurum uenæ, quæ ijs longe grandiores, cum maximis uenis, à uena caua rectius ad crura procedentes in suras sparguntur. Quod docuit Gal. in lib. de dissectione uenarum & arteriarum, dicēs. Hinc reliqua magna uena in crus ipsum diuiditur, primam iuxta inguinem emittentes propa ginem, quæ cum parua arteria in anteriores musculos spargitur, secundum utrinque unam, quæ ex internis partibus ad genu usque subter cutem dissipatur, ac alias non paucas ad profundiores femorum partes. Cæterum paulo altius quam femur, cum tibia articulo iungitur, in tres partes diuiditur: quarum media, quæ maxima est per ipsam deorsum ad poplitem fertur, atque inde per profundū posterioris tibiæ partis, quam suram dicunt, procedens, non modicam in musculos eius ramorum sobolem spargit. Sed his dictis iam redeo ad ea, quæ aduersus cucurbitularum nuper dictum usum afferunt. Aiunt siquidem non solum, quia cucurbitulæ dorsi partibus cum scarificatione applicatæ particularem, & minime totius uacuationem præstare possunt, iccirco illis tãtum post uniuersalem factam sanguinis uacuationem, pro particulari capitis faciendâ euacuatione, in occipite, atque nuper dictis capitis partibus uti non immeritò consueuerunt, sed quòd etiam cucurbitulæ sanguinem tenuiorem tantum euacuât, crassumq; relinquunt qui obstructa fouet, atque exinde putredinem concitat, atque or-

tam

tam adauget. Tenuiorem verò sanguinem cucurbitulas euacua-
 re cum Auicennæ, multorumq; aliorum Arabum grauissimorum
 medicorum auctoritate, tum non minus ratione uerum esse arbi-
 trantur. Auicenna etenim, quem præcipue in arte medica obser-
 uant, hæc in lib. 4. suæ medicinæ scripta reliquit, dicens: Ventosæ ^{fen. 4.}
 cutis partem magis mundificant, quàm phlebotomia, & plus ex- ^{cap. 21.}
 trahunt sanguinem subtilem, quam grossum. Et ipsarum quidem
 iuuamentum in corporibus grossis & crassis, habentibus grossum
 sanguinem est paruum; quoniam ex istis non extrahunt sangui-
 nem, neque extrahunt sicut oportet, immo qui ex eo vehementer
 est subtilis, & cum difficultate, & in membro uentosato debilitatè
 efficiunt. Et hoc, ut dixi, ratione confirmare conantur, dicentes
 uenas, quas pro cucurbitularum vsu operarij scarificant, esse te-
 nuissimas, atque ferè capillares, per quas crassus sanguis exire non
 potest. proindeq; ab ijs scarificatis non nisi tenuiorem sanguinem
 educi possè. Tertio subcutaneum etiam solum earum scarifica-
 tione educi affirmant, quando tantum contentus in capillaribus
 ijs uenis per scarificationem sectis euacuetur, minimeq; ille, quem
 aliæ penitiores, grandioresq; venæ continent, cum præ ipsius cras-
 siori substantia, exiles illas cutaneas uenas ingredi nequeat. quem
 uiolenti sua attractione ipsè mouentes, trahentesq; & non vacuan-
 tes, multas in ijs uenis obstructions, sanguine crassiore in ip-
 sis multo attracto, atque inculcato, efficiunt. Quamobrem ipsas
 sanguinem multum uiolenti sua attractione commouere, parum-
 que uacuare, eumque solum, qui tenuior existit, quique commo-
 de cutaneas illas uenas sectas transire potest affirmant, hincque
 multas in corporibus concitari obstructions, maximeque in ijs
 corporibus, quæ à natiuitate uenis, atq; arterijs paruis effecta sunt.
 Demum addunt, partes scarificatas debilitari, quod & Auicen. in
 loco nuper audito memoriæ prodiderat. Cæterum quiam bifari-
 am solent cucurbitulæ a nostris cuti applicari, quando ipsorum
 alij applicent eas, scarificatis solis uenis minimis epidermicis,
 cuticulam enim hi quàm leuissime scarificant. Alijq; profun-
 dius non epidermidem tantum, verum cutem etiam, atque carnem
 scindentes utuntur scarificatis cucurbitulis. Priores in omnia nu-
 per recitata incommoda, ex cucurbitularum applicatione incur-
 runt. & isti etsi nō solum cutaneū sanguinem euacuent, sed etiam
 ex profundo internarum magnarum uenarum, & multum, tamen
 & ipsè

& ipsę tenuiorem educunt, & obstructions pariunt, scarificatasq; partes labefactantes refrigerant, densant, atque obstruunt. GUILAND. Sed quo pacto has cucurbitulas profundioribus scarificationibus cuti defixis, quę copiosiore, quantus desideratur, sanguinem euacuant, ista omnia incommoda corporibus facere persuadebunt? cum proxime accedat sanguinis per ipsas facta uacuatione ad eam, quę per sectam venam molimur. ALPIN. Obstructions in uenis sæpius eas cucurbitulas facere, non eo quod multum sanguinis solum ab vltimis uenis euacuant, sed quod id ualde uiolenter trahunt ad ipsas, vt uacuent. GUILAND. Multum quoque sanguinem vena secta euacuat, non tamen obstructionem parit. licet aliquādo fiat, ubi in stomacho & hypochondrijs plurimę cruditates existunt. Gal. in lib. de sanit. tuenda ait, quod si illis qui cruditatibus in stomacho, & hypochondrijs exuberant, sanguis dematur, vel frictions, ac balnea moliantur, proculdubio, omnes cruditates illę in uniuerso corpore à uenis rapiuntur, atq; ijs obstructions, putredines, febresq; contingere. ALPIN. Cucurbitulas, cum magnis profundioribusq; scarificationibus adiectas, plurimum sanguinem exhaurientes, obstructionum multarū sæpe esse causam eorum locorum medici ex hoc demōstrant, quod necessariò ex copiosa per ipsas facta sanguinis uacuatione, tota massa sanguinis in uenis contenta per corpus ad cutaneas capillaresque uenas cutis trahatur, cuius crassior pars, uel sanguis crassior transiens per angustiores uenas, eas sæpe obstruit. hincque in corporibus crassiori sanguine exuperantibus, simulque uenis à natura minoribus, refertis, qualia sunt melancholicorum multorum corpora, ualde suspecta istęc per cucurbitulas sanguinis uacuatione non immeritò esse solet. Cur vero itidem uenę sectione facta, sanguinis copiosa euacuatione non ita, ut cucurbitulis operata facile obstruet, dictu (aiunt) non est ualde difficile, quoniam uena secta, multoq; sanguine inanita, non solum à radicibus uenarum, in quibus pars sanguinis crudior crassiorq; residet, sed multo plus à uenis omnibus ab ea procedentibus, vsque ad cutem, quę multò minores ipsa existunt, quęque sanguinem continent puriorem, atque tenuiorem trahit, hincq; probè à medicorum vulgo creditur, uenę sectionem trahere à circumferentia ad centrum, quoniam is sanguine in amplioribus prioribus uenis contento, longe purior & tenuior existit, ut in substantia illarum nutrienda-

rum ab ipso corporis partium quàm facile mutari possit, à quo sanè sanguine non ita facile, veluti à primis venis prodeunte, venæ illæ obstrui possunt. **G V I L A N D.** Vulgaris tamen medicorum opinio est, quod cucurbitulæ à centro venarum ad circumferentiam trahant, quod tamen si verum Aegyptij dicerent, contrarium verum esse nos fateri oporteret, scilicet non solum cucurbitulas a centro ad circumferentiam, sed contra potius à circumferentia ad centrum sanguinem trahere, quod nulli hætenus ex nostris animaduertent. tamen verissimum etiam hoc esse iudico, quando verum sit, atque planè expertum, venas sanguine inanis, uacuatione, ut repleantur, trahere à uenis proximis, & proximas à proximis usque ad ultimas uenas, quæ uenarum radices, chylum à ventriculo intestinisque exuentes uocantur. Venarum itaque centrum æque in medio radicum venarum, quæ in mesenterio ortum habent, meseraicæq; dicuntur, atque capillarium, cutanearumve positum est, atque meseraicæ & cutaneæ extrema, per quæ fiet circumferentia. sit enim venæ meseraicæ, uel uenarum principium A, & ipsarum centrum B, atque cutanearum uenarum finis sit C. Quantum igitur uenæ C, cucurbitulis trahent à B, tantundem B, trahet ab A. Quamobrem verissimum erit quod cucurbitulæ multum sanguinem uacuant, trahent sanguinem contentum in venarum centro, & venæ centri a primordiis usque ipsarum venarum. Qua ratione apparet manifestissimum, cucurbitulas à centro trahentes puriorem sanguinem, atque tenuiorem in ijs uenis contentum ad cutim trahere, & euacuare, & ad centrum inanitur trahi impuriorem, crudioremque & crassiolem, qui a primis uenis chylum à stomacho exuentibus, ad magnas uenas trahitur, atque alijs in alias. **A L P I N.** Ad vnguem illorum mentem conspicuam effecisti, qua uia, purum tenuemq; sanguinem, uenas cutis pro cucurbitulas ad se ab internis, & crudum crassumque internas iecoris uenas à meseraicis trahere planè cognoscitur, atque ab hac vltima uenarum attractione obstructions fieri posse. Quod eadem facere cucurbitulas trahentes per uenas sanguinem, uiolentia, & non sensim ac sensim, ac in uenæ sectionis, & crurum scarificationis uacuatione fit, etiam statuunt, quando earum uiolenti attractione, crassi crudi que humores indiscriminatim per uenas trahantur, a quibus multæ facile obstruuntur. Hisq; de causis Aegyptij nunquam plenitudinem corporum cucurbitulis tollere audent,

dent, ijsq; tantū utūtur pro partis alterius uacuatione post vniuersalem uacuationem molienda. **G V I L A N D.** Rectè fanè mihi uidentur illi vsum cucurbitularum pro euacuatione complecti, atq; affectare, securiusq; corpora uacuare, quàm nostri medici ferè omnes faciāt, qui ferè in omnibus corporibus statim nulla effecta totius uacuatione, ad affigendas sine discrimine cucurbitulas se conferunt, sæpeq; non citra egrotantium noxam, & ipsorum non paruo cum dedecore, purgatis etenim corporibus eas tantum usum habere Gal. multis in locis docuit. in libro enim de curat. per sang. miss. de his ita scripsit: Cucurbitulę purgatis prius corporibus, vtilis quidem, sed in repletis (quę plethorica Græci uocant.) prætermittendę sunt. & in lib. 11. meth. cap. 17. ait: Quippe foras trahere potius, quàm eprimere in eo debemus: itaque etiam cucurbitula vtiliter ijs, qui sic laborant, si prius sint uacuati, applicabitur. si uero abundantia succorum, quam uocant plethoram, in his sit, non magis ex pulmone in pectus aliquid excrementi transfert, quam ex toto corpore attrahet in utrumque. & cap. 18. dixit: In phlegmonis cerebri, membranarumq; initio cucurbitulis uti medici non debent, sed finita fluxione, & prius toto corpore uacuato. & in lib. 13. cap. 19. dixit: Verum utendum cucurbita in ipsa parte, quę phlegmone urgetur inter initia non est, immo postea quam totum corpus uacuaueris, ac necessarium sit eorum, quę in inflammata parte continentur, aliquod educas, atque eruas, aut etiam foras uersus attrahas. **A L P I N.** Multi respondent Galenum locutum ibi fuisse de cucurbitulis citra scarificationem affixis, quās vulgus medicorum ficas appellat. quarum usum præcedere debere aiūt totius corporis vniuersalem uacuationem, quod in scarificatis non est necessarium, quum hę possint abunde corpus uacuare. **G V I L A N D.** Gal. in lib. de cucurbitulis explicat, vtrisque uacuationem præire debere, his profectò uerbis: Incipientes autem & vigentes capitis grauitates, ac dolores a plenitudine reuulsio per cucurbitulam in occipite positum, vel sola, vel cum scarificationibus iuuat: verum totum corpus antea uacuatum esse oportet. idemque iisdem omnino uerbis in lib. de curat. per sang. miss. planè confirmauit, ibi enim iubet omnino totum corpus uacuari priusquam cucurbitulę applicentur, vel id fiat cum scarificatione vel sine scarificatione. Non desunt medici grauissimi, qui Aegyptiorum usum laudare nituntur, præsertimq; in febribus pestilentibus,

tibus, in quibus solent exanthemata, uel maculę in cute apparere, quibus plerique his cucurbitulis vacuantes sanguinem, medentur, cum uideant naturam per cutim excernere, atque Hippo. in apho. præceperit medicos sequi debere motus naturę, atque per uiam qua ducere natura humores tentat, ipsos vacuare humores debere. Dicebat olim quidam medicus Clarissimus, aliqui aiunt euacuare nolumus nisi per cutim, quia quo natura vergit, si per conuenientia loca, eò ducere oportet, & cum cutis sit conueniens regio, quoniam inter membra, quę naturaliter suscipiunt excrementa, cutis est talis, ideo per eam euacuare poteritis. Cum scarificationibus etiam ? respondebitis quod si materia erit pauca, nec multa in uenis, nec multum crassa, ita quod repletio pauca sit, potest tunc natura adiuuari: Sed in febre pestilenti, ubi materia est multa, si cum illis maledictis cucurbitulis exterius trahere uelletis, nihil esset deterius, quia subtile traheretis, & remaneret crassum: Calorem minueritis, & putredinem aueritis: ideo vel cum phlebotomia, vel cum medicinis euacuantibus euacuabitis. Addunt Aegyptij, quod vsus cucurbitularum in feb. pestilentibus pro uacuatione molienda non est utilis iudicandus, tum ob ea multa, quę ab ijs eueniunt incommoda, tum præsertim, quia hæ corpora non vacuant, ut facit natura recte operans, vel ut docuit Gal. in lib. de diff. feb. qui dixit, febrium pestilentium curationem duobus comprehendere, atque administrari, scilicet siccatione, atque meatuum transpiratione, corpora etenim ipsa ita febrientia, ut curentur, debent exsiccare a copia humorum, tum obstructionem faciente, tum obstructa fonte, atque transpirabilia fieri. secus autem facere cucurbitulas in ipsis corporibus statuunt, cum ipsę euacuando exsiccanoque, obstructiones multas pariant, modo nuperrime iuxta ipsorum sententiam explicato. Non desunt multi medici etiam illustrissimi contrariam sententiam ueram affirmantes, qui usum cucurbitularum in vacuandis corporibus idoneum, ac utilissimum esse statuunt: præstantissimumque auxilium, venę sectionis uere uicarium, & in corporibus virium causa non ferentibus uacuationem sanguinis per uenam sectam, ad primę tutum, ut ex Auicenna (a quo fortasse alicuius cucurbitularum vsus originem duxit.) lib. i. legitur, qui dixit, cucurbitulas in multis corporis partibus sanguinis uacuationem recte præstare, sed præsertim cruribus applicatas, proximas esse ei, quę venę sectione fit. ipse enim ibi scripsit

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 10.

li. 4. sen. 4.
cap. 11.

psit de his in hunc modum: Et ventosæ quidem, quæ cruribus superponuntur sunt minutioni propinquæ, & mundificant sanguinem, & prouocant menstrua. Hoc vero clarius à Cornelio Celso, ijs utique verbis nobis etiam persuasum est. in secundo enim libro hæc scripta reliquit: In acutis quoque quibusdam si & leuari corpus debet, & ex vena sanguinem mitti, vires non patiuntur, idque auxiliium, ut minus vehemens, ita magis tutum. Neque vnquam periculum est, etiam si in medio febris impetu, etiam si in cruditate adhibetur. Ideoque vbi sanguinem mitti opus est: si incisa vena præceps periculum est, aut si in parte corporis etiam vitium est, huc potius confugiendum est. Non minus apud Antyllum fuisse in vsu scarificatas cucurbitulas pro oppletis partibus, ex Oribasij libro septimo, manifeste constat. Nec minus pauci ex recentioribus medicis existunt, qui ipsarum vsu pro corporibus vacuandis summo opere commendant, neque difficile est, medicorum nostratum ferè omnibus id persuaderi, quando hic euacuandi per cucurbitulas modus sit familiarissimus, plebi que admodum receptus. Patroni cucurbitularum, nuper ab Aegyptijs allatis rationibus alijs medicis, aduersus cucurbitarum ascleclas excogitatis, atque obiectis, respondent, cucurbitulas copiosissimam sanguinis vacationem, magnis factis scarificationibus, nec non eas, etiam quæ etiam superficialijs moliuntur, epidermidis incisionibus in multo numero applicatas, varijs corporis partibus efficere posse, qua detracta per partem post partem, cui dubium, partibus multis ab ipsa vacatione inanis à toto corpore trahentibus, fieri totius corporis vacationem. Nequeunt tamen ijs sanguinem tenuiorem tantum vacuari, atque crassio rem egerrime, non fateri, cum Auicen. hoc idem admodum aperte confirmauerit, literis que tradiderit, in corporibus crassiori sanguine constantibus per cucurbitulas sanguinis vacationem parua esse vtilitatis, quoniam in ipsis hæ non extrahunt, ut par esset, sanguinem, & id ipsum cum difficultate. Neque recta ratione negare possunt, per tenuissimas cutis venas crassum sanguinem non facile transire posse. Sed aliqui in medicina etiam viri grauissimi non omnino abeunt sine ratione, dicentes, ut huic dubio satisfaciant, antiquos ob id medicos doctissimos monuisse, ut applicationes cucurbitularum, frictions fatusque calidos præcedere debeant, ut sanguis sic attenuetur, paraturque ad excretionem. Quod tamen non videtur omnino credendum,

dum, quando, priusquam applicentur cucurbitule, cute vel fricata, vel fotu aliquo vel balneo laxata, sanguinem in vniuerso corpore contentum posse attenuari non sit dicendum, is si quidem tantum attenuabitur, qui sub cute erit, ad quem facultas frictionum vel fotuum peruenerit. Cucurbitulæ vero iuxta ipsos vacuant non à partibus subcutaneis, verum etiam ab omnibus venis corporis, ad hoc vt per ipsas facta euacuatio, totius & non alicuius partis, vel particularis, sed vniuersalis sit dicenda. Oporteret uerò, ut æquè rectè omnium corporis venarum crassus sanguis attenuaretur, vniuersum vel corpus fricari, vel in balneo per multum spacium temporis morari, ut Auicennas in lib. 1. his uerbis testatus est, Et oportet quidem, ut à uentosis sibi quilibet caueat post balneum, nisi cuius sanguis fuerit grossus, quoniam ipse se prius balnari debet, & una hora morari, & postea uentosas apponere. Sed quam tutum sit in plethoricis corporibus, non præcedente vacuatione totius, præsertimq; in principio febrium putridarum, balneum vel frictiones, quæ omnia sequi debent corporis probam euacuationem, administrare, illis relinquo iudicandum. etenim notissimum est omnibus in Galeni doctrina versatis, nunquam febricitantes balneis uti posse ante humorum concoctionem, quæ morborum principia omnino carent. Negant etiam isti cucurbitulas scarificatas a primordijs vsque uenarum incoctum sanguinem trahere, multoq; minus obstruere uenas, quod tamen, si hæ copiosam vacuationem præstiterint, necesse est fieri debere, cum nequeat educi copiosus sanguis à cutaneis uenis, nisi eodem à proximis attrahentes, & proxime à proximis vsque ad ipsarum radices peruenientes repleantur. Quod non eueniet si paucus sanguis his extrahatur, quoniam priusquam attractio ad primas uenas perueniat, sanguinis in uenis cutaneis inanitis repletio, siue reductio fiet. Neq; etiam necessariò, etsi fiat vsque a prioribus uenis ad vltimas attractio, uenas obstrui erit affirmandum, cum corpora ita latioribus uenis prædita sint, ut sanguis etiam crassissimus, non ita difficile ipsas permeare ac transire queat. ueluti tenuioribus uenis referta corpora ad obstructionem ea uia non erunt inepta. Paucum etiam sanguinem ducentes, vel nullum, multumq; attrahentes & modicū vacuantes, cui dubium quod, quàm facile ex multo in illis uenis vi attracto, & conculcato, obstruendi occasionem dabunt. Aiunt uero utroq; modo applicatis, cutem, cui sunt applicatæ, debilitari. ex

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

contentiq; in ipsa sanguinis vacuatione primo refrigerari, & mox eius omnes meatus constipari, atque obstrui. Quod febricitantibus inutile & noxium erit. cum una indicationum curatiuarum fit corporum obstructa liberare, ipsaq; corpora transpirabilia reddere. Quibus si responderent, cutis eundem calorem amissum ex vacuatione sanguinis, ex nouo attracto sanguine restaurari, uerum haud planè erit, cum tunc temporis nequaquam pars queat restitui in pristinum statum, ob suscepta vulnuscula, minusq; solita copia sanguinis repleri, quanta cutis per cucurbitulas fuerat priuata. Negant non minus dorso appositas cucurbitulas probam sanguinis vacuationem facientes, posse ad cordis regionem, multum sanguinem trahere, etsi etiam intra aliquod viscus aliqua fuerit inflammatio, cam posse magis augeri. Cum tamen Gal. contra illos apertissime sentiat, qui in lib. *II. meth.* ita scripsit: Quippe foras trahere potius, quam reprimere in eo debemus: Itaque etiam cucurbitula utiliter ijs, qui sic laborant, si prius sint vacuati, applicabitur. Si uero abundantia succorum, quam uocant plethoram. in his sit, nō magis ex pulmone in pectus aliquid excrementi, trāsfert, quā ex toto corpore attrahet in utrumq;. Sed ex me hæc obiter dicta de his sint. *ALPIN.* Verum cum tu *GVILANDINE* doctissime utrorumq; de usu cucurbitularum pro vacuatione corporum rationes animaduertes, easq; fueris contemplatus, quæso tuam profer sententiam hac de re ita ancipiti, qua ego uere possim de illarum usu atque utilitate statuere, quando hætenus pro isto negotio huiusmodi usum non parum pertimuerim, ac ferè abhorruerim. *GVILAND.* Non paruam occasionem fuisse arbitror, ut medici non modo doctissimi, uerum etiam grauissimi existimaerint, cucurbitulis posse corpora etiam plethorica rectè vacuari, quod ipsi tum apud Gal. tum apud alios celebres medicos legerint, crurum scarificationem posse idem præstare, quod uenæ sectio, unumque atq; idem putantes esse hanc scarificationem, & cucurbitulas scarificatas. Quam ob causam non est mirum si usum cucurbitularum tātum pro uacuandis corporibus, ubi uel uires non præualidæ, uel ætas, uel aliquod aliud non ferat missionem sanguinis per uenam sectam, laudauerint. sed quanto in errore isti uersentur, posterius, ubi de nuper dicta scarificatione sermonem habebimus, ex te rectè audire spero. Diuersissimam uero rem esse nuper dictam scarificationem a cucurbitulis, ex Galeni, *Oribasijq;* testimonio,

monio planè constare videtur, ipsi enim & Apollonius, Antyllus separatim de utroque auxilio scripsere. Quam ueritatem medici aliqui etiam huius temporis præclarissimi rectè nouerunt. Cum itaque plerique idem auxilium cucurbitulas, atque scarificationem illam afferre pro certo haberent, mirum non est, si legentes apud Galenum in 2. lib. aph. eam esse proximam uenæ sectioni, atque in lib. de san. tuen. tantundem valere, quod uenæ sectio ualet, & in lib. 13. meth. corpus plethoricum vacuari aut uenæ sectione, aut scarificatis malleolis, usum cucurbitularum vicarium esse statuerint. Sed an nos tutò uti possimus in plethoricis corporibus tali uacuatione, vel in febribus putridis etiam uacuationis gratia, nunc dicam, quid huius rei sentiam: in primisq; censeo nullo pacto medicos moliri debere sanguinis uacuationem in plethoricis corporibus per cucurbitulas, ubi nihil sit, quod uenæ sectionem uel crurum scarificationem prohibuerit. nam sum huius firmissimæ sententiæ, q; cucurbitulæ sint auxilia partis, quæ sequi debeant totius corporis uacuationem, quod ex Galeno superius cognitum est, qui dixit cucurbitulas occipiti applicandas uel cum scarificatione, uel sine, sequi debere totius corporis uacuationem, atque in hoc non possum non nisi multum Aegyptios hoc modo illis utentes post vniuersalem uacuationem, summopere laudare, minimeq; tutum auxilium in corporibus plethoricis cucurbitulas esse existimo: multoq; magis, si ea corpora crassioribus succis abundarint, in quo casu eas omnino abhorrerem, ne ab ipsarum tractione, sanguine illo multo in uenas attracto multæ obstructions fierent. Hincq; Galenum in lib. de curat. per sang. miss. in corporibus gracillioribus, nigris, scarificationi crurum prætulisse uenæ sectionem non immeritò iudicauit, quia ea corpora constant sanguine crassiori, qui neutiquam per uenas cutis paruas facile uacuari potest. Quare si ijs ait eam non conuenire scarificationem, quæ fit, maioribus illis crurum uenis profundius scarificatis, quanto magis putandum erit cucurbitulas scarificatas non conuenire, tum ob periculum obstruendi ex crasso illo sanguine uiolenti attractione peruenas moto, tum ob paruas cutis uenas, non etiam profundius scarificatas, quas ob crassitiem commode transire nequit. Itaque neque in ijsdem corporibus putrida febrè correptis per ea molienda erit euacuatio, præsertimq; in quibus copiam crudorum crassorumq; humorum adesse significatur, in ijs enim summe exi-

aph. 17.
cap. 4.
cap. 5.

in lib. de
curat. pec
sang. miss.

tiōsus creditur usus cucurbitularum, quoniam purior, tenuiorque sanguis vacuatur, crassior & crudus remanet, atque natius calor diminuitur. Talium verò crassorum humorum crudorumque, copiam attestantur, urinae crassae, vel cum crassis contentis albis pituitosis obseruatae, quales ego Cayri, Genuae, Bassani in epidemica pestiferarum febrium constitutione, ferè in singulis obseruauī. Sudoresque frigidi, vel multi noctu apparentes non ex multo cibo orti, atque alia huiuscemodi generis multa, quae breuitatis causa hic taceo. In interna etiam visceris alicuius inflammatione dorfi partibus applicatae cucurbitae summe erunt perniciosae, quoniam in partem affectam sanguinem multum trahentes, augebunt necessario putredinem. Non conuenient etiam in febribus putridis iisdem partibus appositae, quia cutem, sanguine multo ab ipsa vacuato, refrigerant, atque constipant. Vbi uero sanguine neque multo neque crasso abundarint, pro moderata sanguinis uacuatione faciēda, necessitate coactus aliquando mitti sanguinem etiam tutò posse ijs affirmarim, multoque magis cruribus applicatas. sed consulo tamen omnes medicos, ut vice harum, libentius utantur surarum scarificatione more Aegyptiorum absoluta; atque haec est mea sententia circa usum cucurbitularum pro uacuatione corporum, cum scarificatione applicandarum. ALPIN. Rectissimam atque verissimam esse tuam istam sententiam iudico, meque ei libenter totus subscribam: quare lubet mihi nunc nonnulla exempla, huic ueritati planè conducentia, narrare. Cayri enim dum morarer, duosque iuuenes Gallos maligna febre correptos in Aede Pauli Mariani Veneti pro Galliarum Rege Consulī clarissimi, praemānibus haberē, non tamen eodem uirumque tempore, obseruauī ab applicatis dorso cucurbitulis, paulo post in lethalem pulsus intermissionem deuenisse. Idemque Bassani in Minerua Forcatura matrona honestissima eadem febre laborante a me obseruatum est. Quo in loco binos etiam homines euacuationis gratia Vastaniam villam profectos, atque in aestuarijs, à multis applicatis uniuerso corpori cucurbitulis in acutas febres incidisse, quorum alter, qui Bassanum habitabat, qui meae curae commedatus fuit, vix seruatus fuit, alterum ruri degens inopia medicorum non rectè curatus, obiit. Venetijs etiam filius Bartholomaei Falgherij iuuenis eodem modo à cucurbitulis in aestuario in acutam febrem incidit, qua tamen liber euasit. ex his ergo videre possumus atque

atque planè etiam cognoscere, cucurbitulas & obstruere, & ad intimas partes corporis trahere, nam quis non fatebitur, binos illos viros Bassanenſes, atque nunc Falgherium a cucurbitulis in venarum magnarum obſtructionem craſſis, crudisq; vi cucurbitularum intus deductis primo, atque non minus in meatuum cutis conſtipationem, & inde auerſa putredine in febrem putridam incidiſſe? vt & Gallos illos & Forcaturam, pariter in pulſus intermiſſionem, ex multo ſanguine crudo in regione cordis vi ipſarum attraçto, quo ſuffocati perire, vt ex Gal. in 3. lib. de præſag. ex pul. prædictum eſt. Sed his auditis, melius erit, ad alterum propoſitorum diſſoluendum per tranſire.

An errent Aegyptij medici nunquam vtentes cucurbitulis pro adiuuanda exanthematum eruptione. Cap. XVI.

ALPINS.

ALTERVM caput reliquum erat explicandum de vſu cucurbitularum propoſitum, quippè Aegyptios in febribus malignis ad apparitionem exanthematum, nullis vt cucurbitulis, quod multis ex noſtratibus medicis auxilium ſelectiſſimum eſſe ſolet. Nam hi in iſtis febribus applicant ad decem vſque & plures cucurbitulas vniuerſo corpori, interdum ſcarificatas, atque interdum citra ſcarificationem, vt ex alto a partibus nobilibus ad cutim uenenum auellant. Quem vſum omnino illiuſce regionis medici omnes formidant, atque abhorrent, præſertimq; ſi ex dorſo applicentur, eumq; multis de cauſis damnare ſolent, præcipueq; quod omnibus fere corporibus à peſtilenti febre vexatis comuniſſima res ſit, copia multa craſſorum crudorumq; humorum, quod arguere ſudores frigidos, uel multos in ipſarum febrium principijs, viſos, vomitusq; craſſos, ac viſcidos, & vrinas craſſas, vel ipſarum craſſa, multa pituitoſaq; contenta, atq; alia huiuſce generis multa, affirmant. Neque abſque ratione in his febribus a deſſe multi in venis humores craſſi, & viſcidi dici poſſe videntur, quando in illis corporibus non deſit copia caloris febrilis, humorum ichorem cõſumentis, qua via illi tum craſſeſcunt, tum len-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

torem accipiunt. Qua humorum istorum copia in ijs corporibus
 existente, applicare cucurbitulas valde timent, ne ex attractis cras-
 sis ijs, viscidisq; per venas succis, multas concitent obstructiones.
 Non scarificatas inquirunt, plurimum trahere, & parum vacuare.
 ex quo multo attracto facile partes hæ obstruuntur. Scarificatas
 etiam si aliquid educant sanguinis, puriorẽ tamen, & tenuiorem va-
 cuare crassioresq; relinquere, & violenta attractione inæqualiter
 omnium humorum copiam attrahere. Præterea nullo pacto
 aiunt, vt supra dictum est, dorsi partibus applicatas posse ijs feбри-
 bus esse alicuius vtilitatis, cum hæ primo in uenas proximas cordi
 trahant noxios succos, atque vacuato etiam sanguine, cutem re-
 frigrent, densent, atque eius meatus obstruant, & calorem natu-
 ralem imminuant, vacuato multo ijs sanguine puriori, & tenuiori;
 Præterea addunt, eruptiones exanthematum esse adiuuandas tra-
 hentibus ex alto ad cutem veneficos humores, sensim ac sensim si-
 ne violentia, vt natura facere sæpe solet, quæ sæpe incipit expelle-
 re punctulas ad cutem quarta die, & paulatim singulis diebus
 paululum expellendo, vsque ad septem, & plures etiam dies quan-
 doque expellere desinit, quoniam per tenuissimas venas non est
 ita facile noxios totos humores posse semel deducere, atque expel-
 lere: & ob id paulatim, & non sine magno iudicio pluribus diebus
 expulsionem perficit, scilicet modicum coquendo, & illud modic-
 um vacuando. nam cum succos veneficos habeat inæqualiter con-
 coctos, quod illorum paratum est ad expulsionem, statim expellit,
 mox crudum atque ineptum digerit, & parat, cuius cum modic-
 um percoxerit, atque deuinxerit: statim (nequit enim ipsum ob
 eius improbam, & venenosam naturam intra venas continere,
 ne alios corrumpat, uel ad nobile viscus deferatur.) expellit, at-
 que ita totam expulsionem perficit, paulatim, vt dixi coquendo, &
 paulatim etiam expellendo. Sed cucurbitulæ statim ad partem
 cui affixæ sunt attrahunt multum tum concocti, tum crudi humo-
 ris intra uenas existentis, neque solum expulsionem per concoctio-
 nem paratum humorem trahunt, sed incoctum etiam, qui cum ne-
 queat per paruas illas uenas egredi, proculdubio obstruit, putredi-
 nemq; auget, & febrem, & malignitatem. Proinde medicus at-
 trahens per cucurbitulas, naturæ motum non imitatur, quia natura
 tantum præparatum humorem expellit, at cucurbitulæ simul etiã
 crudum, hæc q; aduersus cucurbitulas in febribus pestilentibus ap-
 plicandas

plicandas illi obijciunt. GVILAND. Hæc eadem multi alij ex nostris medicis dixerunt, sed multi tamen sunt Clarissimi medici oppositæ Aegyptiorum sententiæ addicti, qui summum esse auxilium cucurbitulas in pestilentibus febribus persuadent, aiuntque quocumque modo à nobilibus partibus longius uenenum detrudatur, siue cucurbitulis id fiat, siue alia ratione, summum semper inde sequuturum auxilium, naturæque plurimum adiumenti, quoniam ubi à membris nobilibus longè aberit venenum, natura erit fortior, agerque in reliquum humoris commodius, & robustius. Quod si humor venenosus, naturæ ex toto genere inimicus propè præcipua membra in uenis magnis relinquatur, naturam necessario labefactabit, siue ut ita loquar, coarctabit, vel in angustum rediget, quæ nihil aut parum roboris præstare poterit ad concoquendos, & expellendos noxios succos, qui facile in præcipua viscera recurrentes exitium inferent. Quare tutissimus erit usus cucurbitularum, quæ ex alto ad cutim venenum pertrahant, neque cutis partes, quibus applicitæ fuere cucurbitulæ, etsi vacuato sanguine modicum refrigerentur, & constipentur, debemus vlllo pacto ab ijs prohibere, corpore tamen toto prius, tum vacuato, tum purgato, quoniam quam leui negotio nuper dictis partibus proprius calor restituetur, atque meatus etiam cutis aperientur, uel aliqua frictione leui, uel calida illinitione, qualis est, quæ ex Ruffi mente paratur oleo aliquo laxatiuo, & nitro, et si dicant, ab ijs fieri obstructions, à quibus augetur puereudo, eiusque gradus, alij respondent, neutiquam posse fieri obstructions, quando præcesserit illis totius exquisita uacuatio. quoniam cum ijs vel nullus, vel paucissimus sanguis uacuatur, tollitur occasio trahendi à radicibus venarum sanguinem crudiores, quod illucfque attractionis motus nequeat peruenire. & si obstructions aliquæ in paruis, sub cute existentibus uenis accident, cum totus sanguis attractus illuc remaneat, eæ & minoris sunt momenti, atque etiam non difficili negotio tollentur, aliqua leni frictione, vel illitione illo attenuato sanguine, atque resolutio. parum etiam naturalis caloris dissipari potest, cum uel nullus (ut iam dictum est.) vel paucissimus sanguis in ijs vacuetur. Quod etiam non sit timenda attractio in cordis regionem, apparet ex Galeno, qui ut iam superius visum est, in lib. 11. meth. in pulmone cap. 17. inflammatione cucurbitulam pectori tuto esse applicandam statuit. uerba eius hæc existunt: Ac longè quidem magis in pul-

monis phlegmone abstringentibus est: quando in eo ipsis quoq; relaxantibus admiscendum aliquid acrium quodammodo, & euidenter calfacientium est: quippè foras trahere potius quàm reprimere, in eo debemus. Itaque etiam cucurbitula vtiliter ijs, qui sic laborant, si prius sint vacuati, applicabitur. Ad id vero quod de inæquali cucurbitularum attractione obijciunt, eas scilicet, inæqualiter coctum crudumque humorem absque discrimine attrahere, neque naturæ excretionem criticam imitari paulatim coquendo, & paulatim expellendo, fatentur uerum esse, sed hoc nihil tamen esse detrimenti, quod vtilius sit uenenum a corde longius distrahi, quam crudum humorem in paruis ijs uenis vi attrahi, atque ipso sic attracto aliquas fieri obstructions, quas mox possumus attenuato humore rursus aperire, sed non ita facile uenenum intra uenas contentum, & in uiscera recurrentem prohibere possumus, quo in uenis magnis retento, natura ita læditur, labefactaturq;, ut nihil, uel parum contra, tum ipsum iam uehementer putrefactum, tum illum, qui in uia ad putredinem est, agere possit, quare fatius erit ipsum cucurbitulis a magnis uenis amoliri. A L P I N. Itaque ex his errare Aegyptios uideris affirmare, cum à cucurbitulis illis omnino abstineant, neque inmerito usus illarum laudabitur, cum foras ad trahendum uenenum cucurbitula cæteris præsidij præstet. G V I L A N D. Neque dicam ipsos omnino errare, neque recte se gerere, cucurbitularum usum non sequentes in febribus illis, earum loco quibusdam illinitionibus, ac frictionibus idem potius præstantes. In corporibus si quidem crassis multis succis scatentibus, eas eo modo applicatas haudquaquam laudare possum, cum eæ certo certius obstructions multas pariant, a quibus putrefactus humor maiorem putredinis gradum necessario adipiscitur, neque etiam in alijs corporibus, ubi nondum apparet ad uiscera noxios humores uenenosos inclinare, quod facile ostendunt, egrotos non omnino esse inquietos, recteq; respirare, nulloq; dolore, vel angore ipforum cor angi, recteq; dormire, beneq; mente ualere: ueluti contraria accidentia si extant, contra arguent, proindeq; urgente occasione tantum applicationem cucurbitularum laudarem, quibus uenenum longe à principalibus membris auelleretur. Quibus uero partibus tutius utiliusq; sit eas affigere, ego dorso magis, quàm curibus affigendas fore censeo, nisi uacuationis gratia ijs applicarentur, quo

casu vacuatio multo sanguine procuratur. post vniuersalem vero factam vacationem, venenosos humores diuertendi a visceribus gratia, nō videtur idonea larga sanguini missio, qua necessario vires collaberentur, sed ipsis cucurbitulis diuersionis gratia applicatis, paucum sanguinis mittitur, qui si a cruribus ijs mitteretur, vim non haberet à corde venenum attrahendi ad ignobiles partes, quoniam sanguinis illa modica vacuatio, attractionem in uenas concitabit, quæ vel non perueniet ad cor, vel si peruenerit, admodum, debilis atque inefficax erit ad trahendum venenum ad partes quibus applicatæ sunt. Quod inutiles non sint cucurbitulæ in febribus pestilentibus, præsertimq; in apparitione exanthematum experientia quotidiana confirmat. In elapsa enim pestilentia sæpissime expertum est vel ad tumores, bubonesq; maxime, & parotides promouendas vel ortas, quin retrocedant, retinendas, vel que euauerint uel retrocesserint rursus euocandas, nihil cucurbitulis præstantius. Multis enim scio eo tempore cucurbitulas summe contulisse ad magnificandos tumores, atque ad intus absconditos reuocandos. Exemplum dignissimum habeo, quod maxime faciet ad illustrandam hanc veritatem. Georgius Selaccus Chyrurgiam Venetijs exercens, in ea pestilentia vxore eius peste correpta cum tumore in inguine, narrat, se cum uidisset tumorem illum insignem (quam facile sæpissime imminutum, & euanescentem) vel imminui, atque intus recurrere, quod continuò mulier delira euadebat, quo statim cucurbitula sæpe inguini cum igne apposita, iterum ad solitam magnitudinem tumore illo reuocato, atque peraucto, statim sana mente redebatur, sæpissimeq; dum ipsa ægrotaret hoc obseruauit, coactusque iccirco fuit sæpissime cucurbitulis diminutum ac fere euanescentem tumorem foras trahere, quod sanè semper succedebat. Quo facto semper eius uxor ad sanam mentem redibat, atque vbi rursus aliquo pacto bubo minueretur, delirium ipsam rursus inuadebat. Testaturque mulierem, quo tempore ab apposita tumori cucurbitula affligebatur, semper mente sana exitisse, qua subitò excidebat, tumore intus recurrète, sanaq; rursus eo cucurbitula foras attracto. Quod sanè exemplum conspicue satis ostendit, quantæ utilitatis sit iudicanda cucurbitula ad auellendos venenosos humores à membris præcipuis, atque adiuuandas omnes naturæ excretiones, vel symptomáticas vel críticas illas vocemus, atque hæc arbitror sufficere

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

nobis posse in hac die, quando sermonem nostrū longius nos prosequi nunc nox, quę iam nostris oculis tenebras obducere incępit, prohibeat, proinde finem hodierno sermoni demus. ALPIN.
Rectę suades, nam totum quod de missione sanguinis apud Aegyptios vsitata, nos loqui proposueramus, vix toto sequenti die absolueri poterimus, nam de uarijs pro sanguinis euacuatione scarificationibus, quibus illi vtuntur, etiam superest loquędum, quibus peractis, si aliquid temporis eo die supererit, nos multa alia ad partem chyrgicam pertinentia, valde & ipsa scitu digna prosequemur.

FINIS LIBRI SECVNDI.

PROSPERI ALPINI
DE MEDICINA AEGYPTIORVM
LIBER TERTIVS.

De variarum scarificationum frequenti apud Medicos Aegyptios usu. Cap. I.

ALPINVS, GVILANDINVS.

VILANDINE adsum nunc tibi, sed tu multo tardius quàm heri in viridarium descendisti, Salve. GVILAND. Et tu quoq; nescio qua de causa tardius huc te contulisti. Sol enim supra horizontem ita se extulit, & aerem ita inflammavit, vt nos sub huius latissimæ Platani umbra confedere, nunc optimum sit. ALPIN. Rectè suades, sed vbi hic confedimus, præstiterit de me-

dicina Aegyptiorum inchoatum sermonem recipere, & absolue-
re. GVILAND. Cur te igitur ad rem ipsam accingere cunctaris?
Nihil mihi iucundius esse potest, quàm te hic de Aegyptiorum
medicina loquentem audire, ac multa ad medendi artem spectan-
tia ex te cognoscere. Supererat opinor, de uarijs scarificationibus,
quibus illi medici ad vacuandum sanguinem familiarissime vtun-
tur, agendum. Ideo tuum nunc erit eas narrare, atque docere, te-
que vt id facias etiam atque etiam rogo, spero siquidem hunc ser-
monem mihi non minori fore utilitati, quàm cætera de uarijs mit-
tendi sanguinem modis superius explicata. ALPIN. Omnibus
in Aegypto versantibus variarum cutis scarificationum pro mit-
tendo, uacuandoq; sanguine uice sectarum uenarum, usus est no-
tissimus. Quis etenim certis anni temporibus, atque in primis in
æstatis prima parte, innumeris infantibus aures scarificatas ibi nõ
uidit? eo siquidem tempore è centenis quibusq; pueris quadra-
ginta uix ibi reperias, quorum aures ob scarificationem gossipia
non

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

non gestent. nec minus frequens est crurium scarificationis pro sanguinis vacuatione vsus in omnibus Aegypti locis, praesertimque in pueris, Eunuchis, mulieribus, atque omnibus corporibus molli carne praeditis. Hoc etenim vacuandi praesidium ab illis vno assensu venae sectionis, vt paulo post dicam, vicariū creditur; proq; tali auxilio, in ijs, qui pra virium imbecillitatē sanguinis vacuationem per venam sectam non ferunt, hoc scarificationis genus apud eos medicos praesto esse solet. In pluribus etiam saepe nasum, vel potius nares ab ijs scarificari, atque labia ac gingiuas non minus obseruatur. Ex his igitur colligo, partes quas illi pro sanguinis vacuatione scarificare solent, esse aures, nares, labia, gingiuas, loquor de ijs, à quibus citra applicatas cucurbitulas sanguis educitur, nam adhibitis cucurbitulis plures alias partes scarificāt. Amplius quascumq; partes etiam corporis extrinsecas, aut aliqua inflammatione antiqua, admodumq; difficili, vexatas, vel cancrena ob malignitatem, vel ob copiam humoris naturali illarum partiū suffocato vel extincto calore, vel aliqua pustula, vel tumore, vel quacumque re praeter naturam detentas, scarificatione sanant. in hydrope, atque suppuratis hoc praesidio ad vacuandum utuntur, vt de his suis locis nos loquemur. Sed ad eas scarificationes, quibus ad vacuandum sanguinem Aegyptij vti consueuerunt redeamus, quarum duae praecipuae vel primariae in puerorum uacuan- dis corporibus ab ipsis adhibentur, aurium quippè una, atq; crurium altera. Reliquarum verò vsitator, atq; vtilior est, quae intra nares administratur. Praesentaneum etenim remedium apud eos habetur in omnibus acutis febribus, in capitis cum doloribus, tum inflammationibus uenas intra nares scarificari, atque ab ijs tepido dulcis aquae balneo sanguinem educi. **G V I L A N D.** Dignae sunt hae apud illos populos vsitatae scarificationes, ob ipsarum multam vtilitatem, vt locupletiori sermone, atque pleniore stilo à te rursus considerentur, praesertimq; cum harum plerèq; nostris medicis ignotae sint, is enim, qui hactenus de ipsis à te sermo est habitus me admodum delectauit, sed quaeso eadem clarius mihi atque accuratius exprime. ab illis si lubet quas auribus in- fligunt, deducto principio.

De aurium, narium, labiorum, gingivarum scarificationibus, quas medici Aegyptij pro euacuatione frequentant. Cap. II.

ALPINS.

PRIMA eius regionis ineunte æstate, Campsinis ibi spirantibus ventis calidissimis, plerumq; aduersus infantes tonsillarum epidemicæ inflammationes vagantur, febresq; acutæ, atque circa pudendorum partes inflammationes, & ulcera. Quibus malis, atque alijs etiam omnibus ex calore ortum ducentibus, succurrunt aurium scarificatione intus vel extra præstita, sanguinis vacuationem molientes, vt uero hanc scarificationem operentur, in primis collo infantium lineo panniculo uincto, atque paululum ea ligatura angustiori reddito, tumidiores aures fieri student, quas eodem tempore simul itidem manibus multum contrectant, atque perfricant, aqua calenti dulci easdem sæpius irrigantes, & abluentes, uel spongiam calenti aqua plenam auribus scarificandis applicant. Quarum exinde magnitudine aucta, atque ruborem insignem adepta, tribus, vel quinque incisionibus oblongis rectè per latitudinem, cutem ante vel retro cultro scarificant, à quibus scarificationibus parû sanguinis calido aquæ balneo sæpe illas abluentes, educunt, atque ferè nullam infantulis tamen lamentationem ploratu aliquo edentibus, ita sine molestia hæc sanguinis vacuatio conficitur. effluxo deinceps sanguine, scarificationibus probè lineo panno deterfis, atque siccatis, gossypium adaptant, quod tribus ad summum diebus in auribus scarificatis gestant, atque mox ab ipsis rectè conglutinatis, illud abigunt. In omnibus uero acutis febribus, atque omnibus inflammationibus oculorum, aurium atque cæterarum capitis partium, cutim ante uel intra aures positam scarificant, atque in iisdem malis partes infernas occupantibus, retro uel extra aures positam.

GVILAND. Hoc remedij genus non omnino fore spernendum ac negligendum videtur, nec penitus antiquis medicis ignotum fuisse, quando apud Hippocratem in 6. epidem. hæc ad unguem legantur. Cum adsunt cedmata, uenę in auribus posteriores scindendę sunt. Sed Galenum aurium istam scarificationem minime nouisse

comm. 5.
text. 21.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

se hinc suspicari potest, ex quo ipse in commentario Hippocratem reprehendendo hæc dixerit: In his quidem verbis locutio impropria, & vitiosa est, ipso scribente, venas in auribus: neq; enim venas in auribus, sed circum aures dicere oportebat: siquidem venæ quædam post aures grandiores sunt, in ipsis uerò auribus per exiguæ, vixq; aspectabiles, & plerumque neque perspicuæ. Non nouerat Gal. usum scarificandarum aurium eo modo, quo Hippocrates senex sapientissimus cognouisse legitur. Sed tamen hunc usum aures scarificandi audio multis Saracenorum admodum familiarem extitisse. Quod & Doctissimus Franc. Valesius probè confirmare uidetur, qui in comm. sexti lib. epidem. Hippoc. hæc scripsit: Id quod didici à Saracenorum filijs, quos nuper Philippus dominus meus deuicta rebellione, à Granatæ finibus in interiorem Hispaniam secedere imperauit. illi utebantur aurium scarificatione, quam possit quispiam in hunc Hippoc. locum referre. Non est itaque difficile credere nunc Aegyptios etiam hac aurium scarificatione uti. Neq; hinc Hippoc. orationem impropriam, ut Gal. uoluerat, esse certò cognoscitur, sed potius hanc Galeno fuisse ignotam putauerim. ALPIN. Verumtamen id aut nullius, aut parui adiuuenti (cum aurium hæ partes, quæ scarificantur ex carnes ac exangues sint, uenisq; vix aspectabilibus refertæ) esse quis existimabit, quòd ab harum sectione paucissimus sanguis educatur, qui aut nullum, aut obscurissimum auxilium ijs præstare potest. Valesius ut Hippocratem a calumnia seruaret, qui aurium scarificationes ad coxendicum affectum (ut dictum.) laudauit, ait ijs, quibus ex capite fluente humore ad femora, in eos affectus inciderunt, cauterio aurium partibus, vel ante vel retrò positis inustis uel disectis, posse conferre. Sed quia negare non poterat, hanc scarificationem apud multos Saracenos in usum esse, iccirco subiunxit, etiam Saracenos hac uti scarificatione, quia sunt timidissimi à missione sanguinis, neutrum iure uidetur credendum, quando Hipp. manifestissime non de aurium cauterizatione uel inustione, sed de scarificatione locutus sit. Neque Saracenos ita sanguinis uacuationem formidare hominum relatione certò constat. Aegyptij uerò atque Arabes, quibus copiosa sanguiniseductio est familiarissima, aurium, ut nuper dixi.) utuntur etiam scarificationibus ad euacuandum sanguinem. GVILAND. Puto timorem missionis sanguinis in pueris non aliunde venire, quàm ex ipsorum

ipforum summe calido atque humido temperamento, habituque maxime aperto ac molli, facillimeque dissolubili. ex qua copiosa sanguinis uacuatione corpora illorum nimium exoluerentur, quare Aegyptij pueris quam parcissimam imperant uacuationem, cum sua corpora habeant ex temperamento, atque habitu, unde euacuentur promptissima. Hincque in pueris aurium scarificatione sanguinis uacuationem moliuntur, quod ipsa paucissima, tum ijs sufficere, tum minime multum vires dissoluere, queat. ALPIN. Non solum aures, sed & nares ad multa mala non in pueris modo, uerum in omnium aetatum hominibus, Aegyptij scarificare solent, venas enim intra nares maxima dexteritate scarificant, & ut ipsis lubet sanguinem interim copiosissimum exinde euacuant. Idque naturam imitati in febribus acutis, in quibus praesertim caput, uel doloribus uel aliqua inflammatione laesum obseruatur, atque in phreniticis, alijsque ex calidis succis delirantibus, praecipueque ex sanguine. Arcanum etenim quoddam apud illos copiosa sanguinis a naribus intus scarificatis missio creditur. In omnibus doloribus, ac inflammationibus capitis partes occupantes, non minusque in iisdem affectibus oculos infestantibus, in continuis putridis febribus, ubi ruborem in facie, uel assiduas uigilias, uel deliria egros uexare conspexerint, statim ad hanc sanguinis uacuationem confugiunt, maximeque in diebus criticis, in quibus crisis aliqua per sanguinis eruptionem speratur. In phreniticis, atque acute febrilentibus, quibus in aliquo criticorum dierum stillae ex naribus illabentes obseruatae fuerint, minimeque exinde sperantes sanguinem postea large fluxurum, intus nares phlebotomo scarificantes, eruptionem per stillas inceptam adiuuant, atque perficiunt. Noua haec apud nostros medicos, pro molienda sanguinis missione scarificatio erit, neque puto quempiam ipsius rationem, atque usum habuisse. Multi enim intra nares appositis hirudinibus sanguinis uacuationem pertentant. Amatus Lusitanus Medicus Hebraeus non spernendus, se rectum usum a naribus educendi sanguinem reperisse in tertia suarum centuriarum memoriae prodidit, qui tamen solis hirudinibus illam uacuationem moliri oportere, putabat. GUILAND. Gal. uisus est his uerbis hunc uacuationis modum nouisse ac docuisse in 2. lib. de compos. medicam. secundum loc. qui dixit: Quod si amplius sanguis redundare uideatur, etiam ex cap. 2. naribus aperta uena, & quantum sufficere uidetur sanguinis uacuat.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cuatur . Hinc intelligi potest Galeni temporibus usum mittendi sanguinem à naribus fuisse probè cognitum, atque frequentatum. Sunt aliqui, qui existimant fieri hanc vacuationem, secto nasi mediastino, quam multi laudant in faciei, nasiq; ruboribus, atque in aliqua inflammatione . ALPIN. Errant illi certissime id credentes, quoniam apud Aegyptios omnes narium scarificatio, atque mediastini, vna, eademq; non est, neque ad eadem mala vtriusq; his vtuntur . Narium enim scarificatione multum sanguinem euacuant, qua vacuatione omnibus capitis inflammationibus cum internis, tum externis, & in febribus sæpe utuntur: à Mediastino vero scarificato paucissimus sanguis exit, qui tantum faciei nasiq; ruboribus adiumento esse solet . GVILAND. Sed quomodo nares scarificant, atque nasi mediastinum? ALPIN. Naso in primis, postquam collum fascia deuinctum est, vt venæ crassescant, tum multū perfricato, tum aqua calida multa dulci asperfo, atque tumefacto cutem narium ambarum, vel vnus, per longum tribus, vel ad summum quinque scarificationibus secant, à quibus sanguis calido aquæ dulcis balneo educunt. Mediastinus verò & ipse eodem modo vnica scarificatione secatur, guttæq; tantum sanguinis ex eius sectione promanant. Vtuntur etiam illi populi labiorum, præsertimque inferioris scarificatione pro oris, gulæ, inflammationibus, sed longè maxime vbi fixuris labia fuerint obnoxia, gingiuasque scarificant, ex conflusso sanguine dolentes, vel aliqua inflammatione vexatas. Sed his omiſſis, vtilius erit, nos tandem accedere ad celeberrimæ crurum, malleolorumve scarificationem, qui enim habebitur sermo de tanto præsidio, nõ poterit non nisi multū medicis adiumenti afferre, quando hæc scarificatio venę sectionis vicario mea quidem sententia sit. de qua nunc prolixius tecum loqui cupio. speroq; huius sermonem maiori, quàm cæteri nobis voluptati fore, nec minori vtilitati. quem totum in hac die vix credo a nobis posse absolui . GVILAND. Quæso, quæ in sermone huius scarificationis, quæ a nostris etiam ijs partibus applicatis cucurbitulis communiter in quibusdam malis ita facile molitur, tam copiosam orationem accersunt? Vellem igitur hac de causa, ut quam primum ad illam te conuerteres . ALPIN. Faciam vt lubet, sed vereor ne tu in communi multorum errore verferis, qui celebrem hanc malleolorum scarificationem, ab antiquisq; medicis præclarissimis pro venę sectionis vicario auxilio receptam, atque

vſita-

vsitatam, in cucurbitularum cum scarificatione applicatarū vsū commutarunt. Verum si quid de illa Gal. & Oribasius in multis locis, ex quamplurium celebratorum medicorum sententia, nobis prodiderint, nunc meminisses, fortassè ita hic sermo te delectasset, vt longiorem hac de re explicationem à me peteres.

GVILAND. Nihilominus ego fortassè, quam tu, sermonem, qui de huiusmodi præsidio accurate habeatur, expecto. Sed antea scire ex te uolo, an eodem modo Aegyptij mentum scarificare soleant, & brachia, quando horum scarificationem apud Hispanos confici aliqui prodiderint: atque & menti scarificationis Gal. in 6. lib. de composit. med. secundum loc. ad multa mala meminerit. ALPIN. Etsi vtrumque fieri meo quidem iudicio possèt, tum brachijs, cruribus, quo ad venarum ordinem ferè omnino respondentibus; tum etiam quia menti scarificatio, & commode administrari possèt, & multis affectionibus esse utilis. Cuius vtilitatem antiquitas medicorum nos rectè perdocuit. Sed tempus est, ut ad propositam scarificationem redeamus.

Malleolorum, siue crurum scarificationem ad moliendam euacuationem auxilium esse antiquissimum, à Græcisq; clarissimis medicis valde frequentatum. Cap. III.

ALPINVS.

MNIVM maxime crurum, surarum, uel malleolorum scarificationem pro sanguis molienda euacuatione in pueris, Eunuchis, mulieribus, atque carnosis uel pinguibus omnibus hominibus usurpant, tutissimumq; apud eos creditur uacuatorium remedium. quo quisque multorum morborū occasione ingenti salutis spe utitur ad uacuandum sanguinem, præsertimq; uiribus uacuationem per uenam sectam præ imbecillitate non ferentibus. Scarificant enim, ut inferius proprijs locis dicam, in utroque crure suram, siue partem cruris crassam, quæ malleolo contermina est, multis adactis profundis, ac longis scarificationibus, a quibus sæpe tepida aqua dulci ablutis, quantum uolunt.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

uolunt sanguinis sine multa corporis commotione, educunt. Ad hoc auxilium illi in omnibus morbis, ab humoribus calidioribus ortum habentibus, veluti ad sacram ancoram confugiunt, neque id immeritò, cum tot, & tantas habere ad sanitatem vires sæpissime sint scarificationem experti. Mirorque iccirco *G V I L A N D I N E* doctissime, nostrates medicos nolle tam utile, atque à multis doctissimis Græcis medicis antiquis, ad morbos profligandos, hominesque ab his præcauendos, adeo laudatum auxilium agnoscere, atque in vsum reuocare. Et quamquam eos medicos non omnino laudem, qui ita promptè in quouis ferè morbo sanguinem per venam sectam mittant, rectius tamen eos agere puramus, quàm qui eandem vacuationem sanguinis per cucurbitulas dorfi partibus cum scarificatione applicatas moliri consueuerunt. *G V I L A N.* Priores illos medicos eo auxiliij genere, quippè venæ sectione, posse morbos eos profligare tutius ac certius iudico, quàm alios cucurbitularum usu. Quòd missio sanguinis per venæ sectionem procurata, magnum utique sit remedium, atque ob id magnis meritò occurrat morbis. Ab vsu uerò cucurbitularum tantum abest, ut magnos morbos a plenitudine humorum ortum ducentes, profligari posse credam, vt potius ijs applicatis, eos in deterius secedere posse autumem. Quod a nobis heri diligentius disputatum, atque constitutum fuit. Sed cur ego te tandiu interpello, teq; ab incepto tuo sermone his uerbis amplius distraho? perge igitur reliquum hac de re sermonem absoluere. *ALPIN.* Pro tollenda corporum plenitudine Gal. nullum cucurbitularum verbum fecit, ut nostrorum multi cogitant, sed solum venæ sectionis, atque crurum scarificationis meminit. Quod ab ipsiusmet verbis in 2. aph. Hippoc. commentario proditis colligitur, quæ hæc existunt: Euacuatio omnium humorum æqualiter, quæ quidem exquisitissima est, fit per uenæ sectionem; proxima autem huic illa est, quæ fit per malleolorum scarificationem. In libro etiam de hirud. cucurb. scarif. dixit: Cucurbitulas in plethoricis corporibus non modo esse inutiles, sed etiam noxias. Atque in lib. de curat. per sang. miss. docuit, ante cucurbitularum administrationem totum corpus euacuatum esse oportere, illisq; vel cum scarificatione vel sine ea applicatis. Ex quibus nostri medici perdocti nescio cur in magnis morbis, viribus sanguinis educationem per uenæ sectionem non ferentibus, ad hanc, relictis illis cucurbitulis, saltè crurum scarificationem

aph. 17.

cap. 3.

cationem non accedant vel confugiant, cum hæc tutissimum sit
 auxilium, vacuationeque (ut ait Gal.) venæ sectioni proximum. cap. 11.
 Hocque etiam venæ sectioni vtilitate preferendum Gal. in eodem
 lib. de hirud. cucurb. alijs verbis meminit: Eodem namque anno
 venam frequenter incidere, minime quidem rationi consentaneū
 arbitramur: Quandoquidem cum larga sanguinis copia, uitalis
 quoque spiritus emittitur, quo sanè absumpto, crebrius quidem
 moles vniuersa frigescet, tum animales functiones omnes deterio-
 res redduntur. Quamobrem ab ignobilioribus membris, utpotè
 a cruribus sanguis educendus est. Atque in libro de curat. per
 sang. missio. in quibusdam corporibus crurum præfert scarifica-
 tionem venæ sectioni, vt ipse hunc in modum prodidit, dicens:
 Porrò que ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem aceruare te- cap. 11.
 nuem solent. Quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus
 maxime iuuantur. Et paulo post ait: Carnosis vero & candidis
 paruę insunt venę, quibus malleolos scarificare, quàm venam seca-
 re præstiterit: quippè cum hæc paruas in cruribus uenas habeant.
 Est & Apollonius ille atque Antyllus, medici olim grauissimi, vt
 apud Oribasium legitur, qui huius scarificationis clarissima mo-
 numenta posteritati reliquerunt. Oribasius vero hæc de ipsa cru-
 rum scarificatione scripsit: Et sanè dum pestilentia vehemens A- lib. 7.
 siam deprehendisset, multosque perdidisset, meque etiam morbus at- cap. 20.
 tigisset, secunda morbi die remissione febris facta, crus scarificaui,
 duasque ferè sanguinis libras detraxi, hacque de causa periculum vi-
 tæ. Plerique igitur etiam alij hoc præsidio usi superstitēs euase-
 runt. erant enim plenitudinis signa. Crurum itaque scarificatio-
 nis vsum Galeno, Apollonio, Antyllo, Oribasio, pluribusque etiam
 alijs ex antiquis clarissimis medicis & cognitum, & ualde apud eos
 frequētatū exinde planè constat. GUILAND. Vera sanè prædicas,
 sed quid mireris multos etiã doctissimos medicos hoc ita ab opti-
 mis medicis laudatum auxilium minime velle agnoscere, ac in pri-
 stinum vsum reuocare, quando multorum insanabilem in defen-
 dendis erroribus peruicaciam tu rectè noueris. Quid mireris in-
 quam, cum ipsi aliquid habeant, quo culpa carere aliquo pacto
 videntur? Nam quis vnquam ab Aegypto huc profectus est, qui
 eius scarificationis verum modum nobis manifestarit? Certe ne-
 mo nos eam edocuit. ego magis mirandum esse puto, hætenus
 multis in Italię vrbibus, præsertimque Venetijs perinde ac Erasistra-

rei faciebant, medicorum multos sanguinis missionem per uenam sectam ita abhorruisse, ut maximum timorem id genus auxiliij plerisq; incuteret. Quae in re non parua gratia Alexandro Massariae medico clarissimo est habenda, qui cum urbem illam olim ingressus ita a sanguinis missione abhorrentem, ac timentem inuenerit medicae artis Hippocraticis principijs veritatem illis saepe suadendo ac demonstrando, errorem in medicina summum, e mentibus doctissimorum multorum medicorum eripuit. Tamen caterua medicorum, (ita morbus inualuit) superfuit, adhuc antiquis erroribus planè addicta. qui affirmant, non esse conficiendam sanguinis vacuationem per uenae sectionem, ob plurimi caloris resolutionem, sed tantum cuti dorsi alijsq; partibus applicitis cum scarificatione cucurbitulis. Hincq; earum usus eò gratiæ deuenit, ut nunc frequentissimus apud multos, ac familiarissimus factus sit. Hacq; de causa multi audent affirmare cucurbitulas scarificatas uenae sectionis vicarium esse auxilium. Quorum opinio quam erronea, & à veritate aliena sit, præter ea quæ dicta sunt, patet etiam ex Galeno, qui & in 2. lib. aphorism. & in 4. de sanit. tuenda, atque in libro 13. meth. med. alijsq; multis in locis dixit apertissime, secundum locum, a sectione uenae, crurum scarificationem obtinere. nam in secundo lib. aphor. ait: hanc scarificationem uenae sectioni esse proximam: atque in lib. 4. de sanit. tuen. asserit, tantundem ac uenae sectio ualere malleolorum scarificationem. & in lib. 13. meth. med. scripsit: Si corpus fuerit plethoricum, sanguinem mittendum esse, aut uena incisa, aut cruribus scarificatis. ALPIN. Rectè sanè dixisti, sed haecenus excusari poterant nostri hi medici, quod nemo ipsorum hanc scarificationem, quo pacto administraretur ab aliquo didicerit. Nunc uerò quisque summe redarguendus erit, nisi uoluerit hoc genus praesidij utilissimum a nobis saltem accipere, & in antiquum usum reuocare. Maximeq; cum audierit, huius scarificationis usum cum in tota Aegypto, tum in tota etiam Hispania apud omnes familiarissime frequentari in omnibus pueris, Eunuchis, mulieribus, pinguibusq; corporibus, foelici semper cum successu. GUILAND. Amatus Lusitanus medicus non spernendus hoc remedium maximi semper fecit, atq; sepiissime eo pro vacuatione sanguinis usus est. ut paulò post fusius etiam narrabitur. Eademq; atq; tu Ioan. Iacobus Manni posteritati tradidit. Quamobrem crurum scarificationem

tionem multis & antiquis, & recentioribus medicis fuisse cognitam, & ab eis adhibitam manifestissimum est. Quod ut apertius omnes cognoscant, ac ne ab hoc vacationis vsu, ideo se abstinere dicant, quod ignari sint an eodem modo hæc scarificatio, tum in Aegypto, tum in Italia hominibus conducatur, ideo si postquam tu in patriam redieris, in aliquibus ipsa fueris vsus, ac quali etiam salutis successu vel foelici, vel infœlici, intelligere ex te nunc cupio.

Quibus in Italia locis hominibus sanguis crurum scarificatione fuerit detractus. Cap. IIII.

ALPINVS.

A Aegypto ego in patriam reuersus, Bassanum oppidū loci amœnitate pulcherrimum meorum studiorum gratia me contuli, ibique medicinam publice faciendo multos scio ægrotos crurum scarificatione, sanguinis sæpe euacuatione more Aegyptiorum procurata, sanitati restitutos. Scis etenim postquam in Italiam ex illis locis peruenerim, me perpetuò optima Aegyptiorum vestigia in medendo sequi voluisse, præsertimq; sanguinis vacatione molienda, maximeq; in vsu crurum scarificationis, pro qua exercenda diligenti, atque experto inuento huius operis ministro, in multis sanguinem mittere more Aegyptiorum perentauī. Quod mihi foeliciori cum successu semper euenit. Primusq; cui eo modo sanguis fuerit vacuatus, puer fuit annos decem natus, quem in humanarum literarum cultu Franciscus Lanzarinus Bassanensis in eius schola à Castro franco exercendum susceperat. Qui duplici tertiana correptus, cruribus ambobus scarificatis, & educto sanguine conualuit. Huic enim propinato prius pharmaco, quo eius corpus noxijs paulisper expurgaretur humoribus, isq; maxime, qui in stomacho & uenis meseraicis continebantur, quarta die ambobus cruribus vel furis more Aegyptiorū scarificatis, sanguinis fere libram commodissime eduximus, a qua præstita vacatione febris iminuta, alia tantum accessione desijt. Paucos ab hinc menses ab huius pueri morbo mulier ferè sexagenaria, Bona vocata, quæ apud Bassanos famosissimos pictores habitabat, hepatis pessima inflammatione correpta continue cum

dolore, & tensione dextri hypochondrij, affiduis uigilijs atq; difficillima respiratione, ingentiq; siti, lingua nigra admodumq; squallida febricitabat. In qua urinae tenues, coloratiores, cum contentis crudis spectabantur, diesq; duodecimus ab ægritudinis principio agebatur, quando accersitus illam inueni eo modo ægrotantem, cuius morbo, causis, ac symptomatis recte perspectis ac cognitis, atque chyurgo acerfuto, internam dextri cubiti venam secari iussi, à qua nullo sanguine, muliere in syncopim collapsa, vacuato, ne misera cæteris neglectis remedijs moriretur, ex eius corporis habitu bene carnosio, pingui atque albo, Galeno in libro de curan. rat. per sang. miss. docente, malleolorum siue crurum scarificationem magis quam venæ sectionem, præstare ei posse: probè cruribus scarificatis, sanguis a libra pondus commodèeductus est, à quo statim melius se habuit, nocteq; subsecuta somnum cœpit, melius respirauit, atque adeo febris minui exinde cœpit; die quartadecima febris libera fuit, at decima septima in uniuerso corpore critica exorta scabie, prorsus conualuit. Post hanc aliam eisdem annos natam, habitu admodum pingui, ac valde carnosio præditam, villam Angaranum habitantem, febre continua, acuta, correptam cum intensissimo capitis dolore, affiduisq; vigilijs, delirio, atque multa inquietudine curandam præmanibus habui, cui die tertia præmissò clystere, ambobus itidem profundis incisionibus cruribus scarificatis, sanguinis libra & plus fuiteducta, a qua mulier melius statim se habuit. dieq; septima omnino a febre libera euasit. Puer etiam duodecim annorum Citadellensis in domo Ioseph Caratelli pharmacopolæ, cum febre surdus omnino factus, eius a scarificatis cruribus, plurimo sanguine euacuato, statim audiuit, atque paucis diebus etiam a febre conualuit. Duæ itidem eodem tempore puellæ virgines in Valle Stagna, decumbentes, in pestilentem febrem collapsæ à suppressis menstruis, ea scarificatione adiuuatæ sanitatem citò receperunt. Citò enim ambabus ijs copiosi menses denuo fluxerunt septima die cum iudicio. Criticæq; ambæ iudicatæ in eadem die fuerunt. Audisti ex me igitur, quos vacuatione sanguinis, surarū scarificatione præstita, Deo annuente, Bassani sex fere mensium spacio sanitati restituerim. In principio dum ea uti cœperim, propter multas magnasq; ac profundas scarificationes ferè omnes hoc auxilium formidabant. Deinceps uero multi fuere, tum viri, tum mulieres, quæ ab vtilitate per-

suasæ

suasi hoc genus remedij facile complexi sunt. GVILAND. Gaudete te tantam de huiusce scarificationis vtilitate periculum fecisse, cui facile omnes acquiescere possent. Ego vero, vt idem confirmem, puto non inutile fore, si tuis experientijs alijs ab Amato Lusitano memoriæ traditas subiungam. ALPIN. Gratam rem facies si eas mihi etiam indicaueris. GVILAND. Is in prima suarum centuriarum hæc literis tradidit: curat. 78. Paucis interpositis diebus huius dicti frater, duos annos natus in easdem oris vlcerationes incidit, qui surarum siue tiliarum ventrium scarificatione, & topicis adhibitis enumeratis medicamentis sanitati illico fuit restitutus. Et in scholia, postquam tum omnes medicos præter Hispanos, quod hos solum crederet huiusce scarificationis peritiam obtinere, reprehenderat, subiunxit alterius pueri historiam, his verbis: Dominicus Maria à Pala mercator Bononiensis cum filiolum grauius ægrotantem haberet, vt illum inuiserem me rogat, ad quem accersitus iubeo protinus crura scarificari, prius ea per spongiam fouentes aqua calida, & ad poplites ligatura ac ad furas euocato sanguine, eas sæpe harundine fessa percutiendo, sed inuita matre pueruli natione Græca, patria Bizantina, quæ quum intra duos dies puerum sanum conspexerit, ad me postea, tanquam ad sacrâ anchoram, quum pueri sui vel amicorum ægrotarent, confluabat, vt illam illis iuberem euacuationem facere, tantum videlicet huic euacuationi tribuens: nec sanè immeritò, quia præter multa, quæ secum adfert commoda crurum scarificatio, materiam in corpore exundantem minuit, & caput à dolore & malis affectionibus liberat. In secunda centuriarum pueri hanc subtexit historiam dicens: curat. 78.

Filius Barbosij natus annos nouem cum feбри continua corripere, & inter medicos consultum esset pro eius salute de sanguinis missione, primo à surarum scarificatione captum fuit; qua uel tantum illicò sanus est factus. Hæc extant monumenta illiusce doctissimi medici de missione sanguinis per crurum scarificationem posterum memorijs prodita.

Crurum scarificationem non eam esse, quam nostri applicatis cucurbitulis frequentant. Cap. V

GVILANDINVS.

NON video hoc auxilium Arabibus medicis notum fuisse. Quamquam nunç ipsorum ferè proprium illud esse dixeris, quando nemo illorum de eo aliquid scriptum reliquerit. Auicennas enim hanc scarificationem à cucurbitulis separatam minime cognouit, quod ex eius his uerbis facile percipitur: Et ventosæ quidem, quæ cruribus superponuntur sunt minutioni propinquæ, & mundificant sanguinem, & prouocant menstrua. Quod apud alios quoque Arabes medicos multos uisatum, ac credisum est. Nam neque Auerroes, neque Rhafis, neque haly Abb. neq; alij multi de scarificatione crurum, ut quid distinctum à cucurbitulis scripsere. Itaque apud hos uacuatio per crurum scarificationem procurata nihil aliud erit, quàm communiter nostris cucurbitulis, cum scarificatione applicatis sanguinis facta eductio. Cui opinioni id fauere uidetur, quod alios multos præclarissimos medicos, ne uerbum quidem de hac distincta a cucurbitulis scarificatione fecisse uideam. Nulla siquidem apud Hippocratem ipsius extat memoria, neque apud Celsum secūdam ut multi aiunt, Hippocratem, neque apud alios multos. Hincque multi etiam doctissimi medici nullam differentiam inter hanc & cucurbitulas scarificatas fecerunt, exinde malleolorum scarificationem cum cucurbitulis interpretantes, ut Hieronymus Cardanus in lib. 2. controuer. med. qui hæc Galeni uerba de scarificatione ita interpretatus est: Sunt autem quæ æquivalent sectioni uenæ retentaram hæmorrhoidum apertio, uel mensium suppressorum, uel in quibus nihil est tale, malleolorum cum cucurbitula scarificatio. Quæ tamen interpretatio (pace tanti medici dixerim) longe à ueritate est aliena, cum Gal. per malleolorum scarificationem distinctissime eam absq; cucurbitulis intellexerit. Nam in libro de hirudinib. distinctè duo capita scripsit, alterum de scarificatione, atque alterum de cucurbitulis. Qui si idem intellexerit scarificationem, & scarificatas cucurbitulas esse, proculdubio cucurbitularum usum nusquam meminisset. Nam in libro nuper

citato

citato dicit: At incipientes aut etiam uigentes (supple capitis dolores) per cucurbitam in ceruice procurata retractio interim quidem solam interim cum scarificatione. Quod prorsus confirmavit in aphorif. lib. atque in lib. de curat. per sang. miss. Cur igitur ibi Gal. meminit cucurbitularum cum scarificatione, si nomine scarificationis semper cucurbitulam subintelligat? Certè ex Galeni sententia, vtrunque esse vnum & idem, falsissimum est.

ALPIN. Cui dubium idest, uarijs utramque operationem molendi modis perspectis, atque vtriusq; auxiliij facultatibus? Nam modus vacuandi applicatis cucurbitulis planè est diuersus ab eo, qui in vsu scarificationis adhibetur. Cucurbitulam siquidem liamento ardescente, vel igne vel aque calidæ halitu, cuti primo applicant, quæ ualide intra se cutim attrahit, à qua cutem in ruborem atque tumorem elatam scarificant, eiq; statim rursus cucurbitulam affigentes ea sanguinem à scarificationibus extrahunt. Secus vero in molienda scarificatione obseruatur, nam qui volunt crura scarificare pro vacuando sanguine, primo arctè crus sub poplite ligant, & mox totum crus in primis multum perfricatum, in dulcis aquæ calidum balneû immergunt, sæpeq; abluunt suram, ac harundine ipsam percutiunt, vt totum crus intumescat, multumq; erubescat, atque obtorpescat, ne incisionum acutum dolorem ægroti sentire queant. Quibus omnibus peractis crus ordinatis longis, ac profundis incisionibus scarificant, à quibus quantum volunt sanguinis aqua calida vulnera sæpe irrorantes vel totum crus in aquam obruentes, euacuant. Quis igitur scarificationem à cucurbitulis diuersum quippiam esse non fateatur, ex modorum omnino variorum, quibus administrantur, obseruatione? Quæ etiam inter se ex vtriusque facultatum dignotione diuersa vtique esse, facile suadebitur. Differunt quidem hæc in ea quam præstant, euacuatione, quantitate sanguinis qui euacuatur, nec minus attrahendi modo. Etenim cruribus scarificatis libræ sanguinis facile non secus quàm per venæ sectionem educi possunt. Quod sæpissime experientia verum esse didicimus. Oribasiusq; in libro de cucurb. scarif. hirud. sibi cum peste ipse vexaretur, altero crure scarificato binas ferè sanguinis libras extraxisse testatus est. Adde, per crurum scarificationem tantum sanguinis vacuari, quantum per venæ sectionem euacuari potest. Quæ sanguinis copia non ita facile cucurbitulis exhauriri poterit. G V I L A N D. Neq;

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Citra rationem aliquam hoc fieri arbitror, namque sanguis à
 scarificatis cruribus absque cucurbitulis calidæ dulcis aquæ bal-
 neo continue educitur, ex qua caliditate sanguinem attenuante,
 mouente, atque attrahente, humiditateq; incisiones venasq; plu-
 rimum laxante, facilius sanguis effluit. In eius verò educatione, que
 cucurbitularum attractione fit, aliæ causæ existunt, & tales quidē,
 ex quibus potius sanguinis fluxio cohiberi, quàm adiuuari possit.
 namque non adest caliditas, quæ fluxurum sanguinem attenuet,
 neque adest quod relaxet cutem, sed magis cutis ex vacuato san-
 guine frigesens, densatur, & sanguis extra venas egressus in trom-
 bos concrefcens, fluxionem potius coercere possunt. Hinc mirum
 non est cucurbitulis non posse tantam sanguinis copiam vacuari,
 quanta per nuper dictam scarificationem educi potest. A L P I N.
 Differunt etiam sanguinis vacuationes cucurbitulis factæ ab ijs,
 quas hac scarificatione molimur, quod illæ violenti attractione,
 atque hæ sine vlla violentiâ procurantur, sed sensim ac sensim sine
 multa agitatione. Galen. enim in lib. 13. meth. dixit: Cucurbi-
 tulam ad hoc esse inuentam, strenuumq; planè ad id esse auxilium,
 vt foras euocentur, quæ sunt in alto, atque vt eximantur & eruantur,
 quæ iam in scirrhum abeunt. neque cucurbitæ attractionem
 violentam esse nostrum cuiuspiam ignotum esse cogito. Scarifi-
 catione uerò sanguinem dulcis aquæ calido balneo sensim ac sen-
 sim citra commotionem multam corporis educi, sensui patet. ut
 Apollonius non minus antiquus quàm grauis medicus his verbis
 scriptum reliquit. Quæ apud Oribasium leguntur ex illiusce me-
 dici grauissimi mente de hac scarificatione, hæc existunt: plethorâ
 autem commoderatam, quæ aliquid mali factura sit, ac iam euer-
 sionem in morbosum statum attingat, tibia quæ scarificationibus
 vexata fuerit, innoxiamq; totam quam volumus sanguinis illiga-
 tionem reddiderit, citra validam totius molis commotionem sol-
 uit. Amplius Gal. atq; alij Græci medici multi dixere, scarifica-
 tionem hanc tollere plenitudinem, quod in plerisq; locis legitur.
 præsertimq; in lib. nuper citato de Hirud. reuuls. cucurb. cum di-
 xit: Si qua exuperans materia in corpore minuenda est, atque ob
 id potissimum exuperantia ea oriatur, quod materia ipsa, quæ
 emitti solet, supprimatur, scarificatione vtimur. Cucurbitulis ve-
 ro scarificatis vel sine scarificatione ante quam corpus totum ua-
 cuatum sit, nunquam medicos vti debere, Gal. pluribus in locis,
quos

Orib. lib.
de cucur.
scarif. c. 9.

cap. 4.

quos supra adnotauimus, memorię prodidit. **GUILAND.** Differentia euacuationis, hac scarificatione factę, atque eius quę cucurbitulis celebratur, in alio consistere non videtur quàm in attractione, quę in his calido balneo, in illis uero cucurbitulis perficitur. Vna eademq; scarificatio cutis utraque erit, sed ab vna sanguis calida aqua euocatur, & ab altera cucurbitula ex alto ad cutē trahente. **ALPIN.** Neque hęc duo existunt vacuationis instrumenta, tamen si utraque in scarificationem cutis fundetur, etenim in vtrisque non eadem fit scarificatio. Nam ad usum cucurbitularum cutem multis incisionibus, neque longis, neque profundis, neque ordinatis scarificant. Quę omnia in hac scarificatione Aegyptij ad unguem obseruant. Quod etiam Oribasius ex Antyllo in lib. de cucurb. scarif. faciendum præcepit. Quare multis differentijs crurum scarificatio, & cucurbitulę scarificatę distinguuntur, vnumq; & idem non præstatur ab utrisq; auxilium, nec iisdem utraque viribus est referta, diuersamq; inter se ambo promunt operationem. **GUILAND.** Non possum iccirco non multum Auicennam cæterosq; alios Arabes medicos præclarissimos admirari, qui de sanguinis vacuatione agentes hanc scarificationem minime à cucurbitulis distinctam cognouerint.

ALPIN. Quid igitur de his diceres? tantos medicos tantum auxilium ignorasse? multi nobis non credent. **GUILAND.** Hoc auxilij genus proprium ferè fuit Aegyptiorum, atque Arabum. quæ loca cum neq; Auicennas, neque Rasis, Auerroes, Haly, atque alij habitarent, nosci ab his eam scarificationem non potuisse putandum est. Quod an uerum sit, nemo nostrum certus est. hoc vnum tamen scio, quod cum hoc remedium apud Galeni scripta, Apollonijq;, Antylli, Oribasij inueniatur, & apud alios Græcos medicos nulla extet de eo memoria, istorum scripta male uersa in Arabicam linguã habuisse certo certius iudicari potest, atq; hinc eos non potuisse hoc auxilij genus probè didicisse. Quod quidem apud Auicennam manifestissime comprehenditur ita fuisse. Cum quæ Gal. loquebatur de scarificatione citra cucurbitularum applicationem, ipse in cucurbitulas scarificatas transcripserit. Galen. si quidem in lib. de curat. per sang. miss. de scarificatione hac ita scripsit: Porrò quę ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem tenuē aceruare solent, quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus maxime vacuantur, atque quę nigriores sunt, selecta vena curato.

cap. II.

Craf-

Crassioſorem enim ſanguinem, ac magis melancholicum colligunt, magis vero etiamſi magnas habere venas appareant, quod illis accidit, quæ graciliores ſunt, ac nigriores. Carnoſis vero ac candidis parue inſunt venæ, quibus malleolos ſcarificare, quàm uenam ſecare præſtiterit, quippè cum hæ paruas in cruribus venas habeant, itaque etiamſi recte ſecentur, quod iuſtum tamen ſit non proſuat. à quibus fanè uerbis de ſcarificatione, & non de cucurbitulis à Galeno prodiſtis, male in aliam linguam verſis Auicenna eadem hæc ad unguem tranſcribens, de cucurbitulis ſcarificatis, & non de ſcarificatione intelligens; dixit: Et ei quidem quæ ex mulieribus alba exiſtit, ac laxa, ſanguinem habens ſubtilem, ventoſæ in cruribus poſitæ ſunt meliores quam phlebomia, quæ ſit in ſaphena. Sed hæc ſatis fuiſſe exiſtimo, ad demonſtrandam differentiam, quæ eſt inter ſcarificationem, & cucurbitulas ſcarificatas. Quibus ita explicatis non inutile foret, ſi quæ inter malleolorum hanc ſcarificationem, & uenæ ſectionem ſit conuenientia ac ſimilitudo, nos aperiemus. ALPIN. Iure quidem hoc dixi, neque puto facile nos huius ſcarificationis utilitates perfequi poſſe, niſi harum ſimilitudinem ſedulo prius cognouerimus.

*Inter crurum ſcarificationem, atque uenæ ſectionem
maximam eſſe conuenientiam, ac ſimilitudinem. Cap. VI.*

ALPINS.

SANGVINIS vacationem per crurum ſcarificationem factam, ei, quæ uenæ ſectione fit; admodum ſimilem eſſe cognoscitur. Quantitas enim ſanguinis per huiusmodi ſcarificationem educta vel eadem omnino eſt cum ea, quæ uena aliqua ſecta educitur, vel ſaltem ei proxima. libras ſanguinis iſta ſcarificatione vacuari à nobis nuper dictum eſt, non minusq; Oribaſium in ſeipſum ex ſeipſo eam ſanguinis copiam crure ſcarificato eduxiſſe: Galenumq; exinde in comm. 2. aphoriſm. dixiſſe, vacationem per malleolorum ſiue crurum ſcarificationem præſtitam proximam ei eſſe, quæ ſit per uenæ ſectionem. Simili etiam modo & ſanguinis quantitas per eam ſcarificationem, non ſecus quàm

quàm ex uena secta sensim ac sensim sanguis effluit, lente & absq; vlla violentia benigne balnei ex dulci aqua calefacta parati adiumento educitur. Quomodo naturam læpissime critice, vt verbis vtar medicorum, sanguinem excreare cernimus: atque hinc sanguinis vacuationem, tum quæ per venam sectam fit, tum quæ nuper dicta hac scarificatione perhibetur, proficuum ægrotis esse, quod prorsus à natura factam imitetur, existimo. Quemadmodum etiã ex purgationibus eas ægrotis esse valde proficuas dicimus, quæ naturæ optimas excretiones imitâtes nulla violentia vel corporis molesta commotione lædentis humoris redundantiam eiiciunt. Cuius rei signum esse ægrotos purgationes leuiter perferre, Hippocrates in I. lib. aphorif. nobis prodiderat. **GUILAND.** Dubia hæc ueritas haud parū multis uisa est, neque immeritò de ea quantitate sanguinis, quæ educitur crurum scarificatione etenim quæ ratio est, quamobrem a cute crurum scarificata plus quàm ex aliarum partium scarificatione sanguinis copia maior educi ac vacuari debeat? Certè nulla, quando dorsi cutis multis uenis referta eandem copiam scarificata exhibere queat, vt hinc scapularum uenas scarificatas iecorariæ uenæ vicarias Arabes dixerint. ex quibus non videtur crurum scarificatio quantitate sanguinis uenæ sectioni proxima, vel saltem aliq; etiam partes corporis scarificatæ eandem copiam sanguinis exhibentes uenæ sectioni itidem proximæ erunt. **ALPIN.** Memini aliàs de hac eadem quæstione nos uerba fecisse, remq; planè sic absoluisse, quia furè ceteris alijs cutaneis partibus, tum numerosiores uenarum ramos, tum grandiores obtinent. ex quibus scarificationibus multis uenis dissectis copiosior, quam ab alijs corporis partibus scarificatis sanguis exit.

GUILAND. Verum dicis, neque immeritò cum Gal. crurum hanc scarificationem semper uenæ sectioni facultate vel utilitate proximam tradiderit, ait enim plenitudinem corporum ipsam ferè, ut uenæ sectio, tollere. Cuius loca nunc, in quibus hoc nos docuit, audire nō erit inutile. ex quibus clarè cognoscemus quanta apud Galenum fuerit inter scarificationem hanc & uenæ sectionem similitudo ac in iuuando affinitas. **ALPIN.** Exopto illorum locorum auctoritate, ueritatem hanc ex te confirmari. **GUILAND.** In lib. 2. aphorif. Hippoc. ut aliàs etiam dictum est, hæc ad unguem uerba scripta reliquit, dicens: Euacuatio omnium humorum equaliter, quæ quidem exquisitissima est, fit per uenæ sectionem, proxima au-

cap. 4.

tem huic illa est, quæ fit per malleolorum scarificationem. Quod non minus clare etiam in libro 4. de sanit. tuenda confirmauit ijs profecto uerbis ita posteriorum memoriæ traditis: Nam uirium robore constante si lassitudo adhuc infestat, existimandū est, cum sanguinis ne copia, an cum crudis ac minime coctis humoribus, an per se solus consistat uitiosus humor, qui lassitudinem creet: Nam si cum sanguinis copia, aut uena incidenda, aut aliquid, quod tantundem ualet, agendum. Sanè tantundem possunt hæc, quibus hæmorrhoides sunt retentæ si has appueris, si mulieri menstrua consuetudo cessauit, hanc si prouoces: si horum nihil est, malleolos scalpello incidas. Et in lib. 13. meth. med. Cogimur ergo aliàs sanguinem mittere, idq; aut uena incisa aut membris ijs quæ lesa non sunt scarificatis, manu enim laborante scarificabis crura: altero crurum male habente, reliquum. Has namque euacuationes indicat ipsa copia, sicuti etiam succorum uitium redundantis succi purgationem. Idemq; etiam in lib. de Hirud. reuuls. si tamen is Galeni liber existit, proditum est, atq; hisce uerbis. Si qua exuperans materia in corpore minuenda est, atque ob id exuperantia illa oriatur, quod materia ipsa, quæ emitti solet, supprimatur, scarificatione uitimur. Hæc eadem fere apud Oribasium ex Apollonio, Antyllo, & à semetipso leguntur. quæ cum aliàs, tum relata sint, tum quia quisq; apud Oribasium ea legere poterit, repetere nolumus, exceptis ijs, quæ Oribasius de seipso memoriæ prodidit, quæ ita instituto nostro quadrare uidentur, ut nos ea audire fas esset. Quæ sunt huiusmodi: Et sanè dum pestilentia uehemens Asiam deprehendisset, multosq; perdidisset, meq; etiam morbis attingisset, Secunda morbi die remissione febris facta, crus scarificauit, duasq; ferè sanguinis libras detraxi, hacq; de causa periculum uitauit. Pleriq; igitur etiam alij hoc præsidio usi superstites euasere. erant enim plenitudinis signa illiq; præcipue saluabantur, qui sanguinem copiosum exhauriebant. ALPIN. Hæc sufficiunt ex Galeno, Apollonio, Antyllo, Oribasio, pro demonstranda huiusce scarificationis malleolorum cum uenæ sectione conuenientia, hæc tamen demonstrata. Ex quibus omnibus conspicuum fit, hanc scarificationem uicariam esse uenæ sectionis, quâdo si quod est, quod ex præsidij uacuatorijs, ad uenæ sectionem propè accedat, hoc unū scarificatio malleolorum est, cum nullum aliud ex uacuatorijs præsidij adsit, quod ea proximius ad uenæ sectionem accedere queat.

in lib. de
cucurb.
cap. 19.

GUILAND. Res conspicua uidetur ex Galeni aliorumq; Græcorum medicorum monumentis, sed difficillimum est, multis pro vicario auxilio cucurbitulas, cum scarificatione applicatas substituentibus, istud posse suaderi. quæ res nobis non leuem ansam præbuit altius eorum sententiam spectandi ac iudicandi, ne tam grandis error, tam alte in multorum medullas defixus, non sine aliqua ægrotantium iactura ulterius progrediatur.

An crurum scarificatio vicaria sit venæ sectionis.

Cap. VII.

ALPINVS.

MALLEOLORVM scarificatio an non venæ sectionis vicaria erit affirmanda? cum nullum euacuans præsidium & proximius ex Galeni aliorumq; prætorum medicorum monumentis, esse, hæcenus cognitum sit. equidem non video cur in hac assertione nos iure quis reprehendat, etsi plures etiam grauiissimi medici fuerint, quibus alia præsidia pro sectione venæ substituenda magis placitum est: Quorum alij scarificatas cucurbitulas pro tali vacuanti auxilio substituere, atque alij hyruidines non modo hæmorrhoidibus, uerum etiam aliarum partium uenis appositas, quemadmodum sæpe in pueris, quibus ex eorū sententia cum merito vt superius à nobis dictum est, missio sanguinis alia via prohibita sit, sanguinem hirudinibus alicui venæ appositis mittere non displicet. Scarificatas cucurbitulas pro sectione venæ substituentes. quibus rationibus, atq; auctoritatibus moueantur alias a nobis proditum est. Quas etiam præsentis occasionis causa itidem repetere non grauabor, ex quibus huius propositi ratio clarius innotescet. Aiunt siquidem cucurbitulas, medijs scarificationibus administratas, non secus quàm venæ sectio, uel saltem proxime, ad venæ sectionem accedere, ut sanguinis optatam copiam euacuent, præsertimq; scapulis applicatas. quas venas ab Auicenna edocti iecorariæ venæ vicem gerere affirmant. sanguinis multam copiam euacuari nobis dubium non est, atque ab ea etiam totum corpus inaniri, ex quo dubium cui erit, ipsas vicem gerere venarum sectionis posse, certè nemini latet omnes Arabes
cia-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Clarissimos medicos huic opinioni fuisse addictos, præsertimque Auicennam, qui dixit, cucurbitas cruribus appositas minutioni esse proximas. & ex Latinis Celsus magni nominis medicus manifestissime post venam sectam vsu cucurbitularum celebravit, ex Græcis uero Paulus Simia Galeni appellatus, nusquam scarificationis crurum meminit, uacuationem uero laudare uidetur, quæ applicatis cucurbitulis cum scarificatione procuratur. Quid igitur a prædictis rationibus, atque a grauissimis illis medicis dissentimus? **GUILAND.** Præterea ex Galeno etiam crurum huic scarificationi obijcientes, per eam fieri posse totius corporis perfectam euacuationem, negant. quando non quamlibet humorum redundantiam ea tollat, neque cuiuslibet humoris: neque in quolibet habitu fieri debeat, & ut paucis dicam, tantummodo ubi cum uacuatione ad partes inferas trahendum sit, utilem istam crurum scarificationem censent. Gal. enim in lib. de hiru. reuul. cucurb. de ea agens inquit: Corporis partes scarificandæ sunt, quæ phlegmone vel duritie vrgentur, quæ vel tensæ fuerint, vel dolore aliquo affliguntur: quæq; fluxionibus vexantur, ubi eæ ipsæ fluxiones desierint: aut cum acrem materiam subesse viderimus, seu vis aliqua venenosa extrinsecus illata fuerit: præterea si ab altera ad alteram partem deducere materiam volumus, sicuti scarificatis cruribus, affecto capiti medemur: Sicq; exuperans materia in corpore minuenda est, atque ob id potissimum exuperantia illa oriatur, quod materia ipsa, quæ emitti solet, supprimatur, scarificatione vtimur. Atque in lib. de curan. rat. per sang. miss. Gal. dixit crurum scarificationem solis albidioribus corporibus, exilioribus venis, atque tenuiori sanguine præditis conducere, minimeq; nigriores latiores venas ac sanguinem crassiolem præferentibus. Ibidemque non omnem sanguineu scarificationem hanc uacuare, sed solummodo tenuiorem. Hæc q; ei scarificationi isti obijciunt. **ALPIN.** Ab Aegyptijs igitur nos dissentire, atque abscedere hæc hortantur; Quod tamen faciendum nõ puto, quando ipsorum veriorem sententiam putauerim. Neque ipsi carent rationibus, quibus scarificationem hanc probè tueantur, atque ab illorum machinis uarijs oppugnatam defendant. Superius a nobis demonstratum est scarificationem hanc maiorem sanguinis copiam uacuare, quam cucurbitulas, neque immerito, cum illa sanguis calenti aqua dulci educatur, quæ cutem laxat, sanguinem attenuat, atque attrahit: &

cucur

cap. 4.

cap. 11.

cucurbitulæ neque sanguinem attenuent, neque cutim ac uenas relaxent, quinimo magis ex sanguine educto, in ipsisq; contento ac paulo post coagulato, cutim stipandi, sanguinisque fluxum sistendi non parua occasio datur. Falsumq; etiam hoc esse experientia a quoque in vtriusque remedij vsu exercitato, comperitur: quando plurimæ sanguinis libræ istac præstita scarificatione facile, vt volumus educantur, quod non ita certò de cucurbitulis affirmari potest. Diuineq; hinc Galenũ docuisse in 2. lib. aphorism. pro vacuanda corporum plenitudine, crurum scarificationem proximam esse venæ sectioni, vel melius sanguinis vacuationem illa effectam scarificatione proximam ei esse, quæ fit per venæ sectionem, quippe copia, vel quantitate sanguinis, quæ uacuatur, sunt admodum similes, vt paulo superius dictum est. Qua causa Gal. cum Apollonio, Antyllo, Oribasio, scarificationem hanc humorum exuperantiam tollere nobis prodiderunt, cucurbitulasq; non nisi prius toto corpore vacuato. minimeq; ante totius vacuationem medicos his vti debere. in lib. enim 13. meth. med. de illa ita scripsit: Cogimur ergo aliàs sanguinem mittere, idq; aut vena incisa: aut membris ijs, quæ læsa non sunt, scarificatis: manu enim laborante, scarificabis crura: altero crurum male habente, reliquum. Has namq; vacuationes indicat ipsa copia, sicuti etiã succorum vitium, redundantis fucci purgationem. Atque in 4. de sanit. tuenda, idem docuisse visus est, tantundem valere scarificationem hanc, vt venæ sectio. Atque Orib. in lib. 7. hoc identidem meminit. Cucurbitulis uero Gal. scarificatis aliter sentit, in lib. enim de curan. rat. per sang. miss. tradidit eas non esse accersendas, nisi prius totum corpus probè vacuatum sit. Quamobrem verò istud? nisi quia hæ debitam ac exoptatam sanguinis copiam vt ea facit scarificatio, non euacuant. Præterea violentia etiam ipsæ sanguinem attrahunt ab vniuerso corpore, vt superius dictum est. Quo motu non videntur sectionem venæ in molienda euacuatione rectè imitari, quæ non violentia, sed paulatim, sensimque ac sensim fit. Quo sanè modo eam crurum scarificationem vacuare sanguinem dulcis aquæ calentis balnei adiumento, paulo ante a nobis proditum est. Sed ad ea, quæ huic illi obijciunt respondere consentaneum est, atque ad id, quod in primis afferunt, quippè illam non cuiuscumq; humoris, vel sanguinis exuperantiam tollere posse, sed tantum sanguinis tenuioris, idq; ex Galenò

cap. 5.

cap. 19.

in

cap. 11.

fen. 4.
cap. 21.

in lib. de curan. rat. ubi dixit, in corporibus crassiori sanguine exuperantibus magis præstare venę sectionem, quam crurum scarificationem. At hi, qui ex hoc loco oppugnationem aggressi sunt, non rectè videntur Galeni mentem assecuti, quando ipsè non negarit, per hanc scarificationem non posse in mulieribus, quibus menstruę purgationes suppressę sint, etiam crassum sanguinem vacuari, quod fieri utiq; posse non uideatur a ratione remotum, quando calido balneo sanguis crassus utique attenuari queat, quòd ab Auicenna etiam in lib. 1. proditum est. Sed affirmarit in huiusce sanguinis redundantia, vacationem commodius fieri per uenę sectionem posse, quàm per scarificationem, atque iccirco illam scarificationem præstare, veluti neque negat ibidem uenę sectionem posse utique tenuiorem sanguinem vacuari, sed cõmodius quàm per uenę sectionem scarificatione vacuari posse, dixit enim: Porro quę ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem acruare tenuem solent: quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus maxime iuuantur. At quę nigriores sunt, secta uena curato: & paulo post: Carnosis uero & candidis paruę insunt uenę, quibus malleolus scarificare quàm uenam secare præstiterit, quippè cum hę paruas in cruribus uenas habeant: itaque etiam si probè secentur, quòd iustum tamen sit, non profuat. Hic enim Gal. sibi proposuerat tollendam esse sanguinis plenitudinem, ex suppressis mensibus in mulieribus ortam, pro qua missionē sanguinis copiosam vtilem supponens, atque ideo fore moliendam a uenis crurum solummodo, ut simul & semel plenitudinem uacuando, mensibus naturalem etiam motum reddat. considerabat an scarificatis à cruribus, uel à crurum perfectis uenis melius esset eam moliri, ita, vt ea vacuanda sanguinis copia commodius uel uno, vel altero modo educeretur, proinde in cruribus amplioribus uenis refertis, atque in crassiori sanguine redundantibus etiam tutò per aliquam crurum sectam uenam, facileq; educi posse, & in ijs, quibus uenę crurum sunt paruę, sanguisque est tenuior non nisi scarificatis cruribus, quoniam & difficillime hę cum paruę sint, secari possunt, atque ab una etiam exsecta, minime postulata sanguinis copia vacuatur. Iccirco plurimas in cruribus scarificandas iure censuit. Qua in re interim uenam sectam præfert scarificationem, atque interim hanc uenę sectionem. Neque ex his colligi potest, scarificationem hanc non posse sanguinem crassorem vacuare, quoniam su-

rarum

quid, quod tantundem valet, agendum. Sanè tantundem possunt hæc, quibus hæmorrhoides sunt retentæ si has aperueris, si mulieri menstrua consuetudo cessauit: hanc si prouoces: si horum nihil est, malleolos scalpello incidas. Quam scarificationem plenitudinem quocumq; modo abortam tollere posse Gal. ut nuper dictum est, multis prodidit in locis, quæ iam à nobis antea commostrata sunt, in quibus ait, hanc ad minuendam sanguinis exuperantiam proxime accedere ad venæ sectionem; neque ut de cucurbitulis sæpe ab ipso dictum est, ipsam egere alia uacuatione, vel post totius corporis factam euacuationem esse administrandam uoluit. ex quibus quanto in errore versentur cucurbitulas scarificatas uenæ sectionis vicarias facientes, satis cuiq; manifestum erit, cum has semper post uacuationem totius locum habere ipse in lib. de curat. per sang. miss. aperte prodiderit. GUILAND. Ita probè aduersus scarificationis calumniatores rationibus te erexisti, ut non difficile sit, me in tuam uenisse sententiam. Hoc tamen verum est, perpetuo huius scarificationis proprium esse, simul uacuando ad crura etiam attrahere, quod certè ab ea separari non potest, nequit enim hæc scarificatio sanguinem uacuare, & ad inferas partes è supernis exinde euocatum etiam non attrahere. non semper uero illa attractione est opus, atque ut paucis rem nunc colligam, malleolorum hanc appellatam scarificationem euacuans est, reuulsorium, atque etiam simplex reuulsorium, ubi scilicet non multus ea sanguis uacuatur, uacuatorium atque reuulsorium simul, ubi plurimus. ALPIN. Verum prædicas, sed quid quæso mali est, scarificatione hac euacuando etiam à nobilioribus partibus, ad ignobiliores humorem auellere, præsertimq; in febribus putridis, malignis, pestilentibus, in quibus plerumque superiora membra noxijs succis infestantur, caputq; potissimum, uigilijs affiduis, diurnis somnis, delirijs, & doloribus, quibus quanti adiuuenti auxilium futurum sit, quod plenitudinem uacuando simul ad crura partes ignobiles etiam attrahat ueneficos succos, alijs iudicandum libenter relinquo. Quinimo tantæ esse in his morbis tollendis, utilitatis iudico, ut omnium ad id præstandum celeberrimum sit remedium, quando ipsum cum euacuet exuperantiam humorum, tum à supernis nobilibusq; partibus ad inferas ignobilesq; noxios humores attrahat. Hinc admirari Orbasium tantum medicum non debemus, qui ex seipso ea adhibita scarificatione, ut à

peste,

peste, qua uexabatur, periculum euitaret, sanguinis uacuationem pertentasse, hocque auxilio multos alios à peste vexatos liberasse, cum illo plenitudinem dempsisset atque ad crura ueneficum humorem attrahendo sine corporis multa commotione, viscera ab infestatione humoris liberaret. Rectissimeq; hac ratione arbitror tunc Aegyptios se gerere, qui ad eorum, qui peste infesti sunt curationem, a scarificatis cruribus plurimum sanguinem mittere consuerint. Sed tempus est, ut priusquam ad alia transeamus, in hac scarificatione constituenda, modum prius obseruemus, quo crura Aegyptij scarificant, atque quomodo sanguinem demunt. Quod nihil aliud erit, quam modum ab ijs crura scarificandi discere. GVILAND. Probè: idq; ut facias, tempus ipsum suadet.

Quomodo Aegyptij crurum scarificationem exercent, atq; administrent. Cap. VIII.

ALPINS.

AEGYPTII à cruribus scarificatis sanguinem mittere uolentes, in primis suras multum perfricant, paululumq; retractant, & mox in uas aqua dulci calida plenum collocant, easq; multum ac sepius calenti ea aqua irrorantes, manibus, atque arundine modice percutiunt, quas perfricatas pertractatasq; ac ita uerberatas, calidamq; aqua incalesctas sub poplite arctè zonula coriacea ligant, atque à ligatura etiam calida aqua sepe eas calefacientes, manibusq; ac arundinis frustra rursus sepe ac ualide totam suram uerberantes, eam tandem summo rubore afficiunt, quo valde adaucto, partem non parum exinde obstupefaciunt, ne ex scarificationibus egroti preualidum dolorem tunc sentiant. Alterius cruris ita que primo suram rubore multo suffusam ac affectam, non minusq; cum magnitudinem adeptam, tum ferè obstupefactam usque ad medietatem à malleolo incipiendo summam usque eminentiam, vel crassitiem multis longis ac profundis incisionibus, æqualibus interstitijs ordinatim per musculorum longitudinem non *κατὰ πλῆθυν*, idest, per percussiones, sed *κατασφυρμὸν*, idest, per tractum cultro factis, scarificant, ab illisq; scarificationibus finunt sanguinè exire aquæ calentis, qua creberrime

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

furæ irrorantur, & asperguntur, adiumento. cum vero voluerint scarificare suram inferne trahentes valide distendunt, vt cutis com modius scarificari queat, aliquando etiam difficulter ac in modica quantitate manantem sanguinem adiuuant manibus, arundineq; sæpe eas verberantes, sanguinisq; copiam metiuntur expenduntve, obseruata scilicet aquæ cruentatæ copia, vt nostri etiam in sectionibus venarum pedis facere solent, vel accuratius æqualibus temporis interuallis dorso cultri egressum, atque concretum sanguinem abstergentes à sura scarificata, itaq; singulis vicibus abstergere vntiam sanguinis obseruant. Qua quidem ratione copiam educti sanguinis rectissime ipsi conijciunt. Interea alij ambas suras scarificant, atque ab ijs sanguinem mittunt, & alij ex vno tantū crure, vbi partem quampiam particularem respiciunt, vbi uero simpliciter pro facienda sanguinis vacuatione, absque alicuius visceris læsi, reuellendi causa, respectu, semper ex vtroque crure scarificato sanguinis vacuationem comparant, vbi uero vel ex iecore, vel ex alia parte inflammata, aut quopiam dolore cruciata, vacuando simul reuellere uolunt, ab uno crure solum sanguinem ducere student. Numerus vero scarificationum, atque magnitudo apud varios medicos uaria etiam constituitur. siquidem alij vsq; quadragenas faciunt, alij viginti, alij plures, alijq; pauciores. Ple-riq; verò in viris ætatem perfectam agentibus circiter triginta infligunt, atque in pueris circiter viginti. Qui plures faciunt, eas minores, & qui paucas maiores infligere solent. sunt uero qui in peste infligunt tres, aut ad summū quinque in suris non dicā scarificationes, sed magna vulnera, quæ saltem quatuor digitorum latitudine per suram extenduntur, eamq; ab euacuata sanguinis desiderata copia, apertam, vsque dum à febribus immunes euaserint, adseruant, illisq; quotidie medicamentis attrahentibus medentes, succos veneficos exinde vacuare conantur. Auxilium in ijs morbis summę efficacitæ, sed admodum barbarum expertum est. Incipiunt vero scarificationem ab inferiori parte, vbi tendones musculorum deserint, quippe in principio malleoli se extendentes, vsque ad cruris maiorem crassitiem, quę paulo supra surarum medietatem terminat. Incisionesq;, vt etiam dixi, ordinatas, æqualibus spacijs interstinctas, atque cultri tractu, surę infligunt. Hicq; est modus, quo crurum surarum scarificationē Aegyptij moliuntur. **G V I L A N D.** Habeo tibi multam gratiam, qui ita clare me modum,

modum, quo crura Aegyptij ad missionem sanguinis scarificant, edocueris: is autem non videtur diuersus ab eo, quo prisca medici olim utebantur. Quod ex Antyllo facile conijci potest, qui ita (referente Oribasio, de hac scarificatione olim scribebat; Et sanè pars, quæ scarificari debet, prius si fieri potest lauanda est: sin minus aqua tepida, quousque rubefiat est perfundenda, aut spongijs fouenda, aut soli ignive exponenda, ac postea scarificanda. & paulo post: Magnitudine porrò inter sese sint æquales incisiones, & quæ inter eas sunt interualla, inter sese æqualia sint: Scarificationisque initium ab infernis partibus sumatur: ita enim sanguis ad superficiarias partes decurrens, eam, quæ scarificari deinceps debet, non obscurabit. Incisionum situs per æquales inter se ordines fiat. Scarificatio autem non κατά πλῆθυν, idest, per percussiones, sed κατά συρμόν, idest per tractum est facienda, hoc enim pacto citra dolorem fiet. Numerum, magnitudinem, scarificationum, atque legaturam, ut quod cuique suis temporibus sit notissimum, omiserunt: de vapulatione vero uel percussione suræ scarificandæ, quæ apud illos populos arundine fit, quod & apud Hispanos pro hac facienda scarificatione ad unguem obseruari Amatus Lusitanus in suis Centurijs tradidit, nihil meminerunt, quam cum ad trahendum sanguinem, tum ad stuporem parti scarificandæ obducendum, inuentam Aegyptios fateri audio: de magnitudine uero illarum scarificationum quod ex te relatam est verissimum iudicio, quippè eas esse longas, ac profundas, longas quidem digiti crassitie, & profundas usque quo etiam carnem attingant, ac feriant, parue enim, quæ communiter apud plerosque medicorum in epidermidem uel ad summum ad cutem, quam nec perforant quidem, perueniunt, paucissimam euacuationem præstant. Quod ex Galeno confirmari videtur, in lib. 2. ad Glauc. ita scribente: Tentauimus autem sæpius plurimas, & valde tenues in superficie scarificationes: contrariò autem his modo alias profundiores magnas: & tertias, quæ medium tenebant in longitudine, ac profunditate. Quæ igitur in superficie fiebant debile auxilium afferebant; quæ uero longæ erant, ac profundæ, plurimum quidem sanguinis exhauriebant, adeo, ut ferè animi defectum afferrent: Rursus uero ipsæ propriam curationem ueluti vulnera exigebant. Hincque mirari non debemus, si illi medici cruribus eo modo scarificatis quantum uolunt sanguinis detrahunt, cum ipsi longis, ac profundis utantur

cap. 7.

scarificationibus. ALPIN. Longas ac profundas crurum esse scarificationes, quas ipsis pro vacuatione infligere solent, uerissimum est. Vacuato sanguine, atque rectè cruribus absterfis, manuum uolis oleo sesamino, uel sepo inunctis per longum, valide supra scarificationes inferne manum trahendo comprimunt, ut uulnerrum labra probè uniantur, mox gossypio undiq; aptato, arctè lineafascia totum scarificatum crus ligant, indeq; post tres dies ligaturam soluunt, omniaq; abigunt. GVILAND. Insigni dolore dum scarificantur homines affligi debèt, cum hæc scarificatio non nisi multis ac profundis incisionibus conficiatur. Durum atque perdifficillimum erit, hic ob doloris timorem istuc auxilium in usum reuocari. ALPIN. Suras; dum eæ scarificantur, dolere dubium non est, sed præualido dolore, ut putas, atrociter uexari nequaquam uerum est. Nam dolor multus esse non potest, tum, ut dixerat Antyllus, quia scarificatio tractu fit, tum maxime quod priusquam crura scarificentur, & aquæ calidæ perfusionibus, & crebris factis in illam uapulationibus, ac arundine percussionibus, stupefcit, sensuq; illo insigni destituitur. Testes multi mihi esse poterunt multos pueros, quibus sanguinem eo modo vacuare curauimus, dum scarificarentur, ullos uel paruos ploratus edidisse. Hoc unum priusquam hinc abeam, monere uolui, quippè crura scarificata arctissime, ac omni sedulitate deuincienda esse,

ut incisiones statim rectè coalescant, & sanentur. Ali-

ter enim nisi summa diligentia simul unirentur fa-

ctæ scarificationes, periculum esset, ne egro-

tus, cui per hunc modum missus fuerit

sanguis, citius à morbo sane-

tur, quam eæ scarificatio-

nes coalescant, atque

pristinæ unioni

restituan-

tur.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

*In quibus morbis vsus crurum scarificationis, apud
Aegyptos frequentetur, atque in quibus
corporibus. Cap. IX.*

GVILANDINVS.

AEgyptios ad hanc scarificationem pro tollenda sanguinis plenitudine, veluti ad sacrum quoddam auxiliū recurrere ex te audio, praesertimq; in aegrotis pueris eunuchis, atque in alijs pinguioribus hominibus. Praecipuos vero morbos, qui illa vacuatione iuuantur, te mihi referre cupio expectoq; nunc vt de his loquaris. ALPIN. In omnibus febribus putridis in principijs vberiore sanguinem hac via demunt. In puerisq; nullum remedium apud eos est, eo vsitatus, atque magis expertum, vt paulo post dicam. Huius itaque praesidij vsus frequentissimus est, ad omnes putridas febres, quibus sanguinis per venam sectam conuenisset euacuatio, quando quidem vires pra debilitate minime patiuntur, potissimumq; in continuis, acutis, malignis, atque pestiferis. Hoc enim auxilium parum vires labefactando maximam aegrotis adfert utilitatem, quoniam simul euacuando, plenitudinem a nobilibus partibus, ad ignobiles noxios humores auellit, caputq; ex hac scarificatione maxime iuuatur, ita, vt non facile sit uel in vehementes, assiduosq; dolores, vel diurnas vigilias, vel deliria, vel phrenitides vel in alia symptomata ab eius huiusmodi vacuatione ipsum incidere, neque eo modo vacuatis, ita facile hypochondria tenduntur ac inflammantur, neque ita sunt obnoxij inquietudinibus, cordisq; angoribus, respirandi difficultatibus, alijsq; viscerum laesionibus, quae in febribus acutis, malignis, pestiferisque. Mirifice igitur in his febribus id auxilij prodest, quando liberet internas partes noxios succos ad crura trahendo. Quid quaeris? noxium humorem a nobilibus partibus, ad ignobiles protrudere, motus est similis ei, quem saepe naturam critice facere obseruamus, dum a visceribus detrudit humores ad partes ignobiles, perpetuo etenim ipsa non potest humores vel consumere resoluendo per halitus, vel foras reijcere, interim sat ei est, humorem a visceribus ad quasdam ignobiles partes detrudere, veluti ijs contingit, quibus post
longas

longas febres tumores in cute fiunt. In omnibus verò internis inflammationibus frequentissima ac tutissima isthæc scarificatio est. Certis anni temporibus puerorum multitudo epidemice glandularum fauciumq; inflammationibus uexatur. pro quo expellendo malo in omnibus pueris, infantibusq; etiam istuc auxiliij genus exercent. etsi infantibus multi huius vice aures, ut superius dictum est, scarificent. In peste ad hanc sanguinis vacuationem tanquam ad sacrum, & diuinum auxilium confugiunt, neq; immeritò, cum, vt nuperrime dictum est, hac scarificatione tum plenitudo minuatur, tum ad ignobiles partes a nobilibus noxij humores attrahantur. Quare quid dicam, de frequentissimo vsu huius scarificationis, quæ tribus uel ad summum quinque scarificationibus, longis tamen ac profundis, speciem vulnerum præ se ferentibus in peste administratur, quæq; non solum in principio copiam sanguinis tollit, sed toto morbi tempore cum hæc aperta referuentur, perpetuo noxios succos ad eam partem accersit, atq; vacuat, quod in curanda peste nihil utilius, desiderabiliusq; esse putarim? **G V I L A N D.** Remedium præ dolore barbarum, atque fortassè hinc abhorrendum neque iniuria, tamen in peste ipsam laudandum censeo, quando ipso venenum a visceribus euocetur, ad ignobiles partes, atque per eas perpetuo euacuetur. Quemadmodum illi, qui in peste, pestiferisq; febribus vesicantibus vti consuescunt, ut excrementa per eas partes ulceratas effluant, ita non esset improbanda illarum scarificationum uel melius vulnerum euacuatio. Sed perge dicere in quibus corporibus vtantur hac crurum scarificatione. **A L P N.** Vsum huiusce scarificationis euariant corporum ætas, sexus, habitus, atque temperies. Aetas enim huic auxilio accommodata est infantia, pueritia, iuuentus, atque ætas senilis. Infantes uix annum nati ad hoc auxilium ab ijs admittuntur: vsque adeo pueris familiaris est, crurum scarificatio, ut mulieres, pueros a ploratu firmare uolentes, eos detereant, dicentes se uelle accersire scarificatorem, quem illi Mezain appellant. Quo audito pueri subitò silent. Eo autem auxilio medici non nisi in pueris magno morbo correptis vti deberent, quia eorum præmollia, humida, ac summe calida corpora non sunt ita temere vacuanda, quando ipsa suapte natura siue ex se continue vacuentur. Quæ noxam etsi non citò, tamen post longum tempus sentiunt. Hinc plerosq; illiusce gentis crura ac pedes habe-

re imbecillos existimo, in plerisq; enim crura edematosa, ac male affecta spectantur, non immeritò cum Aegyptij ex quacumque causa, minimeq; semper ex magnorum morborum occasione, in pueris per hanc consuetam scarificationem largius sanguinem mittere consuecant. In iuuenibus etiam atque senibus scarificationem hanc exercere cernuntur, iure id quidem, cum in illis corporibus ob redundantiam sanguinis tenuioris, atque ob viriũ debilitatem ex Gal. hic modus euacuationis sit opportunissimus.

cap. 11. in lib. enim de cur. rat. per sang. miss. ait corporibus tenuiori sanguine redundantibus magis præstare hanc scarificationem, quàm sectionem venæ, quæ tenuioris sanguinis redundantia, tum in pueris iuuenibus, tum senibus obseruatur, etsi horum sanguis frigidior sit, atque illorum calidior. In his etiam singulis ætatibus virium lapsus pertimescitur, in pueris, & iuuenibus ex multa qua in ijs sponte fit vacuatio, cum Galeno in lib. 9. meth. med. docente eorum corporum substantia omnium facillime digeratur, atque resoluatur, quia est omnium humidissima. In senibus vero vires per se imbecillas esse nemo ignorat. Quamobrem in ipsis meritò scarificatione hac potius quàm venæ sectione vtuntur, qua corpora admodum resolui, & debilitari Gal. in lib. de hirud. reuuls. testatum reliquit. Promptam etiam habent hanc scarificationem in varijs temperamentis, in calidis scilicet, atque humidis, in frigidis & humidis. In siccis vero eam abhorrent. Eodem modo pro ea seligunt corpora pinguia, mollia, & laxa, mulieresq; atque eunuchos exinde ea scarificatione vacuare solent. G V I L A N D.

cap. 7. Rectè sanè cum omnia hæc corpora sanguine tenuiori scateant, qui facillime, vt docebat Gal. paulo supra citato loco, huiusmodi scarificatione vacuatur, quoniam ea corpora minimas venas habent, quas etiam si quis rectè secet, Galeno docente, iusta sanguinis copia non profluit. Itaque calidi & humidi, & frigidi ac humidi rectè ea via vacuantur, atque quàm per uenæ sectionem magis tutò, quando utraque corpora sanguine tenuiori exuperent, qui facile per scarificationem vacuatur: ijs adduntur pingues ac molles, vt eunuchi, atque mulieres multæ, quæ omnia sanguine tenuiori prædita sunt. Calida vero & humida, molliaq; corpora facile ex quacumque vacuatione resoluuntur, eaque causa non tolerant per uenæ sectionem præstitam euacuationem, quoniam nimium ab ea debilitantur, ob idq; rectè Aegyptios se gerere arbi-

arbitror in his corporibus, dum vsum scarificationis uenæ sectioni præponunt. frigida vero & humida, qualia sunt mulierum multarum, eunuchorum, & fenum si vacuanda sunt, non nisi hac via, ne immodice refrigerentur docuit Gal. in lib. de hirud. uenæ sectione corpora multum refrigerari. In siccis uero vel calidis vel frigidis, quando vtraque crassiori sanguine abundare solent, iccirco per scarificationem non recte vacuabuntur, vt dicebat Gal. his uerbis: Porrò quæ ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem accruare tenuem solent, quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus maxime iuuantur, at quæ nigriores sunt, secta uena curato. Crassiozem enim sanguinem ac magis melancholicum colligunt, magis verò etiam si magnas habere venas appareant, quod illis accidit, quæ graciliores sunt ac nigriores. Carnosis verò & candidis parux infunt uenæ, quibus malleolos scarificare, quam venam secare præstiterit. Sed his finem nunc imponamus, cum de ipsis satis superq; dictum a nobis fuerit. Verum vnū habeo in hac scarificatione apud me valde dubium, de parte scilicet ex Galeni mente scarificanda, deq; ea quàm huiusce temporis medici Aegyptij promissione sanguinis scarificant. ALPIN. Nescio quid in ipsa amplius dubij habere possis, cum in ea, tum iuxta Aegyptiorum usum, tum Galeni sententiam literis proditam manifestissimum videatur, suras esse scarificandas. Sed ne tibi graue sit, hoc dubium clarius proferre, vt solutionem meditari possimus, cui nobis fit acquiescendum.

in lib. de
cur. rat. p
sang. c. 11

*An crurum scarificatio in sura, vt Aegyptij faciunt,
vel potius in malleolo, vt Gal. docuit, sit
facienda. Cap. X.*

G V I L A N D I N V S.

VINIMO ex Galeno hæc dubij occasio ortum habere videtur, quando ipse crurum scarificationem particulatim dicat, malleorum, esse, siue in malleolis fieri. Et Aegyptij in sura parte cruris carnosiori Gastronomia Græcis, vt Ruffus Ephesius tradidit, appellata, eam moliantur. Ex quibus illam crurum a Galeno celebratam scarificationem, ab ea, quam
medici

medici illi frequentant, planè diuersam esse non immeritò à multis videri potest. Quando sura atque malleolus pars eadem cruris non sit, sura etenim, quamquam etiam de osse dicatur, cruris posteriore, est uenter cruris siue carnosà pars, inter poplitem atque malleolum media: malleolus uero vt Gal. habet in lib. de sect. uenarum est imus processus tibiàrum, a talo incipiens in suram que desinens. Crurisq; hæ partes existunt, quarum ex situ, atque diuisione facile sura atque malleoli differentia manifesta est. Ex Galeno cruris scarificationem in malleolo faciendam esse probè ex ipsius uerbis, uarijs multisq; in locis manifestum fit. In lib. etenim 2. aphorif. dixit uenæ sectionē præstitæ uacuationi proximam esse, quæ fit per malleolorum scarificationē. idemq; in lib. de curandi rat. per sang. miss. & in 4. de sanit. tuenda testatum reliquit. Quare hinc iure dubitare possumus crurum ab Aegyptijs frequētatam scarificationem, non esse illam, qua antiqui præclarissimi illi medici utebantur. Neque aliquis in malam Galeni uerborum uersionem causam referre poterit, cum ipse partem cruris scarificandam nomine hoc quipè σφύρα significauerit. Quod ex Græca lectione commentarij lib. 2. aph. qui omnium locorum præcipuus est, patebit, ibi etenim hunc in modum scripsit: κένωσις δ' ομοτίμων ἀπάντων ἢ χυμῶν ἢ μὲν κλειβεσάτη διὰ φλεβοτομίας ἐστίν, ἐγγύς δ' αὐτῆς ἢ τε ὑπὸ χασσομένων ἢ σφυρῶν ὡσπερ ἡμῖν εἰδίται. Per σφύρα autem omnem intelligunt imum tibiàrum processum, quam partem Latini malleolum uocauere. ALPIN. Docta sanè ac diligens dubitatio uidetur, non tamen quæ possit, aut debeat aliquo pacto usum scarificationis apud Aegyptios uisitatæ dirimere, vel damnare. Quod sanè si etiam esset, ego potius cum Galeno errare vellem quàm cum Aegyptijs, si alia cruris in parte a sura diuersa, scarificationē faciendam intelligerem. Ille enim in comm. 2. lib. aphorifm. ait uacuationem malleolorum scarificatione factam proximam ei esse, quæ fit per uenæ sectionem. & in 4. de sanit. tuen. hanc in uacuanda plenitudine tantundem ualere, vt uenæ sectio: Atque in libro de curat. per sang. miss. eandē pro uenæ sectione ad minuendam plenitudinem in mulierum corporibus albidioribus laudat. Quæ res quo pacto uera erit, si malleoli scarificabuntur? cum ab ijs sanguinis paucissima quantitas educi possit, etiam si profundius incisiones infligerentur, cum ea pars excarnis, atque exanguis sit, neruis ac tendonibus tantum referta. ex quo illiuscè partis scarificatio

catio

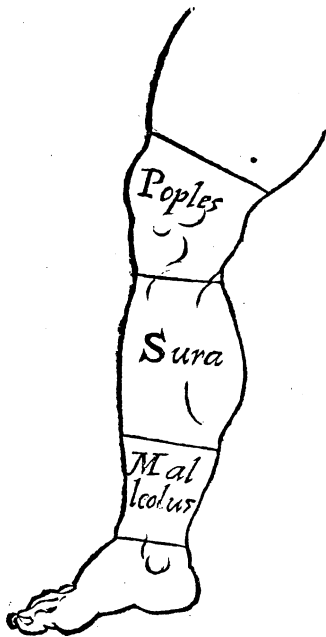

catio cum summe dolorosa erit, tum periculo scarificata minime carebit. Quamobrem huiusce partis scarificatio ad reuellendum præstans erit remedium, ad euacuationem vero nequaquam, cum ex ea paucissimus sanguis mitti, vel educi possit. Quo pacto igitur vacuationi per venæ sectionem absolutæ, qua copiosus sanguis promanare potest, proxima erit? Dixit euacuationum omnium eam esse exquisitissimam, quæ fit per venæ sectionem, huicq; proximam esse, quæ per malleolorum operatur scarificationem, quomodo autem erit proxima, si illa sanguis paucissimus promanat, & vacuatio omnis quantitatem sanguinis respicit, veluti purgatio qualitatem. Nullo profecto pacto esse poterit proxima, cū non habeat, quod in vacuatione obseruatur, scilicet copiam sanguinis, quæ uacuatur cum vena secta copiosissima, atque malleolo scarificato paucissima. Certe nullo pacto verum esse potest, Galenum per malleolum intellexisse extrêmā cruris partem ossibus, tendonibus, neruisq; tantum refertam, omninoq; excarnem. Nāque eius mentem fuisse arbitror, vacuationem ex cruribus faciendam, postquam meminit, ipsum velle medicos debere partem cruris ad vacuationem aptam seligere, ex qua queant desideratam copiam sanguinis educere, quæ utique neque poples, neque malleolus erit, cum hæ partes tendinosæ ac ferè exangues sint, & ad scarificandum riculosæ, necessario igitur erit asserere ipsum suram, siue ventrem cruris, carnosam, ac multis venis repletam, intellexisse. Quod verisimile videtur, cum plerisque in locis à cruribus scarificatis fore moliendam sanguinis vacuationem docuerit, neq; immeritò, cum crus ex triplici parte constet, scilicet, poplite, sura, & malleolo, non extremis, sed potius medio significetur, nam si cuiuspiam crus ostendere vulerimus, non poplitem, vel malleolū, quæ sunt eius extrema ei detegemus, sed magis suram. Crura uero fore scarificanda pro molienda vniuersi corporis vacuatione, ex Galeni locis plerisque constare facile hinc cognoscemus. Is siquidem in lib. 13. meth. med. ait: Manu enim laborante scarificabis crura. Et in lib. de Hirudinibus: Quemadmodum sanguinis perfusionibus suppressis (quas hæmorrhoidas Græci uocant) crura ipsa lota quidem prius, vel spongia calido fomento adhibito scarificantur. & paulo post: à cruribus utpotè sanguis ducendus. in pluribus etiam alijs locis licet legere apud ipsum crurum scarificationem. Cui sententiæ addicti quoque visi sunt, Antyllus, Or-

cap. 5.
caus. de
scarifica-
tione.

badius,

bafius, qui omnes crurum fcarificationem nominarunt. Apollonius verò rem apertius fignificaffe videtur, cum hæc fcripferit: plethoram autem commoderatam, quæ aliquid malefactura fit, ac iam euerfionem in morbofum ftatum attingat, tibia, fcarificationibus uexata, innoxiamq; totam quam uolumus fanguinis illigationem reddiderit, citrà validam totius molis commotionem, foluit. GVILAND. Tuæ fententiæ me quoque addiçtum habes, fed cur aliquando Gal. partem fcarificandam particulatim edocens, dixerit, effe malleolum? vt ex Græco etiam nomine *σφυρα* planè cognitum eft. ALPIN. Aliqui ex Aegyptijs respondent, Galenum fcarificandam partem uocaffe malleolum, quoniam ea pars, quam noftri furam appellant, proprio nomine vfitato carebat, licet aliqui eam appellarint *γαστρονυμλια*, apud omnes tamen illud nomen non erat ufitatum vel cognitum, ob idq; nomine malleoli, quæ eft fcarificandæ parti pars proximior, partem fcarificationibus uevandam indicauit. Suræ uerò nomen ei non proprie conuenire aiunt, cum proprie illo nomine os cruris pofterius, & non mufculum illum, ventrem etiam à quibusdam cruris nuncupatam. Alij uero melius respondere putantes, fcindunt, vel diuidunt crus in tres partes, fcilicet in malleolum, furam, & poplitem. Malleolumq; cruris partem effe aiunt à pede incipientem, quæ ad cruris partem craffio- remq; carnofioremq; eleuatioremve definit. Suramq; effe craffio- rem partem cruris, atque ab ipfa declinare incipiente poplitem accedere, qui ad genu vſque terminatur. Ex qua diuifione clariffime apparet, Aegyptios malleolum, & non furam fcarificare, non craffio- rem, atque eleuatiorem, fed quæ ea minus effe craffam, & carnofam fuperius dictum fit. Incipiunt enim fcarificationem parum fupra clauiculam, ferè ad cruris eleuatiorem craffio- remq; partem eã continuantes. Quare iuxta iftorum fententiam uerè malleolum fcarificat,

minimeq; furam, uel partem malleoli, & fure. Qui uerò hanc cruris diuifionem minime laudant, faltem fateri debent, Galenum uocaffe

caſſe

caste malleolum, quoniam vult suræ tantum medietatem malleolo contiguam scarificari, ad differentiam illius, quæ ad poplitem peruenit, vel demum uocauit malleolum, quoniam scarificationem deorsum incipientes, ab ipso malleolo omnes illam exordiuntur. **GVILAND.** Rem hanc perdocte, atque diligenter hætenus es persecutus, atque ita, ut hinc dubitare amplius de cruris parte scarificanda non liceat. Sed tempus est, ut ad alios usus scarificationis narrandos te transferas, vt quæ supersunt de hac materia dicenda, hac die absoluerè possimus.

De scarificatione partium inflammatione, tumore; pustula, colore non naturali, insigni dolore, vexatarum apud Aegyptios frequentata. Cap. XI.

GVILANDINVS.

AN non illi alias partes pro alijs vsibus scarificant? quando prisci medici eam ad multa alia scarificationem commendarint. **ALPIN.** Itidem & ipsi pluribus alijs affectibus cutem uexatam scarificare solent. In uehementissimis enim doloribus potissimum uel ex copia, uel venefica qualitate sensibiles partes ledente in fluxione paululum firmata, præmissa vniuersali, tum purgatione, tum uacuatione, partes dolore afflictas, vel proximas illis alte scarificant, multumq; sanguinis emanare sinunt. In singulis enim inflammationibus diu perseverantibus solent, partem inflammatam alte scarificare, veluti in pleuritide latus dolens, atque in peripneumonia pectus, dextrumq; hypochondrium iecore inflammationem patiente, atque liene sinistrum, atque sic de alijs inflammatis partibus facere solent, præsertimq; in magnis erysipelatis, uel aliqua alia inflammata parte, ubi pertinetur ne in gangrenam degeneret, uel in scirrhum abeat. In vsu frequentissimo habent in podagricis doloribus ex sanguinis defluxu obortis post vniuersalem uacuationem, tumefactos digitos dolentes scarificare: ea enim scarificatione modico defluxi sanguinis uacuato, mirifice eis conducit. Eodem itidem modo, tum in tumoribus,

tum

tum in vlceribus ad cicatricem, non venientibus, scarificatione vtuntur. Ad omnes etiam cutis defedationes, maculas pustulafque, idem praestare solent. Non minusq; etiam partem a scorpione fauciatam, vel ab aliqua alia fera demorsam alte scarificant, multumq; eò modo sanguinis ab ea parte detrahunt. Ad hæc igitur Aegyptios etiam partis scarificatione vti obseruauit; quem vsus planè a nostris laudatum etiam intelligo. Sed te de ipso aliquid loqui decet, vt sciamus, an ille scarificandi afflictas partes vsus ex artis ratione laudari queat. G V I L A N D. Cur non hic vsus etiam scarificationis laudandus erit, quando respiciat partis moliendam vacuationem. Cui etenim dubium est, in omnibus vel inflammationibus, vel fluxionibus, humorum ex plenitudine abortis, binas indicari vacuationes, alteram totius vniuersalem appellatam, atque alteram partis, in quam humor decubuit. Qua vacuationis distinctione in his affectionibus, quemadmodum in primis necessaria est totius corporis vniuersalis vacuatio, sic postea inflammatae partis particularis, illa enim causam respicit abigendam, atque hæc affectum ipsum. Nostri vero medici multi hunc vsus partis scilicet, inflammatae scarificandi tutò frequenter posse negant, eo maiorem defluxi sanguinis copiam in partem affectam ferri asserentes, ex quo non posse iuuari ægrotos autumant. Quod tamen vanum esse existimo, corpore prius probè vacuato. Quinimo in ijs etiam cucurbitularum vsus Galenū laudasse certum est, quibus facilius ex præualida, quam præstant, attractione, ad læsam partem humorem copiosorem deduci posse, atque exinde inflammationem, vel fluxionem peraugeri suspicandum esset. Sed de scarificationibus fatis. Ad vsumq; variarum partium inustionis, quem maxime eam gentem affectare audio, transeundum est. Quem te sedulo apud illos obseruasse, certò scio, de ipso igitur cupio modo te sermonem facere, vel ipsum vsus probè, vt reliqua fecisti narrare, quem mihi non minus vtilem, quàm reliqua ex te audita fore spero.

lib. 13.
meth.
cap. 17.

De varijs partium inustionibus, quæ selectissima secreta ad varios curandos morbos apud Aegyptios habentur. Cap. XII.

GVILANDINVS.

V D I O igitur apud eos populos variarum partium inustionem, non secus quàm olim apud antiquos medicos in vsu fuerat, adhiberi tanquam præstantissimum auxilium ad multos morbos sanandos, quod remedij genus, veluti prisca sæculis notissimum ac vsitatissimum semper fuit, ita nunc apud nostros ferè omnia obsoleuit, atque non sine aliquo artis medicæ dedecore, ac etiam non leuè ægrotantium iactura, cum hoc præsidio multis ægrotis desperata sanitas miraculo quasi restituta fuerit. De hoc igitur præsidio aliqua ex vsu Aegyptiorū nunc ex te scire desidero. **A L P I N.** Homines ibi quasi infinitos licet spectare, quibus ex cicatricibus multas partes inustas fuisse certò conijcitur, Siquidem permultis capitis partes, præsertimq; sinciput, occiput, aliasq; pericranei, non minus tempora, post aures, collum, pectus, latera, hypochondria sub vmbilicum, spinam dorsi, articulosq; vel brachiorum, vel manuum, vel crurum, vel pedum inustos fuisse ignis relictae cicatrices facile, ac certo significat. Et ut uno verbo dicam, omnes eius regionis incolæ, inustionem ad multos morbos alijs remedijs non cedentes pro secreto habent auxilio. **GVILAND.** In primis inurendi modum mihi narrato, atque an ipsi inurant ferro, vel auro, vel medicamento igneam facultatem obtinète, & ad quos morbos inustionis ille vsus apud illos ita familiaris euaserit. **A L P I N.** Non ferro, non auro, neque alio metallo ignito ad inurendas partes illi vtuntur, neque vt aliqui vtentur, buxeis lignis, sed gossypio, & lino panno ignito inustionem moliri conlucuerunt. Volentesq; inurere aliquam partem corporis, sumunt lineam petiam, cubiti longitudine, latitudinèq; trium digitorum, atque gossypij iustam quãtitatem, quod totum linea prædicta petia inuoluunt, ac filo serico ligant ad formam pyramidis, ipsiusq; latiore extrematem vrendæ parti applicant, probeq; cuti adhærere student, alterumq; caput vel ex-

N   tremum

tremum succendunt, comburiq; permittunt, quousq; fasciculus ille ex linea petia, atque gossypio omnino crematum sit, continue dum cutis uritur, carnem circum circa ferro tangentes, ne ex eo calore oboriatur interea aliqua inflammatio. obseruant etiam dñ inuolucrum illud parant, vt in eius medium sit foramen, vel meatus, per quem fiat aliqua respiratio, atque euentatio. Post inuersionem in parte exusta vtuntur ossium medulla, quoad eschara cadat. Hicq; est inurendi modus apud eam gentem obseruatus, ac frequentatus. Estq; non modo Aegyptijs familiaris, sed multo magis Arabibus equitibus sub tentorijs degentibus, atque alijs omnibus loca deserta habitantibus, qui cum alijs careant loci inopia auxilijs, inuersione multos morbos sanant. Paucissima etenim ipsorum corpora inuenies ab igneis cicatricibus non defedata. Vfus remedij ibi est frequentissimus, ob multos genuum, aliorumq; articulorum atque partium aliarum dolores antiquos, ex fridorumq; humorum defluxu obortos, aut à simplici frigida intemperie, uel a flatulento spiritu aliunde elato, uel in ipsa parte genito. Doloribus igitur, ijsq; antiquis hac inuersione occurrunt, qua partium omnem imbecillitatem corrigunt, contentos humores, uel flatūs resoluunt, articulosq; calfaciunt, & ualde siccando roborant. Hincq; mirum non est, si prospere hoc remedium in omnibus articulorum doloribus curatu difficilioribus, experiantur, potissimumq; in coxendico dolore multas uersiones non modo supra articulum, sed etiam supra femur facientes. Et non minus in podagra & chyragra, priusquam pedes vel manus tophi inuaserint, uel geniti sint. Exurunt enim articulos, atque illis superpositas uenas. in podagra, ex qua dolor occupat nodum pollicis exurunt supra ipsum inquam nodum inter pollicem, & indicem. Qua facta ipsarum partium uersione, per quas humor ad debiles articulos fluit, uiae angustiores redduntur, neque ita facile post humor ad articulos fluet, ex qua, neque ita facile in podagram incidunt. Gal. siquidem in 6. lib. aphorism. dicebat, duplicem esse causam podagricorum dolorum, alteram humoris redundantis fluxionem ad articulum, atque alteram articuli imbecillitatem, qua articulus defluxioni succumbit. Altera uero harum deficiente nõ posse homines simili malo corripi, a Galeno ibi proditum est. Itaque Aegyptij inuersione, articulorum laxitatem uel debilitatem corrigunt, roborq; ipsis, conciliant, quo ab humoribus illuc decurrentibus

currentibus defendantur, minimeq; ipsis succumbant. Probatissimum igitur est remedium ad quascunque partes ab humorum defluxione vexatas. Verum non tantum partes fluxione vexatas inurunt, sed illas quoque, quæ ipsis humores demandant. Atque ea ratione caput multis vstionibus afficere solent. Ad omnem etenim fluxionem vel destillationem à capite ad pectus, aut pulmones, vrunt synciput, verticem, occiput, ac quod est post vtramque aurem, quod etiam faciunt in antiquis lippitudinibus, atque alijs diuturnis oculorum malis. In epylepticis non minus, paralyticis, apoplecticis, vertiginosis, amentibus, patientibusque in capite grauitatem, stuporem, stoliditatem, atque somnos immoderatos. In vehementibus doloribus ex capitis distillatione effectis, oculorum, aurium, atque dentium, tempora inurunt. Periodicos dentium dolores, commotiones atque putrefactiones gingiuarum, ipsorumq; dentium, perustione sanant. Quamobrè inustione partibus, tum humores mandantibus, tum ijs, quæ ipsos præ imbecillitate recipiunt, obfistunt. Qua de causa vtiliter inurunt suspiriosis à frigidis crassisq;, ac lentis humoribus pulmones ac asperam arteriam inuadentibus, vel obsidentibus, pectus: & vexatis à malignis ex capite ad thoracem distillationibus, sanguinemq; etiam expuentibus, ab iisdem humoribus aliqua vena erosâ, caput & pectus. Phthisicis, & suppuratis empyjs uocatis pectoris tantum partes exurunt. Dominicus à Rege quadraginta annorum Cayri multos annos ab asthma difficillimo vexatus, à nullo ex inumeris ab ipso expertis auxilijs iuuatus, demum ad pectoris vstionem Aegyptiorum modo præstandam, ad ultimam salutis spem, quasi totus consumptus ac ferè tabidus, sibi pectus triplici vstione inussit, vlceraq; diu aperta seruauit: quo auxilio sanatus est. Habentibus quoque stomachum frig dū humidumque, & ab humorum defluxu, à flatibusq; multis vexatum, eo auxilio succurrunt. Hepar etiam ac lienem induratum, retrigèratumque multa cum vtilitate inurunt. Et in hydrope sub umbilico, sub hypochondrio sinistro. In doloribus dorsî, lumborum, colli, articularumq; omnium hoc auxilium frequentant, in spina dorsî, lumbis, collo, & alijs partibus dolore cruciatis vstionem adhibentes. In tumoribus à crudis pituitosisq; humoribus obortis inustione vtuntur pro secreto. Demumq; hoc auxilium, quod citò multa mala sanet, inopum proprium esse affirmant. Hoc igitur

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tur est illorum propositum auxilium, quod multis alijs vtilitatem in morbis antiquis præferunt, de ipsoq; illi populi non parum iactantur. *GVILAND.* Gloriam hanc alijs concedant, satisq; eis sit tanti remedij commodo, ac beneficio uti posse. Vbi ex te nunc modum audiui, quo id genus remedij factitant, fere præ tanta illorum doctrina obstupui. Etenim quod fortassè alij paruifacient dum fore putarint, quippè ipsos inuolucrum ex linea petia cum gossypio pyramidalis forma paratum, acutiore altero eius extremo ignito, alteroq; latiore parti vrendæ applicato, ac aptato, sinentes cutim inuri, non sine multa ratione ab ijs fieri existimo. Nam eos non uti ferro ignito, vel aliquo alio metallo, sed inuolucro ex gossypio, & linea petia parato, accenso, quod ignis cum sit in materia rariori, clementius agat, alteret, ac resoluat, mitiusque dolorem ac inflammationem cuti, dum uritur, inferat, ex quo hic inurendi vsus non est apud ipsos ita horribilis, qualis est nostras. Ignito enim quouis metallo, intensissimus, ac intolerabilis dolor excitatur, qui ægrotos misere dilacerat, ob quem dolorem hoc genus remedij nostri non immerito abhorrent. Materiam hanc vstionis creditur nouisse *Polybus* in lib. de affectionibus, quando in coxendico dolore, ac podagra scripserit, vstionem esse faciendam lino crudo. Censeo igitur illos rectius agere, quam nostri, qui ferro ignito vtuntur, dum gossypio, atque lino ignito utentes, ut mitius in resolutione se gerant, neque ita partem vrendo inflament, præsertimq; vbi nerui, tendinesq; reperiuntur, periculum si quidem est, ex præualido igne ne multum lædantur. Sed maius artificium ex vrendi modo detego, aptantes cuti vrendæ alterunt inuolucris extremum non ignitum vel succensum, atque alterum, quod semicubiti longitudine a cute distat, in primis succendentes igniunt. quo sane modo primo illos vrendam partem, non ignire apparet, ut nostri ferro cauterizantes facere solent, pessimeq; mea quidem sententia, quando subitaneas mutationes natura recte nõ ferat, uel etiam ab ijs non modice lædatur. Atque sensim ac sensim partem à succenso inuoluti extremi ad calorem disponi, atque ita caleferi, vt toto inuoluto cremato, igneque ad cutem deducto cutis prius calfacta, fereq; stuporem ex eo adeptam, ignis incendium non omnino totum sentiat, neque ab eo admodum doleat, quod etiam ignis incendium rarioris inuoluti substantiæ ratione, neque immodicum sit. Duo igitur ex huius præsidij operatione scitu digna

digna animaduertuntur, quippè partem ab igne clementius inuri, atque ab ea haud immoderatum, qualis ex igniti ferri uftione fen- titur, percipi dolorem, primum ab accenfæ atque ignitæ raræ sub- ftantiæ, fcilicet goffypij, & lini ratione fit, atque fecundum, præac- cepto calore ex totius inuolucris combuftione, quæ fenfim ac fen- fim procedit, cute calorem ftuporemque adepta, non ita acute fen- tiente. Ex his hoc auxilij genus facilius ægroti admittent, neque præ intensiffimo dolore, qualem ferro factæ inuftiones inducere fo- lent, ipfum abhorrebunt. ALPIN. Hac ratione ægroti facilius admittent uftionem non ferro, uel aliquo alio metallo, uel supra- dicto inuoluto, fed medicamento ignea vi prædito, clam uftionem faciente præstitam, quando hoc nullo, uel faltem leuiffimo dolore uftionem præftet, quo etiã remedio multi foniculos apud nostros ufitatos factitæ folent. GVILAND. Nostri appellant hæc medica- menta cauftica potestate, ueluti inuftiones actu dicuntur cauftica, quæ tamen auxilia inter fe non parum differre, medici omnes co- gnoscunt, quando ea minime urendo, roborēt partes ob ipforum ueneficam naturam, calorem naturalem partis exoluentia: & hæc ipfum uiuicantia, humidumque excrementitium refoluentia, multū uftas partes robovent. ALPIN. Possunt itaque Aegyptij me- dici meritò tanti auxilij cognitione non parum gloriari, lætarique; se his sæculis solos auxilij huius uſum, atque uſilitatem præſtare poſſe. GVILAND. Neque hoc uerum erit, quando neuiquam huius remedij inuentores fuerint, uel ipſo ſoli uſi ſint. Antiquis etenim ipſum probè fuiſſe cognitum multorum testimonijs con- ſtat. Namque Hippoc. de capitis uſtionibus in lib. 2. de morbis, in capite humoribus repleto poſt totius præſtitam purgationem, ait: Cruſtas octo capiti inurito, duas circa aures, duas in occipitio hinc atque ad ceruicis neruum duas, in naſo circa angulos ocu- lorum. Venæ autem circa aures vrendę ſunt, donec pulſare deſi- nant. Ferramentis uero cuneoli forma paratis, obliquas uenas perurito. & in lib. de loc. in homine eaſdem capitis uſtiones lau- dat, pro capitis dolore tollendo. Et Gal. in ijs, qui morbo laterali ægrotant, de hoc auxilio in 7. comm. aphor. ita dixit: Quos urere conſuetos eſſe ueteres diſcere licet ex his, quæ dixit Plato Comi- aph. 44. cus de Cineſia^v, hiſce uerbis: Poſt hæc Euagorę filius Cineſias è morbo laterali aridus, puris expers, calamacea gerens crura, tabis nuncijs, plures eſcharis corpus inuſtus, in concionem prodijt.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Hippoc. etiam in præcitato libro de morb. laudat, ijs, quibus pulmones sunt inflammati, vt pectus, & dorsum inurant. Ibidemq; non minus in sputo sanguinis, priusquam adpuris sputum deuentum sit, vrendum esse pectus, atque dorsum ex vtroque latere memoriae prodidit. In suppuratis vero vtilem quoque esse vstionem in 7. lib. aph. docuit. nec non in lib. de internis affectibus idem confirmauit, quod etiam in 3. lib. de morb. apud ipsum legitur: præsertimque vstiones ad eos morbos curandos propè septum transuersum fieri oportere meminit. In hepate vero indurato, vel inflammato, ita in lib. de inter. affect. scriptum reliquit, dicens: Si ueroneque sic desinat, vrere oportet, quum maximum factum fuerit, & maxime eminuerit. Vrito autem per buxeos fusos in oleum feruens tinctos. Apponito autem donec tibi bene habere, & vstionem factam esse visum fuerit, aut per fungos octo crustas inurito. Ibidemq; in liene tumefacto faciendum esse docuit, his uerbis: Si vero ab his non melius habeat, splenem fungis vrito decem magnis crustis inustis, cum maximus fuerit splen, & maxime eleuatus. Idemq; in eodem libro pluries confirmat, atque docet. Ad articulos uero, qui ob multam humiditatem vel dolent, uel luxantur, vstionem summopere conducere scribit. Quod manifestissime apparet ex his, quæ apud ipsum leguntur in lib. de aere loc. & aq. in hunc modum: Magnum autem argumentum humiditatis corporum Scitharum hoc exhibeo. Multos enim ipsorum, præcipue qui Nomades sunt, reperias exustos humeros ac brachia habentes, manuumq; iuncturas, pectora, coxas, & lumbos, nullam sanè aliam ob causam, nisi ob humoris, & mollitiei naturæ detractionem. Nam neq; arcus intendere, neque telum torquere possunt, præ impotentia humiditatis humororum. Quum autem vruntur, humor ipse à iuncturis exoluitur, fiuntq; corpora ipsorum validiora, melius nutriuntur, & magis redduntur articulorum vsu potentia. Particulatim uero in coxendico dolore in lib. 7. aph. ait: Quibuscumq; a coxendico dolore molestatis diuturno excidit coxa, ijs crus tabescit, & claudicant si non vrantur. In hisque malis utilitatem ex vstione Gal. in comm. hisce uerbis comprehendit, dicens: Cum ipse suadeat aduri coxam, sicut in lib. de artic. docebat, vt & id, quod mucosum est absumatur, & laxitas cutis, ad quam articulus lubricat magis ex adustione contracta, arctet, ac prohibeat articulum transponi. Et in lib. de internis affect. Hip-

poc.

poc. ait, in coxendico dolore esse crus urendum multis, atque profundis inustionibus. Atque in lib. de affect. quem Polybi Gal. esse autumat, legitur crus esse inurendum lino crudo. Hoc idem ex Græcis Paulus in lib. 3. confirmat his utique uerbis: Quare cum vitium longius se prorogat, articulum tribus, quatuorve locis vire oportet, ut in chyrurgia dicitur, ac complusculis diebus ulcera ad aperta, sine cicatrice seruare, quod clarius docet etiam in sexto libro. Cornelius Celsus ex latinis in lib. 4. suæ medicinæ scribens de coxendico dolore ait: Vltimum est, & in ueteribus quoque morbis efficacissimum, tribus aut quatuor locis super coxam cutem candentibus ferramentis exulcerare, & genuum inueteratos dolores uix citra ustionem finiri. In podagra uero uenas paulo supra pollicis digiti articulum, uel nodum inuri oportere lino crudo Auctor lib. de affect. nobis prodidit. Quod Aetius in lib. 2. ubi scribit de articulorum morbis planè confirmat. cap. 77. cap. 25. Quem locum hic non inutiliter referendum esse duxi, quia ad omnium articulorum dolentium curationem mirifice faciat. Ibi itaque ab ipso literis tradita, hæc existunt. Crustas igitur inurere oportet aliquas quidem paulo altius loco fluore infestato, aliquas uero propius, atque id cauterijs facere præstat, aut si id æger ferre recuset, cum medicamentis, longe autem præstantior est cauteriorum usus, nam & citius, & siccius perurunt. In uniuersum uero pedibus ex fluxu infestatis, loci circa utrumq; talum forinsecus, & intrinsecus inurendi sunt, cauterijs iuxta magnas ibidem sitas uenas admotis, paulo altius supra talorum locum. Inurendus item locus inter magnum pedis digitum, & eum, qui ei proximus est, medius, ubi sane uenæ magis tumefactæ conspiciuntur, præsertim ex eis maxime. Quibusdam autem & articulos ipsos exurere expedit, quum submucidi ualde conspiciuntur, priusquam durities admodum toforum in eis generetur. Sciendum tamen inquit Ruffus, quod in articulorum submucidorum perustione ulcera ægre curabilia oboriuntur, uerum ubi cicatrices coaluerint, maximum robur ipsis articulis præbent, ut non amplius ad suscipiendum influentia excrementa sint apti. Hæc q; ac multa alia multi antiqui medici de ustionum utilitate, & usu scripsere. omitto multos alios ex Arabum schola, ueluti Haly Abb. atque alios, quos hæc eadem cognouisse ex ipsorum scriptis constat. Non tamen modum inurendi, qualem Aegyptij frequentant, ullum antiquorum,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

uel iuniorum medicorum cognouisse comperi. Nisi dixeris Auctorem lib. de affectio. tali experientia aliquando vsum fuisse, cum ad coxendicum dolorem, & ad podagram, inustionem lino crudo faciendam tradiderit. At isti non lino crudo, sed cocto, atque gossypio id praesidij genus exercent. Audio etiam Barbaros multos urere folis petijs lineis coctis simul glomeratis, & inustis.

ALPIN. Fortassè hoc auxilium non videtur omnino tutum, quando apud Hippoc. lib. 5. epidemiorum legatur, Eupoleum coxen dico morbo afflictum, ex multis magnis inustionibus supra coxam factis interiisse.

GVLAND. Respondet eius libri Auctor, & rectè sanè, Eupoleum mortuum fuisse, à magnitudine, & multitudine vlcera, atque ex virium imbecillitate. quæ morbo admodum imbecillæ redditæ, tam grande remedium ferrè non potuerunt. Sed his nunc finem imponamus.

ALPIN. Quin huic de vstione sermone paulisper adhuc immoremur, siquidem ea gēs hoc praesidio familiarissime ad empyos, hydropicos, herniosos, atque ad omnes frigidos tumores utuntur.

GVLAND. Age igitur aliquid hac de re, si quid habes, afferas.

ALPIN. Vstione vtuntur in suppuratis, quos Empyos Græci uocant, hydropicis, herniosis, atque in frigidis omnibus tumoribus.

Qui pectus, ac dorsum inurere solent, tribus uel quinque vstionibus inflictis, modo antea narrato, eo auxilio multi suppurati sanitati fuere restituti, nam per factas inustiones pus continue resudabat, quousque totū uacuatum fuerat.

Hic modus non admodum periculosus est, quoniam modicum sic puris sensim, ac sensim trasmittitur, & uacuatur. Rectèq; Hippoc. hi sequuntur in copia puris educenda, qui in lib. 6. aph. scripsit.

Quicumq; suppurati aut, aquam inter cutem patientes uruntur, aut secantur: si pus, aut aqua vniuersim effluerit, omnes moriuntur. In pectoris, pulmonumq; inflammationibus, atque in tumoribus frigidis, & non minus in anhelosis ex frigida temperie, frigidoq; humore, vstione vtuntur, quem vsum in ijs morbis Hippoc. in libro de morbis, & de internis affect. docuit.

Vrunt hydropicos aqua affectos, multis in locis, quorum alij sub umbilico in tribus locis, aperta vlcera seruantes, ut per ea aqua ex sudare queat, alij in stomacho, liene, hepate, atque sub umbilico inustiones infligentes, vtuntur in plerisq; vstione praenarrata, atque in multis etiam medicamento potestate urendi praedito, alij sub clauiculis pedum, atque alij supra genu intus extraq;

inuren-

inurentes, vlcera aliquandiù aperta feruantes. Alij etiam tibias eo modo inurunt, vel ueficant, vesicisq̄ue ex istis ulcera eodem modo faciunt, per quæ paulatim aquam vniuersam uacuant. His omnibus inustionibus hydropem ascitem sanant. itidemque hernias aquosas, atque etiam carnosas, de aquosis mirum non est, si inustione ea, quæ cum actu est, tū potentia, sanentur, quando aqua eo auxilio absumatur, sed carnosas etiam eo auxilio curatas in multis fuisse hernias vidi, quemadmodum & tumores omnes frigidos Oedematosos, atque scirrhosos. GVILAND. Quid de cancerosis obseruasti? ALPIN. Paucos eo auxilio curari, nisi in principio, ubi neque occulti, neque magni tumores sint. Scirrhos uerò ex phlegmate crasso obortos eo auxilio tolli, certum est. Sed de vstionibus iam satis, etenim de ijs multa locuti sumus, eaq̄; attulimus, quæ etiam apud Hippocratem, Galenum, Auicennam, atq̄; alios grauissimos medicos passim leguntur. Ad nonnullas alias administrationes chyrgicas iam transeamus, in primisq̄ue ne hydropicorum, empyorum, herniosorumque alijs remedijs desperata salus, sectione aliquando multis restituta in obliuionem abeat, de ea sectione aliquid prodam, ac interea de nobilissimo modo,

quo illi lapides è vesica sine vlla incisione educunt, deque ridiculo experimento, quo dysentericos fluxus sanare autumant. GVILAND. Multam tibi gratiam habeo, qui hæc etiam proferre in medium velis, non inutilem fore mihi hunc tuum sermonem spero, quamobrem expecto, quid loquaris.

De sectione, qua in hydropicis, & suppuratis Aegyptij utuntur. Cap. XIII.

A L P I N V S.

VRANT etiam non raro hydropicos, sectione aquam educentes, quorum varij varias sectiones ad id celebrant, alij siquidem sub umbilico per tres digitos versus partem, a qua hydropis ortum duxit, terna vulnera infligunt. Atque alij paruis scarificationibus ventrem tumidum scarificant, per quas aqua paulatim exit. Alij uero tutius supra, uel infra pedum clauiculam intus extraq; binas adigunt sectiones, per quas commodè, sensimq; ac sensim aqua educitur. Quo sane modo sectionis aliquos ab hydropè effatu digna sanatos obseruauì. Sed periculum tamen est, ne à lōgo aquæ ad eas sectiones defluxu illiusce partis, tum ulcera aperta, tum cæterè aliè partes mortuo ferè calore in cancrenas mutantur. Mulierem etenim Venetijs vidi, ijs sectionibus omnino ab hydropè sanatam, & paulo post vlcera illa in cancrenas degenerasse, à quibus gracillima mortua est. **GVILAN.** Nouum illud remedium non est, quando omnibus antiquis medicis, iunioribusq; non minus probè notum fuisse, multorum scriptis planè constet. Hippocrati enim id notum, aphorismus vigesimus sexti libri certe explicat, Cuius uerba hæc sunt: Quicumque suppurati, aut aquam inter cutem patientes vruntur, aut secantur si pus, aut aqua vniuersim affluerit, omnes moriuntur. Et in lib. de loc. in homine hæc leguntur. Ceterum in puero hydropem sic curare oportet. Partes tumidæ, & aqua plenè aperiendè sunt scalpello & frequenter, ac parum educendum est. Educendum autem est à singulis corporis partibus, & fomentis utendum, & semper locum apertum, unde eduxeris calfactorio medicamento illines. In lib. uero de affect. ubi curationem hydropis recenset, idem confirmauit, dicens: Si igitur a pharmacis, & alia uictus ratione eger utilitatem percipiat, & uenter ipsius euacuatur, bene est: sin minus sectione facta aquam emittat. secatur autem vel iuxta umbilicum vel retro iuxta lumbos. Gal. etiam de hoc auxilio multis in locis meminit, sed clare satis in comm. 6. aphorism. cum dixit: In ijs autem, qui aquam intercutem patiuntur, illè, quæ a Græcis paraceteses

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 30.
cap. 21.
lib. 6.
cap. 50.
lib. 10.
cap. 20.
 teses, idest punctiones nominantur, magis quam vftiones, medicis sunt consuetae. In lib. uero de compos. medicam. secundum loc. 9. hæc ita etiam scripta de hydropicorum curatione, ex Archigene reliquit: Scarificatis item ipsorum talis, & vulnufculis impactis ipsos in ferculo, aut lectica gestato, ac circumuehito: multus enim humor hoc modo ipsis profluere solet. Quam curationem ad unguem ferè meminit Celsus in lib. 3. ubi scripsit: incidendum quoque super talum quatuor fere digitis ex parte interiore, qua per aliquot dies frequens humor feratur. Et Paulus, & Aetius prolixè satis huiusce remedij vsum ac administrationem prodiderunt, præsertimque Aetius, ex quo quisque nostrum poterit sectionis in hydropem rationem habere. Arabes etiam omnes eodem modo sæpe hydropem ascitem, atque leucophlegmatiam curandam esse nobis tradiderunt, ut apud Auicennam, Albucasim, Haly, atque Rasim legere possumus. Antiquis igitur medicis id auxiliij genus notissimum fuit, & non modo ad duas hydropis differentias, quippe ad ascitem, & anasaream, vel leucophlegmatiam, verum etiam ad hernias aquosas, & ad omnes aqueos tumores. Herniæ aquosæ tutissime hac sectione ab omnibus curantur. Quod autè cognoscatur hoc remedium pro hydropis curatione etiam ab omnibus iunioribus, atque præsentis temporis medicis, id ut manifestum omitto. Non est itaque remedium hoc tantum Aegyptiorum, sed omnium ferè aliarum nationum, ad id mali inuentum. Non est tamen admodum in frequenti vfu, tum quia, ut rectè monent optimi medici, post alia omnia auxilia tentandum est, tum etiam quia rarò eo hydropici iuuantur. ALPIN. In Aegypto est satis familiaris sectio hæc apud plerosque prope talum, supra cauculas administrata, tum in ascite, tum leucophlegmatia, in utraque enim diu apertis vulnufculis adseruatis, humor omnis uacuatur, atque ex ea vacuatione humoris non minus sublata causa, a qua hydrops originem dixit, aliquot sanatos vidi, nullum vero secto ventre, quamquam ibi audierim à multis, per eam sectionem aliquot sanatos fuisse. Plerique vero tutiorem esse scarificationem malleoli affirmant, atque sub talo, in parte enim interiore duas scarificationes alte infligunt, atque vnam in exteriori, per quas qualecumque tumidissimum corpus commode exsiccari, certum est, nō semelque ego inspexi. Hac uero sectione plerosque sanari arbitror, si in principio, vel non longe ab eo secentur. Quo tempore

vires

vires validæ existunt, cōmodeq; talem aquæ vacuationē egroti ferūt. Quod rectè Hippocratē in 6. epidem. nos commonuisse Palla-
 dius in eius Commentario prodidit: siquidem Hippoc. ait: Aqua
 suffosos celeriter secare oportet; tabescentes statim vrere. Nostri
 uerò sectione uti solent, iam destitutis egrotis omni spe salutis, quo
 tempore vires tale remedium non patiuntur. Vnum ex illorum
 obseruationem addo, quippe multos insigni uentris tumore
 eo modo omnino curatos, vlceribus tamen ac pedibus ipsis in
 cancrenam versis obijisse, quod non aliunde illis accidisse arbitror,
 quàm, quòd vlcera illa atque partes item proximæ ex larga aquæ
 fluxione diu eas partes ledente, atque refrigerante, calore multum
 diminuto, facile in Cancreham labuntur. eaq; causa doctissime Hip-
 pocratē vel auctorem lib. de locis in homine, post sectionem, a-
 quæq; eductionem, hæc etiam addidisse existimo, & semper locum
 apertum vnde eduxeris, calfactorio medicamento illines. Quo ca-
 lido medicamento non alia ratione vlcera fouenda esse statuit, nisi
 ut calor naturalis conseruetur, neq; a fluxione frigida ullo pacto
 extinguatur. Quod Aegiptij non animaduertentes, sæpe infelicis
 successus causæ existunt, eorumq; auxilio hydrope homines sana-
 ti, sæpe alterius morbi causa moriuntur. sed iam tempus est, ut ad
 suppuratorum curationem, quam itidem sectione non raro admi-
 nistrant, sermonem conuertamus, de hydrope satis super-
 que locuti G V I L A N D. Rectè putas, quando, ut audio, homi-
 nes suppuratos non minus secare, quam vrere ipsi soleant. Opera-
 tio sanè valde celebris, quæ magno etiam periculo non vacat. A L-
 P I N. Cum illi viderint pleuriticum, vel peripneumonicum, mul-
 tum, ut par esset, non expuere, doloremq; cum febre perseuerare, at
 que cætera alia symptomata, pus fieri arbitrantur. neq; immeritò
 cum in ijs morbis si tussi non purgantur, contenti in pulmonibus
 humores suppurentur. Quod Hippoc. his verbis docuisse visus est,
 Quicumq; morbo laterali laborantes, in quatuordecim diebus non
 repurgantur, ij ad suppurationem vertuntur. Ex pondere in latere
 percepto, & fluctuatione obseruata, mitiori que dolore effecto, cū
 difficili respiratione suppurationem certam intelligunt. Quam sta-
 tim tollere sectione conatur, neq; dant ad id perficiendum induci-
 as, secant vero plerunq; latus sinistrum inter costas spurias, propè
 septum transversum, pleriq; tamen inter secundam ac tertiam co-
 stam phlebotomo perforat, atq; per intromissam in uulnere cannu-
 lam

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

lam argenteam modicum puris educunt, eamq; quantitatem, quã suppurati vires commode patiuntur, omniq; pure educto, vulnus exsiccantibus sanant. Qui inter secundam & tertiam costam perforant, rectius ac tutius rem transigere putant, vt totum pus, quod ad septum transuersum grauitate refidet, commode vacuetur. Cæterũ alij ipforum septum transuersum lædi phlebotomo formidantes partem ab eo magis distantem, seligunt, quare ex ipsis omnes secant inter tertiam & quartam costã. Atq; hic est vsus secandi empyos, vel suppuratos, quo Aegyptij multos sanatos fuisse prædicant. GVLAND. Vfus hic, ex sententia etiam priscorum medicorum, qui summe hunc modum empyos perforandi commendarunt, non est spernendus. Hippocrates enim in lib. 2. de morbo ipsum clarissimis verbis hunc in modum docuit: Hunc vbi decimus quintus ab eruptione dies adest, multa calida lotum in sella firma collocato, & alius quidem manus ipsius teneat: tu vero humerum concutito, vt audias in vtrum latus affectio strepitum edat. Optandum autem in sinistrum. Hunc ipsum igitur locum feces, minus enim lethalis est. Si vero crassitudine, ac copia strepitum non edat, quo ipsum cognoscere possis (nam hoc aliquando contingit) vtrum latus tumuerit, ac magis doluerit, hoc infimo secato retro tumorem magis, quàm ante ipsum, quo puris exitus facilem fluxionem habeat. Secato autem inter costas per nouaculam primum cutem, deinde scalpello acuto, quod panniculo sit obligatum, ita, ut summa ipsius pars ad vnguis magni digiti mensuram expedite restet, quã intromittas, postea emissio pure quantum visum fuerit, vulnus linamento ex lino crudo alligato, foras propendente filo, concludito & quotidie semel pus educito. postquã autẽ decimus affuerit dies omni pure emissio linamentum ex linteo indito. Apud multos et alios grauissimos, medicos tale præsidium ad suppuratos, quibus nulla spes salutis reliqua erat, laudatum atq; celebratum reperias. Veruntamen empyos tutius magis vstione curari posse Gal. tradidit, hisq; proprie vstionem conuenire, veluti hydropticis sectionẽ. Rarò etenim in curandis suppuratis sectionis meminit, sed magis vstionis. Quod etiam ex traditis in com. m. 6. aph. Hippoc. facile confirmatur, ibi enim scripsit: Vstione igitur indigent, qui plurimum habent pus, adeo, ut desperent per spuitiones posse expurgari. Nos vero ipsos & difficultas anhelitus vehementer infestas ex loci angustia, quæ etiam nos cegit, vt eos vranus, in com. etiam

7. aphorism.

7. aphorism. veterēs vrere suppuratos consueuissē, prodidit. Hippocratesq; in 6. epidem, dixit: tabescentes statim vrere oportere. Quare in ijs tutiorem esse vstionis, quam sectionis vsū putaerim, quanquam me non lateat apud Hippoc. præsertim, vtraq; auxilia pro illo affectu vsitata fuisse. ut ex 6. lib. aphorism. atq; ex 7. apparet, atq; adeo, in pluribus alijs locis. Arabibus quoq; multis hoc remedij genus cognitum sane fuit. ALPIN. Vbi puris multum non est, vstio accommodatior videtur, quæ reuera, vt illi affirmant eos tuto magis quàm sectio sanat. Sed puris immoderata copia thoracē obsidente, vstionem rectè sanare raro obseruatum est, quos si curare velint, sectione vti debent, qua totum pus vacuatur. Verumq; tamen remedium pro eodem affectu apud eos familiare est, sectioneq; vstio familiarior. Nam formidant & ipsorum multi sectionem, de qua satis locuti sumus, proinde ad alia orationem nostram traducamus.

*De lapidis è vesica extractione absq; vlla incisione
apud Aegyptios frequentata, & de dysenteria
curatione empirica. Cap. XIII.*

G V I L A N D I N V S.

P T A R E M priusquam de alijs sermonem haberes, vt modū, quo audio, Aegyptios lapides è vesica absq; vlla incisione extrahere nunc mihi explicares. summę enim vtilitati huius actionis cognitionem nostratibus medicis fore existimo, auide igitur id, quonam modo se habeat, audire expecto. ALPIN. Certe hic modus extrahendi lapides è vesica valde vtilis est, eo quòd nulla incisione operetur. Extrahunt lapides è vesica colem in primis ventō replentes, atq; cum eo os etiam vesica dilatantes, atq; laxantes, vt os vesicæ lapis facile meare possit, colisq; dilatatum & ampliatum meatum, ex quo ipsos lapides vento subreptos foras extrahunt, ipso continuo toto violenter euocato. G V I L A N D. Haud probe intellexi quid dixeris, usq; adeo obscura oratione vsus es. Duo tamen mihi videris dixisse, quorum alterum est, illiusce regionis medicos, lapides è vesica extrahere volentes, in primis colis vesicæq; meatum vento laxare ac dilatare, per quem

quem commode lapides exire possunt, atq; eosdem lapides vento eodem foras educi, an non hæc dixit? ALPIN. Planè eadem, sed quid te dubij cæpit. GUILAND. Quoniam vix credere possum os vesicæ, colisq; meatum tantum dilatari ac ampliari posse, vt magni lapides in vesica contenti, qui magnæ nucis instar sæpe cernuntur, commode exire queant. ex quo dubia fit apud me ea lapidum educio, quo nam pacto ita possit administrari, maxime cum tu etiam affirmaueris, eos vento subrepi, forasq; educi, quod mihi haud fieri posse videtur. ALPIN. Vtrumq; verum esse cognosces, neq; omnino à veritate id alienū putaueris, os vesicæ, colisq; eo modo dilatari posse, quando neruosa, ac pelliculosa substantia illi meatus cōstent. Admirandum magis existimare debemus, Vteri os in mulieribus neruosum durum, atq; ita angustum, tempore partus tantum ampliari ac augeri, vt fœtus per ipsum exeat, atq; foras propellatur. Vnum hoc scio, me colis meatū ita dilatatum inspexisse, vt per eum facile magna auellana transiisset. At vtilius erit, vt nunc modum ostendam, quo ad extrahendum lapidem ij vtī soleāt. GUILAND. Hac eadem de causa apertis auribus tuum hunc sermonem expecto. ALPIN. Eo tempore, quo ego in Aegypto moram faciebam, Arabs quidam Haly vocatus ad extrahendos lapides sine incisione celeberrimus erat, quem ego sane cuidam duci Turcarū Horam Bei vocato multos lapides extraxisse uidi. Quo in opere absoluendo ille ligneam cannulam accipiebat, longitudine octo digitorum, & latitudine digiti policis, Quam colis canali admouebat, fortiterq; insufflabat, atq; ne flatus ad interiora perueniret, altera manu extremum pu dendi perstringebat, foramē deinde cannule claudebat, vt virgam canalīs intumesceret, & latior fieret, ac appareret. Quo facto minister digito in ano posito, lapidem paulatim ad canalem uirgæ, atq; in eius extremum deducebat. Qui ubi præputio lapidem appropinquasse sentiebat, cannulam à uirgæ canali fortiter impetuq; amouebat, ut magna dexteritate lapis ad nucleī oliuæ magnitudinem fuerit extractus, & ego interfui huic duci Turcarum, & postea duobus item Iudeis, quorum alter puer erat, cui octo lapillos extraxit, & alter adultus, cui extraxit lapidem ad magnæ oliuæ magnitudinem. Hicq; est extrahendi lapidem è vesica modus, quo utebatur ille medicus Arabs. Audiui tamen alios etiam ibi esse, qui alio etiam modo lapidem extrahebant, quem modum nunquā ab aliquo, quandiu Cayrum habitauerim, potui

cognoscere. Cum vero GENVAE pro Illustris. ac Excellentissimi. Ioan. Andrea Auria Melphorum Principe, atque Philippi Hispaniarum Regis, maritimæ Classis præfecto medicinam facerem, atque hæc mea scripta reuiderem, Octavius Roueretus Medicus Doctissimus, mecum multo amore coniunctus, quiq; post me in Aegypto pro natione Veneta, medicinam multa cum laude faciebat, extrahendi lapidem hunc modum à priori fatis diuersum mihi litteris significauit, his verbis. Aliud etiam satis scitu dignum, tuæ Excel. narrare non omittam, estq; modus aliquis è vesica lapidè extrahendi sine incisione, hic à quodam Arabe viro Christiano Sæietico ad quendam Christianum Cophtum vocatum, ab hinc nonnullos menses operatus. Atque is est huiusmodi. Hic habet quasdam cannulas vnam maiorem altera, in modum musici instrumenti Syringæ appellati, è substantia Cartilaginea, quæ facile dilatatur. Harumq; graciliorem in virgæ canalem intromittit, figitq; quoufque ad vesicam peruenerit, moxq; ore insufflando ipsam inflat quantum plus potest, posteaq; hæc maiorem, vel crassiorem introducit, insufflandoq; inflat eodem modo, & post tertiam, vel etiam quartam omnium maximam. Et cum sic ijs virgam dilatauerit, vt putet viam canalis fuisse sufficienter dilatatam, per eamq; lapidem exire posse, Aegroti in primis commode collocato, digitoq; in anno posito, lapidem ad collum vesicæ vbi maioris cannulæ extremitas peruenit, deducit, in cannulam lapidem conducere conatur. Quo factò altero cannulæ meatu ore excepto conatur spiritum ad se trahendo, lapidem simul trahere, qui si nimis crassus sit, sæpe rumpitur, atque infrustra attrahitur, vt uti contigit supradicto viro Cophto. Cui frustum, & reliquum lapidis admodum crassum, & durum, intus remansit, non educit. Hic modus scitu est facilis, atque ab alio fortassis medico exercitatori, & acutiori multo plus facilitari poterit, ac in meliorem atque vtiliorem vsu reduci, quòd multorum ab eo malo hominum infortunatorum auxilio summæ efflagitandum ac expectandum esset. Hætenus Roueretus. Ex his igitur cogito te rectè audiuisse binos hos modos, quibus Aegyptij ad extrahendos lapides è vesica vtuntur. Addo aliam operationem, quam pro secreto in dysentericis cunficiunt, quæ res cum ratione, vt arbitror; demonstrari non possit, tibi, qui omnia ex suis causis spectare soles haud facile suadebitur, sed cum ego vna cum alijs sæpe viderim ex illa operatione empirica

píríca fluxus dyſentericos interdum curatos fuiſſe, non ſinam te hinc aures ad alia retrahere, priuſquam hanc quoque audieris. Illi ſiquidem empirici hoc pacto fluxus dyſentericos ſanant, illoſque præfertim, qui diuturniores facti ſunt, minimeque alijs remedijs ceſſerunt. Quod vt efficiant primo hypochondria manibus molliter ſiccant, atque mox ſeſamino oleo, vel amygdalino dulci ea inungunt, digitoq; poſtea íntra vmbilicũ poſito, ipſum pluries circumuertit. terq; mane ieiunis ea re repetita, aliquos dyſentericos ſanitati fuiſſe reſtitutos memini, hocq; genus remedij familiariffimũ apud multos exiſtit, qui varijs alijs remedijs ad dyſenteriam inutiliter tentatis, ad hoc veluti ad ſacrum confugiunt. Pauci tamen exiſtunt, qui rectè hanc moliri circumuolutionem vmbilici ſciant. **G V I L A N D.** Secretum, teq; vnà ridendum cenſeo, qui ipſum non modo verum credideris, verum etiam alijs confirmeſ. Caſu ſiquidem arbitror, (ſi aliquis tamen vnquam eo modo ſanatus,) accidiſſe, vt inde aliquis à dyſenteria ſanatus fuerit, veluti accidit, vt Socrate ambulante tonaret, hocq; experimentum ex ijs eſt, quæ eum nullam in ſe rationem habeant, nullo pacto ſunt credenda. Ní dixeris, eos defendendo, frictione hypochondriorum, atque inunctione iuuari hepar, vel aliquod aliud membrum ſub ipſo locatum, quod bilioſum humorem tenuiſſimum atque acrem, acrimonia, vel falſidine inteſtina abradentem, vel exedentem, fluxum gigneret, ad inteſtinaq; ipſa demandaret, vel humorem illum tenuiſſimum ea frictione, & inunctione digeſtum reſolui, vel eius fluxionem ad inteſtina, diuerti, vel vmbilici illa præſtita digito circumuolutione motionevè, inteſtina mota in meliorem ſitum mutari, ex quo non ſint fluxioni ita obnoxia. Sed de alijs loquamur. **A L P I N.** Melicerides, Stheatomata, atheromataq; vocatos tumores, atque etiam ſtrumas optimè ſecant, radicem auellentem. Carnem etiam, quæ palpebris adnaſcitur, maxima elegantia abigunt, palpebras in primis ſecando, & poſtea ſectionem conſuentes, & conglutinantes. Sed poſtquam de hiſ à nobis ſatis dictum eſt, de dulcium balneorũ vſu, quo non ſecus quàm priſcis ſæculis, vtuntur, atque de frictionibus, & vomitibus, qui in balneis fiunt, dicendum eſt. **G V I L A N D.** De hiſ quoque libentiſſime nunc te audiam, horumq; ſermo mihi erit gratiſſimus, neque minorem nobis afferre poſſe vtilitatem arbitror, quòd hoc genus remedij apud nos minime nunc ſit in vſu, atque etiam quia ipſo pluribus morbis mederi

deri ab antiquis proditum sit. proinde ut de eo loquaris nunc à te vehementer peto.

De usu dulcium apud Aegyptios balneorum.

Cap. XVI.

ALPIN. GVILANDVS.

VENADMODVM populi frigidarum regionum multa habent, quibus ad calorem conciliandum familiarissime, uti solent, ita calidarum, ad refrigeranda corpora multis itidem vtuntur. Ex quibus Aegyptij inter multa ad id excogitata, qualia sunt fontes multi, domorum tubæ superius recitatae, ad ipsarum refrigerationem inuenta, terrenaeque habitationes balnea quoque ex dulci aqua parata, in usu habent frequentissimo, tum ad refrigeranda corpora, tum ad varium illorum ornatum. GVILAND. Arte illa ibi parari existimo, quando Aegyptus (ut audio) sponte natis balneis nunc planè careat. Proinde si ita est, ea mihi sedulo narrato. Atque an ex aqua simplici, qualia priscis antiquis medicis in usu fuerant, an potius medicata illa parentur. ALPIN. Arte sanè ab illis parantur, ex dulciq; aqua Nili fluminis clarifaceta, eaq; simplici, minimeq; medicamentis alterata. Sed in primis balneorum loca tibi in memoriam reuocanda censeo, si quidem te olim Cayri, ac Alexandriae, cum tu ea loca inuississes, multas, fereq; inumeras ædes magnifice pro balneorum usu constructas, inspexisse intellexerim. Dicam præterea quot, ac qualibus cameris siue cellis ea consent, atque aerem in singulis quomodo illi calefaciât, qualisque calor eo in aere sentiatur. GVILAND. Domus ea balneorum, si rectè memini, multis cellis inter se distinctis constructæ erant, in quibus homines sudabant, fricabantur, atque lauabantur. Permagnaq; in ipsarum medio tanquam in domus centro cella extabat, in qua homines lauandi nudabatur, vestesq; omnes reponcebant. quam spoliarium vel Apodyterium nostri appellant. Aliæ vero cellæ omnes ea causa constructæ erant, ut in ijs lauarentur: spoliarijque aer temperate calidus est, atque humidus, ipseque aliarum cellarum calidior ita, ut variæ camerae varium aerem quo ad calorem haberent. ALPIN. Rectè meministi, innumeras perm

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

gnās ædes ibi pro balneis paratas spectari, multis varijsq; cæmeris inter se distinctis, præditas, eodemq; modo vt tu dixisti, constructas atque ordinatas, vt in qualibet camera idoneus, quoad caliditatē, aer esset pro variorum corporum vsu vario paratus. Namque varia hypocausta, siue camerae varium, quoad caliditatem, aerem habent, vt varijs corporum temperamentis auxilio sint. Nam factæ sunt pauimentis marmoreis, emblemate constructis; duoq; labra marmorea quilibet illorum locorum obtinet, in quâ aqua ex alto decidit. Tectum siue culmen illa habent orbiculari forma, ex vitreis laminibus perbelle laboratum, vndiq; conclusum, ne aer aliqua ingrediatur. Hypocausta illa calfaciunt calentis aquæ vapore in singularum labra elabentis. Non enim, vt nostri igne illorum balneorum aerem calfaciunt, sed humidis calidisque aquæ calidæ vaporibus loca illa complentibus. **G V I L A N.** Cum varia corpora varijs indigeant balneis, quippè ipsorum alia multum calidis, & alia moderatè, aliaque tepidis, atque demum alia etiam frigidis, qualia hecicorum esse Gal. in lib. 7. meth. med. scriptum reliquit, quæso an non illa omnes has partes obtinēt, quippè vt corpora varijs illis modis alterare queant? **A L P I N.** Balnea illa calida, tepida, frigidaq; quolibet tempore, quando quis velit ibi reperiet. Sed plerumq; ea balnea sunt temperatè calida, quando quidem præcipuus vsus sit, apud plerosq; ad refrigeranda, humectanda, euacuanda atque mundanda corpora. **G V I L A N D.** Recta sanè ratione calidarum regionum incolas tepida balnea ex dulci aqua parata cupere dicendum est, quando ob aeris ambientis insignem caliditatem corpora inflamentur, arefcantq; quæ vtique dulci aqua irrigata, ac humectata refrigerantur, & humectantur, cutisq; eorundem corporum meatus relaxantur, denfatique aperiuntur, exindeq; naturalis calor per eos diffatur, refrigeriumq; capit. Sed his obiter dictis, cupio ex te audire omnes illorum balneorum vsus apud eos populos frequentatos. **A L P I N.** Balneis illis ea gens vitur ad corporis ornatum, atque ad multos morbos ex plenitudine humorum prohibendos, demumq; ad multos variosq; obortos etiam morbos abigendos. Hos vero omnes vsus tibi ordine libenter narrabo, ab eorundem vsu ornatus gratia comparato, exordiens. **G V I L A N D.** Atque ego libentissimè hac de re te dicentem audiam.

*De usu balneorum dulcium pro ornatu corporum,
atque quid mulieres, ad pinguefacien-
da corpora in ipsis moliantur.*

Cap. XV.

ALPINVS.

APVLVRRIBVS, quæ Aegyptijs ferè toto anno, ventorum, terræq; siccitatis occasione perpetuo familiares existunt, atque ab assiduis sudoribus, quibus cœli calore omnia corpora continuè abundant, illuuiæq; quadam immunda redduntur, atque foetentia, ex quo pleraque ipsorum, & foetere & pediculis abundare solent, Balneis omnes hi populi vtuntur familiarissime, pro corporum absterfione, maximeq; mulieres, quibus curæ magis est corpora ipsarum, pulchriora facere ipsorum illuuiem, & foetorem corrigentes, vt cariores sint suis viris. Eæ etenim sæpissimè corpora in ijs lauant, & mundant ab illuuiè, perlotaq; varijs ornât odoribus, vt rectè vnguentis oleant. Ac veluti Italæ mulieres, atque aliarum multarû etiam nationum ad capillorum, faciei que cultum omne adhibent studium, ita Aegyptiæ capillorum cultum negligunt, ex consuetudine omnes capillos in bursam seriro panno paratâ cõcludentes, ac ad pudendorum, abditarumq; corporis partium ornatum omnem diligentia adhibent. Pudendis igitur tota cura in balneis ab ijs adhibetur. Ea siquidem in primis lauant, pilisque nudant, locaque pudendorum perpetuo glabra gestant, turpeque ibi est mulierem pilis obfitam vuluam habere. Demum lotas eas partes, glabrasque effectas varijs vnguētis etiam exornant, Musco, scilicet, Ambra, Aloe, Zebet, sumptum ferre potentes, aliæque alijs vnguentis rectè olentibus, quæ ibi uiliori pretio ubique uenduntur. Copia unguentorum ferè incredibilis in vuluæ ornatu, eiusque corrigendo foetore, ac ad coeuntibus uoluptatem conciliandam, ibi cõtinuè dissipatur. GUILAND. Quæque regio suos mores habet, ibique omnes nimis libere Venere utuntur. Sed quid? nonne aliud in balneis ijs præter ornatû moliantur? ALPIN. Multæ etiam pinguedinem

guedinem in ijs procurant. gracilesque præsertim, ita ibi carnis vitium hominum medullas inuasit, quando mulieres, quo carnosiores, & pinguiores sint, eò libentius à viris expeti putent. Ex quo ibi plurimas pinguiſſimas reperies. quid turpius corporum obæſitate ob ſceleſtiſſimum carnis vitium, effrenemque; libidinẽ deſiderari poteſt? Quod vitium ita ibi frequentatur, vt illarum plurimę perinde ac ſues cernantur pinguiſſimæ humi recumbentes. maximeque; Hebrææ, quibus iſtud vitij alijs familiarius obſeruatur. Quod vt obtineant, multis diebus dulcibus, tepidis balneis indulgent, in ijsque; diu morantes, comedunt, potant, clyſteribusque. ibi ex varijs pinguedinibus ac adipibus paratis vtũtur, multa que etiam medicamenta per os aſſumunt. **G V I L A N D.** Rectè fanè videntur pro pinguefaciendis corporibus, vſum illorum balneorum, à cibo, aſſeruare. Quod Gal. in lib. 14. meth. med. his verbis docuit. Cæterum quibus totum corpus extenuatum, ijs lauari quoque poſt cibum eſt idoneum. Quod fanè etiam nobis ratio perſuadet, quando dolci illo balneo à cibo adhibito, ad cutim plurimum alimenti trahatur, atque deducatur, vt Hippoc. & Gal. in lib. de Salub. diætã prodidere. **A L P I N.** Verum iſtud eſſe ſæpe experientia didici, plures etenim mulieres illorum balneorum multis diebus à cibo vſu frequentato, pingues euaiſſe vidi. Atque in hæc balnea præcipuam ego cauſam confero, qua illiuſce calidioris cœli corpora pleraque habitum pinguem obtineunt. Cum tamen cœli ratione gracilia potius, quàm pingua eſſe debuiffent. Hincque Gal. in lib. ſeptimo, de Comp. med. ſecundum loc. dixiſſe, dulcium balneorum vſu corpora reddi effæminata. At dubium eſt, quomodo gracilia corpora eorum vſu balneorum poſſint pingueſceri, cum potius contrarium arbitrari quiſpiam meritò poſſet, quippe ab illis balneis plurimis largioribusque vacuatis ſudoribus potius corpora vacuata gracileſcere, quàm craſſeſcere deberent. Pingua enim à plurima aliqua vacuatione contabefcere, cerrum eſt. **G V I L A N D.** Balnea, quibus mulieres eæ pro impinguefaciendis corporibus, vtuntur, tepida exiſtunt. quando calida in triplici ſint caloris differentia, etenim illorum quædam multum, & quædam parum calida ſunt, hæc tepida, atque illa calida medici appellant. Tertio ſunt alia medio modo ſe habentia, quę ſcilicet temperate calida exiſtunt. Quorum omnium balneorum Gal. in lib. 3. de ſani. ruen. facultates ac vires his proſectò uerbis prodidit:

Dulcium

cap. 14.

cap. 14.

cap. 4.

Dulcium calfactarum aquarum si media temperie sint, uis calida, & humida est: Sin tepidiores sint, humida & frigida, quòd si iusto calidiores fiant, calida quidem, sed non perinde humida. Ex quibus dixerim, eos, qui pingue fieri uolunt, balneo dulci tepido uti oportere, quali ex te audio mulieres illas uti. Cætera enim sua caliditate uim habente resolutoriam, uel uacuatoriam, potius ad gracilitatem, quàm crassitiem comparandam corporibus conducunt. ALPIN. An non præcipua causa est, quam naturales proximam appellant, & materialem, ex qua corpora crassescunt ac pinguescunt, copia multa humiditatis? GUILAND. Facilè cognoscitur, cum mulieres uiris sine dubio humidiores, etiam ipsis corpora pinguiora obtineant, & crapulis, ocioq; indulgentes alijs sint pinguiores. Qui enim multum comedunt, atque potant, quòd multum pinguedinis alimentum assidue suppetat, cæteris pinguioribus merito fiunt. Sed qualis sit hæc humiditas, ex qua corpora pinguescunt, atque quomodo ipsa in corpore concrescat, Gal. in 2. lib. de temp. hisce verbis prodidit, dicens: Quicquid in sanguine pingue, leue & tenue est, id in calidioribus corporibus alimentum quodam calido fit, in frigidioribus seruatur, cumq; id venæ extra se transmiserint, ubi in frigiditas particulas incidit, quod genus membranæ sunt, circum eas concrescit, in partibus uero natura calidioribus, cuiusmodi carnosæ sunt, à calore ipso absumitur, ac digeritur, nisi sicubi frigiditati temperamenti etiam uita indulgentior accedens ipsis carnosis particulis aliquid adipis allinat. Causas, quibus corpora pingua fiunt, probè Gal. attulisse, censeo, etenim ad gignendam pinguedinem, ac adipem, concurrere debent alimentum pingue, leue, & tenue, atque calor remissus, uel frigiditas partium, in quibus adeps ac pinguedo concrescunt. Hæc inquam duo, alimentum, atque partium frigiditas, ad impinguescenda corpora sunt necessaria. Citra pingue alimentum nulla pinguedo fieri potest, ideo ipsum ad id efficiendum necessario, ut materia concurrat. A diminuto uero calore, quod frigus vocare possumus, id alimentum in adipem ac pinguedinem concresci docent corpora frigidiora, quæ facilius calidis impinguescere solent. Ex quo Gal. dixit, corpora latoribus maioribusq; uenis præditis difficilius pingue fieri, quòd ea valde calida sint, frigida siquidem paruis uenis gaudent, atque ab eo calore, pinguedinis, adipisq; alimentum absumitur. Et paruarum, angustarumq; uenarum cor-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

pora ob oppositum temperamētum, quippè frigidum, impinguefcere quàm facillime, quoniam in his multum eiusce adest alimenti (quando parum ex eo consumatur,) quod ob frigus non dissoluitur, faciliusq; concrefcit. ALPIN. Cui mirum, mulierum Aegyptiarum corpora alimento crasso ac pingui referta, balneorum tepidorum vſu refrigerata, in balneis ad cutim deducto, & coagulato alimento, carnem ac adipem acquirere? GVI LAND. Quæſo omnia, quæ illæ in balneis, vt pingueſiant, moliantur, mihi nunc paucis narrare non te pigeat. Ea ſiquidem etiam audiſſe ſummæ iucundum erit.

Quæ Aegyptia mulieres in balneis faciunt, vt ipſarum corpora pingueſcant. Cap. XVI.

ALPINVS.

MULIERES Aegyptiæ multa faciunt in balneis, vt pingues euadant, quæ omnia vtramque nuper dictam pinguedinis cauſam reſpiciunt, eamq; præſertim, quæ pinguedinis alimentum ſuppedit: Multa ſiquidem agunt, è quibus multum humorem pinguem generent, ex quo multa fiat pinguedo, balneiq; calida vi ad cutim deducere ipſum ſtudent, in qua tepido balneo refrigerata concreſcat. Potant itaque ob eam cauſam iura multa varijs ex adipibus, & pinguedinibus parata. Bammia melochia, & Calcaſſia alterata, nam his viſcoſiora redduntur, ex quo facilè partibus adhærent. In vſu familiariffimo apud multas eſt ius gallinarum pinguium Maluph ab ijs appellatarum, vel nigrarum arte pinguefactarum. Ipſum etenim totum ex vnica gallina confectum vnaquæque mulier potat, totamque gallinam in balneo comedit. Multæ ex pauperculis facem olei ſefamini, quam thaine vocant, vel oleum ex Indicis nucibus expreſſum, vel chinæ radicis decoctum, carne nuper dictarum gallinarum ſimul cum Indicæ nuce percoctâ epotant, vel oleum ſefaminum, in quo ſit diſſoluta nux Indica, vel expreſſum ex piſis, fructibusque therebinti, & amygdalis dulcibus, nucibus auellanis, & piſtachijs. Comedunt etiam adhuc multa, gallinas quippè arte pingues factas, nucemque Indicam in iare diſſolutam, ac in maſſam redactam.

Sed

Sed ex omnibus pro secreto habent singulo die, dum eunt dormitum, ad decem vulgares bulbos, pro hermodactilis à nostris pharmacopeis receptos, quos aliqui potius Colchicum esse autumant, costos mandere, eosque pluribus diebus, quindecim scilicet & uiginti ad usque, frequentant. Ex quorum usu, quod nostris mirum uidebitur, nihil uel per aluum, uel uomitum euacuantur, minusque aliqua molestia mulieres uexantur. **GVLAND.** Hinc nostros falsis uti hermodactilis cognoscitur, dubiumque etiam fit, eos esse Dioschoridis Colchicum, cum per os sumpti nullam noxiam inferunt, minimeque strangulent. Nisi loci diuersitate illis collecti aliam à nostris facultatem obtineant, minimeque uenenosam. Sed hæc omittamus, atque tu reliqua dicito. **ALPIN.** Nulla alia sunt à te hac de re audienda, quam quæ à doctissima medica Aegyptia, publice per urbem Cayri mulieres olim artem pinguefaciendi proficente, audiui. Ex quibus omnibus aliqua fortasse ex artis medicæ principijs ad hoc negotium desumpta cognosces. **GVLAND.** Gratum erit hæc exte etiam audire. **ALPIN.** Aliquæ in balneo hoc oleum epotant. Accipiunt sarcocollæ, olei sesamini an. libram mediam, Mirabolanorum chebul. xij. Citrinorum xij. omniaque probè contusa cum oleo miscent, sinuntque sic permanere, quousque in ea massa niger color cernitur, moxque colant, & reliqua siccari sinunt, oleum hoc totum in balneo unica uice calidum bibunt, reliquaque in puluerem tenuissimum redacta cum uino dum eunt dormitum, assumenda pluribus diebus exhibent. Aliud, quod eodem modo facit. Accipiunt pisa, amygdalarum dulcium, pulpæ nucû auellanarum, pistachiorum an. dra. 6. fructuum terebinthi, pulpæ nucis Indicæ an. dra. 3. omnia simul contundunt, ab ipsisque oleum exprimunt. Quod quatuor uicibus in balneo bibunt, & quæ remanent ab expressione, quatuor iisdem diebus euntes dormitum deuorant. Aliud. Accipiunt gallinam nigram probè pinguem ac carnosam, in cuius ventrem iniiciunt auellanarum contusarum, amygdal. dulc. pistachiorum pincollorum, pisorum an. dra. 3. quam hoc pacto paratam in aqua concoquant ipsamque percoctam unica die in balneo mulier una totam comedit, eiusque ius, in quo etiam sarcocolla ebulliuit, absorbet, pluribusque diebus hoc mulier pinguescenda facit. Eodem ferè modo aliam concoctam gallinam eandem comedunt, & eius ius bibunt. Sed prius tritici mundi in aqua cum diasinagarbuntia

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

buntia una decocti libram unam comedenda , exhibent, Quod cum ipsa comederit, ab ipsis decapitatur, & coquitur, totaꝫ; in balneo comeditur, & ius totū bibitur. Idem faciunt aliꝫ; sed alio modo gallinam coquendam præparant, nam pisa, & triticū ad libram semis in aqua decoctum gallinæ comedendum exhibent, quod vbi totum comederit, decapitatam decoquunt, solamque comedunt; eiusꝫ; ius bibunt in illa die quinquiesꝫ; hoc illæ faciunt solent. Aliæ ijs non contentæ, addunt vsum variorum clysteriorum, quibus in balneo non bis vnica die, sed ter quaterque utuntur. quos aliæ sola pinguedine vrsi præparant, aliæ hoc clystere vti solent. Accipientes pinguedinis vrsi dra. 3. olei sris, Idest sesamini dra. 3. furfurum triticearū man. ij. quas surfures in aquæ calidæ per aliquod temporis infundunt, à quibus mucilago exprimitur, qua adipi oleoque permista clysterem faciunt. Ex his, quibus extra balneum vtuntur, hæc à multis faciunt solent. Siquidem ante prandium exhibent quasdam pilulas ita paratas. Accipe mirabal. Indorum puluerizatorum dra. 1. iuiubarum ab ossibus mundatarum, dra. 3. ex quibus vna commistis fiunt pilullæ. Aliæ consuecunt singulis diebus per plures dies, vbi eunt dormitum, deuorare quinque mirabolanos Indos, ad vsque etiam septem. Vel aliæ eorundem prius intra pulpam vnus batech, per noctem vntiam singulis diebus ante prandium deuorant. Aliæ etiam dum eunt dormitum singula die sumunt mirabol. citrinorum puluerizatorum, vntiam, mistam cum fece olei sesamini atque saccharo candido. Aliꝫ; sumunt gummi draganthi vntiam semis, quod infundūt in modico aque per horas duodecim, cui admiscunt sacchari candidi tantundem, atque vbi dormitum eunt, deuorant, pluribusque diebus faciunt. Aliquæ armonicaco vtuntur pluribus diebus, eius drag. semis assumentes. Demum aliquæ in balneo nouem diebus sumunt fellis vaccini chirat in aqua calaf dissoluti. Nonnullæ ex nobilibus vtuntur in balneo decocto radicis chinæ, nuæ Indicæ, atque colcassia radice alterato, viginti diebus, & plus, ex quo auxilij genere plures vidi emaciatas mulieres pingues euasisse, præsertimque parato in pingui gallinarum iure. Pauperculæ multis diebus simplicem aquam, in qua per noctem infusa fuerit feminum fenu Græci, atque zizib Cretici semuncia, cum eunt dormitum potant, prius fenu Græcum, & zizib comedentes. Hęc ex Aegypcia medica illa muliere, quæ pinguefaciendi artem publicè per vrbem

bem profitebatur olim audieram.

*De dulcium balneorum pro sanitate corporum apud
Aegyptios usu. Cap. XVII.*

G V I L A N D I N V S .

A B E O tibi gratiam, qui ad pinguefacienda mulierum corpora secreta mihi etiam communicare volueris, quæ neque prorsus nobis fore inutilia spero, nam multa materiam, ex qua pinguedo fit, respiciunt, & dulcium balneorum tepidorum vsus, adiuuat attractionem illiusce alimenti pinguis ad cutim, in qua refrigerata facile toto illo pingui alimento concrefcente, pinguedo fit. At tempus est, vt tu eorundem balneorum vsum nõ ad corporum ornatum, sed magis ad sanitatem apud eos gentes vtilem etiam narres. Scio etenim illos populos plurimum illorum balneorum habere vsum, tum ad ipforum tuendam, tum ad vitiatam corrigendam, atque denuo restituendam sanitatem, proinde de vsu illo te in primis loqui, quos se à morbis præseruant, desidero. **A L P I N.** Vfus illorum balneorum maximus ibi feruatur ad eos, qui ex itinere inflammantur, ipforumq; cutis arefcit, ac constipantur meatus. his siquidem vtentes, refrigerantur, atque humectantur. Quando talis fit illorum temperies, Galeno in tertio, de sanit. tuend. docente, vt refrigerent ac humectent, corporaq; illorum difflantur, ijs etenim ita affectis mirum in modum ea balnea conducunt. Quod in multis sæpissimè cernitur, qui ab itineribus calidorum locorum, arenosorumque, in quibus nihil est, quo ab vrente Sole illi defendantur, inflammati atque exusti illis tepidis balneis utuntur. At non solum ab externa causa inflammatis exustisq; corporibus usus illorum balneorum magnopere conducit, sed omnibus quoque ex iecore immodicè calido ita affectis. Qua de causa sæpissimè corpora immodicè calida, ac exusta ea ingrediuntur, atque ipsis lauantur. Omnes etiam, qui ex quacunque causa in meatuum cutis obstructionem inciderant libere ijs utuntur, calidis, qui ex frigiditate, tepidis, qui ex ustione, & ficcitate id passii sunt. Multi uero ijs balneis utuntur uacuationis gratia, quando ipforum corpora plurimo sanguine redundant, ita

vt ab

ut ab ea plenitudine morbus aliquis oriri possit. Trifariam itaq; illi plenitudini ipsorum corporum prouidere balneorum vsu assolent, si quidem alij in ijs sudando, alij vomendo, alijq; perfrictionibus ad vniuersas corporis partes adhibitis plenitudinem tollere conantur, & alij etiam omnibus ijs tribus modis vacuantur. Horum plerique semel in mense ijs vacationibus vtuntur, alijq; non pauci bis saltem. Sunt qui singula hebdomada id facere studeant.

GUILAN. Quam tutò illi has omnes vacationes in balneo exercere queant, non intelligo. quanquam rectè nouerim, quam utilis sit vomitio multis facilè vomentibus, maximeq; biliosis atque per astatem, quando hac vacatione stomachus ab excrementis multis mardet. Multos etenim noui à podagra, renumq; calculis vexatos, vomituum crebro vsu magnopere iuuatos, eodemq; modo, & exudatione atque frictione vario tempore vsitatis idem multis contigisse. Sed quam inquam tutò eodem tempore simul halitus resolutionem, exudationemq;, atque vomitum quispiam possit perferre, non rectè intelligo. Etenim naturam à multiplici illa vacatione haud leuem iacturam subire, stomachiq; præsertim calorem natium, eiusq; omnes functiones in deterius abire posse dubitarim. Stomachi naturalis calor in ambiente calidior multum exolui ex Hippoc. colligitur, qui dixit in aphorismis: Hyeme ventres esse calidissimos, & æstate frigidissimos. Neque immeritò, cum multus ambientis calor naturalem calorem dissipet ac resoluat. Corporaq; in summè calido cœlo degentia continuis vacationibus subiiciuntur, ex quo mirum haud est, si multis, atque magnis non egeant vacationibus, vel potius eas non rectè perferant. Hincq; doctissimus senex Hippocrat. sub canem, & ante canem fugiendas à medicis vacationes insignes prodidit, hac eademq; ratione, quòd puerorum corpora præ multo calore habeant vnde vacuentur, magnis uacuationibus inepta esse Gal. pluribus in locis statuit. Cui igitur dubium erit, stomachum in balneo ab illis multis vacationibus lædi oportere, atque exinde admodum imbecillum ad concoquendum euadere, eiusque calorem tum à calore balnei ipsum foras euocante, tum ab halitus resolutione, exudatione, vomitione, admodū pati? ex qua illiusce membri labefactione quamplurimos Aegyptiorum ijs vacationibus sæpe indulgentibus, ad concoquendum ventriculum ineptum habuisse, atque crebrius, familiariusq; eiusce membri cruditatibus

tatibus acidis vexari minimè miror, & si non hanc solam causam illiusce membri susceptæ imbecillitatis esse certo sciam, siquidem à venere immoderata, ciborumq; refrigerantium atque aquæ crudæ in potu vsu, etiam stomachum multis lædi ex te ipso audierim.

A L P I N. Vomere nihilominus in balneo humido homines facilius posse, cum id stomachum relaxet, ad motumq; accommodatiorem reddat, nemo sanè contendet. Hacq; vomitione homines à multis morbis defendi, vel præcaueri posse itidem sæpius à multis comprobatum est. Illo vero crebrius frequentato homines ventriculo imbecillitatem aliquam comparare verissimum est, quando huiuscemodi membrum ex validioribus crebrioribusque his motionibus, fieri non potest, ne modo aliquo laxetur debiliteturq;. Possè vero aliquando eodem tempore simul hominè in balneo multiplices illas innoxie ferre vacuationes, experientiæ repugnare non videtur. Quando, & naturam id sæpe in multis ægrotis fecisse obseruatum sit, ex quo non videtur omnino à ratione alienum, medicum, qui omnimode naturam semper imitari debet, quiq; hinc eius imitator à Galeno in aphorismorum Hippoc. Comm. vocatus est, itidem in homine aliquando multiplici simul eodem tempore vti posse vacuatione.

G V I L A N D. Verum dicis, nam & Hippoc. in multis ægrotis id planè se obseruasse in libris epidemicis memoriæ prodidit. Etenim in primo lib de Metone, scripsit, ipsum quarta die sanguine è naribus atque sudore decretoric vacuatum fuisse. com.3. Et mulierem trimestri fœtu ægrotam decumbentem in Dealcis horto, exudatione, aluiq; pituitosa excretionē. cō.3.tex.3 Virginesq; Abderæ, & Larissæ sanguinis sudorisq; eruptione. Si itaq; ægroti possunt innoxie multas aliquando ferre eodem tempore vacuationes, cur non multo tutius rectè valentes, præcauendi à morbis causa? Quinimo hoc necessariū videtur pro mollienda alicuius corporis vniuersali vacuatione, medicis esse, quando varij purgandi humores varios vacuationis modos exposcant, tenues etenim ichorosi humores per vrinam, insensibilem transpirationē, exudationemq; facilius, præsertimq; in vniuerso venarum ambitu contenti, vacuabuntur, quemadmodum pituitosi ac melancholici per aluum, & per vomitum biliosi.

A L P I N. Dico itaque non ita malè Aegyptios aliquos aliquando pro tollenda vniuersali plethora simul vti vomitione, sudatione, atque frictione. Non omnes vero ijs omnibus simul vtuntur, aliquibus sola vomitione

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ac exudatione contentis, & aliquibus sola exudatione, & frictione totius corporis. Plerique vero, quibus non est difficile vomere priusquam fudent, & fricentur, copiosa excitata vomitione, in primis stomachum à cruditatibus multis, atque etiam alijs humoribus vexatum exonerant. Vt vero quisque vomat, ad decem vsq; libras aquae, in qua glycirizæ radix, seminaq; feniculi sint percocta; epotat, cum qua cuomunt multa, & quam facile. Sed illi tamen ea multum iuuantur, quique, & facile vomunt, atque stomachum multis excrementis repletum habent. Difficiliter vero vomentibus, quibusque stomachus minimè copia excrementorum redundat, neque tutus est, neque utilis, siquidem qui difficiliter vomunt, non mediocre periculum subeunt; ne vena aliqua pectoris rumpatur, & visus oblædatur, non minusq; fauces, columella, & gula inflammentur. Qui etiam duro stomacho constant, minimeq; excrementis multis redundante, vomitus ipsum laxiorem facit, labefactat, aptumq; facit ad recipiendam excrementorum quancunque redundantiam. Neminem siquidem latet, partes imbecilliores factas facilius sibipsis mandata excrementa à robustioribus partibus suscipere, neque fluxionibus obsistere possunt. Quamobrem ijs neque tutum, neque vtilem esse vomitum puto.

G V I L A N D. Omnia veris medicinæ principijs planè respondere videntur, at de exudatione, & frictione, qua ipsi ita familiariter in balneis ijs vacationis, atque partium roborationis causa vtuntur, velim aliquantulum agas.

A L P I N. De exudatione haud multa sunt dicenda, cum nullis ij medicamentis sudores prouocare soleant, sed solo calido balnei aere. Quo quisque vtens, large, & facile sudat. De frictionum autem vsu prolixior sermo futurus est, tum quoniam illi in ijs peragendis magno studio vtuntur, tum quòd sunt omnibus admodum familiares, proinde de ijs nunc prolixius loquar, quando de exudatione apud eos frequentata illud tātum dixisse sat erit, quod illi postquam vomuerint, exudant: tempus autem exudationis, apud varios varie obseruatur, etenim aliqui horæ spacio, & alij binis, atque ternis etiam horis sudare solēt, nunc vero de frictionibus sermonem facere incipio.

G V I L A N D.
Rectè facies.

*De frictionibus, quibus Aegyptij in balneis
utuntur. Cap. XVIII.*

ALPINS.

Svs frictionum in balneis apud Aegyptios ita est familiaris, vt nemo ex balneo non fricatus abeat. Eas vero exercentes, hominem in primis per horam ferè in calido balneo commoratum, qui vomuerit, vel saltem exudauerit, in folio sedere iubent, ac sedentis omnes partes corporis manibus varijs modis pertractant, atque exercent. In primisq; à pedibus incipientes, eos antrorsum, retrorsum, sinistrorsumq; mouët, & mox crura, & coxendices vndequaue ter quaterque: postea ad manus exercendas pertranscunt, quas itidem eodem modo mouentes, ac manibus flectentes exercent, sigillatim vero singulos manuum digitos, & mox cubitos, atque ab his humeros, & scapulas, ab hisq; collum primo, caput secundo, tertioq; pectus atque dorsum, ut vndequaue flectatur student. Qua singularum partium motione finita, quam singulis ter, & quater fieri contendunt, hominem supinum humi decumbere, atque hic distendi supra pauimentum, (quod omnes camerae habent ex lapillis marmoreis perbelle paratum,) iubent, corpusq; vniuersum molliter fricare deorsum versus à pedibus incipiunt, in primis anteriorem vniuersi corporis faciè, molliter per singulas partes perfricantes. In hac vero uniuersali frictione tribus frictionum generibus utuntur. Prima etenim, quam moliuntur est mollis, & mediocris. Secunda mediocris ac multa. Tertia est dura, & mediocris. In perfricanda uero tota anteriori corporis facie, à pedibus, ut dictum est, exordiuntur, ipsorumq; omnes musculos per rectum, siue per ipsorum longitudinem, manibus superne deorsum dimotis, ab articulo ad articulum pertractant, quod illi tanta concinnitate, & peritia perficiunt, ut non fricatum nullum articulum relinquunt. In primis itaque anterioris faciei pedum omnes musculos mediocriter, ac molliter volis manuum fricant, simulq; etiam omnes articulos, & postea musculos, malleolorum, tibiaram, poplitem, ac coxendicum, molliter, ac mediocriter fricant, & mox manuum, cubitorum, humerorum, & scapularum, & post hos vultus, colli, pectoris, uentrisq; interioris

idem

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

idem per omnes musculos præstant. Finita hac in postica corporis parte frictione, corpus in oppositum, uel contrarium mutant, ut posterior pars rectè fricetur, quam non secus, quàm anteriorem perfricant. Atque hæc prima est frictionum differentia, quam primo in toto corpore exercent, quæ ut dictum est, est mollis, & mediocris, quum volis manuum plerique operentur, & nonnullis inunctis oleo sesamino. Post hanc, paulo post secundam faciunt, quæ inter mollem, & duram media, atque multa existit, nam fit in nuperdictis omnibus corporis partibus prolixius, & durius, quam panno lineo crudo omnes exercere solent. Tertia, quæ postremo fit, aspera, præduraque est, atque mediocris, hancq; panno aspero ex caprina lana parato præstant. His tribus frictionum differentijs absolutis, corpus vniuersum à planta pedis vsque ad verticem capitis communi saponem illi emplastrant, & deinde calido dulci balneo cutim lauant, atque ab ea immunditias abstergunt. A lotioneq; pudenda pilis nudant emplastro casum illorum subitaneum præstante. Demum pedes per horam emplastrant massâ quadam ex puluere archenda, & aqua communi parata. Puluis hic fit ex folijs ligustri Aegyptij, Alcanna, & elhane ab ijs vocati. Hæc pasta mirè humidis, & siccantibus pedibus iuuat, nam valenter siccat, adstringit, ac roborat, ita ut multò adiumento sit ijs, qui pedes imbecillos habent. Colore etiam aureo eos exornat. Populares etenim mulieres consuetudine sibi manuum, pedumq; vngues eo colore tingunt. **GVILAND.** Vsus harum frictionum in illis balneis optimis medicinæ conseruatricis principijs rectè respondere cognoscitur, quando & Gal. in 2. lib. de sanitate tuenda dixerit: Frictio vim habet soluendi, ligandi, carnem augendi, minuendi. Nempe dura ligandi, mollis soluendi, multa minuendi, mediocris carnem augendi. Atq; ut audio pleraque Aegyptiorum corpora, multo sanguine exuperant, quibus tum balnea, tum frictiones illas posse conducere arbitror, quod ijs ipsorum plenitudo tollatur, exindeq; corporis oborta grauitas, lassitudinesque nõ minus, ipsisq; interim deperdita appetentia robur, quàm facillè comparatur. Etenim in balneo primo calido, & humido corpora per insensibilem transpirationem, atq; sudorem tenuioribus succis vacuantur, moxq; contentos in musculis, articulisq; motione, & frictionibus mollibus humores resoluunt. Prima vero, quam in balneo tentant, frictio, quæ mollis est, cutem aperit, atque laxat, in

rat, in qua multus sanguis ex vniuerso corpore trahitur, ex qua frictione mediocriter vsa is parum resoluitur, caroq; ab eo gignitur. Vfusq; ob id huius frictionis apud mulieres, vt impinguescant, ibi est affectatissimus, ea siquidem de causa molli à cibo frictione hæ vtuntur; vt ex ea attractum alimentum non dissoluatur, sed in carnem, vel adipem vertatur. Secunda frictio, quæ mollis est mediocriter, atque multa, multum attracti sanguinis resoluit, & euacuat, cutaneosq; multo plus meatus aperit, & laxat, ex qua corpore multum tum vacuato, tum laxato, tertiam frictionem, duram, mediocriter molliuntur, ad sistendam resolutionem ac vacuationem, atq; ad cutim densandam atque firmandam. Duro etenim asperoq; panno ex caprina lana cõtexto, cutem parum vel mediocriter omnium corporis partium fricant. Apparet itaque illarum frictionum vsum non esse pro vacuandis corporibus omnino spernendum. Ceterum hinc non leuis oriri difficultas videbitur, quando non equè illas frictiones omnibus corporibus, pro qualibet tollenda humorum plenitudine, conducere posse non immeritò sit suspicandum: Siquidem humores calidi atque tenues, suaptè natura, & quàm faciliè per cutim uacuari queunt, frigidi uero ac crassi nequaquam, quod Gal. in lib. 3. epid. his uerbis docuit, dicens: Sepe enim dictum iam est, ut humores corporis calidiores tenuioresq; paratissimi sint ad excretionem: Crudis uero & crassis, aut per abscessum aut per sympepsim, idest concoctionem natura medeatur. Ex quibus frigidis humoribus atque crassis corporibus exuperantibus pessimè has frictiones posse conducere arbitror, quando ob crassitiem per tenues corporis meatus illis permeatio non sit comoda, veluti ijs quæ tenuioribus calidioribusq; abundant multi fore adiumenti has affirmare possumus. ALPIN. Quanquam eam ob causam multi crassis, frigidisq; humoribus exuperantes mirum in modum ab ijs frictionibus lædantur, multosq; ego hac causa in difficiles viscerum obstructions incidisse obseruauerim, & alios in putridas febres, nihilominus uomitibus copiosioribus, ut Aegyptij priusquam fricentur, facere consuecunt, stomacho à cruditatibus probè purgato, illos innoxie ac tutò fricari eo modo posse dicerem. GUILAN. Cum, te affirmante, pleraq; illorum corpora, stomachum ex superius à nobis cognitis causis imbecillum atque infirmum obtineant, crebrioribusq;, cruditatibus vexentur, non minusq; exinde continuè ea corpora hypocondria habeant aliquibus

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bus cruditatibus, ac flatibus repleta, nō uideo, eos tutò fricari posse, etiam si copiosius in balneo prius uomant, vnica etenim die in multis multa redundantia excrementa, posse vomitu expelli non cogito, quamobrem cogito illas frictiones multis multarum obstructionum occasionem esse posse, vt ex Gal. lib. 4. de sanit. tuen. & 8. meth. med. proditum est. Auerrhoesq; acriter Galenum, in lib. de sanit. tuend. docentem febres ex cruditatibus ortas frictionibus curari debere, damnat, quòd corpora illa perfricata, quin in obstructiones incidant, minime effugere possint. Cautè itaque vsus ille vacuandi corpora per friciones tractandus erit. Sed nunc tempus est, vt ad quos morbos tollèdos ijs vtantur balneis, narres, quando iam satis superq; de his frictionibus à nobis dictum sit, non desunt rationes multæ vtriq; parti fauentes, quibus earum vsus suaderi, & dissuaderi poterit, quod nostrum non est in præsentia contemplari. Sequere itaque reliqua de vsu balneorum in curatione multorum morborum enarrare.

De balneorum apud Aegyptios vsu ad varios morbos persanandos. Cap. XIX.

A L P I N V S.

BALNEIS illis ex aqua dulci paratis non secus quam antiqui utebantur, Aegyptij nostri temporis ad varios tollendos morbos vti solent: nam ijs interim humorum minuentes eo modo, quo dictum est, plenitudinem, corpora à multis morbis ex plenitudine ortis subleuant: interim, cutis meatus adstrictos, atque ex calore, vel frigore, vel siccitate conuenientes aperientes, multas febres exinde genitas sanant. Multis etiam morbis ex sola sicca & calida temperie, vel ex sanguine, vel bili acutiori, vel ab exusto humore obortis, opem præstant. Multasq; tum internas tum externas inflammationes persoluunt. Etenim balnea illa, vbi volunt, vacuant humorum exuperantiam, cutis meatus laxant, aperiuntq;, & inflammatas partes aliquando refrigerant, ac siccitas humectant, carnemq; nō minus à cibo vtenres generant, atque ob id gracilioribus vtilis existunt. GUILAND. Pro quibus autem particularibus morbis, ijs Aegyptij vti soleant, scire

ſcire cupio. ALPYN. Vſum illorum exercent ad febres ephimeras omnes ex caliditate, ſi igoreq; nec minus ex ſiccitate obortas, atque etiam ad putridas, quæ ex copia ſanguinis, bilis amaræ, atque exuſtæ oriuntur, ad heclicas quoque, & ad omnes inflammations, melancholicas, variasq; cutis deſedationes, & ad luem veneream, ad ſuppreſſasq; menſtruas purgationes, atque etiam ad earundem immoderatos fluxus, ad ophthalmias, hemorrhoidum dolores, & vrinæ ſuppreſſionem. GVILAND. Mirum non eſt, ſi balneorum ille vſus, vel illorū morborum cauſis, vel iſtis morbis, dum rectè omnia comparentur, eos prodere poſſit effectus, in febribus ſerè omnibus balnea ex dulci aqua parata vſum vſque in antiquis temporibus apud omnes præcipuos medicos, habuere, neque immeritò, cum ea tali ſint temperie ac facultate prædita, qua calfaciunt, humectant, refrigerant, ſiccant, euacuantes per porros cutis. Gal. enim in 3. lib. de ſanit. tuen. de ijs dixit: Dulcium calfactarū aquarum, ſi media temperie ſint, uis calida, & humida eſt: ſi tepidiores ſint, humida, & frigida: quod ſi iuſto calidiores ſiant, calida quidem, ſed non perinde humida. Ex quibus dignoſcitur illorum balneorum uſum febribus, atq; inflammationibus etiam eſſe utiliſſimum. Siquidem omnes febres in hoc conueniunt, quod in calore, & ſiccitate conſiſtunt, ſiue ipſarum eſſentia ignea exiſtit, quam corrigere ac delere poſſunt tepida dulcia balnea, quippè quæ refrigerant atque humectant, ex quo omnibus febribus cauſis coniuñctis carentibus ipſa ualde conducere uidentur, atque etiam alijs ſimul cauſas habentibus quaſe putridæ exiſtunt, quæ pro cauſis, exuperantiam uariorum humorum putridorum, atque uariorum obſtructiones habent. In ijs etenim & ſi febrium ratione balnea conueniant, non tamen in principijs ipſarum, quãdo prius febrili cauſæ ſint auferendæ, quæ ſerè contrarijs medicamentis auferuntur. In Ephemeris uero febribus cauſis carentibus ſtatim in principijs homines in balnea tepida ducunt, ueluti eos quibus una cum febre quæpiam etiã cauſa adeſt, qualis obſtructio cutis meatuum exiſtit, uel meatus iſdem ex ſiccitate conſtipati, in eadem balnea moderatè calida in primis ducunt, & mox in tepida, illis etenim conueniunt calida, quia apperiuunt obſtructiones, quibus ſublatis, mox tepida conueniunt, & ijs quibus cutis ex ſiccitate conſtipata remanſit, tepida maximè conueniunt, quæ refrigerando atque humectando tum cauſam, tum morbum reſpiciant. Quod Gal. in lib.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

8. meth. cap. 3. docuit, ijs verbis: Quippè in prima accessione inclinante ducendi in balneo omnes sunt: tum pinguius simul ac mollioriter fricandi, ij quidem qui ex aliquo, quod cutim adstrinxit, laborant, sicut dictum est. Qui vero ex siccitate, fricandi quidem & ipsi, sed parcius, lauandi autem uberius. Qualia uero illa sint, quæ ad hæcticas febres atque ad putridas, ex te nunc scire cupio. A L P I N.

Vsus eorum balneorum apud eos non unus obseruatur, sed multiplex, quando alij balneo utantur tepido, & alij frigido. eo profectò modo, quo Gal. hæcticos lauandos docere in lib. 10. meth. med. uidetur, attamen illis non ualde frigidis utuntur. Tepidum balneum, quo utuntur, alterant lactuca, uiolis, loto Aegyptio scilicet nemphare, endiuia, sunco, hordeo, coriandro, solatro, malua, folijs uitium, papauere, alijsq; refrigerandi, & humectandi facultate præditis. Hi uero obseruantes ex his febrilem calorem hæcticorum nihil diminui, ad frigidum balneum accedunt, sensim ac sensim ad frigiditatem per tepiditatis gradus ascendentes, à tepido, siquidem ad minus tepidum, & ab eo ad frigidum, & postea ad magis frigidum ascendentes, corporaq; tandem tota subito in aquam frigidam iniiciunt, ut æque simul omnes partes corporis alterentur. In putridis etiam febribus, apud illos usus balneorum est frequentissimus, eo etenim in omnibus tum continuis, exceptis pestilentibus, tum intermittentibus familiarissimè utuntur, non tamen in principijs, sed quando febres statum adeptæ sunt, uel declinare cæperint. In his etenim calidis balneis singulis diebus ante cibum ægrotos immergunt, eosq; ibi per horam morari iubent. GUILAND.

Corpora cruditatibus scatentia balneis uti non debere Gal. pluribus in locis docuit, præsertimq; in lib. 10. meth. med. quando ex balneo cruditates funduntur, ac liquantur, atque facillè inuiscera fluere possunt, præsertimq; si aliqua sint imbecilla. Gal. etenim in balneis tria fore obseruanda præcepit, nempe ne qui balneantur aliquo pacto horreant, secundo, ne ullum uiscus imbecillum habeant, demumq; ne multitudo crudorum humorum in primis uenis adsit: Quæ ab ipso in lib. ij. meth. med. hisce uerbis docentur: Tribus enim his in balneo, quod in quacunque febre adhibebis, intentus sis oportet: uni quod citra horrorem sit administratum: Secundo, quod nullum primæ notæ uiscus sit imbecillum: Tertio, quod multitudo crudorum humorum in primis uenis non contineatur. Horror namque (ut prius dictum est) non solum intendere eam præfer-

tem

tem febrem potest, sed cum non fuit, eam interim excitare: Partes uero imbecillæ, liquatos iam humores magis recipiunt: quam ante quam liquarētur: Crudorum uero humorum copia in totū corpus digeritur. Horum si nihil obftet, ex balneis duo hæc ægro compendio accedant, & quod redundantia humorum aliquid vacuabitur, & quod multum febrilis calor transpirabit. Quamobrem ex his colligitur, quomodo febricitantes balneis uti debeant, ut ipsi utilitatem afferant; ex quibus non video, quamobrem Aegyptijs corporibus, tātopere balnea conducere queant, quando alias ex te audierim illorum corpora ferè continuò in primis venis multas cruditates habere ALPIN. Verum est, at quis est putrida febre correptus, cuius nunquam ad vigorem vel decrementum etiam febris, venæ mesenterij cruditatibus minime repleta sint? idcirco illo tēpore balnea neutiquā tuta esse, assero. sed ubi illæ cruditates consumptæ sunt; qua ratione neq; in principio accessionis, neq; in incremento, quādo neq; cutis meatus peruij facti sunt, neq; excrementa digesta, Gal. ægrotantes balneis uti debere meminit in lib. 2. meth. ita dicens. Quo rationabilus nec in febrilis significationis principio, nec incremento quisquam ægrotantē lauit: quippe densata est hoc tempore, coarctataq; & cutis ipsa, & quæ sub hac habetur, carnea substantia. At in febris inclinatione incipiente, aut iam progressa, & nos sæpe, & alij medici nonnulli multos sæpenumero ægrotos lauantes, non parum his contulimus. Quare cum Aegyptijs quoq; ægrotantibus in primis duobus morbi temporibus, quippe in principio & augmēto, primarū venarum cruditates, quibus & ipsi exuperāt, planè digerantur, meatusq; cutis, & carnis substantiæ aperiantur, balnea importuna, & noxia esse videntur, in alijs vero tēporibus ipsa utilissima existūt, præsertimq; corporibus calidioribus, calidioribusq; febribus correptis, quibus vsus illorum balneorum familiarior, ac magis peculiaris ibi obseruatur. Etenim quanquā his balneis omnes indiscriminatim febricitantes utantur, tamen corpora biliosa, atq; adusta, quæ acrioribus excrementis abundant, igneis febribus correpta magis in familiari vsu illa habent. Neque id iniuria, cum si ea tēpore rati adhibeantur, non modo fuliginosorū excrementorum acrimonia, verum etiam totius massæ sanguinis, hepatisque præsertim feruorem ac acutiem compescant, euacuent, & humectent, cutimque laxent. Quare in biliosis febribus, atque adustis illorum balneo-

rum ibi iure merito est frequentissimus vsus. Corporaque illa in primis in aerem temperate calidum paululum versari sinunt, in quo exudant, atque cutanei meatus laxantur, mox oleo uiolaceo uel nenupharino ab eis inunguntur: & tertio in aquam tepescantam mergunt, sinuntq; ibi tantisper morari, quousque aqua balnei omnem calorem amiserit, frigidamque redditam ægri amplius innoxie ferre non possunt: qui è balneo educti linteis absterguntur, atque exsiccantur, in lectuloque positi aliquantisper dormiunt, mox cibo reficiuntur. in intermittentibus febribus, diebus tantum, quibus ægri febre non tentantur, in balneum ducuntur, speciatimque in febribus amphimerinis, duplicibusque spurijis tertianis, quartanis, in iis etenim tempore accessionum à balneis abstinent, in tertianis uero exquisitis, vel multum ad ipsarum naturam accedentibus, quotidie balneo utuntur, atque aliquando bis & ter, in corporibus graciliori ac squalidiori habitu, temperamentoque exusto præditis, quotidie frequentant, neque mirum cum Gal. de his in primo libro ad Glauc. tertianarum febrium curationem docens, dixerit: Balnea uero calida ex aqua potabili profunt tū quia aliquid bilis educunt, tum etiam, quia sua qualitate plurimum iuuant: nam huiusmodi omnia balnea humectant, ac potentia refrigerant, atque hæc obiter de usu balneorum in putridis febribus diximus, quibus illi nil minus familiariter utuntur ad plures alios morbos, nēpe ad oculorum inflammationes: nec ad oculos modo ipsos, sed ad uniuersum corpus, ut corpora exsiccant, atque contemperent. Sunt aliqui, qui pluribus diebus in balneis illis exudantes, atque hepatis flammeam quilitatem ijs contemperantes, à Gallica lue sanari arbitrantur, qui quanto in errore sint, postea cognoscunt, qui intermissa uictus sobrietate, & usu balneorum, quibus ipsorum corpora inaniebantur, ac siccabantur, rursus eodem morbo ægrotant, iisdemque symptomatis gallicis consistantur. Sed quid dicemus de melancholicis, qui his tepidis balneis tum in uniuersum corpus, tum præcipue supra capitis futuram coronalem stillantibus perfectè sanantur, de his satis. Ac si placet hoc tandem sermone diem claudamus. Crastina die pollicor me tibi viro doctissimo omnia tum simplicia, tū composita medicamenta, quæ apud eos in frequenti usu existunt narraturum. Quorum historicam non minus, quam cæteræ hucusque à nobis traditæ, utilitati, & uoluptati fore iudicio. finem igitur

tur hodierno sermoni imponamus. GVILANDINVS. Satis loquendo ambo defessi sumus, ut nunc consultius sit, paululum quiescere. Libentissime te crasmane expectabo, ut medicamenta, ab eâ gente vſitata ex te etiam audire queam. Vale.

FINIS LIBRI TERTII.

PROSPERI ALPINI DE MEDICINA AEGYPTIORVM LIBER QVARTVS.

*De medicamentis alterantibus, quorum est apud
Aegyptios vsus. Cap. I.*

G V I L A N D I N V S.

R T O Sole, quando iam in locum nostris sermonibus constitutum oportune venimus, ne tempus frustra conteramus, cum multa hodie de medicamentis ab Aegyptijs vsitatis nobis dicenda supersint, iam de his ipsis sermonem aggrediare. In primis vero illa medicamenta, quæ pro alterandis corporibus, & mox purgandis ea gens sequitur, mihi prius narrato. spero enim illos medicos aliqua ex illis in vsum habere, quorum notitiam, & nouitate rei, & eximia vtilitate, mirum in modum nobis profuturam, voluptatique futuram arbitror. Expecto itaq; de his nunc, vt loquaris. **A L P I N.** Quanquam nihil ferè habeam, ex his, quod tuis auribus dignum esse iudicem, nihilominus, ne laborem subterfugere videar, quæ per hos annos ibi medendo obseruauit; tibi dicere non recusabo: Quæ qualia ve sint, tu quoque facilius coniectura assequi potes. Situs enim locorum, hominumq; loca habitantium perspectæ ac cognitæ naturæ, vsum familiarium medicamentorum communi quadam ratione medicis significare videntur. Siquidem cœli frigidiores plagas habitantes, quòd corpora exinde habeant frigidiora, calida medicamenta frequentare obseruamus. Contra, qui sub calidiori cœlo degunt, quia calidioribus corporibus præditi sunt, frigida appetunt, ac pro tuenda ipsorum valetudine, refrigerantium medicamentorum vsus apud illos est frequentissimus. **G V I L A N D.** Vera loqueris: Hincque Germani, Boemi, Poloni, Angli, Flandri, atque alij frigidarum regionum populi, vsque adeo aromatum vsu delectantur, vt maxima piperis, zinziberis, Gariophyllorum, nucum, aliorumq; omnium

nium aromatum apud illas nationes copia absumatur, itidem arbitror, ut hi calfacientia medicamenta sequuntur, ita calidarum regionum incolas frigidis oblectari ac gaudere, atque exinde usum præfrigerantium medicamentorum ipsis esse familiarissimum, præsertim verò Aegyptios, ut ex te alias audiui, ea de causa plus æquo refrigerantibus indulgere. Ex quo etiam malos ibi cum uiuendi, tum medendi usus, uel potius abusus originem duxisse rectè arbitrari possumus. Quandoquidem incolæ frigidorum locorum ab usu refrigerantium plusquam opus esset, timentes, usque adeo à refrigerantibus tum cibis, tum medicamentis cauere, & abstinere solent, usque adeoq; usum calidorum amplecti, ut refrigerantia plane negligant, non tantumq; inutilia, verum etiam sibi valde noxia esse autument: exindeque refrigerantia omnia medicamenta abhorreant, ac fugiant, adeoque vulgo ob eam causam calfacientium usus receptus est, ut illum immodicè sequentes, in causa sit, ut plurimi populares morbi, per ea loca ferè assiduè grassentur. Plures enim Germani, Poloni, atque alij frigidarum regionum populi ob eam causam à frigidis cauentes, uinis generosis, aromatisq; nimium indulgentes, hepar immodicè calfaciunt, atque exurunt, ex qua temperie qualia oriri soleant mala, nobis obscurum non est, & cum ab his tamen abstinere nolint, eos breuiorem uitam uiuere, mirum non est. Eodem quoque modo aliàs me dixisse memini, ex frigidorum frequenti, & continuo usu, Aegyptios in multos morbos incurrere: atque hanc esse ex præcipuis causis unam existimo, qua terra Aegypti calidiori cælo utens, corpora pleraq; sanguinea, ac pituitosa gignat, & quod magis admirandum nobis videatur, ea loca populares morbos frigidos plerosq; pati, ab hisq; plusquam à calidis incolas uexari; Sed cur mihi cupienti ex te cibos, atque medicamenta, quibus illi utuntur, audire, egomet impedimento sum? **ALFIN.** Ne ab incepto sermone discedamus, dico in primis, Aegyptios ob multum ambientis calorem, uictum, medicamentaq; vi refrigerandi atque humectandi prædita præcipuè consèctari. Plerique enim pro uictu omnia edulium genera, quæ ex lacte parantur, usurpant, maximeq; lac acetosum, quo omnes ibi libentissime, atque familiarissime uescuntur. Plebsq; paupercula lac comedit, cucurbitæ, cucumeri, lactucæ, endiuie, portulacæ, uel alijs oleribus refrigerandi vi præditis minutissime incisis, mistum. Olera q; , quibus eos uesci consuetudo est, sunt Melochia, bammie, fructus,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Œus, lactuca, endiuia, soncus, coriandrum, portulaca, culcassiq; radices, quas quisque ibi familiarissime varijs modis paratas comedit. Atque ex fructibus, cucurbitæ, cucumeres, mela infana, Melones, anguria, Musæ fructus, ficus nostrates, & ficomori, qui sunt nostris latiores, breuiores, atque longe inspidiores, limonia, atq; aurantia, dactili, fabæ, ciceres, atque pisa viridia. Ex radicibus, vt nuper dictum est, culcassæ est frequentissimus vsus. Arundinum quoque viridium, ex quibus saccharum ibi exprimitur, in cibo apud eos vsus est familiarissimus. Pro potu plerique fluminis Nili aqua perpetuo vtuntur, siquidem illis vinum lege interdictum est. De medicamentis itidem dicendum est, illa etenim sequuntur, quæ refrigerandi, atque humectandi facultate sunt prædita, qualia existunt Nymphaea, papauera, ipsorumq; succus, ab ipsis affion, à Græcis meconium, & à latinis opium vocatus. Psyllium, coriandrum viride, quod etiam in ferculis in frequentissimo est vsu. Endiuia, soncus, cichoreum, lactuca, plantago, Melochia, malua, rosa, sandala, limonia, cytria, atq; acacia. Interim etiã ex calidis vtuntur, meliloto, fænugræco, amaraco, menta, camomelo, anetho, liquiritia, feniculo, aniso, atque alijs multis. Berberis fructus in medicinæ vsu valde frequentant, quos putant cor multum roborare, viresq; reficere, ac perfrigerare, sitimq; extinguere, in febribusque ardentibus, atque pestilentibus ijs paratis vti solent. Horum siquidem libram in vase magno aqua pleno, vel duodecim etiam aquæ libras continente, mittunt cum nonnullis feminibus feniculi, uel frustro panis, atque per noctem, vel diem sic manere volunt, deincepsq; de frigida hac expressione, per colum transfusa, cum saccharo multo rosaceo, vel simplici, vel syrupo ex acido citri largè ægrotis propinant, qua potione calorem febrilem sitimq; extinguunt, viresq; reficiunt, atque etiam putredini præuali deobsistunt. Præstantissimum auxilium ad alui fluxiones apud eam gentem sua adstrictione, habetur, eoq; potu ego olim ibi pestifera febre correptus, cum immoderata diarrhæa biliosa, libentissimè fèlici cum successu, Aegyptiorum medicorum consilio sum vsus. Cum autem volunt, hos fructus non modo roborare, sed etiam aluum soluere, tamarindos ipsis miscent, aut mannam, aut terengibil. Chinæ radices ex proximis Indijs delatæ vsus apud eos est familiarissimus, non tantum ad Gallicam luem, sed ad multos alios innumeros morbos curandos, præsertimq; pro emaciatis,

emaciatis, atque gracilioribus corporibus. Huiusce radicis recentis ex iure gallinarum nigrarum pinguium decoctum per multos dies propinantes, corpora carne replent, pinguiaq; reddunt. Id etenim, præterquam, quod corpora pinguia reddit, cutē etiam faciei sic pulchram efficit, vt si illiusce vires nostrę mulieres rectē aliquando experientia didicissent, huiusmodi chinæ radix apud nos cariiori pretio, sine dubio venderetur. Raro ligno Indo, vel falsaperilla ij vtuntur, eius regionis merito calorem timentes. Mulieres pauperculæ sumptum pro alijs ferre nequeunt, vulgares hermodactilos, quibus communiter nostri pharmacopolę vtuntur, modicè contostos, æquē atque nos castaneas edimus, multos vnica vice, ad impinguescendum, deuorant, ex quibus neque alius aliquo pacto turbatur, neque aliud quippiam mali accedit. Hinc nostri pharmacopolę scire possunt, quantum illis, pro vero hermodactilo vtentes, hætenus errauerint. Egoq; hos non parum admiratum sum, quando Aegyptiæ mulieres earum radicū (quas sine dubio, si modo Dioscoridi credendum sit, Cholchici esse quisque herbarum materiæ peritus fatebitur.) per multos dies ad decem, & plures etiam euntes dormitum sumpsisse, instarq; castanearum comedisse, sine vlla noxa ibi sæpius compererim. Est etiam illis in vsu frequentissimo semen illud bon ab ipsis appellatum, & quo illud decoctum parant, de quo posterius loquemur. Huic omnes non secus quàm nostri in publicis tabernis, vinorum potationibus, operam dant. De eoq; sigulis diebus sæpe admodum calenti interdium, sed maxime mane ieiuno stomacho large bibere consueuerunt. Si quidem ipso ventriculum calefieri, roborariq; apud eos compertū sit, non minusq; etiam viscerum obstructions tolli, quotidie experiantur; Mulieribus ad euocandos menses præsentaneum est remedium, apud easq; in vsu est frequentissimo, quibus diminutè fluentibus, eius decocti probè calentis multum epotant, paulatim modicum sorbitantes. Sic enim in vsu est apud omnes, ut paulatim ipsum deglutiant. In vsu etiam satis frequenti sunt femina lactuce, Altheę, maluę, cucumeris, melonis, abdellauī vocati, papauerisq; vtriusque. Albi quidem semina sanitatis tempore libentissime, largissimeque comedunt. Vtuntur etiam fruticis cuiuspiam floribus, salicem emulantis, quem alij dan, alij calaf appellant, ad multos morbos, præsertimq; ubi cor patitur, nam aiunt, cor ijs maxime roborari expertum esse, satisq; valenter

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

lenter excellentiori putredini obfistere, febresque delere. Hincq; eis ad pestiferas febres utuntur frequentissime. Flores etiam alterius fruticis el hanne dicti, qui est Alcanna Aucennę, maximè frequentant, ad dolores, caput ex frigida causa infestantes. Et quos præterea ex cassię arbore colligunt, pro omnibus leniendis doloribus, maximeque in podagra habent itidem in vsu. Utuntur frequentissime & feminibus psyllij, maximeque in febribus ardentibus, quorum infusum, seu mucilaginem, in his febribus tutissime propinant egrotis. Ex quo prospicitur errare cum Dioscoride omnes, qui psyllium venenum esse scribunt; quando ibi tutissime nemine ab eo unquam læso, psyllium assumatur. Opobalsami quoque, quod illuc ex felici Arabia legitimum, ac syncerum defertur, ad multa mala vsus apud eos est familiarissimus, præcipuusque ad mulieres ex vteri frigiditate, atque humiditate steriles, per clystere intra uterum iniecti. Expertum est sæpissime, ipsum ad id magnum auxilium esse, quibus imbecillus, laxus quippe, ac frigidus est uenter, id per os sumptum maximi est adiuuenti. Eius siquidem calorè ualde fouet, auget, ac roborat. ex quo ad iuandam concoctionem ceteris omnibus sine dubio præstat. Opij, quod ij affion nuncupant, utuntur hi frequentissime, cui longo tempore sic illi assuescunt, ut mox, vel trium etiam dragmarum pondus aliqui tutò per os assumere audeant, eo homines duarum horarum interuallo hilares fieri arbitrantur, promptioresque in obcundis ipsorum muneribus, maximeq; ad bellum, atque uerem. Ibi que vulgus fabulatur. milites in bello, qui eum succum sumpserunt, omnes belli timorè deponere, sicque ferocios ad subeundam pugnam fieri, ut quelibet belli incommoda fortissime ac strenuissime deinde ferant. Non pauci etiam sunt, qui eum assumentes, opinantur, se per somnum varia pulcherrima, amēnissimaq; viridaria, atque amatas puellas visuros, seque cum ijs oblectaturos.

G V I L A N D. Nescio unde affirmes, eam gentem opio, Gręcis meconio, atque ab ipsis affion dicto, tutò vel innoxie uti, quando tute ipse in libris de præuidendis morbis, à te olim conscriptis, plurima seuisissimaque symptomata ex vsu huius succi concitari scriptum reliqueris. atque ab omnibus tum Gręcis, tum Arabibus medicis meconium, seu opium, seu affion in numero frigidorum medicamentorum recenseatur.

A L P I N. Haud esse absurdum, ut homines aliquorum venenorum vsui assuescāt, tibi planè notum est,

prę-

præsertim, si quispiam eo vti à minima quantitate incipiens, paulatim, ac gradatim ad maioré quotidie ascēdat. Quod Anus Atheniensis, Galeno his verbis in lib. 3. de alimen. facul. docente, cuius percelebris memoria est fecisse dicitur, etenim ea à minima cicutæ portione auspicata, nullo detrimento ad permagnam progressa est copiam: principio enim pacuum exiguitate ipsa deuictum est, at consuetudo naturale reddidit. Multi Aegyptiorum in ista erronea opinione adeo permanent, vt ab assumpto opio multa se per somnium spectare imaginentur, atque pro certo habeant omnes opium per os fumentes multa optata viridaria, puellas, & alia id genus esse spectaturos. Quot deliramenta læsa imaginatio aliquando in homine pariat, neminem medicorum latere arbitror. Mirumq; idcirco haud erit, illos ea imaginatione, quod omnes vsu opij multa videant, deductos, eo deuorato somno grauiori captos, quippiam rerum desideratarum ipsorum imaginationi obiectarum, somniare. An verò verè quicquam eis opij vsus conducere possit, non est, quod tibi persuadeam, quando te non lateat, ipsum præualidum venenum esse; ac nullo pacto iuuare, & omnino homini nocere. Negandum tamen non est, quamplures Aegyptios opium quotidie fumentes, nullam noxam sentire, eo longa scilicet consuetudine à natura superato, & in alimentum quoquo modo verso. Hincq; fieri puto, eos qui ipsum quotidie deuorare consueuerint, aliqua die intermittentes, hora, in qua assumebant, in grauissima symptomata incurrere; Animi siquidem deliquio fastidiosissimo ipsi tentantur, nulloq; auxilio sic tuto liberantur, quam rursus opium euorantes. Multos ab hac seruitute liberatos vidi, si in hora, qua soliti sunt ipsum capere, largius ex vino cretico, pipere, atque alijs aromatis alterato potent. Verum etsi ij affirmant eo vsu rectè se valere, minimeq; lædi, tamen eorum corpora valde frigida redduntur, functionesq; deteriores fiunt, ebriq;, atque torpidi serè perpetuo apparent. Singula, quæ sunt à me visa, ex opij vsu symptomata, in libris de præuidendis morbis in Aegypto memoriæ proditis, extant, ad quos, qui hac de re plura scire volunt, nos remittimus. Sed ad rem modò redeo, reliquaq; medicamenta ab illis vsitata persequor. Habent siquidem alia multa composita medicamenta, quibus animi gratia vtuntur, veluti de opio nunc dictum est. A quibus per os sumptis inquirunt semulta per somnium videre, de quibus, nisi nunc multa decocta, quæ
medicinæ

medicinæ causa vsurpant, expositurus essem, longiorem sanè sermonem tibi fecissem, cui tamen finis iam est imponendus. GVILAN. Haud inutile, neque iniucundum fore existimo, si ante quam ad illorum decus te conferas, illa eadè medicamenta, quæ animi gratia ab ea gente assumuntur, edisseras. In memoria sanè habeo, dum per Aegypti loca olim diuersarer, multos eiusmodi medicamentis veluti ebrios, ac amentes factos, multa capite, oculisq; præsertim deliram èta facientes inspexisse, de quibus aliqui ex Turcis, qui mihi tum ad securitatem astabant interrogati, responderunt, illos esse, qui herbam animi gratia comedere assolent, quiq; etiam confirmabant illos tunc in somnijs multa lætissima viridaria, amatasque puellas videre. Multaq; alia de ijs dixere, quæ mihi risu valde digna uidebantur. Itaque de his etiam aliquid aliud te loqui, desidero.

De medicamentis ab Aegyptijs animi gratia usitatis, quibus sperant his deuoratis, varia exoptata in somnijs se uisuros. Cap. II.

A L P I N V S.

RIVS QVAM tibi ea medicamenta recenseam, quibus deuoratis multi Aegyptiorum sopore capti, varia optata obiecta se uidere opinantur, atque ijs admodum delectantur, præstiterit an istud verum esse queat, nunc ex te in primis addiscere, quando ipso alij affirmant, si per os affium vel asis, vel bosa, uel bernau, vel denique bers acceperint, se plurima pulcherrima viridaria, atq; formosissimas lasciuietesq; puellas quasi somniates uidere: Atque alij se illa tantum somniare ac uidere, quæ ipsos valde delectant ita, ut viridariorum uisione gaudentes, eadem in somnijs uideant, & amantes, desideratas puellas, & milites bella. Hæcque opinio sic ipsos inuasit, atque ibi tandiu inualuit, ut nunc quamplurimos semper ibi spectare possis illis medicamentis indulgentes. Nec tantum hic usus in plebe, uerum etiam in primatibus, nobilibusque Aegyptijs retinetur, ibiq; antiqua consuetudine fit, ut aliquis ad rem aliquam uocatus, uolens eius laborem subterfugere,

fugere, neget se id posse, quod ea die, atque hora herbam comedere consueuerit. **GUILAND.** Cur tu de his loquens, qui ad mouendas illas visiones ijs medicamentis vtuntur; dixisti herbam eos comedere, prouerbio dici, quãdo ex te quedam electuaria potius, quã herbam illos deuorare, nuper audierim? **ALPIN.** Non me latent Aegyptios ad illas concitandas visiones, pluribus medicamentis compositis uti, ut est electuarium bernauui vocatum ex proximis Indijs delatum, Bers, Bofa: sed ad id simplex herba cannabis cæteris apud illos est familiarior, quam ea gens assis appellat, quo nomine nihil aliud quam herba significatur, quasi cannabem hinc herbam per excellentiam vocent. Quia vero (ut audiui) prima experientia eas mouendi visiones ex huius herbæ usu prodita est, atque originem traxit, vel quod ipsa promouendis his visionibus cæteris alijs medicamentis præstet, adagium illud herbam fumendi venit. Sed hæc missa faciamus, quando ex te nunc audire cupiam, an id verum esse queat, Aegyptios quippe ijs deuoratis medicamentis posse in insomnijs eas visiones cernere, an potius hæc ipsis falsa, læsaq; ferat imaginatio. Quamobrem tuum nunc erit, quæ sita diluere. **GUILAN.** Quid? an non hanc esse satis iucundam speculationem, ipsamq; etiam vberiore sermonem desiderare quã præsens hoc tempus nobis concedat? verumtamen non sinam te omni responsione carentem abire, qui mihi tantopere confidens, facillime posse me hanc veritatem cognoscere, arbitraris, sed quicquid est, quod ego in hac re sentiam, nunc paucis ex me audies. Quod igitur ibi famosissimum sit, omnes, qui ea medicamenta assumunt, multa, ac varia, quibus delectantur, obiecta sopore captos videre, certissimamq; dictorum visionem quisq; speret, facile erit, ut sibi ipsis omnia se visuros suadeant, quæ famose illo modo ab omnibus spectari affirmantur. Neque immerito, cum à deuoratis medicamentis vapores multi concitati, & in caput delati, ipsum varijs modis feriant, eiusq; sensus valde perturbent, ex quibus, ijs præsertim, qui visui audituiq; deseruiunt, sic turbatis, varia, ac multa obiecta ex consuetis rebus, communi sensui, cuius munus est sibi oblata obiecta contemplari, distinguere, ac iudicare, offeruntur. Quæ non modo dormientibus, sed etiam vigilantibus apparere possunt. Hominibus itaque ab huiusmodi usu medicamentorum varijs modis capite læso, atq; eius sensibus exinde turbatis, illis certò multa obiecta offerri videntur, quæ vulgus
illorum

Morum medicamentorum vsu per insomnia se videre arbitratur, qui tametsi nihil vere videant, tamen ea cernere imaginantur. Vel dicendam erit, (quod facilius fortassè nobis suadebitur) vsu illorum medicamentorum vitiatam esse ipsorum imaginationem, non secus quam accidit in melancholicis. Homines siquidem eo morbi genere correptos, melancholico humore, vel halitu cerebrum inuadente læsa imaginatione, varia deliramenta opinari medicis notissimum est. Duo in melancholicis obseruantur, quippè primo humor, uel halitus, qui cerebri partem, in qua residet imaginatio, obsidet, atque lædit, qua parte læsa, functiones imaginatricis facultatis continuò uitiantur, atque exinde homines haud rectè imaginantur. Secundo est illiusce, uel humoris, uel vaporis ater color, quo, vt Gal. docet, (quanquam Auerrhoes aliter sentiat) singula illa deliramenta cum timore, & merore omnia fiunt. Quæ duo melancholicæ amentix, Hippocrate affirmante, verum characterem explicant, quo ab alijs amentijs verè distinguitur. Hinc igitur à ratione non erit alienum, vapores, uel halitus ex deuoratis illis medicamentis in caput delatos, cerebri membranas ferientes ac lædentes, varia per id temporis obiecta, ac phantasmata ad imaginationem deferre posse, ex qua vitiata imaginatione homines plura uariaq; deliramenta, ueluti melancholici faciunt, uidere opinantur. In dormientibus istud haud obscurè licebit obseruari: etenim quis ille erit medicus, qui plura uariaq; somnia seu uisiones ferè singulis noctibus à uarijs esitatis cibis, in quam pluribus hominibus fieri, non audiuerit? Brassicam percoctam in cibo sumptam, pastinacam, præsertim carote, uocatam, porra, crucam, phascolos, multaq; alia ferè infinita, uaria turbulentaq; somnia facere nostrum latet neminem. Dioscoridesq; de hortensi similaci hæc in secundo lib. memoriæ prodidit, dicens: Siliqua cocta cum semine in oleribus asparagi modo estur, urinam ciet, & tumultuosa somnia facit. Vnum uero superest intelligendum, scilicet, quod Aegyptij fabulantur, an fieri possit, ut ab ijs deuoratis medicamentis ea utique dormientes, quæ ipsis ualde accepta existunt, quæq; ualde amant, & desiderant, uidere queant, quando omnia uel folia, uel semina, uel radices, somnia mouentia, illa tumultuosa ac melancholica plerumq; faciant, quòd singula hæc succum halitumq; giugnant melancholicum. Quomodo itaque prædictorum usus amata, atque desiderata obiecta illis offerre poterit? A L P I N. Hinc pro-

proficisci putauerim, quia halituum commotione, uel agitatione in cerebrum facta, ea frequentius obiecta facultati imaginat representantur, quæ aptiora sunt, ut ad ipsam facilius moueantur, ac ferantur, qualia sunt hominibus plus accepta, & cara, quæq; ab ipsis plus coluntur atque desiderantur. Hæc siquidem frequentius memoriam ac imaginationem occupant, ex quo amantes frequenti somni amatas, ac desideratas puellas videre, bellaq; milites videntur somniare, atque nautæ naues maria ac ventos, amata si quidem & multum desiderata obiecta ferè continuo à memoria ad imaginationem mouentur, atque ab hac ad illam, & rationem. Ad imaginationem ea citius mouentur ex motu, quem amor, desiderium, delectatio, ac appetitus hos sequens concitant, hæcq; cæteris alijs obiectis citius, frequentius, & facilius interni sensus mouentur ac exercentur, ex quo alijs obiectis familiarius ac frequentius non tantum dormientium, verum quoque vigilantibus ipsa imaginationi offeruntur, hinc à quibusuis sumptis medicamentis somnia excitandi vim habentibus amata plusque desiderata obiecta cæteris alijs facilius ad imaginationem mouentur. Quam ob causam ij illis deuoratis medicamentis plus amata ac desiderata obiecta frequentius in somnijs, atque etiam leuissimo, perinde ac ipsi vigilarent, sopore captis videre certò affirmant. **GVI LAND.** Satis nos rationem illarum visionum, ijs medicamentis mouendarum, nunc considerauimus, videmurque de ignotis loqui, quando ea medicamenta haud hætenus agnouerimus, proinde præstat, ut nunc de his loquaris. **ALPIN.** Diximus tamen illa his nominibus apud eam gentem appellari, scilicet affion, affis, bosa, bernaui ac bers. De affion, quod est Græcorum meconium, atque nostrorum opium, seu succus è nigri papaueris capitibus expressus, referunt homines, eo deuorato paulo post hilares admodum euadere, multa que ac uaria loqui, fortioresque ad quæque obeunda munera sibi videri, præterea subdormientes, horros etiam & viridaria multa arboribus, herbis, ac floribus varijs per belle ornata spectare. Horum uisiones omnibus Mahometis asseclis sunt acceptissime. Fiunt nihilominus, opium sumentes comatosi, ueternosi, fereque stupidi, atque apud omnes incòstantes habentur, modo etenim aiunt, modo negant, cum ipsisq; tractare omnes cauent. Ioan. Iacob. Manni medicus sane in Aegypto multum uersatus, quiq; ante me medicinam pro Illustris. Veneta Na-

Q tione,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tionē, magna cum laude ibi fecerat, tres casus de ijs, qui opio vti consueuere, mihi narrauit, dixitq; cuidam viro, opij vsui assueto, per Nilum flumen Alexandriam versus nauiganti, cum opium deesset, ille statim egressus nauis, adeo celerem cursum Cayrum versus tenuisse, vt nunquam quisquam nostrum ipsum consequi potuisset, idque ne in hora solita sumendi opium præterita, in fastidiosa symptomata laberetur. Secundus fuit Nauta, qui dum sua nauis multos Alexandriam veheret, in medio itineris opio carens in seuestissima incidit symptomata, præsertim in syncopim molestissimā, quibus à viatoribus opio oblato ilicò sanatus est. iterq; illud incolumis profectus est. Demū alius fuit, qui eodem modo opio deficiente, in exitiosissima symptomata lapsus, ferè mortuus est, vixq; reuixit, atq; non nisi longissimo tempore sanus euasit. Hunc succum, quo omnes vtuntur, ex locis Saicth, vbi olim Thebarum vrbs erat præclarissima, deferunt; ibi etenim nigra papauera copiosissime proueniunt, cæterisque omnibus facultate præstant, ex quorum capitibus succum exprimunt, quem sole siccant, atque ad vsu seruant. Afsis nihil quidem aliud est, vt superius quoq; dictum est, quam puluis ex cannabis folijs paratus, quem cum aqua dulci mistum in massam redigunt, cuius bolos quinque castaneæ magnitudinis, vel plures deuorant, à quibus per horam post homines, qui eos sumpserunt, quasi ebrij facti, suas amentias produnt, atque in ecstasi diu manentes, suis desideratis visionibus oblectantur: hocque medicamenti genus plebs frequentat, quia viliori pretio ibi venditur. Tibi mirum haud erit, ex cannabis vsu hoc fieri, quando is caput vaporibus replere, atque ferire multum valeat, Galeno in primo libro de alim. facult. docente. Qua mira eius facultate ista herba apud ipsos nomen vt iam dictum est, Afsis affecta est; quod per excellētiā herbā dicit. Bosa idē, & plus quàm afsis præstare, dicunt, quam ex farina loliacea, & seminibus cannabis, & aqua componunt, nihilque aliud quam massā ex his confecta existit. Alij ex his cremorem parant, vbi in potu absorbeant. Bernaui electuarium in proximæ Indiæ locis paratur, in Aegyptūque copiose defertur cuius Aegyptij compositionem planè ignorant, eius tamen operationes videntur admirabiles, tuisque auribus non indignæ; siquidem ab assumpta vncia huius electuarij, homines primo hilares fieri incipiunt, multaque loquuntur, & canunt amatoria, multumque rident, aliaque deliramenta læta produnt,

dunt, quæ amentia ferè per horę spacium, in his perdurat; à qua statim iracundi fiunt, in iramque præcipitantur, effrenesque redduntur, in qua parum persistunt; demum ijdem sic triftari incipiūt, tantoq; merore atque triftitia, & timore angi, vt continue plorent, & lamententur, quę paulo post, ab his deliramentis multum fessi somno correpti, digerūt, ac finiunt redeuntes ad pristinam sanitatem. Hęc in conuiujs ab Histrionibus, vt coniuuantibus solatio sint, sc̄pissime fieri consueuerunt. At mihi hac narranti, mulier quędam Aegyptia in memoriam venit, quę à potu largiori vini cretici ebria, omnia ferè prenarrata varia deliramenta faciebat. Primo enim immodice hilaris fiebat, atque sic tūc amore lasciuebat, vt quemcumque virum sibi obuium continuo complecteretur, ac oscularetur, mox è risu cantuque ad iram, & furias sic transiliebat, vt cum omnibus rixam habere vellet, sicque lites, & contētionē sequebatur, vt omnes qui in eadem cum ipsa domo erant, ab ipsa non parum timentes præcauerent. Demum ab his tota in mæstitiam ferebatur, multumq; lamentabatur, ac omnes suos defunctos cantu illo mæstissimo, vt consuetudo est, assidue deplorabat, quousque somno caperetur, quo ebrietatem planè digerebat.

G V I L A N D. Neque immerito illa symptomata in illa muliere ex largiore vini generosi potione fiebant. Sanguine siquidem primo ex vino calfacto, & multum humectato, qui fortasse biliosus, vel exustus esse debebat, nec non adaucto viuidioreque reddito, hilaris summopere mulier illa ostendebatur, ex quo etiam vbi vini caliditas eximia immodicè in illiusce sanguinem egit, multumque ipsum calfaciēs, biliosum, atq; acutum, fecit, vapores ilico acuti mordentes membranas cerebri biliosos illos effectus concitabant rixas scilicet, contentiones, atque furias. Sanguine vero eodem à vini calore fere exusto, admodumque exsiccato non ab re in mæstitiam mulier, facta exinde melancholica labebatur. Quam hepar valde calidum ac exustum habuisse cogito, cuius quidem sanguis exustus, quam primum à vino copioso humidior fieret, statim ea perinde ac sanguinea euassisset, hilaris reddebatur, quo postea à vini calore potente calidiori reddito, vt biliosa, bilis accidentia sentiebat, & denique intensiori in sanguinem facta adustione, melancholica fiebat. Sed cur hæc amplius repeto, teq; moror, quominus reliqua iam absoluas? A L P I N. Bers quoque est electuarium, quo Aegyptij ad illa deliramenta vtuntur, cuius compositio

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Hæc est. Accipiunt piperis albi, seminū hyosciami albi, an. dra. xx., opij, dra. x. spicæ Indæ euphorbij, piretri, an. mitchal. croci. scr. xv. Contundunt omnia in mortario marmoreo, & mox cum mellis partibus tribus miscent, quo vtuntur tantum post sex menses. Bers vero nomenclatura sanitatem vna hora tantum durantem, sonat. Vtuntur illi etiam alijs compositionibus, veluti est diamuscus, philosopha, Theriaca Andromachi Senioris, & alijs. Nunc vero ijs auditis vtilius erit, vt ego ad decocta accedam, quæ parantur, tum ad corporum tuendam, tum perditam recuperandam sanitatem, ab illis populis vsitata, à quibus deinceps de syrups sermo à nobis etiam erit habendus, vt demum de ipsorum Theriaca, quoque loqui possimus aliqua, quam illi ita egregiè se componere arbitrantur, vt ipsorum compositionem alijs omnibus preferendam putent. G. V. I. L. A. N. Rectè dicis, & spero etiam Solem non occisurum priusquam omnia, quæ supersunt dicenda, planè absolueris, proinde ne frustra tempus conteramus, nunc perge de propositis decoctis sermonem habere..

De decoctis, quibus Aegyptij tum in sanis, tum aegrotis corporibus vtuntur. Cap. lll.

A L P I N V S.

RAUCA sunt decocta, quæ frequentare illos medicos noui, attamen qualiacunque ea sint tibi etiam exponere minime grauabor. In frequentissimo vsu ibi est decoctum, chaoua appellatum, quod ex quibusdam seminibus nigris, fabas imitantibus parare consueuerunt. Duobusque modis ab ipsis parari solet; eorum enim alij decoctum faciunt ex seminum nuper dictorum tunicis, seu folliculis, & alij ex eorundem seminum substantia, quod ex folliculis paratur, efficacius quam ex seminum substantia elaboratum prædicant. Semen hoc bon vocant, arboremq; ipsum ferentem vidi in quodam Turcæ Bei viridario ex Arabia delatum, quæ euonomo maxime similis erat. Illiusce decocti facultas est frigida, & sicca, quo ad primas qualitates temperata, cui etiam mista est caliditas, quando illa semina ex duplici substantia consent, altera crassa, & terrea, qua cogunt, & roborant, altera calida.

calida in tenui substantia fundata, frigidaque modice præuolenti, qua calfaciunt, abstergunt, obstructaq; aperiunt. Horum decoctum cichorei decocto gustu proximum est, quod tamen ipso valentius obstructa liberat. Cum ego animaduertissem mulieres, quibus cæperint fluere menses, ad eos adiuuandos de eo calidiori semper paulatim multum sorbilliare, apud illasq; omnes ad iuuantam eam vacationem in usu esse frequentissimo, cæpi, illa perdoctus experientia, in omnibus, illo uti, quibus aliquam ob causam eorum purgatio menstrua destitisset, quod quidem felicissime multis euenisse vidi, exindeq; didici hoc genus remedij pro euocandis mensuis ab vteri obstructis venis, esse præstantissimum: Post vniuersalem tamen corporis vacationem, mane ieiuno stomacho istud decoctum assumptum efficacissime menses prouocat, temporeq; quo multis cum vehementibus doloribus minutæ difficulter exeunt, eis præsentaneo est auxilio. Parant autem illi hoc decoctum, sumentes nucleorum illorum seminum, à folliculis mundatorum libram vnam, & mediam, eaq; parum igne torrefaciunt, con-tostaq; bulliunt in aquæ lib. viginti, alijs sumentibus nucleos prædictos torrefactos, ac minutim cōfractos per diem infusos in aquam manere, atque alij nulla præcedente infusione eos bulliūt ad consumptionem medietatis; percolatumq; decoctum ad vsum seruant in fictilibus vasis vndiq; clausis. Eodem itidem modo parant decoctum ex seminum folliculis, in minori tamen quantitate sumptis. Pro quo parando accipiunt alij prædictorum folliculorum sex vncias, atque alij nouem, in librisq; viginti aquæ fontis ad consumptionem medietatis ipsum coquentes. Hos decoctum stomacho summopere conducit, id ij valde calidum, & efferuescens, ieiuno stomacho paulatim sorbentes, potant ad ciathi mensuram, & eo amplius. Ut autē vino in cœnopolis siue tabernis nostrorum multi ebrietatibus dediti indulgere obseruantur, sic illi caoua decocto delectantur, eiq; indulgent. Aliud decoctum apud illos vsitatum obseruatur, maglub, appellatum. Multę ibi medicæ officinæ existunt, quæ in ea vrbe nihil quidem aliud, quàm ipsum vendunt, eius quotidie mane ieiuno stomacho semilibram propinant, quod stomachum maxime iuuare aiunt, ipsum calefaciendo, concoctionem adiuuando, flatus dissipando, atque obstructa aperiendo. Ipsum parare volentes, accipiunt seminum fœniculorum, radicem glycyrrhizæ contusarum, an. unc. ij. s. cucumerum. s. althææ,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

an. dra. i. iuibus nu. quatuor, aquæ fontis lib. iij. bulliuntq; omnia simul ad cõsumptionem medietatis, & colatum cum saccharo exhibent. Habent quoque ij nonnullas forbitiones, quæ refrigerant, nutriunt, obstructions tollunt, ac roborant. Harumq; omnium hæc est illis familiarissima, quã mastahaleb vocant, quæ quidem in febribus omnibus præstantissimum est remedium, maxime verò ad scim extinguendam, caloremq; febrilem minuendum, atq; non minus ad vrinam prouocandam. Hanc potionem in lateris inflammatorijs doloribus maxime frequentant, quam sic parant, fumentes seminum melonis, abdellauri vocati, vnc. iij. hæc etenim cæteris omnibus plus refrigerare creduntur, femin. anguriarum, cucurbitarum, cathè cucumeris, an. vnc. i. liquiritiæ mundatæ radicis, sacchari candidi, an. unc. i. s. semin. feniculorum, vel anisorum, dra. iij. contundunt in mortaria minutissime omnia, quas pectia linea ligant, ex qua aqua rosacea irrorata lac exprimunt, quem ægrotis propinant. Hoc genus potionis sic communiter omnes parant, cuius facultatem variât, varijs additis medicamentis, prout variorum morborum, & causarum vsus poscere videtur. Siquidem in ardentibus febribus, in quibus maior refrigeratio desideratur, prædictis addunt semina endiuie, lactacæ, psyllij, portulacæ, alborumq; papauerum, atque vbi etiam simul flatu dissoluere cupiunt, addunt, coriandri, dauci, feniculi, & anisi semina, atque alia etiam, quibus flatu dissoluere datum est. Itidemq; dolores mitigare volentes, mastahaleb cum seminibus etiam altheæ, maluarum, meliloti, sænugræci, lini, sesami, melochiæ, bammic, parant. Ad eisdem quoque dolores mitigandos decocto ex camomeli, meliloti, ban, cassiæ fistulæ, atque aliorum floribus parato vtuntur. Mastahaleb etiam faciunt sæpissime, priori addentes micam panis, vel lac amygdalarum dulcium ex Gaza aduectarum, quia eas quàm aliorum locorum amygdalas minus calfacere opinantur, vocantq; ipsa lanz Gazavi, quam potionem in acutis morbis pro cibo multi frequentant. Aliam parant, quæ nutrit, ac refrigerat fumentes fufuris tritici pug. iij. quam ter aqua abluant, eamq; abijciūt, rursus in noua aqua ipsa eodem modo lota, aquam cum modico sacchari candidi, ac aqua rosacea parant bulliunt, quam sic paratam calidam febricitantibus bis in die pro prandio, & cæna exhibent, alij addunt lac variorum seminum refrigerantium, prout vsus exposulat. Alij eam in aurora modo serapiorum sumunt, hæc alit, refrigerat,

gerat, abstergit, aperit, sitimq; extinguit. Est alia Taluina ab ijs vocata, quam parant capientes fermenti optimi ex farina triticea semunciam, atq; aquæ rosaceæ libram, quam addito saccharo candido, aut lacte amygdal. vel seminum frigidorum, parum ebullientes, parant. Est etiam saulich apud omnes familiarissima potio pro alendis febricitantibus, quam etiam hoc modo parant, accipientes modicam farinam hordei torrefacti, quam cum aqua rosacea dissolutam multum bulliunt, cui postea saccharum candidum permiscunt. Non pauci in uictu vtuntur farina amygdal. dulcium cum aqua rosacea bullita. Superius quoque dictum est illos in febribus sequi berberorum decoctum, vel infusum, cui, interim addunt pulpam tamarindorum, aliaq; semina, prout varius in ijs medendi vsus expostulare videtur. Non minus etiam in ardentibus febribus seminum psyllij, atque citoniorum mucilagine vti solent. Pro potu vero non in ægrotis modo, verum multo magis in sanis corporibus hanc potionem frequentant, quæ sitientibus est iucundissima, quam sarbet, quasi potum per excellentiam vocant, illud etenim nomen, potum, simpliciter explicat, ipsam parant, in aqua multa saccharum dissoluentes, eiq; admiscentes tantum limonum succi recentis, quantum modice aquam acidam reddere queat. Hanc aquam in æstiuis caloribus omnes libentissime potant, tum ad sitim extinguendam, tum ad refrigerandum. Nobiles Aegyptij, & Turcæ addunt modicum moschi, vel ambræ. Pro ægrotis febricitantibus, in aqua interim rosacea, vbi febres non carent malignitate, interimq; in aqua endiuixæ febribus ardentibus obseruatis hunc potum parant. Antiqua consuetudine ibi nobiles Aegyptij, ac Turcæ suis in domibus aduenas honorare volentes, perinde ac nostri Lombardi vina optima, sic ipsi iam dictum potum propinant. Ibi etiam in vsu frequentissimo sunt anguriæ uel nauui, vel batech elmuia vocatæ, quæ nihil præter aquam, & semina continent. Domini, vel primates magnam, ac optimam anguriam accipiunt, in ipsaq; foramen faciunt, per quod muschum, ambram, cum modico rosaceæ aquæ dissolutam intus iniiciunt, aquæq; anguriæ permiscunt. Hæc aqua miræ voluptatis est omnibus sitientibus, febricitantibusq; iucundissima, atque vtilissima, quia refrigerat, humectat, aperit, vrinamq; valenter mouet. Hac in renum, iecinorisq; caloribus omnes vtuntur. Hoc tamen mali ijs, qui eam frequentant, facere obseruatur, quippe aquosas maximas hernias

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

parit. Decoctum quoque ex chinę radicibus paratum Aegyptios sequi dictum est, tum ad luem gallicam, cuius non minus quàm Itali ac alij, Aegyptij diuites sunt, pellendam, tum ad hepatis sanguinisq; calores corrigendos, tum maximè in longis tertianis, atq; in corrigenda corporum gracilitate. Est etiam in vsu non minus ad firmandos quoscunque fluxus ex vtero, alterata tamen acacia, licio, daëtilis immaturis. Atque hæc fuere decocta à me ibi apud eam gentem obseruata. Transeo iam ad syruporum vsum, atque ad medicamenta quibus purgandi gratia vtuntur.

De syrupis apud Aegyptios vsitatis. (Cap. IIII.)

A L P I N V S.

SYRUPIS non secus quam nostri, Aegyptij sani, atque ægroti vtuntur, diuites omnes varios syrupos domi paratos habent, quos aquę dissolutos in æstiuis caloribus deuorant, Vsitatores uero apud eos sunt violatus, acetosus, oxymel, rosatus ex simplici infusione, vel ex decocto paratus, nenupharinus, de pomis, de citro, de limonibus, de omach, quod est medium inter citrum, & limonem, de moris acidis, de mirtho, de sandalo, de ligno aloe, atque de daëtilis immaturis. Quos omnes tum in solida forma, tum liquida parare ij solent. **GVILAND.** Memini aliàs ex te intellexisse, illos medicos syrupos ægrotis exhibere, non ut nostri faciunt in aurora, sed ad ægrotantium, assidentiumq; libitum omnibus, si libeat, horis, parum syrupi mistum aquę exhibentes. Qui quidem vsus quantum sit laudandus, vel non, aliàs aperuimus. Omnes ferè hos syrupos scio nostros etiam medicos sequi, præter syrupum, de sandalis, de ligno aloe, atque de daëtilis, quibus nos planè caremus, proinde hos mihi tantum narrato. **A L P I N.** Parant syrupum ex sandalis hoc modo, capientes sandalorum alborum modice flauorum, drag. 10. contundunt crasso modo, & duobus diebus, in unc. vj. aquę rosaceę, infundunt, posteaque colant, & colatam aquam seruant. Deinceps idipsum sandalum in tantundem aquę rosaceę bulliunt ad medietatis consumptionem, mista que simul aqua infusionis cum aqua decoctionis in ipsa dissoluunt sacchari optimi libram, atque coquunt, dum consistentiam syrupi adipiscatur. Parant uero ex ligno aloe,
acci-

accipientes illiusce ligni optini,seminum balsami à folliculis mundatorum,an.dra.2. spice Indæ, gariophyllorum, nucis muschatæ, mastiches,an. dra. 1. omnia crassiori modo contundunt in tenuissimòq; lineo panno albo obuoluunt, ligant, atque infundunt in libram aquæ rosacæ, mox decoquunt vsque ad tertie partis consumptionem, atque in colatura dissoluunt sacchari optimi libram, rursusq; quod satis est coquentes, syrupum conficiunt, cui postea addunt muschi orientalis chirat. Hic syrupus calfacit omnia membra, præsertimq; stomachum, & cerebrum, eaq; & cor valde roborat, stomachus ad concoquendum eo robustior fit, ex quo etiam haud immerito experiuntur, laxiori facto summo opere conducere, atque non minus cordis palpitationi, resolutis, conuulsis, asthmaticis, atque alijs morbis itidem maxime subuenit. Ex dactilis vero faciunt sumentes succi dactilorum immaturorum lib. ij. s. succi granatorum acidorum lib. 1. sacchari optimi, lib. quinque, ex quibus secundum artem faciunt syrupum, quo frequentius vtuntur ad ventriculi intestinorumq; relaxationem, atq; ad sanguinis fluxum, maximeq; ad cruentas expuitiones. Hæc q; de Aegyptiorum syrupis erant dicenda, tempusq; est, vt de purgantibus medicamentis, quibus ij vti consuescunt, nunc etiam loquamur.

*De purgantibus medicamentis à medicis Aegyptijs
vsitatis. Cap. V.*

G V I L A N D I N V S.

LIBENTISSIME purgantium medicamentorum, quibus ibi ij medici vtuntur, vsum ex te audiam. Etenim illos plura ex his familiaria habere, nobis fortasse incognita, ac noua, quæ nostris quoque medicis valde accepta erunt, tuq; atque alij multi in Occidentalibus Indijs nouerunt plura medicamenta, ex Aegypto quoque quodpiam nouum purgans medicamentum ex te cognitum nobis asportatum. ALP. Neq; multa ibi purgantia medicamenta noui, quæ ob aliquam singularem facultatem, atque præstantiam digna tuis auribus putem. Aegyptij siquidem medici, vt aliàs etiam à nobis dictum est, medicinæ haud perfectè incumbunt, quòd ea apud illam gentem in viliori pretio

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

pretio est, proinde in ijs locis pleriq; medici empirici existunt, qui si quid boni in medendo habent, hereditate potius à priscis medicis ipsis relictum, quàm scientia acquisitum possident, ex quo non miraberis in ijs locis medicamenta plura noua non fuisse inuenta. Dicam tamen, quæ ibi hisce annis eam gentem pro moliendis corporum purgationibus exercere ac affectare cognouerim. Medici vero ij, quo ad purgantium vsum, Cayri duplici secta interstincti sunt, siquidem plerique illorum, quique medicinam in nobiles exercent, sic in purgando se gerunt, vt ab omnibus soluentibus fortibus abstineant, timentes in regione summe calida, corpora à valide soluentibus nimis calferi, vacuari, resolui, atque labefactari, quare abstinēt ab vsu scamonij, turbith, ellebori vtriusque, cataputię, mezerei, esule, cucumeris asinini, brionię, cyclaminis, colocynthidis, atque aliorum huiusmodi. Horum vsu certe ea corpora valde incalcescerent, purgarentur, & resoluērentur, præsertim quæ quod ex te audiui, ibi pleraque corpora esse temperata, habitusq; moderate carnosum, pinguis, & mollis, quæ quam facillè, & multum resolui Gal. in lib. 10. atque etiam 11. meth. med. memorię prodidit, quod facillè humidum per latiores poros cutis diffluat, ac resoluatur. Adde plerosque illorum stomacho languidiori constare, tum ab vsu frigidorum ciborum, tum a potu aquæ, venerisque ab vsu immoderato. Itaque rectè faciunt medici illi abstinentes ab vsu valide soluentium, quia omnia valide soluentia calidissima sunt, multumq; caloris natiui resoluētia, vt Gal. in lib. de purg. med. facult. testatum reliquit. Sed quid clarius Hippocrate? qui scripsit: Sub cane, & ante canem molesta sunt purgantia medicamenta. Aestatis vero ambientis caliditatem idem atque calidæ regionis calidam temperiem pollere, nemo ignorat. Non confirmauerim tamē utique id verum esse, cum magis crediderim illos haud parum errare, in nobiles omnes vsum lenientium potius quàm purgantium medicamentorum exercentes. **G V I L A N D.** Quid inquires illos in regione summe calida abstinentes in purgandis corporibus à valide soluentibus medicamentis errare? vide ne tu quoque hac de re sis accusandus, atque in maiorem errorem labaris. **A L P I N.** Si potes parumper pati, vt quod sentio loquar, id forsitan haud ita certe affirmabis, atque nos eiusdem sententiæ esse cognosces. Itaque dico non in hoc stare medicorum Aegyptiorum errorem, quod ibi abstineant ab his fortibus soluentibus, hoc enim nunquam

quam ausus essem affirmare, sed quòd ij nò modo à fortibus abstineant, sed ab omnibus soluentibus. **GVLAND.** Quid rursus affirmabis, an nòne solent illi ibi corpora aliquando purgare? qui si id faciunt an non medicamentis soluentibus id præstant? **ALPIN.** Purgantur quidem in Aegypto pleraque corpora medicamentis sic debilibus tum qualitate, tum quantitate, vt humores noxij à stomacho, vel primis venis debiliter moueri queant, quæ profectò lenientia magis quàm purgantia vocanda sunt. Ea verò huiusmodi esse solent, quippè cassia Aegyptia, quæ ibi copiosa prouenit, manna, Tamarindi, syrupus ex granatis dulcibus soluens, de manna, hæc sunt ijs in purgando maximè familiaria, atque in vsu frequentissimo. Rarissime soluentibus vtuntur, atque in modica, si ijs vtantur, quantitate, qualia sunt rhabarbarum, mirabolani, sena Mechina, Agaricus, & alia. His aliquando vtuntur, sed in exigua adeo quantitate, vt potius humores mouere, quàm educere queant. Nemo, quidem rhabarbari dragmam vnã cum dimidia transcendit, vel dragmam agarici, quibus tamen rarissime vtuntur, quia tormenta concitant, interim, quod rarissime contingit prædictorum, aut senæ, aut mirabolanorum dragmam cum vncia mannæ, miscent, vel cum tantundem syrupi ex manna parati, vel syrupi ex granatis dulcibus solutiui. His medicamentis loco valide purgantium vtuntur, putantq; sic se purgare posse humoris exuperantis copiam, quod tamen non assequuntur, quia plerique utuntur nuper dictis lenientibus absque vllò soluente, rarissimiq; sunt, qui vtrisque commisit, vti velint. Quibus quidem exuperantes humores plurimum mouent, parumq; vacuant, qui non vacuati tum in venas exiles ex motione inculcati, ipsas obstruere possunt, tum, quod peius est, ad nobilia viscera decurrere possunt. Sed hic quoque plures medicos Aegyptios reperiri certo scio, qui hoc modo purgantes humores interim præualido pharmaco purgandos, lenitorio mouentes, modicumq; ex his ducentes sæpius in causa fuerunt, ut multi putridis febribus correpti obstructionibus ex humore vi medicamento per venas attracto, & non vacuato, aduētis, aut alijs è nouo exinde concitatis, perierint. Aegyptij itaque, vt ad rem nostram nunc redeamus, quanquam corpus ipsis sit purgandum, quod vel articulorum doloribus vexetur, vel asthma, vel vertigine, vel alio morbo, validiori purgatione indigente, vnciam mannæ, vel cassiæ cum saccharo, vel syrupi è manna, aut ex granatis dul-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tis dulcibus, binas vel tres vncias exhibēt, qui tamē plurib. vicibus purgant, quotidie, alij, & alij alternis saltem diebus, alij vero horum vice, quod tamen rarissime faciunt, & multo cum timore, vel rhabarbari, vel agarici, vel fenæ, vel mirabol. dragmam offerunt. Multos ego ibi noui febricitantes in eodem morbo pluribus vicibus mannae, aut cassiae, vel libras sumpsisse, minime tamen sanatos, qui mox semel tantum præualido purganti medicamento plurimum purgati statim sani euasere. Sed his omissis, tempus est, vt sigillatim de prædictis medicamentis, quibus ad purgandū eo modo illi vtūtur, sermonem habeamus, eaq; primum narremus, quia multa ab his super sunt disputanda de illorum purgandi usu. **GVI-LAND.** Rectè putas, atque à Cassiæ Aegyptiæ narratione ex ordine. **ALPIN.** Cassia fructus est omnibus notissimus, de quo copiosius in alio libro dicemus, ipsius duæ obseruantur differentiæ, quarum altera ex loco, in quo nascitur, colligitur, quando cassiæ alię Cayri, alię Damiatę, & alię Alexandrię proueniant, ex quibus locis uarijs aliquam etiam bonitatis differentiam præferunt. Quę Cayri proueniunt atque Alexandrię, omnium sunt optimę, dupliciq; differentia obseruantur, siquidem alię colore nigro rubescente, qualis in Abissinis uisitur, atque alię nigre cernuntur, illę his meliores existunt, abissinęque ex colore gentis, uocantur. Vtręque sunt in frequenti usu, corticeque constant tenuiore. Quę uero Pelusij, nunc Damiatę, colliguntur, omnium minime utiles creduntur, quia sunt corticis crassioris, modicumque pulpę habent, atq; etiam minus ad soluendum efficaces reperiuntur. Quare ex cassijs Abissina ceteris omnibus meritò magnitudine, tenuiori cortice, multa que substantia, atque efficaciori soluendi ui præfertur, hac nigra Cayrina inferior est bonitate, & omnium minime Damiatina, quę parua, crassiori cortice, nigriorique colore cernitur. E siliquis extracta pulpa ibi omnes libentissime utuntur in omnibus morbis, ac symptomatis à flaua, atque exusta bile obortis. Etenim ipsam per os sumptam sanguinem, calidosque, ac exustos humores educendo atque obtundendo, refrigerare, purioremq; sanguinem facere opinantur; stomachum etiam a quibusuis excrementis ipsa exonerari multiplici experientia apud eos compertum est. In calidis distillationibus ad pulmones, uel thoracem prolabantibus summa cum utilitate eam frequētant, interim solam, interim manne, ac saccharo candido, uel oleo amygdalarum dulcium mistam,

quam

quam sic paratam, atque simplicem renes, & vesicam summopere iuuare experiuntur. Mannæ vero, qua illi vtuntur, quatuor ibi obseruantur differentiæ, quarum prima est similis grano mastiches, quam nostri mastichinam appellant: Secunda est adulterata ex amido, saccharo, & modico mannæ mastichinæ, eaq̃, existit, quam nostri vocant bombacinam. Has duas mannæ species Aegyptij, atque Arabes Siracost nūcupant. Tertia, (tereniabim ab ijs dicta) est rubra, granulosa ex Armenia asportata. Quarta est quidam liquor, vt mel, qui interdum condensatur, colligiturque supra arbores montis Synai in Arabia deserta à Reuerendis monachis Caloieribus, eum montem habitantibus eamq̃; consulis, Cayri degentibus illi offerunt, quid magnum ipsis donare opinantes. Hanc vocant terengibil. Vfus cuiusvis dictarum specierum non differt à nostrorum medicorum vsu. Apud illos maximè commendatur mastichina, quæ ad purgandos omnes humores in vsu frequentiori habetur, præsertimq̃; in affectibus pectoris à calida causa concitatis, & in siticulosis. Namq; ipsam inflammationes mitigare, februmq̃; calorem, atque sitim extinguere, atq; aluum mediocriter subducere, testantur: Eius uero quantitatem idoneam sic metiuntur, vt pro singulo anno dragmam exhibeant ascendunt vero in totum vsque ad binas, vel ad plus ad tres vncias in adultis. Tamarindi non minus apud ipsos in vsu existunt, quàm sit cassia, & manna. Quorum duplex genus ibi obseruatur, alterum, quod ex regione Sahit defertur, atque alterum ex India, hoc altero bonitate præfertur. Indosq̃; tamarindos bazzi appellant. His Aegyptij vtuntur frequētissime in morbis calidis, siccisq̃; à flaua bile ortum ducentibus. Siquidem hunc humorem commodè ac iucunde vacuant, sitimq̃; omnium maximè extinguunt. Ipsis vero vtuntur infusis, infundunt enim ipsos in aqua simplici fluminis Nili, vel stillaticia cichorei, vel endiuia, uel sonci, vel alterius huiusmodi qualitatis per septem horarum spaciū, aquamq̃; percolatam cum saccharo, sc̃bricitantibus siticulosis propinant. Non desunt, qui subito infusis tamarindis exemptis, aquam cum saccharo epotant. Paucissimi sunt, qui eos bulliunt, uerum non nisi binis, uel tribus ebullitionibus. ibi quoque tamarindi non secus quam nuces muschata, aliaq̃ne aromata, condiuntur, saccharo conditos assumere consueuerunt, qui sunt etiā gustui iucundissimi, commodeq̃; biliosos humores purgant. Sic conditos plures secum in longis itineribus.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ribus deferre solent, præsertimq; per desertæ Arabiæ loca iter facturi, quando iter facientium corpora ex longo itinere, solis calore inflammata, vsu tamarindorum iuuentur, quoniam ipsis nõ modo susceptum calorem contemperant, uerum etiam, quod non sic facile est iter facientes per ea loca arenosa, ac à Sole inflàmata homines a sitim non cruciari, sitim extinguunt. Sæpe etiam tamarindis fructus berberis addunt, ubi præsertim roborare, ac adstringere volunt, quæ duo seiunctim in aqua infundunt, moxq; vtriusque simul mistum infusum propinant ei sæpe addentes mannam mastichinam, uel terengibil, in petiam ligatum, hæc q; potio iucunde aluum subducit, a biliosisq; humoribus exonerat. Frequentant non minus syrupum solutiuum ex granatis dulcibus paratum, quorum succum ibi habent dulcissimum. Parant uero syrupum istum, capientes eius succi dulcissimi libram unam ac mediam, quem bulliunt ad consumptionem tertiæ partis, cui alij mannam, alij amidum, alij penidia, alijque iulep addentes, syrupum conficiunt. Vt plurimum uero parant accipientes succi illiusce ebulliti libram, mannæ mastichinæ libram semissem, iulep uiolati, unc. 4. Quæ miscentes syrupum conficiunt. Hunc dicunt aluum lenire, biliosos humores uacuare, atque sanguinem refrigerare. Vtuntur etiam syrupo soluente ex manna parato, quem parant ex mannæ dragmis centum, aque dragmis quinquaginta, mellis despumati dragmis decem, parumq; simul bullientes, syrupum conficiunt. Prædictorum syruporum exhibent adultis usque ad tres uncias. Hæc igitur sunt medicamenta, quæ ad purganda nobilium corpora in usu frequentissimo apud eos, qui se primates medici profitentur, atque uera purgandi methodo uti opinantur, existunt. Dicunt enim ijs se corpora blandissime purgare, adprimeq; hunc purgandi modum ijs corporibus conducere, nihilque noxæ inferre. Vbi uolunt insignem aliquam moliri purgationem, unciæ manne addunt binos scrupulos, uel ad plus dragmam rhabarbari, uel agarici, uel senæ, uel mirabolanorum. Interim uero prædictorum purgantium medicamentorum dragmam cum saccharo rosaceo mistam exhibent. Hos medicos ijs blandioribus medicamentis corpora nobilium purgantes, ueram medendi artem callere ciues omnes, ac nobiles existimant, hosque prædicant, atque usque ad sydera ipsorum præstantiam tollunt. GUILAND. In memoria habeo ieiuno, ut ita loquar, purgandi modo, priscos illos, doctis-

simosque

fimosque medicos cæpiſſe vti, non vt illū ex artē optimū crede-
 rent, ſed vt multas contumelias uitarent, quibus rectē medentes ſæ-
 pe, vt vſus requirebat, illorū corpora purgantes validioribus me-
 dicamentis, ab illa barbara gente afficiebātur. Nā inſignes purga-
 tiones illi damnabant, quæ ſi aliquando quibuſdam torminibus
 ijs medicamentis operantur, veh miſeris illis medicis, quorum ali-
 qui vel verbera etiam in mercedem accipiebant. Hincq̄; blandis
 illis vti medicamentis ipſi cæperunt. Hocq̄; non ex te tantum ſed
 ex pluribus alijs, dum Cayri olim moram facerem, audieram. A L-
 P I N. Hic ieiunus purgandi corpora vſus, apud primates medi-
 cos, vt iam dictum etiam eſt, qui nobilibus tantum medentur, in
 vſu eſt frequentiffimo, quem ij omnes libenter ſequuntur. Alij
 vero, & non pauci in vrbe Cayri exiſtunt, qui oppoſito modo cor-
 pora purgant, hi etenim corpora non niſi prævalidiffimis purgan-
 tibus vacuant, qualia ſunt ſcamonium, colocynthis, multaq̄; ſemi-
 na validiffime purgantia, quæ apud eos in maximo ſunt vſu. Quæ
 medicamenta in magna etiam doſi audaciſſime plebeis, ruſticisq̄;
 concedunt. In vſu apud aliquos ſimiles empiricos, & audaces me-
 dicos quædam ſemina exiſtunt, quæ immodice per vomitum, &
 per ſeceſſum purgant, ſuntq̄; his omnibus vſitatiora, quædam mi-
 nutiffima caulium ſeminibus proxima, ex his enim vnciã, quę eſt
 communis aduſtorū doſis, craſſo modo contūdunt, ex quibus cum
 aqua miſtis maſſam conficiunt, quam egrotis deuorandã offerunt,
 hoc enim inopum remedium eſt, quod non ſecus quàm antimo-
 nium valide purgat. Cuidam mulieri Turcę publice per eam vr-
 bem pro mulieribus hyſtericis medicinam facienti, hæc ſunt fa-
 miliariffima, quibus dicitur multas diuitias ſibi ipſam parauiſſe,
 apud omnesq̄; creditur doctiffima. Fateturq̄; ſe morbos mulierum
 omnes rectē ſanare poſſe, viroſq̄; minus illorum morborum cog-
 nitionem habere poſſe, quod non liceat ipſos oculatim pudēdorum
 partes omnes mulierum ſedulo obſeruare, ex quo ignorant ſepiſ-
 ſime multorum vterinorum affectuum cauſas. Hanc mulierem,
 medicam ipſe noui, mihiq̄; fuit ualde familiaris, pulchraq̄; atque
 perliberalis uifa eſt, noſtrisq̄; fatis perbenigna ac faceta. Aliqui
 ſemine utuntur abdelmeluth vocato, quod præſtantius quàm cata-
 putia purgat, & aliqui feminibus abdeleherua appellatis, quę ſunt
 ricini Arabici ſemina, alij ſcammonium exhibent uſque ad drag-
 mam, alij vtroque elcboro præfertimq̄; nigro, coloquinthide, tur-
 bith,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bith, & alijs huiusmodi generis, quę ualidissime purgant. Sed iam hoc empiricorum vsu, præualide purgantium, sermonem claudamus. Ex quo animus cupidus effectus est, dignoscendi ex te, an in curandis morbis longis, contumacibusq; laudabilior sit usus leniter ac benigne purgantium, quàm eorum, quę præualide purgāt. Quando sapientiores medici leniter purgantium, quę medicamenta benedicta appellant, usum libentius sequantur, quàm ualide purgantium, dicantq; corpora nunc non sic, ut olim esse robusta, quę ualida medicamenta ferre queant: atque è contra antiquiores ac eruditiores, ut Hippoc. Gal. Auicenna, atque alij ualidorum medicamentorum usum semper secutos fuisse ipsorum monumentis planè constet, non minusque hoc tempore sepe ignara muliercula, quem nunquam plures doctissimi medici medicamenti benedictis sanare nequiuerunt, unica nuperdictorum præualidorum medicamentorum medicamento, curarit. Qua in re ualde accipiti tuę opinioni acquiescere uolo, quam nunc audire, & cognoscere ex te summopere expecto.

Vter nobilium, vel plebeorum Aegyptiorum purgandi usus sit laudatior, siue an purgando medicamenta leniter vacuantia præualidioribus præsent. Cap. VI.

G V I L A N D I N V S.

VTRVMQVE purgandi usum Aegyptiorum inutilem iudicandum censeo, quando neque lenientibus, benedictisque appellatis illis medicamentis corpora omnia rectè purgari possint, neq; minus imbecillium, mollium, pinguium, rariq; habitus corpora ualide purgantibus tuto uacuentur, facile siquidem ipsa ab his nimium resoluuntur. Exindeq; neuter horum purgandi usus mihi laudandus planè uidetur. ALPIN. Hinc nobis data occasione, libenter ex te intelligerem, cum tu apud antiquos celeberrimos medicos medicamenta in usu fuisse ad morbos curandos ualidissime purgantia, cognoris, qualis fuit uterque elleborus, scamonium, colocynthis, peplium, atque alia huiusmodi, nunc

di, nunc uero non modo in Aegypto, sed in toto terrarum orbe plerique medici vsum leniter purgantium libenter frequentant, vtrum valide purgantium medicamentorum vsus, leniter purgantium vsui in morborum curatione præstet. **GVLAND.** Mirabari mihi tam arduam inter medicos litem resoluendam nunc indicasses, quasi meos humeros, quid uis ponderis gestare posse arbitreris. Nolo tamen hunc laborem subterfugere, quo te tantopere meo iudicio delectari nunc sciam. Itaque mea hac de re hæc erit sententia, quam non audies, nisi prius aliqua clarioris cognitionis gratia tibi prædixero. **ALPIN.** Rectè sanè, nam sine aliqua distinctione non posse resolui quæsitum puto. **GVLAN.** Id ipsum arbitror prænosendum, etenim iam nouimus præualida medicamenta robustis corporibus conuenire, minimeq; imbecillioribus, quanquam eos ipsa morbi quoq; magnitudo postularit, eodem itidem modo leniter purgantia robusta corpora parum iuuare affirmandum erit. vidi enim multos ab assumptis leniter purgantibus, nihil aut parum purgatos fuisse, & aliquos etiam ex purgantibus pharmaco non inualido parum deiecisse. Quamobrem non omnibus corporibus eadem purgantia conuenient, sed varijs, vtique varia, vt Gal. in 4. de rat. vict. in morb. acut. testatum reliquit, quandoquidem corporum habitus, temperamentum, sexus, ætas, victus, cælum, anni tempus, varia purgantia admittunt. Cui etenim dubium, corpora habitu pingui, ac carnosio, difficilius purgari, quam gracilia: & frigidi temperamenti existentia, quam calidi, & densi habitus, quàm rari, & duri quàm mollis, & rarioris molliorisque qualia sunt puerorum, valde à medicamentis resolui, & quæ frigido constant temperamento, quàm calido facilius ferre ea medicamenta, proinde ualidiora pharmaca requirere, & calida corpora præterquam, quod citius resoluuntur, magis etiam ab his resoluuntur. **Zarotus** Zarotus medicus doctissimus, mihi olim affirmauit, cum in Transyluanix locis aliquot annis diuersaretur, quamplurimos non nisi à præualidissimis medicamentis vacuatos obseruauisse, ex quo ipse non nisi præualida purgantia ibi in omnibus eorum locorum accolis medendo exercuisse dixit. Eodem quoque modo mulieres molles, ac rari habitus, plusquam viri a purgantibus medicamentis labefactantur. Atque ex ætatibus pueritia, & senectus difficilius purgationes ferunt. Itidemque crapulis indulgentes, difficulter purgantur. in coelo itidem calidiori omnibus cor-

R poribus

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

poribus purgationes difficillime existunt. Hippocratesque hinc dixit, sub cane, & ante canem molestas esse purgationes. His itaque praëauditis, rem propositam facilius resoluemus. Omnibus igitur corporibus, ex quacunque causa facile resolubilibus, praesertim in calido caelo degentibus, medicamenta leniter, & non valde purgantia conducent, ex quo, illos Aegyptios, qui purgando nuperdictorum feminum, & aliorum validorum purgantium usum frequentant, etrare cognoscimus. ALPIN. Igitur usus purgandi olim priscis medicis familiaris, utebantur enim ij ad purgandum scammonio, colocynthide, elleboro, pepilio, atque alijs validissimis purgantibus, illo, quem nostri nunc medicamentis benedictis appellatis exercent, minus utilis censendus erit? GVLAND. Apud Hippocratem elleborum album fuisse purgans familiarissimum cuilibet nostrum notum est, quod in 2. lib. de fracturis, & quarto aphorism. manifestissime legitur. In lib. etiam 2. de rat. vict. in morb. acut. in pleuritide, vbi dolor aliquando ad hypochondria descenderit, usum nigri ellebori, ac peplij commendauit, & Gal. in quartana febre album elleborum in lib. primo, ad Glau. vtilem esse docuit, etsi ipse in 6. lib. epidem. affirmauerit, ipsum esse violentissimum purgans. Familiaria Galeno medicamenta purgantia, vt potè quæ apud ipsum in usu fuerant, sunt catapocia ex aloë, colocynthide, scammonio, ab ipso olim parata, quæ deuoranda dedit homini habenti linguam prætumidam, vt in lib. 14. meth. menden. legitur: atque etiam confecta ex aloë, colocynthide, scammonio, agarico, bdellio, & gummi Arabico. Quorum usum in tuffientibus à saluginosi humoris distillatione ex capite ad pulmones, lib. 5. meth. summopere commendauit. Quæ quidem Catapocia, in libro de remedijs facile parabilibus, ad psydracia, atque alopeciam laudauit. hæcque composuit, vt in 3. lib. de remed. facile parabil. colligitur, ex aloës vntijs sex, mastiches, vntijs duabus, rotidemq, absinthij succi; colocynthidis vntijs quatuor, hocq; medicamentum appellat catapocia ex aloë, & paratum ex aloë, colocynthide, scammonio, agarico, atque alijs; vocat hyeram *ἡ δὲ κολοκύνθη* *ἰδίος*. Hæc enim medicamenta validissime purgantia in usu fuerant apud Hippocratem, & Galenum medicorum omnium facile principe. Hinc à nobis sciri potest, apud ipsos non medicamenta leniter purgantia, sed valide purgantia ad vacuanda corpora in usu fuisse. ALPIN. Vera loqueris, sed ij benedictis appel-

tex. 27.
aph. 13. 14.
15. 16.
tex. 2.
66. 3. tex.
29.

cap. 8.

cap. 14.

appel-

appellatis medicamentis a nobis cognitissimè carentes, cogebantur illis uti, quæ validissime purgant. G V I L A N D. Hoc uerum nunc concedatur, nihilominus in temperatis corporibus, quæ non ex multa copia, neque admodum ex tenacibus ac crassis humoribus ægrotant, validissime purgantia, simul cum humoribus carnem liquantia, bonæ humiditatis non parum educunt, veluti in Cachochymis, malorum uè succorum, ubi multi impacti, infarctiq; sint, tenaces ac crassi succi in viscerum meatibus, leniter purgantia nunquam poterunt radicitus uniuersam purgare humorum copiam, Frustraque volentes multos in visceribus infarctos succos tenaces ac crassos educere, tentant illos leniter purgantibus vacuare, vel alijs à nostris medicis usitatis, quibus raro, uel nunquam morbum à multis, & tenacibus illis succis ortum, perfecte sanant: Quod uidere possumus in multis diuturnis febribus, quotidianis, tertianis, & quartanis. In istis sæpius obseruauimus humores noxios ab assumpto leniter purgante, potius moueri, quam uacuari, pluresque sic ægrotantes his leniter purgantibus sæpe in eodem morbo deuoratis, potius fastiditos, quam curatos uidi, quos sæpe quæpiam indocta muliercula unico pharmaco ualidissimo, non sine doctissimorum medicorum dedecore, perfecte sanauit. A L P I N. Non omittam hoc loco historiam plane tua dicta confirmantem. Cayri erat Helena Christiana Cophta, annos nata triginta, cui à suppressis menstruis purgationibus caput seuisis doloribus lædebat, eoq; ipsa molestissime cruciabat, uigilijsq; assiduis cum assidua tussi, atque orthopnæa misera etiam detenta, quæ uix recta ceruice respirare poterat, perdoctaq; ab amica muliercula, ac planè suasa, antimonij præparati grana quinque deuorauit, à quo medicamento in primis uomitu multa cruda pituitosa, crassa, ac uiscida excrementa reiecit, & mox biliosa, uiridia, & tandem æruginosa, atque atra multa, eadè per aluum deiecit, ex qua uacuatione statim sic bene se habuit, ut nocte tota infecuta dormierit, atque quæ euerit, a tussi, orthopnæa, capitisq; dolore planè sanata. Pluresq; alios uidi ibi huiusmodi ualentibus purgationibus à morbis fere incurabilibus fuisse sanatos. G V I L A N D. Atque his malis nos non sic ex arte medemur, ut antiqui faciebant, utentes præualidissimis purgantibus, uolentes potius noxiorum humorum copiam uacuare, etsi non sine ægrotorum molestia insignes hæc uacuationes operarentur, quàm ab ea naturam deuinci, & non tentata ualida purgatione,

gatione, finire exitium sequi. Multi ex medicis reperiuntur, qui ægrota corpora præ manibus habentes, à crassis, tenacibusque multis succis in uiscerum meatus, cavitatesve infarctis, curanda, dubitantes posse omnes illos humores uacuari, naturamque ægrotantium, uel uires non rectè præualidum purgans perferre, prius sinunt naturam copia humorum uinci, quàm purgationem tentare, uel experiri uelint, quod tamen postea sæpe uiribus morbo imparibus factis, non sine maximo ægrotantium detrimento facere coguntur.

ALPENN. Fortasse hinc non semper abhorrendas præualidas purgationes, colligitur, quinimo magis illas quandoque ægrotis multum conferre; Quod Hippoc. in primo lib. aphorism. docuisse uisus est, cum dixerit: Deiectiones non multitudine sunt existimanda, sed si talia deieciuntur, qualia conueniunt, & ægri facile tollerant, atque ubi usque ad animi defectionem expedit ducere, faciendum, si æger possit tollerare, & multo magis cum eiusdem omnino sententiæ Gal. in Commento fuerit cum dixerit, in maximis etiam inflammationibus, & uehementissimis doloribus nullum maius noui remedium, quàm usque ad animi defectionem euacuare, adhibita distinctione an mittere sanguinem, an purgare oporteat usque ad animi defectionem. GUILAND. Multos iuualle insignes, ac etiam immoderatas ualidissimis purgantibus præstitas uacuationes, non raro multis obseruatum est. Plures inueniuntur, qui uel stibium præparatum, uel eris infusum sumpserunt, ut ab antiquis hepatis, lienisque obstructionibus sanarentur, quibus per uomitum, & aluum copiosiori facta uacuatione, pristina sanitas restituta fuit, qui nunquam potuerunt alijs uel medicamentis leuiter purgantibus sanari. Ex quo forsitan suspicandum est, apud Hippocratem, aliosque eius temporis medicos doctissimos, ueratrum album fuisse in usu familiarissimo, quod morbos breui tempore, ac perfecte humorum noxiorum multitudinem, uisceribus, atque alijs internis partibus tenaciter adherentium, præualida ui abstergendo, euellendo, atque purgando sanaret. At tu Hippocratis Galeni que præceptum in primo lib. aphorism. memoriæ proditum in medium quoque attulisti, qui ambo docuerunt, corpora aliqua interdum etiam ad animi usque defectionem purgari posse. Quorum sententiæ sic omnes fere nostros medicos distorsit, ac turbauit, ut plerique ipsorum nunc contendunt, illiusce aphorismi præceptum Hippocrate dignum non esse, quoniam in ea non sunt sententia.

aphor. 13.

aphor. 23.

tentia, ut innoxie possint corpora unquam ad animi defectionem purgari, neque id ex arte medicos facere vlllo pacto debere affirmant, neque si fiat, tutum esse: Qui tamen, vt tantorum medicorum sententiam seruarent, plurima commenti sunt, alij siquidem dicētes, communi quadam ratione, & non proprie ab his dictum fuisse, vacuationem aliquando ad animi vsque defectionem moli-ri posse, & alij verborum seriem peruertentes, negant hæc verba, ad animi defectionem, in antiquis Codicibus reperiri, atque alij Hippocratis aphorismum corruptum fuisse affirmant. Quem sic quoque Galenum interpretatum fuisse, cuius mos est, sic vt iacent, Hippoc. textus ac verba commentari. Nonnulli etiam opinantur licere aliquando corpora purgari ad animi defectionem, at per defectionem, non exquisitam syncopim, quæ resolutis spiritibus fit, sed leuem quidem animi defectionem, quæ sæpissime assumptorum purgantium qualitate, vel ab humore acri, ore stomachi læso, vel etiam in intestinis, dum mucosi acresque humores ab ipsis euelluntur, atque transeunt, torminibus quibusdam concitatis, vel etiam à quapiam leui resolutione vacuationem insignem secuta, excitatur, qualem quisque nostrum in praxi in multis purgationibus aliquantulum maioribus, quàm par foret, vel à medica-menti, vel ab humorum qualitate infesta, in stomacho, vel intesti-nis angorem, vel tormina concitante, sæpissime obseruauit. Plures siquidem ab his causis etiam à non præualido purgante in syncopim sæpe labuntur. Hincq; fit, quod omne præualidum purgans aliquam defectionem pariat, aliqua spirituum resolutione facta, aut ab eius infesta qualitate, vt in elleboro, scammonio, stibio præparato, alijsque similibus medicamentis obseruatur. Vsum præualidi purgantis, vbi aiunt, ad animi vsque defectionem purgan-dum esse, Hippocratem atq; Galenum intellexisse, quale veratrum erat Hippocratis tempore, quo omnes semper cum vacuarentur, lipothymia aliqua corripiebantur. Omnesque medici stibium, æris infusum, sambucum, camelæam, scammonium, aut aliquod eiusmodi validissimum purgans exhibentes, præmonent ægro-tos purgandos, fore à medicamento vi præualida, atque ab eius in-festa qualitate stomachi angoribus, torminibus, atque aliquando animi defectionibus medicamento cooperante, tentandos. Itaque per purgationem ad animi defectionem faciendam insignem, ac copiosam, quæ fit præualidissimo purganti, Hippoc. Galenumque

intellexisse multis hinc persuasum est. Quæ dum fit multi leui li-
 pothimia corripiuntur. Neque alienum à ratione, & experientia
 esse puto, quosdam copiosis ac insignioribus his purgationibus iu-
 uari posse, præsertim robustos, eas tolerâtes, maximeq; à vehemen-
 tissimis inflammationibus, vel doloribus ex copia humorum exor-
 tis cruciatis, quippè copia molestantis humoris profus vacuata,
 dolores tolluntur, atque inflammationes sanantur. Et quanquam
 non æquè facile, perinde ac sanguinis missio, purgatio fisti firma-
 rivè possit, nihilominus, non est ex his, quæ fieri nequeunt, etsi quan-
 doq; valde difficile, fluentem aluum firmare, ac sistere. Quapro-
 pter, vt tandem quæsitum dubium resoluam, in omnibus antiquis
 morbis, qui à tenacibus multis succis, obstructionibusq; viscurum
 pertinacibus, oriuntur, in tumoribus, suspîriosis, asthmaticis, in an-
 tiquis doloribus, præsertimq; articulorum, in chronicisque febrî-
 bus, atque in alijs similibus morbis contumacibus, dummodo ro-
 bur corporum admittat, præualidorum purgantium vsus, leniter
 purgantium vsui præferendus videtur. In debilioribus verò cor-
 poribus præualidâs vacuationes ferre nequeuntibus res ex oppo-
 sito creditur, siquidem his leniter purgantia magis cõferent, etiam
 si morbi causæ validum purgans exposcerent, non secus quàm in
 mittendo sanguine nos sæpe obseruamus, in ijs, quibus morbi ra-
 tione plurimum sanguinis esset vacuandum, viribus, vel ætate, uel
 alio renuente, sanguinem mittimus in pauciori tamen quantitate,
 qui tantum commodi illis affert, quantum nuper dictis debilibus
 corporibus leniter purgantia, si enim maximam ferre potuissent
 vacuationem, maius quoque eis commodum accederet, proinde
 iuuant, quæ non inopportuna quantitate fiunt vacuationes, quan-
 tum iuuare possunt. ALPIN. Verum dicis, namque, vt aliàs tu
 quoque narraſti, ego etiam multos vidi à diuturnis ex capite in-
 pulmones distillationibus languidos, ac penè tabidos effectos, ac
 redditos, vt vix eorum salus amplius sperari potuerit, nihil per ló-
 gum tempus à benedictis illis vocatis purgantibus iuuatos, semel
 à deuorato scammonio, vel stibio, vel colocynthide largiffime pur-
 gatos continuò sanos euasisse. Cæterum hæc medicamenta requi-
 runt medicum non minus doctum, quam prudẽtem, vt quid opus
 sit, scite, ac prudenter videat. sed nunc satis de his locuti sumus, tem-
 pusque est, vt ad alia transeamus, sed quid de aquæ potu post de-
 uoratum purgans, a quibusdam recepto, iudicabis? GUILAND.

De eo nunc etiam quæpiam à nobis dicenda erunt, sed clarius antea hunc mihi vsum manifestes, ut rem apertius tractemus.

Apud nonnullos Aegyptios in vſu eſſe ab aſſumpto purganti medicamento, frigidam multam propinari. Cap. VII.

ALPINS.

R I D I C V L V S sanè his vſus ac valde barbarus tibi videbitur, quippè medicos illos non paucos ab aſſumpto ſtatim purganti medicamento, ægrotis multam frigidam aquam bibendam propinare. Ego vnum hoc ex ea ſæpius obſeruauit, leniſſimo medicamento, inſignem per aluum vacuationem fieri. Multi illorum conſueſcunt ex omnibus medicamentis purgantibus, caſſiam, mannam, terengibil, ſyrupum de granatis ſolutiuum, atque ex manna paratum cum aqua exhibere, in primis quidem caſſiam, vel mannam, vel aliud nuper dictorum medicamentorum ægrotis offerunt, paulo poſt aquam propinantes frigidam, alij eius binas, vel tres libras, atque alij quantum ægroti bibere queunt, concedentes, ex qua ſæpe ego, etſi ab ea aluus turbata multa deiecerit, tamen multos penè mortuos, toto corpore ea cauſa immodicè tumefacto, vehementiſſimisq; doloribus lacerato, conſpexi. Multis quoque rursus poſt aſſumptam mannam aqua ad binas libras perhauſta, aluum abſque multa moleſtia ſubductam deieciſſe, atque contuliſſe vidi. Quod fortasſe accidebat, quia aqua Nili ſubdulcis, & tenuiſſima, perinde ac ſerum lactis, alui deiectionem adiuuabat. **G V I L A N D.** Barbarus, ac ſumme periculofus vſus mihi videtur, à nulloq; imitandus, quinimo ab omnibus abhorrendus, neque etſi aliquos commode, ac vtiliter eo purgatos fuiſſe dixeris, aliquid boni habere putauerim, quòd caſu eos ſic purgatos fuiſſe certus ſim, aqua ſiquidem omnis quam optima ſit, omniq; culpa vacet, vt Gal. in 3. de vict. rat. in morb. acut. docebat, tarde meat, difficile concoquitur atq; egrè deſcendit: quonam itaque modo aqua poterit vim purgantem medicamento fouere, atque augere? atque ſi ex ipſa aliquando commo-

de quospiam purgatos compertum sit, in causa fuisse, vel ab ea cruditas concitata, vel natura ex multitudine aquæ excitata intempestiue ad expellendum. ALPIN. Nihilominus ego sum huius sententiæ, quod ipsa, quæ est omnium aquarum, vt aliàs demonstratum est, & tenuissima, & maxime concocta, modice sumpta possit commodam alui deiectionem adiuuare, multoq; magis, quod omnes aquæ Aegypti aliquid nitri sapiant, tota etenim Aegypti terra nitrosa, ac falguginosa est, proinde aqua quoque illiusce fluminis supra terram nitrosam transiens, aliquantulum in se nitri naturæ retinere potuit, quamobrem aqua illa subducendi, vel abstergendi quapiam facultate prædita sit, cuius rei fortasse non spernendum hoc erit argumentum, quod omnes aduenæ, cum primum Cayrum accesserint, eaque aqua in potu vsi sint, per multos dies diarrhæam copiosam patiuntur, hincq; etiam ipsam fortassè, præterquam quod probè in tã longo itinere à Solis calore concocta est, etiam aliquantulum nitri habens, ventriculi calorem non sic labefactet, neque sit ita ipsi stomacho molesta, vt alibi, percipitur. Auerrhoes etiam in lib. 7. collig. dixit: Et quantitas quam dare debes ex rheubarbaro, est à duabus drachmis vsq; ad tres, miscendo ei syrupum iuleb, & squinzibim an. vncia vna, cum quinque partibus aquæ frigidæ. Atque hoc fortassè idem inuenietur apud Auicennam, Haly, atque Rhasim, & alios, qui interim aquam post purgans medicamentum frigidam dare præcipiunt. GUILAN. Possêt quidem aquæ Nili fluminis inesse talis vis, sed tu hac non contētus, vsu aquæ etiam ab assumptis pharmacis ex Auerrhois aliorumq; Arabum præclarissimorum medicorum testimonio probare videris, quod si ita est, animaduertas uelim, Auerrhoem, atq; alios Arabes medicos, aquam frigidam dandam illis tantum consueuissè, quibus præ caliditate stomachi periculum est, ne vel vomant medicamentum, vel in syncopim ferantur, vt manifestissime cuique sedulo prædictorum scripta animaduertenti, & ipsorū mentem percipienti, notum erit, sed de hoc vsu hæc dixissè nobis sufficiant, atque ad varia composita medicamenta, quibus ea gens vititur, accedamus.

De theriaca, atque alijs compositis, medicamentis, quæ in vſu ſunt apud Aegyptios.

Cap. VIII.

G V I L A N D I N V S.

N O N N E etiam Aegyptij medici compositis aliquibus medicamentis vtuntur? quæſo, ſi quæ ſunt, ea mihi narres. **A L P I N.** Pauciſſima composita illos in medendo exercere obſeruauī, nullaq; ad purgandum, neque catapotia, neque electuaria ſcitu digna. **G V I L A N D.** Ea tamen qualia ſint narrare quoque non tepigeat. **A L P I N.** Quæ ex medicamentis compositis apud eos in vſu fuiſſe tunc temporis ab ijs didiceram, hæc planè exiſtunt, quippè theriaca, bernauī, bers phenoniè, philoſepha, atque Diameſch. Hæc enim ſcitu digna eos in medendo frequentare animaduerti, ſed omnium maxime theriacam Andromachi Senioris, quam iuſſu Turcarum Regis ipſi ſumma cum diligentia componunt; in alijs vero, quæ dixi, medicamentis non eandem adhibent illi diligētiam, cum pro arbitrio omnes domi componere poſſint, ea quiſque enim medicinę etiam planè ignarus, vt lubet, ea pro vſu ſibi parat, ac componit. De theriaca vero res aliter ſe habet, ſiquidem non licet alicui ipſam priuatim componere, ſed publice corā omnibus medicis, in publico loco, quòd pro ipſorum rege componatur, cuius iuſſu omnis cura ac diligentia ab illis adhibetur, vt perfectiſſima ac abſolutiſſima perficiatur. Atque hinc Aegyptij, apud quos nunc optima medicina obſoleuit, theriacam cæteris alijs medicamentis accuratius componunt, eiufque compositioni maxime incumbunt, qui ſciant hac ratione ſe ſuo regi obſequi, cui tale medicamentum gratiſſimum eſſe intelligant. Accedit etiam, quòd id medicamentum apud omnes Aegyptios in frequentiſſimo eſt vſu, quando ferè ad omnes morbos ea gens theriaca vtatur. Locus, in quo eam componunt eſt templum, vrbiſ Cayri præclariffimum, Moreſtan vocatum. In eo omnes medici iuſſu præfecti, cum archiatro medicorum, ſiue principe, quem Achim Baſſi appellant, ſimul conueniunt,

niunt, mense Maio ferè semper, vt de hac præclarissima compositione paranda consilium apud ipsos habeatur: ibi tum is qui compositioni faciendæ designatur, qui est pharmacopola exercitativissimus in ea compositione, solamque theriacam componit; coram omnibus pastillos omnes conficit, cum quibus postea totam compositionem accuratissime absoluit. Is, autem qui eo tempore, quo Cayri ego medicinam faciebam, compositionem hanc moliebatur, fuit Mahemet ebne Haly, vir quidem quamuis Mahemetis affecla, morum tamen integritate non spernendus, quique aduenas plurimi facere præ se fert, fingit tamen ingenti spe lucri, ex multa theriaca, quam aduenis continue vendit. Nunquam tamen ego, & si mihi admodum domesticus, ac familiaris esset, theriacæ compositionem, quam illi seruant, ex eo discere potui, nunquam voluit me ipso etiam præsentem legere; Timent enim, si nos ipsorum compositionem, quam cæteris absolutiorem ac præstantiorem esse opinantur, ab ipsis didiceremus, multi lucri, quod cum aduenis plurimis Italis Germanis, Polonis, Anglis, Gallis, Flandris, aliarumque; multarum nationum hominibus sæpissime in Aegyptum nauigantibus continuè faciunt, se non paruam iacturam ac damnum passuros. Vel etiam quia illis lege interdictum est Christianos homines eam compositionem posse docere. Hincque nemo aduena potest vilo pretio ab illis eam compositionem intelligere.

G V I L A N D. Hoc iam diu sciueram, sed tu qua nam arte vsus fuisti, vt eam ab illis intelligeres, auro fortasse pharmacopolæ illius, timorem, atque legis interdictum te expugnasse puto. **ALPIN.** Nullo meo consilio id accidit, sed casu atque ab alio Mahemete mihi valde familiari, rei herbariæ longe omnium Aegyptiorum doctissimo, cui quotidie ex Arabia, atque Aethiopiæ, Indiæque; locis aliqua noua medicamenta ab amicis mittebantur, theriacæ, quam Aegyptij componunt, integram ac veram habui descriptionem: paucis enim diebus antequam ab Aegypto discederem, Deo volente, mihi contigit, ne citra sic desideratam illorum theriacæ compositionis cognitionem, exinde malo animo abirem, idque nec aurum, nec aliud munus, nisi multa eius viri erga me humanitas confecit. Apud ipsum enim cum discederem, vidi librum permagnum, & mirabilem, qui a doctissimo Aegypto, olim Sultani cuiuspiam Aegypto Imperantis mandato, qui omnes Aegypti, Arabiæ, Aethiopiæque; locorum plantas diligentissime obseruauerat, de omnium

omnium illorum locorum plantis conscriptus fuerat. Quem si rectè latinitati donatum nostri haberent, de multis medicamentis peregrinis lites omnes absoluerentur. Fortè fortuna igitur, vt ad rem nunc redeam, diebus pauculis, antequam illinc discederem, cum quorundam simplicium medicamètorum occasione, dictum Mahemetem herbariæ professorem conuenissem in eius apotheca se ligentem, parantemq; simplicia pro theriaca Aegyptiorum, ab omnibus medicis illo tempore indicta, vt illa in Morestan mitteret Mahemeti theriacæ compositor. Nam Mahemet ille, qui iam multos annos theriacam componebat, solitus erat omnia medicamenta, quibus theriaca paratur, ab eo accipere. is rogatus à me, quid tunc negotij haberet, cum respondisset herbas, succos, gummata, radices, semina, atque alia medicamenta simplicia pro componenda theriaca se ligere, quæ in Morestan ad Mahemetem compositorem missurus erat, schedulam, in qua theriacæ compositio Archiatri medici Aegyptij litteris descripta legebatur, eiusdem medici, quoque sigillo submunitam, rogatus, mihi se præsentem legendam paululum concessit, atque postea etiam permisit, vt totam eam diem illam commodius perlegere possem, ac contemplari. Cuius scripturæ principium cum Aegypto medico Hebræo Italicam quæ ac Arabicam linguam callente, cum legissem, theriacæ esse compositionem, quam per eum annum medici Aegyptij componere pro Turcarum Rege constituerant, quamprimum agnoui. In qua, vt iam dictum est, aderat Achim basî subscriptio. Illam continuò domi cum dicto Hebræo medico, præsentem etiam Ostauiou Rouereto Tridentino medico excellenti, qui cum

Franc. Delphino, ibi pro Serenif. Dominio Venetò Consule

Clarissimo, in Aegyptum, medicinam exercendi causa

venerat, ex Arabico idiomate in latinam lin-

guam verti, quam quidem ne amplius tuum

desiderium remorer, hoc modo scriptis

traditam nunc ex me audies. Ve-

rum nomina medicamen-

torum scribere pri-

mo Arabice, &

mox la-

tinè clarioris

cognitionis gratia volui.

The-

*Theriaca compositio, quam singulis annis Aegyptij
pro Turcarum Rege componunt, quam Thar-
rachfaruc appellant. Cap. IX.*

A L P I N V S.

TTheriacam igitur componant, accipiunt.

Acras haufel, idest pastillorum Scyllinorum, dra. 864.

Acras Affa, idest pastillorum ex serpentum Tahir vocatorum carnibus paratorum, dra. 432.

Acras Alindaracoron. i. pastil. Hedicrou, dra. 432.

Darfelfel idest piperis longi, dra. 432.

Affium Rumi, idest opij Thebaici, dra. 432.

Zarauerd. Idest florum rosarum, dra. 216.

Hasselefuffan, idest radices iridis, dra. 216.

Scordium, idest scordij, dra. 216.

Garicum, idest agarici, dra. 216.

Dehenbalaffan, idest opobalsami, dra. 116.

Darfini, idest, cinnamomi, dra. 216.

Rohobfus, idest succi Glycirize, dra. 216.

Bezer Saglian idest seminum bunij, dra. 216.

Mur amar, idest Myrrhe colorate, dra. 108.

Zaffaran, idest croci, dra. 108.

Chest mur, idest costi amari, dra. 108.

Atcher, idest floris squinanthi, dra. 108.

Selica feuda, idest cassie nigre, dra. 108.

Sombul endi, idest nardi Indici, dra. 108.

Condor Abiat, idest Thuris albi, dra. 108.

Felfel abiat, idest piperis albi, dra. 108.

Felfel assuet, idest piperis nigri, dra. 108.

Zenzibil idest, zimziberis, dra. 108.

Steca dus idest sticados, dra. 108.

Elchelimat, idest therebenti, dra. 108.

Faudeneg, idest calamenti montani, dra. 108.

Rhauend seni, idest rhabarbari, dra. 108.

- Maschatramassie, idest Dictami, dra. 108.
 Frassium idest prassij, dra. 108.
 Pentaphilum, idest pentaphyli, dra. 108.
 Petroselinum, idest petroselini, dra. 108.
 Chamefitos, idest chamepytheos, dra. 72.
 Giahade, idest polij, dra. 72.
 Phu, idest Valerianæ, dra. 72.
 Amama, idest amomi, dra. 72.
 Tinmaçtum, idest terræ sigillatæ, dra. 72.
 Sombul Rumi, idest spicę Gręçę, dra. 72.
 Colochtar, idest vitrioli, dra. 72.
 Mea seile, idest styracis liquidę, dra. 72.
 Abbalaffan, idest carpobalsami, dra. 72.
 Hehud, idest acori, dra. 72.
 Rasianeg samar, idest seminum fęniculorum, dra. 72.
 Gentiana, idest gentiana, dra. 72.
 Sang Arabi, idest gummi Arabici, dra. 72.
 Gardemani, idest cardamomi, dra. 72.
 Rohob Chachia, idest succi Acatię, dra. 72.
 Nanachue Endi, idest ameos Indi, dra. 72.
 Bezer carafs, idest seminum apij, dra. 72.
 Anisum helb, idest aniforum dulcium, dra. 72.
 Chemadrios, idest chamedrios, dra. 72.
 Sefelios, idest sęfelios, dra. 72.
 Mu, idest mei, dra. 72.
 Horf, idest nasturtij, dra. 72.
 Hafart leget, teteis, idest succi hypocistidis, dra. 72.
 Secbines, idest serapini, dra. 72.
 Hyufaricum, idest Hyperici, dra. 72.
 Gindubalestar, idest castorei, dra. 72.
 Zarauendtauil, idest Aristolochię longę, dra. 72.
 Daucum, idest Dauci, dra. 72.

Vini granatorum, aut vini antiqui quantum sufficit. Mellis
 optimi partes tres. **GUILANDINVS.** Theriacę huic descri-
 ptioni addenda quoque à te est pastillorum in primis, qui ex
 scylla conficiuntur, mox etiam aliorum, compositio. **ALPI-**
NVS. Pastillos Scyllinos parantes, accipiunt scillam albam
 mediocris magnitudinis, quam triticea pasta contectam, ac

con-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

conclusam in ignem ponunt, vriq; sinunt, quousque pasta circa Scillam posita, perfectè affata videatur, ac crustam contostam contraxerit, quam continuò eximunt, atque extrahunt, quodq; intus cæpæ scillæ est molle accipientes, ei farina orobi permista, in ea portione, vt respondeat duabus scillæ partibus vna farine, & plus etiam farine admiscent, si scilla multam habuerit acredinem. sicq; in miscenda farina scillæ se gerunt, vt ex multo, vel paucò scillæ acri sapore farine quantitatem expendant. scillis acriori sapore præditis farine plus, & minus his, qui obscuriorem habet acrimoniam permiscentes. Vtrumq; quippè percoctam scillam, atque orobi farinam manibus conterunt, atq; postea simul mista in mortario contudentes, massam efficiunt, ex qua orbiculos paruos faciunt, digitis prius oleo rosaceo inunctis. hosq; permittunt per multos dies sub vmbra ficcari. Viperinos vero eodem certè modo, vt Gal. in lib. primo, de antidotis docet, ipsi parant, vno hoc excepto, quod ex viperarum carne, ex quibus nostri suos faciunt pastillos, eos non parant, sed ex quibusdam serpentibus, viperis tamen omnino corporis colore, magnitudine, figura, atque habitu proximis, capite excepto, quod in viperis nostris depressius est, cornibusq; caret, siquidem serpentum illorum capita, vna, vel duobus cornibus prædita sunt, duo femina, vnum mares habent, quæ cornua sunt veluti acutissimi acus, quibus mulieres ad suendum vtuntur, atque in hoc nostræ viperæ ab Aegyptijs differre cernuntur. Sed de his posterius copiosius loquemur. Pastillos vero alindaracorum, quos nostri hedicroos vocant, parant, accipientes.

Darfifahan, idest corticis rad. aspalati, dra. 108.

Cassabelderira, idest calami aromatici, dra. 108.

Idam balassan, idest, xilobalsami, dra. 108.

Chest mur, idest costi amari, dra. 108.

Affarum, idest afari, dra. 108.

Mu, vel Meù, idest mei, dra. 108.

Achaouan, idest mari, dra. 108.

Mastichè, idest mastiches, dra. 108.

Fecahatcher, idest floris squinanthi, dra. 360.

Rauends, idest rhabarbari, dra. 360.

Selica, idest cassiæ, dra. 360.

Darsini, idest Cinamomi, dra. 360.

Sambul endi, idest spicæ Indæ, dra. 288.

Sadeg

Sadeg endi, idest folij Indi, dra. 288.

Mur, idest myrrhæ, dra. 432.

Zaffaran, idest croci, dra. 216

Omnia hæc terunt tenuissime, atq; cum vino granatorum miscen-
tes, digitis opobalsamo inunctis ex ea massa orbes faciunt, quos in
vmbra siccant.

*In quo Aegyptiorum theriacæ descriptio differat ab
ea, quæ ab Andromacho Seniore olim memo-
ria fuit prodita. Cap. X.*

G V I L A N D I N V S.

ANC theriacæ descriptionem, quam Aegyptij sequun-
tur, longè ab ea, quam Andromachus Senior docuit, dif-
ferre patet: Primum quidem numero ingredientium
medicamentorum ab ea differens est, quando in hac ingredientia
medicamenta sint nouem, & quinquaginta, in Andromachi vero
vnum, & sexaginta: Deest Aegyptiæ asphaltus, siue bitumen lu-
daicum, Centaurea, galbana, malabatum, opoponax, neque in ea
perfectus ingredientium simplicium numerus obseruatur. An-
dromachi etenim theriacam simplicia omnia ingredientia sex nu-
meris comprehenduntur, quorum primus est quadraginta octo,
secundus viginti quatuor, tertius duodecim, quartus sex, quintus,
quatuor, atque vltimus duorum. Aegyptiorum theriacæ descri-
ptioni deest sextus numerus, quæ tamen cæteris alijs numeris simi-
lis est, suosque habet Andromachi descriptionis numeris planè
respondentes, quanquam in maiori quantitate illi ipsam vna vice
componant. Primum enim ingredientium ordinem faciunt octin-
gentorum cum sexaginta quatuor, qui fanè magnus numerus in-
gredientium, descriptionis Andromachi primum numerum decies,
& octo plus comprehendit, cum Aegyptij decies, & octo plus
theriacæ vna vice componant, quàm sit Andromachi descriptio.
Primus igitur ordo ingredientium simplicium, & secundus, & ter-
tius, & quartus, primo, & secundo, & tertio, & quarto Androma-
chi ordinibus rectè conuenit. In quinto vero partim conuenit, &
partim differt, conuenit, quod ex quatuor cum viginti simplicibus
medi-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

in medicamentis, omnia, exceptis duobus, habet, quando solum malabatum, atque thlaspi ei deest. Differt etiam, quia alia habet, quae in Andromachi descriptione non leguntur, qualia sunt, acorus, apium, & nasturtius, habetque reliqua, quibus ab Andromachio sextus ordo datur, qualia sunt, castoreum, aristolochia longa, atque daucus. Alia desunt, non enim Aegyptij in sua compositione ponunt, asphaltum, opopanax, & centaureum: ex his itaque nobis persuasum est, illorum descriptionem scaterere multis erroribus. Sed cupio, ut de omnibus rursus ingredientibus commodius loquamur, eaque altius speculemur, à pastillorum preparatione factò principio. **ALPIN.** An non omnium pastillorum in theriacam ingredientium compositionem ex dictis didicimus? **GUILAN.** Quaequam de ingredientibus in pastillorum compositionem, fore à nobis clarius cognoscenda existimo; atque in primis, quia tu dixisti, pastillos ex viperarum carnibus parandos, ibi ex serpentibus thayr vocatis parari, velim, ut serpentem illum, ex quorum carnibus pastillos, vel trochiscos illos conficiunt, mihi sedulo describeres, ut clarius ipsum cognoscere possim. **ALPIN.** Thayr serpens est longitudine duorum ad summum cubitorum, corporis magnitudine, colore, figura, ut nuper etiam dictum est, viperis à nostris uocatis, proximis, hoc excepto, quod caput habent magis latum ac depressum, atque in eo cornua alba gestant, mas unum, & foemina duo, in sincipite, non secus quam acus acutissimos, ex quibus aliqui iudicarunt, illum serpentem veram esse cerastem, quod si Arabum cerastris descriptioni acquiescendum esset, sine dubio cerastris ille serpens non erit putandus, quando in hac fera siue serpente, non reperiantur cartilagine spinarum loco, sed eadem spina, quibus viperarum corpora praedita sunt, neque, ut aiunt, plura quam duo cornua gestant, quae recta, minimeque obliqua cernuntur; Neque dignoscitur in his feris, quod Aetius in lib. 13. scriptum reliquit, his profecto verbis dicens: Cerastris magnitudine cubitalis est, longissimus cubitorum est duorum, corpore vero arenosus est, & iuxta caudam desquammatu: eminentias habet in capite duas, cornuum similitudine. Audiui in commorsis ab his serpentibus thayr vocatis eadem plane symptomata obseruari, quae à viperarum nostrarum moribus prodeunt, hocque unum certo scio, non esse illorum morsum usque adeo exitiosum, ut de cerastris morsu à multis proditum est. Testis erit Antonius Palmerius presbiter

ter admodum reuerendus, qui multos annos Cayri, multis Venetis Consulibus sacra ministravit, fuitque Cancellarius, is mecum vna vidit, Mahemetum theriacæ compositorum, duos thayr vocatos serpentes, dum vt nobis aliquando ostendere vellet, manibus contrectaret, ab altero ipsorum commosum, sola theriaca foris intusque; adhibita sanatum fuisse, in quo cum omnia symptomata viperarum apparuerint, sine dubio affirmare poterimus, thayr viperam cornutam esse, cum solis cornibus à vipera nostrorum differat. Ex horum carnibus pastillos illi, vt iam etiam dictum est, non dissimili, quo nostri parant modo. Hedicroos verò, quos alindaracorum appellant diuersissime ab ijs, qui tum à magno, quos Gal. in lib. de theriaca ad Pisò. docuit, tum ex Andromacho ab eodem Galeno, in lib. primo, de antid. litteris proditi fuere, componunt. Quod tibi ex ipsorum narrata descriptione manifestissimum esse puto. G V I L A N D. Admodum certè dissimilis est hedicroorum hæc pastillorum descriptio, ab ea, qua in illis componendis, vsus fuit Galenus ex Andromachi mente, attamen illos veris, ac legitimis plerisque ingredientibus vti existimo, quòd in his locis non sit difficile multa medicamenta simplicia haberi, cum Aegypto Arabia, Aethiopia, India, Græcia, sint contermina, in quibus præclara multa simplicia, quæ à nobis desiderantur, sponte nascantur, atque facillime illuc conuehantur. A L P I N. De bis omnibus, dicam libere, quid ab his didicerim, atque quid sentiam. Et vt à Darfisahan, qui est aspalathus Dioscoridis, principium faciamus dico, illos in hanc hedicroorum compositionem veram radicem aspalathi conijcere, quam ex Creta, vel Rhodò ipsi se habere aiunt, quæ est valde crassa longa, dura, coloreque flauo rubescente, admodum odorata. Eam Dominicus à Rege, qui pharmacopolam Cayri agebat pro Georgio Hemo Consulatum tunc gerente, in Cretæ loco propè portum Fraschia dictum meo iussu plures radices excerpfit, & Cayrum pro vsu secum tulit. Arbustus est aspalathus ramulis densis, spinis albis, durisque horridus, folijs rutæ proximis, atque floribus aureis, raris, sparthij florum æmulis, summe odoratis, ego eam plantam iucunditate eximia odoris, ex eius floribus, vbi Cretæ loca aliquando diuersarer, ad nares elata cognoui. Alij sunt, qui eo carentes, quandam herbam substituunt, quam falsò aliqui darfisahan vocant, hanc ego hyperici speciem ex eius figura, & seminibus nigris subrubescensibus, in paruis fol-

liculis, qui picis redolent odorem, iudico. De Cassab, elderira rectius, quàm nostri, cum vero ac legitimo mea sententia vtantur calamo aromatico, & non acori radicibus, quæ nunc apud multos herbarum materiæ ignaros medicos, pro calamo aromatico in vsu familiarissimo existunt, qui quam bene hoc intelligant, tu melius in herbarum materia exercitior explicabis. G V I L A N D. Quid? non omnibus manifestissimum est, calamum aromaticum esse non radicem, sed cannam, vel calamum? quod ex Dioscoridis verbis plane verum esse constat, dixit enim: Calamus odoratus in India nascitur, melior est fuluus dense geniculatus, & qui assulose frangitur, plena araneorum fistula, albicans, lentus in mandendo, & adstringens, ac cum aliquanta acrimonia amarus. Et Plinius quoque cannam esse calamum aromaticum affirmare videtur, cum dixit: Inest fistulæ araneum, quod vocant florem. Ac Serapio, & Canna eius est plena cuiusdam res similis texturæ araneæ cuius, color est albus, & est viscosa. Ex quo aperte cognoscitur, falsã esse eorum sententiam, qui acori radices verum calamum aromaticum esse affirmant, quando neque calamus acori radices existant, neque concauitatem habeant plenam eius medullari substantia, quam florem ipsi appellant, neque assulose frangantur. Atque tu illum sæpe mihi ostendisti verum, ac legitimum, quem ex Aegypto tecum asportasti, qui quidem certissimus calamus aromaticus antiquorum est, calamus enim in primis est, coloreque subfuluo spectatur, est fistulosus, concauus, odoratus, amarus cum aliqua acrimonia, assuloseque frangitur, idest in frustula multa inæqualia, inque fistularem meatum araneum florem vocatum habet. Hoc si Aegyptij in componenda non modo theriaca, sed in omnibus alijs medicamentis, vtantur, rectius certè quam nostri agunt. Cassab elderira Arabum verus proculdubio est calamus aromaticus. Hinc rogatos vellem omnes tum medicos, tum pharmacoceas, vt illum aspernari nolint tanta cum componendorum medicamentorum, iactura. Cuius copia, modo ipsum in usu recipere voluerunt, ex Aegypto, atque Syria cis non deerit. A L P I N. Gratulor te hanc veritatem cognouisse. Sed nunc age de xilobalsamo; de quo non minus etiam multi ex nostris hæsitant, quanquam nonnullos ramulos, tenues, rectos, subrubescentes, odorem ac saporem nõ obscure veri opobalsami redolentes, in suis officinis habeant, quos eo nomine etiam appellant, qui certissime veri ramuli plantæ balsami

mi existunt, id quod ego sensibus verum esse cognoui: nã non modo Cayri asportatas ex Arabia recentes virgas vidi, verum etiam Venetijs in Arbusculo veri balsami, quem domi meæ viuẽtem plures viderunt, atque quod magis mirum multis videbitur, etiam ex illius paruuli balsami arbussti stipite, vbi ala quæpiam foliorum ab eo abscindebatur, verum opobalsamum stillasse multi spectarunt, quod ex gustu, atque odoratu omnes qui aliàs asportatum ex Aegypto verum opobalsamum viderũt, verum esse falsi sunt. Hoc vidit Iacobus Contarenus, Senator Clarissimus, plantarumq; materiæ doctissimus, atque studiosissimus, Nobilissimusque Ioannes Vuthus Anglus, simul cum nobilissimo Fererio Gallo, quampluresque alij tum Angli tum Germani, atque Marcus Phenarius Venetus pharmacopola præclarus simpliciumque medicamentorum cognitionis non ignarus, ac alij multi, quos, ne te virum doctissimum maiori tẽdio, quam liceat afficiam, omitto. Hanc vero balsami, carpobalsami, & xilobalsami veritatem in dialogo de balsamo olim Cayri conscripto fufius manifestavi, de qua etiam inferius non pauca erunt suis locis rursus memoriæ mandanda. Multas recentes virgas balsami ex Arabia Cayrum valde citò conuectas inspexi, quæ eximium odorem opobalsami spirabant, qui tamen adeo cito exoluebatur, vt paucos post dies obscurissime sentiretur. G V I L A N D. Atque hinc est, quod hæ virgæ, huc asportatæ, in tam longo itinere odore multum resoluta, obscurissimum tum saporem, tum odorem referunt. Quamobrem laudarem ego, vt pro illis interim carpobalsamum odoratum substituerent. Sed per Achaouam, quid intelligũt? A L P I N. Per Achaouam herbam aliqui accipiunt camomello valde similem, quam achaoen, vel vehouen, velalachuan etiam appellant. Crescit hæc herba copiosissima in Aegypto, præsertimq; Cayri, in loco Sbechie vocato, altitudine paulo minore ipsius camomelli, floribusque ei maxime proxima, ac folijs matricariæ siue parthenio, similis; ipsamque ego sæpissime virentem decerpsi, quæ obscurissimũ tum saporem, tum odorẽ, atque etiam ingratum edebat. Aliqui vero sequentes fortasse Auicẽnam, dicentem achaoam esse acuti saporis, atque odoris, aliam herbam albam odoratam, atque cum acri sapore organiferè æmulam intelligunt, ex quo non adeo errasse Auicẽnam constat, qui dixit, achaoam habere flores odore atque sapore maro proximos, iam dictam herbã acuti odoris, saporisq; intelligens,

an vero ipsa verum marum sit, adhuc ignoro. Per darfini optimam cannellam intelligunt, siue cinnamomum, quod nulla in re à cānela differt, quam gracilitate, odorisque, ac saporis præstantia; Fasces multos conspexi veri, vt arbitror, cinnamomi, qui cortices erant cannellæ colore, contorti, vel obuoluti, cannellis multo tenuiores, graciliores, & breuiores, crassitiem veri calami odorati, habentes. quo etiam tenuiores existunt, qui vetustate omni ferè, tum sapore, tum odore carebant. Etsi aliquibus odor aliquis, vel sapor aderat, satis obscurus, atque non nisi cannellæ proximus sentiebatur. Quam speciem cannellæ tenuem, breuem, obtortam, darfini Arabes appellant. Quæ maxima cum difficultate in Aegypto inuenitur. Quam nostri cannellam communiter dicunt, Arabes chersè nuncupant, & cassiam ligneam felica. In qua multi etiam Cayri decipiuntur, non tamen in theriacæ compositione ipsam ponunt, quando veram cassiam illi semper in ipsa adposuerint, opinantes felica non esse cassiam ligneam, sed corticem ex Barbariæ locis asportatum, crassum, ac subrubrum, qui cortex, me iudice, est verus ac legitimus macer Dioscoridis. hunc corticē felica seuda vocant. Ibi vero multæ felicæ circumferuntur, quarum in vna aureus est cortex, amarus, cum quadam adfrictione, cuius decoctum, & infusum in aqua simplici frequentant instar fomenti, ad oculorum lipitudines, quibus mirifice prodest, quem corticem vocant felica umrà. Alter est cortex subflauus, vel subruber, vel subniger, sapore subdulci, stipticoq; ac omnis odoris expers, quem aliqui veræ cassiæ ignari, cassiam esse opinantur, hincque aliqui ipsum appellant, quod cassia nigra sit, felica seuda, quod idem est, ac si dixerint, corticem nigrum. Hunc corticem verum esse Dioscoridis macerem ego sine dubio ex notis à Dioscoride proditis, affirmarim. Est & tertius cortex, quem felica per excellentiam appellant, quasi dixeris, cortex, omnium præstantissimus, qui sanè cassia est vera, quã nostri ad differentiam fistulæ solutiæ, quam etiam cassiam vocant, ligneam cassiam dicunt. Per rhauend seui, rhabarbarū accipiunt, & per fadeg endi cinnamomi folia, lauri folijs proxima, sed multo maiora, quibus nostri pro vero folio vtuntur. Per chest, vtuntur quadam radice alba odorata, sapore modice amaro, cum multa acrimonia linguam feriente, quam ex Syria conuehunt, quæ radix si acutissimum odorem, quo caput feriretur, haberet, sine dubio verus costus Arabicus esset. Neque opinor multum falli illos, qui

pro vero Arabico costo ea vtuntur. **G V I L A N.** Id ego quoque verum esse costum Arabicum, puto, recteq; idcirco facere Aegyptios medicos eo vtentes. Neque obstat, quòd caput odore acutiori non feriat, cum Dioscorides dixerit, Syriacum tantum caput odore ferire, non tamen Arabicum, quem potius suauioris, ac iucundi esse odoris scriptum reliquit, vnum est in eo præcipuum, scilicet sapor valde mordens, cum paucò amarore. Sed quæso quid per amomum ipsi intelligunt, de quo inter nostros hæcenus maxima lis fuit? quoque pro eo in medicinæ vsu illi vtantur, audire cupio, atque num semina, an lignum ab ijs credatur. **A L P I N.** Ipsi non feminibus, sed ligno quodam odorato pro amomo vtuntur, quod amama appellant. Est itaque ipsorum amama ramulus breuis gracilis, multis obliquitatibus, atq; paruis densis obtortis ramis præditus, vereq; racemo vuarum figura similis. Est tamen lignosus, durus, frangibilis, colore corticis quidè nigro, subrubescente, ligni vero vel albo, vel flauo, præditus, valde iucundum atque aromaticum odorem respirans: nullius tamen est saporis: hocq; ligno pro amomo meritò vtuntur, cum mea quidem sententia Dioscorides, qui verius de eo scripsit, potius de ligno intellexerit, quàm de feminibus, non abreque dixeris amomum racemosum, quasi lignum vuarum racemis figura similem. **G V I L A N.** Multi aiunt lignum hoc, quo pro amomo Aegyptij vtuntur, esse plantæ rosæ Hierici vocatæ, quod tamen falsum esse comprehenditur, ex hoc præsertim, quod huius stirpis caules, vel ramuli lignosi non existunt, neque frangibiles, neque odorati, quales sunt, quibus pro amomo ij vtuntur, qui duram lignosam substantiam habent, facillimeque digitis franguntur, odoremque suauissimum respirant, & quia flores paruos albos violarum floribus proximos habent, fortasse non immeritò eos pro vero amomo habent: Nam & ipse Dioscorides dixit: Amomum est arbuftum, quod è ligno racemi modo in seipsum conuoluitur, florem habens paruum, album, violis proximum, atque folia brioniæ. Melius ex Armenia portatur, aureo colore, cuius lignum subrubrum, atque odoratum existit. Ex quibus Aegyptios magis, quàm nostros probarem, qui ligno vtantur pro amomo, & non feminibus, vt nostri faciunt, prorsus sapore atque odore carentibus. Res tamen est perdifficilis, quippè vt hæc veritas antiquorum monumentis demonstretur eum apud varios scriptores, amomi historia planè varia inueniatur,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tur, ex qua nihil, vel parum certi elici potest. Sed de myrrha etiam loquamur, quam illi vocant Mur. ALPIN. Per mur myrrham omnes intelligunt, sed tamen optima Trogloditica carent, cuius loco illa vtuntur, quam Dioscorides ergasimam appellat, quæ & Venetos pharmacopæos vti quoque scio. Hæc enim colore, atque aspectu gummi est proxima, odore graui, gustu modice amaro. Alia simplicia medicamenta, quibus vtuntur ad dictorum pastillorum compositionem, eadem existunt, quæ apud nostros quoque in vsu existunt. Hæcque de huiusce compositionis ratione à nobis dicta sint. Nunc peropportunum erit, vt ex medicamentis in theriacæ compositionem ingredientibus, quæ cum apud nostros vsitatis conueniant, & quæ differant, loquamur. GVILAND. Vt lubet, sed non de omnibus, sed tantum de necessarijs breuitatis causa sermo habeatur, ac tantum de his, quorum vsus nõ omnibus adeo patet, & in quibus multi dubitare videntur.

De aliquibus simplicibus medicamentis in theriacæ compositionem ingredientibus, consideratio.

Cap. XI.

GVILANDINVS.

VID itaque intelligunt per denbassam, velim in primis mihi nares: atque mox de singulis alijs, quorũ vsus nostris haud omnino clarus est, erit dicendum. ALPIN. Per denbassam succum balsami arboris, per idanbassam, lignum, & abbolassam fructus, illi intelligunt, quæ omnia vera habent, atque recentissima, quibus ad componendam theriacam atque alia medicamenta, vtuntur. Nostri hæc ex Græcis appellauerunt, opobalsamum, xilobalsamum, atque carpobalsamum. Omnia hæc apud me vera ex Aegypto comportata vidisti, fassusq; tunc fuisti sine dubio legitima ac vera esse. Quoniam autem de his posterius, vbi de balsami planta loquemur, copiosius agemus, propterea alia de his in præsentia dicenda non sunt. De cinnamomoq; & cassia nihil aliud, quam quod de ipsis iam dictum est nos dicere oportet. GVILAN. Quoniam autem vbi de cinnamomo, & cassia sermonem habuisti, non rectè percepi, ideo rursus exploratus

ratius à te eadem audierim, tu enim dixisti, Aegyptios pro cinnamomo, & cassia, ijs tribus nominibus vti, quippè darfini, cherfè, & felica, quibus sanè nominibus intelligūt cinnamomum, cānellam, atque cassiam, scilicet per darfini corticem cānellæ similem, sed eo tenuiorem, longè breuiorem ac graciliorem, in seipsum inuersum, conuolutum. Per cherfè nostram vsitatum canellam, & per Selica, Cassiam, quam ligneam nostri appellant. ALPIN. Cayri vidi nonnullos fascēs veri cinnamomi, præ antiquitate toto ferè odore ac sapore resoluti, idque apud Ioannem de Leonardis, Venetum, mercatorem integerrimū. Erat enim illud cinnamomum, cortices tenuissimi in seipsos cānellæ modo inuoluti, crassitie tamen communium arcuum cordas nō excedebant, vel calamis aromaticis proximi, longèq; erant cānellæ breuiores, quæ palni longitudinem non excedebant. Ipsorumq; odor, ac sapor, quanquam obscurissime ex vetustate sentiretur, nihil differebat, ab eo, quem communis cannella spirat, atque sapit. Cannella igitur, quam, vt iam dictum est, cherfè appellant, neque odore, neque sapore, neq; colore à vero cinnamomo differens est, & solum corticis crassitie, & longitudine interstinguitur. Verum cinnamomum, vt ex multis audiui, cannellæ sapore atque odore præfertur, quia cinnamomi odor suauior, atque validior, saporq; dulcior, atque mordacior sentitur. Hincq; puto Theophrastum scripsisse, cortices tenuiores è furculis, vel sarmentis tenuioribus eximi, cinnamomumq;, quod ex tenuibus fit præstantius, atque cassiam ex crassioribus, minus efficacem, ex quo dicendum est, cinnamomum nihil aliud esse, quam furculorum, vel ramulorum tenuissimorum cortices, & cannella, maiorum, atque crassiorum, atque adhuc crassiorum iuxta Theophrastum, cassia. Qui an verum attigerit, valde dubius sum, quem tu, qui istæc omnia accuratius cognoris, facile illustrare poteris, atque huius veritatem mihi aperire. GUILAN. Quid? cassiam à cinnamomo, & cannella differt crassitie, ac odoris, saporisq; præstantia? hoc planè falsum esse scio, siquidem has obseruari differentias in varijs cannellis, atq; cinnamomis puto, ex quo differunt cinnamoma atque cannellæ inter se corticū magnitudine, ac odoris saporisq; præstantia. Namque cinnamomorum alia sunt tenuioris corticis, odorisq; ac saporis validioris, & alia crassioris, & odoris, saporisq; obscurioris, veluti etiam ex cannellis aliquæ sunt crassiores, maiores præstantioresq;, quoad odoris saporemq; atq;

aliæ minores, atque odoris saporisq̄, humilioris. Ex his colligō cinnamomum, quòd darfini Arabes vocant, nihil aliud esse, quaua corticem tenuissimorum furculorum, qui sunt odoratiōres, ac validioris saporis, & cannellam, quam chersè appellāt, esse corticem crassiore, omniumq̄; crassissimum, qui à crassioris ramis ac truncis aufertur, eamque cannellam quoque esse, minimeq̄; casiam, vt voluit Theophrastus, cum eundem odorem spiret, atque eundem planè seruet saporem, qui in cannellis obseruatur, et si longe obscuriorem. Casiam vero, quam felica Aegyptij dicunt, alterius esse arboris corticem cenfeo, cum diuersissima tum odore, tum sapore à cannella clarissime cognoscatur. odores siquidem saporisque cannellæ, ab odore, saporeq̄; casiaē specie sanè differunt, sapor cannellæ est subdulcis, cum multa mordacitate, at casiaē aliquātulum amarus. Igitur cum casia differētissimum à cinnamomo, cannellaq̄; qui sunt vnus eiusdemq̄; arboris cortices, odorem saporemq̄; edat, quid diuersum à cinnamomo, & cānella necessario erit iudicandum, ex casiaē etenim corticis gracilitatis, tenuitatisq̄; & crassitici differentia, variæ eiusdem profectò casiaē præstantioris, & minus præstantis differentia exurgunt. Cayri plurimos cortices casiaē crassissimos vidi, vsui profus ferè inutiles, cum vix aliquid odoris, atque saporis haberent. Non immeritò igitur Aegyptios ego laudauerim, qui illis tribus nominibus cinnamomum cannellam, atque casiam comprehendunt. Quod autem cinnamomum nunc reperiatur, apud plures medicos eruditos dubium non est, nihilq̄; à cannella differre, nisi, quod ipsa præstantius sit, si enim cannellæ cortices tenuissimi, & gracillimi, ex furculis extracti recentes haberentur, veluti paulo crassiores, quos cannellas, & cinnamoma confusim nostri appellant, habentur, sine dubio essent ad vsum præstantiores, veraq̄; cinnamoma dicerentur. Verum quia odor, saporq̄; corticum tenuissimorum furculorum in humido facile resolubili fundantur, facile priusquam in Aegyptum, vel Syriam conuehantur, in tam longo itinere odor, saporq̄; euanescit, ac minuitur, ea ratione fit, vt mercatores, quod sic citò cinnamoma sua præstantia deficiant, atque inutiliora reddantur, non conuehant ea, tum quia difficilius à furculis eximi possunt, tum quia odore saporeq̄; in tam longo itinere destituta, viliori pretio, & difficilius à mercatoribus venduntur. Cannellā vero, quod certe crassior est, non sic facile à quacūque causa patitur, odore saporeq̄; namq̄;

non deficiat: ob id ex Arabia mercatores conuehunt, quia diutius odorem, atque saporem conseruat, facileq; ab omnibus coemittur. Sed hæc de his dicta sufficiant. Per Elchenlimbat, vt nuper etiam dictum est, in vsum habent resinam terebinthinam, siccam, duram, lucidam, foris albam, & intus flauam, odoratam, qua linguam aspero subdulci sapore ferit, dentibusque cōmansa in ore, ac cera mollescit, sicque in ore substantia mollitie, saporeque cere videtur proxima. Per tinmactum vero bolum orientalem ex terra, in Chia insula certa quadam die mādato Turcæ maris præfēti singulo anno effossa, paratum. Iussu enim huiusce præfēti Battà vocati, cui Turcarum Rex eam terram dono dedit, singulo anno certa ac statuta die ista terra effossa Bizantiū sub sigillo mittitur, ibique rectè purgata in varios orbes formatur, quæ his coloribus spectatur, quippè cineritio, vel subrubro, vel subflauo, saporeque subdulci, adstringenti, lenta, viscofave, atque pingui substantia obseruatur. Hanc terram pro compositione theriacæ habent præstantissimam, è Byzantio sub sigillo Cayrum conductam. Per sang Arabi gummam in compositione recipiūt, quam nostri Arabicam appellant, ex arboribus acatiæ in Arabia petrea nascētibus collectam. Magnam quidem huius gummi copiam eas arbores in Aegypto gignere te scire certò scio. ex quo illos planè errare cognoscitur, qui communem gummam ex Aegypto aduectam verā esse Arabicam negant, sed illam tantum Arabicam fatentur, falsò a Dioscoride perdocti, quæ vermicularis cernitur atq; alba; Quod sanè falsissimum est, quando omnia gummata, non tantum alba lucida, vermicularia, sed etiam gummis nostratibus colore, & figura proxima, exinde asportata, verè Arabica sint, atque ex spinæ Aegyptiæ, vel acatiæ arboribus colligantur. Nulli siquidem in Aegypto, vel Arabia deserta arbores, excepta acacia inueniuntur, uel ibi uiuunt, qui gummata gignant, omnia quæcunque illinc asportantur in arboribus prædictis, & non in alijs colliguntur, ea enim loca omnia, cerasis, prunis, pomis, pyris, atque alijs arboribus gummatum feracibus carēt, sola acacia ibi est, quæ gummata gignat, sed de his etiam, ubi de Acatia arbore loquemur. Per Rholo chachiæ, succum ab immaturis filiquis illiusce arboris expressum intelligunt, eoq; in hac compositione vtuntur. Miror quidem aliquos excellentissimos medicos, lachrymam ex Acatia arbore collectam, & nō eius succum fore ad componendam theriacam in vsum recipiendum,

quan-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

quando in Aegypto nemo viderit ab hac arbore stillantem lachrymam, colligi, vel illiusce aliquem vnquam fuisse vsu, cum nulla ab ea stilleret lachryma. Neque mirari nos debemus Galenum, atque post ipsum Aetium dixisse, liquidum succum, qui talis semper est, vbi non multum coquitur, ex quo etiam perassatur, nam remanet liquidus modo ab his; (vt nunc omnes nescio qua negligentia faciunt,) à nimio calore nō perassetur, atq; siccat. Ibi enim liquidus, mollis, acatiæ succus, reperitur, atque siccus, & durus, sicci vero maior est vsus apud Coriarios, pro tingendis corijs, ficcus optimus est recens, nigro colore subrubescente, atque sapore subdulci atque adstringenti obseruatus. A meo, quem Nanachue endi vocant, vtuntur optimo, ac syncerissimo ex India delato. Pro Gardemani vtuntur iisdem feminibus aromaticis, à nostris pro cardamomo receptis. Daucum ex Creta perquirunt optimum, quo vtuntur. pro Hehud, idest acoro vero vtuntur, scilicet illis radicibus, quibus nostri pro calamo aromatico vtuntur, quæ verè radices acori existunt. In vsu aliorum ingredientium à nostris Aegyptij non differunt, iisdem ac nostri simplicibus medicamentis recipientes in vsu ad componendam theriacam. G V I L A N D. Video etiam Aegyptios multos errores committere in componenda theriaca, proinde meritò suspicandum à nobis videtur, tot laudes ei à multis datas fortasse non conuenire, vel neque ijs morbis, atq; venenis, quibus sic præstantissimè succurrere dictum est, ita præsentaneum, atque tutum esse auxilium; eos ego tibi errores distinctius explicabo, tu vero quid sentias expectabo.

*Errores, quos Aegyptij committunt in componenda
theriaca, atque de ipsorum theriacæ præ-
stantia. Cap. XII.*

G V I L A N D I N V S.

VLLI dubium, quin Aegyptij in componenda theriaca multos errores committant, in primis ipsorum compositio ab ea, quam Andromachus docuit, multum differt numero ingredientium: cum ex Andromachi Senioris descriptione constet, ingredientia theriacam esse numero vnum ac sexaginta, &

ta, & Aegyptiorum descriptio fit tantum quinquaginta nouem, eiq; etiam deerit asphaltum, siue bitumen, centaurea, Galbana, malabatum, opopanax, & tlaspsi, quæ omnia habet Andromachi descriptio. Aegyptia vero quædam habet, quibus illa caret, acorum, apium, atque nasturtium. Præterea Andromachi descriptio ingredientia medicamenta sex numerorum ordines complexa est, quorum primus constat, quadraginta octo, secundus, vigintiquatuor, tertius duodecim, quartus sex, quintus, quatuor, sextusq; & vltimus duobus. In Aegyptiorum vero descriptione, quinque tantum ingredientium numerorum ordines leguntur. Mellisque etiam in compositione triplam addunt proportionem, cuius Andromachus nullam præscripsit quantitatem, præterea trochischorum, vel pastillorum alindara descriptio apud ipsos diuersa plane est ab ea, quam Gal. laudauit. Pastillos quoque ex carnibus cornutorum serpentium parant, quos omnes nostri medici damnant, multo magis, quod in arenosis locis illi capiuntur, quos Gal. summopere in lib. de theriaca, ad Pison. damnauit. Quid itaque dicemus de præstantia theriacæ Aegyptiæ tot summis laudibus à multis celebratæ? ALPIN. Diuersam sanè esse compositionem ab ea, quam Andromachus scriptam reliquit, eaque causa etiam non nihil à sua antiqua præstantia ipsam defecisse, credendum profecto est. Quod peccatum commune etiam est nostris theriacis, quæ à nostris pharmacopolis ita parantur, vt multa desiderentur ingredientia, multaque male substituuntur, non sine artis dedecore, veluti est acorus verus, calamus aromaticus, amomum, terra lemania, opobalsamum, xilobalsamum, & carpobalsamum, atque alia, quibus nostra theriaca caret, quanquam illa simplicia leuissimo negotio haberi possent, si modo illi ipsa agnoscere vellent. Aegyptiorum vero theriaca hæc omnia cum habeat, etsi alijs erroribus in compositione commissis, theriaca Andromachi Senioris nõ sit dicenda, est tamen affirmandum, antidotum esse insignem, multis viribus præditam. Aliquos ab aspidibus, cornutisq; Aegyptijs viperis, atq; à scorpionibus, qui ibi sunt perniciosissimi, quales Dioscorides descripsit, demorsos, vel fauciatos, illiusce tantum theriacæ vsu probè, ac fere continuò sanatos vidi. omnes affirmant theriacam illam vim efficacissimam habere aduersus omnia uenena, atque ferarum uirus, plurimos uero morbos hæc antidotum iuuare posse, non est longa oratione persuadendum, cum ex ingredien-

tium

rium simplicium uiribus facile pateat, ego mulierem uiduam, multis annis ab vteri grauioribus doloribus vexatam, nec non ab assidua cruditate, ventriculum languidius adeptam, eam crudorum humorum gignere copiam, vt quotidie ingentem aquosæ pituitæ molem vomere cogeretur, hæc inquam mulier vsu theriacæ Aegyptiæ probè sanata fuit, sileo breuitatis causa, alia commoda in paraliticis vertiginosis, suspiriosis, ac consumptis, atque in alijs ferè innumeris malis ex theriacæ vsu obseruata. Neque id iniuria, cum ea valde perficiatur vero calamo, acoro, amomo, opobalsamo, carpobalsamo, xilobalsamo, & multis alijs præclarissimis medicamentis, quæ humani generis saluti magnopere conducunt, quæ quidem in nostra theriaca desiderantur. Sunt qui affirmant, illius theriacæ præstantiam, ex cornutorum serpentium carne augeri, si quidem aiunt, carnes tyrorum, quas aliqui cerastes dixere, esse nostrarum viperarum carnibus calidiores, uenenosioresque. Quod non parum efficacîe ipsorum theriacæ addere colligunt; quando antidotum promptius ad cor deducatur ex serpentis facultate, cuius uenenosam qualitatem cum homine inimiciæ causa, subito ad cor præcipuum hominis propugnaculum suaptè natura duci ac inuadere omnes sciant. Ex quo, vt dicunt, caro illorum serpentum longè multò nostrarum viperarum carne est uenenosior. Igitur antidotum reddet promptius, ut cor subeat, illique opem ferat. Præterea, ob animalis speciem, & ob calidum sub quo nascitur, & aliter cælum, & quòd in locis asperis arenosis uiuat, ratio suadet, ex ipsorum carne confectos pastillos esse calidioris facultatis, idque antidoti motum ac operationem sine dubio iuuare. Quamobrem hæc non indignas laudes de Aegyptiorum theriaca prædicere uidentur. G V I L A N D. Hoc antidotum, etsi Andromachi theriaca non dici queat, cum adeo diuerso modo componatur, tamen quod ex multis nobilissimis uenenis atque medicamentis sit compositum, quæ multis alijs morbis ualide occurrere possunt, non indignum ac inutile antidotum dicetur, affirmoq; & ego, ipsum posse multis malis præsentaneum esse auxilium; uerum illius summa facultas, ab illius forma resultans, & tum experiètia ab Andromacho, ut puto inuenta, tum ab ingrediètiis medicamentorum natura, & ab ipsorum sic ordinato pondere probata, uitiatopostea ingredientium pondere, atque multis desideratis ingredientibus, alijsque pessime admissis, interiit. Sed ne plus temporis

in hoc antidoto conteramus, cum aliqua præterea fuerint à te de illius vsu dicta, finem faciemus. ALPIN. Vfus theriacæ apud Aegyptios est frequentissimus, præsertim in venenatis, atque ab omnibus serpentibus demorsis, à scorpionibusque ictis, qui ibi, vt dixi, exitiosissimi, quales Dioscorides prodidit, habentur, nostris etenim scorpionibus longe maiores existunt, colore viridi, claro, nulliq; nigri ibi existunt. Multi igitur theriacam diu frequentant ita, vt aliqui per totum annum, & aliqui per plures ea vtantur, putantes illum naturalem calorem fouere atq; augere, iuuentutemq; diu conseruare, & vitam longiorem reddere. Eius vero vtilitatem in ijs, qui stomachi languores patiuntur, & à diminuto calore conuocare nequeunt, nemo est, qui ibi ignoret, ita familiaris est pro stomachi calore augendo, vel conseruando, neque immeritò, cum plerique debilem stomachum, ac languidum obtineant, quod omnes vescantur cibis refrigerantibus, aquamq; ebibant, & dulcibus balneis immoderatè ac inordinate, vtantur: veneriq; maxime indulgeant. Quisque etenim ibi vxores multas ducere potest, atq; non minus mâcipia, quot alere suis sumptibus potest, pro veneris delectatione, nec tamen his ipsorum turpissima libido vincitur, ex his itaque causis multi ventriculi debilitate laborantes, vsu theriacæ felicissime frequentant. Multos uidi fere tabe consumptos non concoquente ventriculo, vsu illiusce antidoti vitam redemisse. In antiquis opthalmijs, surditatibus, vertiginosis, resolutis, epilepticis, conuulsis, atque alijs omnibus tum morbis tum symptomatis à frigiditate nascentibus, omnes theriaca vtuntur, non minusque in omnibus pestiferis febribus, & in peste nihil habent, in quo magis confidant, quàm theriaca. In puerulis etiam eius vsu exercentes, quid uerbis longius rem produco, ipsi fere ad omnes morbos, ac symptomata theriaca vtuntur, atque hæc de ipsa dicta sufficiant. GUILAND. Composita alia, quibus illos uti nuper narraſti, te quoque subiungere æquum est, proinde expecto ea quoque ex te audire.

De quibusdam alijs compositis medicamentis, quibus etiam Aegyptij vtuntur. Cap. XIII.

ALP I N V S.

ABENT illi aliam theriacam ad scorpionum ictus, quam frequentissime vtuntur, quam tarach elacrap appellant, quam componunt accipientes, piperis nigri, dra.x. piperis longi, dra.v. cyperi, dra.ij. aristolochiæ longæ, radicum, pastinacæ, quam cariotæ nostri appellât, ex quibus puluerizatis, & meli dulcium filiquarum cômistis electuarium parant. Huius semunciam exhibent ictis à scorpionibus, quibus ualidissime etiam aduersari censent, pulueris aristolochiæ rotundæ, & corticum radicum capparorum semidragmam cū uino aromatico datam. Aliud antidotum, quod el philosepha appellant, in usu apud ipsos est etiam frequentissimo, ad firmādum catarrhum, quod spiritus corporis roborat, appetentium concitat, concoctionem iuuat, memoriam, bonosq; mores augere quoque aiunt, à frigore defendit, stillicidio urinæ confert, & doloribus uesicæ ex flatu cōcitatatis, semen genitale auget, dolorem itidem à dorso leuat, membraq; principalia roborat, dentes in gingiuis firmat, hæq; dotes atque aliæ leguntur in libro ebnag el ducan uocato, in quo omnia composita, quibus illi utuntur, scripta sunt. Parant uero hoc electuarium, accipientes, piperis nigri, piperis longi, zinziberis, cinnamomi, mirabolanorum emblicorum, fumi terræ, aristolochiæ rotundæ, florum calaminthæ, granorū pinearū, nucis Indæ, curcumæ, & alij etiam addunt, nasturtij, testium lupi, an. unciam, passularum à seminibus mundatarum, idest pulpæ dragmas triginta, mellis partes tres: omniaque simul miscent, puluerizatissimeque puluerizandis electuarium faciunt. Alij hoc sic componunt, fumentes piperis nigri, piperis longi, zinziberis recentissimi, cinnamomi, mirabol. emblicorum, bellericorum, fumi terræ, aristoloch. rotundæ, curcumæ, florum calaminthæ, granorū pinearum magnarum, nucis Indæ partē unā, mellis dēspumati partes tres, singula separatim puluerizant, per cribrumq; densum deducunt, miscent, & faciunt electuarium secundum artem. Aliud etiam parant, estq; philonium persicum Aui-cennæ

cennæ quo vtūtur, cōponunt verò ipsum accipientes piperis albi, feminum hyosciami albi, an. dra. xx. opij, terræ sigillatæ, an. dra. x. croci, dra. v. euphorbij, spicæ nardi, piretri, an. dra. ij. castorij, camphoræ, an. scr. xv. contundantur omnia, quoad puluerizentur, per sedaceumq; trajiciantur, quæ simul misce, & rursus fac, vt per sedaceum exeant, ex quibus cum mellis despumati idonea quantitate mistis, fiat electuarium, quod per mensem in clauso vitreato vase ad vsum seruetur. Cuius apud illos vsus est familiarissimus ad immoderatum sanguinis, vel alterius humōris fluxum, præsertimq; ad menstrua profluua firmanda, atque ad gonorrhœam. Aliud etiam quod bers nomināt, penes omnes est vsitatissimum, ipsumq; parant ex piperis albi, feminum hyosciami albi, an, dra. xx. opij, dra. x. croci, dra. v. (Alij crocū ad quinque tantum chirat in hac compositione ponunt,) spicæ Indæ, euphorbij, piretri, an. dra. j. Omniaq; in tenuissimum puluerem redigunt, ex quo cum melle despumato electuarium faciunt. Videturq; hæc compositio parum dissimilis, vel differens à Philonio Romano, ex Auicenna litteris prodito, isdem enim viribus esse Aegyptij experiuntur. Demum ij non minus Diamusch, electuarium, quod Diamesch vocant, in vsu habet frequentissimo, ad hilaritatē animi conciliandā, & ad augendam venerem: cuiusque gratia dicta sunt medicamentorum, phenoniè, bers, atque diamusch vsus maxime exercent. Hæcque illa existunt medicamenta, quæ penes illas gentes tum componi, tum frequentari obseruauī. Superest modo, vt nonnullos clysteres etiam narremus, quibus ad varios morbos atque symptomata ij quoque familiarissime vtuntur. G V I L A N D. Neque id nobis inutile erit. Quo auxiliij genere eos populos maxime delectari olim intellexi. Itaque ne te hos quoque mihi narrare pigeat.

De nonnullis clysteribus apud Aegyptios vsitatis.

Cap. V.

A L P I N V S.

N febris, in inflammationibusq; internis, & in alijs omnibus morbis à calida causa concitatis, clysteres ij frequentare solent paratos ex decocto feminum endiuie, lactuce, maluæ, altheæ, bammie, melochie, senci, oxylapati, Abdellai, melonis,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

lonis, chatè cucumeris, cucurbitæ, ac oleo scfamino (dehenfiris apud ipsos appellatò) melleq; carnub, ex filiquis quippè dulcibus expresso, quo ij familiarissime in clysteribus ad subducendam aluum, vtuntur. Sunt aliqui, qui ad supradictum conficiendum decoctum pro clystere parando, addunt etiam pruna damascena, sebestena, atque fructus paliuri, quos nabca nuncupant, cassiam solutiua, vel tamarindos. In ijs vero, quibus ex calore febrili atq; siccitate, vel à calidis, mordentibusque halitibus vigiliæ, deliriaq; contingunt, clysteres conficiunt, decocto ex seminibus psyllij, papaueris albi, interdum etiam nigri, hyosciami albi, aliquãdo etiam rubri, nenupharis, portulacæ, maluarum betæ, parato; atque oleo nenupharino, in quibus vbi etiam ab iisdem causis fitim concitatam lenire volunt, addunt substantiam tamarindorum, & acidarum cerasarum, nec non berberis fructus, quando etiam adstrictione aliqua aluus opus habet. Et in siccitatibus ventris, cum ipsum laxare solummodo student, clystere vtuntur, ex seminibus maluarum, melochiæ, bammiæ, betæ, psyllij, hordei, fænugreci, meliloti, lini, althææ, cytoniorum papauerum alborum, passulis à seminibus mundatis, prunis damascenis, sebestenis, daçtilis maturis, ficibus sycomori, musarum fructibus, atque iuiubis parato, cum melleq; carnub, vel cassia solutiua, & oleo scfamino, quibus vbi etiam purgare aluum desiderant, addunt aliquando scammonium vsque ad binos scriptulos, vel agarici binas drachmas, vel tantundem pulpe colocynthidis, vel seminum minimorum, validissime purgantium, contusorum, (quæ dacioi el maratu vocant) drachmam, aut alterius medicamenti purgantis, ac nitri, vel salis modicum. Sic paratis his clysteribus illi vtuntur ad dolores dorsi, renum, vteri, coxarum, intestinorum, atque capitis, ad vertiginem, apoplexiam, paralytim, surditatem à frigida causa concitatam. Prædicta vero decocta, quibus hos clysteres parari diximus, parant etiam cum seminibus feniculorum, anisorum, ammeos, visnagæ, fenu greci, meliloti, dauci, ac alijs, facultate calfaciendi, ac flatu resoluendi præditis. Ad firmandos ventris immodicè deicientes, præcipuè à causa calida, hunc clysterem parare solent, accipientes, seminum coriandri, sumach, berberis, an. dra. v. succi acatiæ, lycij, hypocistidos, an. dra. iij. aquæ calibeatæ libras tres; bulliunt omnia ad consumptionem tertie partis, ex quo decocto cum oleo myrtino clysterem conficiunt. Plerique ad diarrhæam, ac dysenteriam corpore prius probè purgato

purgato clysteres adhibent, ex decocto siliquarum immaturarum foliorum atque florum acatię, in quo aliqui quoque duos uel tres, ouorum affatorum vitellos dissoluunt, vel eosdem in oleo rosaceo, vel myrthino dissolutos, cum decocto prædicto miscent. Verum quomocunque clyster ex acatię siliquis recentibus immaturis, vel folijs, vel floribus paratur, semper quascunque sanguinis, vel aliorum humorum non naturales fluxiones citò ac valenter sistit. In vteri profluuijs firmandis nihil ibi mulieres habent præstantius, quo vtantur. Ioannes Mancinus nobilis Florentinus Cayri olim mercaturam feliciter exercens, à febre continua, putrida, biliosa, assidua, contabescere inceperat, ex qua cum clystere ex acatię decocto parato bis tantum vsus esset, sanatus est. Cum quidem alui deicctio longo tempore copiosa, ac crebra perseuerasset, eumque ferè ad exitium duxisset, febre minime (quanquã satis mitis esset) neglecta probè illius corpore purgato, haud leuata alui diarrhæa, multis frustra tentatis remedijs, consului, vt clysterem ex decocto immaturarum acatię siliquarum, foliorum, ac florum recentium paratum, vteretur, ex quo bis adhibito, sic illius aluus cohibita, atque adstricta fuit, vt ne dum status posthac per anum exire potuerint. Qui quidem nocte sequenti intus retenti, in dextroq; hypochondrio collecti, septum transversum valide comprimentes, hominem fere suffocarunt. Quo symptomate nonnullis adnotis cum igne cucurbitulis, statim leuatus est. Quamplures etiam clysteres habent hystericæ mulieres, ex decocto seminum feniculorũ, anisorum, coriandrorum, ammeos, Cymini, lauri, balsamiq; & nucis myricæ fructuum, absinthij, camomelli, anethi, rutæ, atque aliorum multorum vim resolutoriam ac excalfactoriam habentium, cum modico, vel agarici, vel turbit, vel colocynthidis, atque oleis calidis paratos, quibus familiarissime ad eos affectus vti solent: In quibus medicamentis purgantis loco libenter melle vtuntur ex dulcibus siliquis expresso, carnub appellato; vel Cassiã Aegyptiam, aut hyeræ ex melle paratum electuarium, quod & ipsi etiam componunt. Ad easdem vteri frigidas affectiones clysteriorum quoq; auxilio vtuntur, ex ammoniaco, serapino, opopanaco, in vrina pueri dissolutis, decoctoq; ex seminibus apij, feniculi, anisi, ac aliorum dictorum medicamentorũ, vim calfactoriam, ac resolutoriam habentium. Sed de his nunc satis. **G V I L A N D.** Verum dicis, sed olim ex multis audiui, quam plura apud eas gentes selecta, vel se-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

creta auxilia frequentari. Ea igitur si quæ habes, tuis sermonibus digna, ad ea quæ hic consequi dicta sunt, addas velim. ALPIN. Quibus illi ad curandas febres frequentius vtantur, tibi iam potero explanare, quando pleraque alia, quæ plurima existunt, mihi ex memoria maxime exciderint, vixque ea iam recordari amplius possem.

De secretis auxilijs, quibus Aegyptij ad februm curationem uti solent. Cap. XV.

A L P I N V S.

LIQUI pro secreto habent, synochas, & ardentis febres, multam aquam anguræ el nauī vocatæ ægrotis propinantes, sanare, si modo febricitantes ea multis diebus in cibo, ac potu sola vtantur. Alij aquam stillatitiam ex anguria, chateq; cucumere, atque melone abdellauī, tempore vehementioris æstus largius, frigidamque potandam concedunt, qua epota ægros multis pannis contingentes sudorem procurant, quo non paucos audio ibi sanatos fuisse. Alij pro secreto habent, multam itidem aquam ægrotis potandam offerre, in qua tamarindi, berberis pruniq; Damasceni fructus per diem cum paucis seminibus feniculi infusi manserint. Quam tunc rectè percolatam cum manna mastichinæ vncijs duabus exhibent. Multi etiam curant has febres, singulis diebus, vel saltem alternis diebus vnciam solutiuae cassiæ cum saccharo candido, vel cum aqua stillatitia melonis abdellauī, vel anguriæ el nauī dissolutam exhibentes, & alij libentius manna, vel syrupo de granatis solutiuo in ijs vtuntur. Quæ soluentia medicamenta nonnullis tantum diebus, decretorijs ægrotis danda censent, quo circa singulis ijs diebus illi talium medicamentorum vsum exercent, quippe die tertio, quarto, quinto, septimo, nono, vndecimo, decimoquarto, & alijs singulis, morbo minime curato. In quibus febricitantibus epithematis ex aquis multis stillatitijs refrigerantibus cum aceto supra thoracem, atq; præcordia, plerique pro tutissimo auxilio vtuntur. Vigilijs vero correptis, ac ipsis admodum vexatis, succurrunt, emulsione albi papaueris, ac psyllij in multa aqua lactucæ dissoluta, vel hac haud planè
satis-

fatisfaciente, cum syrupo de papauere febricitantibus sæpe propinata, vel sanguinis vacuatione in pueris, mulieribusque à scarificatis cruribus præstita, aut appositis cum incisione cucurbitulis in partibus post aures, prope nucam positis, aut in adultis secta vena frontis, vel temporum, arteriarum altera, vel quæ post aures pulsat. Utuntur etiam nõ adhas modo, sed ad quascunque ex calidorum humorum putredine ortas, clysteribus paratis, vt nuper etiam dictum à nobis fuit, ex decoctis seminum maluarum, altheæ, hordei, lactucæ, endiuic, sonci, cucumeris, melonis, ac aliorum huiuscemodi refrigerandi, & humectandi facultate præditorum, cum oleis refrigerantibus, qualia sunt quæ ex floribus nenupharis, violisq; parantur, atque melle carnub. mirum in modum interna viscera hos clysteres refrigerare putant, tenuesque, ac calidos humores euacuarẽ. Plures curant febres intermittentes à biliosis, ac pituitosis permistis succis concitatas, in potu dantes singulis diebus succum betæ calidum cum saccharo candido, ad vncias octo in aurora, atque nonnulli drachmam agarici, cum calido decocto chamedrios, & alij absinthij decoctum, alijq; chamedrios in tenuissimum puluerem redacti drachmã in potu per horã ante accessionem cum aqua calaf. multis verò magis probatur infusio tamarindorum pulpæ cum saccharo, in aqua buglossæ, vel binas vncias terægibil in aqua multa endiuic, scilicet in duabus ac etiam tribus libris dissoluti aliqui exhibendas laudant. In pucrisque (quorum terengibil proprium soluens medicamentum esse ij omne existimant,) vni tantũ libræ aquæ dissolutum propinant. Et quibusdam magis probatur his febricitantibus drachmam habai bari singulis diebus ante accessionem exhiberi. Alij ante accessionem per horam præbent deuorandum bolum infra scripti electuarij, quod parant, accipientes rosarum cõmunium, dra. v. radicis glyzirhizæ, cinnamomi, spice Indæ, rhabarbari, mastiches chiæ, sandalorum alborum, flauorum, fructuum berberis, croci, an. scr. xv. sacchari candidi, dra. x. frugula conterunt, ex quibus cum syrupo uiolato permistis electuarium formant. Pro singulari ualde secreto apud quosdam celebratur potio quedam ante accessionem per binas horas egrotis oblata. Quam parant, ex manne terengibil uocatæ, pulpæ cassiæ solutiæ, tamarindorum, an. dra. iij. quæ in endiuic stillatitiæ, uel communis aquæ libra usque ad consumptionem duarum partium ebulliunt, colaturæq; miscent olei sesamini binas vncias, nonnulli eodem tem-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

pore dant illis potionem ex aquæ betonice, & endiuicæ, dra. ij. sacchari candidi semuntia paratam, & aliqui tribus diebus exhibent in aurora decoctum pentaphylli, agrimonij, ac alteæ, cum syrupo violato, aut sex vncias decocti pulegij cum saccharo per horam ante accessionem. Non pauci etiam eodem modo potionem sequuntur, quam parant decoquentes in tribus libris aquæ, feminum melochiæ, fonci, apij, endiuicæ, melonis abdellai, cucumeris chatè, fænu græci, meliloti, an. dra. iij. ad consumptionem duarum partium. In cuius decocti vntijs quatuor, veri opobalsami drachmam dissoluunt. Cuius opobalsami vsus est apud multos ad has febres frequentissimus, sumunt enim drachmam, & plus etiam veri opobalsami in decocto chinæ radice, & spicæ Indæ, vel in iure pulli, cum radice petroselini vulgaris ebullito. quo assumpto statim pannis multis cooperti plurimum exudare conantur. terq; hoc remedio ij vti solent. Multi curant has febres epithematis lineis pannis exceptis, hypochondrijs, atq; vniuerso thoraci admotis, siquidem aiunt noxios humores febres fouentes vi epithematis resolui. Non minus vero quàm alia epithemata hoc ipsi exercent, quod parant fumentes, rosarum communium, florum camomille, calaf, el hanne siue ligustri Aegyptij, cassiæ solutiue, violarum, boraginis, an. m. i. feminum funci, endiuicæ, maluarum, melochiæ, bammix, meliloti, feniculorum, fenugræci, sesami, altheæ, hordei, psyllij, papaueris albi, abdellai, chatè, an. dra. iij. Quæ omnia modice contusa bulliunt in tribus libris aquæ ad consumptionem medietatis, atque colaturæ addunt ligni aloes, rosarum communium, sandal. rub. puluerizatorum, an. dra. j. croci, gr. v. aceti albi, vnc. i. s. simulq; miscent. Utuntur hoc epithemate tepefacto, à cuius vsu se cauent priusquam vniuersum corpus aliquo medicamento, vel sanguine multo per venâ sectam, aut per crurum scarificationem, vacuatum sit. Aliqui hæc epithemata solummodo ex aqua hordei, calaf, endiuicæ, aceto, & croco parant. Quamplures more antiquorum pro secreto vtuntur ad omnes corporis partes, quibusdam linitionibus cum leuibus perfrictionibus administratis: quas aliqui præstant cum oleo rutæ, aut amygdal. amararum, aut camomelino, aut iuniperino, & nitro rubeo. Qua frictione cum linitione hac in multis ad sudorem aptis largum sudorem concitant, atque sic morbum finiunt. Hoc auxilium in pestilentibus febribus, in quibus exanthemata apparere incipiunt, vel exituras sperant,

plurima

plurima cum vtilitate exercent semel ad minus in die probè calidam moliètes linitionem, à qua statim febricitantes multis pannis cooperientes sudorem promouere, venenosumque humorem à visceribus ad cutim trahere student. In pueris vero, atque infantibus variolis suspectis, vel malignis ex hanthematibus, nullum præstantius, neque ipsis familiarius habent auxilium. Sunt qui inungunt per horam ante accessionem totam spinam dorsì à nuca ad lumbos vsque oleo antiquo, sampfuco, ruta, artemisia, absinthio, spica Inda, mastiche, ac thure ebullito, ipsoque calido inungentes, præmissa parua ac leui frictione. Nonnullis ex multis linitionibus hæc magis probatur, qua ad eandem spinam libentius vtuntur. quam parant ex olei antiqui, succi rutæ, vini aromatici albi, an. dr. vj. theriacæ Androm. Senioris, dra. iiij. bullientes in phiala vitrea ad consumpt. medietatis. Sunt etiam alij multi, qui ad has febres tertianas varia medicamenta pulsibus brachiorum, ac crurum admota frequentant, ex quibus vnum præstant, multis ex araneis, vna cum suis telis contusis ad modum linimenti cum oleo rosaceo mistis, vel araneas ipsas in oleo prædicto incoquunt, quo calido carpum ambarum manuuum inungunt. Alij vrticam cum sale, vel nitro tritam eodem modo admouent per horam ante accessionem. Hæc atque plura alia in curatione febrium tertianarum curatu difficile illi prosequuntur. Ad eas vero, quæ ad pituitosarum magis naturam accedunt, quas nostri spurias ac notas tertianas nuncupant, longèq; magis ad quotidianas, vel amphimerinas, multi profecreto habent ante accessionem, chamedrios puluerizati drachmā in iure pulli exhibere, vel ex ea herba paratum decoctum cum saccharo multis diebus. Alij ad easdem calidum decoctum eodem modo propinant, quod parant in aqua bulliètes florum violarum buglossi, boraginis cassiæ calaf, rosarum communium, an. dra. ij. feminum maluæ, fenu græci, feniculi, mei, endiuic, abdellau, chatè, an. drach. iiij. liquiritiæ rasæ, passullarum, pulpæ tamarindorum, an. dra. j. zinziberis, spicæ, carpobalsami, cannellæ, chamedrios, turbit, mirabol. chebul. an. dra. ij. foliorum fenæ, dra. xv. agarici optimi, dra. iiij. rhabarbari electi, dra. ij. hæc omnia minutim incisa infundunt in aquæ endiuic libra, quam postea parum bulliunt, valideq; exprimunt, & expressioni addunt oxymellis simp. dra. iiij. diuidunt verò hanc potionem in tres partes, quam tribus diebus in aurora summè calidam exhibent. Sunt aliqui, qui prædicta omnia infundunt

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

dunt in tres aquę libras, & postea percoquunt ad duarum partium consumptionem; cuius singulo mane exhibent vncias quatuor cum saccharo. Quibus vero per hoc medicamentum febris non tollitur, ij exhibent etiam singula die ante accessionem semidrachmam theriacę Androm. Sen. cum modico sacchari rosati. **CVLLAN.** Videntur hæc ex te narrata medicamenta ex eorum esse numero, quę rationi non omnino aduersantur, propterea ipsorum vsum minime spernendum à nostris medicis, existimo. Sed perge, quod superest ipsorum narrationi, dicere. **ALPIN.** Ex secretis experimentis, quę ad quartanas febres Aegyptijs familiaria existunt, hæc quoque in memoriã seruo, quam plures enim ad id morbi genus pro selectissimo remedio habent, ægrotis decoctum ex menta paratum ad semilibram calidum, cum spolij serpentis pulverizati binis drachmis, ante accessionem per horam propinare: Alijque maiorem efficaciam tribuunt, vomitioni à decocto asari per os sumpto tempore accessionis concitatę. Nonnullis etiam probatur drachma catapociorum ante accessionem, exhibitã; quę parat ex agarici, gentianę, castorei, myrrhę, rutę, an. dra. ij. piperis longi, calami aromatici croci, an. scr. iij. theriacę antiquę, dra. iij. cum syrupo de granatis dulcibus, & aliqui aliud genus catapociorum parant, quo eodem quoque modo vtuntur, ex diagridij, salis gemmę, an. dra. s. aloes epatici, dra. iij. cum melle: Alijs vsitatus est, quartana correptis exhibere drachmã agarici, cum myrrhę scrupulo dissolutam in decocto pulegij. Non paucos etiam sanatos audiui clystere ex decocto amaraci, oleo laurino, cum duobus ouorum vitellis parato, sapius adhibito. Nonnulli ad hæc febrem extollunt puluerem quendam ex mastiches, dra. iij. spice nardi, dra. i. s. euphorbij, dra. ij. paratum; cuius drachmam in iure calido per horam ante accessionem assunt. Sed quę febribus pestilentibus presentanea esse auxilia ij putant, nunc etiam subiungam, priusquam è memoria mihi excidant. Qui tuto magis has curare opinantur, premissis clystere leniente eadem die, modo egroti ieiuni sint, sanguinem furarum scarificatione copiose vacuant. secunda die alij tamarindorum accidam pulpam, alij syrupi de succo granatorum dulcium solutiui, ac alij terengibil vncias tres in aqua calaf, vel sonci dissolutum in aurora concedunt. Hos ægrotos à principio ad finem vsque perpetuo hunc potum sequi precipiētes, qui paratur exempli gratia, ex aquę endiuie, rosarum, buglossi, calaf, ex acido citri,

citri, vel limonis stillatę, an. libra media, in qua per noctem, vel dię infundunt fructus Paliuri Athenei, nabea vocatos, berberorum, pulpe tamarindorũ, an. dra. ij. sem. citri 3. i. factaq; diligēti exprefione addunt vini granatorum acidorum, succi citri, vel limonum, lactis feminũ abdellai aqua rofacea extracti, an. dra. ij. lactis sem. citri, dra. j. miscentq; omnia simul pro potu. Pauperes, qui multum sumptum ferre nequeunt, tamarindorũ pulpam atque berberorum fructus, cum feminibus feniculorum, vel citri in plurima aqua communi eodem modo infundunt, quam egrotis pro potu toto morbi tempore concedunt. plurimumq; in huius potus vsu sperant, neque immeritò, cum tum tamarindos, tum berberos illarum febrium putredini maximè obfistere penes illos pluries expertum, ac cognitum sit. Primis harum febrium ita peractis diebus ad inunctionem totius corporis accedunt, cutē quipè leniter perfricata, atque postea calida inunctione inuncta, naturę ad cutim expulsiōnem eo auxilio maximè adiuuantes, innunctionem vero ex oleo amygdalarum amararum cum nitro rubro, quod natron appellant, parant. In pueris, vt etiam nuper dictum est, variolis, vel puncticulis infectis hac linitione nullum remedium securius, vel prestantius habent. Aliqui huius loco sudorem prouocare student, calidis medicamentis in potu sumptis. Quorum hoc ipsis familiarius obseruatur, quod parant ex theriacę Androm. Senioris, scr. ij. puluerisque infra dicendę drachma in aqua calaf, vel citri. Puluerem uero conficiunt ex scordij, chamedrios, seminum citri, an. dra. j. aristolochię longę Zedoarię, dictami cretensis, cornu cerui vsti, boli armeni, terrę sigillatę, rosarum, calaf, spicę, margaritarum preparatarum, an. scr. ij. camphore, scr. j. s. corallorum amborum, scr. j. sacchari candidi, dra. ij. omniaq; tenuissimum in puluerem redigunt. Quam potionem mane ante cibum, & à cibo spacio ad minus sex horarum calidam bibunt, à qua statim egroti in lectulo pannis multis cooperiuntur, vt sudent, & postea toto corpore lineis calfactis pannis molliter fricantur, & à frictione rursus continuo pannis conteguantur, atque sudorem omni conatu procurant, repetuntq; hoc ter ad minus in die. Alijs ad idem magis probatur potus ex aquę rosatę, calaf, florum citri, succi limonum, an. dra. j. theriacę supradietę, scr. ij. croci, scr. s. paratus. Nonnulli vsque adeo audaces existunt, vt quatuor cantaridarũ capita, & alas in puluerem redactas cum tribus

vncijs

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

vñcijs aquę endiuieę egrotis propinare audeant, quo medicamento, vel per sudorem copiosissimum, vel per vrinam pestiferum venenum vacuari, affirmant. Multi singulo mane libram decocti calidi assumunt, ex chinę radice, feminibus citri, vel limonis, abdellai in aqua boraginis, vel calaf, vel etiam rosacea, atque modico succi citri, parati. alij hęc potum parant: chinam tantum radicem, atque modicum pulpę tamarindorum in aquam, ex limonibus distillatam bullientes ad consumptionem medietatis, cuius decocti calidi libram bibunt, & statim sudare plurimum student. Alij alium puluerem eodem hoc modo vtendum cum aqua rosacea, vel calaf, pro secreto ad has febres habent, quem parant accipientes dictami Cretensis, albi, rutę, mari Cretensis, an. dra. ij. bacarum iuniperi, lauri, feminum peonię, an. dra. j. s. calami aromatici, carpobalsami, cinnamomi, aristolochię rotundę, zedoarię, gentianę, an. scr. j. florum calaf, rosarum rub. citri, an. scr. j. gariophyllorum, camphorę, boli armeni, terrę sigillatę, lapidis bezaar, margaritarum, an. scr. s. In peste quoque habent in vsu nonnulla electuaria frequentissimo ad præcauenda corpora, ne inficiãtur. Quorum vnum, cui omnes maxime confidunt, componunt, sumentes, terrę sigillatę, dra. ij. fem. citri, acetosę, an. dra. j. s. boli armeni, aristolochię rotundę, scordij, zedoarię, dictami albi Cretensis, an. dra. j. theriacę antiqueę, cornu cerui vsti, dra. j. s. margaritarum, smaragdi, Hiacinti, camphorę croci, an. scr. ij. sandalorum omnium, coralorum rubeorum, alborum, ferici combusti, an. scr. i. s. Quę omnia in puluerem redacta, cum syrupo de acido citri miscent. Cuius dosis est à semuncia ad unciam. Ad idem hoc aliud sic componunt, sumentes zedoarię, galangę, scordij, chamedrios, calaf, florum, corticum atque feminum citri, acetosę, terrę sigillatę, boli armeni, calami aromatici, cinnamomi, carpobalsami, xilobalsami, coralorum rub. an. dra. j. dictami Cretensis, sandal. rub. an. scr. j. cornu cerui vsti, cãphorę, an. scr. ij. croci, piperis nigri, ligni aloes, moschi, fragmentorum smaragdi, an. scr. i. s. margaritarum, dra. i. s. aloes succotrini, myrrhę, an. dra. iiij. theriacę antiqueę, dra. ij. misce puluerizata cum syrupo de acido citri, & fiat electuarium, dosis est semuncia. Aliud ad idem, quod parant ex feminum citri, abdellai, chatę, acetosę ocy-mi Aegyptij, quem rihan appellant, carpobalsami, an. dra. iiij. dictami, bedeguar, scordij, zedoarię, an. dra. ij. cornu cerui vsti terrę sigillatę coriandrorũ præparatorum, lapidis bezaar, an. dra. j. Margaritarum

garitarum, hyacinthi, smaragdi, topacij, an. dra. i. s. sandalorum omnium, camphoræ, an. scr. ij. boli armeni, dra. j. sacchari rosati anti-
 qui, dra. viij. theriacæ antiquæ, dra. iiij. mitradatij, dra. ij. cum succo de acido citri puluerizatis puluerizandis miscent, & faciunt electuarium: cuius dosis est à drachma vna ad duas. Apud omnes Turcas atque alios nobiles Aegyptios, opobalsami vsus est frequentissimus, neque immeritò, cum ille succus tantopere aduersus omnem humorum putredinem præstet, eo enim inuncta cadauerorum corpora diu imputria seruari multorum testimonio constat. Temperamento hominis naturalem calorem valde fouet, & auget, plurimumque nobilea membra roborat, atque citissime corporis partes permeat. Multos illius vsu à pluribus pestilentijs superstitisse incolæ testantur. Omnes ferè, vt seipfos à peste contagio defendant, huius liquoris vsui plus fidunt, quàm cæteris alijs auxilijs, id in aqua ex acido citri, stillaticia, vel ex floribus citri, vel in vino albo, aut iure pulli liquatum bibant, aut (quod sanè valde celebre secretum ad pestem habetur) cum binis ipsius succi vncijs, miscentes myrrhæ, carpobalsami, ligni aloes, ter rē sigillatę, boli armeni, margaritarum, lapidis bezaar, croci, an. scr. j. sumuntq; huius compositi singulo mane drachmam. Aliqui peste infestis sic medentur, continuo cruribus, brachijs, & inguinibus ea medicamenta, quæ nostri vesicantia vocant, applicant, ex quibus vlcera multa in ijs partibus, per quæ humores summe putridi à natura extra mittantur, expurgentur. Cruribusque non vnum, vel duo, at decem, & plura etiam vlcera infligunt, atque non minus brachijs: atq; hoc auxilium penes omnes Arabes, qui cum per deserta loca continue equitantes, secum multa medicamenta habere nequeant, quibus utantur, hoc remedio vtantur, raroq; eius opera frustrantur. Repeto aliud, cuius quidem superius quoque meminimus, ad curandos sanè peste infestos non minus apud Arabes celebre, & usitatum, quàm nuper dictum sit. Quod illi moliuntur, tres scarificationes longas, & profundas, quę non scarificationes, sed permagna vulnera apparent, vtrique cruris surę per longum infligentes, quę non sanant, priusquam egroti perfectè à peste sani euaserint. GUILAN. Hoc genus auxilij, quamuis barbarū pre-
 multo dolore uideatur, tamen adprime vtile peste infectis iudicandum puto, quòd corpora non solum euacuentur, sed noxij humores non minus à nobilibus partibus ad ignobiles reuellentur, con-
 tinuaq;

tinuaq; putridorum humorum in toto morbi tempore per illa vlcera fiat euacuatio, ex qua ægrotos maxime iuuari non est hæsitandum. Hinc ego hac perdoctus experientia in omnibus pestiferis febribus in remotis partibus corporis, vlcera omnia, profunda, & lata, vel à natura protrudēte venenosos humores, vel igne, vel exulcerante quocumque medicamento facta, planè laudanda cenſeo, præcipueq; læſo iecore in inguine, corde in brachijs, atque cerebro in occipite, vel in collo. His quidem vlceribus illa viſcera facile vtuntur ad extra mittendos ſiue vacuandos veneficos ſuccos à quibus ipſa in peſtilentibus ijs febribus, læduntur. Sed iam iam ceſſo adloqui, ne amplius tuum captum ſermonem aliquo modo inter turbem: ſequere itaque reliqua; **A L P I N.** Quid amplius dicam? nulla videntur mihi ſuperſuiſſe dicenda, niſi de hecſticarum febrium curatione hæc quoque pauca tibi ſubiungam. Curant enim ij hecſticas febres, nullis putridis coniunctas, quæ exquisitæ hecſticæ vocantur, victu præcipuè frigido atque humido ex eucumere, cucurbita, hordeo, lactuca, endiuia, beta, ac alijs huiusmodi in iure coctis, alijs magis probatur in victu vſus anguriæ el nauis, nam maxime refrigerat, & humectat. Alijsq; iuſcula cum iisdem alterata. Omnibus vero ſorbitiones maglub atque maſtahaleb vocatæ ſunt familiariffimæ, quæ ex variorum ſeminum vim refrigeratoriam, & humectatoriam habentium, paratur, quale à plerisque ſic paratur, ex ſeminum lactucæ, endiuia, ſonci, maluarum, pſyllii, papaueris albi, melonis abdellauis, chatè, cucurbitæ, anguriæ, hordei, piſtachiorum, amygdalarum dulcium ex gaza aduectarum, (quas minus alijs calfacere ij putant) ſingulorum æqualibus partibus, quibus aliqui miſcent ſemina ſeniculorum, aut citri correctionis cauſa, quæ omnia in marmoreo vaſe contundunt, ac poſtea lac cum aqua endiuie, vel hordei exprimunt atque colligunt, cui addentes modicum aque roſaceæ, & ſacchari candidi violati, ſorbitionem parant, quam hecſticis aliorum ciborum loco offerunt. Sunt qui hoc tantum victu pluribus diebus vſo à febre illa euaserant. Alii hecſticos curant lacte camelino, vel aſinino, vel humano, maximeque conſumptos. Vtuntur etiam balneis ex lacte tepido paratis, corpora etiam illorum præter quod lacte irrorant, oleis quoq; nenupharino, violaceo frigidis, vel tepidis inungunt. Non minusq; illis in vſu familiariffimo dulcia balnea tepida, atque frigida exiſtunt. Multi enim poſt balneum calidum frigidam in aquam, quæ

tamen non multum sit frigida; se immergunt pleriq; libentius tepida, quàm frigida ad heclicos curandos vtuntur. Diuites, vt iam dixi familiaria habent balnea, ex lacte camelino, vel asinino, vel caprino parata. Hęcq; obiter memini, me, partim apud Aegyptios medicos ad vsum februm curandarum, praxim cum ipsis exercendo obseruauisse, partimq; à quodam medico Aegyptio doctissimo accepisse, quę qualiacunque sint, tibi libentissime nunc communicare volui. GVILAN. Perphulchra sane videntur, minimeq; inutilia, quę dixit, modo, pro quib. non paruas gratias tibi habeo.

Sed tempus nunc nobis suadet, vt paululum quietis nunc capiamus, reliqua in altera die dicenda remittentes, quando parum diei nunc supererit, nam video, Solem penè ad occasum iam accessisse, ex quo etiam in hac die illa absolui à nobis non potuissent.

FINIS LIBRI QVARTI.

I N D E X E O R U M O M N I U M,

Q V A E I N O P E R E C O N T I N E N T V R.

A

- B**BALASSAN, Carpobalsamum. fol. 139.b
- Abdere uirgo multiplici uacuatione iudicata. fol. 111.a
- Acaciae uires ad sistendam quamcumq; sanguinis uacuationem.* 145.a
- Acaciae succus duplex, quippe liquidus, & siccus.* 111.b
- Acaciae succi sicci usum in Aegypto esse ad coriarios pro tingendis corijs.* 141.b
- Acaciae arborem, cuius Aegyptus est ferax, non edere lachrymas, siue ab ipsa arbore non desillare lachrymas, quarum sit usus.* 241.b
- Acori radices non esse calamum aromaticum.* 137.b
- Acoro uero Aegyptij utuntur, quem Hebud uocant.* 141.b
- Achouan quid.* 138.a
- Achaoen, Vehouen, & Alachuan idem. ibidem.*
- Achaoua herba crescit in Aegypto.* 138.a
- Achaouam descriptio.* 138.a
- Achaouam an sit marum.* 138.a
- Achimbassì medicus omnium primus.* 2.b
- Achimbassì medicus mederi uolentibus auctoritatem soluto pretio concedit.* 2.b
- Achimbassì officium quale sit.* 2.b
- Achimbassì à Bessà Cayri procreari soluto pretio* 2.b
- Achimbassì Bessà excellentiorem in medicina uirum, sed quem, ei multos aureos soluerit, procreare.* 26.b
- Achimbassì omnes, qui pretium soluerint, etsi medicinae artis prorsus ignari sint, mederi per urbem finit.* 3.a
- Ad hubones, tumores, & parotides pestilentes cucurbitulę utiles.* 76.a
- Ad febres synochas secretum auxilium.* 145.a
- Ad febres pestilētes potus singulares.* 148.a
- Ad Hydrope Aegyptios uti uisione.* 98.a
- Ad scorpionis morsum scarificatio partis affectae.* 96.b
- Aduenę omnes, cum Cayrum pacem uenerint ex potu aquae Nili diarrhęam pati solent.* 21.b
- Adulterę mulieres cur maritis filios similes pariant.* 39.b
- Ad uteri frigidas affectiones clysteres.* 145.a
- Aedes balnearum gratia constructae.* 106.a
- Aedes balnearum in Aegypto quomodo facta sint.* 106.a
- Aedium pro balneis constructarum descriptio.* 106.a
- Aegrotos filios gignere aegrotos.* 40.a
- Aegrotis, quibus ante sanguinis missionem aliquid cibi sit concedendum.* 56.a
- Aegrotis, antequam ipsis sanguis mittatur, aliquem frigidum potum cum aliquo syrupo os uentriculi roborante esse exhibendum.* 56.a
- Aegrotis quibus sit mittendus sanguis, tutius potum, quam cibum dari posse.* 56.a
- Aegypti regionis descriptio.* 8.b

V

Aegy-

- Aegyptii situs.* fol. 8. b
- Aegyptus est inter Aethiopiam, Arabiam, & Marmaricam.* 8. b
- Aegypti aerem summe calidum esse, quæ ostendant.* 9. a
- Aegypti incolarum triplex genus esse.* 14. b
- Aegyptio uenundari.* 41. a
- Aegyptum nunc ueris Aegyptijs hominibus carere.* 42. a
- Aegyptus habet ab ortu Arabiam, ab occasu Marmaricam, à Septentrione mare Mediterraneum & à Meridie Aethiopiã.* 8. b
- Aegyptum carere balneis naturalibus.* 106. a
- Aegyptum habere homines pingues, ac crassos.* 14. b
- Aegypti incolæ omnes Vigiles existunt.* 17. a
- Aegyptum uiris olim, tum in medicina, tum in alijs scientijs illustribus floruit.* 1. a
- Aegyptus prisca sæculis pluribus doctissimis medicis floruit.* 1. b
- Aegyptum totam peste infectam accedente tropico cancri, ab omni peste, pestisq; contagio sanari.* 32. a
- Aegyptio regiones conterminæ.* 137. a
- Aegyptus à quibus uentis libere euentatur.* 12. a
- Aegyptus Septentrionalibus uentis magis quam alijs est exposita.* 12. a
- Aegyptum magis expositum Septentrionalibus uentis, quam alijs, uoluit Deus, ut refrigeraretur.* 12. a
- Aegyptus miraculo fœcunda uidetur, cum solum totum arenosum habeat.* 12. a
- Aegyptus totam fœcunditatem a Nilo flumine accipit.* 12. a
- Aegyptum hominibus abundare, sic pinguibus, qui mamas longè maximis feminarum mamas, maiores habent.* 14. b
- Aegyptij cur multo sanguine abundant.* 15. a
- Aegyptii habent stomachum frigidum multo.* 15. a
- Aegyptij a quibus stomachum frigidum contrahant.* 15. a
- Aegyptiorum corporum habitus.* 15. a
- Aegyptij uictu tenui ac admodum sobrio utuntur.* 15. a
- Aegyptij pluries in die quam nostri comedunt, sed parum.* 15. a
- Aegyptij morbi sparsim qui per urbem Cayri semper obseruantur.* 25. b
- Aegyptij medici medendo utuntur illa uniuersali propositione quippe contrarijs contraria curari.* 7. a
- Aegyptius non recte intelligere propositionem, quæ est contraria contrarijs curari.* 7. a
- Aegyptij errant in cognoscendis morbo contrarijs remedijs.* 7. b
- Aegyptij medici in quibus morbis recte utantur medentes propositione, contrarijs contraria curari.* 7. b
- Aegyptij in curandis morbis semper morbo contrarijs utuntur.* 7. b
- Aegyptij omnes cur ad usum refrigerantiũ maxime præcipitentur.* 8. a
- Aegyptij quot modis mittant sanguinem.* fol. 2. b
- Aegyptij mittunt sanguinem ab auribus scarrificatis.* 2. b
- Aegyptij mittunt sanguinem à cruribus scarrificatis.* 2. b
- Aegyptios nunquam cucurbitulis uti promouenda totius corporis uacuatione.* 57. a
- Aegyptij cucurbitulis occipiti, atque eius proximis partibus utuntur.* 57. a
- Aegyptij cucurbitulas, neque igne, neque aqua, sed spiritus attractione admovent.* 57. a
- Aegyptij medici cui medicina sectæ adherent.* 3. a
- Aegyptios medicos sectam methodicam, atque empiricam sequi.* 3. a
- Aegyptios ad morborum curationem, neque par-*

I N D E X

- partium laesarum, neque caesarum, neque naturæ, neque ætatis, habere rationem. fol. 3.a
- Aegyptij putant omnia morborum genera fieri uel à caliditate, uel a frigiditate. 3.a
- Aegyptij putant omnes morbos in Aegypto, oriri a caliditate. 3.b
- Aegyptij ob cæli Aegypti summe calidi putant a calore omnes morbos fieri. 3.b
- Aegyptios refrigerantium medicamentorum usum cur frequentent. 3.b
- Aegyptij, quibus dent operam. 1.b
- Aegyptij publicas scholas habent, in quibus uaria scientiarum genera docentur. 1.b
- Aegyptij plurima secreta auxilia præstantissima hereditarie a priscis doctissimis medicis accepisse. 2.a
- Aegyptij, quæ ad medendum in usu habeant. fol. 2.b
- Aegyptij quomodo ab oculorum lippitudinibus præseruentur. 24.a
- Aegyptij ob parcam uictum longiorem uitam ducere 18.a
- Aegyptios ab usu aquæ Nili fluminis longeuos fieri. 18.a
- Aegyptios non ab acre, sed a uictu longeuos fieri. 18.b
- Aegyptij quomodo præsciant futurum fluminis incrementum. 14.a
- Aegyptij, quid faciant, ut præsciant futuræ fluminis incrementum. 14.a
- Aegyptios mittere sanguinem a scælis arterijs, atque a multis uenis, nostris medicis non usitatis. 2.b
- Aegyptij hirundinum usum ignorant. 2.b
- Aegyptij in carniuum esu sunt parcissimi. 15.b
- Aegyptij humido cibo delectantur, eumque sequuntur. 15.b
- Aegyptij arietum castratorum carnibus uescuntur. 15.a
- Aegyptijs ab Hippopotamo sanguinis missionem acceptam referant. 1.b
- Aegyptij quot modis mittant sanguinẽ. 2.b
- Aegyptios pro uacuando sanguine uenas secare, nostris inusitatis. 2.b
- Aegyptij mittunt sanguine ab arterijs scælis. 2.b
- Aegyptij estate loca terrena habitant, propè fontes dormientes. 9.a
- Aegyptij fistulas intra omnes domos faciunt, ad refrigerandum aerem. 9.a
- Aegyptij omnes ueneri admodum indulgẽt. 17.a
- Aegyptijs conceditur plures uxores possidere. 17.a
- Aegyptij ociosam uitam ducunt. Exceptis Arabibus, & rusticis. 17.a
- Aegyptij cur sit frequenter missione sanguinis indulgeant. 37.b
- Aegyptios errare, qui largius ac sæpius quàm opus esset mittere sanguinem soleant. fol. 38.a
- Aegyptij ægroti nimium sanguinis missionem facient. 38.a
- Aegyptios tribus modis sanguinem mittere. 57.a
- Aegyptios per uenarum, arteriarumque sectionem, atque per uariarum partium scarificationem mittere sanguinem. 57.a
- Aegyptij nedum utuntur partem in flammam, quid præstant. 97.b
- Aegyptios ferro frigido sæpe partes ijs, quæ inuruntur, proximas, tangere ne adoriatur inflammatio. 97.b
- Aegyptij quid post inuisionem præstant. fol. 97.b
- Aegyptij quas partes corporis inurunt. 97.a
- Aegyptij uisione articulorum laxitatem ac debilitatem corrigunt. 97.b
- Aegyptij inuisione articulis robur conciliant, ut ab humorum fluxionibus defendantur. 97.a
- Aegyptios quam plures exustis temporibus spectari. 62.b
- Aegyptios ad urendas partes rectius quàm nostros.

- ne feres se gerere.* 98.b
- Aegyptij ad unctionem moliendam cur nullo metallo utantur.* 98.b
- Aegyptij ad unctionem, cur gossypio ignito utantur.* 98.b
- Aegyptij quem modum seruent in scarificationis cruribus.* 90.a
- Aegyptios r. Et se gerere pro crurum scarificatione sanguinem mittentes in pueris Eunuchis, atque alijs corporibus laxis, pinguibus, albis.* 50.b
- Aegyptij sanguine mittere cutis scarificationibus.* 2.b
- Aegyptios sanguinis missione gaudere.* 37.a
- Aegyptij mittunt sanguinem in omnibus aetatibus, anni temporibus & ad omnes fere morbos.* 37.a
- Aegyptij libentius sanguinis missione, quam medicamentis utuntur.* 37.a
- Aegyptios mirabili dexteritate multas partes corporis pro mittendo sanguine scarificare.* 2.b
- Aegyptios mirabili dexteritate arterias, atque uenas secare.* 21.b
- Aegyptij in quibus corporibus consuescant scarificationis cruribus mittere sanguinem.* 50.b
- Aegyptiorum modus aures scarificandi.* 78.a
- Aegyptij ciborum multiplicitate non gaudent.* 15.b
- Aegyptij simplici cibo sunt contenti.* 15.b
- Aegyptij ciborum uarietatem abhorrent.* 15.b
- Aegyptij carniū esu non admodum delectantur.* 15.b
- Aegyptij Mahometis a secleno non utuntur lege eis interdicto.* 15.b
- Aegyptiorum multi uino non secus quam Germani indulgent.* 15.b
- Aegyptios medicos per scissas arterias mittere sanguinem non secus quam a uenis.* 60.b
- Aegyptij mittunt multum sanguinem.* 5.b
- Aegyptij medici an errent non uentes cucurbitulis pro adiuuanda exanthematum eruptione.* 74.a
- Aegyptij medici in nobilibus uti blā. ssimis medicamentis purgantibus.* 5.b
- Aegyptij inurunt partes gossypio atq; panno lineo ignito.* 97.a
- Aegyptij quo pacto partes corporis inurere soleant.* 97.a
- Aegyptij coxendicum dolorem unctione sanare.* 97.b
- Aegyptios in peste inf. Etis multa ulcera cruribus infligere.* 149.b
- Aegyptij curant febres exanthematum pestiferas linitione ex oleo amygdalino amararum nitro parata cum fr. Etione ad uniuersas corporis partes.* 148.a
- Aegyptij in febribus pestilentibus sudorem prouocant.* 148.a
- Aegyptios diuidi in urbanos, Arabes, & kussieos.* 14.b
- Aegyptij incolarum temperamenta.* 14.b
- Aegyptiorum urbem habitantium corporū habitus & temperies.* 41.b
- Aegyptij fato quodam Tyrannis semper fuere subiecti.* 6.a
- Aegyptij usum inurendi habent familiarem.* 97.a
- Aegyptiorum plerique hepar calidum, & humidum habent, ex quo multo sanguine exuperant.* 15.a
- Aegyptiorum multos maiores mulierum max. mis mamis, mamis habentes habere.* 14.b
- Aegyptiorum temperies à quibus mutata.* 42.a
- Aegyptij quamobrem omnes fere stomachum frigidum obtineant.* 143.a
- Aegyptij omne genus morbi ex capitis distillatione obortum, patiuntur.* 9.b
- Aegyptios medicamentis refrigerantibus indulgere.* 117.a

I N D E X

- Aegyptijs pulveres esse familiares ex uentorum atque terræ siccitate.* 107.a
- Aegyptij cur timeant usum cucurbituræ in febribus pestilentibus.* 74.b
- Aegyptij, herbam comedentes.* 119.b
- Aegyptij an a commansa herba, atque alijs melicamentis uere optata uideri queant.* 120.b
- Aegyptijs lactis acetosi usum sequuntur.* 117.a
- Aegyptij plurima habent in medicina priscorum doctissimorum medicorum antiquitatem redolentia.* 6.b
- Aegyptij cur morbis frigidis potius quam calidis infestentur.* 117.a
- Aegyptijs uictus atque medicamenta familiaria.* 117.a
- Aegyptios multos annos plus centum uiuere.* 17.b
- Aegyptij à quibus causis fiant tœgeuri* 19.b
- Aegyptij mulieres, quid in balneis factitent.* 107.a
- Aegyptias in balneis pinguedinem procurare.* 107.b
- Aegyptias uti balneis ad pinguescendum.* 107.b
- Aegyptias ad coitus conciliandam uoluptatem uarijs unguentis recte olentibus uti.* 107.a
- Aegyptios errare molientes purgationes quibusdam seminibus ualidissime purgantibus.* 129.b
- Aegypticum aliquos post assumptum purgans medicamentum ægrotis multum aque frigide potandæ propinare.* 132.a
- Aegyptios diuites multos syrupos, quos tunc aqua per æstatem potant, domi parare.* 124.b
- Aegyptios lapides è uescica extrahendi sine incisione modum callere.* 104.a
- Aegyptios componunt Theriacam pro Turcarum Rege.* 133.a
- Aegyptios iussu Turcarum Regis theriacâ componere.* 133.a
- Aegyptios theriaca cum aduenis multum lucrifacere.* 133.b
- Aegyptios errare in componenda theriaca.* 141.b
- Aegyptios tribus nominibus his, quippe Darfisi, Cherfè & Selica, intelligere cinnamomum, canellam, & cassiam.* 140.a
- Aer Aegypti qualis sit.* 9.b
- aeris Aegypti temperies.* 9.b
- aer Aegypti est calidus & siccus, inæqualis, tenuissimus.* 9.b
- aer Aegypti cur hyeme aliquando insigniter frigidus sentiatur.* 9.b
- aer Aegypti caput maxime offendit.* 9.b
- aer Aegypti quando est temperatissimus & qualissimus, morbisque carent.* 11.b
- aer locorum Aegypti mari adiacentium qualis.* 41.b
- aer locorum Aegypti, a mare elongatorum qualis.* 41.b
- aer nocturnus & diurnus per hyemem in Aegypto qualis.* 9.b
- aeris Aegypti diurna & nocturna alteratio.* 9.b
- aerem summe calidum continue marcescere, ac fieri pessimum.* 31.a
- aer in Aegypto non uniformis.* 41.b
- aer locorum Aegypti mari adiacentium est frigidior atque humidior.* 11.b
- aer secundæ æstatis, æqualis, continuus, calidus.* 32.b
- aeris mutationem ab æstuante calore, inæquali, in minus calidum, æqualem continuuum pestem dirimere.* 33.a
- aerem Ianuario & Febuario mensibus esse quo ad primas qualitates temperatum.* 10.a
- aer in Aegypto Iunio mense ex morbofo statu, in salubrem mutatur.* 34.b
- aer secundæ æstatis in Aegypto mutationes non confertim, sed serfim recipit.* 34.b
- aeris refrigerandi causa nullis Aegyptij uiuuntur.*

I N D E X

- VIUUNT.** fol. 9.a
- Aer Aegypti multum à Septentrionalibus, ac Meridionalibus uentis alteratur, & partim ab orientalibus, atque occidentalibus.* 9.a
- Aer ab Aegyptijs, frigida aqua multis fontibus refrigeratur.* 9.a
- Aerem Aegyptij refrigerant quibusdam ualidissimis fistulis in singulis domibus ea causa constructis.* 9.a
- Aer Aegypti adueniente estiuo solstitio quomodo omne contagium pestilens consumat.* 35.a
- Aer ante aestiuum solstitium tribus mensibus in Aegypto, est interrupte calidissimus ac fere animalia suffocans.* 32.b
- Aeris camerarum balnei temperies.* 106.a
- Aerem quo ad calorem uarium in balnearum aedibus esse.* 106.b
- Aeris infusum sanare hepatis lienisque obstructions difficiles.* 130.b
- Aestatis tempus penes Aegyptios.* 10.a
- Aestas in Aegypto quando incipiat, & desinat.* 10.a
- Aestatem in Aegypto duplicem esse.* 10.a
- Aestas prima in Aegypto est inaequalissima, inconstantissima, & summe calida.* 10.a
- Aestas prima plurimum corpora laedit.* 10.a
- Aestas secunda est aequalior, minusque aestuosa, & minus corporibus noxia.* 10.a
- Aestas prima est mensibus Martio, Aprile, Maio.*
- Aestas secunda, incipit Iunio mense & usque ad finem Augusti protenditur.* 10.a
- Aestatis primae aeris constitutio.* 32.b
- Aestatis prima pars unde inconstantissima, aestuosissima, atque inaequalissima sit.* 10.b
- Aestatis secundae temperies.* 11.a
- Aestatem secundam morbis carere.* 11.b
- Aestatis primae calidissimae & inaequalissime causa.* 10.b
- Aestatis calor facile a quoque fertur.* 9.a
- Aestatis aerem summe calidum temperari à Nili fluminis incremento, atque à Septentrionalibus uentis.* 9.a
- Aestatis aer nisi à Nili incremento, & à Septentrionalibus uentis refrigeraretur, homines ibi uiuere non possent.* 9.a
- Aestatem Etesijs carentem admodum morbosam.* 34.b
- Aetius secandi modum in hydrope docuit.* 102.b
- Aetius unctionem in articularum, atque alij morbis laudat.* 100.a
- Aetates purgationes non recte quaerant.* 129.a
- Agatharchidis de Nili augmento opinio.* 13.a
- Agarici utilitas ad quartanas febres.* 147.b
- Agens proximum in generatione magis potest quam remotum.* 40.a
- Agricolae Aegypti secunda aestate uitam ociosam ducunt.* 11.b
- Agricolae quando semina terrae comittant.* 12.b
- Alcanna, siue elhane, quod est ligustrum Aegyptium, florum usus.* 118.b
- Alexandrini hyeme oculorum lippitudinibus uexantur.* 24.a
- Alexandriae atque alij locis mari adiacentibus largissime pluit.* 11.b
- Alexandria singulis annis autumnis multis pestilentibus febribus uexatur.* 23.b
- Alexadria ciuitas tota super columnas marmoreas numero ferme infinitas posita ac fundata est.* 23.b
- Alexandriae omnia loca subterranea, inania, ac peruia existunt.* 23.b
- Alexandria ciuitas cur per uias ac inanibus subterraneis locis constructa sit.* 24.a
- Alexadriae loca subterranea per uia ac inania facta fuisse ne urbs terremoto obnoxia foret.* fol. 24.a
- Alexandriae loca subterranea per uia facta fuisse,*

- fuisse, ut in ijs sufficiens aquæ Nili copia ad usum incolarum per annum seruari-
 tur, aliqui Aegyptiorum existimarunt. 24.a
 Alexander Trallianus sentit in dysenteria
 mittendum esse sanguinem. 53.a
 Anilaracoron throciscorum compositio,
 Aegyptio, diuersa est ab ea, qua usus fuit
 Gal. 142.a
 Alimentum immodicum refrigerare. 19.a
 Alui profusui causæ. 53.b
 Amatus Lusitanus in dysenteria mittebat
 sanguinem, multosque hoc auxilio cura-
 uit. 53.b
 Amatus Lusitanus quomodo a naribus san-
 guinem mittebat. 79.a
 Anatum medicum Lusitanum multos pue-
 rulos sanguinis missione curauisse. 48.a
 Amentes inustione sanant Aegyptij. 98.a
 Ammeum Aegyptij Indicum habeat, om-
 nium optimum, quem Nanacuendi ap-
 pel-
 lant. 141.b
 amomum amama uocant Aegyptij. 139.a
 amomum uerum habere Aegyptios. 139.a
 amomum lignum & non semina uel fructus
 esse Aegyptij affirmant. 139.a
 amomi descriptio. 139.a
 amomum quo Aegyptij utuntur, non esse
 Rosam Hierici, ut falso aliqui crediderunt.
 139.a
 amomi historia apud multos antiquos scri-
 ptiores uaria. 139.a
 amygdalas ex Gaza aduectas minus alijs
 calfacere. 123.b
 anaxagoras de Nili fluminis augmento opi-
 nio. 13.a
 an crurum scarificatio in sura, ut Aegyptij
 faciant, uel potius in malleolo, ut Gal. do-
 cuit, sit facienda. 94.a
 an crurum scarificatio uicaria sit uena se-
 ctionis. 87.a
 animalia in Aegypto reperiri, quibus ars
 curandi morbos insita a natura existime-
 tur. 1.b
 anguria, quæ intus nullam pulpam, sed huius
 loco aquam dulcissimam continent. 26.a
 anguriarum aquam bernias concitare. 26.a
 anguriæ el nauis. 124.a
 anguriæ aquæ facultas. 124.a
 antimonium difficiles ac antiquatos mor-
 bos sanare. 130.a
 antimonio multos ab incurabilibus ferè mor-
 bis sanatos. 130.b
 antiqui ad quos morbos sectione usi sint.
 102.b
 antiqui medici cur præualidis purgantibus
 usi fuerint. 130.a
 Antonius Palmerius Presbyter Cayri sacra
 multos annos ministravit. 137.a
 Antyllus cucurbitularum usum scarificatio-
 ne præstitum cognouisse. 71.b
 Antyllus scarificandi docuit modum. 91.a
 Annus ab Aegyptijs in quot partes diuida-
 tur. 18.a
 Annum penes Aegyptios in quatuor tempo-
 ra, sed tamen secus quam a nostris fiat, di-
 uidi. 10.a
 Anum Athenicensem cicuta esui assuetam.
 119.a
 Aoim Christianum Cophatum uacuo plu-
 rimo sanguine à uenis retro aures somno
 longissimo correptum fuisse, non tamen
 sterilem euasisse. 60.a
 Apoplecticos inustione curari. 98.a
 Apodyterium seu spoliarium quid. 106.a
 Aqua optima neq; concoctionem, neq; con-
 cocti distributionem, neq; sanguinis gene-
 rationem, neq; nutritionem, neque urina-
 rum, sudorumq; excretionem, neque cor-
 porum distationem, iuuat. 20.b
 Aquam non iuuare concoctionem. 20.a
 Aquam hypocondrijs nõ esse utilem. 20.a
 Aquas optimas reperiri, quæ neque insigni-
 ter frigida, neq; crassa, sed dulces existunt,
 ac tenuissima. 21.a
 Aquas cælestes esse læuissimas dulcissimas,
 atque tenuissimas. 21.a

<i>Aqua, quæ ex Galeno optima sit.</i>	16.a	quibus urinã, atque multis uentrẽ moue- re.	21.a.
<i>aqua optima est quæ clara syncera, sine odo- re.</i>	16.a	<i>aquam Nili fluminis copiose epotam hepatis calorem optime temperare.</i>	4.a
<i>aquæ optimæ notæ.</i>	16.b	<i>aqua Nili a longissimo itineris tractu ferè à Sole coquitur.</i>	16.b
<i>aquæ crudæ & malæ notæ.</i>	16.b	<i>aquam Nili omnium esse minime frigidam.</i>	16.b
<i>aquæ usum ad uitam producendam, magis quàm uini, conducere.</i>	20.a	<i>aquam Nili fluminis Auicennas multis lau- dibus celebrauit.</i>	16.b
<i>aquæ usum Aegyptijs magis quam uini, cõ- ducere.</i>	20.a	<i>aquam Nili, quæ est turbida, Galeni tempo- ribus Alexandriæ per fistilia uasa Ae- gyptij percolabant.</i>	16.b
<i>aquæ potus, quæ nostris corporibus afferat incommoda.</i>	20.a	<i>aquam Nili cœnosam ac turbidam quomodo cito claresciant.</i>	16.b
<i>aquam stomacho, hypochondrijs, hepaticque uel lieni obstructis, uel in tumorem elatis plurimum nocere.</i>	20.a	<i>aquam turbidam amygdalis dulcibus contu- sis, Aegyptij claresciant.</i>	17.a
<i>aquam ab Aegyptijs ad sanitatem conser- uandam, uino præponi.</i>	20.a	<i>aquam turbidam ex Nilo asportatam dul- cibus amygdalis trium tantum horarum spacio claresciant.</i>	17.a
<i>aqua dulcis tepida cutem laxat, sanguinem attenuat, atque attrahit.</i>	87.b	<i>aqua Nili clarescãta epota sudorem mouet, aliquibus, urinam, & quam plurimis uen- trem.</i>	17.a
<i>aquæ potu summe calida corpora iuuari.</i>	21.a	<i>aquam Nili die, noctuq; epotam corpora nõ lẽdere.</i>	17.a
<i>aquam Pueris, atque calidis & humidis cor- poribus conferre.</i>	20.b	<i>aqua Nili calida corpora plurimum iuuan- tur.</i>	17.a
<i>aqua Nili fluminis clarescãta omnium est, limpidissima, purissima, leuissima, cuiusuis odoris expers, atque subdulcis.</i>	16.b	<i>aqua Nili epota uiscerum incendium contem- perat.</i>	17.a
<i>aqua Nili ex quibus omnium hominibus u- tilissima, ac optima sit iudicanda.</i>	16.a	<i>aquam Nili uicem gerere seri lactis.</i>	17.a
<i>aquam Nili fluminis corpora ex calore gra- cillima refrigerare, incrassare, atque im- pingue facere.</i>	4.a	<i>aquam Nili Aegyptij mutari in sanguinem putarunt.</i>	17.a
<i>aquam Nili fluminis bepar calidum refrige- rare.</i>	4.a	<i>aqua Nili unde habuerit, quod intra corpo- ra suscepta, in sanguinem mutetur.</i>	17.a
<i>aquam Nili totam in sanguinem uerti, ex quo Moses Dei præcepto aquas in sangui- nem mutauit, Aegyptijs persuasum est.</i>	37.a	<i>aquæ Nili Deum dedisse, ut in sanguinem con- uerteretur, Aegyptij existimant.</i>	17.a
<i>aquæ Nili facultas.</i>	17.a	<i>aqua Nili fluminis pro potu est iucundissi- ma.</i>	16.a
<i>aquam Nili Ioan. Iacob. Manne medicus pro Turca qui renũ calida intẽperie labora- uit, plurimum comendauit.</i>	17.a	<i>ãqua Nili ceteris bonitate uidetur præferen- da.</i>	16.a
<i>aquam Nili fluminis clarescãtam, tenuem, leuem subdulcem esse.</i>	21.a	<i>aquam Nili fluminis in potu Aegyptios se- ctari.</i>	117.b
<i>aquam Nili epotam aliquibus sudorem, ali-</i>		<i>aqua Nili à dolore renum a calculis concita- tum</i>	

I N D E X

- tum sanare.* fol. 21.b
- Aqua Nili quo pacto possit concoctionem inuare.* 22.a
- Aquam Nili claresactam hypochondrijs, iecori, lienique inflammatis auxilio esse.* 22.a
- Aqua Nili an corpora nutriat.* 22.b
- Aquam Nili, ex Aegyptiorum sententia nutrire.* 22.a
- Aqua Nili quando est paucissima, & fere stagnans.* 12.b
- Aqua Nili fluminis quomodo in Urbem Alexandriae ueniat.* 24.a
- Aqua Alexandriae autumno euadit cœnosa, palustris, corrupta atque pessima.* 24.a
- Aqua corrupta quomodo sit causa pestilentium febrium, quæ autumno Alexandriae uagantur.* 26.b
- Aquam rami Nili fluminis per mediũ Cæri ciuitatis transeuntis putrefactã uarios in pueris morbos concitare.* 25.b
- Aquam plurimam gelidam ijs propinari, quibus est sanguis mittendus, officere.* 56.b
- Aquam ante missionem sanguinis multam epotam hydropem facere.* 56.b
- Aquam Nili fluminis modice sumptam posse purgantis assumpti uim fouere, & augere.* 132.b
- Aquam Nili callere facultate aliqua subduendi aluum.* 132.b
- Aquam cum purganti medicamento frigidã dandam Aerrhoes uoluit.* 132.b
- Aquam post purgans medicamentum, habet & Rhasim concessisse.* 132.b
- Aquam frigidam multam ab assumpto purganti, aliquos Aegyptiorum bibere, à qua aluum sepe multum turbari.* 132.a
- Aque potu ab assumpto purganti cur aliqui commode sint purgati.* 132.a
- Aquam nullo pacto purganti assumpto auxilio esse posse.* 132.a
- Aquam Aeguriæ elinaui sanare febrem synocham.* 145.b
- Aqua stillatitia, qua synocha febris, atque ardens curatur.* 145.b
- Arabum corporum habitus, atque temperamenta.* 41.b
- Arabes multos morbos inustione sanare.* 97.b
- Arabes curantur inustione.* 97.b
- Arabes quomodo lapides è uestica sine incisione extrahant.* 104.b
- Arabes prisicos medicos non cognouisse scarificationem crurum, uel ea non fuerit usi.* 83.b
- Archenda quid, & eius facultas.* 112.b
- Archenda est puluis ligustri Aegyptij foliorum.* 112.b
- Archigenes sectionem ad hydropem meminit.* 112.b
- Ardentes febres quibusdam secretis auxilijs ab Aegyptijs curari.* 145.b
- Arterias pro mittendo sanguine Aegyptios secare.* 2.b
- Arteriarum sectionem ad mittendum sanguinem usum, non secus quàm uenarum in Aegypto frequentari.* 57.a
- Arteriæ pro quibus morbis ab Aegyptijs secantur.* 57.a
- Arteriarum sectionem pro mittendo sanguine hoc tempore propriam esse Aegyptiorum.* 57.a
- Arterias solos Arabes & Aegyptios pro mittendo sanguine audere secare.* 57.a
- Arteriæ sectionem pro mittendo sanguine Aegyptijs est familiarissima.* 60.b
- Arteriæ sectione ad quæ mala Aegyptij uentantur.* 60.b
- Arteriæ sectionem pro diuino secreto in Aegypto ad diurnas oculorũ ophthalmias, inueteratas, atque ad cæpitis uiscerumque antiquos diurnosque dolores haberi.* 60.b

- Arteriarum sectione multos interijisse.* 60.b
Arterias sectas ex quorundā sententia coalescere non posse. 61.a
Arterias sectas magna cum difficultate coalescere. 57.a
Arterias sectas posse coalescere, maxime in pueris, corporibusque mollioribus. 61.a
Arterias sectas tuto coalescere experientia esse cognitum. 61.a
Arteriam per somnium monitum Gal. secuisse, & bene successisse. 61.a
Arteria cubiti secta quendam Magistrum à lateris dolore sine ullo aneurismate sanatum Gal. memoriæ prodidit. 61.b
Arterias quo pacto Aegyptij coalescere faciant. 63.a
Arteriarum sectio, ut coalescat, quæ præstent. 63.a
Arteriarum præualido motui, postquam eas secuerunt, atque sanguinem eduxerunt, obstitunt, frustra æris sectioni arteriæ superposito. 61.b
Arterias tuto secari ab Aegyptijs. 2.b
Arteriarum sectione aliquos quasi miraculo sanatos fuisse. 2.b
Arteriam inter pollicem & indicem sectam hepatis dolorem iuuare. 62.b
Arterias in summis artubus, atq; in capite fore secandas in omnibus doloribus, a calida, spirituosaq; substantia, obortis. Gal. docuit. 61.b
Arteriam frontis ad quæ mala Aegyptij secant. 62.a
Arteriæ frontis sectio quibus malis conueniat. 62.a
Arterias sectas misso sanguine Aegyptios, neque extrahere, neque inurere. 62.a
Arteriarum retro aures sectio quibus morbis conueniat. 62.b
Arterias temporum ad prohibendos catarrhales fluxus in oculos Aegyptij inurunt. 62.b
Arterias retro aures Hippocrates in quibus inurendas uoluerit. 99.a
Arthritides uagari in Aegypto. 23.a
Articulos a quibus causis plerique Aegyptiorum imbecillos habeant. 26.b
Articulos inurunt Aegyptij ad podagram. 97.b
Articulos inurentes Aegyptios sanant articularum dolores. 97.b
Arundinibus saccharinis Aegyptios uesci. 117.b
Asari decocti uis ad curandas quartanas. 147.b
Ascanium Caracciolum a dysenteria sanguinis missione curatus. 53.b
Asclepiades Aethiopes trigesimo ætatis anno senescere, & Britanorum quamplures ad centesimum, usque & uigesimali ætatem peruenire memoriæ prodidit. 16.b
Aspalathus ubi reperiatur. 137.a
Aspalathi arbusculi descriptio. 137.a
Aspalathum flores edere suauissimi odoris. 137.a
Assis quid sit. 120.a, 121.b
Asthma pectoris inustione sanari. 98.a
Astronomi a quibus corporum naturas cognoscant, ac speculentur. 39.a
Astronomi ad indagandam corporis naturam, quæ considerent. 39.a
Astronomi hominis naturam ex signi natura, atque stellarum in prima cæli domo inuentarium, uel eam respicientium. 39.a
Auenzoarem medicum filium suum puerum sanguinis missione ab acuto morbo sanauisse. 47.b
Auerrhoes damnat frictiones in corporibus eruditatibus repletis. 113.a
Auerrhoes cur aquam frigidam post assumptum purgans concesserit. 132.b
Auicenna de Achaouan 138.a
Auicennam sensisse medicos posse in pueris binos annos tantum agentibus mittere sanguinem. 47.b
Auicennas non cognouit scarificationis usum.

- sum. fol. 85. a. imo confundit scarificationes cum cucurbitulis. ibid.*
- Auicennam ante sanguinis missionem egrotis aliquibus aliquid cibi esse offerendum præcepisse.* 55. a
- Auicennam aquam post purgans concessisse.* 132. b
- Aures pro mittendo sanguine Aegyptij scarificant.* 58. a
- Aures infantibus scarificantur ab Aegyptijs.* 77. a
- Aurium scarificationem puerorum esse propriam.* 58. a
- Aures quo modo, ac ordine scarificentur.* 78. a. nec talem scarificationem cognouisse Gal. *ibid. b*
- Austri temperies.* 30. a
- Auster cum imbribus coniunctus quid faciat.* 30. a
- Austrini flatus caput grauant, sensusq; hebetant.* 25. a
- Austrum facere puridinem.* 20. a
- Auster corpora dissoluit, humores fundit, putrefacitq; ubi coniunctus sit cum largioribus imbribus.* 30. a
- Autumnus constat duobus mensibus, quippe Septembri, Octobre.* 10. a
- B**
- B**ALNEORVM usus qualis sit apud Aegyptios. 106. b
- Balneis naturalibus Aegyptum carere.* 106. a
- Balneis tepidis cur Aegyptij utatur.* 106. b
- Balneorum usum penes Aegyptios pro corporum abstersione esse frequentem.* 107. a
- Balneorum usu qua accedat corporibus utilitas.* 112. b
- Balnea ex dulci aqua parata apud Aegyptios esse in usu frequentissimo.* 106. a
- Balneorum dulcium apud Aegyptios quis sit usus.* 106. a
- Balneorum dulcium facultas.* 4. a
- Balneorum dulcium usu corpora refrigerari & impinguescere.* 4. a, 15. a
- Balnea apud Aegyptios qualia frequententur.* 106. a
- Balneorum gratia ædes in Aegypto constructæ.* 106. a
- Balnea dulcia in Aegypto omnes ornatus gratia frequentant.* 17. b
- Balneis dulcibus utuntur Aegyptij, tum corporum ab itineribus inflammatorum refrigerandorum gratia, tum pro demenda sanguinis plenitudine.* 11. b
- Balneorum loca quomodo Aegyptij calcant.* 106. b
- Balnea hecticorum qualia esse debeant.* 106. b
- Balneorum dulcium usum esse in Aegypto ad corpora ex itinere inflammata.* 110. a
- Balnea tepida refrigerare, & humectare.* 110. a
- Balnea dulcia quibus conducant.* 110. a
- Balnea dulcia calida cutis stipitationem dele-re.* 110. a
- Balneis utuntur nonnulli uacuationis gratia.* 110. a
- Balnea pro pinguefaciendis corporibus qualia.* 107. b
- Balnea calida in triplici esse differetia.* 107. b
- Balneorum calidorum uires.* 107. b
- Balneo tepido uti uolentes pinguescere.* 107. b
- Balnea dulcia quos morbos sanent.* 113. b
- Balneis uti Aegyptios ad ephimeras febres.* 114. a
- Balneorum usus ad febres, ephimeras, putridas, hecticas, & inflammationes.* 114. a
- Balneis ad quos morbos Aegyptij utantur.* 114. a
- Balneis dulcibus usus fuisse antiquos in febribus.* 114. a
- Balneorum dulcium differentia, ac uires.* 214. a
- Balnea dulcia, quibus febribus, & inflammationibus conueniant;* 114. a

- Balnea dulcia quo tempore febricitantibus conducunt.* 114.a
Balneis dulcibus quæ febres ex ephimeris inuentur. 114.a
Balnea heclicis quæ conducant. 124.a
Balneorū usus pro heclicis non unus, at multiplex. 114.b
Balnea corporibus cruditatibus scatentibus non conuenire. 114.b
Balnea cur neque in februm principio, neque in augmento conueniant. 115.a
Balnea dulcia corporibus calidioribus, & exustis maxime conuenire. 115.a
Balneorum dulcium utilitates. 115.a
Balneorum dulcium usus uariis quoad uarias febres. 115.b
Balnea in principijs morborum inutilia, & noxia. 72.a
Balnea à cibo pinguefacere. 107.b
Balnea à cibo quamobrem impinguefaciant. 107.b
Balneaturi, neque horrere in balneo, neque imbecillum uisus habere debent, neque cruditatibus abundare debent. 114.b
Balneis calidis gallica lue correptos posse sanari nonnullis suafum. 115.b
Balnea, quibus Aegyptij ad heclicos uti solent. 149.a
Balneorum ex lacte paratorum usum dimittit Aegyptios sequi. 150.a
Balsami authorem plantam uiuentem Venetijs habuisse, ex qua opobalsamum uerum distillasse multi obseruarunt. 138.a
Balsami fructus Aegyptios habere recentissimos, quibus ad componendam theriacam utuntur. 139.b
Ban quid, atque eius usus. 118.a
Barbaricarum corporum temperies habitusque qualis. 30.b
Barbarorum corpora quamobrem excellentissimis putrefactionibus fiat obnoxia. 31.a
Barbaros urere lineis petijs accensis. 100.b
Bassanum. 82.a
Berberorū usus pro alui subductione. 117.b
Berberis fructibus ad medicamenta Aegyptios uti frequentissime. 117.b
Berberis fructuum usus ad quæ. 117.b
Berberis fructuum usum in febribus & pestilentibus Aegyptios sectari. 117.b
Berberorum uis aduersus putredinē. 148.a
Bernaui electuarium. 121.b
Bernaui operationes. 121.b
Bernaui assumentes, quæ deliramenta prodant. 121.b
Bers electuarij compositio, & uires. 122.a
Bers electuarij usus. 122.a
Bers electuarium. 144.a
Bessa uocari præfectum. 2.b
Bessa Achimbassim creare, non medicum excellentiorem, sed etiam medicinæ ignarum, si modo plures aureos numos ei per soluerit. 2.b
Betæ succus, ad curandas febres intermittentes. 146.a
Bon seminis usus apud Aegyptios. 118.a
Bon arbor. 122.b
Boream putredini obsistere. 30.a
Borea spirante omnia quam diutissime imputria durare. 30.a
Besa quid, & ipsius compositio, & facultas. 121.b

C

ADI esse Mahometis legis doctores. 2.a
Cadi suos indices præfectus creat. 2.a
Cadi non tantum religionis legibus præesse, sed lites in iure civili, ac pontificio iudicare. 2.a
Calaf quid atque eius usus. 118.a
Calamo aromatico uero Aegyptij utuntur. 137.b
Calamum aromaticum non esse radicem, sed cannam, uel calamum. 137.b
Calami aromatici nota ex Dioscoride. 137.b
Calami aromatici multam copiam ab Aegyptijs

<i>pr̄is haberi posset.</i>	137.b	<i>Capitis dolori intra nares scarificatio conuenit.</i>	77.b
<i>Calculis Aegyptiorum multi cur uexantur.</i>	26.b	<i>Capitis partes Aegyptios urere.</i>	98.a
<i>Calidissimas regiones habitantibus difficillimas esse purgationes.</i>	129.b	<i>Capitis quas partes Aegyptij urant.</i>	98.a
<i>Caliditatem uel per se solum esse Aegyptiorum morborum causam, uel saltem cum alijs causis ipsam concurrere Aegypti medici autumant.</i>	3.b	<i>Capitis partes ad quos morbos uri debeant.</i>	98.a
<i>Calida corpora ab usu ciborum refrigerantium, dulcium, balneorum atque ab immodica uenere frigida euadere.</i>	4.a	<i>Cardamomum.</i>	141.b
<i>Calor uehementissimus aeris ambientis remedijs quibus contempcyetur omnino uacat.</i>	41.a	<i>Carnes, aceto, atque sale iamdiu imputres seruari.</i>	30.a
<i>Calorem stomachi ab ambientis caliditate resolu.</i>	110.b	<i>Carnes, quibus Aegyptij uescuntur.</i>	15.b
<i>Campsim uocatos uentos facere cerebri inflammationes exitiosissimas.</i>	25.a	<i>Carnium usus apud Aegyptios est temperatissimus.</i>	15.b
<i>Campsinis uentis spirantibus aduenæ ac plures incolarum ad subterranea loca confugiunt, in quibus morantur, quousque ille uentorum ardor cessauerit.</i>	11.a	<i>Carnium usus apud Aegyptios est simplicissimus.</i>	15.b
<i>Campsinis uenti si diu persererent, nemo ibi uiuere posset.</i>	11.a	<i>Carnes arietum castratorum Aegyptijs esse multum familiares.</i>	15.b
<i>Campsim cur uentos Euros, Austrosq; Aegyptij uocauerint.</i>	11.a	<i>Carnibus multis, qui in uictu utuntur breuius uiuunt.</i>	18.a
<i>Campsim uocatos fuisse Euros Austrosque uentos, Campsim uocato Alexandri Magni, multarum copiarum duce ab his uentis cum omnibus copijs suffocato.</i>	11.a	<i>Carnis atque uini immoderatum usum hominibus breuioris uitæ esse causam.</i>	18.a
<i>Canell: a quo à Cinamomo differat.</i>	140.a	<i>Carnium optimarum usum augere calorem naturalem.</i>	18.a
<i>Canella sapor dulcis & acris.</i>	140.b	<i>Carpobalsamũ habet Aegyptij ex Arabia recentissimum.</i>	139.b
<i>Canella in longo uinere odore, & sapore non deficit.</i>	141.a	<i>Casus Gibnehalon.</i>	25.b
<i>Cannabis foliorum usum esse apud Aegyptios.</i>	121.b	<i>Casabel derira quid.</i>	137.b
<i>Cannabis facultates.</i>	121.b	<i>Casabel derira Aegyptiorum est uerus calamus aromaticus.</i>	137.b
<i>Cannabis per excellentiam herba ab Aegyptijs cur uocata.</i>	121.b	<i>Cassia Aegyptiæ usus.</i>	145.a
<i>Cantaridarum usus in potu apud quosdam Aegyptios, ut uenenum uel per sudorem uel urinam emacuent.</i>	148.b	<i>Cassia fructuum cognitio, & utilitas.</i>	126.b
		<i>Cassia differentia, ibidem.</i>	
		<i>Cassiam Damiatinã eorum minime utilis. ibid.</i>	
		<i>Cassia Abissina ceteris præfertur.</i>	ibid.
		<i>Cassia Abissinæ usus.</i>	ibid.
		<i>Cassia Abissina usum ad acres distillationes ex capite in pulmones esse apud Aegyptios frequentissimum.</i>	ibid.
		<i>Cassia florum usus.</i>	118.b
		<i>Cassiam esse alterius arboris corticem, minimeque canellæ.</i>	140.b
		<i>Cassiam planè a cinnamomo & canella differre.</i>	140.a
		<i>Cassia sapor amarus.</i>	140.b

- Catapocijs quibus ad psyraciam, & alopecia Gal. utebatur.* fol. 129.b
- Catapocia ex aloe appellata apud Gal. quæ.* 129.b
- Catapocia διακοκκων διδος.* 129.b
- Catapocia ad quartanas febres.* 147.b
- Catapocijs ex aloe, scamonio colocynthide paratis utebatur Gal.* 129.b
- Catapocijs ex aloe, colocynthide, scammonio, sagarico, bdellio, gummi Arabico paratis ad distillationem ex capite in pulmones salsuginosa Gal. utebatur.* 129.b
- Cause, quæ aerem in æstate refrigerant.* 12.a
- Cause pinguedinis.* 108.a
- Caus. eorum medicamentorum facultas.* fol. 99.a
- Causicum quid.* 99.a
- Cayrus Aegypti metropolis.* 8.b
- Cayrus olim Babylon, uel Babulis.* 8.b
- Cayri ciuitas quantum distet ab Aequinoctio.* 8.b
- Cayri diei maior longitudo.* 8.b
- Cayri diei breuitas.* 8.b
- Cayri situs.* 8.b
- Cayri ciuitas uentis Septentrionalibus exposita.* 8.b
- Cayri ciuitatis aer à Septentrionalibus, atq; Meridionalibus uentis maxime alteratur, ab Orientalibus, Occidentalibusque parum.* 8.b
- Cayri ciuitas est prope tropicum Cancræ.* 9.a
- Cayri ciuitas altissimis est fabricata ædibus.* fol. 9.a
- Cayri locus in quo Aegyptij theriacam componunt.* 133.a
- Cayri multos tum uiros, tum mulieres reperiri, qui medicinam profitentur.* 1.b
- Cayrinullos reperiri qui medicina ratione faciant.* 1.b
- Cayrimi toto anno oculorum lippitudinibus molestantur, sed præsertim in prima æstate.* 24.a
- Cayri habitatores esse plurimarum nationum.* 14.b
- Cayri quot hominum nationes existant.* 14.b
- Cedmata curari scarificatis uenis quæ intra aures sunt.* 58.a
- Celsus in hydropse supra talum incidi docuit.* 102.b
- Cerastis quid.* 36.b
- Cerastis serpentis ex Aetio descriptio.* 136.b
- Cerebri inflammationes lethalißimas in prima æstatis parte fieri.* 25.a
- Chaoua decoctum.* 122.b
- Chaoua decoctum quomodo paratur.* 122.b, & 123.a
- Chaoua decocti ex semine Bon parati usus apud Aegyptios.* 118.a
- Chaoua decoctum ad euocandos menses multum mulieribus conducere.* 118.a
- Chaoua decocti usus ad menses ciendos.* 118.a
- Chaoua decocti facultas.* 123.a
- Chaoua suppressos menses reuocare.* 123.a
- Chamedrios nis ad curandas febres.* 146.a
- Cherse cannellam communem Aegyptij intelligunt.* 138.b
- Chest, est costus Arabicus quo nostri etiam utuntur.* 138.b
- Chest an sit uerus costus.* 138.b
- Chia mulier dysenteria sanguinis missione sanata.* 53.b
- Chinæ radicis usus in Aegypto.* 117.b, & 120.a
- Chinæ radicibus ad quos morbos Aegyptij utuntur.* 118.a
- Chinæ decocto emaciata corpora pinguescèri.* 118.a
- Chinæ decoctum faciem pulchram reddit.* 118.a
- Chinæ decoctum pro pinguesfaciendo quomodo ab Aegyptijs mulieribus paratur.* 118.a
- Chinæ radicis decocti usus in febribus pestilentibus apud Aegyptios.* 148.
- Chinæ radicis usus ad pinguesfaciendum.* 109.b.

- China radice decocto multas emaciatas mulieres pingues euasisse.* 109.b
- Chirurgos Aegyptios partes uenis minimis refertas, scarificare.* 58.b
- Chirurgi Aegyptij in scindendis uenis longe nostris dexteriores obseruantur.* 57.b
- Cibi optimi supra modum assumpti morbos frigidos generant.* 19.a
- Cibus immoderatus & potus calorem naturalem saepe soffocat.* 18.b
- Cibum non esse omnibus concedendū priusquam sanguis mittatur.* 55.a
- Cibi Aegyptijs familiares.* 15.a
- Cibus pauperibus Aegyptijs familiaris.* 15.b
- Cicatrices in multis partis corporis Aegyptiorum frequentis inustionis usus esse iudicium.* 97.a
- Cinesiam Euagoræ filium corpore inusto in concionem produisse.* 99.a
- Cinnamomum quid.* 140.a
- Cinnamomum esse surculorum uel ramulorum tenuissimorum arboris cannellæ cortices, & cancellam crassiorum.* 140.a
idem b
- Cinnamomum in quo à cannella differat.* 138.b
- Cinnamomum esse ramulos tenuiores, qui cito, tum sapore, tum odore exoluuntur.* 138.b
- Cinnamoma cur a mercatoribus in Aegyptum uel Syriam nõ conuehantur.* 140.b
- Clysteriorum usum ab ibi uolunt produisse.* 1.b
- Clysteriorum usum Aegyptijs esse familiarissimum.* 5.b
- Clysteriorum aliquorum penes Aegyptios usus.* 144.a
- Clysteres ad Vigiliis qui ab Aegyptijs parentur.* 144.a
- Clysteres laxatini apud Aegyptios.* 144.b
- Clysteres Aegyptijs mulieribus ad pinguefaciendum familiares.* 109.a
- Clysteres Hystericarum mulierum.* 145.a
- Clysteres ad uteri frigidas affectiones.* 145.a
- Clysteres ad cohibendam aluum.* 145.a
- Clysteres ad fluxum sanguinis.* 145.a
- Clysteris ex Acatie siliquarum in maturarum parati facultas.* 145.a
- Clysteres ad febres putridas ab Aegyptijs usitati.* 146.a
- Clysteres qui refrigerent & tenues succos subducant.* 146.a
- Colis meatus quantum dilatari queat.* 104.a
- Collum, ac mentum, ad quæ scarificent.* 58.b
- Contagium à uehementi aeris caliditate consumi.* 35.a
- Contenta urinarum crassa quid significant.* 73.b
- Comam inustione tolli.* 98.a
- Composita medicamenta, quæ ab Aegyptijs parantur.* 133.a
- Compositum ex opobalsamo & alijs ad pestem utile.* 149.a
- Coriandrum uiride, idest folia Aegyptios innoxie comedere: essequæ eius usum apud ipsos in ferulis familiarissimum.* 117.b
- Cornelium Celsum usum Aegyptiarum cucurbitularum nouisse.* 64.b
- Cornelius Celsus ait ad mittendum sanguinem non ætatem, sed uires considerandas fore.* 48.a
- Cornelius Celsus usum cucurbitularum in febribus quouis tempore utilissimum censuit.* 65.b
- Cornelium Celsum uisionem in coxendico dolore laudasse.* 100.a
- Cor atque hepar calidum & humidum uniuersum corpus tale efficere.* 38.b
- Cordis atque hepatis à totius inspectione temperiem cognosci.* 26.b
- Corpora unico tantum temperamento prædita nusquam reperiuntur.* 38.b
- Corpora ubique multa reperiri uarijs conflata temperamentis.* 38.b

Corpora

I N D E X

- Corpora statim enixa ab aeris temperamen-
to multum alterari.* 40.b
- Corpus temperatam naturam obtinebit,
quoties cor & hepar aque apposita tem-
peramenta habebunt.* 39.a
- Corpora à quibus necessario alterantur, &
à quibus non necessario.* 17.b
- Corpora quo humidiora eo, crassiora esse.*
108.a
- Corpora crapulis pinguescunt.* 108.a
- Corpora facile pinguescunt, & quae diffi-
lius.* 108.a
- Corpora latioribus uenis praedita difficilius
pinguescunt.* 108.a
- Corpora frigido temperamento, facilius pin-
guescunt.* 108.a
- Corpora omnia a uarijs diuersorum anni
temporum aeris constitutionibus altera-
ri ac mutari.* 41.b
- Corpus authoris ex immodico hepatis calo-
re gracillimum effectum, largiori potu
aque Nili fluminis, carnosum & pingue
euasisse.* 4.a
- Corpora in aere ualde calido, continuo, aqua-
li, diffiantur, aperiuntur, euacuantur, atq;
siccantur.* 33.a
- Corpora sanguinea, quod alijs temperatiora
sint, facilius putrescunt.* 28.b
- Corpora extenuata dulcibus balneis a cibo
iuuari.* 107.b
- Corpora balneis quae apta, & quae ab his
sint arcenda.* 215.a
- Corporum Aegyptiorum habitus & tem-
peramentum.* 15.a
- Corpora uenerem immoderatam refrigera-
re.* 4.1
- Corpora cur in Aegypto ualde crassa & pin-
guia reperiantur.* 4.a
- Corpora pleraq; Aegyptiorum frigidiorum
uentriculum habere.* 4.a
- Corpora gracillima ex calore effecta in Ae-
gypto crassescere, ac impinguescere.* 4.a
- Corpora gracilia ex calore effecta usu lar-
gioris aquae fluminis Nili pinguescunt.* 4.a
- Corpora Aegyptiorum non esse cachochy-
ma, siue mali succi.* 37.b
- Corporum Aegyptiorum temperiem termi-
natam cognosci non posse.* 14.a
- Corporum Aegyptiorum temperam. eta.* 4.a
- Corpora cur habeant Aegyptiorum mult;
pituitosa.* 4.a
- Corpora Aegyptiorum cruditatibus saepe
molestari.* 4.b
- Corpora Arabum urbanis sunt graciliora,
& calidiora.* 15.a
- Corpora rusticorum esse omnium gracillima,
hirsuta, squalida, ac fere combusta à so-
le.* 15.a
- Corpora Aegyptiorum pleraq; illuuiæ, ac pe-
diculis abundant.* 107.a
- Corpora Aegyptiorum sudoribus abundare.*
107.a
- Corpora Aegyptij putant omnia ab usu aquae
Nili fluminis, uerti in sanguinem, si-
ue sanguinem generare quisque putat,
plurimo sanguine semper abundare.* 37.a
- Corpora quomodo in prima estate se ha-
beant.* 10.b
- Corpora in prima estate esse languidissima,
& abhorreere cibum.* 10.b
- Corpora ab aere secundæ æstatis summe ca-
lido equali cum Etesijs, siccari, tum per
sensibilem transpirationem, tum assiduis
sudoribus, atque dissuari.* 35.a
- Corpora Aegyptiorum pleraque multo san-
guine abundare uerum esse.* 37.b
- Corpora Aegyptiorum pleraque, aut sangui-
neo, aut pituitoso temperamento spectari.*
15.a
- Corpora Aegyptiorum pleraq; pinguia cur
ibi fi. nt.* 107.b
- Corpora in Aegypto usu dulcium balneorum
maxime refrigerari.* 14.b
- Corpora Aegyptiorum quoad uarias partes
inusta in Aegypto multa spectantur.* 97.a
- Corpora frigida, et humida, qualia sunt mu-
lierum*

<i>lierum multarum, eunuchorum, & senū multam euacuationem non admittant.</i>		<i>Corpora non debere purgari ad animi usque defectum.</i>	131.a
<i>fol.</i>	94.a	<i>Costum Syriacum tantum odore caput ferire.</i>	139.a
<i>Corpora non ab omni sanguinis missione debilitari.</i>	54.b	<i>Costus uerus qui.</i>	138.b
<i>Corporum largam sanguinis uacuationem ferentium, notæ.</i>	50.a	<i>Coxendicum dolore Aegyptij curant multis inustionibus.</i>	97.b
<i>Corpori laxo, molli, pingui, albo, gracilis uenis non esse aut mittendum sanguinem, aut parum.</i>	50.a	<i>Coxendicus dolor quo pacto inustione ab Aegyptijs curetur.</i>	97.b
<i>Corpora cucurbitulis uacuanda prius per horam in balneo morari debere.</i>	72.a	<i>Crapulas & ebrietates esse causas ex quibus homines, uel pauco tempore uiuant, uel miserrimam à quamplurimis morbis afflicti, uitam ducant.</i>	19.b
<i>Corpora habitu pingui ac carnosio difficilium quàm gracilia purgari.</i>	129.a	<i>Crapulis indulgentes difficulter purgantur.</i>	129.a
<i>Corpora frigidi temperamenti, habitus densi, duri, difficilium purgari.</i>	129.a	<i>Criticas omnes uacuationes bonas esse.</i>	46.b
<i>Corpora puerorum cur euacuationi inepta sint.</i>	110.b	<i>Cruris quænam partes.</i>	94.b
<i>Corpora puerorum habent ex seipsis unde uacuentur.</i>	45.a	<i>Crus diuiditur in tres partes, & exemplum pictum.</i>	95.b
<i>Corpora mollia, humida, & calida ex quacunque euacuatione resoluuntur.</i>	93.b	<i>Crurum scarificationis, quomodo Aegyptij exerceant.</i>	90.a
<i>fol.</i>	93.b	<i>Crurum scarificandi ordo. fol. 84. a. & discrimen inter eam, ac cucurbitulas. ibidem.</i>	
<i>Corpora sub calido cælo degentia continuis uacuationibus esse subiecta.</i>	110.b	<i>Crurum scarificationem non eam esse, quam nostri applicatis cucurbitulis frequentant.</i>	83.b
<i>Corpora imbecilla, rara, mollia, pingua ualide purgantia non recte ferunt.</i>	128.b	<i>Cruribus scarificatis sanguis copiosus, non secus quam à uena sectione egreditur.</i>	84.a
<i>Corpora ex quacunque causa resolubilia, si purgari debeant, uti debent leniter purgantibus, atque à præualide purgantibus abstinere.</i>	129.b	<i>Crurum scarificatio quibus conducatur, & quo pacto.</i>	79.b
<i>Corporibus omnibus non eadem purgantia conuenire.</i>	129.a	<i>Crurum scarificationis usus in quibus morbis apud Aegyptios frequentatur, & in quibus corporibus.</i>	92.b. 93.b
<i>Corpora robusta ualida exposcere medicamenta purgantia.</i>	129.a	<i>Crurum scarificatione pro secreto curant Aegyptij febres pestilentes.</i>	147.b
<i>Corpora imbecilla, leniter purgantibus esse tractanda.</i>	229.a	<i>Crurum uenas, quæ scarificantur, dorsi uenis grandiores esse.</i>	68.b
<i>Corpora temperata ualide purgantibus non purganda.</i>	130.a	<i>Cucurbitularum utilitas.</i>	65.b
<i>Corpora cachochyma quibus purgantibus purganda.</i>	130.a	<i>Cucurbitulas, dolores soluere, & inflammationes minuere, atque flatum discutere.</i>	65.b
<i>Corpora aliquando etiam ad animi deliquiū purganda.</i>	130.b		

- Cucurbitularum utilitates omnes ex Oribasio.* 65.b
- Cucurbitulis præstitam sanguinis uacuationem minorem quam per uenam sectam, facere spirituum resolutionem.* 50.a
- Cucurbitulæ sunt auxilia partis minimeque totius.* 73.a
- Cucurbitularum usus damatur a Gal. ante rotius euacuationem.* 80.b
- Cucurbitularum operatio ex uarijs scarificationibus.* 69.b
- Cucurbitulæ non sunt utendæ, nisi prius totum corpus uacuatam fuerit.* 67.a
- Cucurbitulæ impetu foras humorem in altutentem euocant.* 84.b
- Cucurbitulæ sanguinem subtiliorem, puriorem, & tenuiorem euacuant, minime crassum.* 73.b
- Cucurbitulis non euacuatur magna sanguinis copia.* 84.b
- Cucurbitulas non esse uicarias uenæ sectionis.* 89.b
- Cucurbitulæ nec sanguinem attenuant, nec cutim relaxant.* 88.a
- Cucurbitulas etiam crassum sanguinem educere posse præcedentibus frictionibus, & calidis fomentis sanguinem attenuantibus.* 71.b
- Cucurbitulas non posse educere sanguinem crassorem, etsi frictionibus, uel balneis sanguis attenuetur.* 72.a
- Cucurbitulis sanguinem tenuiorem, uacuari, minimeq; crassum.* 68.b
- Cucurbitulas plus sanguinis tenuioris, quàm crassi uacuare Auicennas docuit.* 69.a
- Cucurbitulas corporibus crassiori sanguine præditis non conuenire.* 69.a
- Cucurbitulas cutaneum tantum sanguinem educere.* 69.a
- Cucurbitulas obstructions concitare.* 69.a
- Cucurbitulæ in quibus obstructions concitare possint.* 72.a
- Cucurbitulas, sanguinem tenuiorem, educere, obstructions concitare, scarificatam cutem labefactare, refrigerare, densare, atque obstruere.* 69.b
- Cucurbitulæ sanguinem nauantes quo pacto obstruent.* 69.b
- Cucurbitulæ sanguine multo non abundanti, neque crasso, pro moderata sanguinis uacuatione interdum sunt applicandæ, sed præsertim cruribus.* 73.b
- Cucurbitularum usum sæpe lethalem in febricitantibus pulsus intermissionem consecutam.* 73.b
- Cucurbitulæ obstruunt ad internas corporis partes etiam trabentes.* 73.a
- Cucurbitulas à centro ad circumferentiam trahere, atque a circumferentia ad centrum.* 70.a
- Cucurbitulæ quo pacto trahant à circumferentia ad centrum.* 70.a
- Cucurbitulas purgatis prius corporibus utiles.* 70.b
- Cucurbitulas in plethoricis corporibus non esse exercendas Gal. prodidit.* 70.b
- Cucurbitulæ quo tempore in parte inflammata sint, utendæ.* 70.b
- Cucurbitularum usum in febribus pestilentibus à Ioan. Baptista Montano damnavi.* 71.a
- Cucurbitularum incõmoda in febribus pestilentibus.* 71.a
- Cucurbitulas cruribus cum scarificatione applicatas esse proximas uenæ sectioni statuit Auicennas.* 71.a
- Cucurbitula maximæ est utilitatis ad auellendo uenenosas humores a membris precipuis, & ad adiuuandas omnes naturæ excretionem, siue symptomaticas, siue criticas.* 76.a
- Cucurbitulas atque crurum scarificationem idem esse, multi arbitrantur.* 73.a
- Cucurbitulæ an sint utendæ in plethoricis corporibus.* 73.a
- Cucurbitulis non tolli plenitudinem, sed uenæ sectione,*

- sectione, aut malleolorum scarificatione.*
 73.a
Cucurbitulae siue cum scarificatione, siue si-
ne, non sunt admouendae, nisi euacuato to-
to corpore. 73.a
Cucurbitula statim ad partem cui affixae, at-
trahunt, & crudum & coctum humo-
rem. 74.b
Cucurbitulas aliquando esse auxilio febribus
pestilentibus. 75.a
Cucurbitulas, Aegyptij quibus partibus ad
moventur, & quibus non. 66.b
Cucurbitulis siue scarificatione Aegyptios
non uti. 65.b
Cucurbitulis pro partis euacuatione, Aegy-
ptios uti. 65.b
Cucurbitulis Aegyptios totius corporis ua-
cuationem non praestare. 65.b
Cucurbitulis non utuntur Aegyptij, nisi
prius totum corpus uacuarint. 65.b
Cucurbitulis cum scarificatione nunquam
Aegyptios uti pro uniuersali molienda
corporis euacuatione. 57.a
Cucurbitulis cum scarificatione Aegyptios
uti pro alicuius partis uacuatione. 57.a
Cucurbitulas quibus partibus Aegyptij ad-
moventur. 57.a
Cucurbitulis saepe occipiti affixis Aegyptij
utuntur, atq; collo. 57.b
Cucurbitulae Aegyptiorum à nostris plane
differentes existunt. 57.b
Cucurbitulas usum diuerso modo, quo Itali
faciunt, Aegyptios exercere. 57.b
Cucurbitulis Aegyptij non igne, uel aqua
calida admouent, sed spiritus attractione
cuti affigunt. 57.b
Cucurbitulis cur tolli non posse plenitudinē
Aegyptij putent. 68.a
Cucurbitulis fieri particularem euacuatio-
nem. 68.b
Cucurbitulis non uti Aegyptios in princi-
pijs morborum nisi totum corpus in pri-
mis fuerit uacuatum. 68.a
- Cucurbitulam usum per sanguinis uacuatio-*
ne faciendae Aegyptios non cognoscere.
 51.a
Cucurbitulas, neq; in dorso, neq; in lumbis,
neq; in natibus, neq; in cruribus, neq; in
alijs partibus (occipite, collo, & auersa
capitis parte exceptis, quibus tantum
utuntur cucurbitulis) Aegyptios exer-
cent. 66.b
Cucurbitulis non uti Aegyptios ad iuuanda
exanthemata. 66.b
Cucurbitulas, Aegyptijs in febribus pesti-
lentibus cum punctulis, neq; in uario-
lis, neq; in morbilis, utendas, non placet.
 67.a
Cucurbitulis, nisi probè uacuato corpore,
Aegyptij uti non solent. 67.a
Cucurbitulis Aegyptij quantum uolunt san-
guinis uacuare. 66.a
Cucurbitularum duo genera Aegyptios in
usum habere. 63.b
Cucurbitulis corneis, atq; uitreis uti Aegy-
ptios. 63.b
Cucurbitulas spiritus attractione Aegyptios
admouere, atq; sanguine extrahere. 63.b
Cucurbitulis igne uel aqua admotis nõ utun-
tur Aegyptij. 63.b
Cucurbitulas corneas quomodo Aegyptij
parent. 63.b
Cucurbitularum cornearum descriptio. 64.a
Cucurbitulas corneas quomodo Aegyptij
cuti admouent. 64.a
Cucurbitulis corneis cur Aegyptij utantur.
 64.a
Cucurbitulas quomodo Aegyptij exerceant.
 66.a
Cucurbitularum in occipite usus frequentis-
simus apud Aegyptios. 66.a
Cucurbitulas quibus partibus admouere
Aegyptij consuecant. 66.a
Cucurbitulae dorsi partibus admotae in uenas
proximas cordi trahunt noxios succos,
& euacuato sanguine, cutem refrigerant,
 7 2 densant,

- densant, ac eius meatus obstruunt. 74.b
 Cucurbitula in febribus pestilentibus, quo loco affigendæ euacuationis gratia. 75.b
 Cucurbitula foras ad trahendum uenenum cæteris auxilijs præstat. 75.b
 Cucurbitulas in plethoricis corporibus dorso appostas ex toto corpore in uiscera trahere. 72.b
 Cucurbitulam appositam occipiti lippientes iuuare. 67.b
 Cucurbitulæ propè aurem apposita meminit Hippocrates. 65.b
 Cucurbitula in coxendice usus. 67.b
 Cucurbitulæ in mammis apponendæ utilitas. 67.b
 Cucurbitulæ usus ad firmandum sanguinis profluuium. 67.b
 Cucurbitulæ ad dolorem uentris. 67.b
 Cucurbitula ad lapides renum. 67.b
 Cucurbitularum siccarum usum Aegyptij ignorant. 67.b
 Cucurbitulis solis plena corpora uacuari posse Aegyptij negant. 67.b
 Cucurbitularum occipiti affixarum usum antiquis fuisse cognitum. 67.a
 Cucurbitulas cum scarificatione collo ac mēto affixas, gutturis maximas inflammationes plurimum iuuare. 58.b
 Cucurbitulas occipiti affixas iuuare capitibus grauitates, dolores, inflammationes, ophthalmias atque alios omnes ex plenitudine in capite obortos malos. 66.a
 Cucurbitulæ in interna alicuius uisceris inflammatione dorso partibus applicatæ summe sunt perniciosæ, nec febribus conueniant. 73.b
 Cucurbitulas partibus inflammatione tentatis Gal. ad mouendas probat. 96.b
 Cucurbitulas Aegyptij nunquam dorso, lumbis, uel cruribus ad mouere. 51.a
 Cucurbitulas cum scarificatione collo, & occipiti appostas gutturis inflammatio- nes iuuare. 66.b
 Cucurbitula in pulmonis inflammatione pettori admouenda. 75.a
 Culcassæ radicum usum in cibo Aegyptijs esse familiarissimum. 117.b
 Curatio febrium pestilentium quomodo à quibusdam molitur. 147.b
 Curatio febrium intermittentium, quibusdam secretis auxilijs. 146.a
 Cur literarum ac scientiarum cultores in Aegypto defecerint. 6.b
 Cûte scarificata Aegyptios familiarissime, in pueris, mulieribus, cunuchis, mittere sanguinem. 57.a
 Cûtis scarificata quo pacto à cucurbitulis refrigeretur, & supetur. 72.b

D

ARSINI est optima canella siue cinnamomum. 138.b
 Darfisachan est aspalathus, & eius substitutum. 137.b

- Daucum ex Creta Aegyptij habent. 141.b
 Decoctum, quo ad uomenadū Aegyptij utuntur. 111.b
 Decoctum ad febres pituitosas ab Aegyptijs usitatum. 147.a
 Dei summa providentia fit, ut loca calidissima aliquid habeant, quo refrigerentur, et frigidissima, quo calfant. 9.b
 Deiectiones bonæ quomodo cognoscendæ. 130.b
 Denbalassam, opobalsamum. 139.b
 Dentes corruptos Aegyptij inurunt. 98.a
 Democriti Abderitæ opinio de Nili fluminis augmento. 13.a
 De scarificatione diuersarum partium, quæ inflammatione, tumore, postula, colore præter naturali, uel insigni dolore torquentur, apud Aegyptios celebrata. 96.a

De scarificationibus aurium, narium, labiorum, gingivarum, quas Aegyptij pro euacuatione frequentant. 78.a
 Diamesch electuarium. 122.b
 Diamesch electuarij compositio, & facultas. 144.a
 Diodori Siculi de Nili fluminis augmento, opinio. 13.a
 Doctores Mahometis legi, Cadi uocari. 2.a
 Dolores articulorum morbum esse Aegyptijs familiarem. 4.b
 Dolores articulares cur multos Aegyptiorum continue inuadant. 4.b
 Dolores capitis, atque inflammationes quomodo sanguinis uacuatione Aegyptij curent. 66.a
 Dolores capitis incipientes curat cucurbita occipiti apposita uel cum scarificatione, uel sine. 58.b
 Dolores capitis inueteratos ex plenitudine & grauitates, tolli uena frontis tusa. 58.b
 Dolorem sanguinis uacuatione mitigari. 52.a
 Dolores capitis curari secta uena frontis. 58.b
 Dolores graues, & immunes scarificatio leuit, & mitigat. 96.a
 Dolores antiquos inustione tolli. 97.b
 Dolorem articulorum uisione tolli. 97.b
 Dominicu à Rege in insula Creta, loco phraschia appellato multas ueri aspalathi radices excerpisse. 137.a
 Dominicus a Rege asthmaticus, quomodo peboris uisionem, ut sanaretur, praestiterit. 98.a
 Donatus Antonius ab Altomare de mitten do sanguine in dysenteria. 53.a
 Dysenteria quid sit. 52.b
 Dysentericos curantes, si neglecto iocinore ulceribus tantum medeant aegrotos precipitare. 54.a
 Dysenteria quae sanguinis uacuationem exposcat & quae non. 52.a

Dysenteriam à cachochymia sanguinis missione non indigere. 42.a
 Dysenteriam optimos medicos sanguinis missione curare. 52.a
 Dysenteriam, cum qua magna fuerit humorum copia, aut sanguinis impetus ualde urgeat, uel maxima inflammatio, aut dolor uehemens obseruetur, uel iecur male affectum fuerit, sanguinis missione esse curandam. 52.b
 Dysenteriam curantes medicos recte se gerere si incipiant à sanguinis missione, tanquam à causarum ablatione. 52.b
 Dysenteriae empyrica curatio apud Aegyptios usitata. 105.a
 Dysentericos fluxus quomodo aliqui curent. 105.a

E

BRIAE cuiusdam Aegyptij deliramentorum obseruatio.

122.a

Effectus communes à communibus causis sunt. 17.b

Elbelimbat quid. 141.a

Electuarij Tarach el acrap compositio. 143.b

Electuarij elphylosepha uocati alia compositio. 143.b

Electuarium phylonium persicum ab Auccenna uocatum. atque eius compositio. 143.b

Electuarij diamesch apud Aegyptios compositio. 144.b

Electuarij Bers dicti, compositio, & uires. 144.a

Electuarium, quo febres intermittentes sanantur. 146.a

Electuarium ad pestem probatum. 148.b

Electuarium aliud, quo utuntur Aegyptij ne à peste inficiantur. 148.b

Electuarium aliud ad idem. ibid.

Ele-

- Elephantiasis Arabum* quid. 25.b
Elephantiasis causæ. 26.a
Elephantes quamplures homines *Cayri* semper existunt. 25.b
Elleborum album olim apud *Hippocratem* in usum fuisse. 129.b
Elleboro nigro ad purgandum *Hippocratem* usum fuisse, uera & peplo. 129.b
Elleborum album esse purgans præualidissimum. 129.b
Elleborum nigrum ad quartanam febrem esse uile. 129.b
Empij, qui ex pleuritide, ac peripneumonia, euadant. 103.a
Empijs pus sensim, ac sensim educendus. 100.b
Empij, in uisione sanantur. 100.b
Empios tutius in uisione, quam sectione curari. 103.b
Ephori opinio si *Nili fluminis* incremento. 13.a
Epithemata, quibus *Aegyptij* febres arden-tes & synochas curent. 145.b
Epithemata ad febres intermittentes. 146.b
Epylepticos quomodo *Aegyptij* in uisione curant. 98.a
Etesia quando spirare incipiant. 33.b
Etesias in æstate spirantes multa mala prohibere. 34.b
Etesie quando in *Aegypto* spirent. 32.b
Etesias in *Aegypto* esse uentos Septentrionales *Iunio* mense spirare incipientes. 33.b
Etesias non fieri à liquatis niuibus in montibus Septentrionalibus à calore *Solis*, à *Cancris* solstitio reuertentis. 34.a
Etesiarum generationis in *Aegypto* celeriori tempore præstita, uera ratio. 34.a
Etesias constantè toto *Iunio* mense, *Iulio*, *Augusto*q; placidissime spirare. 32.b
Etesia in quo differant à prodromis uocatis uentis. 33.a
Pestis *Iunio* mense à qua causa perpetuo finiatur. 33.a
- Etesias* quotidie in secunda æstate plurimas nubes nigras in altissimos *Lybiæ*, atque *Aethiopiæ* montes propellere. 13.b
Eupolemium coxendico morbo uexatum ex multis inuisionibus interijße. 100.b
Euripidis de *Nili fluminis* angmento opinio. 13.a
Eurorum, atque *Australium* *Ventorum* statum aeris esse morbosum. 34.a
Europei propter crapulas, & uinorū ebrietates breuem uitam ducunt. 18.a
Exanthemata humoris coniuncti sunt notæ. 74.b
Exanthematum eruptiones sunt uiuandæ, & quæ rationes idsuadeant. 74.b
Excretiones bonæ. 47.b
Exempla aliquorum, qui ab usis cucurbitulis in pulsus intermittentem, atque in febrem continuas inciderant. 73.b
Extenuata corpora à cibo dulcibus balneis iuuari. 107.b

F

- ASCICVLO* ex gossypio & linea petia parato *Aegyptij* ad inuendum utuntur. 97.b
Febres à putredine biliosorum, exustorumq; humorem sæuissima habere symptomata. 31.b
Febribus putridis scarificatio præsentaneum auxilium. 92.b
Capitis passiones, & offensas arce, & curat scarificatio. 92.b
Febriticantes quomodo balneis dulcibus uti debeant. 115.b
Febribus intermittentibus correpti quomodo balneis utantur. 115.b
Febribus putridis non conducant cucurbitulæ scarificata cute. 73.a
Febribus malignis scarificationes crurum euacuant, & uenenum ad ignobiles partes attrahunt. 89.b

Febri-

<i>Febribus omnibus acutis nares scarificatæ opem ferunt.</i>	77.b	<i>ptios frequentata.</i>	147.b
<i>Febrium, quæ pituitosarum ad naturam magis accedunt, curatio.</i>	147.a	<i>Fellis uaccini ad pinguefaciendum usus.</i>	109.a
<i>Febrium pestilentium curatio peculiaris.</i>	147.b	<i>Fernelium sanguinis missionem in pueris nō abhorruit.</i>	48.b
<i>Febribus pestilentibus cucurbitulæ opem ferunt.</i>	75.a	<i>Ficus Sicomori quales.</i>	117.b
<i>Febrium intermittentium curatio quibusdā secretis auxilijs.</i>	146.a	<i>Figuræ, quanto facilius in humida materia recipiuntur, tanto minus durant.</i>	31.b
<i>Febri quartanæ elleborum album conducere.</i>	129.b	<i>Figuræ quanto in materia sicciora, difficilius imprimantur, tanto difficilius delentur, atq; corrumpuntur.</i>	31.b
<i>Febres pestilentes, quæ Alexandria uagantur, quibus signis manifestantur.</i>	23.b	<i>Filios multos parentibus dissimiles spectari.</i>	39.b
<i>Febrium pestilentium, quæ fiunt Alexandria, symptomata.</i>	23.b	<i>Fistulæ, quas faciunt Aegyptij pro refrigerando aere.</i>	9.a
<i>Febrium pestilentium Alexandria uagantium causæ.</i>	23.b	<i>Fistularum, per quas ædium aer refrigeratur, descriptio.</i>	9.a
<i>Febrium pestilentium causas Alexandrini putant, esse uentos à lacu Mareoti spirantes.</i>		<i>Fistulæ Aegyptiarum ædium uentum Septentrionalem excipiunt, atq; ad terrena ædium loca demittunt.</i>	9.a
<i>Febrium pestilentius nonnulli Alexandrinorum putant, esse putridos habitus à subterraneis locis ciuitates exeuntes.</i>	23.b	<i>Flamam paruam multo oleo suffocari.</i>	18.b
<i>Febrium pestilentium, Alexandria incolarum non pauci, aquam tunc temporis ex defectu aquæ Nili, palustrem, ac corruptam, quam bibunt, causam esse putant.</i>	23.b	<i>Fluxus quæ ualenter firment.</i>	145.a
<i>Febres multas pestilentes lethaliſſimas Alexandria autumno grassari.</i>	23.b	<i>Fœcunditas terræ Aegypti miraculo accessisse uidetur.</i>	12.a
<i>Febres rarissimas Cayri à calidis tenuibusque humoribus ortas obseruari.</i>	4.b	<i>Fœcunditatem Aegypti à Nilo flumine fieri.</i>	12.a
<i>Febres putridas plerum ab humoribus crassis frigidis oriri.</i>	4.b	<i>Franciscus Valeſius de aurium scarificatione.</i>	78.b
<i>Febrium synocharum, atq; ardentium quibusdā secretis auxilijs curatio apud Aegyptios usitata.</i>	145.b	<i>Franciscus Fererius Gallus.</i>	138.a
<i>Febres curati ab Aegyptijs quibusdam linitionibus more antiquorum.</i>	146.b	<i>Franciscum Rigonum per seclum magni anguli oculi uenam plurimo sanguine uacuato à difficili ac magna oculorum lippitudine sanatum.</i>	59.b
<i>Febres quartanas quibus remedijs curent Aegyptij.</i>	147.b	<i>Friciones Aegyptios frequentare.</i>	111.b
<i>Febrium hecticarum curatio apud Aegy-</i>		<i>Fricionum usum in balneis omnibus Aegyptijs esse familiarissimum.</i>	112.a
		<i>Friciones quomodo exerceant.</i>	112.b
		<i>Fricandi apud Aegyptios usitatus modus.</i>	112.a
		<i>Fricandi exercitatio, quam Aegyptij prestant.</i>	112.a
		<i>Fricionum differentiæ.</i>	112.b
		<i>Fricandi prima differentia.</i>	112.b

Fricandi secunda differentia. 112.b
Fricandi tertia differentia. 112.b
Frictionis primæ differentiæ utilitas. 113.a
Frictio conferens emaciatis corporibus, ut carnem accipiant. 113.b
Frictionum omnium differentiæ utilitas. 112.b & 113.a
Frictiones tenuibus humoribus, & calidis conuenire, nequaquam uero frigidis, & crassis exuperantibus. 113.a
Frictiones quibus concitare obstructiones et febres possint. 113.a
Frictionibus plures Aegyptiorum cur lædi possint. 113.a
Frigiditas aeris multis remedijs non eget, quibus emendetur. 41.a
Frigiditate obstructiones foueri, humoresq; incrudescere. 3.b
Fructus Aegyptijs familiares. 15.b
Fructus quamobrem Aegyptus gignat insipidos. 16.a
Fructus therebynti pinguefacere. 108.b

G

GALENVS ait se nullum uidiſſe ex febre acuta laborantibus mortuum, in quo recte sanguis è naribus eruperit.

fol. 47.a
Gal. uoluit, non annorum numerum, ſed habitum corporis ad mittendum ſanguinem eſſe ſpectandum. 49.b
Gal. diſtinxiſſe, non eſſe mittendum ſanguinem in puero admodum paruo. 49.b
Galeno fuiſſe familiaria præualide purgantia. 129.b
Gal. cuidam habenti linguam prætumidam catapocia ex aloe, ſcamonio colocynthide parata dedit deuoranda. 129.b
Galenum in quartana febre album elleborũ commendare. 129.b
Galenum reprehendere Hippocratem qui

dixit, ſcarificatis uenis in aeres. 59.b
Gallinæ Maluph ceteris pinguioreſ in Aegypto eſſe. 108.b
Gallinis aliquibus Aegyptias uti, ut pingueſcant. 108.b
Gallinas arte factas comedunt Aegypria ad pinguefaciendum. 108.b
Geniti hominis ſimilitudo quæ ſequatur. 40.b
Generantis ſimilitudo in generato, quomodo ſit intelligenda. 40.a
Generatum generanti eſſe ſimile. 39.b
Genueſes cur ſic uſui refrigerantium medicamentorum indulgeant. 8.a
Georgius Selaceus de uſu cucurbitularum. 76.a
Georgius Hemus Conſul in Aegypto. 137.a
Gion flumen. 12.b
Gingiuas atque dentes ad quos morbos Aegyptij inurant. 98.a
Glacies in Aegypto nunquam uel rariſſime ſit. 11.b
Goffypij accenſum leuem dolorem concitare. 98.b
Goffypio ignito Aegyptij ad inurendas partes utuntur. 97.a
Goffypium ad inurendas partes quomodo paratur. 97.a
Grando nunquam in Aegypto ſit. 11.b
Gumma Arabica quid ſit, & an gumma cõmunis ex Alexandria conuecta ſit Arabica. 141.a
Gummata Acatiaẽ arbores multa, ac inter ſe uaria, minimeq; ut dicebat Dioſcorides, alba & uermicularis. 141.a
Gutam roſaceaẽ ſanari ſectis uenis naſi. 58.b

H

HABITVS corporum Aegyptiorum qualis. 15.a
Habitum Cayri habitatorum eſſe moderate carnoſum, pinguem,

- guem, aut valde pinguem.* 15.a
Haly Abas, non negat pueris quandoq; acuto aliquo morbo uexatis uenæ sectionem conducere posse. 47.b
Haly Abb. cognouisse inuentionis usum. 100.a
Hebræa Aegyptiæ, quæ in balneis faciliunt, ut impinguescant. 107.a
Hebræas Aegyptias præter cæteras studiū, ut impinguescant, adhibere. 107.a
Hæcticorum curatio apud Aegyptios. 149.b
Hæcticis sorbitiones Maglub, & Mastahaleb uocatæ commoda. 149.b
Hedicroos pastillos, quomodo Aegyptij parent. 137.a
Hedicroos diuerso modo, quo Magnus, & A idromachus docuerunt.
Helenæ Aegyptiæ antimonio curatæ historia. 13.a
Herbam, quam Assis Aegyptij uocant, asfsumend. ad agium unde uenerit. 120.a
Herbam comedentes Aegyptios multa somnari. 119.b
Herbam comedere apud Aegyptios pro uerbo dici. 120.a
Herba canabis uti Aegyptios animi gratia optata ad uisendum. 120.a
Heremitas multos in Aegypti solitudinibus, reperiri, Christo seruientes, uitamq; asperimam ducentes. 26.b
Heremitarum corpora qualia spectentur, & mores. 26.b
Hero docuit cucurbitulis posse homines uti spiritus attractione. 63.b
Herodotus de cucurbitulis. 65.b
Hermodactylos Aegyptios, ut pinguescant, non secus quàm castaneas, multos comedere, idque innoxia, & sine uentris detractione. 118.a
Hermodactylos Aegyptios comedere, ut impinguescant. 109.a
Hermodactylos uulgares non soluere, neque mouere alium. 109.a
Hermodactylis falsis nostros uti pharmacopolas. 109.a
Hermodactylos uulgares, non esse cholchicū Dioscoridis. 109.a
Hernias carnosas multas uictum ciborum crassum, lentum, pituitosumq; sanguinem generantium, quo utuntur Aegyptij, facere. 26.a
Herniæ omnes species Cayri in multis obseruantur. 26.a
Hernias aquosas tuto sectione curari. 102.b
Hernias inuentione curari. 101.a
Hepar pleriq; Aegyptijs esse calidum, & humidum temperatum, ex quo ij multo sanguine abundant. 15.a
Hepar induratum, atque refrigeratum Aegyptij inurunt. 98.a
Hieronymus Cardanus malè interpretatur, & declarat Galeni mentem de crurum scarificatione. 83.b
Hieronymi Fracastorij opinio de Nili augmento. 13.a
Hippoc. cur dixerit, sub canem & ante canem molestas esse purgationes. 129.b
Hippocrates meminit capitis uestiones. 99.a
Hippocratem usum semper fuisse præualidis purgantibus. 129.b
Hippocratem ad purgandum familiaria habuisse elleborum album & nigrum, & peplum. 129.b
Hippopotamus equus marinus. 1.b
Hippopotamum sibi aliquando secare uenâ, pro sanguinis uacuatione. 1.b
Hippopotamus, quo medicamento, curet uenam sectam. 1.b
Hippopotamum sanguinis missionem per uenas sectas docuisse aliquibus suatum est. 1.b
Hirudinum usum ad mittendum sanguinem, Aegyptij ignorant. 57.b
Hirudinibus multi sanguinem mittunt, & præsertim in pueris. 87.a

I N D E X

- Histriones, quæ in cõuiujs apud Aegyptios
facere soleant.* 122.a
- Homo si ex uno constaret elemento non do-
leret Hippoc.* 37.b
- Hominis agens proximum; atque remotum.*
39.b
- Homines frigidarum regionum cur paucis
annis uiuant.* 19.b
- Homines calidarum regionum citius, quàm
frigidarum incolæ mori.* 18.b
- Homines in Aegypto ita pingues esse, qui
mamas, longe maximis fæminarum ma-
mis, maiores habeant.* 14.b
- Homines aliquod uiscus debile habentes à
balneis arcenti sunt.* 115.a
- Hominis cruditatibus exuperantes a balneo
arcenti sunt.* 115.a
- Hominem simul eodem tempore multipli-
cem uacuationem ferre posse, & ab ea
iuuari.* 111.a
- Horam Bei Turcæ Sangiaco lapides è uesica
sine incisione extractos fuisse.* 104.b
- Horror quid balneantibus efficiat.* 115.a
- Humiditatem in sanguine pinguem, leuem,
tenuem existentem pinguedinem corpo-
ribus conciliare.* 108.a
- Humida tantum putrescere.* 30.a
- Humores proprio calore destituito ab alie-
no facile putrescere.* 31.a
- Humores proprio calore destituti nequeant
imputres manere.* 29.a
- Humorum acrimonia à quibus causis fiat.*
52.b
- Humores calidos, & tenues per cutim faci-
le uacuari.* 113.a
- Humores biliosos, ac atram bilem, putre-
scentes, symptomata uehementissima con-
citare.* 31.b
- Humorum crassorum abundantiam urinae
significantes.* 73.b
- Humores siue crassitig, siue copia obstruen-
tes aliquo tempore necessario putrescunt.*
29.b
- Humores frigidos crassosq; per cutim non
euacuari, sed per sympepsim, idest conco-
ctionem.* 113.a
- Hydropi, & suppuratis præcipuum auxiliũ
est scarificatio.* 77.b
- Hydropicos sectione sanari.* 102.a
- Hydropem sanari uisione.* 98.a
- Hydropis qua in uisione curetur.* 100.b
- Hydropicos tutius sectione quam uisione
uti.* 103.b
- Hydropicis aqua sensim est educenda.* 100.b
- Hyens habet Nouembrem, Decembrem.*
10.a
- Hypochondrio flatibus distento ferè egrotũ
suffocatum, ad motis cum igne multis cu-
curbitulis continuo, sanatum.* 145.a
- Hispanos in pueris sanguinem mittere.* 48.b
- Hispanos in pueris mittere sanguinem scari-
ficatis cruribus.* 48.b
- Hystericarum mulierum clysteres.* 145.a

I

*IACO B Contarenus Senator
Venetus. Clarissimus opobalsa-
mum uerum ex planta uiuente
Venetijs distillasse obseruauit.*

138.a

- Ibim uoluerem usum clysteriorum ostendit-
se.* 1.b
- Ibis quo pacto aluum sibi exoneret.* 1.b
- Idan balusam xilobalsamum.* 139.b
- Iecori in flammato dexterum hypochondriũ
scarificandum.* 96.a
- In Aegypto olim medicinam primas ha-
buisse radices.* 1.a
- In Aegypto bruta animalia medicinã exer-
ceri.* 1.a
- In balneis multi sæpe sudare, uomere uel fri-
cari consuescunt.* 110.a
- In balneis quæ ex Galeno sint obseruanda.*
114.b
- Imbres in montibus Aethiopiæ largissimos
sin-*

<i>singulis annis in prima estate fieri multorum mercatorum relatione constat.</i> 13. b	<i>fol.</i> 97. b
<i>Incolæ frigidarum regionum qualia medicamenta sequantur.</i> 116. b	<i>Inustio quid præstet.</i> 97. b
<i>Incolis calidorum locorum frigida medicamenta esse familiari.</i> 216. b	<i>Inustiones antiquis cognitæ fuisse.</i> 99. a
<i>Incolæ frigidarum regionum quantum aromatum usui indulgeant.</i> 116. b	<i>Inustionis ad quos morbos utilis.</i> 97. b
<i>In puerorum euacuandis corporibus scarificationes aurium, aut crurum.</i> 77. b	<i>Inustionis usus apud Aegyptios.</i> 97. a
<i>In componenda iberiaca Aegyptios omnem adhibere diligentiam, quando eam pro Turcarum Rege, atque eius iussu componunt.</i> 133. a	<i>Inurendi modus apud Aegyptios frequentatus.</i> 98. b
<i>In coxendico dolore ac podagrat uisionem lino crudo moliendâ uoluit, Polybus.</i> 98. b	<i>Inustio apud Aegyptios non ferro neque alio metallo fieri.</i> 97. a
<i>Indicatio præcipua curandarum febrium.</i> 76. b	<i>Inustiones quo instrumento fiant.</i> 97. a
<i>In eruptione exanthematum adiuuanda non sunt utendæ cucurbitulæ.</i> 74. b	<i>Inustionem fieri apud Aegyptios gossypio, atque panno lineo agnito.</i> 97. a
<i>Infantibus scarificatis uel cruribus, uel auribus Aegyptius mittere sanguinẽ.</i> 50. b	<i>Inustionem modo Aegyptiorum præstitam ægroti, quod leuem dolorem concitet, non abhorrebunt.</i> 99. a
<i>In febribus pestilentibus præsertim in apparitione exanthematum, an conueniant cucurbitulæ.</i> 76. a	<i>Inustio medicamentis causticis præstita, an uisioni Aegyptiorum sit præferenda.</i> 99. a
<i>In febribus pestilentibus sudores frigidi, multi, uomitus crassi & uiscidi, urinæ crassæ, ac multæ apparent, ob maximam colluuiem crudorum crassorumque humorum.</i> 74. a	<i>Inustio Aegyptiorum fit inuolucro ex gossypio & linea petia parato ignito, parti uisceri appposito.</i> 98. b
<i>Inflammatio gutturis tollitur, misso sanguine primo & secta uena cubiti, & poste uenis sub lingua positis ambobus.</i> 58. b	<i>Inustio gossypio accenso præstita non est horribilis.</i> 98. b
<i>Inflammationibus internis succurrit scarificatio.</i> 93. a	<i>Inurendi Aegyptiorum modum neminem uel ex antiquis, uel recentioribus probe nouisse.</i> 100. b
<i>Infusum ad febres pestilentes.</i> 148. a	<i>Inurendi modus apud Aegyptios frequentatus laudatur.</i> 98. b
<i>Infuso Tamarindorum, berberorum atque prunorum synochas febres multi Aegyptiorum curant.</i> 145. b	<i>Inurendi modus, quo utuntur Aegyptij, rationalis est.</i> 98. b
<i>In maximis inflammationibus & doloribus purgandum usque ad animi defectum aliquando.</i> 130. b	<i>Inustio in quibus corporis partibus ab Aegyptijs exerceatur.</i> 97. a
<i>Inustio quibus populis sint familiaris.</i>	<i>Inustio pro inflammationibus pulmonibus ex Hippocrate.</i> 99. b
	<i>Inustio ad sputum sanguinis ex Hippo.</i> 99. b
	<i>Inustio ad suppuratos ex Hippoc.</i> 99. b
	<i>Inustio ad hepar induratum.</i> 99. b
	<i>Inustio per buxeos fistos.</i> 99. b
	<i>Inustio per fungos operanda.</i> 99. b
	<i>Inustio ad lienem tumefactum & inflammatum.</i> 99. b
	<i>Inustio articulos, luxatos, dolentes, inuat.</i> 99. b

- Inustionis articularum utilitas.* 99.b
Inustionis utilitas ad coxendicum dolorem. 99.b
Inustione Aegyptij utuntur ad Empyos, bydropicos, herniosos. 100.b
Inustio pro capitis dolore ex Hippoc. 99.a
ustis usus pro morbo laterali ex Galeno. In 99.a
Inustio sanat articularum dolores antiquos, atq; aliarum partium. 97.b
Inustionem articulos roborare, humores in ijs contentos resolvere, calfacere & siccare. 97.b
Inustionem ex capitis in pulmones frigidorum, crassorumq; humorum distillatione effectibus suspiriosis, conducere. 98.a
Inustio sanat tumores frigidos. 98.a
Inustionem inopem esse remedium. 98.a
Inustarum pectoris partium ad asthma sanandum ulcera diu aperta sunt seruanda. 98.a
Inuruntur, articuli, uenaeq; superpositae in podagra. 97.b
Inurendi uarij modo ad bydropicos, & suppuratos. 101.a
Inustione sanari bydropicos. 100.b
Inustio quos capitis morbos iuuet. 98.a
Inustio, iuuat dolores dorfi, lumborum, colli, articularum. 98.a
Inustio, iuuat dolores dorfi, lumborum, colli, articularum. 98.a
Inustio ad podagras quomodo facienda. 100.a
Inopes à frigido ambiente alterari ac pati diuitesq; à calido. 41.a
Inopes plures morbos sola inustione sanant. 98.a
In omnibus inflammationibus, uel fluxionibus duplex oritur succurrendi indicatio. 96.b
In partes inustas non facile humorum fieri decubitus. 97.b
In phytisicis, atq; empyis pectoris inustionem apud Aegyptios frequentari. 98.a
In pulmonis inflammatione cucurbitula pectori admoenda. 75.a
In purgandis corporibus Aegyptios non simul omnes conuenire. 125.b
In purgandis nobilibus Aegyptijs medici quomodo se gerant. 125.b
In quibus ualide, & leniter purgantia conferant. 130.a
In quibus lenientia purgantia non conueniant. 130.a
In sanguinis missione quae sint obseruanda. 43.b
Infanientes, uarices, & hemorrhoides superuenientes sanare. 47.a
Instrumentum ad inurendas partes. 97.a
Inter crurum scarificationem, & uenae sectionem maximam esse conuenientiam, ac similitudinem. 85.b
Ioan. Iacob. Manne narrat tres casus, qui ijs, qui consueuerat opio uti euenere. 121.b
Ioan. Iacob. Manne Medicus pro sananda calida renum intemperie aquam Nili clarifacitâ bonitate lactis sero praetulit. 17.a
Ioannem de Lunardis Cayri mercatorem olim nonnullos fascis cinnamomi habuisse, odore tum, pra antiquitate atq; sapore fere omnino destituti. 140.a
Ioan. Ferdinandi Rochi filium dysentericum sanguinis missione curatum. 53.b
Ioannes Mancinus diarrhæa acatiæ decocto sanatus. 145.a
Ioannes VVtus Nobilis Anglus. 138.a
Italas Mulieres ad faciei, totiusq; capitis ornatum omnem curam adhibere. 107.a
Iura quibus Aegyptiæ, ut pinguescant utuntur. 108.b

L

- LACTE acetoso uti omnes Aegyptios.* 117.a
Lac est familiarissimus cibus Aegyptijs. 15.b
Lofti-

Lacticiuorum omnia genera Aegyptij in uictu sequuntur. 15.b
 Lactis usus ad hecticos apud Aegyptios qualis. 149.b
 Lacte camelino, ac asinino Aegyptios hecticos curare. 149.b
 Lapidem quomodo Aegyptij in uesica sine incisione extrahant. 104.a, b
 Lapidem & uesica uento extrahi ab Aegyptijs. 104.b
 Lapidis extractio sine incisione quomodo operetur. 104.b
 Lapidem sine incisione extrahendi modus alius. 105.a
 Larissa uirgo multiplici uacuatione sanata. 111.a
 Librum de omnibus Aegyptijs, Arabicis, & Aethiopicis plantis Arabice conscriptum apud Mahemetem pharmacopola extare. 133.b
 Liber ebnagelducam uocatus. 143.b
 Lepra, atque elephantiasis causa. 25.b
 Lien induratum & refrigeratum uisione sanari. 98.a
 Ligno Indo Aegyptij raro utuntur. 118.a
 Ligustri Aegyptij usus. 118.b
 Linitiones ad febres curandas ex quibus parent Aegyptij. 146.b
 Linitionum usum ad febres pestilentes in Aegypto esse frequentissimum. 146.b
 Linitionibus uti Aegyptios ad adiuuandas exanthematum eruptiones. 147.a
 Linitionum molliendi modus Aegyptijs familiaris. 147.a
 Linitionibus Aegyptios sanare pueros uariolis, atque morbillis infectos. 147.a
 Linitiones spinæ dorsi ad febres putridas ab Aegyptijs usitatæ. 147.a
 Linitio alia ad easdem febres. 147.a
 Lippitudines seu ophthalmiæ oculorum multæ hyeme Aegyptios inuadunt. 24.a
 Lippitudinum Aegyptios inuadentium causa. 24.a

Lippitudines oculorum Cayri in prima estate plurimas epidemicas uagari, & sparsim toto anno. 24.a
 Lippitudines oculorum tolli iniustis partibus post aures positis. 98.a
 Lippientæ alui profluuium corripitur bono. 46.b
 Locorum naturas quodammodo usum familiarium medicamentorum detegere. 116.b
 Lyguri longæ sunt ob paruum uictum, quod utuntur. 18.a
 Lyguratorum Genuensium multos centum annos uiuere. 18.a

M

MACER uere Dioscoridis qui. 138.b
 Maglub ad hecticos, quomodo parent Aegyptij. 119.b
 Maglub decoctum, quomodo paratur, & eius usus. 123.a
 Mahemet Theriacæ compositor. 133.b
 Mahemetem theriacæ compositorum à thymar commorsum sola theriaca intus sumpta, exteriusque uulneri adhibita, sanatum. 137.a
 Mahemetis pharmacola. 133.b
 Mahemetis legum doctores in Aegypto summo esse pretio. 2.a
 Malleolus quid. 94.b. 95.a. & b
 Malleolorum scarificationes mulieribus, carnositas, & albis prodesse. 81.a
 Malleolorum, siue crurum scarificationem ad molliendam euacuationem auxilium esse antiquissimum, ac à Grecis sæpè, ac sæpè usitatum. fol. 80.a. modus. ibid.
 Mancipiæ mulieres multæ in Aegypto ex Abissia, atq; Aethiopia. 43.a
 Manna, tamarindi, cassia, syrupus de granatis dulcibus solutius pro purgandis Aegyptijs, apud ipsos in usu existunt. 5.a
 Mannæ differentiæ, atq; usus apud Aegyptios. 127.a
 Manna

<i>Manna mastichina.</i>	127.a	<i>Medicos priscos doctissimos à barbara Ae-</i>
<i>Manna bombacina ex saccharo, & manna</i>		<i>gypto imperantium tyrannide male me-</i>
<i>adulterata.</i>	127.a	<i>deri cœpisse.</i>
<i>Manna Siracost.</i>	127.a	<i>Medici recte olim barbaris hominibus me-</i>
<i>Manna terengibil.</i>	127.a	<i>dententes, non raro ab ipsis male tractaban-</i>
<i>Marcus Phenarius Venetus pharmacopo-</i>		<i>tur.</i>
<i>la.</i>	138.a	<i>Medicos Aegyptios adultores esse.</i>
<i>Mastahaleb sorbitio quid.</i>	123.b	<i>Medici Aegyptij ægrotorum delicijs in ser-</i>
<i>Masthalcb in febribus usus.</i>	123.b	<i>uiunt.</i>
<i>Masthaleb uarijs modis paratur ab Aegy-</i>		<i>Medici Aegyptij febricitantibus concedunt</i>
<i>ptijs.</i>	123.b	<i>angurias cucumeres, melones & alios</i>
<i>Medendi modus à priscis doctissimis medicis</i>		<i>fructus refrigerantes.</i>
<i>inuentus, ut suorum dominorum tyran-</i>	6.a	<i>Medici Aegyptij febricitantibus quantum-</i>
<i>nidem effugerent.</i>	6.a	<i>libet aque crudę concedunt.</i>
<i>Medendi malus modus penes Aegyptios à</i>		<i>Medicorum Aegyptiorum finem non esse</i>
<i>quo principium habuerit.</i>	6.b	<i>morborum curationem, sed ægrotorum</i>
<i>Medicinam in Aegypto primas habuisse ra-</i>		<i>obsequium.</i>
<i>ciões.</i>	1.a	<i>Medici adultores ex Galeno qui sint.</i>
<i>Medicinę scientię paucos operam dare.</i>	2.a	<i>Medici Aegyptij obtemperant ægrotorum</i>
<i>Medicinam apud Aegyptios esse in uiliori</i>		<i>uoluptatibus.</i>
<i>pretio.</i>	2.a	<i>Medicij Aegyptij affirmat nihil à natura</i>
<i>Medicinam à medicis consulum in Aegy-</i>		<i>expetitur posse ledere egrotos.</i>
<i>ptum conductis apud illos populos hono-</i>	2.a	<i>Medicos adultores multa etiam Italiae lo-</i>
<i>rabilius exerceri.</i>	2.a	<i>ca præter Aegyptum habere.</i>
<i>Medicinam penes Aegyptios usitatam men-</i>		<i>Medicos ad mettendum sanguinem non de-</i>
<i>dosam esse & Empyricam.</i>	4.b	<i>bere annorum numerum considerare, sed</i>
<i>Medicina Aegyptiorum cur mendosa euase-</i>		<i>cutem corporis atque necessitatem, Ra-</i>
<i>rit.</i>	5.a	<i>sis prodidit.</i>
<i>Medicinam curatricem in tres diuidi par-</i>		<i>Medicos Aegyptios in exercenda sanguinis</i>
<i>tes.</i>	36.b	<i>missione plurimum errare.</i>
<i>Medicinę curatricis partes.</i>	36.b	<i>Medici Arabes uolunt tenues humores esse</i>
<i>Medicum esse naturę imitatore . 46. &</i>		<i>crasse faciendos.</i>
III.a		<i>Medicorum Aegyptiorum quo ad usum</i>
<i>Medici unde sanguinis uacuationem, atque</i>		<i>purgantium, se &c.</i>
<i>purgationem exercere cœperint.</i>	46.b	<i>Medicorum quorundam purgandi malus</i>
<i>Medicos consulum Cayri in multa esse exi-</i>		<i>usus.</i>
<i>stimatione.</i>	2.a	<i>Medicum Aegyptij quibus ad rusticos pur-</i>
<i>Medicos Aegyptios parũ lucri facere.</i>	2.a	<i>gandus, utantur medicamentis.</i>
<i>Medicus Achimbasi qui sit.</i>	2.b	<i>Medicis antiquis medicamenta ualide pur-</i>
<i>Medici Achimbasi officium.</i>	2.b	<i>gantia fuisse familiaria.</i>
<i>Medicus Achimbasi est omnium primus,</i>		<i>Medicorum aliquos prius deuicta natura,</i>
<i>sine cuius licentia nemo in Aegypto me-</i>	2.b	<i>à multis crassis uiscidis succis in aliquo</i>
<i>deri potest.</i>	2.b	<i>uiscere susurctis, mori sincere quàm ua-</i>
		<i>lidum</i>

- lidum purgans experiri uelint. 130.b
 Medici Aegypti pesti mederi non timent. 27.b
 Medici Aegyptij peste infestos uisitare, atq; curare non timent. 27.b
 Medicamenta Aegyptijs familiaria. 117.b
 Medicamenta refrigerantia cur Aegyptijs familiaria. 3.b
 Medicamentis refrigerantibus cur in putridis febribus Aegyptij utantur. 4.a
 Medicamenta refrigerantia cur apud Aegyptios sint in frequenti usu. 3.b
 Medicamentorum ualde refrigerantiũ usum in febribus putridis esse apud Aegyptios frequentissimum. 3.b
 Medicamentorum ualde refrigerantium usus humores crudos incrudescere, & crassiores fieri. 3.b
 Medicamenta putridis febribus conuenire, quæ de obstruendi uim habent, sed tamen sine multo calore, ut oxymel. 3.b
 Medicamentorum refrigerantium usum putridis Aegyptiorum febribus, neque utilem, & noxium esse. 4.b
 Medicamentorum refrigerantium usus ueluti ad causus febrium inutilis est, sic febres iuuare potest. 4.b
 Medicamentorum refrigerantium usum uehementibus febribus, atque hec. cis maxime conuenire. 41.b
 Medicamentorum refrigerantium usum omnibus febribus non conducere, neque esse in ijs tutum. 3.b
 Medicamentorum refrigerantium usum uenarum obstructions fouere. 3.b
 Medicamenta, quibus Aegyptiæ ad pinguefaciendum, utuntur. 109.a
 Medicamēta, quorum usus apud Aegyptios est ad spectanda multa per somnium animi gratia. 119.b
 Medicamēta, quorum usus apud Aegyptios est ad prouocandum sudorem in febribus pestilentibus. 148.a
 Medicamenta lenientia, quæ in usu ad purgandũ, penes Aegyptios existunt. 126.a
 Medicamenta purgantia præualida in purgandis corporibus, aliquos Aegyptios merito timere. 126.a
 Medicamenta leniter purgantia benedicta d nostris dici. 128.b
 Medicamentorum, leniter, & ualide purgantium uter usus præstet. 128.b
 Medicamentis leniter purgantibus plerosq; medicorum ubique nunc sequi. 129.a
 Medicamenta purgantia præualida non nisi corporibus robustioribus conuenire, ueluti imbecillioribus leniter quæ purgent. 129.a
 Medicamenta leniter purgantia robustioribus corporibus non conuenire. 129.a
 Medicamentis leniter purgantibus nihil aut parum multos fuisse purgatos. 129.a
 Medicamentis ualide purgantibus aliquos parum fuisse purgatos. 129.a
 Medicamenta purgantia, qualia olim apud antiquos medicos fuerunt in usu. 128.b
 Medicamenta, quibus purgationis causa antiqui uti solebant, quæ. 128.b
 Medicamenta purgantia, quæ apud Aegyptios in usu existunt. 5.a
 Medicamenta purgantia singulis, aut alternis diebus Aegyptij exhibent, sed in modica quantitate. 5.a
 Medicamenta ex purgantibus, apud Aegyptios usitata. 5.a
 Medicamenta scamoneata Aegyptij effugiunt. 5.a
 Melancholiam fieri læsa imaginatione. 120.b
 Melancholiam atrum colorem cerebrum obfidentem facere uoluit Gal. 120.b
 Melancholiam fieri ab atro nigroq; colore, negat Auerrhoes. 120.b
 Melancholicæ dementiae signa. 120.b
 Melancholicis multis, qui ab Aegyptijs sunt Eli existimantur, Aegyptum abundare. 26.b

- Mel carnum usus.* fol. 145. a, sit expressis si-
liquis dulcibus. ibid.
- Melicerides sibeatomata, atheromataq; uo-
cata Aegyptij quomodo curent.* 105. b
- Menses prouocare scarificationes crurum.*
88. b, 89. a
- Meto multiplici uacuatione iudicatus.* 111. a
- Modus pinguefaciendi, quo utitur quadam
medica Aegyptia.* 109. a
- Modus extrahendi lapidem è uesica sine in-
cisione.* 104. b
- Morestan est locus, in quo theriacam com-
ponunt.* 133. a
- Morbi Aegyptiorum patrij qui sint.* 23. a
- Morbi, qui Alexandria autumno graßan-
tur.* 23. b
- Morbi plurimi ab inæqualitate aeris in Ae-
gypto fiunt.* 9. b
- Morborum omnium causæ secundum Aegy-
ptios.* 3. a
- Morbos omnes in Aegypto calorem pro
causa habere Aegyptij putant.* 3. a
- Morbos omnes à caliditate in Aegypto ori-
ri, falsum esse.* 37. b
- Morbos plures in Aegypto singulis annis
in prima parte æstatis uagari epidemi-
cos, atque lethales.* 10. b
- Morbus dem el muia acutissimus Cayri in
prima æstate uagatur.* 11. a, & 24. a
- Morbi dem el muia uocati signa.* 24. b
- Morbi dem el muia causæ.* 24. b
- Morsum thyr serpentis non esse sic exitio-
sum, ut qui à cerasse infligitur.* 136. b
- Morsum thayr serpentis eadem concitare
symptomata, quæ à uiperarum morbis
concitari solent.* 136. b
- Mucilaginis psylli, atque cytonijs usus.*
124. a
- Mulieres quam uiri medicamentis purgan-
tibus accommodatæ.* 129. a
- Mulieribus albidioribus, tenuiori sanguine
exuperantibus malleolorum scarificatio-
ne sanguinis uacuationem magis quam*
- uenæ sectione præstare.* 50. b
- Mulieribus nigrioribus, gracilioribus, ac ue-
nis magnis magis præstare uenæ sectione.*
51. a
- Mulier hydropse sectione sanata.* 102. a
- Mulier uidua ab imbecillitate uentriculi the-
riaca sanata.* 142. b
- Mulier trimestri fœtu grauida multiplici
uacuatione iudicata.* 111. a
- Mulierem nigrum fœtum, ex crebra imagi-
natione nigri hominis picti edidisse.* 39. b
- Mulieres Italas ad faciei totiusque capitis
cultum curam adhibere.* 107. a
- Mulieres Aegyptias omnem curam adhibere
ad cultum abditarum partium maxi-
mq; pudendorum.* 107. a
- Mulieres Aegyptias pudendis maximam
curam adhibere in balneis, ipsaq; uarijs
unguentis odoratis exornare.* 107. a
- Mulieres dulcia balnea in Aegypto omnes
maxime frequentare.* 10. b
- Mulieres Aegyptiæ cur balneis indulgeat.*
107. a
- Mulieres Aegyptiæ quid in balneis facti-
tent.* 107. a
- Mulieres Aegyptiæ in balneis quæ factitæt,
ut pinguescant.* 108. b
- Mulier Aegyptia publice artem pinguefa-
ciendi Cayri profitens.* 109. a
- Mulier Turca Medica quibus medicamen-
tis histericas mulieres sanat.* 128. a
- Mulieres pinguißimas Aegyptus cur ha-
beat multas.* 107. b
- Multiplex uacuatione in quibus ægrotis criti-
ce apparuerit.* 111. a
- Multos ab antiquis lienis, hepatisq; obstru-
ctionibus stibio, uel æris infuso uel alio
preualidissimo purganti sanatos.* 130. b
- Multos à plurimo aquæ potu post assumptum
purgans uentre plurimum tumefacto,
& uehementissimis doloribus const. Etæ-
cto, quasi mortuos.* 132. a
- Mur, Myrrha, sed & Aegyptij Troglodi-
tica*

ica tarent. 139.b
Musæ fructus. 117.b
Myrrha, qua utuntur Aegyptij. 139.b
Myrrha Ergasima quæ. 139.b

N

NARIVM scarificatio multos, ac
 varios morbos sanat. 79.a. &
 hoc in diebus viticis, ibid. &
 modus, quo scarificantur.

ibid. b
Narium scarificandi modus, & ordo. 79.b
Naturam subitaneas mutationes non ferre.
 98.b
Natura humores tantum preparatos expel-
lit. 74.b
Natura simul multas uacuationes in cor-
pore utiliter prodere. 111.a
Naturam Medicus imitari debet. 111.a
Natura interdum propulsat humores mor-
bosos è nobilioribus partibus ad ignobi-
liores. 92.b
Natura quomodo exanthemata expellat, si-
ue quomodo excernat. 74.b
Natura prius concoquit & mox expellit.
 74.b
Natròn quid. 148.a
Nitri usus ad pestiferas febres. 148.a
Nutam opij defectum infestissimam
syncopis lapsam, opio siti oblato subito
ab ea leuatum fuisse. 121.b
Niger flumen. 12.b
Niger flumen riuum esse Nili fluminis.
 13.b
Nigrum flumen, ut Nilus eodem modo, at-
que tempore crescere. 13.b
Nilus ubi nascatur. 16.b
Nilus transit totam Zonam torridam. 16.b
Nilus longo itinere fere suam aquam conco-
quit. 16.b
Nilus flumen omnium longissimum. 12.a
Nilus in Africa à Deo cur factus. 12.a

Nilus in Aegypto arenosa loca irrigando
fecundat. 12.b
Nilus ubi nascitur. 12.b
Nili cursus. 12.b
Nilus terram limo obtegit. 12.b
Nilum flumen Deus Aegyptijs concessit ad
arcendam sitis incendium, ex campsi-
nis uentis concitatum. 11.a
Nili fluminis aqua omnibus est præiocun-
dissima. 11.a
Nilus singulis annis una die atque hora per-
petuo augetur incipit. 12.b
Nili incrementi principium nunquam à con-
sueta hora & die difflexisse. 12.b
Nilus quantum singulis diebus augetur.
 12.b
Nili quantum fiat augmentum. 12.b
Nilus sex & uiginti cubitorum altitu dine
auctus aliquando obseruatus est. 12.b
Nilus intra ripas usque ad mensem maium
decrescit. 12.a
Nili aqua quando paucissima. 12.b
Nili augmenti principij rationem ab occul-
ta causa pendere. 33.b
Nili fluminis augmenti principij ueram cau-
sam non posse principijs naturalibus in-
dagari. 33.b
Nili fluminis incrementum à qua eausa
fiat. 33.b
Nilus flumen constantissime perpetuo tem-
pore singulis annis mense Iunio die deci-
ma septima incipere augetur. 13.b
Nilus cur semper singulis annis eadem die
augetur incipiat ab Aegyptijs ignoratur.
 14.a
Nilus octodecim cubitorum altitudine au-
ctus sat est ad agrorum inundationem fa-
ciendam. 12.b
Nili augmentum incipit mense Iunio, & ple-
rumque usque ad medium Septembrem
terminatur. 12.b
Nilum crescere à pluuijs Aethiopiae. 13.a
Nilum non à niuibus crescere. 13.a

<i>Nilus fundum habet cœnosum, & aquam turbidam, neque admodum ad motum celerem.</i>	16.a	<i>fol.</i>	73.a
<i>Nili incrementum non esse in cauis, ut pestis Aegypti finiatur.</i>	33.a	<i>Obstructionem cucurbitulae non concitant euacuato toto corpore.</i>	75.a
<i>Niues intra tropicos non fieri.</i>	15.a	<i>Occiput cur urant Aegyptij.</i>	98.a
<i>Nomades olim inuisionem familiarem habebant.</i>	99.b	<i>Octauius Roueretus.</i>	105.a
<i>Nomades, quas partes urere consueuerint.</i>	99.b	<i>Octauius Roueretus alium extrahendi lapidem moai ab Aegyptijs didicisse.</i>	105.a
<i>Nubes multas crassas cum Aegyptij ab Etesijs ad meridiem pelli obseruant, Nilum flumen plurimum auctum iri sperat.</i>	13.b	<i>Octauius Roueretus medicus Nationis Venetae in Aegypto.</i>	105.a
<i>Nubes multas crassas tota secunda aestate ab Etesijs in montes lybie, atq; Aethiopiae singulis diebus aduectas concreescere, atque in pluuiam mutari.</i>	13.b	<i>Oculorum inflammationes antiquatas sanari sanguinis uacuatione, setis uenis magnorum angulorum oculorum.</i>	58.b
<i>Nucem Indicam pinguefacere.</i>	108.b	<i>Olera, quorum usum in cibo Aegyptij sectantur.</i>	117.b
<i>Nutrimētum, quod in stomacho a calore uincitur, calefacit, & quod uincitur, refrigerat.</i>	19.a	<i>Olera Aegyptia omnia esse nostris humidiora, & magis insipida.</i>	16.a
<i>Nutrimētum immodicum refrigerare, caloremque suffocare.</i>	19.a	<i>Olera in Aegypto cur insipida, neque gustui grata existant.</i>	16.a
<i>Nix in Aegypto nunquam fit.</i>	11.b	<i>Oleum pinguefaciens corpora.</i>	109.a

O

Basitalem Aegyptias libidinis causa procurare in balneis.
107.d

<i>Obsersuatio Aegyptiarum, qui ad unguem ad quotos cubitus Nilus fit, peruenturus uere praenoscunt.</i>	13.b	<i>Opium ubi paretur, quidq; fit.</i>	121.b
<i>Obstructiones uenarum in febribus, uel a multis succis, uel crassis, uel lentis fieri.</i>	3.b	<i>Opium Aegyptij unde aduebant.</i>	121.b
<i>Obstructiones commodius auferre oxymel docuit Galenus.</i>	3.b	<i>Opium, meconium Graecorum sumētes quid faciant.</i>	121.a
<i>Obstructiones uenarum ab usu medicamentorum ualde refrigerantium augentur.</i>	3.b	<i>Opium sumentes esse inconstantes.</i>	121.a
<i>Obstructiones cucurbitulis concitari posse.</i>		<i>Opij, affion uocati, usus apud Aegyptios:</i>	118.b
		<i>Opium in oxie aliquis Aegyptiorum ad triū usq; dragmarum pondus sumere.</i>	118.b
		<i>Opij symptomata, in his, qui eum edere consuecunt.</i>	118.b
		<i>Opio cur Aegyptij utantur.</i>	118.b
		<i>Opium sumere soliti nisi solita hora eius usitatam copiam sumant, in fastidiosissima sym-</i>	

symptomata labantur. 121.b
Opium sumentes an optata multa somniare
possint. 119.a
Opium solita hora Aegyptios non sumentes
in grauissima symptomata incidere.
 119.a
Opium assumere quotidie soliti, quomodo li-
berentur ab eius usu. 119.a
Opobalsamum ab arbusculo Venetijs uiuente,
uerum distillasse. 138.a
Opobalsami usus ad febres curandas.
 146.b
Opobalsami usus qualis apud Aegyptios, ad
febres. 146.b
Opobalsamum syncerum ac uerum in Ae-
gypto reperiri. 118.b
Opobalsami usus. 118.a
Opobalsamo steriles mulieres facundas re-
di. 118.b
Opobalsami usum ad pestem apud Turcas
nobiles, atque Aegyptios esse frequenti-
simum. 149.a
Opobalsamum uim aduersus putredinem ha-
bere prae excellentem. 149.a
Opobalsamum defendere cadauera a putre-
dine. 149.a
Opobalsami facultas. ibid.
Opobalsamum calorem naturalem fouere,
& augere. ibid.
Opobalsamo quomodo ad pestem Aegyptij
utantur. ibid.
Ophthalmias fieri a pulueribus, & arenis
uentis illuc asportatis. 10.b
Ophthalmia quo anni tempore epidemice ua-
gantur. 10.b
Oribasius altero crure scarificato binas fe-
rè sanguinis libras extraxisse testatus
est. 84.a
Oryza est cibus omnibus Aegyptijs fami-
liarissimus. 15.a

PANIS Aegyptiorum qualis,
fol. 15.b
Panem Aegyptij omnes ex solo
tritico paratum mandunt, ne-
que alium cognoscunt. 16.b
Paracenteses magis quam uestigines ad hy-
dropes consuere. 102.b
Paraleticos inustione sanari. 98.a
Paris christianus morbo dem el muia uoca-
to mortuus. 24.b
Pasta ex archenda humidos pedes & laxos
iuuans. 112.b
Pastillorum scillinorum compositio apud
Aegyptios usitata. 135.b
Partes scarificatae quae multum sanguinem
edant, & quae paucum. 58.a
Partes imbecillae uisione roborari. 97.b
Partes uisione robustiores redduntur, quae
non facile fluxionibus uexentur. 97.b
Partes fluxione letatas uisione sanari. 97.b
Partes dolore uexatas uisione sanari. 97.b
Partes humores gignentis, atque mandan-
tes, Aegyptios inurere. 98.a
Partes post aures ad quos morbos urantur.
 98.a
Partes, quae Aegyptiorum more uruntur,
neque dolorem neque calorem cur non sen-
tiant. 98.b
Partes modo Aegyptiorum quae uruntur,
neque uehementem calorem, neque uebe-
mentem dolorem sentire. 99.a
Partem inurendam in primis obstupescere.
 99.a
Paulum Aeginetam inustione ad ueteres af-
fectus usum fuisse. 100.a
Pauperes correpti pestiferis febribus quo po-
tu in Aegypto utantur. 148.a
Pauperculae Aegyptiae quae sunt, ut pin-
guesiant. 108.b
Pectus ad suspiriosos ab Aegyptijs uri.
fol. 98.a

- Pectus à capitis distillatione confectatum Aegyptij urunt.* 98.a
- Pectus in phrysijs ac suppuratis utendum.* 98.a
- Pediculis cur Aegyptijs abundant.* 107.a
- Pelles preciosissimæ cur sub cælo frigidissimo reperiantur.* 9.b
- Peplio ad purgandum utebatur Hippocr.* 129.b
- Per animi defectionem in ijs, qui aliquo medicamento purgentur, quid sit intelligendum.* 131.a
- Peripneumoniaci pectus scarificandū.* 96.a
- Per purgationem usque ad animis defectum faciendam, quid sit intelligendum.* 131.b
- Pestilentes febres quo tempore Cayri uagentur epidemicæ.* 24.a
- Pestilentium febrium Cayri uagantium causa.* 24.a
- Pestis, siue pestilentia quid sit.* 29.a
- Pestem duplicem habere causam.* 29.a
- Pestis causa efficiens.* 29.a
- Pestem Turcæ non timent, neque ab ea fugiunt.* 27.a
- Peste Aegypti loca sæpe denastari.* 27.a
- Pestis, quæ in Aegypto concitatur, cur latius, seniusq; quam alibi serpat.* 27.a
- Pestem Turcæ omnes non timent, neq; ab ea se precauunt.* 27.a
- Pestem Turcarum credulitate cito excrecere.* 23.a
- Pestem Turcæ non fugiunt.*
- Pestis cur penes Aegyptios in immensum crescat.* 27.a
- Pestis, quæ anno 1580. Cayrum denastauit, quot interemerit.* 27.a
- Pestem plerumq; Cayrum contagium accedere.* 27.b
- Pestem in Aegypto rarissime ab aere fieri.* 27.b
- Pestis Aegyptum inuadentis causa.* 28.a
- Pestem insigni aeris caliditate absumi sol.* 28.a
- Pestem singulo septenio in Aegypto nasci, falsum esse.* 28.a
- Pestis in Aegyptum uel ex Græcia, uel Syria, uel Barbaria uenit.* 28.a
- Pestis omnium sæuissima, quæ ex locis Barbaria in Aegyptum proficiscitur.* 28.a
- Pestis, quæ ex Barbaria in Aegyptum asportatur, cur omnium sit sæuissima.* 28.a
- Pestis contagium à Barbaricis locis aduectum uehementius Aegypti incolas peruadere, ipsoq; atrocius depascere, diutiusque uigere.* 31.b
- Pestis, quæ Cayrum uel ex Græciæ, uel Syria locis uenit, minus quam è Barbariæ locis profecta, serpit, atq; deuastat.* 28.b
- Pestilens contagium ex Barbaria profectū, cur ex alijs omnibus locis aduecto sæuius exitiosius, diuturniusq; sit.* 28.b
- Pestis quo tempore Aegyptum inuadere solet.* 32.a
- Pestis in Aegypto, quæ sit omnium sæuissimæ.* 32.a
- Pestis in Aegypto minus sæua.* 32.a
- Pestis quo tempore in Aegypto desinat.* 32.a
- Pestis qualiscumq; sit magna, ac uehemens, perpetuo Sole primam partem Cancræ Iunio mense ingrediente, omnino tollitur.* 32.a
- Pestem nunquam Iunio, Iulio, & Augusto mensibus in Aegyptum asportatam, uixisse Aegyptij affirmant.* 32.a
- Pestis, quæ Cayrum inficit, an ex Nili fluminis augmento tollatur.* 33.a
- Pestis Aegyptiæ extinctio coincidit cum Nili augmenti principio.* 33.a
- Pestem in Aegypto ex aeris mutatione, que fit mense Iunio, finire.* 34.b
- Pestis extinctio in Aegypto Iunio mense obseruata, an in Etesiarum spiratione referri possit.* 33.b
- Pestis extinctio in Aegypto causam habere*

- bere ab aere illiusce temporis summe calido, æquali, corpora diffante, sicc. ante, atque ab Etesijs eodem tempore spirantibus, quibus vitalis spiritus restaurantur, ac fomentur. 35.b
- Pestis extinctionem fieri ab Etesiarum seu Septentrionalium tunc spirantium ventorum, multi Aegyptiorum affirmât. 34.a
- Pestilenti morbo optimum præsidium scarificatio crurum. 81.a
- Peste uexatis scarificatio tanquam diuinum auxilium. 93.a
- Philosophia electuarium. 122.b
- Pblebotomi Aegyptiorum lōge nostris sunt acutiores. 62.b
- Phlegmones oculorum tolli, primo sectis uenis maiorum angulorum oculorū. 58.b
- Phrenitides exitiosissimæ, quæ aliquando in Aegypto uagantur. 23.a
- Phrenitides quæ tribus quatuor uehoris homines interimunt. 23.a
- Phylonium persicum Auicennæ. 143.b
- Pinguedo in corporibus quomodo generatur. 110.a
- Pinguenis quæ sit causa præcipua. 108.a
- Pinguedinis causa materialis quæ sit. 108.a
- Pinguedinem a diminuto calore, atq; à multo pingui alimento fieri. 208.a
- Pinguedinis causa est frigiditas. 108.a
- Pinguedinis cause. 108.a
- Pisces, quos comedunt Aegyptij. 15.b
- Pisces saliti sunt apud Aegyptios in usu frequentiori. 15.b
- Pisces in Nilo flumine capti & si gustui admodum sint suaues, tamen pessimi ad sanitatem existunt. 16.a
- Pisces Nil fluminis cur insalubres. 16.a
- Plenitudinem corporum non tolli scarificatis cucurbitulis. 68.a
- Plenitudinem corporum tollunt Aegyptij uel uena secta, uel scarificatis cruribus. 68.a
- Plenitudo auferenda aut uenæ sect. one, aut cruribus scarificatis. 81.b
- Pleuriticis latus dolens scarificatum iuuat. fol. 96.a
- Pleuriticis dolore ad hypochondria declinante nigrum elleborum & peptium conuenire. 129.b
- Plinij opinio de Nili fluminis augmento. 13.a
- Pluuia rarissime in Aegypto, maximeque in locis à mare remotis. 11.b
- Pluuia Cayri Nouembri mēse facilius quam alijs mensibus. 11.b
- Pluuias largiores fieri oportere in prima Aegypti estate in locis propè Nili principium positis, quòd Lybiæ montibus sint frigidiores, ratio, suadet. 13.b
- Pluuias largissimas in Aethiopia singulis annis fieri. 13.a
- Pluuias copiosiores, & largiores fieri in rariis, à quorum radicibus Nilum nasci multorum est opinio, multorum relatione constat. 13.b
- Podagræ duplex causa. 97.b
- Podagra fit ab imbecillitate articularum, atq; ab humorum fluxu. 97.b
- Podagram non fieri nisi ambæ cause concurrant. 97.b
- Podagra quomodo uestione sanetur. 100.a
- Podagræ curates quas uenas inurât. 100.a
- Podagericos dolores euacuato toto corpore scarificatio loci læsi sedat. 96.a
- Polybus cognouit materiam inustionis quæ Aegyptij utuntur. 98.b
- Populares mulieres sibijpsis ungues manuum ac pedum archenda tangere. 112.b
- Populi Turcarum, Imperio subiecti, quibus delectantur. 1.b
- Populos Aegyptios multa optima remedia empyrice exercere. 2.a
- Populi Turcarum Imperio subiecti sciētij s nunc non delectari. 1.b
- Populi frigidarum regionum cur refrigerantia medicamenta, sic uti timeant, calfacientiumq. usum complectantur. 117.a

- Populi frigidorum locorum, quibus malis ex uictu sint obnoxij.** 117.a
Populi frigidarum regionum cur breuius uiuant. 117.a
Populos frigidarum regionum, ut recte purgentur, egere præualidissimis purgantibus. 129.a
Potus Turcis & Aegyptijs familiaris. 124.a
Potuum varia genera, quæ ægrotis ante sanguinis missionem concedunt. 56.a
Potum frigidum ijs, quibus sanguis est mitendus, summe conducere. 56.b
Potu frigidæ aquæ ægrotos à syncope defendi. 56.b
Potus quem ante missionem sanguinis Aegyptij ægrotis exhibent. 56.a
Potio singularis ad febres amphyméricas. 147.a
Potio singularis ab Aegyptijs ad febres intermittentes celebrata. 146.b
Potio alia ad idem. 146.b
Potio alia ad idem. 146.b
Potus singularis uirtutis ad eos, qui febribus pestilentibus, ægrotant. 148.a
Potus ad sudorem mouendum, qui ab Aegyptijs parentur. 148.a
Potus ex berberis fructibus paratus quomodo ab Aegyptij ad febr. um ardentij, pestiferarumq; usum paratur. 117.b
Potus ex berberis fructibus parati uires. 117.b
Præfetus Besà appellatus Cadi suos indices creat. 2.a
Præcipuum agens in nostra corpora quod sit. 40.a
Profluuio alui cum febre existente non esse aliam molendam euacuationem. 52.a
Profluuio alui in febribus existente, qui aut sanguinem mittere, aut uenire mouere tentarunt ægrotos in grauiora pericula duxisse ipsos Gal. docuit. 52.a
Prosperi Alpini natura ex cæli schemate.
- fol.** 39.a
Pudendis in balneis Aegyptias mulieres studium adhibere. 107.a
Pudendos, ut ornent, in balneo, quid Aegyptiæ moliantur. 107.a
Pudenda Aegyptiæ unguētis odoratis exornant. 107.a
Pudenda nobilium Turcarum in balneis musco, ambra ac zebet exornari. 107.a
Puellam annos septem natam sanguinis missione secta uena dextri cubiti à febre curatam. 48.a
Puerulum octo annorum per sectam uenam uacuato sanguine sanatum. 48.a
Puerum annos quinque natum pleuriticum sanguinis missione sanatum. 48.a
Puellam à febre maligna sanguinis missione fuisse liberatam. 48.a
Puellam post missum sanguinem à secta uena è naribus sanguinis fluxum, atq; uentris deiectionem superuenisse, & statim pristinam sanitatem concessam. 48.b
Pueri habent plurimū innati caloris. 49.a
Pueros multo sanguine abundare. 49.a
Pueros non recte ferre purgantia. 129.a
Pueris etiam sanguinis uacuationem conducere posse. 47.b
Pueros multos naturam sanguinis uacuatione sanauisse. 47.b
Pueros multos critica sanguinis è naribus eruptione fuisse integre iudicatos. 48.a
Pueri quamquam uitali facultate ualeant, tamen neque hi sanguinis sustinent missionem. 45.a
Puero uel etiam synocho correpto ante annum decimum quartum uenam non esse secandam. 45.a
Pueris Aegyptios secare uenam pro sanguinis uacuatione. 45.b
Pueris scarificationes commodæ. fol. 93.b.
facile hi resoluntur. ibid.
Pueris sæpissime sine ulla noxia multum sanguinem sponte uacuari. 49.a

- Pueritia profluuium sanguinis per nares est familiarissimum.* 49.a
- Pueros uel etiam lactētes interdum inedi multis diebus sine noxa perferre.* 49.a
- Pueris ex modica sanguinis missione non fieri tantam uirium iacturam, ut aliqui putarunt.* 49.a
- Pueros interim copiosos alui fluxus, atque sudores perferre sine noxa.* 49.a
- Puerorum corpora non multum extenuantur in morbis.* 49.a
- Pulmonum ulcera sanari non posse ob continuam isforum motionem.* 61.b
- Pulueribus Aegyptum esse obnoxium, à quibus incolarum oculi infestatur.* 107.a
- Puluere lentium nigrarum uti Aegyptios ad sanandum arteriæ uulnus.* 63.a
- Puluis ad quartanam febrem.* 147.b
- Puluis, quo pro secreto utuntur Aegyptij ad febres pestilentes.* 148.b
- Puluis singularis uirtutis ad prouocandum sudorem cum aqua dissolutus in feb. pestilentibus.* 148.a
- Pulsus tangendi à medicis in uia consuetudo.* 26.a
- Pulsuum sola obseruatione putant Aegyptij medicos posse, uel pollicem etiam digiti articulum dolentem cognoscere.* 26.a
- Pulsus intermittentem aliquando ab admotis cucurbitulis apparuisse.* 74.a
- Purgationes illæ optimæ dicuntur, quæ naturæ optimas excretiones imitantes, nulla uiolentia humoris noxi copiam extrudunt.* 86.a
- Purgantia præualida olim apud Hippocratē atque Galenum in usu fuisse.* 129.b
- Purgantia Galeno olim familiaria quæ.* 129.b
- Purgari posse corpora interdum usque ad animi defectionem.* 130.b
- Purgantem aluum non esse impossibile sisti.* 131.b
- Purgantium præualidorum usus in quibus usui leniter purgantium sit preferendus.* 131.b
- Purgantibus uiolentissimis multos fere deploratos sanatos.* 130.a
- Purgantia ualida quibus conueniant.* 139.a
- Purgantia leniter quibus conueniant.* 139.a
- Purgantia leniter quando conueniant, & quando non.* 130.a
- Purgationibus præualidissimis multos iuuatos.* 130.b
- Purgantia præualida, non nisi robustioribus corporibus conueniunt.* 129.a
- Purgantibus leniētibus qui purgandi.* 129.a
- Purgantia eadem non omnibus conuenire.* 129.a
- Purgantia medicamenta in corporibus exercenda, quæ euariant.* 129.a
- Purgantia præualida fuisse in usu apud antiquos.* 128.b
- Purgantia præualida Aegyptijs non conuenire.* 125.b
- Purgantia medicamenta præualidissima, quibus ad rusticos & plebem Aegyptij, utuntur.* 128.a
- Putredo fit à quocumq; calore immodico naturalem dissipante, atq; corrumpente.* 29.b
- Putrescunt humores, atq; partes corporis calore naturali ab extraneo corrupto, & dissipato.* 29.b
- Putredinis cause materiales.* 29.b
- Putrefactio quocumplex.* 29.b
- Putrescere tantum humida, & non sicca.* 30.a
- Putredines fieri ab aliena caliditate sentit Aristoteles.* 29.a
- Putrefacientia naturam corporum potestate calida esse.* 29.a
- Putredo omnis ex materia gignitur humida, ex causa efficiēte extranea & præter naturam calore.* 30.a

Putredines fieri humidis ac pluuiosis tempo-
ribus. 28.b
Putrescere promptissime quæcunq; sunt ca-
lida & humida. 30.a
Putredinem in sicca corpora accensam esse
præ excellentem. 30.b
Psyllij seminum usus. 118.b
Psyllium uenenum non esse. 118.b
Psyllium & coriandrum uiridia in ferculis
esse apud Aegyptios in usu frequentissi-
mo. 117.b

Q

QUALIA sint Aegyptiorum
corporum temperamēta, atq;
habitus. 38.a
Quas partes corporis Aegyptij
inurant. 97.b
Quæ pinguesfaciant. 108.b
Quæ euariant medicamenta purgantia.
129.a
Quibus morbis scarificatio conueniat. fol.
92.b.93.a
Quomodo intelligenda sic Hippoc. atq; Gal.
dicentium, corpora ad animi usque defe-
ctum purgari licere. 131.a
Quot nationes Cayrum acceperint. 42.a

R

RASIM in pueris sanguinis
uacuationem interdum molliē-
dām laudare. 48.a
Rasim egrotis antiquum sanguis
mittatur, cibum dandum concessisse. 55.a
Rationes ex Galeno ad reprobendam san-
guinis missionem desumptas non conclu-
dere. 54.a
Regionum frigidarum incolæ minus sæuam,
quam calidarum, pati pestilentiam. 31.a
Remedium nullum maius inuenit Gal. in ma-
ximis doloribus missione sanguinis, &

purgationes. 52.a
Renes Aegyptiorum non paucor, cum debi-
les. fol. 26.b
Rhabarbarum. 138.b
Rhauend Seni, est Rhabarbarum. 138.b
Rbob Cathiæ, succus est acatiæ. fol. 141. &
quomodo ab Aegyptijs paretur. ibidem.
Rusticorum corporum Aegyptiorum tem-
peries, atque habitus. 41.b

S

SANGVIS in uenis cutaneis
contentus, purior, ac tenuior
existit. 69.b
Sanguinis missionem ab Hippo-
potamo hominibus monstratam fuisse.
1.b
Sanguinis apud Aegyptios qualis sit usus.
2.a
Sanguinem quot modis mittant Aegyptij.
2.b
Sanguinem à multis uenis nostris medicis
inuitatis Aegyptios mittere. 2.b
Sanguinem Aegyptios à sectis arterijs mit-
tere. 2.b
Sanguinem Aegyptios mittere multis scari-
ficationibus. 2.b
Sanguinis missionem apud Aegyptios esse
usitatissimam. 37.b
Sanguinem mittunt Aegyptij in omnibus æ-
tatibus, anni temporibus, & ad omnes fe-
rè morbos. 37.a
Sanguinis uacuatione libentius quàm medi-
camentis Aegyptij utantur. 37.a
Sanguinis missionem cur Aegyptij sic fre-
quentent. 37.a
Sanguinis crebram missionem uitalem spiri-
tum consumere atque actiones animales
lædi. 44.a
Sanguinis uacuatio corpora apta. 44.b
Sanguinem Aegyptijs uel etiam in infanti-
bus mittere. 45.a
 San-

- Sanguinis missionem in pueris Aegyptios, Aethiopes, Abissinos exercere. 45.b
- Sanguinis missionem in pueris faciendam plures Arabum uoluerunt. 46.b
- Sanguinē facilius Aegyptij in pueris mittunt scarificatis cruribus. 49.b
- Sanguinis missionem non conuenire corporibus mollibus, albis atque ualde humidis. 50.a
- Sanguinis uacuationem copiosam, qui recte ferant. 50.a
- Sanguinem detrahunt, à scarificatis auribus, collo, labijs, gingiuis, cruribus, & naribus. 58.a
- Sanguinis uacuatione per scarificationem malleolorum cur albis, mollibusque magis commoda atque utilis sit. 51.a
- Sanguinis missionem cur Aegyptij ferè in omnibus morbis moliantur. 43.a
- Sanguinem in quibus speciatim morbis Aegyptij mittant. 43.a
- Sanguinem mittere Aegyptios in omnibus ferè morbis. 42.b
- Sanguinis missionem cur Aegyptij putent omnibus conducere. 37.a
- Sanguis quot modis ab Aegyptijs mittatur. 57.a
- Sanguis crassus cucurbitulis non potest uacuari. 73.a
- Sanguinis missionem per hirudinum usum Aegyptij prorsus ignorant. 57.b
- Sanguinem mittentes in dysenteria quid mali efficient. 52.a
- Sanguinis missionem Aegyptios exercere etiam in dysenteria, diarrhœa biliosa, in exanthematibus erumpentibus, puncticulis uocatis inque pestiferis tumoribus. 51.b
- Sanguinis uacuationem ab intestinis fluentē humorem reuult. 52.a
- Sanguinis uacuatione prohibet, ad partē exaceratam humores ne amplius consuant. 53.a
- Sanguine non uacuato in dysenteria principio sanguinis prius fluio non firmato plurimus sanguis per intestina euacuabitur, qui uires maxime diminet. 53.a
- Sanguinis uacuatione dysenteriam curandā multi prisorum, atque recentiorum etiā medicorum senserunt. 53.a
- Sanguinis missionem esse exercendam in dysenteria. 52.b
- Sanguinis missionem ad dysenteriam maximum esse auxilium, sine quo difficillime curatur. 53.b
- Sanguinis missionem in dysenteria quamplures medicos damnare. 51.b
- Sanguinem fluente aluo non esse mittendum. 51.b
- Sanguinem Aegyptios mittere in principio omnium pestiferarum exanthematum, atque tumorum. 54.a
- Sanguinem à cibo Aegyptiorū uulgu mittere. 54.a
- Sanguinem in Aegypto ieiuno stomacho mittentes à uulgo medicorū damnatur. 54.b
- Sanguinem quibus de causis plures Aegyptiorum à cibo minimeq; stomacho ieiuno mittendum censeant. 54.b
- Sanguinem à cibo mittendum Græci abhorruere. 55.a
- Sanguinem non esse mittendum existente in stomacho cruditate, neque priusquam excrementa descenderint. 55.a
- Sanguinis missio cibo crudo existente in stomacho, quid mali faciat. 55.b
- Sanguinis missionem prohibere os uentriculi nimium sensibile, aut imbecillum, uel amara bile redundans. 55.b
- Sanguinis Aegyptiorum à cibo mittendū usum esse pessimum. 55.a
- Sanguinis à cibo mittendū usum Arabes laudasse. 55.a
- Sanguinis cur facta copiosa uacuatione uenis retro aures seclis somnum profundissimum & longissimum inducat. 60.a

- Sanguinis larga profusione ex uenis post aures sectis somnum profundum excitari, neque sterilitatem induci.* 59.b
- Sanguinis uacuationem affiētæ partis, à proximis uenis faciendum.* 57.b
- Sanguinis uacuationem partibus post aures scarificatis somnum conciliare.* folio 66.a
- Sanguinis missionis ab occipite, atque à partibus retro aures præstita utilitas.* fol. 66.a
- Sanguinis quantum uolunt, cucurbitulis occipiti, atque circum ipsum positis particulis admotis cum scarificatione, euacuat.* 66.b
- Sanguinis missio in capitis auersa parte scarificatione præstita, quibus noxia.* fol. 66.b
- Sanguinis missio a naribus procurata pro arcano à multis Aegyptijs celebratur.* 79.a
- Sanguinis è naribus missionem soluere ægritudinem.* 47.a
- Sanguinis missionem dolorem uehementem tollere.* 52.a
- Sanguinem expuentibus caput, & pectus Aegyptios inurere.* 98.a
- Sanguinis fluxum sistere decoctum ex siliquarum florum, ac foliorum acatiæ paratum.* 145.a
- Sanguinis Aegyptij mutatio à quibus.* fol. 42.a
- Sang Arabi gumma Arabica, quam ex arboribus acatiæ colligunt.* 141.a
- Sarbet potus.* 56.a
- Sarbet potus pro omnibus febricitantibus.* 124.a
- Sadegendi est folium.* 138.b
- Sapor cassiæ est amarus.* 140.b
- Sapor canellæ.* 140.b
- Salsaparilla raro Aegyptij utuntur.* fol. 118.a
- Saraceni cur utuntur aurium scarificatio-*
- ne.* fol. 78.b
- Sauich.* 124.a
- Scarificationum uarij apud Aegyptios usus.* 77.a
- Scarificandi modus, figura, siue exemplar.* 92.a
- Scarificatio malleolorum siue crurum uicaria est uenæ sectionis.* 68.a
- Scarificatio malleolorum sectioni uenæ proxima, & uicaria.* 81.b
- Scarificatio uires non destruit, siue labefactat.* 92.b
- Scarificationes sensim, ac lente sanguinem educunt.* 84.b
- Scarificatio malleolorum plenitudinem tollit.* 80.b
- Scarificatio corpore non euacuato molientia.* 88.a
- Scarificationis usum uariant corpora, ætas, sexus, habitus, & temperies.* 93.a
- Scarificationes non tantum uitalis facultatis euacuant, quantum uenæ sectio.* fol. 81.a
- Scarificationem crurum Arabibus medicis antiquis haud cognitam fuisse.* 83.b
- Scarificatio non uehementes infert partibus dolores.* 91.b
- Scarificatio à Gal. quot in locis celebrata.* 86.b
- Scarificatio crurum ab Amato Lusitano mirum in modum celebratur.* 83.a
- Scarificatio crurum, & cucurbitulæ admotæ incisa cute maximè differunt.* fol. 85.a
- Scarificatione crurum, quibus in Italia locis sicut ductus sanguis.* 82.a. & cum sælici successu. *ibid.* & quo egrotantibus morbo, & pueris. *ibid.*
- Scarificationem crurum interdum esse præferendam uenæ sectioni.* 73.a
- Scarificationes, quas Aegyptij pro usu cucurbitularum, moluntur.* 66.a
- Scarificatas partes debilitari,* 69.a
- Scari-*

- Scarificationes pro moliendis cucurbitulis, quotæ, & quales ab Aegyptijs fiant. fol. 67.a
- Scarificant Aegyptij non epidermidem modo, sed secundam cutim, non minusq; carnem. 67.a
- Scarificationes quales ab Aegyptijs cucurbitularum usu, & quotæ infligantur. fol. 66.a
- Scarificationum numerus est uarius, nec non plagarum magnitudo. fol. 90.b. & uarij effectus. 91.a
- Scarificationes longas, & profundas esse, consonum est rationi cum euacuare tentamus. 91.b
- Scarificatione rami uenarum crassiores secantur. 89.a
- Scarificatione non omnis sanguis euacuatur, sed subtilis, imprimis autem crassus. fol. 87.b
- Scarificatione sanguis crassus euacuatur, & quomodo intelligendæ uariæ Galeni sententiæ. 88.b
- Scarificare debemus non malleolum, sed cru- ris uentrem. 95.a
- Scarificatio malleolorum quibus conueniat. fol. 80.a. modus qui recitatur. 80.a
- Scarificatio in siccis nituperatur. 93.b
- Scarificatione cutis sæpissime Aegyptij mit- tunt sanguinem. 57.a
- Scarificatio narium in omnibus febribus acutis est præsentaneum auxilium. fol. 77.b
- Scarificatio Eunuchis, mulieribus, & omni- bus molli carne præditis, creditur nica- ria esse uenæ sectionis, & quibus corpo- ris partibus. 77.b
- Scarificatione crurum Aegyptios curare febres pestilentes. 147.b
- Scarificare solent Aegyptij aures, nares, la- bia, gingiuas, ac quoscunq; partes corpo- ris extrinsecas. 77.b
- Scarificatio inflummatam partem, uel ue- xatam cancrena, uel tumore, uel pustula sanat. 77.b
- Scarificatio aurium apud Aegyptios in pue- rulis lactentibus exercetur. 58.a
- Scarificatio narium ad quæ sit utilis. fol. 79.a
- Scarificatio malleoli ad hydropicos tutior. 102.b
- Scarificatis talis hydropicos sanari Archi- genes uoluit. 102.b
- Scarificatione malleolorum Aegyptios mit- tere sanguinem. 2.b
- Scarificatis auribus Aegyptios moliri ua- cuationem sanguinis. 2.b
- Scarificatio crurum apud quosdam Aegy- ptios in peste infectis usitata. 149.a
- Scarificationis crurum in peste infectis laus. 149.b
- Scientiæ cur fere omnes ab Aegypto in alia loca commigrauerint. 6.a
- Scientia, Mahometis instituta apud Ae- gyptios in summo pretio esse. fol. 2.a
- Scirrhus in unctione sanari. 101.a
- Scythæ unctione utebantur. 99.b
- Scythas à sanguine plurimo à uenis retro aures uacuato in profundum somnum la- bi, atque steriles euasisse. 66.a
- Scopus præcipuus ad præseruanda corpora à peste. 35.b
- Scopos duos ad præseruanda corpora à pe- stilentia Gal. docuit, quippe corpora sic- cati, atque dissuari. 35.a
- Scorpiones Aegyptios esse lethalissimos, quales Dioscorid. descripsit. 143.a
- Scorpionum Aegyptiorum descriptio. fol. 143.a
- Sectionem ad hydropicos, antiquis medicis cognitam fuisse. 102.a
- Sectione hydropicos sanari. 102.a
- Sectione hydropicis quo tempore conueniat. 103.a
- Sectione non est in hydropicis uiribus langu- dioribus

dioribus administranda.	103.a	Sicca, dum putrescunt, quam humida excellentiorem suscipere putredinem. fol.	31.b
Sectiones hydropicorum calfactorio medicamento esse fouendas.	103.a	Sicomori quales fructus.	117.b
Secundi hydropicos uarij modi.	102.a	Solem atque hominem, hominem generare.	39 b
Sectionem pro Empijs inter secundam ac tertiam costam plerique Aegyptiorum faciunt.	103.a	Sol semper agit calfaciendo.	40.a
Sectionis in suppuratis quomodo administratur.	103.b	Somnos immoderatos inustione Aegyptij curant.	98.a
Sectionem ad suppuratos inter tertiam & quartam costam fieri debere quibusdam uidetur.	103.b	Somnia turbulenta, quae esitata faciunt. fol.	126.a
Sectionis usus ad suppuratos ex Hippocrate.	103.b	Sorbitiones quae ad heticos ab Aegyptijs parentur.	149.b
Selica est uera castia lignea.	138.b	Smilacem hortensem editam tumultuosa somnia facere.	120.b
Selicas multas habent Aegyptij & quae.	138.b	Spectacula & ludi in Aegypto augete flumine Nilo celebrantur.	11.b
Selica ambra.	138.	Stomachum habent Aegyptij frigidum, pituitosum.	15 a
Selica seuda ibidem. & est macer Dioscorides.	ibid.	Stomachus durus, quid mali à uomitu recipiat.	111.b
Selica per excellentiam castia uocatur. ibid.		Stomachum Aegyptijs cruaitatibus uexari familiarissimum esse.	26.a
Secreta ad febres quartanas ab Aegyptijs quibusdam usitata.	147.b	Stomachus Aegyptii incolarum à quibus causis frigidior fiat.	26.a
Secretum ad febres synochas.	145.b	Stomachum balnea efficere frigidiorum, ac languidiorum.	110.b
Senectutem purgationis non recte ferre.	129.a	Stomachum languidiorum Aegyptij à quibus obtineant.	111.a
Senes difficiles ad purgantia esse.	129.a	Stomachus ad quos morbos sit inurendus.	98.a
Semina, quae apud Aegyptios sunt in usu.	118.a	Stomachus frigidus, humidus, à distillatione uexatus flatulentus uisione inuatur. fol.	98.a
Septentrionales uenti, & Nili fluminis incrementum aerem Aegypti refrigerant.	12.a	Stomachum opobalsamo iuuari.	118.b
Septentrionalium uentorum salubrem esse aeris constitutionem.	34.a	Stibium preparatum curare antiquas uiscerum obstructiones.	130.b
Septentrionales uentos pestilentibus constitutionibus aduersari.	34.a	Stoliditatem inustione tollunt.	98.a
Septentrionales uenti in Aegypto plus alijs perflant.	12.a	Strumas quomodo Aegyptij curent.	105.b
Septentrionalibus uentis Aegyptum expositam esse uoluit Deus.	12.a	Strumae curantur sectione.	105.b
Scrapio de calamo aromatico.	137.b	Studium Gemelharazay Cayri.	1.b
Sicca non putrescere.	30.a	Stuporem inustione tolli.	98.a
Sicca quae putrescant.	30.a	Succus Acaciae.	141.b

Succus acatiæ duplex, liquidus, & siccus.
 141. b

Sudores quomodo Aegyptij tuendæ sanitatis gratia, sequuntur. 111. b

Sudandi usum Aegyptios sequi. 111. b

Sudores criticos in omnibus acutis morbis esse bonos. 47. a

Sudant plurimum Aegyptiorum corpora.
 107. a

Sudorem in febribus pestilentibus, quo medicamento Aegyptij monere soleant.
 148. a

Sudores nonnullos Aegyptios in feb. pestilentibus, cantariabus etiam uel in potu sumptis, mouere. 148. b

Suppelletilia omnia Cæyri pestifero quacumque contagio infecta, mense Iunio, omne contagium, amittere, ut omnes ijs tuto uti queant. 32. a

Suppurati, qui ex pleuritiide fiunt. 103. a

Suppuratorum nota. 103. a

Suppuratos qua sectione curent. 103. a

Suppuratis inustione sanari. 100. b

Suppuratis quomodo inustio facienda sit.
 100. b

Suppurati quando magis ustione, & quando sectione curari debeant. 104. a

Suppuratos sanari inustione. 100. b

Sura quid, & quo differt à malleolo. 94. b
 95. a

Syncopis exquisita quid. 131. a

Synciput cur inurant Aegyptij. 98. a

Syrorum atque Græcorum corporum habitus ac temperies. 30. b

Syrupi Aegyptijs usitatores qui. 124. b

Syrupi ex sandalis præparatio. 124. b

Syrupi ex ligno aloë præparatio. 125. a

Syrupi ex ligno aloë, uires. 125. a

Syrupis ex dactylis quomodo ab Aegyptijs paratur. 125. a

Syrupus solutiuus qui ex granatis dulcibus paratur. 127. b

Syrupus ex manna soluens. 127. b

T

ABESCENTES statim uti oportere. 104. a

Taluina. 124. a

Tamarindorum differentia, atq; usus. 127. a

Tamarindorum duplex genus. 127. a

Tamarindi Bazzi, quid. 127. a

Tamarindorum infusionis per potu ad febricitantes usus. 127. a

Tamarini recentes in India saccharo condiuntur, ad usum illorum qui deserta Arabiæ loca peragunt. 127. b

Tamarindorum uis aduersus putredinem.
 148. a

Tarach elacrap, idest theriacæ ad scorpionum ictus compositio. 143. b

Tectum balneorum Aegyptiorum quale.
 106. b

Temperamentorum uariorum corporum nascentium ratio. 49. b

Temperamentum totius à cordis hepatisq; temperie prodire. 38. b

Temperamentum natiuum Aegyptij à uisibus permutant. 42. b

Temperamenta, atque habitus purgationibus apta. 129.

Temperamenta, atque habitus purgationes non recte admittentia. 129.

Tempora pro quibus morbis Aegyptij inurant. 98. a

Tempora inurunt Aegyptij ad oculorum excacitatis abstinatione, aurium, atque dentium dolores. 98. a

Terengibil provenit in montibus Syuai.
 127. a

Terengibil puerorum medicamentum proprium. 146. a

Terengibil usus ad curandas febres. 146. a

Terra Aegypti quando fit apta cultui. 11. b

Terræ sigillatæ descriptio. 141. a

- Tercena millia aureorum pro studio Gemelbazar quolibet anno dissipari . fol.* 1. b
- Tertianas febres balneis dulcibus inuari.* 115. b
- Tertianis febribus correptos calida balnea quomodo inuent.* 115. b
- Thaïme quid.* 108. a
- Thaletis opinio de Nili fluminis augmento.* 13. a
- Thayr serpentis descriptio . fol.* 136. b. ex quorum carnibus parantur ab Aegyptijs pastilli. ibid.
- Thayr serpentem esse uiperam cornutam.* 136. b
- Thayr serpentem non esse cerastem .* 136. b
- Thebarum loco papauera nigra multa gignere.* 121. b
- Theologica scientia , quæ pseudopropheta Mahometis leges tractat multos Aegyptiorum operam dare.* 2. a
- Theologica scientia , doctores quæ pseudopropheta Mahometis , tractat , apud Aegyptios in summo honore haberi , multasq; opes lucrari.* 2. a
- Theophrastum deceptum fuisse in cassia cogitatione.* 140. b
- Theophrastum recte sensisse de cinnamomo.* 140. a
- Terebenthina qua ad componendam theriacam Aegyptij utuntur , quid.* 141. a
- Theriacæ compositio apud Aegyptios . fol.* 122. b
- Theriacam pro Turcarum Rege ab Aegyptij annis singulis componi.* 133. a
- Theriacæ apud Aegyptios usitata descriptio , in quo ab ea , quam Andromachus Senior tradidit , differat.* 136. a
- Theriacæ Aegyptiorum descriptioni deest asphaltus , cætaureum , Gal. bana , thlasi , malabratrum , opoponax.* 136. a
- Theriacam non sine errore componi ab Aegyptijs.* 141. b
- Theriacæ compositionem ingredientium secundum Aegyptios numerus.* 142. a
- Theriacam numerum ingredientium , numero ab Andromacho perdocto non conuenire.* 136. a
- Theriacæ Aegyptiorum descriptio quæ medicamenta habeat , in Andromachi descriptione non inuenta.* 136. a
- Theriacæ quam Aegyptij fuerant anno 1574. composituri , compositionis descriptio.* 134. b
- Theriacam ubi Aegyptij componunt . fol.* 133. a
- Theriacæ quo anni tempore ab Aegyptijs paratur.* 133. b
- Theriacam apud Aegyptios esse in frequentissimo usu.* 133. a
- Theriacæ compositionem ingredientium ex Andromacho numerus.* 141. b
- Theriacam à nostris parari sine multis ingredientibus , quæ leuissimo labore ab ipsis haberi possent.* 142. a
- Theriacæ usus apud Aegyptios.* 143. a
- Theriacæ Aegyptiæ uires à carnibus cornutarum , earum ferarum augeri.* 142. b
- Theriacæ quibus morbis conueniat . fol.* 143. a
- Theriacæ usus ad pestem , apud Aegyptios est precipuus.* 143. a
- Theriacam pueris quoque exhibere.* 143. a
- Theriacam calorem naturalem fouere , augere , & eos , qui ipsam frequentant longæuos facere.* 143. a
- Theriacam Aegyptiorum esse antidotum insignem multis uiribus præditum . fol.* 142. a
- Theriacæ Aegyptiæ uires .* 142. a
- Theriacam Aegypt. cruditatibus uentriculi succurrere.* 142. b
- Theriacæ usus ad febres.* 147. b
- Theriacæ ad scorpionum ictus quam componunt Aegyptij.* 143. b
- Tinmactam esse terram Chiam , quam sigillatam*

latam uocant. 141.a
 Tiphomania quid sit. 24.b
 Tria principia concurrere ad corporum generationem. 39.b
 Triticum quādo in Aegypto feritur, & maturefcit. 11.b
 Tumorem in angina, in collo confpectum ef- fe, bonum. 66.b
 Tumor colli in angina apparens cur bonus. 66.b
 Tumores omnes, & inflammationes arcet, & minuit fcarificatio loco lafo inflicta. 96.a
 Tumores ac dematofos, & fcirrhofos inu- ftione curatos. 101.a
 Tumores à pituitofis humoris uftione sana- ri. 98.a
 Turca mulier, quæ hiftericas mulieres qui- busdam feminibus minutiffimis purgat. 128.a
 Turcarum Imperio populi fubiecti, fcientijs non delectari. 11.b
 Turcæ à peste fugam non arripiunt. 27.a
 Turcas fibi quali morte fint moriendi, efle prædeftinarunt putant. 27.b
 Turcas milites inipotationibus indulgere. 22.b

V

VACATIONES sub canē & ante canem efle fugiendas. 110.b

Vacuationes multas in balneo eodem tempore ferre aliquem pofle. fol. 111.a
 Variolæ pestilentes fingulis annis in Aegy- pto uagari. 23.a
 Variolarum annis fingulis Cayrum inuaden- tium caufæ. 25.b
 Variolæ pestiferæ in pueris fingulis annis Cayri uagari. 25.a
 Variolis pestiferis cur Cayri pueri femel in anno infeftentur. 25.a
 Venæ feftio cur uniuersalem uacuationem

præftet. 68.b
 Venæ dorfi ac lumborum in cute fcarificate cur totum corpus non fic euacuet, ut fa- cit crurum fcarificatio. 68.b
 Venæ feftione præftita fanguinis uacuatio cur non concitet obftuictiones. 69.b
 Venæ, quæ apud Aegyptios in ufu funt, ad mittendum fanguinem. 57.b
 Venas, quas fecant pro fanguinis molienda uacuacione ad oculorū lippitudines. 57.b
 Venam frontis fcindere Aegyptios ad ocu- lorum lippitudines. 57.b
 Venas in quibus morbis fecent. 57.a
 Venarum multarum à noftris non ufitata- rum feftione Aegyptios fanguinem mit- tere. 57.a
 Venæ a noftris non ufitatæ, quæ apud Aegy- ptios funt in ufu. 57.a
 Venæ frontis feftionis, quos morbos inuet. 58.a
 Venam frontis maximos capitis dolores, ac inflammationes inuare. 58.a
 Venæ temporum, atque magnorum angulo- rum oculorum, feftæ quos morbos inuet. 58.a
 Venarum intra ac poft aures feftarum uti- litas. 58.a
 Venas nafi, nariumq; in quibus morbis Aeg- yptij fecent. 58.b
 Venarum nafi, frontis feftionem dolorem ca- pitis inuare. 58.b
 Venas labiorum, gingiuarumque in quibus fecent malis. 58.b
 Venarum fub lingua poftitarum feftione ad quæ Aegyptij utuntur. 58.b
 Venæ pro mittendo fanguine ufitatæ apud Aegyptios. 2.b
 Venas iugulares ab Aegyptijs fecari. 2.b
 Venas poplitis ab Aegyptijs fecari. 2.b
 Venas narium ab Aegyptijs fecari. 2.b
 Venas angulorum oculorum Aegyptios fe- care. 2.b
 Venas frontis Aegyptios fecare. 2.b

Venas

- Venas capitis, ut commodè fecerent, quomodo Aegyptij rectè apparere faciant.* fol. 60.a
- Venam iugularium quomodo Aegyptij fecerent.* 60.a
- Venam poplitis quomodo Aegyptij fecerent.* 60.a
- Venarum iugularium sectionis uel etiam usum Aegyptios sequi.* 59.a
- Venis iugularibus sectis, qui morbo tollantur.* 59.a
- Vena altera iugularium secta, atque plurimo ex ipsa uacato sanguine multos ferè plane suffocatos ad uitam rediisse.* 59.a
- Venarum iugularium sectio, quos morbos curaret.* 59.a
- Venas magnorum angulorum oculorum difficulter secari, & cum periculè futura fistula, à quibus etiam paucus sanguis exit.* 59.a
- Venas magnorum angulorum sectas non efficere fistulam.* 59.b
- Venas post aures sectas sterilitatem inducere Hippocratem præcepisse.* 59.b
- Venas magnorum angulorum oculorum sectas plurimum sanguinem concedere.* 59.b
- Venam magni anguli oculi sectam in Francisco Rigono plurimum sanguine profuisse.* 59.b
- Veneri Aegyptios nimium libere indulgere.* 107.a
- Venena calore præstantiora, ac auctiora fieri.* 31.a
- Venenum petere cor quæ nam signa explicent.* 75.b
- Venenorum esui homines assueferi posse.* 119.a
- Ventriculum opobalsamo maxime inuari.* 118.b
- Ventres hyeme cur sint calidissimi, & estate frigidissimi.* 15.a
- Vertiginosos inuisione sanari.* 98.a
- Venti, quibus Aegyptus euentatur.* fol. 12.a
- Ventis Septentrionalibus Aegyptum plusquam alijs esse expositam.* 12.a
- Venti Septentrionales quo tempore in Aegypto spirent.* 12.a
- Venti Septentrionales cur aerem Aegyptii refrigerent.* 12.a
- Ventos Septentrionales Etesias uocatos tota secunda æstate abortu solis usque ad occasum in Aegypto perflare.* fol. 13.b
- Ventos campsim ab Aegyptijs uocatos facere primam æstatem.* 10.b
- Ventos Euros, Austrosq; facere primam æstatem in Aegypto.* 10.b
- Venti Euri, Austrique plurimas inflammatas arenas in Aegyptum asportant.* 10.b
- Ventorum campsim uocatorum uariæ opinioniones.* 11.a
- Ventos Euros, Austrosque interrupte in Aegypto spirare.* 10.b
- Ventos Euros, atq; Austros multas ophthalmias gignere.* 10.b
- Venti Charonij in Aegypti qui.* 10.b
- Ventis Euris, Austrisque in prima estate flantibus fieri plures pestiferas febres, atq; inflammationes.* 10.b
- Ventorum austrinorum proprium esse humores ad caput subuehere.* 25.a
- Ver apud Aegyptios quot mensibus consistet.* 10.a
- Ver quòdo in Aegypto incipit, & quando desinit.* 10.a
- Vesica os sic dilatari, ut per ipsum lapides satis magni exire queant.* 104.b
- Vesicantium usus in peste infectis.* 149.a
- Vesicantium usus ad brachiorum, & crurum pulsus pro febribus intermittentibus ab Aegyptijs frequentatus.* fol. 147.a

- Vistus, quo Aegyptij utuntur.* 15.a
Vistus Aegyptiorum qualis. 9.a
Vistum frigidum frequentant Aegyptij.
fol. 9.a
Vigilijs, ac delirijs scarificatio intra nares
commoda. 79.a
Vigilijs, quibus medicamentis Aegyptij oc-
curant. 145.b
Vigilias quibus auxilijs Aegyptij curent.
146.a
Vinum quibus sit utilissimum. fol. 20.b
Vinum modice sumptum nativum calo-
rem auget, & immodice refrigerat.
19.a
Vinum immodice sumptum morbos frigidos
facere. 19.a
Vinum aqua prestat ad corporum sanitatē.
20.a
Vini facultates. 20.a
Vinum in pueris Gal. damnat. 20.b
Vinum in calidis & humidis damnandum.
20.b
Virgas balsami odorem ac saporem quam-
diu non retinere. 138.a
Vires in dysenteria plurimum ex cre-
bra deiectione, dolore, uigilia resolui.
52.a
Virium robur plurimam habere partem ad
indicandam sanguinis missionem. fol.
49.a
Viridariorum atque hortorum terram quo-
tidie aqua nedum irrigari, sed multum
inundari. 16.a
Vitam hominis qua conseruent & corrup-
pant. 17.b
Vitam longiorem ex quibus Aegyptij ha-
beant. 17.b
Vitam longiorem Aegyptios ducere obpar-
cum & sobrium uictum. 18.a
Vlcerum ad peste infectos usus. 149.b
Vlcera intestinorum non sanari nisi tollan-
tur ipsorum causa sanguinis missione.
52.b
- Vlcera quancumque partem corporis obli-*
dentia effatu digna non curari nisi prece-
dant uacuatio, atque purgatio. 53.a
Vlceribus ad cicatricem non deuenientibus
scarificatio non inuulis. 96.b
Vlcera orta ex uestione articularum submu-
ciderum esse sanabilia. 100.a
Vmbilici circumuolutio, qua ad dysentericos
Aegyptij utuntur, quomodo possit fluxui
dysenterico esse auxilio. 105.b
Vnguentis recte olentibus Aegyptij abun-
dant. 107.a
Vnguentorum recte olentium copiam incre-
dibilem mulieres Aegyptias ad uulua
ornatum. i. ad corrigendum faetorem dis-
sipare. 102.a
Vomere quos iuuet, & quibus officiat. fol.
111.b
Vomituum aliquando usitatorum utilitas.
110.a
Vomituum usu multos a podagra & alijs
morbis se tueri. 116.a
Vomitationes, quo medicamento prouocant
Aegyptij. 111.b
Vomere in balneo facilius homines posse.
111.a
Vomituum usu frequentiore uentriculum
debilitari. 111.a
Vring, que crassos humores abundare si-
gnificant. 73.b
Vring crasse cum crassis contentis, quid.
73.b
Vring crasse, uel cum crassis contentis albis
pituitosis in pestiferis febribus conspi-
ciuntur. 73.b
Vsus dulcium balneorum cur apud Aegy-
ptios sit frequentissimus. 106.a
Vsus balneorum precipuus qualis. 106.b
Vsum refrigerantium medicamentorum cur
Aegypti frequentent. 3.b
Vsum leniter purgantium ubique plerique
sequuntur. 129.a
Vsus frequalidissimum purgantium in
quibus-

I N D E X

quibusdam morbis laudatur . fol. 130. a
*V*sus inurendi partes corporis antiquis fuisse familiarem . 97. b
*V*sus inurendi partes cur Arabes frequentent . 97. b
*V*sus inurendi partes ad quos morbos utilis . 97. b
*V*sus uel leniter purgantium , uel ualide purgantium in purgandis corporibus uter sit melior . 129. a
*V*terum opobalsamo iuuari . 118. b

XILOBALSAMVM uerum
Aegyptios habere. 138. a
Xilobalsami loco carpobalsamum esse utendum. 138. a

Z

ZAROTVS Zarotus Medicus .

FINIS TABULAE.

CVM PRIVILEGIIS.

